

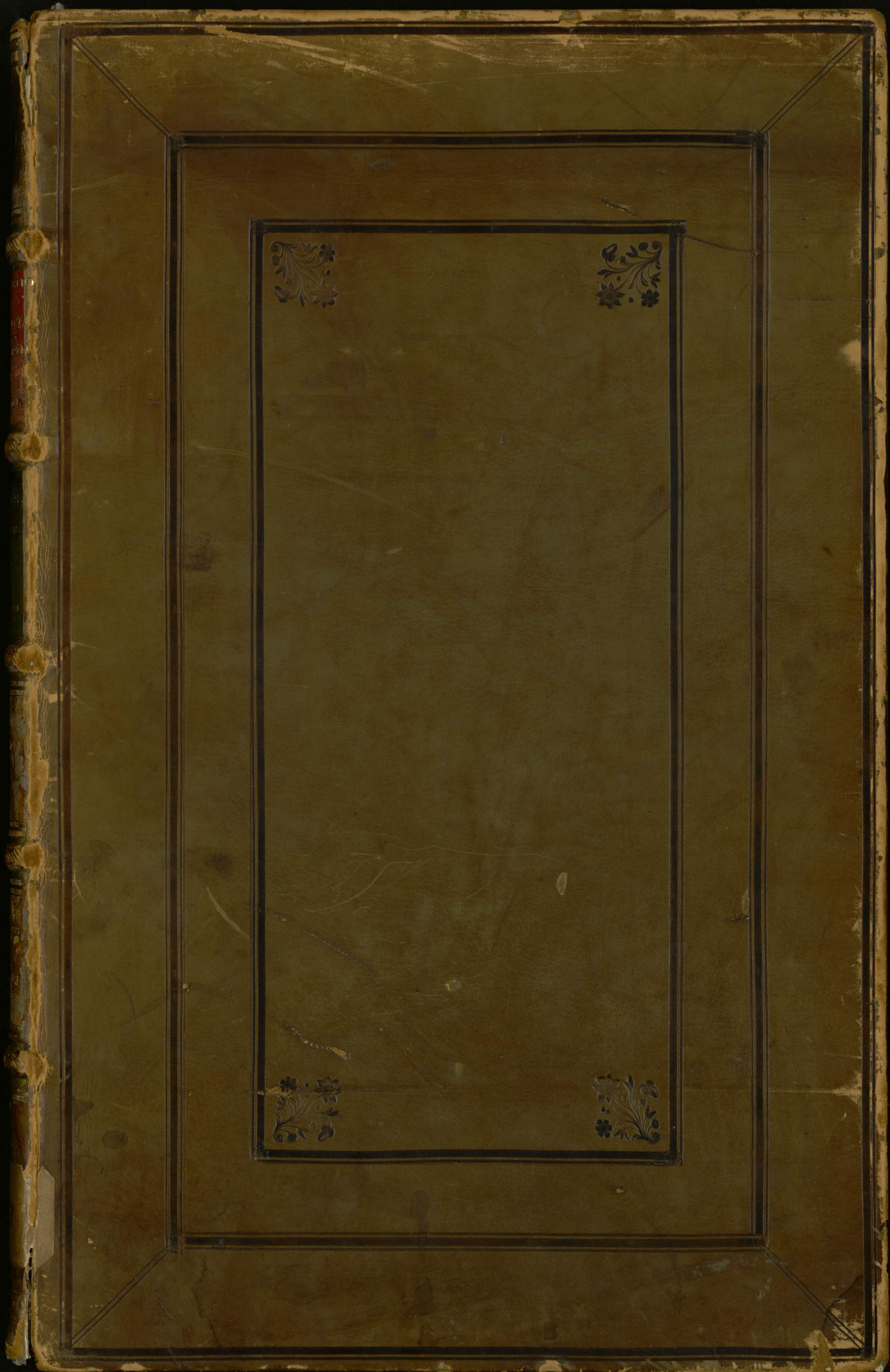
DE AFFECTU
DE
TESTAMENTI
DE MONTI
DE
HEREDITA

VENETIIS
PAPIENSIS
& C.

1486 - 90

BIBLIOTH
MAZARINE

27

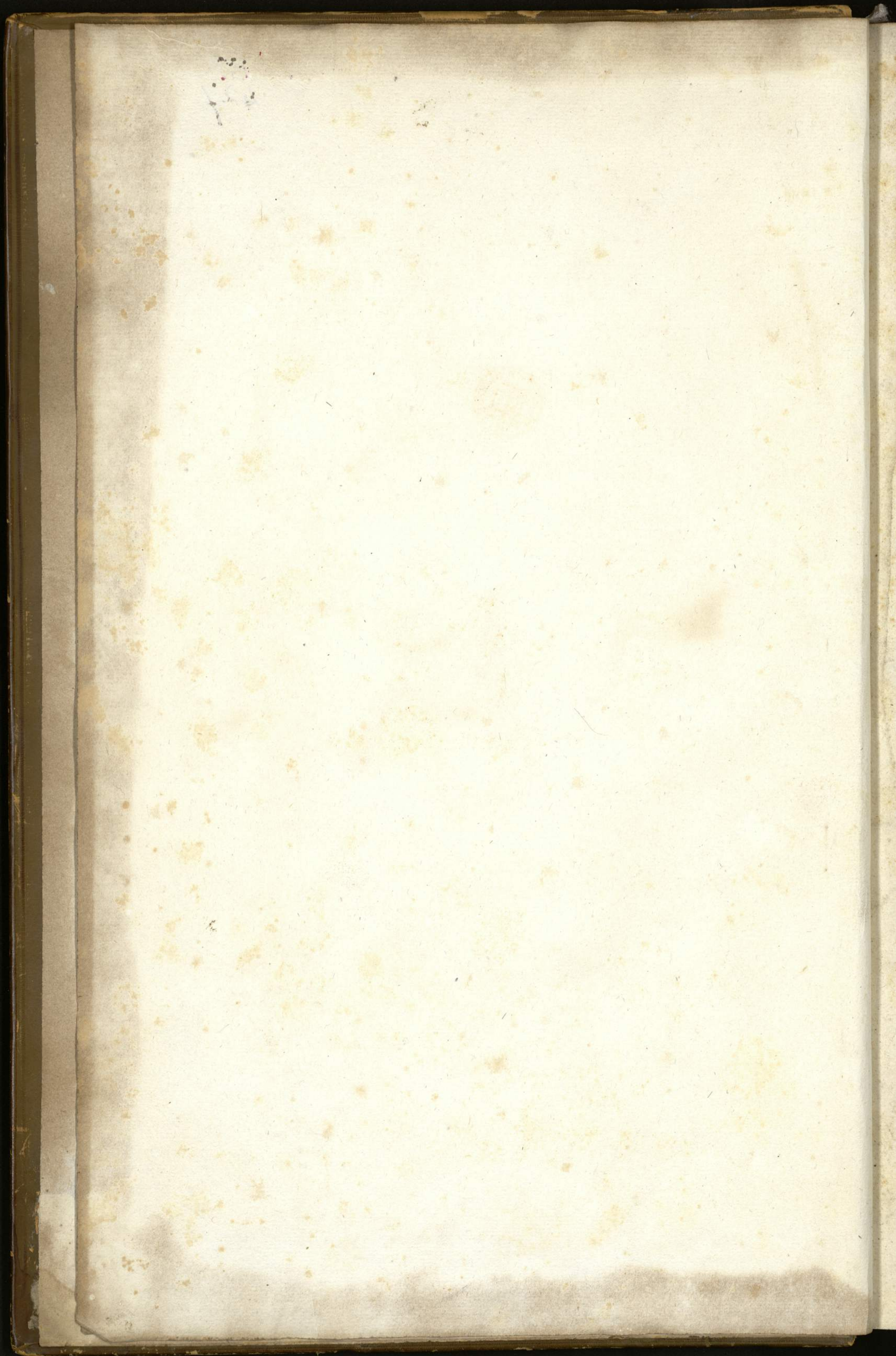

~~3073~~

~~A~~

XVine 4. n. ~~447~~

427

~~1115~~
427
12 piece

Tractatus Angeli de Gambelionibus
de Testamentis

1711

1712

Testament
de ...

1713

Ractatu

rus cum dei no
mine. Amen.

Ego Angelus
de Gambello
nibus de Are
tio .ll. doctor
Ferrarie in scli
to studio actua
liter iura ciuilia
legens materia

testamentorum et ultimorum voluntatum per
modum sume congruum mihi esse videtur quod
priusquam ad declarationem et interpretationem
huius tractatus deueniam cognoscere. Quid est
testamentum et testamentum diffinitur a iuris con
sulto in. l. i. ff. de testa. v3 quod testm est voluntatis no
stre dispositiue tamen et no enuciatiue. l. verba
eo. ti. iusta snia de eo quod quis post mortem suam
fieri voluerit. Nam iusta dicitur v3 solenis et a
iure non improbata et perfecta: et per pns cum
institutione vt hec oia habentur per Bar. et do
cto. in. d. l. i. Dicendum est ergo vt infra plene di
cetur que sit declaratio dicte diffinitionis. et ma
teria testamti et que solenitates requiratur ta
intestamto in scriptis qua nupatiuo: dic vt
dicam infra in verbo testm suuz nupatiuu. et c.
In qstum dñs meus. d. Angelus transit cum
diffinitione iuris consulti in. d. l. i. dic quod et ea te
net Petrus de anchorano et Imol. i. Rubrica
extra de testa. licet multa possent dici disputati
ue: tamen quia nihil vtilitatis afferunt omitto.

Sed quero de vtili questoe qua in. gl. i. d. l. i.
et Bar. quesuit. An illud verbum post mortem
verificetur in ciuili morte et ineffic gl. tenuit ibi
quod intelligatur per mortem naturalem non ciuili
nilem. Sed glo. in. §. illud in auctenti. de mo
nachis super verbo datur t3 quod quarta debita
filio debeatur post ingressum. et sic verificetur
in morte ciuili: et illa secuta fuit etiam glo. i. auct.
non aut. C. de epis. et cle. et Jacobus de bel. i. d.
§. illud. Et idem tenet Ang. i. §. si vero constan
ter i auct. de factis epis: vbi dicit pactu d lucrado
dotem acquiri per ingressu sicut per mortem. vt
tenuit etiam glo. in. d. §. illud. Sed glo. in. §. si q
mulier sup verbo psona refert duas opi. vna e
quod habeat tantum alimta filij vsqz ad tempus
mortis. alia e quod petatur statim post ingressum il
la portio et est vltra opi. ipsius glo. Sed specu. i
ti. de statu moach. versiclo. l. i. refert tres oppi.
et nihil firmat. Sed. d. Innoc. in. c. in pntia d. p
bati. et Bar. in. d. l. prima. et Bal. in additi. spe
culi. in. d. loco. et d. Jo. And. d. an. et d. abb. et
ceteri scribentes in. d. c. in presentia. et bar. i tra
ctatu moachaz in vltima parte scde distinct.
c. i. ij. et iij. distinguunt. Quod aut ingredis mo
nasterium quod pot habere pprium in Coru
et tunc verbum mors non verificetur nisi i na
turali tantum. et sic non in ciuili. Si vero loqui
mur de ingrediente quod nec in particulari nec in
vniuersali propum habere potest. tunc verifi
catur i morte ciuili. et sic per ingressum. et ista et
opi. secutus fuit Petrus de anchorano et disti
ct. hanc etiam. d. Jo. de Imo. in Rubrica de te
sta. et Bar. in. l. i. §. filium. ff. de contra tab. et et

in mendicantibus fm Bal. in auct. ingressi. C.
de sacro san. eccle. vbi glo. et qui dicatur men
dicantes. Et illud quod oēs supradicti docto dix
erunt in moribus fratribus fm bal. in addito.
vbi supra h3 etiam locu in predicatorib3. vt bar.
et bal. in auct. si qua mulier. C. de sacro. sant. ec
cle. vbi heres et filius succedit vt supra. S3 qd
in legitima filij que debetur iur nature si igre
ditur locuz qui pot in coi habere: an habebit
expectare mortem ipsius pns. naz in herede ex
traneo et alijs legatarijs clarum est quod sic: vt in
dictis locis supra allegatis. sed i filio gl. supra
relate fuerunt varie. bar. in. d. §. illud secut3 opi.
petri tenuit quod sic. et quod interim percipiat alimen
ta a monasterio. et dicit quod hec videtur veritas
idem ipse tenet in. d. auct. si qua mulier. secut3
etiam Ly. et oēs docto. ibi: excepto Bal. hanc
opi. tenet bal. in. c. si pater de testa. in. vi. in repe
titio. referendo opi. v3 quod aliqui tenent quod post
ingressum possit peti in continenti alios tene
re quod solum alimenta. alios vero tenere quod demuz
petat legitimaz post mortem naturalem. et hanc
dicit esse veritatem: et ita refert. d. Alex. Et etiam
dicit quod. d. abb. in. c. c33 simus d regu. dicit se du
bitare et quod libeter viderz copila. decretaliuz an
tiqua quia forte hanc questoe explicaret. ite
dicit ipse. d. Alex. in. l. si cum dotem in pncipio.
in scda coll. ff. solu. ma. tenens quod no possit ni
si post mortem et dicit quod pro qoe quam tenet fac
quia sic concordatur ius canonicum cum ciuili
li: et per rationes et fundamenta per ipsum ibi
recitata. Sed abb. in. ca. in presentia in. vi. car
ta in pn. dicit quod respectu legitime filiorum no
plac3 sibi illa opi. quod expectetur mors natura
lis per tex. sing. in. c. cum simus de regularibus
vbi apertissime probatur quod filius i vita patris
pot legitimum petere: nisi velis diuinare quod p
ibi erat mortuus: tex tamen ibi innuit contra
rium vt ibi sentit Jo. and. et clarius pet. de an
charano. et d. cardinalis. Et sic saltim condit.
illius capli poterit filius petere legitimam p
pcess. pns: licet monasterium sit capax bono
rum. hoc enim suadet equitas maxima ex quo
enim pater abicit eum a cura sua equissimum e
vt non habeat mendicare alimenta a monaste
rio. ita dicit abb. l3 qua plura alia alleg. ibi tamē
est ista conclusio. et bal. in. d. auct. si qua mulier
tenet quod de eqtate canonica pot viuete patre re
ligionem ingresso petere legitimam ac si mor
tuus eet naturaliter et hoc circa finem. et illam
opi. bal. t3 abb. i. c. raynūtius d testa. ita refert
d. m. d. alexa. in. d. l. si cu dotē. et vltra ipsos p
ista opi. facit glo. quas p singlari ponderauit.
d. abb. in. c. transmissis in versiculo quero extra
qui filij sint legitimi. ibi quidam dicunt quod isti
erant monachi sci. et sic sentit quod per moachaz
ius petedi competit filio: nec expectatur mors
naturalis hanc etiam opi. secutus fuit. d. Joa.
an. in addi. specu. in ti. de statu monacho: in
versiculo quid ergo post versiculuz quinquage
simūtertū. vbi incipit scire dñes quod doctoris le
gū. vbi refert opiniones cotrarias. na dicit ip
se quod Jac. de bel. in auct. de monach. §. si vero
dicebat tenenda eē opi. quod statim possit petere.
vt veriorē et eqozem: et quod qui oio tenent in par
tem contrariam non negant alimenta interim

deberi: et quod monasterium sit solvere esset grane equum est. ergo illas partes statim peti posse: remittit se ad id quod scripsit in. c. ad apostolicam de dona. in. gl. ij. vbi magis expedit ecclesie solvere centesimam vel quinquagesimam partes rei quam solvere singulo anno centesimam et quinquagesimam fructuum. Et illam opi. Jo. and. ibi secutus fuit. Imo post petrum de ancha. Ad idem predictus Jo. and. in dicta addi. quod contraria opi. non potest diffiniri inter non professus cui sufficit alimenta liberis prebere: et professum saltem semimortuum ad quem tamen ipse leges intendunt propter que ibi placent. Ad sine aucte. et ad. §. quia vero rindetur illa pcedere quia filius non petiuit a monasterio in. c. raynūtius in xxi. collūna in versiculo quid autem contrapf ingreditur. dicit quod op. gl. in. §. illud sit verior hoc casu vt possit peti legitima. vel saltim possint peti alimenta. ista sunt verba sua. et quod debet ipso ingressu vt etiam tenuisse bal. in. l. si qua pena. ff. de his qui sunt sui vel alieni iur. in. l. lo arti. An legitima debeat propter delictum filij: dicit attendi tps delicti. sicut in fili. in. c. cum simus de regula. et hanc non ausus fuit nec contrariam firmare petrus de anchara. in. ca. ij. de delictis puerozum. Partes autem que debetur tempore mortis tñ tenuit bar. in. l. si quis a libis. §. item rescriptum in fi. ff. de liberis agn. vbi dicit monasterium teneri alimtare. et istam opin. etiam tenet. d. Jo. de anania in. c. ij. de delictis puerozum circa finem. hanc eandem videtur tenuisse specu. in. ti. de executo. sent. §. ij. versiculo. quid si filij circa fi. vbi dicit legitimum non deberi filio condēnato patre: allegat auct. si qua mulier. idem etiam videtur tenere. Imol. in. c. cum contingat de de iure iurand. in. xi. coll. in versiculo. ij. quādo alienat res prohibita. idē videtur tenuisse abba. in consilio. lxvi. in fine vbi dicit legitimum deberi post mortem naturalem filijs. licet contrarium vltra adducta tenuerit romanus in. l. si cum dotē in princ. ff. soluto ma. et hanc partes ego teneo tāquam equas quā glo. iuris ciuilibus et canonici hoc tenet. et Jaco. de bel. et Jo. and. vt supra et sic succedit theoz. Jac. butri. in. l. i. c. q. p. sua iurisd. quod vbi gl. h. aucto. pro se illa est cōiter opi. p. qua facit quod dixit bal. in. l. cum hereditas. C. de poiti: quod opi: gl. omnes alias antecedit. et circa auctoritatem gl. q̄ta vide. d. Andream sic in consilio incipiente: scripsit propheta vbi multa allegat. sic ergo ista videtur cōius. nec ob. quod dicit quod tenebat viuentē p̄re de transmissis iuris pendendi legitimam ad heredes filij viuentis quia hoc non ē incōueniens: cum pater sit. vt dixit ioā. and. semimortuus et quod ad bona mortuus nec ob. quod potest esse casus quod efficiatur epus: et sic non erit ap̄lius in potestate abbat. sicut dicitur in capto ab hostib⁹ qui recuperat iura fictione post liminij: vt in. ti. de captiuo et post liminio reuersis vbi lex fingit ipm semper fuisse in ciuitate. Sic videtur in monacho qui potest effici episcopus: quia post sibi acquirit. vt in. c. statutis. x. vij. q. i. et ibi glo. fi. quia rinde illud non ē in consideratione sicut de captiuo quia iam lex statuit in captiuo illud fingi possibile esse in ciuitate. Sed in monacho non sic. quia mōa

chus non potest ab obedientia abbatis exire: sine licentia abbatis facta electione de eo ita ē tex. in. c. si religiosus de elec. in. vi. ea enim que consistunt in voluntate alterius et vnus cōfetur quasi impossibilia vt voluit bal. in. l. cuz s. vnus. §. constat aut. refferens ita tenuisset ray. ff. de leg. primo. et sic non potest dici illud cōtē in consideratione. nec ob. aucten. si qua mulier quod rinde. vt no. abb. in. d. c. in p̄ntia inducendo ipsam pro eius opi. non ob. quod de hereditate viuentis non ē tractandus. quia amplius non ē hereditas facta professione ipsius viuentis: quod vt dicit tex. in. l. hereditas de verbo. sig. here. dicitas ē successio in vniuersum ius quod defunctus tempore mortis habet. Sed monachus tempore mortis nihil habet quia sunt omnia mōa sterij. ut in auct. ingressi. ergo de heredi. viuentis non tractatur. igitur ipso ingressu debet. nō obstat quod legitima non debet nisi post mortem quia responde quod est mortuus quo ad ipsa bona tñ. et hoc tenuit glo. in. c. statutum in §. si. et in mat. an mors ciuilibus et naturalis comparantur vide doc. i. locis preallegatis et i. lex ea pte. §. i. solum de verb. obli. et glo. in. c. placuit el scdo. in glo. fi. x. vi. q. i. et in. c. susceptum in glo. super verbo nō mors de rescrip. in. vi. et primo. et romana. in. l. si cū dotes in prin. Sed circa opinionem quā tenuit abbas quod do. me. do. alex. i. l. lex conelia. ff. de vulg. et pu. tenuit illud idem in scda coll. ibi vno tñ casu poterit filius petere legitimam viuo patre. Et si pater mona. ingredia tur. c. cum scimus de regularibus et palia op. tenuit. d. Jo. de cald. in repeti. c. si pater de testa. in. vi. circa fi. in verbo nunquid si pater ingreditur monaste. et c. veritas ē quod ante mortem naturalem petere non potest legitimam. Posita itaqz diffinitio. testamenti quoniam in presenti testamento dicitur quod castellanus filius familias testatus ē. Videndum est sicut quod ait iuris consultus i. l. iij. ff. de test. Sed in primis aduertere debemus: an is qui fecit testamentum habuerit testifactiones. et per consequens primo querendum erit quibus permillum est facere testamentum et quibus non. Et dicendum ē quod quilibet ciuis romanus testari potest. l. i. c. de sacro. sanc. eccle. et sic est edictum permissorium. nisi specialiter lege vel constitutioe prohibeatur arg. l. ab ea pte ff. de prob. et l. i. de testa. et l. nec non. §. quod est ex quibus cau. ma. prohibentur autem aliquę persone posse testari. iter q̄s ē filius familias vel alius qui sit in potestate alterius. l. qui in potestate de testa. in prin. Nam filius familias regulariter prohibetur testari. sed hic ideo filius familias fecit testamentum quia miles: et dicam infra in glo. in verbo miles: ac etiam dicam infra in hac gl. magna. ac etiam prohibetur. xij. vel. xij. persone de quibus per glo. et docto. in. d. l. iij. et glo. magna et no. glo. in. sti. quibus licet facere testamentum vel non. §. fi. in glo. in quibus personis Jac. v. arena bar. et docto. in. d. l. iij. dant istam regulam quod quando quis prohibetur testari propter defectum sue potestatis vt ē filius familias. sicut mōach⁹ et obles quāquā pro defectu sue metis: vt ipub⁹ furiosus mente captus et pdigul. Quāquā propter defectum sensualitatis: vt cecus mutus et surdus. Quāquā ratione penalitatis: vt dāna

tus ad mortem. Deportatus dānatus de crimie
 quo efficitur intestabilis vel dānatus de crimi
 ne quo potest post mortez accusatio inchoari.
 Quandoq; ratioe dubietatis vt quia dubitat
 de statu suo. l. de statu. de testamen. Adde circa
 hoc etiam. Imo. post petrum de ancha. in. c. ij.
 de testa. 7 specu. in ti. de instru. edi. §. compēdi
 ose in prin. 7 vsq; ad versiculum quid de iocu
 la. vbi cauerat. xvi. personas p̄bitas testari
 7 fac̄ regula. q̄ ois ille permittitur qui nō pro
 hibetur. Queritur ergo fm̄ bar. 7 docto. in. d.
 l. iij. an dispensatio possit fieri per statutū vt
 ille qui non est in potestate sua possit per statu
 tum facere testamentum. 7 respondet bart. qd̄
 quando quis non est sue potestatis de iure ca
 nonico clarum est q̄ super hoc statutum dispē
 sare non potest. c. ecclesia sancte Marie de con
 sti. Quandoq; quis non est sue potestatis de
 iure gentium. vt sunt obsides 7 serui 7 tūc idē
 quia talia iura non possunt mutari per statuta.
 insti. de iure na. §. pen. Quādoq; quis nō ē sue
 potestatis de iur. civili vt filiussa. l. nam 7 ciui
 um. ff. de his qui sūt sui vel alieni iur. 7 tale sta
 tutum potest dispensare per regulam. L. omnes
 populi de iustit. 7 iur. 7 sic per statutum filiuf
 fa. pōt habilitari q̄ possit testari. Adde iquā
 tum dicit q̄ statutum potest dispensare in filio
 familias q̄ possit testari q̄ bal. in auct. ingressi
 in principio. C. de sacro. san. eccl. idem tenet et
 in. l. cunctos pplos in. xij. col. de summa trini.
 7 petrus de anch. in. ca. canonū statuta in repe
 tio. versiculo. pcedo vltierus quādo statutū
 de constitu. pe. 7 Imo. in. ca. ij. de testan. videlz
 Imola in. ij. carta circa finē. vbi dicit q̄ si ha
 bilitet. poterit testari de aduenticijs in quibus
 p̄ri non queritur vsufructus. 7 idem videt̄ eti
 am de illis in quibus patri queritur vsufruct^o
 dū modo taliter testetur q̄ non fiat p̄iudiciū
 patri circa vsufructus. idem tenet bal. in. l. si
 queram^o in. fi. ff. de test. vbi dicit itelligi sine p̄
 iudicio iuris patris allegat multa iura. l. vxor
 de lega. cum alijs idem etiā tenet in. l. iij. in p̄n.
 ff. eode m. Secūdo dixit bar. q̄ idēz i impuberē
 p̄imo pubertati. 7 in prodigo quia cum in eis
 sit defectus mentis p̄sumptus a iure civili. er
 go per statutum potest tolli. ut. d. l. omnes ppli
 Sed contrarium ibi voluit ang. per. l. fi. C. de
 testa. militis vbi imperator reuocat p̄uilegiū cō
 cessum impuberi in testamento vt p̄z ibi in p̄nc.
 7 subdit q̄ id fieri in pupillo etiaz milite nullo
 modo concedit. igitur cum impr. reuocet ibi le
 ges antiqs̄ impuberi militi hec concedentes. er
 go videtur q̄ nullo modo per statutum possit
 dispensari. Nam satis videntur hic dicta v̄ba
 importare videlicet q̄ nullo modo concedim^o
 q̄ possit dispensari. 7 pro hoc cle. vt hi qui de
 eta. 7 q̄li. Et istam opi. Ang. seq. ibi. d. m. Jo.
 de Imo. Sed Raf. Luman^o ibi v̄r tenere opi.
 bar. quia sicut ius canonicum vult q̄ in matri
 monijs malitia suppleat etatem: vt in. c. i. de d̄
 spon. impuberum in. vi. ita per statutum isto ca
 su possit dispensari. tunc tamen aduertendum
 est quia bar. in. l. neq; §. i. de testa. mili. in versi
 culo secūdo est consideranda persona 7c. tenet
 p̄trariū videlicet q̄ n̄ possit dispensari q̄ pu
 pillus possit testari. quia est defectus iuris gen^o

tium in discretionē 7 allegat. d. l. fi. 7 idem ang.
 in. l. prima in principio. C. de sacro. sanct. eccle.
 Hys tamen nō ob. Raf. sequit̄ opi. bar. q̄ pos
 sit dispensari in proxio pubertati doli capaci:
 Et istam partem ego teneo quia proximus pu
 bertati 7 doli capax potest cōmittere omne de
 lictum p̄ter delictūz carnis regulariter iagē
 do facit. l. p̄ria. §. remouet auct. de postu. 7 tene
 tur vt. l. infans de sicca. 7. l. infans de fur. 7 ha
 betur in. l. auxilium. ff. de minoribus. igitur cū
 eo potest dispēfari. vt possit testari: quod spe
 ctat ad homines intelligentes. vt. d. l. fi. C. de
 sta. mili. Circa articulum fm̄ an impubes pos
 sit testari: adde q̄ imol post petrum de ācha.
 in. c. ij. de testa. in versiclo circa quartūz quādo
 ratione etatis 7c. tenet q̄ non possit fieri p̄ sta
 tutum. imo q̄ nec etiā valeat quo ad pias cau
 sas. 7 pro ista opinione facit q̄ dicit bal. in. l. i.
 C. de p̄fess. in. xxxij. coll. in versiculo. quero q̄
 sunt exēpla. vbi dixit per tex. in. l. fi. de testa. mi.
 C. impossibile eē q̄ pupillus possit testari etiaz
 ex p̄uilegio principis. Sed aduerte q̄ tex. i. d.
 l. fi. i. contrarium facit dūz dicit i p̄ncipio q̄ an
 tiqs̄ legibus permittebatur pupillum tribu
 num testari. accedat q̄ dicit ang. ibi. volens p̄
 bare q̄ a iur. naturali nec prohibetur pupillus
 doli capax testari. sed non doli capax bene pro
 hibit̄ iure naturali. allegat in argu. l. cum p̄tor
 §. i. cum sequen. ff. de iudi. 7 ideo in doli capace
 videtur principem posse dispensare. sicut p̄ le
 ges antiqs̄ fiebat vt i. d. l. fi. ista sūt dicta domi
 ni mei dñi Alex. 7 allegat̄ per eum in. d. l. fi. 7 i
 l. si frater. C. qui testā. facere possūt. Ex quibus
 concluditur q̄ opinio bar. videtur stare q̄ sta
 tutum dispensare possit in pupillo doli capa
 ce. Sed quid in cecco. an per statutum possit d̄
 rogari solēnitati. l. hac consultissima. C. qui te
 stamenta facere possunt. Et bar. in. l. si quera
 mus de testa. t̄z q̄ sic. Et expressius pe. de āch.
 7 Imol. i. d. c. ij. in. ij. carta 7 fi. in versiculo ce
 cus autem. quia potest per statutum de rogari
 solēnitatibus illius. l. que sunt introducte d̄
 iure positino. attamen dixit bal. 7 Imo. in. d. l.
 si queramus. 7 pet. de ancha. 7 Imo. in. d. c. ij. i
 d. versiculo. q̄ statutum disponens q̄ in testa
 mentis sufficiant quinq; testes non habebit lo
 cum in testamento cecci. quia statutum debet p̄
 ius commune distingui. l. ij. C. de noxa. hec sūt
 dicta domini mei dñi alex. in. d. l. hac consultis
 sima circa. fi. versicl. vnde dixit bart. in. l. si q̄
 ramus. Et quid in muto surdo. an testamentū
 ip̄os possit habilitari. bar. i. d. l. si q̄ram^o tenuit
 quod non. quem secutus fuit pe. de anchorāo
 7 Imol. in. d. c. ij. in loco p̄allegato. versiclo
 circa fm̄ arg. de prohibito testari pp̄ carentiā.
 7c. Hic etiam dixit. d. m. in. l. dissentis. versiclo
 Et an statutum possit habilitari. C. qui testa. fa
 cere possunt. 7 plus subiunxit in. d. l. versiculo
 7 ex p̄dictis patet an procedat id quod dixit
 Bau. de cast. hic 7 i. l. q̄ i potestate. §. i. ff. e. vbi
 concludit q̄ mutus 7 surdus a natura nō pōt
 testari etiam ex dispensatione p̄ncipis quia s̄z
 eum p̄sumitur ipsum nihil intelligere. 7 ē tā
 quā homo mortuus. per. d. l. in principio. Sed
 certe istud est contra. §. quinimo. insti. e. cuz gl.
 vbi talis potest testari. Si est miles. attamen si
 a ij

careret intellectu non posset. l. si. C. de mili. te-
stamento. ideo dicitur quod aut habet intellectus et po-
test secum dispensari: alias secus per predicta
Et plus dicitur quod putat bene locutum Bal. in
l. i. in. ij. coll. C. de sacro sanc. eccl. in repet. Ubi
tenet quod mutus et surdus a natura non potest ad-
pias causas testari quod equipantur pupillo. l. seruo
inuito. §. penulti. ad trebell. et pupillus ad pi-
as causas non potest testari. ut supra dixi. quod istud
dico procedere quando non habet intellectum se-
cus si haberet miles talis potest testari et tamen
pupillus miles non potest ut est dictum. Et si-
cut in testamento militis est remissa prohibi-
tio iuris civilis. l. si a ffe cum sequent. C. de te-
sta. milit. ita etiam ad pias causas prout dixi in
l. senium et in l. captatorias eo. ti. Sed adverte
quia pro opi. bal. in. d. l. prima. licet ipse non alle-
get plurimum videtur facere tex. in. d. l. disen-
tis qui prohibet talem posse libertatem relin-
quere. et tamen libertatem dat et est quidpiam ut per
bar. in. l. si vnus. C. de testa. Sed potest responde-
ri quod prohibitio illius legis est iuris civilis hoc
autem per ius canonicum est introductum quod in
dispositione ad pias causas non attendatur ius
civile sed solum prohibitio iuris naturalis di-
uini aut canonici ut habetur in. l. captatorias.
et in. l. senium. C. qui testamenta facere possunt.
Secundo principaliter considera quod glo. in
d. l. iij. dicit de ceco. quia in veritate cecus non
prohibetur testari. ut. l. hac consultissima in prin-
cipio qui testatur neta facere possunt. licet in eo
maior solemnitas quam in alijs requiratur quia
ista est propria forma testandi in ceco: quod conuoca-
tis testibus septem et tabellione cecus attesta-
tur coram eis qui vult testari sine scriptis et
inde exprimat nomen heredis postea faciat le-
gata. licet in alijs iste ordo non attendatur ut in
§. ante heredis insti. de lega. Sin autem ista for-
ma non seruatur testamentum ceci non valet.
ita dicit Rizar. malubra. et Ly. ibi. licet bal. te-
neat ibi contrarium. sed tu tene opi. Rizardi et
Ly. que fuerunt in tex. ibi quod omnia concordant et c. et
ibi que in eundem modum videtur obseruanda. l.
ij. §. prius de vulg. et pupil. et quod ibi bar. facit. l. q.
rome. §. flauius de verbo. oblig. In quibus
hic. d. m. tenet quod obmissio solemnitatis de qua
in. l. hac consultissima in ceco vitiet testamentum
ceci: adde quod cum bal. ibi transiit pau. de castro
et Romanus. sed. d. m. d. alex. in. d. l. hanc con-
sultissima dicit utramque opi. veram. quia dato
quod per illam. l. videatur esse derogatus disponi
§. ante heredis insti. de lega. et in testamen. C.
de testa. et tunc loquitur opi. bar. et cy. tamen non
intelligit derogata legibus dicentibus quod om-
missio leuis solemnitatis non vitiat. Maxime quoniam
non potest asserre preiudicium ut probatur in
glo. ij. eiusdem legis per. l. si. in principio. C. de
iure deliberandi. que loquitur de signo cuius. iij.
eta. l. prima in. ff. de uetre inspiciet. Nec obstat
intellectus datus per fulgo. ad. d. l. prima. in. d.
l. hac consultissima et ubique volens quod illa lex
vellit quod obmissio leuis solemnitatis causat pro-
rusticitatem et ubique non noceat. et sic secus in
rustico. nam communiter tenet contrarium quod
obmissio non leuis solemnitatis pro rusticitate non
noceat. sed si leuis idem erit in non rustico. et

ita illum tex. declarat ibi Ly. dicens ita sentit
glo. pfe. ibi ita dixit. d. m. alex. in. d. l. hac consul-
tissima in. ff. etiam dixit in. l. iuris gentium in. §.
quod fere ubi etiam per fulgo. ff. de pac. et de nat.
istius solemnitatis modice quando vitiet actum
eius obmissio vel non. vide dicta per dominum
meum. et de ordinis pro posteratione l. i. §. pus
ff. de vulgari. et pupilla. ubi latissime examinat
Tertio considera quod dicunt glo. bart.
et docto. in. d. l. iij. quod damnatus ad mortem ef-
ficatur intestabilis et c. Quia illud est verum ad
pias causas: ut no. Jo. and. in. c. qz qz de vul-
ris. in. vi. in nouella et hoc sequitur Angel. et
Imo. i. d. l. iij. et sic non potest facere testamen-
tum nec ias factum. v. l. eius qui. §. i. de testa. et
quod ibi docto. bal. et ang. in. l. si filio exhere-
dato. §. si quis cum ibi no. ff. de iniusto. testa. quod i-
tellegas esse verum si secuta fuerit mors ita quod non
superuixerit l. lata fuerit sententia contra eum capita-
lis ut no. glo. et ibi docto. in. anet. sed hodie. C. de
do. inter vir. et vx. Item intelligas hoc verum
quando sententia transiit in rem iudicialis au-
tem si appellasset et pendente appell. decessisset
testamentum interdictum v. l. q. a latronibus. §. si. ff.
de testam. et ibi late per bal. et doc. et per totam ti.
Si pendente appellatone mors interuenerit. et l. si
qs filio. §. h. at omnes de iniusto. test. Et si di-
ctum testamentum esset conditum pendente ac-
cusatione vel constitutione ut. l. si quis post de
test. et l. patonius. §. res perductionis et ibi no.
per docto. ff. de acqui. hered. ac etiam intelligas
verum quod damnati per sententiam corporales ef-
ficiuntur intestabiles si fuerint damnati per ha-
bentem iurisdictionem corporalem condemnan-
di. et quod condemnatus fuerit sue iurisdictionis
ut. d. l. si quis filio exheredato. §. si quis fuerit
damnatus: alias secus ut ibi et l. i. §. si. ff. de pen.
et idem si non fuerit secuta mors ut quod fuerit ca-
ptus de manibus familie potestatis per popu-
lum ut no. bar. in. l. qui ultimo circa principium
ff. de pen. et no. Bar. in. l. i. in ultima coll. C. de
sacro. sanctis ecclie. Et hoc etiam est verum
quando sententia corporalis non indiget con-
firmatione superioris alias autem interim an-
te dictam confirmationem decedens non esset
intestabilis. ita dicit bal. i. d. l. si quis filio exhe-
redato. §. eius qui deportantur. allegat in. l. i. §. i.
ff. quando appe. sit. et predicta procedunt quod
efficatur intestabilis non solum qui damnatur
et moritur. sed etiam qui sibi mortem conuenit
ut. d. l. si quis filio. §. proinde. In quibus
d. m. hic dicit damnatum ad mortem etiam ad pi-
as causas effici intestabilem. adde quod Jo. and.
and. in. addit. ad speculum in. ti. de inst. edict. §.
copediose versiculo undecimo. arguit ad ptes
et remittit ad dicta per eum in. titu. de donati. in
versiculo. ite pone aliquis: ubi allegat opinio
odo. tenentis quod ante et post delictum com-
missum valet donatio duobus modo non sequat
sententia: et specu. in. titu. de accusati. §. si post. versi-
culo quid si post maleficium. imo in. c. ij. pro al-
legato de testa. versiculo circa septimum de dam-
nato ad mortem. dicit damnatum ad mortem
siue in metallum: siue ad deportationem non po-
test testari. Secus in relegato quia ipse poterit
testari. quia perdit solum ciuitatem Roma-

nam: et sic alia bona poterit acquirere: quia in publicatione bonorum non veniunt nisi ea que erant tempore publicationis, et dicit circa tex. notabilem iuncta glo. in. l. nã ad eat. ff. de cõditio. et demonstra. in glo. super verbo presens et in dicto versiculo an autem dñatus ad mortem. idem tenet quod non potest ad pias causas testari, et idem dicit tenere Bar. qui idem tenet in l. prima. in repet. in vers. iij. quero quid de his qui dñantur ad mortem in. vi. col. de sacro sacris eccle. Adde etiam quod si supervixerit nihilominus dñatus non potest testari. Item gl. bart. 20ms. in. d. auct. sed hodie imola post petrum in. d. c. ij. et bar. in. d. l. qui ultimo vbi dixit quod habet etiam locum si evaserint ut quod fuerint abrepti a m̃ibus familie. vbi etiam dicit: quod si appellasset et pen. appellatiõe decessisset quod potest facere testamentum. adde quod dixit imola. petrus de ancharano in. d. c. ij. versiculo quod at de testamento condñati qui moritur appellatiõne pendente dicitur eã criminali de iure licet appellari licet secus per stat. cõiter hodie ut docet experientia. et dicit concludere quod si moritur infra tempus datum ad appellandum. si per sententiam perdidit ius testari et bõa. et glo. in. l. ex iudiciorum que reputatur notabilis et singularis tenet quod idem est pendente appellatiõne ac si non appellasset tamen bar. ibi tenet contrarius secutus oppinione Jac. de Raue. et cy. nec obstat s̃m Zmo. tex. in. c. non solum de appellati. in. vi. vbi videtur quod pendente tpe dato ad appellandum non debet aliquid inouari. sicut nec pendente appellatiõne quod illud verum quo ad appellatiõnem per boiem sciendam. sed quando datur p̃tās testari per sententiã ex q̃ dñatus efficitur infamis ut contingit in dñato crimine furti vel crimine iniuriar. l. furti. ff. de his qui no. i. fa. et in. l. nã potest. ff. de fur. et in. c. te. de re. iudi. Si autem moriatur pendente appellatiõne quia per illam extinguitur interim p̃nunciatus l. i. ff. ad turpi. si bona expresse non fuerunt publicata. sed veniebãt publicanda accessorie in consequentiã criminis tunc extinguitur crimine forte et quo ad bõa et testiã sc̃m atē sniaz vlt̃ et post pendente appellatiõne valebit per id quod tenetur in. l. i. et fi. C. si reus vel accus. mor. fuerit. Secus si bona eẽt expresse publicata in sententiã quia tunc remanebit: quõ p̃pter bona eẽt post mortem. et si non probetur innocentia. sed potius probetur crimine. non valebit testamentum s̃m ea que habentur in. d. l. si. et. l. i. et. ij. C. si pen. appel. mors. interue. Ista sunt verba Zmola. ibi vide etiam bal. in. l. i. in. vij. coll. C. ne ex delicto defunctorum vbi dicit bal. quod est dare remedium quod ipse vel h̃s eius appellet et si iniusta sit appellatiõ poterit testari per tex. no. in. l. furti. ff. de infra. et ad illud quod dixit Zmola. quod pendente tpe appellati. bal. in. l. si his qui. C. si p̃e. appel. dixit in versiculo quero deportatus decessit et dicit testamentum valere quod est factum infra tempora data ad appellandum dum modo h̃s nomine suo appellet pro interesse bonorum querendorum et idem dicit ṽ sententire quedam glo. ff. de testa. que mihi videtur eẽ in. l. qui a latronibus in glo. fi. Quod dicitur in testamento facto p̃dẽ. a accusatiõne nisi in casib⁹

ṽ de qb⁹ ibi videtur in crimine lese maiestatis ut dicit glo. ibi in in alijs similibus ut in. l. ex iudiciorum. ff. de accu. et glo. in. l. qui in potestate in. §. si. Et gl. in. l. ex iudiciorum in gl. si. ponit nouẽ caus in quibus pendente accusatiõne non valet testamentum. de quibus ibi per gl. inter quos ponit quando mulier de morte viri accusata decessit. quia non valet testamentum allegat tex. in. l. luci. ff. de iur. si. et quod etiã sine predicta confirmatione principis interim valet testamentum si moritur. videtur etiam bar. velle in suo sumario in. d. §. eius q. Et circa illud quod mortẽ sibi constituit est tex. et ibi bar. et Bal. et omnes in. l. ij. C. qui testã facere possunt. iuncta l. eius q. de testa. ff. quod ob d̃lictũ. quia illa mortẽ facit ipsum intestabilem sicut si condemnatio secuta fuisset: bene facit lex. si. p̃ principium in verbo velut confisso. ff. de bonis eorũ quod mor. sibi consti. Et ex hoc h̃s notatur s̃m bal. in. d. l. ij. quod licet confessio ficta alicuius alias nõ noceat heredi suo. l. eius qui. delatorem in princ. ff. de iur. fisci. qui tex ad hoc est sing. secundum bal. in. l. ij. C. de edẽ. et etiam s̃m Zmo. in. l. qui a latronibus. §. i. ff. de testa. tamen fallit quãdo talis confessio resultat ex eo quod quis se occidit. ut hic et. l. si. preallegata quod eẽ singl̃ notãdũ s̃m fulgo. in. d. l. ij. C. qui testamenta facere possunt. fallit etiam in casu. l. imperatoris et quod ibi no. gl. ff. de bonis eorum et ibi etiam vide bar. in. l. imperatorem. §. si is. ff. e. qui enũerat alios casus ibi bal. alias fallentias enumerat in. c. vasall⁹ feudum in titu. si de feudo fuerit controuersia inter do. et agn. et per Bal. in. l. i. in. vi. coll. C. ne ex delicto defunct⁹. et an requiratur sententiã cõtra heredes occisi. vide plene per bar. in. d. l. si. de bonis eorum et aliquid per cy. in. d. l. ij. C. qui testamẽta face. poss. et per Saly. in. l. i. C. de bonis eorum. Sed cui incumbat on⁹ probandi an heredi quod se nõ occidit ob crimen. an fisco. veritas est s̃m do. in. d. l. ij. C. qui testa. face. possunt. quod aut nec dum erat accusatus vel de prebensus in crimine quando se occidit. et tunc incumbit onus probandi fisco quod se occidit ob crimẽ. d. l. si. §. si. aut erat accusat⁹ vel de prebensus et tunc incumbit onus probandi heredi ut d. l. ij. C. qui testamenta facere possunt et sic s̃m Ang. et pau. de castro in. d. l. ij. qui testa. facere p̃nt heres ibi tex. quod vbi q̃s h̃et p̃ p̃fesso et dñatur quod nihilominus potest contrarium p̃bare. et sic reuocari ficta confessio quẽ admodum et vera quod eẽ notabile s̃m eos. idem etiam t̃s Jo. and. in ti. depositio. §. nonio versiculo. ij. et ant. de butrio in. c. ij. de confess. et plene per Zmo. in. l. si. §. iustus. ff. de appel. et per. bal. in. l. interdus. C. de proc. et plenius et singularius per eũdem in. l. error ad fi. C. de iuris et facti ignorã. Et qualiter heredes probabunt quod se non occidit metu criminis vide Ly. in. d. l. ij. et bar. in. d. l. si. et plene per Saly. in. d. l. i. C. de bonis eorum et quãdo quis se occidit ante accusatiõem vel de prebensionem post tñ delictum cõmissum. an bona publicentur gl. quam secutus fuit bal. in. l. ij. que est gl. ij. tenuit quod non: que tamen cõiter reprobat quod imo facta probatione per fiscũ publicantur s̃m docto. cõmuniter in. d. l. ij. C. qui testamenta facere possunt et ista sunt dicta

domini Alexan. in. d. l. ij. in prin. et hoc a versiculo. ibi et circa illud quando mortem etc. vsqz hic. Imo. etiam in. d. c. ij. in versiculo quid at de illo qui decessit tenet qd potest testari: si se interficit alia causa quam timore delicti. et dum allegavit bar. in. l. prima in vltima col. C. de sacro factis eccle. p concordia. l. qui vltimo de penis: dicit qd bar. ibi illud non dicit. Sed bene circa illud adde quod dixit ang. in. l. si quis mihi bona. §. si quis plane. ff. de acqui. hereditate per glo. p. mam ibi dixit qd si quis fuerit condemnatus vt projiciatur de fenestris: et contingat de facto esse evadere quod non moriatur: non intelligit effectus servus pene et erit capax hereditatis. et idem dicit si aliquis est damnatus ad perpetuos carceres in terris imperij quia prohibitum et ibi moriatur et faciat testamentum qd valet que dictum sequitur ibi Imo. licet Raf. et roman. ibi prodicant. tamen primam opinionem tenuit. d. alexan. per iura et roes per ipsius allegatas. i. d. §. si quis plane. et ideo ni mirum si dictum est in terris imperij quia si fuerit damnatus quis ab episcopo ad carceres perpetuos efficitur intestabilis: vt no. Inno. in. c. qualiter et quando de accus. el. ij. quod dictum refert et sequitur Imo. in. c. ij. de testa. in. xvij. col. versiculo quis autem de damnatis per episcopum et idem bal. in. l. i. C. qd ad le. perue. non poss. nisi declarat qd carcer perpetuus non potest dari nisi seruo liberto vel liberto. Sed per episcopum sic: vt. c. comissa de hrti. in. vi. versiculo illorum nec obmittas qd testamentum factum ab eo qui fuit condemnatus a non suo iudice tenet et valet quia hoc voluit bal. in. l. eius qui. in. §. si cui. ff. de testa. vbi dicit qd si potestas facit decapitari vel suspedi clericum quia vbiqz est defectus iurisdictionis nunqz infra trahit suos effectus legitimos allegat. l. militarib. C. de decurio. li. x. vbi bal. dicit no. qd cognitio de eo qd non spectat ad officium cognoscentis est illicita et etiam no. hic and. de baculo. Idem etiam tenet bal. qd non valet. et potest testari in. l. si quis filio. §. quod si quis in. ff. de iniusto testamento. Et transit cum ipso petrus de ancharano in. c. i. de peni. et remis. et no. per bar. et bal. i. l. si. C. si a non compe. iud. vbi loquitur etiam interlocutoria que non facit intestabilem. Et non ignoras quod dixit bal. i. l. ij. C. si penden. appella. mors inter. in quarta coll. ibi voluit qd si damnatus ad mortem sit damnatus extra ordinem non efficitur intestabilis. imo etiam poterit damnatus ad mortem obligari ad restitu. male ablatorum fm qd voluit Joan. an. in nouella in. c. qzqz de vsur. i. vi quem refert et seqt bal. in. l. si. C. si a non compe. iudi. in fine vbi dixit qd debz ex officio iudicis. exequi talis voluntas et habet magnam equitatem: licet. bal. videatur velle contrarium in. d. l. eius §. si cui versiculo. ij. quero vtrū damnatus tamen potest saluari quia loquitur Bal. quando simpliciter vellet disponere ad pias causas qd non potest vt supra conclusum est. Et etiam ibi tenet bal. cum relictum ad pias causas dicitur pro anima relictum disponendo de male ablati videtur disponere de eo qd non est suum in exoneratione sue conscientie. sic videmus in eo qd acquirit filius ex male questis quia illa non ve-

niunt in colla. vt. l. si donat. et ibi per bal. C. de collatio. quia non est suum sed eius a quo surripuit vt in regula peccati et in fglā peccati venia. et ibi By. et pe. danch. d. reg iurisi. vi. igitur valet dicta assignatio facta de male ablati et ita concludit bal. Quero quid in eo cui per sententiam est amputandum sibi membrum. dicit qd non redditur intestabilis: vt. l. qui manus. ff. de testa. etiam si casualiter propter membri abscissionem fuerit secuta mors. quia illa fuit secuta preter propositum iudicantis et preter dispositionem iuris. vt no. bal. et d. Jo. in. d. l. q. manus. Et est ratio quia talis pena mutilationis membri non proprie dicitur capitalis vt. l. ij. et ibi bar. ff. de pu. iudi. versiculo. ij. etiam quero Et predicta sunt vera nisi damnatus fuisset ad mutilationem membri ex causa que alias redderet ipsum intestabilem. ut. l. is cui. §. i. et quod ibi no. de testa. Nam causa propter quam quis est damnatus est attendenda. vt. l. ictus fustis. ff. de his q no. infamia et quod ibi no. et l. i. si fame et qd ibi no. p. bar. ag. io. d. imo. d. pu. iud. S3 i quantum quesuit an membri abscissio faciat que intestabilem. Adde quod specu. tractat hanc questionem in titu. de inst. edict. §. compendio se versiculo quid de exoculatis et distinguit inter delictum et delictum qd si est damnatus ex delicto quod facit quem intestabilem non potest si ex delicto qd non facit intestabilem potest idem tenuit Imo. in. c. ij. de testa. in. xvij. coll. versiculo. quid autem de damnato ad amputationem manus etiam si mors sequatur quia non fuit intentio iudic. ipsum occidere. vt. l. si quis nec cam. ff. si cer. pe. Et sic concludit ipsum posse testari. Et intellige eam vera ut supra quam tenuit vsqz opi. specu. bar. i. d. l. qui man. et et bal. et vide bal. i. l. i. in quarta col. C. de episc. et cleri. vbi bal. ibi dixit. Quid in deportato et relegato dicas qd deportatus perdit testamenti factionem. vt. d. l. eius qui. §. primo. de testa. Nec illud pretermittendum putavi d. deportatum effici intestabile de quo vide in specu. in titu. de instru. edict. §. compendiose. versiculo. xi. Vbi dicitur qd condemnatus ad mortem civilem vel naturalem efficitur intestabilis. idem et dicit Imo. in. d. c. ij. in. xij. col. circa principium. versiculo Sin autem quis fuerit damnatus vbi dicit talem damnatus ad deportatōes perdere ea que sunt iuris civilis non tamen perdit qn possit acquirere de iure gentium per tex. in. l. si mandauero. §. his autem. ff. mandati tamen non poterit de eis testari p. auc. bo. d. anatoz. C. de bonis damna. et l. deportatorum. C. de penis et habetur in. l. deportat. C. de bonis dā. et Imo. in. d. loco: col. xv. et xvi. et xvij. Sed an de talibus qd sitis poterit ad pias causas testari Imola in. d. c. ij. i. xvi. col. versiculo. an autem deportatus qui aliquid quesisset sub dubio tenuit qd sic et dicit esse limitatum. ad. c. cum esset. et c. cum tibi et capitulum relatum de et testa. et ad. l. deportatorum. C. de penis. Quero quid in bannitis nostri temporis an perdant testamenti factionem et dicitur s3 comunem sententiam Jac. de hare. bar. et doc. in. l. ex facto. §. ex facto. ff. ad treb. et in. l. i. C. de heredi. insti. et lodo. in. d. §. ex facto et bar. in disputa. que incipit. Statuto Lucane ciuitatis.

canes &c. Quid autem est bannitus a toto imperio vel
toto populo christiano. Si a toto imperio: ut
aucten. item nulla cōmunitas. C. de epis. & cler.
vel a toto populo christiano. ut ēi vāpnatis pp
assassinamentum. ut in. c. i. de homi. in. vi. tunc
nullo modo potest testari quia totum ius ciuile
& cano. perdit ut ibi. Aut est bannitus parti-
culariter ab vna ciuitate vel domino. & tunc cū
retineat ea que sunt iuris cōmunis licet pdat
ea que sunt iuris illius ciuitatis. & tunc distin-
guunt docto. aut vult testari fm ius cōmune &
potest cum illud nō perdidit secundū bar. iux-
ta. l. si non speciali. C. de test. & tunc quia illud
perdit & sicut non potest secundū priuilegium
sue ciuitatis heres institui. vt. l. i. C. de hered. in-
sti. ita non potest testamentum condere quia ef-
fectus est hostis ciuitatis. vt. l. amissione. §. que
deficiunt. ff. de cap. dimi. & quod ibi bar. & bal.
& facit. l. minime de relig. Et predicta sunt vā
quando esset damnatus ex fictis probatiōib⁹.
vt quia contumax habetur pro confesso iuxta.
l. eius qui delatorē & quod ibi bar. ff. de iure. fi.
Secus si esset damnatus ex veris probationi-
bus. ac etiam predicta procedunt nisi fuerit po-
stea mors secuta vt quia tandem deuenit i for-
tiam cōmunis: & fuerit sibi mors corporalis in-
flicta. Nam tunc debet distinguī aut fuit bāni-
tus ex tali delicto ex quo de iure communi ve-
niebat imponenda pena corporalis vt de ho-
micidio. & tunc quāuis fuerit bannitus ex for-
ma statuti & sic alteratus fuerit modus proce-
dendi & tunc est iustabilis. s; si est secuta mors
ex tali delicto in quo de iure cōmuni non debe-
ret sequi mors sed ex forma statuti tantū vt ē
in furto regulariter vt in auct. sed nouo iure.
C. de seruis fu. & tunc quāuis etiam fuerit post
bannum secuta mors non efficitur iustabilis
vt per bar. ang. & imo. in. l. infamē de pu. iudic.
& no. bal. ang. & imo. i dicta. l. eius qui. §. i. de te-
sta. licet bal. in. l. si quis filio. §. eius qui. dicat⁹
quāuis in bannito sequatur mors etiam pp de-
lictum in quo de iure cōmuni est pena mortis:
tamen non efficitur iustabilis quia talis sen-
tentia bāni est interlocutoria. vt no. glo. in. l. i.
ff. de ven. insp. & in. l. i. ff. de requi. reis & nō red-
dit ipsum infamen nec seruum pene igitur & ce-
tera. S; tu teneas cōmunem sententiam qa ex
quo ex veris pbationibus fuit damnat⁹ & po-
stea venerit in fortiaz cōis facta fuerit executō
igitur & cetera. Illud etiam videndū quid
in bannitis nostri tēporis in quo concludit vt in
fra quia querendum est de bāno. & circa istud
de bannitis nri tēpis adde q; dicatur bānū per al-
bert. de rosar. in vltima parte statutorū qōe.
prima & per bal. & alios scribentes in ti. hic fini-
tur lex coradi. vltra pnci. & in ti. de seu. consue.
in. §. nulla cōmunitas & doct. ibi. & illud quod
dicitur bannitum a toto imperio vel poplo chri-
stiano perdere ius ciuile & canonicum & dixit
ang. in. l. ex testamento. §. ex facto. ff. ad trebelli.
& in. l. si cum dotem. §. si qñ. ff. solu. ma. & bal. i
auct. quicunq; C. de epis. & cle. circa id qñ est
bannitus ab vna ciuitate spec. in. ti. de inst. edī.
§. compendiose versiculo quid de bannito dixit
si est bannitus ob leuem cām potest testari si pp
criminales puta ob maleficium ex quo olim ē

portabatur bannitus in ppertuū & non potest te-
stari. quia bannum tunc loco deportatio. hētur
ff. de his qui no. infa. l. quid ergo. §. si. idē dicit
specu. istam distinctionem de bannito ab vna
ciuitate vel domino qui retineat ea que sūt iu-
ris cōmunis tenuit bar. in. d. l. eius. §. i. & bal. vi-
de tamen circa istam questōem plenissime mul-
tas & ifinitas remiss. qñ allegādo tetig. d. alexā.
in. l. si cum dotem. §. si qñ. ff. solu. ma. & in. l. ex fa-
cto. §. ex facto. ff. ad treb. & in. l. i. C. d. hīd. insti.
circa si. versicul. extra gl. tractat doct. hic vbi
concludit cum opi. q; aut ipsi banniti possunt in-
pune offendi per stat. ciuitatum & equipantur
deportatis & perdunt ciuitatem & iura & priuile-
gia ciuitatū. Sed si non possunt impune offēdi
non operabūt deportat. & nō amittent iura ci-
uita. & nullo mō amittent iura ppli romani. et
idem tenuit Imo. post petrum de ancharano.
in. c. ij. de testa. que opinio ab omnibus tenet.
nisi statu. dicerent q; bannitus eēt extra pro tri-
b⁹ annis quia intelligitur tam quoad ius cōe
quā ad mūcipale. vt voluit bal. singl. in. l. iij.
vltima. coll. C. si pen. appel. mors interuenerit
& no. cy. in. l. i. C. de naturalibus liberis. & bal. i
auct. bita in quinta coll. C. ne filius ppatre. &
an bannit⁹ possit testari & quando & quō regrā-
tur. vide vltra remiss. d. alex. in dictis locis. Jo.
and. in addi. specu. in ti. de cessio. actio. §. i. versi-
culo illud etiam queritur. an bannitus &c. vbi
plenissime & latissime loquitur. & quando bāni-
tus ē ab imperio. an perdat solum ea que sunt
iuris ciuilis. an etiam ea que sunt iuris gentiū
& an pdāt priam potestatem quā habet in fili-
os suos. vide per. d. alex. in. d. §. si patri vbi plu-
res allegat remiss. & concludit q; non nisi eēt bā-
nitus ab imperatore vel papa qui habet ptā /
tem. l. condende. l. i. ff. de const. prin. c. per vene-
rabilem qui filij sint legitimi. ang. vbi supra
Et quod habeant locū predicta in bannito ex
iuris non ex fictis probationibus tenuit bal.
expresse in. l. qui a latronibus. §. si. ibi. sed quid
in sententia interlocutoria bāni. vbi litat dicta
bart. in. l. ex iudiciorum. ff. de pub. iudi. quādo
non fuit secuta sententia. quia ipse intelligit qñ
secuta fuit sententia diffinitua. Secus si fuit
mortuus post bannum & sententiam diffinitua
ex forma statuti vel consuetudine late. allegat
l. de fundo de pub. iudi. & l. eius qui. delatores
de iure fisci. Item etiā bal. ibi si bōa essent trā-
slata in fiscum & diuis in ipsū translatus eēt pe-
na transiret ad heredes. Quero an excom-
municatus possit testari Jo. and. in. c. decerni-
mus de sententia excom. in vi. tenet q; sic. dic
vt ibi per eum & per doctores in auct. credetel
C. de hereticis quia non reperitur a iure phibi-
tus. Quid in vsurario. dic q; nō simpliciter po-
test testari sed fm solēnitatem. c. qzq; de vsu-
ris in vi. quid i ifame dic q; potest testari vt. l.
i. & ij. d. sec. nup. dic vt in. l. is cui. §. i. de testa.
Quid in monacho dic ante professionem pōt
testari. & vs testamentum vt auct.
C. de epis. & cle. S; postq; fecit professionē nō
pōt testari vt in auct. ingressi. C. de sacro sanct.
eccle. nisi inter lib. & monasterium. licet aliq; di-
cant q; non est testamentum sed diuisio vt au-
cten. si qua mulier eo. ti. dic vt ibi per doc. bar.

Bal. & Saly. Quid in canonicis regularibus
vel alijs regularib⁹ dic q^o nō pōt facere testm̄
sicut nō pōt monachus vt no. bar. & docto. in
d. aucten. ingressi. & tangit specu. in ti. de mōa.
§. i. versiculo. liij. & vñ. sequent. Et bene aduer
tas q^o omnes hi qui nō possunt testari nō pos
sunt etiam codicillari quia ista iudicantur a
pari vt. l. ij. & quod ibi bar. & docto. ff. de lega.
i. & forte hī qui nō possunt testari nō pos
sūt simpliciter & absolute donare causa mor
tis quia licet stipulat in aliquibus naturam con
tractus inter viuos: vt no. glo. & ibi dy. in. l. ij.
in fi. ff. de dote prelega. Tamen magis sapit na
turam vltime voluntatis vt est tex. in. l. fi. d. do.
ante nup. de quo tamen plene dicendum vti p
bal. & docto. in. d. l. ij. & dixi plenius insti. de do.
in principio. Nunc redeamus ad filium fa
mi. qui testari nō potest nisi in castrensi. Vel
quasi vnde cum iste castellanus esset miles
licet filius fami. & impubes facit. l. i. C. de testa.
mi. potuit testari. l. fi. C. qui testamenta facere
possunt dū modo testatur i bonis castrensi⁹.
Que autem dicantur bona castrensia habetur
in. l. i. C. de ca. pe. l. xij. Quid in doctore qui eti
am dicitur miles. l. fori cum glo. C. de aduo. di
uer. iij. & an poterit testari dicas q^o i q̄si castreli
testari poterit ad similitudinem castrensis pe
culij. facit quod no. glo. in. l. miles in principio
de re. iud. & dicitur quasi castrense pecu. omne
id quod ex stipendijs publicis vel salarijs pu
blicis percipitur. l. fi. C. de inoffi. te. quinimo ē
id quod aduocatus percipit a clientulis ex ad
uocationibus cum istud hodie sit subrogatus
loco pnblici salarij videtur q^o sit quasi castre
se vt no. glo. in. d. l. fori. & per consequens aduo
catus filius fa. etiam pubes facit. l. i. §. pueritiaz
ff. de postu. poterit testari in eo quod percipit
a clientulis suis: & idem in notarijs qui scri
bunt eāz memorie. Nam in questis in eorum
offiō poterunt testari licz sint filij fa. vt ē tex. cū
glo. in verbo memorialibus in. d. l. fi. C. de iof
fi. test. Et aduertendum ē quod talis filius fa.
testando in castrensi vel quasi. nō potest time
re quod testamentum suum querelam paciat.
quia testm̄ in castrensi vel quasi nō pōt impu
gnari querela inofficiosa ut est tex. no. in. d. l. fi.
Quid at in clerico an possit testari videtur q^o
sic quia dicitur miles celestis militie. no. glo. in
d. l. miles in principio de rei iud. Sed tamen d
hoc dicendum ē vt habetur in auct. licentiā & i
auct. presbyteros diaconos &c. & ibi per gl. bal.
saly. & docto. Quero an filius fa. nō miles pos
sit in aduentitij in quibus quo ad vsum fru
ctum tantum queritur patri possit testari dicas
quod nō. etiam patre consentiente vt habetur. i
l. qui in potestate. ff. de testa. & est tex. in. l. pen.
in fi. & ibi docto. C. qui testamenta facere pos
sunt cōiuncta. l. fi. §. filius aut. C. de bonozū qz
liber. & est ratō quia testamenti factio ē publici
iuris. l. iij. ff. de testa. & ideo licentiā seu concess
io paterna nō operatur. Quero an filius fa.
possit testari ad pias eās cum consensu patris
& bar. in. d. l. qui in potestate tenet q^o sic. per ca
pi. licet in fi. De sepultur. a contrario sensu. et
hec sequitur bal. & ang. in. d. l. qui in potestate.
& per hoc ibi Zmo. inducit illud. c. licet q^o ibi il

lud permittitur posse testari & sic disponer⁹ eius
consensu patris pro aia. ergo intelligitur etias
aliter q^o per donationē cā mortis vt aliqd spe
cialiter sit pro aia quia taliter potest cum cōse
su patris donare causa mortis. in contrarium
allegat quia ibi expresse nō disponitur. s; col
ligitur a contrario sensu sed nō debet induci
ll. correctio per argumentum a contrario seu
su vt no. glo. singulariter in. c. cupientes. §. q^o si
per. xx. de elect. in. vi. & hoc sentit ibi glo. dū al
legat. l. taz his. §. primo de do. causa mor. & istā
opinionē tenet Jo. and. in. c. si pater de testa. i
vi. & federi. de scenis consilio. cclxxiij. & celo
cclxxviij. dicens q^o nō fuit ausus consulere
cōtra istam partem. licet prima pars sit magis
equa & de mente littere alias nihil specialitatis
esset ibi pro anima. & ista opi. bar. mihi magis
placet vt inducatur per illum tex. aliqd spe
cialitatis alias illud verbum pro anima fuisse
ibi appositum frustra arg. l. si quando in prin.
de leg. primo. d. Jo. magis videtur inclinare in
alteram partem. Et q^o filius fa. possit testari
ad pias causas cum cōsensu patris. tenuit bal.
in. l. senium in fi. C. qui testa. facere possūt. & idē
voluit ibi saly. in pen. q. & ibi etiam no. ange. &
quod fil⁹ fa. possit testari ad pias causas. vo
luit bar. in. l. i. in versiculo tertio loco q^o qd
de filio fa. de sacro. san. ecele. & ibi in effectu di
stinguitur aut ē peculium aduentitium cui⁹ q^o
ritur patri vsufructus & tunc si filius in eodē
poterit p libito voluntatis disponere inter vi
uos sine patre q^o ipse poterit testari de eo ad pi
as causas etiam sine aliquo consensu patris p
d. l. i. At est peculium aduentitium de quo pa
ter habet vsufructum & tunc ad pias causas
testari poterit cum consensu tamen patris dic
vt ibi. late per bar. Sed bal. ibi i. x. vers. deinde
quero an filius fa. possit dicit &c. q^o imo etiā i pe
culio aduenticio in quo pater nō querit vsu
fructus requiritur consensus patris vt testa
ri possit etiam ad pias causas. vt. d. c. licet vbi
est expressum. Sed licet distinctio bar. in. d. l. i.
videatur multum sustentabilis tamen credo
cōmuncem opinionem fore veriozem q^o in om
ni peculio aduenticio requiratur consensus vt
patet in. d. c. licet quia excepto castrensi & qua
si castreli cōmuniter. ut ibi & cetera. Prodig⁹
autem vel dubius de statu suo an possit testari
ad pias causas vide bal. in. d. l. i. in versiculo
deinde quero quid de prodigo cum versiculo
sequenti. Et aduertendum tamen est fm bal. & sa
ly. ibi q^o si filius fa. patre permittente reliquit ti
tio & hospitali fundum q^o in persona Titij. Le
gatus nō valuit i persona vero hospitalis sic
Non tamen propterea est locus iuri accresce
di euz dictum hospitale nō admittitur nisi d
iure speciali. & sic portio deficiens nō accre
scit alteri portioni. l. mulieri & titio de condi. &
demonstrati. Quero vna cum Ty. & bal. & do
cto. in. l. ij. C. qui testamēta facere possunt. si pa
ter permittit filio in potestate testari & postea in
dicto testamento apponatur clausula si nō vs
iure testamenti &c. q^o etiam nō valebit vt dōa
tio causa mortis ex quo nō est facta de eo spe
cialis mentio. vt no. glo. magna in. d. l. qui i po
testate & per tex. in. l. filius fa. ff. de dona. & quod

ibi per glo. bar. ang. et docto. et idem tenet Ly.
et idem specu. in titu. de instru. edic. §. compen-
dioso versiculo quid si filius. Et ange. in. d. l.
qui in potestate dicit fore verum nisi fuisset p-
sens et acceptans ille in quem conferrebat de-
positio quia donatio causa mortis exigit so-
lum nudum consensum. et illo solo etiam per-
ficitur hodie. vt no. glo. no. i. l. cum pater. §. me-
nio. de lega. ij. et l. ij. C. de iure do. Sed Jo. de
imola in. d. l. qui in potestate videtur dicitur co-
tra ang. q. si specificiter non dicatur valeat ius co-
dicillorum donatōnis cau. mor. et cuiuslibet vo-
luntatis nō sufficit q. d. l. filiū. §. sed enī memi-
nisse requirit quod specialiter concedatur p pa-
trem filio q. donare possit causa mortis. Et iō
non videtur sufficere illa vniuersalis oīo vel
cuiuslibet alterius vo. nisi specialiter dicatur et
donationis causa mor. vt est casus in. c. que ad
agendum de procu. in. vi. facit. l. si quis caut.
et l. si quis in principio testamenti. ff. de lega. ij.
Et istud mihi placet quia etiam si filio dat li-
centiam: simpliciter donandi nō posset donati-
onē cā mortis facere quia lex concedit qd spe-
cialiter hoc concedatur arg. no. per bar. in. l. p-
tor. §. i. ff. de noui. op. nū. p. tex. i. l. si. §. oēm. C. de
admi. tu. v. p. tit. d. opi. p. cordari. Aut p. cessit
q. possit testari et appu. c. la. Si n. v. iure testi.
et c. tūc q. nō est alia vltima voluntas nisi do-
natio cā mor. illa comprehenditur sub illis ver-
bis aut cuiuslibet vltime vo. Secus si non sūt
oēs specificate ut quia dicatur si non val. t. ius
testamenti valeat iure codi. et cuiuslibet vltime
voluntatis. Et quia per ista verba potest cōp-
hendi donatio causa mortis nō specialiter cō-
cessa arg. d. c. qui ad agendum facit. l. nominati
et l. titius in principio de liberis et postu. et ita
ita intelligatur opi. d. Jo. Quero an filiū. §.
possit donare causa mortis cum consensu p. r. i.
et dicendum est q. sic. vt est tex. in. l. tam his. §. i.
et ibi glo. bar. et docto. de donati. causa mor. et
no. cy. in. d. l. senius. C. qui testamenta faciē p. r. i.
Quero an debeat interuenire consensus pa-
tris et cy. in. d. l. senium non determinat. Sed
bar. in. d. l. tam his. §. i. in fi. dicit q. dictus cōse-
sus potest interuenire anteq. filius donat. d. l.
filiū. §. pari ratione. ac etiam potest interueni-
re in ipso actu donandi vt ibi voluit bar. facit. l.
fi. §. necessitatis. C. de bono. i. q. liber. et qd ibi
per glo. et omnes docto. et facit q. habetur per
glo. et docto. in. l. Si quis mihi bona. §. iussum.
de acqui. hered. Quid autem si filius ex se do-
nat causa mortis et postea pater consentiat gl.
in. l. mortis. ff. de donati. cā mor. tenz q. non v. z
nisi appareat q. tunc temporis consensus fili-
permanebat in eadem voluntate donandi qd
apparere potest per aliud iudicium ar. l. i. §. sed
si filiū. ff. de leg. ij. et istud tenet bart. in. d. l. in
mortis cā. Quero si filius donet cā mortis pa-
tre consentiente. an solus pater possit eam ruo-
care. istud habetur in. l. nec fratris. C. de dona.
causa mortis. et ibi cy. et omnes docto. et bar. in
l. ij. §. i. in fi. sequen. opi. Dy. ff. de dona. tenet q.
pater solus pōt reuocare quia pater videtur
donare. ergo potest reuocare. ar. l. pure. §. pen.
et l. apud celsum. §. apud iuli. de doli excep. qua
propter remedium est q. pater p. mittat non fi-

lio. Sed ei cui datur vel notario publico nō re-
uocare. quod est no. quia semel vidi de facto. et
aduertendum q. pater non potest prestare au-
toritatem vel consensum q. donet sibi et p. cō-
sequens non potest prestare cōsensum filio ad
sui vtilitatem. l. i. ff. de auct. p. stan. et quod ibi
per glo. bar. et docto. Quinimo non posset pre-
stare cōsensum filio q. donet causa mortis seruo
patris vel alteri filio in potestate que tandem q.
runt donationem dicto patri vt. d. l. i. coniuncta
l. i. ff. si quis a parē fu. ma. quod intellige v. z
de iure ff. vbi patri querebatur per filius q.
quid querebat hodie vero cum filius in pote-
state in aduentitijs quo ad proprietatem querat
sibi licet patri querat vsumfructum. l. cū op. i.
in principio. C. de bonorumq. liber. Necessa-
rio sequitur quod quo ad proprietatem que que-
ritur alteri filio posset pater consentire filio q.
donet causa mortis fratri suo et sic valebit quo
ad proprietatem. licet non quo ad vsumfructum
non valeat opus est quod pater quando cōsen-
tit filio q. donet fratri suo q. protestetur q. nō
intendit q. sibi aliquid queratur etiam vsum-
fruc. facit quod no. glo. in. l. possessio. §. i. ff. de
acqui. poss. Coniuncta auct. excipitur et in cor-
pore vnde sumitur. C. de bonorumq. liberto.
facit. l. iubemus. C. ad treb. et quod habetur per
glo. et bar. i. l. si quis pro eo. §. i. ff. de fideiussor.
l. is nulla. cum ibi notatis. ff. de iudi. l. frater a
fratre et ibi no. ff. de condi. indebi. Quero an fi-
liū. §. possit testari de dote patre consentiente
et Saly. in. l. sentum in fi. C. qui testamenta face-
re possunt. dicit q. non. quia. d. l. senium in luo-
casu loquitur iudistincte. i. g. et c. Et pro hoc a-
ducat q. no. i. l. filie. ff. So. ma. dicit tamen q. in
dicta dote dicta filia. hēt liberos suos h. r. d. e. f.
ab intestato secundū q. ipse notauit in. l. dos a
patre p. fect. Solu. ma. De hoc tū vltimo an fi-
lia habeat heredem nec ne. dicendum ē ut not.
docto. in. l. post dotem So. ma. et idem sequit
ang. in. d. l. senium in fi. allegat. l. pen. eo. ti. que-
ro an mulier que facit questum de corpore suo
possit testari et dic q. sic vt ē tex. in. l. Sed q. ma-
gna. ff. ad treb.
Sequitur glo. Minor. xxv. annis. maior tamen
et cetera.

Claruz nāq. est q. Pubes et sic maior. xiiij.
annis in masculo et maior. xij. in femina vti sti.
quibus mod. in principio et per consequens
pubes potest testari vt insti. quibus liceat face-
re testamentum vel non. §. preterea. et l. q. etate.
ff. de testa. nec ē opus q. dictam etate egressi fue-
rint. Quinimo etiam si penul. die dictoz. xiiij.
annozum post sextam horam noctis testamen-
tum condiderit dictum testamentum valz qm
tempus dicti ani non computatur de momen-
to ad momentum vt. l. auunculus de verbo. si-
gnifi. ergo cum testatur penul. die. xiiij. annoz
sue natiuitatis post sextam horam noctis dici-
tur testamentum fuisse in vltimo die dicti anni
xiiij. l. more Roma. ff. de ferris. ergo dies i. ce-
ptus quo ad testamenti factionem habetur pro
completo. Sicut alias in. l. ad rem pu. de mu.
et honoz. facit. l. pridie kalēdis d. ferijs. et quod
plene no. in. l. ij. §. minozem. ff. de minoz. Nam
fm Jaco. de hare. et Bal. in dicta. l. qua etate

vbi agitur de beneficio inchoando dies ince-
ptus habetur pro completo. Secus vbi agitur
de odio inchoando vel beneficio finiendo. nā
tunc fit computatio de momento ad momentū
vt no. in. l. ij. §. dies. ff. quando appella. sit 7 au-
cten. hodie. C. de appell. Quero an per statutū
fieri possit q̄ minor. xxv. annis non filiūsa. nō
possit testari. an valeat dictum statutum dicen-
dum ē q̄ sic vt sentit bar. in. l. ij. ff. de vulga. et
pupill. in si. pen. col. in versiculo secūdo ergo q̄
ro dixi. Nam posse testari 7 sic testamēti factio
ē publici iuris civilis ergo per statutum id tol-
li potest. vt. l. omnes populi de iusti. 7 iure.

Quero an constitutus in summo Senio sa-
ne mentis possit testari dic q̄ sic. d. l. senui. C. q̄
te. facere possunt. ergo post. xiiij. an. in quacūq̄
etate aliquis fuerit constitutus 7 in de crepita
etate dū modo. sit sane mentis 7 sui iuris. testa-
ri poterit.

Seqtur glo. Miles.

Primo querendum est quid quis dicatur
miles. Et miles proprie dicitur ille in quo con-
ueniunt illa sex de quibus per gl. in. l. penul. ff.
ex qui. maior 7 auct. de nra pn. §. si. Secundo q̄
ro an milites nostri temporis dicantur vere mi-
lites. 7 videtur q̄ non quia non sunt vere mili-
tes hodie quales requirit illa glo. igitur 7 cete-
ra. Sed aliqui docto. quos refert ibi bal. dicunt
q̄ ex quo milites hodie non habent superioris au-
ctoritatem 7 faciunt militarem professionē q̄
ipsi sint vere milites. inde militia ipsorum nō
est privilegiata. 7 debet vti iure cōmuni in ipo-
rum actibus. Sed Ly. Bal. 7 Saly. in. l. i. d. iu-
re 7 fac. igno. debent q̄ nō sunt veri milites q̄
quotidie stant in plateis 7 non in castris 7 per
consequēs non versatur i eis illa publica. vti-
litas de quo per glo. in. d. l. pen. ex quo sequitur
q̄ tanq̄ sine dignitate poterunt esse procur. in
iudicijs vt no. bar. in. l. militem. C. de procura.
7 in. l. filiūsa. §. veteranus. ff. eo plus dixit bal.
in. l. intestamento in si. C. de testa. mi. q̄ milites
nostri temporis negociantur contra titu. C. ne-
gocia mili. l. xij. 7 sūt magis ad pompā. q̄ ad
factum militie 7 sic sunt vt priuati sine vlla di-
gnitate. vt no. in. d. l. eos. C. de mili. testa. 7 istō
est tenendum quia etiam secūdo illos quos re-
fert bal. in. d. l. pen. dicta eorum militia non est
privilegiata. Ex his inferitur q̄ milites nostri
temporis debeant testari cum solēnitare iur. cō-
munis alias non valeret eorum testamentum.
Ex his inferitur q̄ docto. qui dicuntur etiā mi-
litare. l. fori cum ibi no. C. de aduo. diuer. iudi-
cum non sint militantes in castris pro re pub.
q̄ non possunt testari nisi secūdo formas iur.
ris cōmunis 7 aliter non valeret eorum testa-
mentum. Verum quia iura loquuntur de vere
militibus. ideo aliqua dicēda sunt circa dictos
milites. 7 eorum testamenta. Et sciendum ē q̄
dicti milites possūt habere duplex patrimoniu
vnum quod vocatur patrimoniu castrense.
aliud patrimoniu paganu ut. l. i. C. de tes-
ta. mili. l. si certarū. §. i. ff. de testa. mili. 7 iō euz
duobus testamentis miles decedere potest isti-
tuendo heredem vnum in paganis aliud in
castresibus. vt. d. l. i. 7 d. l. si certarū. §. i. d. ul

ta nāq̄z priuilegia habent veri milites ut ple-
ne recoligit 7 no. bar. vna cum oy. in. l. neq̄z. n.
§. i. ff. de testamento mili. 7 Bal. 7 Saly. in. d. l.
milites. C. eo. 7 omnino videas quia miles cir-
ca testamenta habet quattuor priuilegia. Prīo
quo ad formam testamenti. Secūdo quo ad p-
sonam testantis. Tertio circa personam insti-
tuti seu legatarij. Quarto circa dispositionis
substantiam de quibus videndum ē plene per
doctores in. d. locis. et inter cetera q̄ miles po-
test testari quomodo vult 7 quō potest. vt dixit
tex. in. l. i. ff. de testa. mili. vt. l. q̄z eodem titulo

Aduertendum tamen est q̄ licet possint ta-
li modo testari 7 potissime dum sint in expedi-
tione armorum. vt dicta. l. milites. Debet tamē
miles nomen heredis exprimere vel scribere
etiam suo sanguine in quacūq̄ materia. et in
pulvere vt dicta. l. milites. Non autem sufficit
annuere caput nomen heredis. ut ē glo. sing. in. l.
in fraudem in principio in verbo nuda de test.
milit. q̄ est no. nam etiam in pagano licet fidei
cōmissum nutu relinquere vt. l. nutu in princi-
pio de leg. ij. non tamen nutu heredem institu-
ere potest ut. l. heredes palam in principio. 7 ibi
bar. 7 docto. ff. de testa. 7 d. l. iudemus. C. eo. ti.
Secūdo sciendum ē q̄ testamentū militis nō
subiacet querele. vt. l. si. C. de inoff. testamēto.
dic vt ibi. Tertio in testō militis militantis nō
habet locum deductio quarte falcidie. ut. l. i. te-
stamento. C. ad. l. falc. nec deductio trebellia-
nice vt. l. i. §. penul. ibi idēq̄. ff. ad treb. 7 no. in
d. l. i. in testamento. Secus si eēt veteranus vt
l. si post 7 l. adueterai. ff. ad. l. falc. 7 no. gl. 7 do-
cto. in. d. l. intestamento. licet alia remedia tre-
bel. intestamento militis humani locuz vt nō.
in. d. l. intestamento 7 in. l. i. §. si filij. ff. ad trebel.

Quarto ad veriendum est q̄ licet paganus
instituat aliquem infundo non dato alio cho-
berede vniuersali. tunc institutus infundo he-
res erit in solidum recte fundi mentione. vt. l. i.
§. ex fundo. de here. insti. siue si vnum testamē-
tum. vt. d. §. ex fundo siue in secundo q̄ etiam
tollitur primum. l. si quis priore. ff. ad treb. Sz
dato alio coheredi vniuersali vel i quotta tūc
institutus in re certa habetur loco legatarij. vt
l. quotiens. C. de heredi. insti. Sed in milite si i-
stituat aliquem in fundo alio non dato cohere-
de vniuersali institut⁹ in fundo non erit heres i
residuo imo creditur a iure q̄tum ad residuū
patrimonij militem intestatum decessisse. Miles
enim p parte decedere testatus potest. 7 p
parte in testatus. Ista sunt verba tex. in. l. si mi-
les ex fundo de hered. insti. Secus si miles isti-
tuisset plures per verbum collectivum vt puta
Alium instituit in predijs vrbanis alium i Ru-
ficis aliū in ceteris i bus. Nam tunc v3 institu-
tio 7 pro inde habetur ac si sine partibus eos
heredes instituisset. 7 sic habebunt viriles. l. in
terdum in principio de hered. insti. 7 res suas
per pceptionē habebunt. facit. l. ex facto. de he-
red. insti. Iste videtur esse casus in. l. Si certa-
rum in prin. ff. de testa. mili. Sin autem miles in-
stituit vnum ex duabus vncijs alium ex vntia
Licet de residuo patrimonij nihil dicat tamen
in tres partes apparet dictam hereditatem di-
uisisse 7 sic vnus erit institutus in duabus par-

tibus et aliis in parte totius hereditatis. iste est
 lex. et casus in l. q. q. C. de testa. mili. de hoc ta
 men est videndum latius per Jo. de Imo. in
 d. §. si ex fundo in repetitione in versiculo in ea
 dem glo. in fi. no. diligenter ex hac glo. relata
 ad tex. vbi latissime dicit omitto breuitatis ca.
 Quinto licet paganus non possit aliquem gra
 uare de restituendo solum modo hereditates
 sempromij in qua rogans siue grauans fuit in
 stitutus in hoc vt transeant actiones ex trebel
 liano nisi etiam grauet de hereditate ppa ipsi
 testatoris in totum vel in partem. vt. l. ex facto
 in principio. §. i. ff. ad treb. et in l. cogi. §. sed et si
 quis non heres. eo. ti. Tamē miles potest gra
 uare aliquem de restituendo hēdit. sempromij
 in qua miles fuit ab eo institutus et transeunt
 actiones ex treb. vt est tex. in. d. l. cogi. §. Sed et
 miles. Sexto q. sicut paganus per verba obli
 qua relinquendo certam rem non dato alio co
 herede vniuersali non trahitur ad fideicomis
 sum vniuersale. vt. d. l. cogi. §. et generaliter. ita
 etiam in milite vt. d. §. Sed et miles. Septio
 milites in testando redacti ad ius gentium qa
 omissa solemnitate iuris ciuili testari possunt
 et sic corā duobus testib. vt. l. i. et ibi glo. bar. et
 cōiter doc. de te. mili. et l. milites. C. eo. ti. q. glo.
 volunt q. aut miles testatur dū ē in expediti
 one armor. et tūc sufficit constare legitimis p
 batōib. v. duobus testibus licet non rogatis.
 vt. ff. eo. l. lutiū. Cum autē nō occupat miles
 tanta necessitate in castris puta quis ē intento
 rio requiritur conuocatio et rogatio ut volūta
 tem militis audiant requirunt duo testes roga
 ti. vt. ff. eo. l. diuus et insti. eo. §. ij. Sin autē eēt do
 mi sue exigitur solēntas cōis vt isti. e. §. pe. et l.
 pen. C. de testō. mili.

Sequitur glo. Sanus per dei gram. Senu men
 te et intellectu licet corpore languens.

Vide tex. ad hoc. Sanū mēte. C. de trāfacti.
 aduertēdū ē q. i testate nō requiritur sanitas cor
 poris. l. paphilo. §. ppositū. ff. de lega. iij. l. hac
 pultissima. §. at cū humana fragilitas. C. q. te.
 fa. po. l. si alienā. §. si. de do. cā mor. et l. feciū. C. e.
 et facit tex. cū gl. in l. codicil. §. si. de leg. ij. cū m
 tis si. §. requiritur integritas mētis et intellect.
 ij. et l. diuersa. de te. Que valido mētis requir
 eo tpe quo testm facit. vt. d. l. ij. et d. l. i aduersa.
 ex quo infertur q. ille qui habet dilucida iterval
 la. si eo tpe. quo testat eēt. Sane mētis valeret
 eius testm h ante pfectōem testi eēt furiosus et
 h et postea i furore decesserit attēdit. n. tantū
 mō illud tēpus indiuiduū quo testat vt ē caus
 in. l. furiosū in fo rriso. C. qui te. fa. po. et ita cō
 tra. l. q. s. eēt sane mētis et intellectus et iciperz cō
 dere suū testm v. alia vltimā volūtate. et anqz
 pferat supueniat furoz et furoz eū inaserit ta
 le testm p nullo reputat vt dicit tex. in. d. l. fu
 riosum. i. respōso. et predicta pcedūt qn pstat
 quo tpe dictum testm p diderit. v. an tpe sane
 mentis an tpe furoz. Querit ergo si nō appz
 quo tpe dictū testm cōdiderit. et bal. i. d. l. furio
 sū que seqt ang. dixit intellectu dēbere ispici for
 mā et seriē verbor. platoz in. d. vltimavolun
 tate et si pueniat hōi sane mētis tūc tpe testi fu
 isse sane mētis al presumitur furibūdup p tex.
 l. l. ff. de here. insti. vbi fm ang. recte iacuenti

ē caus huius qōis. Sed si verba erāt mixta itaqz
 poterant puenire tā furioso qz sane mentis p
 sumetur furiosus. et si vnū solū verbum q. cō
 ueniat ptulerit furioso. ex quo erat furiosus
 h haberet dilucida interualla nisi liquidis ar.
 de sana mente pbare. vt ē tex. in. l. quedā i suo
 de condic. insti. facit. l. his qui de tutor. et cura.
 da. abhis. Unde nō ē attendēda largitas vbo
 rum q. dicit ang. fore dignum no. An presūat
 factū testm tpe furoz vel tpe sane mētis quā
 do hz dilucida interualla no. docto. i. d. l. furio
 sum et no. ang. et Imo. in. l. i. §. si. de verbo. obl.
 vide oio saly. in. d. l. furiosus. Querit an debe
 at pbari q. fm tps cōfecti testi iste fuerit furio
 sus et rñdet Saly. in. d. l. furiosum. q. sic. et opz
 q. pbetur vere v. presumptie v. q. ante testm
 erat furiosus ergo presumit et fuisse furiosus
 tpe testi in. c. fi. de suc. ab intest. et ibi gl. sup ver
 bo competere. et ibi tenet hoc Jo. an. et Inocē.
 Quali at pbetur furiosus no. i. l. nō codicilū
 C. de codicillis. et no. plene bar. i. l. ij. d. bo. pos.
 infan. de la. et habet in. d. c. fi. de succes. ab inte.
 et no. do. i. d. l. furiosū. et pbatur maxie p dispo
 sitōez dicti testi. nā. sēp inspicienda ē dispositō
 illi q. hz dilucida interualla. qm si ē legitima
 ordinatio testi vt quia puidit pro aia sua et isti
 tuit istituendos et disposuit vt qlibet diligens
 paterfa. tūc ex ipius act. qlitate presumit sane
 mentis: al psumeretur furiosus. S. l. titia i fi.
 ff. de i. offō. te. et l. pantonius. §. si. de leg. iij. cum
 si. Sin autē dispositio ē mixta qz pte sapit furo
 ris et partim sapit dispositōem hois sane men
 tis. et tūc nō v. quia nō fuit i toto testadi absqz
 furore. igr. et. Ita dicit bal. et saly. i. d. l. furio
 sus q. ē notā. qz semel ita vidi de facto. Scdo
 ergo pncipalr dixi q. requiritur itegralitas men
 tis. qro ergo si notari i pn. sui instrumti dicat
 Titius sane mentis et intellectus licz corpe lan
 guens pdidit testm oz. An pdicta verba nota
 rij pbetur q. fuerit sane mētis. et istā. q. mouet
 bal. in. d. l. ij. de testa. et determinat q. nō credi
 tur notario: nec p hoc statur eius dicto q. testa
 tor fuerit sane mētis qz talia nō picipiuntur sēsu
 corporeo s. magis iudicio itellus. et notario n
 credit nisi de eo qd sibi mādat in auct. de ta
 bellio. §. ix. et hoc legtur Raf. in. d. l. ij. Sed. d.
 Jo. mathare ibi hz p rariū q. imo p dictā atte
 statōem notarij sit pbata integritas mētis qa
 notario et sic officiali iuramto et pu. i. his que d
 pendēt ex suo offō creditur. l. diuus et q. ibi per
 bar. de custo. reco. l. vbi de fallis. Lea qdē. et qd
 Saly. et docto. C. de accus. et i. c. cōpati et quod i
 doct. de app. et in. c. qm ptra falsā de pba. et no.
 bar. in. extraua. ad repmen. in verbo p nūtiū
 Ideo cū tabellio i sua creatōe iuret fidelr con
 ficere istra et p pns nō pficere instra q. fierēt ab
 hoie nō sane mētis tō videtur ei credendū. nā
 hz i mente nō percipiat lensu corporeo. tñ idēz
 picipere pōt ex circūstātijs v. ex gestis et fmo
 nibus. vt. d. l. his qui. §. i. de tu. et cura. da. ab his
 et idēz etiam voluit Saly. hz alijs verbis v. taf
 in. d. l. furiosū. vbi dicit q. qlibet psumat sane
 mētis: vt. l. ij. C. q. te. fa. pos. ergo notarius dicē
 do dicta verba nō ponit nec iducit aliqd de no
 no nec iducit. S. declarat id qd ius dictat igr
 et. l. hēdes palā. §. hz si notā. de testa. sed tu te /

neas: opi. bal. primo quia si hoc eēt vey ipse no-
tarius videretur eē index et non testis ar. no. p.
bar. i. l. i. ff. si cer. pe. et tamen notari⁹ hētur loco
testis et nō vt index. l. domitius de testa. l. hac
cōsultissima. §. i. C. q. te. fa. po. Ista sūt verba no-
tarij enūciatiua v3. titi⁹ sanus mente cōdidit te-
stamentū zc. Et verba enūciatiua notarij nō di-
sponūt ēt iter ptes a qb⁹ ē rogatus. nisi in his
q ptes ipse possūt disponere vt. l. optimā et qd
ibi no. docto. cy. bal. bar. ang. et saly. de p. trah.
et co. stipula. et no. singlr bal. in. l. m. C. de rei
vendi. et istā partē puto veriorē. nisi forte nota-
rius in sua scriptura attestet se vidisse et intel-
lexisse certas circūstantias tā in facto qz in ver-
bis factas et prolataf p dictū testatorē ex quib⁹
cōphenditur sana mens testatoris vt qz nota-
rius in dicta sua scriptura dicat qz ipse testator
interrogat⁹ fuit de plurib⁹ et diuersis reb⁹ et ma-
tereibus taz ab ipso notario qz ēt a testibus et
ipse testator semp rñdebat ad ppositum rite et
recte vel qd aliud sife notarius attestet i dicta
sua scriptura vt dicit bar. in si. qn notarius at-
testatur dicendo in dicta sua scriptura diligen-
ti facta inquisitiōe nō fuerunt repti nisi. v. testes
q possant adeē dicto testō. qz tūc credit⁹ nota-
rio ita dicit bar. no. in. l. cōficiūtur. §. i. de iur co-
dicillo. in versi. qro dī ibi si nō pnt zc. nec ob-
mtat qz dictus saly. dixit v3 qz illa ē psumptio
iuris et tūc ēt ipse attestatur ex verbis et ex dispo-
sitis in te. nec ob. qz officiali publico credat qz
illud ē vey in illis q sūt pui p iudicij nō in his
q sūt magni p iudicij vt no. bar. in. d. Lea qui
dē. Et aduertat ad id qd supra dixi qz in testa-
toze nō requiritur sanitas corporis. lz i cōtrariū
faciat. l. iubem⁹ versi. si. n. talis ē. C. de testa. sed
bal. i. d. l. ij. C. eo. dicit qz. d. l. ij. et ea que supra di-
xi limitatur p. d. l. iubemus. v3 nisi eēt tāta ifir-
mitatis q lz nō auferet sensū et intellectū tñ au-
feret loquelā et virtutē scribendi qz tūc testa-
tor testari nō pōt nā talis testator eēt filis mor-
tuo vt dixit tex. in. d. l. iubem⁹. Pōset tñ talis i-
peditus lingua vt i virtute scribēdi fm bal. i. d.
l. ij. et pōt testari ad pias cās. qz testm ad pias
cās nō ē subiectū reg. iur. cōis civilis vt in. c. cū
tibi de testa et facit qz no. do. i. d. l. i. C. de sacro
san. eccle. et id eodē mō v3 oē legatū et fideicō.
nuttu vt. l. nuttu et qd ibi bar. in pñ. de leg. iij.
facit qz hētur et ibi p doc. in. l. i. §. i. de verb. ob.
lz hoc dictū nō plz raf. qz ista opi. ē cōtra tex. l.
discretis. C. qui te. fa. po. vbi imp. vult qz mu-
tus nō possit ēt libertatē relinquere in te. que li-
bertas eqparat pie cāe. l. cāzelauerat et ibi bar-
to. i. l. si. ff. de his qui in te. d. qz i testis possēt cō-
mitti multe falsitates et fraudes. l. si. de fideicō
mis. l. ij. §. qz labeo. et qz ibi p gl. de aqua plu. ar.
vñ si pp accerbitatē morbi testator nō pōt loq
vel scribere nō hēbit locū dispositio. d. l. nuttu
qz no. ad intelligētā. d. l. nuttu. qm. d. lex h3 lo-
cū qn tpe testi i codicilloz poterat loq. et ta-
mē n loqlla sed capite et hūeris nuttu et signis
reliqt titio legatū vl fideicōmis. facit. d. l. i. §. i.
de verbo. ob. l. si qz ifūdū vocabulo de leg. iij
Anū tamē tene mēti qz lz requirat loqlla vl vir-
tus scribēdi. et qz scribat tastator. l. discretis. C.
qui. te. fa. po. tñ sufficit qz testator. pferat inten-
tōem suā lingua. forte balbuciēti ista dixit tex.

no. sed notari⁹ v3 hñ eē caut⁹ qz qñ vidit testa-
toze nō hñ loqui et nō recte rñdentē nō scribat
ei⁹ testm. ita dicit bal. in. l. qdā i suo de conditi.
insti. Quero qd econtra si notarius dicat pe-
trus san⁹ corpe lz mēte lāguēs cōsiderās mor-
tis piculū. ita disposuit an valeat tale instm te-
stamentū et dicit qz sic qz p illa verba cōsiderans
mortis piculū apit qz notari⁹ errauit ergo tal-
error ideo pbat qz fuerit lāguēs in mēte nec ta-
lis error v3 nocere. ita dicit bal. in. l. imp. circa
pñ. ff. de stat. bo. Quid si notari⁹ dixit sana mē-
te lz corpe lāguēs. an pbetur infirmitas corpo-
ris et bal. in. l. i. C. de confess. versi. nūc sequit
qd de facto dicit qz nō qz illa verba sunt enūti-
atiue plata et facit qz supra dictū ē et ut dicit bal.
in. d. l. imp. de sta. bo.

Sequitur glo. nolens intestatus decedere.
Materia successiōis ab intestato tractat⁹ hic
ponā succinte ea qz latius p modū tractat⁹ re-
colegit et hñ recolende memorie. d. matheus
mathefelanus de bononia. et ab intestato succe-
dunt liberi corz parētibus so econtra parentes
succedūt eoz liberis. tertio transfuersales suo
alteri trāsfuersali vt ista hñtur in auc. de succes.
ab inte. per totū. capiam⁹ itaqz p mū mēbzū eo-
rum qz succedūt filij primi gradus equaliter pa-
tri vel matri d iure nouissimo. sublata diff. se-
xus et pñe ptātis. et i. d. auc. de hñ. ab intesta. §.
nulla vero. Et tales liberi pferūt oibus ascē-
dētib⁹ et trāsfuersalib⁹ i. d. auc. de hñ ab inte. §.
i. et in auc. in successiōib⁹. C. de suis et lege. et
si talis filius vl filia sit monach⁹ vel mōacha
qz nihilomin⁹ succedit vna cū liberis ut. l. d. eo-
nobis in pñci. et qz ibi no. C. de epif. et cle. nisi
fuisset ingressus religionē beatissimi francisci
nā post factā pfeccionē legitime incapax ē tam
in partitari qz i cōi qz nulli pōt ab intestato suc-
cedere in cle. exiuit versi. qz vero d verbo sig.
et hoc lz bar. i. iij. li. minorichaz i pñ. et pñci-
cta sūt vera nisi filius vel filia pp delictū suuz
ipediatur succedere qz sit passus maternā vel
mediā captis diminutōem. tūc. n. pdit oia bene-
ficia iuris civilis vl pñoz et sic nulli pnt ab inte.
succedere quo ad eoz vtilitatē nec ēt ex testa.
l. i. de hñ. insti. et qd ibi plene no. p doc. in. l. ex fa-
cto et ibi Jac. de bare. bar. ag. et imol. ad treb. et
l. si necesse. §. si de portato. ff. de bo. lib. insti. de
cap. di. §. quod at. qñqz nos loquimur de liberis
scōi vel vltioris gradus vt de nepotib⁹ vl p
nepotib⁹. et tūc aut sūt pcepti aū mortē eius de
cui⁹ hñditate agi. aut nō prio casu. aut supest
ille p que ipi defūcto cōiūgūtur et pstat eos ex-
cludi. Si illi vltimi hñditatē adire qz eos pce-
dūt i gradu. aut nō supest ille p que ipi defun-
cto cōiungebat. et tūc ipi reputāt psona illi⁹
et succedūt ano anie l. pauo et pauie et excludūt
oēs ascēdētē qd tñ limitat p casū. l. iij. C. d bo-
norum mater. Quero tūc an succedāt istirpē
vl i capita et dicas qz tūc fiet successiō i stirpes
et nō i capita istī. de hñ. qz ab in te. §. cū fili⁹. vñ si
moriat⁹ qz supstite vno filio et duob⁹ nepoti-
b⁹ ex alio filio p mortuo et quattuor p nepoti-
bus ex alio filio p mortuo sient de hereditate
tres ptes et vñ hēbit filius aliā duo nepotes.
aliā vero ipi qttuoz p nepotes. Sic ergo isto
cāu sublata ē dñ sexus et pñe ptātis. iñ subla

ta ē dīa vtz isti liberi cōiūgē defūcto per ma-
sculum an p femina. q̄ ē vtz nisi quo ad illas
q̄litate. an sint sui h̄des vl nō. Quāq̄ sup̄est et
ille p̄ quē defūcto isti p̄iūgebant. s̄z ip̄e h̄ dita-
tē r̄pudiat z tūc adhuc isti libi succedūt i locū
sui p̄ris repudiāt. q̄z quo ad effectū paria sūt
nō cē vl̄ repudiare. fa. l. i. C. q̄n̄ n̄ pe. par. q̄n̄q̄z
ille p̄ quē isti liberi vltioris gradus p̄iūgē
defūcto mortu⁹ ē z p̄ mortē p̄ris substituit. et
tūc i electōe istoz liberoz erit vel h̄ditatē p̄ri-
miparētis ex p̄sona sui p̄ris h̄re tāq̄z trāsmittā
p̄ti. C. de his q̄ an̄ ap. ta. l. i. an velint repudiare
ex p̄sona illi⁹ defūcti z h̄re ex p̄sona p̄p̄a. l. si
qs filij. §. i. de acq. h̄. iuncta. l. recusare. §. titi⁹
ad treb. Sc̄do vero p̄ncipali cān q̄n̄ liberi sc̄di
vl̄ vltioris gradus sūt p̄cepti p̄ mortē ei⁹ de
cui⁹ h̄ditate agit⁹ z tūc de iure civili z de iure
p̄torio vocātur ex p̄sona p̄p̄a ad succedēdum
nec h̄nt excludere agnatos. insti. de h̄. que ab i-
test. deffi. §. plane. s̄z ex p̄sonis pentū p̄t uoca-
ri p̄ h̄ficiū. l. i. de his q̄ an̄ ap. tab. Sc̄dm̄ mē
h̄z p̄ncipale erit q̄liter succedāt liberi natura-
les t̄m̄. z dicant sūt nati ex coitu dānato aliq̄ le-
ge t̄pali. aut sūt dānati ex coitu nō dānato. p̄ri-
mo cāu nullo mō matri p̄nt succedere q̄z sūt in-
digni dī legis h̄ficiū ēt quo ad h̄ficiū natu-
rale. In auct. q̄ mo. natura. effi. sui. §. si. col. vij.
z q̄ ēt m̄ri nō p̄nt tales succedere no. glo. z ibi
scripsi isti. ad orfi. §. nouissime. z no. glo. z do.
i. l. si q̄ illustri. C. ad orfi. z bar. z doct. in auct.
ex cōplexu. C. de icesis nup. S̄z de eq̄tate ca no-
nica inductū ē q̄ tales filij a pentib⁹ sint alēdi
vt in. c. cōtraheret de eo q̄ duxit in m̄rimoniū
eā quā po. p̄ adult. q̄ p̄stitutio locū h̄z ēt i terris
imp̄ij vt ibi s̄tit gl. z ibi voluit Anto. de butri.
z. d. cardī. z ita p̄sului z obtinui apud regiū. l. 3.
Imo. in. l. luti⁹. §. i. teneat p̄trariū de leg. i. z nō
h̄nt. ex quo seq̄ q̄ cū dos succedat loco alimē-
toz vt no. cy. bal. z saly. in. l. s̄cim⁹. C. de nup.
q̄ sicut p̄res tenēt alimētare tales libero ita eti-
am tenēt filiā tali mō natā dotare vt no. bar. i.
d. auct. ex cōplexu z in. l. si. ff. de his q̄. ut indig.
in. ij. coll. in verbo itē dico in dote. z idē voluit
bar. i. l. mēu⁹. §. duob⁹ de leg. ij. i. verli. ij. que-
ro ego sū obligat⁹ z c. de quo p̄ bar. in. l. eā quā
C. de fideicō. z quot mōis dicat⁹ coitus p̄hibi-
tus z nat⁹ ex coitu p̄hibito glo. maḡa insti. de
nup. §. aduersus. Sc̄do vero casu q̄n̄ tales fi-
lij nō sūt nati ex coitu dānato aliq̄. lege t̄pali
z tūc distinguēdū ē. aut q̄ritur an possint suc-
cedere m̄ri vel ascēdētib⁹ p̄ lineā maternā p̄tio
cāu dicēdū ē eos posse succedere matri z ascē-
dentibus p̄ lineā maternā p̄ inde ac si eēt ex le-
gittimo m̄ri. z sic p̄ p̄ris dicēdū ē eis succederē
vna cū alijs filijs natis ex legitimo mat. vt. d. §.
nouissime. z. l. modestinus z. l. si spurius. ff. vñ
cognati. et hoc fallit q̄n̄ mulier ē illustri quia
tūc distinguēdū ē aut h̄z filios naturales t̄m̄ ex a-
masio suo cum quo stabat vt concubina z ip̄a
z ei⁹ vir erāt soluti. z tunc tales filij naturales
t̄m̄ succedūt matri. ab inte. ēt cū filijs legitimi-
mis z naturalibus quos dicta mulier h̄uisset
an̄ vl̄ p̄. aut ip̄a mulier illustri. h̄z filios na-
turales vt meretrix. z tūc si ip̄a h̄z filios legit-
imos z naturales nō p̄nt succederē m̄ri illi spu-
rij. vt oīa ista p̄bāt in. d. l. si qua illi ustris al sic

z eodē mō tales spurij illustri sic non succe-
dunt matri ita nec parētib⁹ m̄ris isti. ad orfi. §.
i. Alias at̄ possēt succedere p. d. l. molesti⁹. So-
cāu q̄n̄ sūt naturales t̄m̄ nati ex coitu nō dān-
nato an possint succedere p̄ri vl̄ linee p̄ne di-
stingue aut p̄ ē penit⁹ incertus vt q̄n̄ m̄r erat
publica meretrix z claz ē q̄ alicti tanq̄z patri
ab itestato nō succedūt nec p̄nt succedere l̄z ali-
qs eos tractet vt filius. insti. de legi. agna. suc-
cess. §. vulgo. aut p̄ ē certus z tūc aut sunt nati
ex libero z libera. aut ex libero z ancilla. aut ex s̄-
uo z serua. p̄tio. cāu q̄n̄ sūt nati ex libero z libe-
ra tūc isti p̄nt naturali t̄m̄ ab itesta. succedere
in. vi. pte toti⁹ h̄ditatis his trib⁹ cōcurrētib⁹
p̄mo q̄ eoz m̄r idubitato effectū tenta fuerit.
z hitauerit in eadē domo cū amasio suo. alias
si hitauerit seorsū ex hoc coitu nati nō h̄nt hoc
p̄uilegiū succedendi q̄ p̄bat. in auct. q̄b⁹ mo.
na. eff. sui. §. si quis aut defūctus z no. in. l. pe.
z ibi hoc no. dy. cy. bar. z dēs do. de cōcubi. So-
q̄ huic p̄ncipali patri tpe sue mortis nō super-
sit aliqs de suis liberis legitimis z naturalib⁹
Tertio q̄ tpe mortis huic patri nō sup̄sit vxor
legittima. d. §. si qs at̄ defūctus z. §. hoc ip̄o custo-
diēdo z i auct. l. 3. C. de nat. liber. deficiēte. ergo
vno de istis trib⁹ nō p̄nt ab itesta. succedere.
isti filij naturales z bec. p̄cedūt i naturalib⁹ li-
beris p̄mi gradus. i. liberis at̄ naturalibus se-
cūdi gradus vt i nepotib⁹ z p̄ nepotib⁹ Sec⁹
ē q̄ illi nūq̄z p̄nt auo vel p̄ auo paterno ab in-
te. succedere. l. si. i. fi. C. de naturali liber. que lex
ēt hodie māet in correcta in auct. q̄ mo. na. effi.
sui. §. de nepotib⁹ q̄ ē valde notādū. q̄z multi
dicerēt p̄trariū. vt sentit gl. i. d. §. de nepotibus.
z dy. i suo tractatu de success. ab itesta. q̄ nō ē
vz vt. ll. correctio sit euitanda z p̄ hoc tex. i au-
ct. qui. mo. na. effi. sui. §. filij. vero ibi nullū t̄m̄
h̄z p̄icipium ad succedētes z c. Secundo casu
p̄ncipali q̄n̄ sunt nati ex libero z ancilla eius cō-
cubina. z tunc aut isti filij non sunt māumissi z
remanēt serui. z sic ab itesta. succedere nō pos-
sunt insti. d. serui. cogna. in p̄n. aut sūt māumissi
z tunc possunt ab itestato succedere matri. Si
manumissa moriat⁹. itē p̄nt succedere p̄ri natu-
rali z parētibus p̄ris naturalis in solidum ab
itestato ēt cū alijs filijs conceptis z natis ex
legittimo matri. vt insti. de serui. cogna. in p̄nc.
sic ergo i illo casu sunt multa p̄uilegia. z p̄mo
q̄ filij naturales t̄m̄ patri succedūt ab in te. in
solidum. Secundo q̄ succedunt cum alijs fi-
lijs natis postea ex legitimo mat. z ēt cūz alia
muliere p̄tracto. Tertio q̄ tales libi naturales
t̄m̄ succedūt ab itestato et parentibus patris
vel auo z auē z sic de singulis. insti. de serui. l.
cogna. §. i. ibi hic liberos z c. cōiuncta regula. §.
si insti. q̄ dari. tu. poss. z t̄m̄ in oibus istis Sec⁹
ē in liberis naturalib⁹ t̄m̄ natis ex libero z libe-
ra vt supra dixi q̄ no. Tertio cāu quando sunt
nati ex suo z libera idem dicēdū vt dixi in p̄-
ximo cāu z idē dicēdū ē i. iij. cāu q̄n̄ hoc suo
z ancilla eius concubina si filij nascantur z po-
stea tam parentes q̄z filij manumittuntur vt in-
stit. de sui. cogna. per totū. Tertiu mēbz p̄nci-
pale erat quando loquimur de liberis legitimi-
mis tantum. z tunc aut loquimur de adoptiuis.
z tunc de filijs arrogatis. p̄mo casu aut non trā-
aa ij

fuert in potestatem adoptatis, quia fuit ab extraneo adoptatus et in nihilo succedunt illi ab intestato. l. Si quidem et l. penul. C. de adoptio. Secus si transfret in eius potestatem. Et ibi, et hoc non est correctum in autentica in successione. C. de suis et legibus et dicendum est ut habetur in dicto. §. Sed et si quidem, et institui, de heredi ab intestato, §. admonendi. Aut loquimur de filiis arrogatis, et clarum est eos ab intestato succedere, ut suos. l. i. §. suos de suis leg. Nec de facili presumitur facta fraus ut in arrogatione facta per principem cuius ista fiat causa cognita.

Secundus articulus principaliter est vide re. Qualiter ascendentes hodie succedant descendentes et de hoc similiter facio quatuor membra. Aut loquimur in ascendentes legitimis et naturalibus. Aut in naturalibus tantum qui tamen postea facti sunt legitimi. Primo casu dic quod si non supersunt aliquae personae defuncte aliqui liberi legitimi tantum, vel naturales tantum, qui sint tales qui possint ab intestato succedere in solidum exclusis ascendentes quibus quod qualiter sic patet ex supradictis in alio membro, tunc vocantur parentes proximi in gradu ad successionem ab intestato. Unde cum quis habuerit tales liberos defunctus in potestate vel habuerit, licet aliquo modo exierint paternam potestatem, ut in autentico de heredi que ab intestato, §. i. et §. consequens et sic est correctus textus in dicta. l. penul. §. si vel parens: vel clarius sic dicas aut superest pater vel mater defuncte personae et ipsi ab intestato succedunt pariter in autentico de heredi ab intestato, §. consequens. Si tamen filius vel filia que defunctus erat in patria potestate per eius mortem non extinguitur usufructus bonorum aduentitiorum qui erant penes patrem, quia morte proprietarii non extinguitur usufructus. Sed usufructuarii morte sic institui, de usufructu, §. finitur not. in. l. ij. C. de bonorum mat. Et hec procedunt in acquisitis ab extraneis. In bonis autem a patre tantum, vel ab aliquo ascendente de linea paterna que perueniunt ad filium solus pater succedit excluso matre, et e converso sola mater succedit excluso patre in que sitis a matre vel ab alio ascendente de linea materna. Nam hic est penitus eadem ratio que est in. l. quod satis, C. de bonorumq; liber. secundum intellectum Barto. Aut supersunt parentes disparces in gradu et clarum est quod preferuntur proximior. Unde mater excludit avum paternum etiam quo ad bona que sita a patre vel linea paterna, ut dicto, §. consequens et in autentico, defuncto. C. ad tertul. Et ibi nota. an gl. tertia quam omnes sequuntur et bene. Licet Jaco. butri. teneat contrarium et non bene. Aut supersunt parentes secundi gradus vel tertij gradus qui tamen inuicem sunt equalis gradus. Et tunc fient due partes. Nam unam partem parentes habent ex linea paterna siue sint plures siue unus aliam partem habent parentes ex linea materna, siue sint unus siue plures. Sed hoc fallit in acquisitis ex una linea tantum, quia tunc in illis bonis succedunt tantum parentes de illa linea, ut est casus singularis qui non est

alibi secundum bar. in. d. l. q. scitis et hoc etiam tenet Bar in aucten. itaq; C. comunia de success. predicta omnia procedunt quando defuncto non supererat aliquis frater vel soror utriusque coniuncti vel filius vel filia fratris vel sorores utriusque coniuncti ubi, at supersunt fratres vel sorores utriusque coniuncti plures vel unus vel supersint filij utriusque coniuncti tunc ipsi faciunt alter alteri formam succedendi, nam tunc fit successio in capita secundum numerum personarum et non in stirpes nisi quando supersunt plures filij ex fratre vel sorore utriusque coniuncti, nam illi omnes reputantur pro uno ut in auct. ut frater filij in principio, et sic quo ad eos tantus fit successio in stirpem. Sic ergo ipsi transversales admittuntur ad succedendum una cum patre et matre. Similiter quando non supersunt pater et mater admittuntur ipsi transversales ad succedendum simul cum avo et avia paternis vel maternis, et similiter ubi soli pro avo vel pro avia supersunt ut dicto, §. consequens secundum utrumque intellectum que ibi ponit glo. in verbo proximi que communiter tenetur a doctoribus. Fratres vel sorores ex uno latere tantum coniuncti vel filij eorum nullo modo vocantur ad successionem ab intestato, simul cum aliquo de ascendentes per lineam paternam vel maternam ut. d. §. consequens, et est nota. in omnibus casibus in quibus fratres vel sorores utriusque coniuncti succedunt una cum parentibus vel filiis fratris et sororis, et nunquam partium tangentium eos acquirunt usufructus parentibus in quorum potestate constituti sunt ut. d. §. consequens et ratio specialitatis ibi ponitur in text. et no glo. in. l. ij. C. de usufru. Et est advertendum quia privilegium concessum filiis fratrum et sororum utriusque coniunctorum non extenditur ad nepotes ut no. glo. in auct. post fratres. C. de leg. h. quia in materia exorbitati appellati filij non continentur nepos, ut in sti. qui. da. tu. poss. §. si. et predicta sunt vera nisi parens qui vult succedere transierit ad secunda vota. Et ideo pro clarior doctrina sic est distinguendum aut loquimur in patre aut in matre aut in alijs ascendentes. primo casu et mater habebat unum solum filium, et ille succedit ab intestato etiam quo ad proprietatem et si ipsa vivente filio transierit ad secunda vota. l. fratre in fi. C. de secun. nup. et no. bar. in auct. ex test. C. eo. Aut mater habebat plures filios ex eodem matrimonio tunc hodie siue ipsa transierit ad secunda vota ante mortem alius cuius filiorum siue post mortem unius potest filio morienti ab intestato succedere pleno iure quo ad omnia bona que ad filium peruenissent aliunde quam ex substantia paterna. Sed in bonis que peruenissent ex substantia paterna huius usufructum tantum ut in auct. de nup. §. si autem coll. iij. Ex hoc occurrit mirabile si mater vidua habens duos filios ex eodem modo succedat uni ex illis ab intestato pro dimidia simul cum alio superstitite et postea transierit ad secunda vota per illum transitum privabitur ipso iure nuda proprietate ipsius medietatis hereditatis filij defuncti si filius nihil aliud habebat in bonis quas id quod ad ipsum peruenit ex hereditate paterna, ut. d. §. si quis autem intestatus. Quid autem si ex

substantia dicta aut paterni pervenitur ad istu
 filium defunctum dic quod mater per transi
 tum ad secunda vota non privabitur nuda p
 prietate illorum bonorum. Et ratio est in §. in
 autem de no eligendo secundo nben. §. cum
 igitur. Unde cum appellatione substantie pa
 terne non debeat comprehendere substantia auie
 in materia correctoria. l. precipimus in fi. de
 appellatio. igitur et cetera. Possit etiam dubi
 tari. Si omnes filij primi matrimonij morian
 tur viua matre et vltimus extraneus instituat et
 matri legitimam relinquat. dicendum quod
 proprietate bonorum mariti de qua priuata
 fuerit per transitum ad secunda vota ipso iu
 re reuertitur ad matrem quia cessat ratio qua
 fuit priuata scilicet fauore filiorum ita tenet In
 nocentius in capitulo 33 de secū. nup. Secū
 do casu quando in patre transeunte ad secun
 da vota licet sit altercatio inter docto. tamē gl.
 in. d. l. a fratre in verbo delata et 230. in sum
 ma eiusdem titu. in consilio. Item quecumqz
 dicta sunt et Bar. ibi. et communiter doctores
 tenent qd idem in patre qd i matre. pro quo po
 test allegari glo. in. l. quisquis. C. ad. l. Jul. ma.
 in versiculo. an furas que gl. extendit. d. l. qsqz
 que est multum odiosa et penalis que loquit i
 patre extendit ad matrem et pro hoc facit tex. in
 autentico de nup. §. si vero expectet. ibi dum
 dicit communis viri et mulieris multa et cetera
 Et facit. l. generaliter in principio. C. de secun
 dis nuptijs. vbi videtur casus et facit tex. in au
 thentico vt frater filij ibi similes esse pares in
 muliere et viro et cetera. et hoc vult Lynus in
 autentica. Sed et si quis in. ij. questione. C. de
 secundis nup. et Ange. in dicta l. et generaliter.
 et Hostiensis in summa de secundis nup. in. §.
 quero qualiter in versiculo sic vidistis et ver
 siculo sequenti. et clarius in versiculo quecumqz
 autem. Secundum membrum principale
 huius articuli est videndum de parentibus na
 turalibus tantum quomodo succedent ab in
 testato liberis suis. Et in hoc distingue.
 aut sunt parentes qui habuerunt liberos ex co
 itu damnato aliqua lege temporali et nullo mo
 do possunt eis succedere ut in autentico qui
 mo. effici. sui. §. si. Aut sunt parentes qui ha
 buerunt filios naturales tantum ex coitu non
 damnato. Et tunc subdistigue. Aut loquimur
 de matre vel descendentes per lineam ma
 ternam aut de patre vel de alijs ascendentes
 per lineam paternam. Primo casu dicendum
 est tales parentes posse succedere ab intestato
 talibus eorum liberis per inde ac si nati esset
 ex legitimo matrimonio. vt institui. ad tertul.
 §. finali. vt institui. de succed. cognat. §. vulgo.
 et l. Spurius. vnde cogna. et hoc est verum si
 mater que habuerit filium ex coitu meretrica
 li sit illustris vel non. licet glo. dicat contrari
 um institui. ad tertul. §. finali. quia tales filij non
 possunt succedere matri illustri. nisi mater ha
 beat filios legitimos et naturales vt habetur
 in dicta. l. si qua illustris. vnde iniquum esset
 matrem excludi per filios legitimos et natu
 rales quo ad illos. Secundo casu quando
 queritur de patre vel de ascendentes per li

neam paternam distigue. aut pater est penitus
 incertus et clarum quod non potest succedere
 aut est certus ea certitudine que haberi potest
 l. vltius de conditionibz et demōstrationibz
 Et tunc dicendum est qd eodem modo et for
 ma qua supra dictum est tales filios natura
 les succedere posse patri contra poterit talis
 pater eis ab intestato succedere vt est casus in
 situ. de seruilis cogna. §. primo ibi. Sed alterū
 in alterius et in autentico quibus modis na
 tural. effici. sui. §. in quibus cum omnibus in p
 ma coll. vbi est bonus tex. Et ex hoc sequitur
 mirabiliter. Si quis solut^o habuerit vnum fi
 lium ex concubina et postea accepit vxorem et
 habuerit vnum filium ex ea et tempore mortis
 talis filius naturalis reperiatur super viues vt
 vxor vel ille filius legitimus non poterit pa
 ter succedere tali filio naturali ab intestato qa
 in eodem casu si pater decessisset non potuisset
 filius naturalis in aliquo sibi succedere. et ta
 men non est aliqua spes qd etiam in subsidium
 vlt. mo loco talis vxor vel talis filius legiti
 mus possint succedere ab intestato tali filio na
 turali tantum ipse enim non est ei agnatus vel
 cognatus vt infra dicam latius. Ex his infer
 tur qd si decessit filius naturalis tantum ab inte
 stato superstitē patre et matre et non superstitē
 vxore legitima. nec aliquo filio legitimo et
 naturali. mater sua scilicet concubina succedet
 in decem vntijs vt dicto. §. finali insti. ad tertul.
 pater tamen succedet in duabus vntijs tantuz
 dicto §. finali. in quibus enim casibus quod ē
 notādum. Tertium membrum huius articuli
 est videre de patribus legitimis tantum quo
 modo ab intestato succedant liberis suis et sub
 distigue. Aut loquimur in patre adoptiuo
 aut in arrogato. Primo casu aut est talis pa
 rens adoptiuus cuius potestati non transit fi
 lius adoptiuus prout est regulariter et tunc ip
 se nullo modo potest huic filio ab testato suc
 cedere. Nam talis adoptio hodie tantum vnū
 operatur effectum qd adoptatus potest adop
 tanti succedere ab intestato. non autem ecōtra
 insti. de heredi. que ab intestato. §. admonendi.
 et ibi glo. et l. penul. §. sed nec articulum. C. de a
 dopti. Aut est pater adoptiuus in cuius pote
 state adoptatus transit. quod est quando ali
 quis adoptatus est ab aliquo suo ascendente
 per lineam paternam vel maternam. Et tunc
 clarum est talem parentem posse ab intestato
 succedere. l. pen. §. Sin vero pater naturalis. C.
 de adoptio. Secundo casu quando loqui
 mur in patre arrogatore et tunc dic talem ab in
 testato succedere filio arrogato in peculio ca
 strensi vel quasi. et in proprietate bonorum ad
 uentitiorum dicta. l. pen. §. finali. C. de adopt.
 et insti. de heredi. que ab intestato. §. nostra au
 tem vbi dicitur qd pater arrogator habet illud
 ius in bonis filij et contra qd habet pater na
 turalis et legitimus durante patria potestate
 facit. l. si arrogator. ff. de adop. Sed constat qd
 etiam secundū ius. C. filiulfa. poterat habere
 heredem ab intestato. vt. l. si. C. ad tertul. Unde
 de per illos tex. est hodie corre. per tex. in auct.
 de here. que ab in. §. consequens. l. i. et. ij. ff. de

cast. peculio. et per hoc dico tex. de acqui. per
arrogat. insti. §. mortuo debere intelligi per tra
situm ad eum tanquam heredem non autem occu
pat arrogator illam nudam proprietatem iux
ta peculij ut probatur in. l. fi. C. communia de
successio. Sed hoc dicendum occurrerit quid
erit si quis moriatur ab intestato superstiti pa
tre legitimo et naturali et matre Placen. dixit
hoc casu excludi patrem legitimum. ut no. gl. i. §.
mortuo. et illa. q. gl. ibi si approbat nec improbat
et forte hoc dixit placet. quod sibi pl. opinio quoru
dam que ponitur in autentica in successione.
C. de suis et legiti. in principio glo. ibi quoru
dam reprobat per glo. et docto. communiter
ut correctio evitetur in quantum fieri potest.
Ideo opinio Pla. non est vera. Nam tex. au
tentico de hered. ab intestato. §. primo. cum
dicit vocandos esse filios et nepotes per patrem
et avum debet intelligi large siue ipsi sint legiti
mi et naturales siue sint legitimi tantum est
ergo in casu predicto matrem succedere. et me
diatate totius hereditatis et illos duos patres
succedere simul in alia medietate Sicut est qua
do quis succedit ab intestato superstitibus auo
et avia paterna tantum. licet avia materna sola
quod alij duo. dict. §. quis ita debet esse in pposito
eadem ratione. Et predicta intelligas quan
do pater legitimus illum adoptaverit vel ar
rogavit tanquam filium. Sin autem tanquam
nepotem tunc censetur sibi in secundo gradu
et sic cum precederet pater legitimus et natu
ralis matrem ut dicto. §. sequens. et sic in hoc ca
su saluari potest dictum Placen. Aliud mem
brum est de parentibus naturalibus tantum.
qui tamen postea facti sunt legitimi parentes
et tunc dicas eos succedere parentibus cum fi
liis procreaverunt ex legitimo matrimonio. in
stituta de heredi. quasi ab intestato. §. quibus.
qui filij sint legitimi. c. tanta. Tertius prin
cipalis articulus in hac materia est videre de suc
cessione transuersalium agnatorum vel cogna
torum. et in hoc etiam sunt fauenda quattuor
membra. nam aut loquimur de transuersalibus
natis ex legitimo matrimonio et sic sunt legiti
mi et naturales. aut loquimur de transuersali
bus qui omnes sunt naturales tantum inter quos
de mutua successione tractatur vel quando un
transuersalis legi. et naturalis vult succedere
alteri transuersali legitimo et contra. Aut lo
quimur de legitimis transuersalibus tantum
Aut de transuersalibus naturalibus tantum
legitimitatis tantum postea. Primo casu dic
cum persona ab intestato defuncta erit sine de
scendentibus et ascendentibus vel eos habet
Sed ipsi repudiarunt hereditatem vel ea non
addita: nec transmissa vocari debent fratres
vtrinque coniuncti et eorum filij et isti vocantur
in stirpem. quia tantam partem habere debent
quantam habuisset eorum pater si viueret. in
autentico de here. que ab intestato. §. reliquum
et si nullus frater vtrinque coniunctus sup
es
set adhuc vocantur soli filij fratrum vtrinque
coniunctorum et excluduntur fratres ex vno
latere tantum coniunctorum. et multo magis
filios fratrum ex vno latere tantum coniuncto

rum ut est casus in dicto. §. reliquum. **Qua**
bitatur an quando vocantur ad successionem
ab intestato solum modo filij fratrum vtrinque
coniunctorum persone defuncte ipsi vocentur
in stirpes. an vero in capita. et circa hunc passum
sunt opiniones. Nam Azo. tenet quod succedant
in capita et cum eo concordat Odofr. et Jaco.
bus de Bnt. in autentica cessante. C. de legi.
berd. Sed contrariam partem tenuit Zic
cur. quod succedant in stirpes in dicta autentica ces
sante et sic de facto consuluit et idem tenet By
nus Jacobus de hare. et Lynus in dicta auten
tica cessante. et Bar. in. l. post consanguineos.
§. i. de suis et legi. et ista est communis opinio.
Et eam tenet Matthaeus de Ath. ut eam de
claret assumit casus duos. Primo vtrum soli
filij fratrum vtrinque coniunctorum succedant
ab intestato. exclusis fratribus ex vno latere ta
tum coniunctis et planum est eos in stirpes suc
cedere cum ipsi solum succedant ex beneficio
speciali videtur nouissimi. Nam cum ipsi sint
in tertio gradu et excludant fratres qui sunt in
secundo. et hoc ideo est quia finguntur esse in
secundo gradu et representare personam patris
suum. unde per consequens debent in
stirpem succedere ut dicto. §. reliquum. et idem
tenet quando tales filij fratrum vtrinque con
iunctorum succedunt exclusis filiis fratrum ex vno
tantum latere coniunctorum vel exclusis pa
tris vel avunculis defuncte persone. tunc. n.
ad hunc ipsi dicuntur succedere de iure specia
li ex privilegio iur. nouissimi. cum ipsi exclu
dunt alios qui sunt in tertio gradu in quo ipsi
etiam sunt ut in autentico de hered. ab intest.
§. palam. colla. ix. Quando autem succedunt
soli filij fratrum nec superest alius de secundo
vel tertio gradu quem ipsi possunt excludere.
et tunc maius est dubium. Sed tamen etiam te
nenda est communis opinio quod succedant in stir
pem per rationem generalem quam ponit tex.
in dicto. §. reliquum versiculo huius et ibi ut in
suum parentum iure succedunt et per. §. si ve
ro nec fratres a contrario sensu qui tex. vide
tur multum declarare mentem. §. precedentibus
Sed post fratres vtrinque coniunctos et fratrum
filios vocantur ad successionem ab intestato.
fratres coniuncti ex vno latere tantum. et simi
li cum eis vocantur filij fratrum primogenito
rum ex vno latere tantum coniunctorum isti
tamen filij fratrum vocantur in stirpem solum
quia solum debent habere tantam partem oem quam
habuisset eorum pater si viueret ut dicto.
§. reliquum et hoc procedit quo ad bona extri
secus quesita. v. aliunde quam a patre vel a
matre In his autem bonis quesitis a matre
preferitur frater vterinus tantum fratri consan
guineo. Et est tex. singularis in. l. de emanci
patione. §. exceptio. C. de leg. hered. Et ideo di
co contra quod in bonis a patre quesitis pre
fertur frater consanguineus tantum fratri vte
rino. et hoc tenet glo. et communiter doctores.
in autentica itaqz. C. communia de successio.
et bene. Nam licet non sit iure cautum expres
se est tamen eadem ratio que in casu dicto. §.
excep. unde et ille. §. non corrigat iura antiqua.

Sed illa super magna equitate fundatur. et id ex identitate rationis extendi. l. non possunt. de legi. et nota. Bartolus in l. si constante in principio in octava questione prime partis. ff. Solutio matrimonio. Ergo per dictum. §. excep. debet limitari. §. reliquum in vno quia iura nova debent distingui et limitari per iura antiqua. l. non est novum ff. de leg. et nota in auctentica offeratur. C. de lictis con. et idem dicendum quod frater consanguineus preferatur in bonis ab Avio et Avia ex linea paterna provent. et contra frater uterinus preferatur fratri consanguineo in bonis provent. a linea materna.

Unde ille. §. exceptio. qui loquitur in matre suple vel ab eius linea facit. l. ij. C. de bonorum liber. ibi ex matre vel eius linea pervenerint nec obstat quod nota. Bartolus in auctentico ex testō. C. de secundis nuptijs. quia ibi loquitur in materia odiosa quia est iuris antiqui correctoria. Ideo appellatione secte materne non comprehenditur. amita Sed in casu nostro materia nullo modo est odiosa quia. §. excep. non corrigit. sed limitat iura antiqua ut dixi. igitur facit. l. iusta. et l. liberorum. Et quod ibi Bartolus de verbo. ob. Sed advertas quia frater consanguineus preferatur uterino et contra in bonis ascribentibus per lineam rectam ut dixi. Secus in bonis ascendentium per lineam transversalem uti in bonis provent. in patruo amita vel matertera vel a fratre consanguineo vel uterino premortuo quia non reperitur iure cautum arg. l. quod scitis in fine. et probatur in dicta. l. ij. C. de bono. mate. hoc etiam probatur quia est magna ratio diversitatis. Nam bona ascendentium sunt quasi debita descendentibus. l. ij. de bono. libe. Secus in bonis transversalium. l. z. ij. ff. de testamentis. et l. fratres eodem titulo.

Sexto principaliter querit quando sunt omnes naturales tantum vel transversales tantum. Item quando de mutua successio. tractatur vel quando vnus transversalis legitimus voluit succedere alteri legitimo. vel contra.

Contra hoc si distinguitur. aut uterque predictorum scilicet defunctus et succedere volens vel alter tantum natus ex coitu damnato aliter qua. l. temporali. Et tunc nullo modo ad invicem succedere possunt quia non sunt nominandi fratres vel consanguinei vel Sobrini. ut in auctentico quibus modis natural. effi. sui. §. finali. Sic ergo natus ex damnato coitu Berthe non potest succedere filio naturali et legitimo dicte berthe qui est sibi frater uterinus capitulo tanta. qui filij sint legitimi. ita a contrario. ille legitimus non poterat succedere huic quia non debet eum vocare pro fratre. Aut uterque dictorum transversalium natus est ex coitu non damnabili. Et tunc aut queritur de coniunctis ex linea paterna tantum. Aut de his qui sunt coniuncti ex linea materna tantum. Aut de his qui ex utroque sunt coniuncti. Primo casu regulariter nullus eorum potest succedere alteri. unde si pater meus legitimus et naturalis antequam duceret uxorem habuit vnum filium naturalem ex concubina. Ego illi suc-

cedere non potero nec ipse mihi. Et est ratio quia non sum illi agnatus: nec ipse mihi cum agnati sint qui ex eodem patre nati sunt ex legitimo matrimonio vel quando per adoptionem vel arrogationem invicem coniunguntur instituta. de legiti. agna. successi. §. primo et §. per adoptionem. et ibi nota. glo. in verbo naturales. Item pro hoc. l. finali in fine. C. de naturali. liber. Item non possumus invicem succedere ut cognati cum cognatio sola non coniuncta agnationi sit a matre tantum. instit. de success. cogna. §. quod vulgo. et pro hac opinio. est casus in auctentico quibus modis natural. effi. sui. §. filium. Et predictis inferitur quod si quis habet vnum filium naturalem ex vna concubina et ista defuncta habuerit alium ex alia. Isti sibi ad invicem nullo modo sibi succedunt invicem ab intestato etiam si legitimeret ut est gl. nota. in l. hac parte. ff. unde cogn. Istud fallit innatis ex libero et serua vel seruo et libera vel ex seruo et ancilla qui se invicem tractabant. ut amasij et concubina. Isti etiam si sint nati liberi vel postea ad libertatem pervenerint possunt ad libertatem succedere fratribus suis etiam natis ex legitimo matrimonio ut est tex. instituta de serui cogna. §. primo. ibi. Sed etiam alterum alterius et cetera. Nam ista littera intelligitur quod iste frater possit succedere fratri suo. vel filio fratris non tamen dicendum est quod tales transversales preferantur patrono ut voluit ibi glo. secundum opinionem Joan. per iura ibi allegata. Si ergo liber homo ex ancilla sua concubina habuerit filium. et illa defuncta accepit aliam ancillam in concubinam ex qua habuerit alium filium et ista defuncta accepit uxorem ex qua habuit vnum filium naturalem et legitimum. et postea illi duo filij naturales sunt manumissi predicti possunt invicem succedere ab intestato per dictum textum singularem. Nec mirum quia omnes predicti succedunt pariter patri ab intestato ut ibi dicitur igitur et cetera. Secundo casu quando queritur de his qui sunt coniuncti ex linea materna tantum. clarum est eos invicem succedere. Sine omnes sint naturales tantum siue aliquis sit natus ex legitimo matrimonio instituta. de success. cog. §. ultimo et l. hac parte et l. si Spurius. ff. unde cogn. Tertio vero casu dicendum est multo fortius tales invicem succedere per pre allegata iura. Alius articulus est principalis in hoc articulo de transversalibus vbi si sunt transversales legitimi tantum. An sibi ab intestato ad invicem succedant. Aut tales succedant legitimis et naturalibus vel contra. Et circa hoc distinguitur. Aut loquimur in adoptiuis aut inconiunctis per arrogationem primo casu aut tales adoptiui non transeunt in potestatem adoptantis et clarum est quod succedere non possunt aliquibus transversalibus. l. pen. C. de adoptione. Si vero transeunt quod est quando sunt adoptati ab aliquo de ascendentibus per lineam paternam vel maternam. Et tunc clarum est quod possunt succedere ex capite quia sunt naturali cognatione coniuncti in auctentico de heredi. ab. §. nullam. versiculo sed si volunt succedere

ex capite adoptionis possunt si talis adoptio non fuit dissoluta per emancipationem possunt succedere agnatis adoptantis non autem cognatis. l. quoniam in adoptione. ff. de adopti. unde si proavus paternus sibi adoptauerat pronepotem in filium et ex tali proavo pro eius mortem super essent tres legitimi et naturales qui inuicem essent coniuncti ex patre tantum et unus ex his ab intestato moriatur succedunt sibi reliqui duo fratres et ille pronepos adoptatus loco filij. l. qui in adoptionem. d. l. pe. §. Si vero pater naturalis. C. de adoptio. ubi autem nulla adoptio interuenisset planum est quod iste pronepos fuisset exclusus a fratribus coniuncte persone ut no. glo. la secunda autentica quos fratres. C. de leg. h. Item si constat quod aliquis eorum duorum fratrum substitutum fuisset utrinque coniunctus exclusisset hunc nepotem quicquid esset frater defuncte persone ex patre tantum ratione adoptionis. ut dicto. §. reliquum. Secundo casu quando loquimur de arrogat. dicas esse idem quod dixi in adoptiuis qui transeunt in potestatem adoptantis illi succedunt ab intestato agnatis patris non autem cognatis patris dicta. l. qui adoptio. dicta. l. pen. in fine. C. de adop. et sic patet quo ad istum passum quod hodie etiam remanet differentia inter agnatos et cognatos. Nec obstat. §. nullam in autentico de her. ab intest. quia ibi tollit differentiam quo ad coniunctos vinculo naturali. Sed hic posset queri an ea que sunt inducta de iure nouissimo ut quod filius fratris pre mortui succedat simul cum fratre. Item quod excludat patruum et amitam habeat locum in istis qui sunt coniuncti solum vinculo civili scilicet arrogationis et dicendum est quod sit cum sit eadem ratio. Et hic probantur per rationes positas in §. reliquum in autentico de her. que ab intesta. Alius articulus est de viro et uxore. et regulariter uxor non potest succedere viro et contra nisi de iure pre. de bo. poss. ubi vir et uxor. l. i. ff. unde vir et uxor. l. i. C. eo. titu. et admittitur talis vir et uxor ad succedendum demum quando deficiunt omnes agnati et cognati usque ad decimum gradum ut dicta. l. i. C. unde vir et uxor et instit. de here. ab intestato. §. nulla. prefertur tamen uxor quibusdam collegijs qui admittuntur ad succedendum defuncto fisco ex cluso ut no. in. l. i. C. d. h. de cur. et bene per illud tex. et idem nota in. l. i. C. unde vir et uxor. licet contra no. et male. l. i. ff. e. Sed ibi By. Pe. cy. et Bartolus in dicta. l. prima. C. unde vir et uxor tenet primas glo. pro quibus Bartolus allegat casum in. l. si quis presbyter. C. de episcopis et clericis que. l. probat quod clerico ab intestato defuncto quo ab bona patrimonialia profertur in success. uxor clerici ecclesie in qua ille erat beneficiatus. et sic per illam. l. declarat. tex. in. §. si quis episcopus in autentico de eccle. titu. predicta tamen regula limitatur hodie quia fallit quando mulier est pauper et sine dote aliqua maritus autem est diues. Tunc enim distinguitur aut nulli supersunt defuncto liberi ascendentes. sed tantum agnati vel cognati. et tunc uxor succedit ab intestato marito. in quar

ta parte heredi. de iure civili. Et sic efficitur heres pro quarta parte. in autentico de exhi. reif §. quoniam vero ibi ex hac. l. heres extiterit et cetera reliquas vero tres partes debent ad agnatos vel cognatos pertinere. l. i. C. unde vir et uxor et ita voluit Pla. ibi que sequitur ibi cy. nus et Bartolus et bene ut emittitur correctio autenticoz. et pro hac opinione facit tex. in autentico ut nulli iudi. §. finali et dicto. §. si. et dicto. §. quoniam vero ibi siue minus filij fuerint et cetera exponendo minus. i. non. l. illud §. minus de tributoria. hec vera nisi defunctus vir in bonis habeat ultra quadrigentas libras auri quia tunc uxor non succederit ut heres in quarta parte bonoz. immo ageret conditio ex lege et petere posset solum libras centum auri Licet hereditas esset valoris mille librarum auri dicto. §. quoniam vero. Aut marito supersunt filij et tunc. aut sunt nati ex alia uxore. et tunc si sunt tres aut pauiores uxor succedit. ut habetur in quarta parte. Sin autem sint plures succedit in virili pro non personarum. unde si sunt septem filij uxor succedit in. vij. parte autentica ut liceat matri et auie. §. quia vero religionem quod est verum nisi talis portio excederet valorem centum librarum auri quia tunc posset agere solum modo conditio ex. l. ad illas libras centum auri nec in hoc dictus. §. quoniam vero est correctus. quia lex istam successionem potius restringit quam ampliare velit. aut sunt ex eadem uxore et tunc ista uxor non efficitur heres viro in aliqua parte. Sed solum potest agere conditio ex lege ad petendum usufructum quarte partis bonoz mariti. si sunt tres filij vel pauiores vel usufructum virilis partis si sunt plures dicto. §. quia vero. Nam licet tex. dicat usufructum debet exponi id est usufructum per id quod sequitur ibi dominium autem illis et cetera. Si milis loquendi modus habetur in autentico de nup. §. Sin autem intestatus quod intelligas verum nisi valor huius usufructus excedat libras centum auri dicto. §. quia vero. sed quid si supersunt tres nepotes ex filio pre mortuo filio communi utrinque. An succedat solum uxor in usufructu quarte partis videtur quod sic quia est eadem ratio. Sed contrarius est verius quia dicitur. §. Quia vero lex corrigat antiquum. §. dictum. §. Quia vero. unde in materia correctoria tamque odiosa appellatione filij nepos non comprehenditur instituta quidam. tu. poss. §. finali. et facit quod notat Bartolus in autentica ex testamento. C. de secūdis nup. Et per hoc inferitur quod si supersunt quinque nepotes ex quinque filijs pre mortuis et quatuor ascendentes videlicet auus paternus. et auus maternus auia materna et paterna nihilominus uxor succedit in quarta parte. Licet glo. in autentica preterea. C. unde vir et uxor sentiat contrarium et forte non bene quia in materia correctoria non fit extensio. Item circa hoc dubitatur. Quid si supersunt filie femine an habeat locum distinctio dicti. §. quia vero lex. et videtur quod sic cum sit eadem ratio contrarium facit tex. quia simpliciter loquitur in

masculo. Unde in materia correctoria tamq̄
odiosa masculinum non concipit femininū
l. prima. §. queritur de vendi. in poss. mili. et pa-
tet ex regula quam ponit Bartolus i. l. prima
de verborum significatio. Acc obstat dicta au-
tentica preterea quia sunt verba de preca. non
impati. Item queritur quid si mulier pau-
per dedit modicam dotem viro locupleti. an
ei succedat in dicta portione secundum formā
predictam et videtur quod non quia ista ē suc-
cessio noua exorbitans contra regulas iuris an-
tiqui et videtur solum habere locum tribus cō-
currentibus scilicet quando mulier est sine vl-
la dote. Item et inops. item vir defunctus
erat locuplex dicto. §. quoniam vero. versien-
lo. hic itaqz igitur. et l. si vero. §. de viro solu-
to matrimonio. Sed contrarium tenuit domi-
Franciscus de ramponibus in dicta auctenti-
ca preterea. Et mouebat solum quia eadem ra-
tio est. Nam paria sunt non habere dotem
vel habere. Sed modicam et hoc placet valde
domino Mattheo quia fit extensio per idem
titatem rationis quando ratio est expressa in
tex. in cle. i. de electi. et Bartolus in. l. libello-
rum de verborum significatio. Sed ratio ē ex-
pressa in dicto. §. Quoniam vero ibi sed nouis-
sima venientes in opia et cetera et ibi est in opia
coniungis. Queritur quid contra. vtrum
omnia predicta habeant locum in marito pau-
pere volenti succedere dicendum est q̄ sic per
dictum. §. quoniam vero et si dicatur q̄ iste. §.
fit correctus per dictum. §. quia vero lex respō-
det q̄ ille. §. quia vero in hoc iterum corrigi-
tur per tex. in auctentico vt fratrum filij. §. fina-
li. et ita dicit glo. in dicto. §. Preterea. Sed do-
minus Mattheus so. non est tuta. quia in di-
cto. §. si. solum loquitur pro diuortio. et ideo
gl. melius dixit in dicto. §. quia vero in fi. vlt.
glo. corrigi. l. si. C. de repn. et §. sic itaqz in au-
tentico de nup. et sic dicendum est in tali casu
et simi. Et hoc est equius vt tot correctōnes
euitent facit. l. si. C. de indi. vi. toll. Sed quero
tenendo istam opinionem an dictus. §. quia ve-
ro in quātum loquitur de viro q̄ succedat vxo-
ri modificari et corrigi deberet per. §. quia vero
vt si sūt plures quā tres filij succedant in virili
tantum vt dictum est supra et videtur q̄ nō qz
correctio est euitanda in contrarium tamen pu-
to quia vir et vxor sunt correlatiua vnde cor-
rectio vel modificatio facta in vno etiam fit i
alio. l. si. C. de iudi. et l. ij. C. de luce ad no. lib. xij.
Et quod ibi singulariter no. Bartolus de vē-
dente quod trahitur ad euentem etiam in ma-
teria penali et no. in dicta. l. si. de indi. vidu. tol.
et hic fuit Irnerij qui fecit auct. preterea et hoc
sentit ibi glo.

Pro perfectione materie restat nunc videri
re. Quis dicatur proprie decedere ab intesta-
to et ponamus qd statuto cauetur q̄ stantib⁹
filij vel agnatis mater vel soror non admit-
titur ad successionem filij vel fratris ab inte-
stato decedentis. An si decesserit pupillus di-
catur decessisse ab intestato. Ita quod mater
excludat et Soror. et Bartolus in. l. prima in
principio de suis legi. dicit qd cum sit commu-

nis vsus loquendi q̄ etiam hos dicamus dece-
dere intestatos vel ab intestato q̄ habebit lo-
cum statutum. qm̄ statuta exorbitantia. et etiā
correctoria verificantur in proprio significatu
vt no. glo. Barto. et docto. in. l. liberorum. §.
Sed q̄ tamen cassius de pigno. et no. Barto-
late in. l. labeo de supellec. lega. et pro hoc alle-
gat tex. in dicta. l. i. ibi. secundum hos quoqz p
intestatis accipere debemus. Nam omnes isti
casus v3 non fecisse testamentum vel non po-
tuisse facere equiparantur ibi et insti. de hered.
ab intestato in principio et sic a lege veteri. er-
go. Si quando quis non facit testamentum
qui facere poterat dicitur proprie intestatus ita
quando pupillus non facit testamentum quia
nullo modo facere potest. l. qua etate. ff. de test.
dici debet intestatus et proprie ar. l. si quis ser-
uo cum ibi nota. per glo. Bartolum et docto.
C. de fur. et ita etiam consuledo tenuit. Bar-
tolus. Sed Imol. hanc disputationem pu-
blice disputauit me audiente cuius disputatio-
nis effectum posuit in. l. centurio de vulga. et
pupil. in versiculo et pro hoc decidi potest que-
stio si statuto vbi in effectu tenet contrarius qz
verba statuti penalis exorbitantis et correcto-
rij debent verificari in verbis proprijs vt. l. i.
§. is qui nauem de exerci. ac etiam quia statutus
correctorium non debet extendi ex perietate
et maiozitate rationis vt auctentica quas ac-
tiones. C. de sacro sanctis eccle. cum ibi nota.
Tu potes dicere q̄ Baldus in. l. secunda.
C. qui testamenta facere possunt dicit quod an
Pupillus proprie dicatur intestatus est glosa
ordinaria in. l. cum antiquioribus. C. de iure s̄
liber. vbi ipse Baldus dicit in versiculo septi-
mo queritur q̄ impubes nō dicitur habere he-
redem tanquā i intestatus. vt. l. i. C. de suis et le-
gibus allegat tantum in contrarium quia ver-
ba negatiua verificantur si quis nollit siue nō
possit. vt. l. ij. de heredi. insti. Qua propter
non firmādo se videtur adherere huic vltime
opinionem ar. glo. in. l. quidam. §. sabinus. ff. ad
trebel. preterea idem Baldus consuluit et di-
stinguit q̄ quandoqz verba proferuntur a vul-
garibus et idiotis. et tunc verba intelligenda
sunt grosso modo quandoqz verba proferun-
tur a statutarijs et iuris peritis et tunc non ad cō-
munem vsum loquendi imperitorum et pro in-
terpretatione vocabuli recurrendus est. Sed i-
spici debet loquella iuris periti non qualiter lo-
quantur Idiote pro quo facit glo. in. l. Sed si
nepotes. ff. de testa. tu. et quod ibi Bartolus et
Baldus. Et non est dubium q̄ iuris peritis fa-
ciunt hanc differentiam inter intestatum et inte-
stabilem ergo talis interpretatio vocabuli attē-
denda est: et hoc postea conclusiue posuit Bal-
dus in vsibus feudorum in titulo de successi.
feu. §. i. Et sic Baldus tenet q̄ dictum statu-
tum vt correctorium non sit extendendum vt
etiam dixi supra secundum dominum Joannē
ne comprehendat pupillos. et respondēt ad ra-
tionem Barto. negando comunem vsum lo-
quendi stare apud iuris peritos. igitur et cetera.
Et idem etiam tenet Balt. iu. l. intestato. ff. de
legi. tutor. vbi distinguit q̄ opinio Bartoli p

cedit in statuto favorabili sed non in odioso.
Et ut sit favorabile vel odiosus patere potest
ex supradictis. ar. l. si. de here. insti. Sed tu te
neas opinionem Barto. pro qua opi. vidi cō
silia pitissimorum doctorum quia dictum sta
tutum fuit principaliter interdictus in fauorē
domus et agnationis et per consequens ob fa
uorem publicum: vt. l. i. §. ante pen. ff. de vent.
in spi. Ideo est favorabile. ideo est extenden
dum. Sed vtrum sit odiosum vel favorabile:
dicam statim in illa questione. An stantibus ma
sculis femine non succedant et per consequens
cum dicta vnica ratio reddi non potest in di
cto statuto vs fauor publicus licet in dicto sta
tuto non sit expressa mentio ex dicta ratione di
ctum statutum potest ampliari et restringi se
cundum dictam rationem vt no. Baldus An
gelus et Saly. in. l. si. C. de liber. preterea non
potest reddi ratio quare magis statutum ha
beat locum in habente potestatem testandi q̄s i
non habente nec potest assignari ratio aliqua
valida aliud ipsi statuentes verisimiliter vo
luerint statuere in successorem eius qui testari
voluerit. cum tamen poterant quasi in successi
one eius qui etatis defectu testari non poterit
verisimiliter enim est ipsos statuentes in vtrū
q̄s persona pupilli vs et adulteri respectu gene
ris succedendi. idem statuisse si de casu tali in
terrogati fuissent vt nota. glo. et docto. in. l. tale
pactum. §. si. ff. de pac. et pro ista opinione ē tex.
in. l. qui duos de vulgari et pupillari ibi puer i
testatus decesserit. Sed clarior in. l. Lutus eod
dem titulo ibi ab intestato et cetera et est tex. in.
l. Diuus seuerus. ff. qui pe. tutor
et tamen ibi loquitur de impuberibus qui ab
intestato dicuntur decedere et est tex. in. l. omne
C. ad turpi. ibi intestato et ff. eodem. l. ij. §. Si
quis ibi intestatorum vbi tex. loquitur de suc
cessionem impuberis et tamen dicitur ibi ab inte
stato. Ex quo sequitur q̄ etiam ex propria signi
ficatione vocabuli matr. etiam respectu succes
sionis etiam pupilli dicitur debere excludi vir
tute dicti statuti ab agnatis vel fratre. quia vt
patet per predicta pupillus dicitur decedere in
testatus et etiam ab intestato. Sed Saly. et
d. Flo. in dicta. l. cum antiquioribus dicunt q̄
proprie loquendo. aut statutum dicit si quis
decesserit ab intestato. et tunc etiam proprie cō
prehenditur impubes. vt dicta. l. sciant de leg.
h̄. C. et dicta. l. omnem. quia illud verbum ab i
testato qualificat verbum decedat. Sed etiam
ille qui non potest facere testamentum dicitur
decedere ab intestato. Secus si statutum dicat
si quis intestatus decedat quia tunc verbum
intestatus qualificat personam. Sin autem et
tertio modo statutus dicat si quis decessit sine
testamento q̄ etiam qui non potest facere testa
mentum comprehenditur vt. l. generaliter. C.
de insti. et substi. et no. glo. in. l. precibus. C. de
impuberum. quoniam illa dictio sine ponitur
abnegatiue non autem priuatiue quia si priua
tiue Secus esset vt exemplum. Iste equus est
deferatus intelligitur de eo qui semel habuit
ferros et non habet. Sed et. iij. modo. secundū
Baldum insti. de heredi. ab intestato in p̄nci.

Si statutum dicatur si quis intestabilis decesse
rit quia tunc proprie etiam pupillus comprehen
ditur. vt est tex. in. l. is cui. ff. de testa. Sed ut di
xi supra per textum quos allegaui etiam impu
bes dicitur decedere intestatus et sic nō fit dif
ferentia vtrum statutum dicat ab intestato de
cedat siue intestatus decedat et potissime cum
tractetur de comodo publico in casu propo
siti vt dixi. licet dicat. l. prima de suis et legi. mul
tum faciat pro Saly. et d. Flo. ibi intestati pro
prie appella. et ibi. sed hos pro intestatis acci
pere debemus et sic proprie impubes nō sūt
intestati et hoc etiam ibi vult Bartolus qui di
cit q̄ hic procedit ex communi vsu loquendi
ergo non est proprium significati verbi vt vlt
bartolus in. l. quod labeo. ff. de supellec. legat.
vnde dicta. l. qui duos cum si. ibi impubes. in
testatus decessit. ff. de vulg. et pupil. intelligitur
improprie et sic dicta iura limitantur per dictas
l. i. de suis et legi. facit. l. sciendum in principio
qui sa. da. cogan. coniuicta auct. offeratur. C. d
litis contesta. Et istud est forte verius nisi di
cas q̄ si esset cōmunis vsus loquendi vt nota.
bartolus in. d. l. q̄ labeo tūc probato dicto cō
muni vsu loquendi haberet locum statutus et
quando loquitur de intestatis sed pro amplio
re perfectione huius articuli quoniam vt pluri
mum vigent statuta per totam italiam q̄ stan
tibus mascul. femine non succedant videndū
est itaq̄ primo an tale statutum dicatur odio
sum vel favorabile quia est contra ius natura
le. cum priuēt feminas de eis q̄ eis debetur iu
re nature. et. l. nature. ut. l. cum ratio in princip.
de bo. dampna. et in. l. scripto. ff. vnde legiti. et
dicitur esse. accusans ipsam naturam. cum. l. fi
nali. C. de liber. preter. et. l. leg. C. de leg. h̄. quia
non sic natura eduxit masculum sic feminam
ad procreandum igitur et cetera. ergo restrin
gendum vt tantum modo intelligatur pro vt
iacet. Nec loqueris in vna persona cum sit cor
rectorium et penale aliquo modo non videtur
posse extendi etiam ex identitate vel maiorta
te rationis vt autentica quas actiones cuius ibi
no. per glo. et omnes docto. C. de sacro sanctis
ecclie. et. l. precipimus in fi. et ibi bar. C. de appel
latio. et in. l. si vero. §. de viro. et quod ibi no
ta. per baldum angelum et do. Joan. ff. soluto
matrimonio. Et quod tale statutum dicatur
odiosum voluit bar. et iacob. de here. in. l. libe
rorum in vltima carta de verbo. signi. et bart.
in. l. i. C. de summa trini. in. vi. q. principali et ibi
saly. et voluit bal. in. l. quecunq̄. C. de seruis fu
gi. in versiculo aduertat q̄ tale statutus. licet di
catur factum propter publicum bonum p̄ cō
seruatione non tamen dicitur equum. Ita dic
bal. in. l. certum in principio. C. vnde legi. sed
idem bal. in. l. venia. C. de i iusuo. voluit q̄ tale
statutum dicatur mixtū ex odio et fauore. et idē
voluit bal. in. l. scimus in fi. C. de ioffi. testamē
to. et bar. in. d. l. liberos et bal. in. l. si vero. §.
de viro so. ma. et idem voluit bal. ang. et saly. in
maximū vicium. C. de liberis. p̄teri. nam sciendū
ē quod tale statutū stantibus mascul. femine
non succedunt h̄ duplex caput vnum inclusi
uum masculorum et hoc est tacitum aliud ē ex

clufium feminarum vt no. bar. in. l. seruo le-
 gato. §. sed cum testator de legat. primo 7 in. l.
 xum emancipat. §. si duo emancipa. de toll. bo-
 norum 7 in. l. ij. §. si. ff. ad tertul. 7 no. Bald. in
 d. l. fi. C. de liber. prete. Ex quo dixit Baldus i
 d. l. uenia. de ius vo. 7 in. d. l. maximuz vitium
 qd cum ex parte masculorum dicatur fauorabi-
 le propter familiam conseruandam 7 dignita-
 tem agnationis. l. i. §. ante pen. ff. de ven. inspi. 7
 no. Lynus 7 docto. in. l. §. expublico
 ff. de adult. etiam si ratio in dicto statuto expf-
 sa non fuisset quia talis ratio tacite in dicto sta-
 tuto 7 mente statuti intelligitur inserta. 7 ideo
 sicut ex ratione expresse inserta. l. potest argui
 7 fieri extensio. l. adigere. §. quauis de iure pat.
 quia ratio legis dicitur esse anima legis. 7 ipsa
 lex. l. cum mulier. ff. soluto matrimonio. l. facta
 §. si. ad tre. eodem modo potest argui 7 fieri ex-
 tensio ex ratione tacita 7 vnica que potest con-
 prehendi ex virtute legis vel statuti vt no. bal.
 7 ang. 7 Sali. in. d. l. maximum vitium. sed idē
 baldus in. l. ij. C. qui ad liber. procla. non licet
 videtur omnia supradicta distinguere 7 decla-
 rare vbi dicit. qd aut statutum dicat qd frater
 succedat fratri exclusa sorore 7 idē in qd agna-
 tus succedat agnato exclusa agnata femina qd
 tale statutus dicatur fauorabile licet fauor sit
 causa ody. Aut statutum disponit qd stanti-
 bus mascu. filie femine non succedant 7 tunc
 quia statutum aufert dominium filie in pote-
 state dominium dicitur in filia in potestate co-
 tinuam. l. in suis de liber. 7 posthu. 7 post ne-
 cessario dicatur tale statutum odiosum dicta
 l. maximum vitium. Et ex hoc possent multa
 dicta que videntur ad inuicem contrariari re-
 duci ad concordiam. Nam aut statutum ex-
 cludit filias in potestatem in quibus contine-
 batur dia. d. l. in suis. 7 dicitur odiosum. et
 ideo non fiet extensio capitulo odia. de reg. iur.
 in sexto. sed intelligitur proprie pro vt iacet in
 personis tantum modo de quibus loquitur. d.
 l. si vero. §. de viro. Aut loquitur in alijs filijs
 quam in filiabus excludendis 7 sic in quibus
 non dicitur continuari dominium 7 tunc tale
 statutum dicitur esse fauorabile pro conserua-
 tione dignitatis familie. d. l. i. §. ante pen. de vē
 inspien. Sed licet ratio Baldi in dicta. l. ij.
 C. qui. ad liber. pro cla. non po. videatur mul-
 tum equa 7 reducere multa dicta ad concordia-
 am quia aliqui volunt dictum statutum fauo-
 rabile 7 aliqui contrarium qd Immo dicatur
 odiosum. tamen idem baldus in. d. l. ij. vide-
 tur persistere in ista determinatione quia vlti-
 mo loco dixit quia contra hoc facit tex. in. l. si
 defunctus in versiculo simili equitate. C. de lu-
 is legi. cum ergo hoc vltio dixerit videtur ma-
 gis inclinare in istam vltimam partem qd im-
 mo etiam quando filia in potestate excluditur
 dicatur fauorabile statutum arg. glo. nota. in. l.
 quidam. ff. ad treb. §. sabinus. Quapropter
 licet negari non possit qd tale statutum non di-
 catur partim odiosum 7 partim fauorabile ta-
 men fauor preponderat odio vt no. glo. in di-
 cta. l. ij. C. qui ad liber. procla. non po. Quin-
 imo stante dicto statuto qd etiam filia femine

in potestate in qua continuatur dominium no
 succedat ab intestato stantibus masculis. dicitur
 principaliter fauorabile. l. excep. in principio.
 ff. de conditionibus in debiti. Et illud qd pn-
 cipaliter ordinatur in dispositione. illud est at-
 tendendum. l. si quis ne cam. §. i. ff. Si cer. pet.
 ita singulariter dicit Bal. in. l. ij. C. de summa
 trini. in versiculo subsequens dicitur statutum
 qd filia femina. 7 in versiculo sequen. Sed hic
 quero pone qd statutum originis 7 domicili
 disponunt 7 cetera. Et quod dicitur principa-
 liter fauorabile tale statutum voluit eleganter
 7 plene Joannes Andree qui allegat Jacobū
 de But. 7 alios docto. in adicti. specu. sup ru-
 brica de testament. Et ista est opinio commu-
 nis 7 tenenda. Ex qua possunt decidi multe q-
 stiones de quibus habetur in dictis locis per
 doctores ad que me remitto breuitatis gratia
 Subsequenter queritur stante statuto qd fi-
 lia dotata no succedat stantibus masculis. naz
 primo est videndum quando filia dicatur do-
 tata 7 clarum quod dicitur esse dotata quando
 in vita pater maritauit 7 dotauit de suo pprio
 matrimonio. l. fi. C. de do. promif. l. que libos.
 C. de se. nup. vel si in vltima voluntate aliquid
 relinquerit filie p eius dote vel pro ea marita-
 da vel quod nupserit iuxta ea que no. Barto-
 lus in. l. iustus. §. i. ff. de leg. secundo. 7 per conse-
 quens illa filia dicitur esse dotata a patre i qua
 pater actum dotandi exercuit. Ita nota. dicit
 Bartolus in. l. titio centus. §. titio genero. ff. d.
 conditionibus 7 demonstra. in versiculo statu-
 tum ē hic: 7 idem voluit baro. in. l. qui pupil-
 lam. ff. de adulte. 7 in. l. non est matrimonium
 ff. de ritu. nup. Quinimo fortius 7 elleganter
 voluit Bartolus in. l. quod autem. ff. de iu. do.
 qd etiam si pater reliquerit filie in testamento a-
 liquam quatitatem licet non dicat nomine do-
 tis tamen in dubio intelligatur pro dote. 7 per
 consequens stante statuto predicto qd filia do-
 tata non succedat ista filia cui per patrem in te-
 stamento aliquid simpliciter relictum est licet
 non fuerit dictum pro dote tamen intelligitur
 dotata et excludit statuto qd est valde singu-
 lare. Secundo aduertendum est qd illud qd
 dicitur femina dotata 7 cetera debet itelligi ad
 hoc vt excludatur quia sit dotata ab eodem d-
 cuius heredi. agitur alias autem licet esset do-
 tata. sed tamen non eēt dotata ab eo de cuius
 heredi. agitur non excluderetur a success. illius
 vt. l. prima cum glo. fi. C. de leg. here. 7 hoc tenz
 ibi Baldus 7 facit quod no. bal. in dicta. l. si
 defunctus de suis 7 legi. 7 pro hoc optime facit
 tex. 7 quod ibi no. per docto. in. l. quoniam no-
 uella. C. de inofficioso testamto. facit quod no-
 ta. bal. in. l. quoniam in prioribus eodem titu-
 lo. 7 facit. l. illam cum ibi no. per docto. C. d. col-
 la. Et aduertendū qd stāte dicto statuto 7 filia
 dotata licet a pte habuerit in dotem minus qd
 fuerit legi. sua nihilominus non poterit agere
 ad supplementuz legiptime. licet legiptima sit
 ei debita omni iure etiam. l. naturale. l. cum rō
 i principio de bo. dam. qm dicta dos succedit
 loco legiptime. vt no. bal. 7 saly in. d. l. maxi-
 mum vitium. 7 per consequens licet dos sit

minus legitima non tamen potest petere sup-
plementum legitime ut no. bal. 7 sal. in. l. om-
nino. C. de inoff. testamento. Quoniam scdm
commutem opinionem. licet per statutum non
possit tolli legitima in totum tamen potest le-
gitima per statutum minui ut voluit cy. bal.
7 docto. in. l. scimus. C. de nup. 7 voluit dynuf
7 bartolus in dicta. l. titio centum. §. titio gnō.
7 idem voluit bal. in. l. cum lege. C. de epif. 7 po-
fuit bal. in. l. i. §. ius naturale. ff. de iust. 7 iure. 7
in autentica nonissima. C. de inoff. testamēto.
in versiculo. quero an per statutum 7 dy. in. c.
indultum de reg. inris in sexto. 7 ibi Joannes
and. in mercurialibus 7 in addit. specu. in Ru-
brica de success. ab intestato. Quarto circa p-
dicta aduertendum est qd stante dicto statuto
q filia non succedat stantibus masculis ipsa
filia priuatur suitate. 7 ideo si fiat testamentus
pater non cogitur filiam instituere vel ex here-
dare 7 si preterierit nihilominus testamentum
valet. l. i. §. sciendum de suis 7 legi 7 ibi barto-
lus in. l. si quis posthumos. §. si filium. ff. de li-
ber. 7 posthu. 7 ibi bal. ang. 7 Raf. 7 imola. Ex
his possent decidi multe questiones de quib-
per docto. in. d. locis. Est aduertendum qd
femina semel exclusa. semper 7 in eternum crit
exclusa nec vltius admittetur etiam si liberi
masculi qui semel fuerint heredes patris po-
stea moriantur. Et hoc est verum quando sta-
tutum simpliciter excludit feminam stantibus
masculis. Secus autem si statutum diceret filia si
succedat donec vel quousq; steterit vel super-
vixerit aliquis masculus. quia tunc filia intelligitur
esse exclusa ad tempus donec supervixerit ali-
qui masculi vel eis deficientibus 7 si fuerit he-
redes femine admittuntur ita dixit Bartolus
no. in. l. si. ff. ad tertul. 7 est secundum baldum
ibi in capitulo primi epus vel abbas. §. i in vfi-
bus feudo. 7 ibi docto. 7 no. baldus in. l. ij. C.
de liber. prete. 7 bal. 7 docto. in. d. l. si quis po-
sthumos. §. filius. 7 bartolus baldus 7 imola.
in. l. gallus. §. qd si tantus de liber. 7 posthu. 7 la-
te per bal. in. l. si quis filium. C. de inoff. testa.
Ex his potest inferri qd stante dicto statuto li-
cet pater fuerit stipulatus emphiteosim vel feu-
dum pro se filiis masculis 7 feminis. licet in
feudo femina veniat in subsidium in capitu-
lo primo. §. nundum qui feu. da. po. 7 ibi in. d. c.
i. epif. abba. vel abba. in. ca. i. §. filia 7 ibi nota.
de success. feu. in. c. i. §. primo. de gra. succ. i feu.
tamen in emphiteosim etiam ecclie filia femina
admittitur vna masculo ex propria natura em-
phiteosis in auct. de non aliena. aut per mu. re-
bus eccl. §. emphiteosim vero. 7 tamen stante
dicto statuto i emphiteosim pater videtur pro
stipulatus pro filiis masculis. Secundario eis no
extantibus pro feminis. ita singulariter dixit
bar. in. l. ut iurciurandi. §. si liberi in fi. pe. coll.
ff. de bo. liber. 7 facit quod no. bar. in. l. in. l. he-
redes mei. §. cum ita i fi. prime coll. verfi. 7 hoc
dico in terminis.
Sequitur glo. Sui testamentum nūcupatiū
sine scriptis facere procuravit 7 fecit.

Hic tractari debet materia testamētorum. 7

testamentum dicitur testatio mētis ut dicit tex.
insti. de testa. or. in principio. 7 dic ut ibi scrip-
si 7 hoc ē secundum allusionem vocabuli. s3 alr
diffinitur ut habetur in. l. i. per glo. bar. 7 doct.
ff. de testa. quā diffinitionem posui supra in pri-
ma glo. in verb. d. Castellan^o 7 c. sūt ergo due
spēs testamentorum vna species que vocat te-
stamentum nūcupat. de qua habetur i. l. hac cō-
sultissima. §. per nūcupationem. C. de testa. alte-
ra species dicitur testamentum inscriptis de q
habetur in. d. l. hac consultissima in principio. 7
l. ad testa. ff. de testis. cum si. Licet quinq; mo-
dis possint fieri vltime voluntates per testm i
scriptis 7 non scrip. 7 sic per nūcupationem
3te p codicillos. itē illa que fit p patrē circa li-
beros. ut. l. hac consultissima. §. ex imperfecto
C. de testamentis. item illa que fit a milite corā
duobus testibus ut. ff. de test. mili. l. diuus. ita
dicit glo. in aucten. de hered. 7 fale. §. pen. Si-
demus itaq; de vna quoc; spē de per se hic
v3 de testamento in scriptis 7 de testamēto nū-
cupatiū de per se. 7 in spiciamus a testamento
inscriptis. Et testamentum inscriptis ē in quo
de substantia requiritur scriptura 7 sine eataz
a testatore vel ab alio loco testatoris quando
testator scribere nescit. 7 a testibus fieri nō po-
test ut. d. l. hac consul. in pnci. sicut dicimus in.
l. contractus cum sua materia. C. de fide. instru.
7 de contractu celebrato in scriptis. facit insti.
de contrabē. emp. §. 7 qd ibi scripsi. forma aut
7 regula testamenti in scriptis est ista v3 q co-
ram septem testibus idoneis subscribentibus
7 sigillantibus 7 testatore si scribere sciat scri-
bente nomen heredis vel ignarus litterarum
alio p testatore scribente nomen heredis. 3ta
habentur in. d. l. hac consultissima. 7. l. i. iubem^o
7 aucten. 3tam regulaz ponit gl. no. quā do.
Raf. no. in. l. qn. in glo. si. ff. de testa. Et no. qz
huiusmodi testamentis vtebatur ciues roma-
ni q non volebant quod sciretur id q in vltia
voluntate eorum disponebant 7 hoc faciebāt
tam in testamento eorum quā ē in testō pupil.
substitutio. ne vite pupilli insidiaretur ut dic-
tex. insti. de pu. sub. §. Sin autem quis. Et fieri
debet ista forma scripto 7 perfecto testamento
vel manu testatoris vel alterius etiam per snū
alienus iussu testatoris. ut. l. seruus. l3. ff. de te-
sta. 7 scribere in si. testator sua manu si scriber
sciat scribat nomen heredis. Sin autem igno-
rās sit litteraruz alius adhibeatur qui loco te-
statoris nomen heredis scribat nomen agno-
men 7 cognomen. ut. d. l. hac consultissima in
principio nisi esset nomen singulare. Ita q
eo non posset error vel ignorantia ut gal'o p
fo ut dicit ibi glo. Et proferat coram dictis te-
stibus q illud est suum testamentum. ut. l. cuz
antiquitas. C. de testamentis. 7. l. iubemus i p
cipio eodem titulo. Et aduertas quando testa-
tor propria manu scribat nomen heredis nō ē
opus ut testes sciant. Sin autem per alius scri-
batur de uoluntate testatoris. tunc omnino p
testatorem nomen 7 agnomen heredis nuncu-
pari debet coram dictis testibus ut testes om-
nino sciant quis fuerit institutus. ut. d. l. iube-
mus. 7 ne ille scribens possit malignare. 7 de

inde testes debent vnusquisq; se subscribere manu propria & sic oportet q; vnusquisq; testium sciat scribere vt. d. l. ad testamentum. nec potest committere alteri q; scribat per se p. gl. in. l. penultima eodem titulo. Et aduertendum qd sufficit q; simpliciter vnusq; se subscribat vt testis. sed opus est. vt in sua subscriptio ne faciat mentionem de testatore & aliorum testium hac forma. Ego talis testis rogatus ad testamentum titij de asinellis vna cum tali & tali & cetera testibus. propria manu scripsi & sigillaui. vt dicit ibi Bartolus & dominus meus. ut expresse probatur in. l. penf. ibi. ppo. Lyrographo. quis & cuius testamentum signauerit &c. Sed licet subscriptio requiratur q; fiat manu propria. tamen omnes testes possunt sigillare vno sigillo tantum. etiam si dictum sigillum fuisset testatoris. dummodo habeat aliquem caracterem vel sculpturam. vt. d. l. testium. §. i. ij. & iij. Requiritur ergo ista duo coplatiue q; se subscribant & sigillent nec sufficiat alterum. ut est tex. in. d. l. testium. §. si quis ex signatoribus. que quidem sigilla possunt fieri & appedi lino siue cordule carte dicti testamenti. siue etiam sint apposita in ipsa carta in qua est descriptum testamentum. siue etiam sit apposita copiture ex qua dictum testamentum est clausum & inuolutum vt. d. l. hac consultissima. & l. testium. §. finali.

Et aduertendum quod potest testamentum in scriptis dictari & scribi vno tempore & ex intervallo postea testes adhiberi & dicere q; istud est testamentum suum & alia fieri de quibus vt. d. l. hac consultissima versiculo. Sed alio tempore tene menti q; testamentum in scriptis non probat nisi coram iudice veniant testes & recognoscant suam subscriptionem & signa. vt. l. si quis ex signatoribus. ff. quemadmo. testa. ap. q; tene menti. Ideo melius est cum testamento nuncupatio. quia forte in testamento in scriptis anteq; produceretur coram iudice aliquis ex testibus moreretur & sic non posset testamentum probari. Secunda species testamentorum dicitur esse testamenti nuncupatiui q; fit sine scriptura sed coram septem testibus eodemq; tempore collectis vt ipsi testes voluntatem testatoris testm sine scriptura faciens audiant vt dic ad litteras tex. in. l. hac. con. §. per nuncupationem in testamento ergo in scriptis licet testes ignoret quid in testamento continuatur vt. d. est. tamē in testamento nuncupatio opus est q; omnes testes intelligant oia que in dicto testō per testatorem disposita sunt ut ibi & potissime nomen heredis est pronuncian dum palam hoc est q; audiat ab omnibus testibus necessarijs vsq; a septem testibus licet plures adhibiti fuerint non viciatur vt. l. heredes palam. ff. de testa. i principio. Et bene nota. quia testamentum debet sub vno contextu hoc vt null' act' extrinsecus in medio. vt. d. l. cum antiquitas. nam tunc talis inscriptio non viciat & ibi alias secus nisi omnia de nouo reformaretur vt ibi. Et l. scriptura non fit de substancia testi nuncupatiui tamē de cōsuetudine vt semper apere possit testibus mortuis vel viuētib; q; ea que testādo per testatorem coram testibus nuncupatur per

13

notarium publicum redigentem in scriptis. vt l. i. C. de testamentis cum ibi no. in gl. & per docto. qua scriptura publica facta non est op' q; amplius fiat per testes depositio. Sed ipsa scriptura publica notarij facit fidem plenam dum modo in ipsa scriptura sint septem testes dscripti qui fuerunt adhibiti in testamento. Sin at coram testibus testator ordinauerit testamētū suum nec fuerit in scriptis per eū vel notarium redactum. tunc opus est vt dicti testes citatis citandis deponant in iudicio de dicta dispositione testatoris & iste attestaciones reddigi in scriptis. & tunc tales depositiones testium in scrip. redacte faciunt plenam fidem nec opus erit amplius dictis testibus & ipsis mortuis vt etiam viuīs stabitur dictis attestacionibus in scrip. redactis & plenam fidem facient in tantū q; ex talibus attestacionibus in scriptis redactis conceditur beneficium. l. fi. de edicto diui. a dri. toll. vbi. no. per docto. Aduertendum tū ē ad testamentum rustici in quo requiritur q; testes se subscribant. An dicatur testamentum in scriptis vel nuncupatiuum. l. fi. C. de testamētis ibi vnusquisq; pro sua persona subscribat & videtur quod dicatur testamētum in scriptis vt ibi hoc voluit glo. fm opinionem Azo. in verbo sine scriptura. Sed ego crederem q; posset dici testamentum in scrip. & etiam testamētū nuncupatiuum in scriptis dici potest vt p. ibi per magistratibus litteras presentibus subscrip. suā & cetera. Sed ille tex. potest adduci in contrarium quia ibi non requiritur sigillatio fienda p testes vt requiritur in testō in scrip. l. ad testium. ff. de testam. ac etiam ibi vnus testis pot se subscribere. p alio quod fieri non potest in testamēto in scrip. vt. d. l. ad testium. §. i. Sed non pot dici testamentum nuncupatiuum. Dicam ergo q; dī testm nuncupatiuum in quo tamen requiritur subscriptio testm saltem vnus qui sciat litteras vel pot dici q; erit testamentum mixtū ex nuncupatioe quia coram testibus audiētib; & scientibus rusticus debet exponere voluntates suā vt ibi ex isto respectu pot dici nuncupatiuum & testes qui scient litteras debent se subscribere & ideo isto respectu posset dici in scrip. facit. l. munerum in principio de ma. & ho. Et hoc est vtile scire vtrū dicatur in scrip. vel nuncupat. ppter multa. primo pp solemnitates diuersas que requiruntur & potissime si succeditur de iure pretorio. quia si esset testamentum in scriptis daretur bonorum possessio directa. Sin autē eēt testamentum nuncupatiuum daretur bonorum posse. vt ill. & per consequens aliter & alio modo deberet praticari de hoc est casus cū ibi no. in. l. ij. C. de bo. poss. fm ta. Quia si competet vtilis & intentaretur directa succubere. & ita in proposito facit. l. si duo cū ibi no. p. cy. & Barto. ff. de solut. & l. qui stipendia. C. de pcur. facit. l. hic actio cum ibi no. per. d. Floz. ff. si qua pauper. fe. di. Qualiter autē testamētum inter liberos fieri possit dicam infra in gl. in verbo. sibi. b. & g. filios heredes instituit. An autem fm testamentum & quale tollat primum dicam in glo. in verbo cassans & annullas omne aliud testamentum & cetera. Rustic?

autem potest testari coram. v. testib⁹ testando
in rure et sic propter personam in locum ubi
copia maior testium comuniter haberi non pos-
sit. et sic ille favor adhibetur rustico in locum ut
volunt. doct. et Baldus in dicta. l. finali et sic
datur privilegium persone et loco ut patet ibi.
Sin autem in illo loco. Ex quo sequitur si ru-
sticus potest habere plures testes tunc requi-
runtur testes septem ut voluit tex. ibi a ratioe
cessante et voluit ibi bar. et idem bar. in. l. confi-
ciuntur. §. i. ff. de iure codici. Qui quinqz testes
opus est ut postea deponat coram iudice. ut
d. l. conficiuntur nisi et scriptum per publicum
notarium. Et est advertendum quod eo ipso quod
quis dicit quod plures testes quam quinqz habe-
ri non potuerunt fundata est intentio sua nisi
contrarium probetur ut ar. l. cum lege de pro-
bationi. Ita dicit Bartolus in dicta. l. confi-
ciuntur. §. primo ut ergo quis possit uti dicto
privilegio quinqz testium. Quero quis dicitur
rusticus. et videtur quod omnes qui sunt ex-
tra civitatem et castra et sic qui habitant in vil-
lis et montanis dicantur rustici ut. l. i. §. rusti-
ci. ad null. off. lib. xi. tit.
bar. in. l. conficiuntur. §. i. appellat isto casu ru-
sticos etiam qui habitant in his castris puis
in quibus non est copia hominum. Ex his po-
tes tu inferre quod si rusticus testatur in civitate
quod debet testari coram septem testib⁹ alias
non valebit testamentum quia privilegium pre-
dictum non tantum persone rustici conceditur
sed etiam loco ut dixi. igitur quando extra vil-
lam testatur non habet dictum privilegium.
Quero si civis testatur in villa. An possit co-
ram quinqz testibus testari et videtur quod non ut
dixi quia dictum privilegium non conceditur
solum loco sed etiam persone rusticorum igitur
et. Ita tenet bar. in. d. l. conficiuntur. §. i. per il-
lum tex. sed Jaco. de hare. et ita etiam tenet in
d. l. si. quod etiam sequitur ibi ange. l. 3. pe. et cy.
teneant ibi parari sed ista opi. appellat ibi bal-
dus equoorem per illum tex. ad rei humanita-
tis respicientes et cetera: Nam de iure divino
valet testamentum coram duobus testib⁹ ne-
dum coram quinqz ut. c. cum omnes et c. rela-
tum de testamentis. Quinimo dicas tu quod etiam
de iure civili valet sine testibus dispositio testa-
toris. l. si. C. de fideicomis. insti. de fideicom. h⁹
§. si. et istam partem sequitur saly. in dicta. l. si.
et ratio illius. l. e. quia plures testes haberi non
potuerunt. Illa ergo ratio habet locum si civis
ibi testante ut dixi idem sentit iacob. de beluis.
in aucten. quibus mo. na. effi. sui. §. si quis igitur
et etiam allegat nicola. de matha. qui etiam te-
net quod testamentum factum in carcere tyranni
ubi metu illius non possunt plures testes heri
quod vs. Et istam opinionem ibi sequitur Flore.
Sed raf. fulgo. videtur tenere opi. Jaco. de ha-
re. et bar. qm tex. in. d. l. si. requirit tria. vs. quod p-
sona testantis sit rustica hoc est quicumque sit
qui ut plurimum habitat in rure etiam si esset
nobilis secundo quod sit in rure. Tertio quod haberi
non possit maior copia testium que ratio ces-
sat in civitate quia non est rusticus hoc est non ha-
bitat in villa pro maiori parte temporis. igitur

et. Sed ego tenere opi. Jacobi. Bar. et sequa
quia imputet sibi civis qui non fuit testatus
in civitate ubi copia testium haberi poterat.
Cogitare enim debebat posse infirmari. Cum
sit quid naturale ut. l. si quis domus. §. i. ff. loca
igitur et. Et credo quod ista opi. servaretur in prati-
ca alia opinio sit multum equa. De qua vi-
de si tempore mortalitatis non possint adhi-
beri septem testes ad testamentum an valeat.
Et Bartolus in. l. i. ff. de bo. poss. ex testamen-
to mi. sentit quod sic et per hoc facit quod nota.
bar. ang. et imol. in. l. recusare. §. si. cu. l. sequen-
ti. ff. ad treb. et pro hoc facit. l. caus. C. de testis
ibi adversus timorem contagionis qui testes
tenet et. et hoc et bal. in. d. l. si. ibi idem si non
possunt haberi plures propter mortalitatem.
et hoc videtur multum equum. quia defectus nu-
meri testium venit propter casum et propter
guerram dei altissimi. ut dicit bar. in. d. l. igitur. fa-
cit. l. milites. C. de testis. nisi. Et predicta proce-
dunt de iure civili. Sed de iure canonico suffi-
cit testamentum fieri coram duobus testibus et
parrociano. ut. cap. dñis. et c. relatum de testa.

Sequitur glo. Secundum morem et statua non
stre civitatis Regij.

Queritur ergo an civitas regij et quelibet
alia civitas possit statutum vel consuetudines
inducere propter quod minoretur solemnitas
testamentorum. Et Bartolus in. l. cunctos
populos. C. de summa trini. in ver siculo tertio
quero quid intestamento pone et. Tenet quod sic
et sine auctoritate principis. et hoc idem voluit
Baldus non solum in statuto sed etiam in con-
suetudine ut ipse no. per illum. l. secunda. ff.
de vulga. et pupillari et no. Baldus et Saly. in
l. si non speciali. C. de testamen. et idem voluit
Baldus in. l. si. C. eo. titulo. Quinimo et castre
et villa potest hoc inducere. ut. d. l. si. Ita dicit spe-
cu. in titulo de instru. edi. §. compendiose. ver-
siculo. Sed quid dicemus et idem ibi vult Jo-
annes And. in addi. secundum Albertum de
bobio. et idem volunt Bartolus Baldus
et ange. et d. meus in. l. iij. ff. de testa. et per hoc
allegant tex. in. l. secunda. C. quemadmodum
te. aper. ibi ut secundum leges moremque locorum
dum modo servetur solemnitas iuris divini
civilis et iurispergentium. et quod saltem fiat coram
duobus vel tribus testibus ut. l. i. ff. de testa.
Sed iacobus de harena dixit quod immo civita-
te hoc inducere possunt sine licentia principis
ut. d. l. si non speciali cum glo. Et hoc etiam vo-
luit bartolus in. l. nemo potest in principio. ff.
de lega. primo. et hanc opi. tenuit d. Joan. in. d.
l. iij. quia. d. l. si. C. de testa. ibi videtur dicere quod
non valeat consuetudo minuens solemnitate
testamentorum nisi fuerit a principe approbata
igitur et. Nec plz quod dicit cy. et bar. et bar. et bal.
in. d. l. i. C. de summa. tri. quod ibi remouetur aliqua
consuetudo et non nova quia hoc non est verum. ut
voluit Saly. in. d. l. qz fortius impediunt fu-
tura que iam facta. ut. l. patre furioso. ff. de his qui
sunt sui vel alieni iuris. et idem dicit dominus
Jo. Nec est bona responsio quam facit bar. i. d.

l. i. q. non fuit necessaria auctoritas principis in d. l. fi. q. illa consuetudo fuit inducta a vil- la que non poterat inducere. vt no. bar. in. l. omis populi. ff. de iusti. z iur. ideo non est mirum si fuit necessaria approbatio principis q. in. d. l. fi. loq- tur in oibus ciuitatibus z castris subiectis ro- mano impio. igitur generali d. intelligi: z hoc i. testamētis fuit inductū ad hoc vt falsitas in possit p. mitti ideo tot testes requiruntur vt. l. fi. C. de fideicō. nec ob. d. l. ij. C. que admo. te. ap. quonia ibi loquitur de quadaz solēnitate ad- hibenda in apertura testi. Non autem de nu- mero testium adhibēdoz in testamētis confir- mandis igitur zc. Et p. certo de iure ista verior lz pria pp. auct. doct. fuerit in practica q. tale statutum vel consuetudo regiense q. quilibz possit testari corā tribus testibus non porrigit vires suas ad cecum. q. cecus debz testari sm ius cōe. Ita dicit bal. z. d. meus in. l. si queram? de testis. z sic tale statutū patit' iterptatōz a iur' cōi: vt. l. i. §. l. fal. z ibi no. bar. ad. l. fal. Scdo q. ro posito q. tale statutū l' psuetudo valeat ci- uis r' gij an ferrariēsis. z sic forensis poterit te- stari cū dicta solēnitate t' mō. z bar. i. d. l. fi. C. d. testis circa mediū. dicit q. sūt pōderāda vba statuti. Nam aut dicit q. quilibet regiēsis possit testm' p. dere corā tribus testibus. z tunc ferrariēsis: z sic forensis cū non sit regiēsis corā tribus testib' testari nō poterit. aut statu- tū dicit qlibet possit cū dicta solēnig. testari. po- terit: z remittit ad no. p. se. in. d. l. i. C. d. summa tri. v. si. circa sm an talis psuetudo. vbi idem z latius tenet. z facit q. no. bal. in. d. l. si nō specia- li z allegat bart. in. l. fi. ff. de test. mi. z. l. milites C. eo. ti. z idem voluit Saly. in. d. l. i. C. de sum- ma tri. v. si. sed tunc quero an tale statutum. qd est verum secundum Saly. in. d. l. i. in v. si. sed hic quero statutum est in ancona nisi forensis testetur regij in fraudem legis siue patrie: vt si ferrarie statuto cauetur quod femia non pos- sit testari sine consensu patris vel fratris vel patruī z ipa iuit regium ad testanduz z postea ferrarie dicta femina reuersa fuit: dicitur fac- tum in fraudem testamentum. ideo non v3. dic- ut ibi lati' per Saly. Quero f3 dictū statutū regij q. possit fieri testm' coram tribus testibus nunquid simile in codicillis z donatiōe causa mortis dicas q. sic. vt dicit bal. in. d. l. fi. C. de testam. allegat. l. si quis in principio testi. §. i. ff. de lega. ij. z. l. cum hic status. §. si miles. ff. de do. inter vir. z vxo. nec coram minozi numero testium qz trium codicillari vel donari causa mortis vt voluit barto. z docto. in. l. ij. ff. de le. primo. Quarto quero an per statutū p' inhabilis ad testandum possit habilitari: vt si statutum dicat q. filiusfam. possit testari z di- cendum est q. sic: vt no. barto. z docto. in. d. l. i. C. de summa tri. de quo dixi supra in prima glo. d. castellanus filius zc. Subsequentes queritur an per statutum possit habilitari q. spurius possit institui a patre z ei succedere z bart. in. l. ij. ff. de testamentis determinat q. nō per textum. in. d. l. i. z quod ibi per docto. C. de naturali resti. z in auc. qui. mo. natura. eff. sui. §. fina. nam ibi dicitur q. spurius nullum habet participium. d. legis. z supra in. §. si quis igitur

naturalis. locutus est imp. de oblatiis curie qui possunt succederi igitur zc. z istud sequit' bal. in. d. l. ij. q. hoc inductus fuit propter turpi- tudinem agentis reprobatis nulla constitutioe p. mitti pōt. vt in auc. vt nulli in. §. i. imo intelli- gitur esse reprobatus de iure diuino quādo re- probat' per turpitudinem in. c. ex parte de con- sti. z hoc sequitur bar. in. l. si queramus de te- stamentis z hoc tenet. d. Jo. in. d. l. ij. Quin- imo etiam si statuto cauetur q. filius naturalis tm succederet vna cum legitimo z naturali in valeret tanqz nutries peccatum q. omnis for- nicatio excepta vxori de iure canonico est pro- hibita in ca. nemo sibi blandiantur el. ij. ij. q. iij. sed cōtrariuz sentit bar. q. imo tale statutū valeat in. d. l. i. de summa tri. in. q. que incipit cir- ca statuta permissiua tollentia obstaculum zc. Et hic consuluit Jo. calda. vt refert bal. in. d. l. i. C. de summa tri. in. q. que incipit circa statuta permissiua. z hoc tenet anto. de bu. in. c. per ve- nerabilem. qui filij sint legi. sed bis non obstā. primam opy. acedo veriozem quia habilitare spurium ad successionem tātum ē dicere qz tū ipm spurium legitimare saltez quo ad ius suc- cedendi que legitimatio p. populuz fieri nō pōt cū sit d. reseruat' pncipi vt. l. i. z. ij. de natura. resti. z in. d. §. fi. in auc. quibus mo. natura. effi. sui. ergo cum sit prohibita legitimatio videtur etiam esse prohibita successio q. ex cā sequeret' .l. oio. ff. d. sponsa. Pretera tale statutū qd per- mittit spurios succedere. non est neqz honestū neqz iustū ideo non v3 q. lex debet esse rōna- bilis z honesta .c. erit aut. ij. d. z. l. ij. z. ij. ff. de legi. z hoc consuluit paul. de liazaris z fed. de senis z bal. in. d. l. i. de summa tri. dicit idem tenere Ly. hodoFRE. z istud credo tenendum per supradicta. Quinto quero an tale statu- tum factum regij secundum solemnitate dicte ciuitatis porrigat vires suas ad bona sitta in territorio ciuitatis ferra. z alibi. Et istā. q. for- mat bar. i. d. l. i. de summa tri. in. viij. q. princi- pali in versiculo. z si dubitetur vtrum testm' factum infra territorium zc. vbi vna cū guiel. concludit q. sic per tex. in. l. fi. C. de testis. z per alias suas rōes. z idem voluit Saly. i. d. l. i. ver- siculo nunc q. ro z cōtra an testm' infra territo- rium zc. z idē voluit Jaco. butri. i. l. si nō spali- fra de testis z hoc credo verum lz bal. i. d. l. i. versiculo circa statuta pmissiua queritur pri- mo de eēntia ibi: sed supposito q. valeat statu- tum queritur zc. videtur dicere contrarium. sz si quis bene aduerterit loquit' in alio cāu: nā loquitur quādo ex statuto p. mittitur patri q. substituat spurium tunc nō ē mirum si habili- tatus succeditur in vno territorio succedat in bonis alterius territorij. z claruz q. non. nam aliquando agitur de iure nouiter inducendo per statutum z tūc statuentes nihil possunt vl- tra limites quibus iurisd. realiter limitatur .l. domino d. dcur. li. x. z ita intelligatur q. dixit bal. Si autem agitur d. iure quesito querendo z tūc habet locum quod dixit bar. z sequaces per. l. cum vnus. §. i. de bo. aucto. ius. poss. ita di- cit ibi bal. z bene. Sexto queritur quedam regimen in anglia vbi est consuetudo q. pri- mogeniti succedat in omnibus bonis alijs

fratribus exclusis. sed i civitate ferrarie viget
ius cōe z ille ferrariensis habet bona in anglia
z ferrarie. z decessit in anglia: an filius p̄moge-
nitus succedat in oibus bonis stante etiam ex-
tra anglia. istam. q. formāt docto. in. d. l. i. C. de
sūma tri. ver. postq̄ aliqua vidimus cōtinen-
tibus cām testa. zc. dicēdum est vt ibi plene p̄
docto. Quero septimo aliquis testatur ap̄d
infideles: z bar. in. l. qui a latronibus. ff. de te-
stis in fi. dicit q̄ si quis testatur in loco subdi-
to populo romano. z tunc satis q̄ testetur fm̄
consuetudinē loci q̄ tales cōsuetudines sunt
approbate a populo romano. vt. l. oēs populi
de iusti. z iur. z. l. de quibus de legi. aut testatur
in locis que nō sunt subiecta populo romano
z tunc si fiat fm̄ statuta ciuitatis vel f̄z ius cōe
valeret. secus si faceret fm̄ statuta vel cōsuetu-
dines illius loci cum pdiderint illi loco ea que
sunt iuris ciuiliis. Et testi factio ē iuris ciuiliis
igitur zc. sed bal. in. l. ij. C. quēadmo. te. ap. di-
cit de facto consuluisse q̄ satis in suo testō in
illo loco suauerit solemnitate iuris diuini z gē-
tium z sic coram duobus vel tribus testibus
q̄ ius diuinum z gētium est cōe ad oēs gentes
non aut sufficeret testari fm̄ consuetudines il-
lius loci. sed in hoc vltimo. d. Jo. in. d. l. qui a
latronib⁹. dicit q̄ hostes populi romani i terris
suis sunt dñi q̄ p̄z q̄ ciuis romanus capt⁹ ab
eis efficitur seruus. vt. l. i. ff. de captiui. vnde pos-
sunt statuere leges z p̄suetudines. vnde quili-
bz ciuis romanus testando ibi fm̄ eorum con-
suetudines valebit eius testifi. vt. d. l. ij. C. quē-
admo. te. ap. Sed in hoc credo opy. bart.
ibi veriozem qm̄ ciuis romanus in illis locis
nullum habz p̄cipium nec in genere nec i sp̄e
igitur non possunt gaudere beneficio illius lo-
ci vt etiaz dixit bal. i forense in fi. C. de testis. z
ibi bar. z docto. in. l. i. C. de sūma tri. vbi plene
secus quādo esset locus subditus populo ro-
mano. z tunc saltim in genere quis hz partici-
pium ergo nō ē mirum si quis pōt testari fm̄
cōsuetudinem illius loci qm̄ sta. loquitur ge-
neraliter v̄z q̄ quilibet possit testari coram tri-
bus testibus: vt no. bar. z docto. in. l. fi. C. de te-
stamentis zc.

Sequitur glo. Ite reliquit pro incertis z ma-
le ablati.

Quando relinquatur incerte p̄sone an valeat
legatum vide tex. insti. de lega. §. de incertis z
vide per bar. plene in. l. quidam relegatus. ff. de
re. du. z Ly. z bal. z Saly. in. l. id q̄ pauperib⁹
C. de epif. z cler. z iste non ē cāus nr. q̄ loquit⁹
quādo non recordatus si cui danū aliquo mo-
do intulerit q̄ pro tali cāu legat quasi per mo-
dum restitutionis. z de hoc tangit vnum ver-
bum bal. in. l. nulli. C. de epif. z cle. ibi sed iux-
ta hic queritur vtrum sit verbū. vbi dicit q̄ p̄
generalitatem illius legis executor datus pre-
fertur ep̄o ad exequēdum male ablata. Quā-
tūmo etiam heres pōt exequi male ablata z i cer-
ta: z prefertur ep̄o nisi constitutio sinodalis a-
liud dit ponat. Quō si relinquatur pro i cer-
tis z male ablati an detrahatur de hoc legato
falcidia z bal. in. auc. filr. C. ad. l. fal. dicit q̄ nō
allegat no. per specu. de instru. edic. §. compen-
diose. ver. item scias ad fi. sed tu dic fm̄ bar. in

Lque vxori. ff. de auro z argen. lega. q̄ aut pro-
bantur vsure z male ablata. z tūc non detrahi-
tur falcidia. z ita pōt itelligi dictam bal. aut nō
probatur z tūc detrahitur falcidia qd̄ ē no. ad
de q̄ dicam infra in. verfi. q̄ reditus promittis.
Quero testator vsurarius grauaui heredes
de restituendo male ablata an ep̄us possit
stare simplici iuramento petentis. dic q̄ sic dū
modo aliqua indicia precedāt: ita no. Jo. ang.
in. c. q̄z de vsuris in. vi. in nouella z no. bal. i
l. i. C. de sacrosan. eccl. facit glo. l. si quādo. C.
vnde ui. Quero an legatum pro incertis z
male ablati valeat in quacūq̄ q̄stitate factus
fuerit ab ignorante se habere filium dic q̄ sic
ita determinat ang. in. l. filio preterito in repe-
sua in. verfi. attende tamen q̄ bar. dixit de inui-
sto te. q̄ verisimile ē q̄ magis dilexit animam
suam q̄ filium. l. preses. C. de fui. z aqua. vñ/
de etiam si sciisset habere filium tñ credēdus
ē omnino dicta legata pro resti. ablatorum z i-
certoū fecisse igitur zc. Et idem si filium na-
tum habebat z instituit eum z postea nascatur
plures posthūi quos ignorabat habere ita di-
cit bal. z Jo. de imo. in. d. l. titius in p̄ncipio d̄
lib. z posthū. Quero si testator reliq̄ certā
sūmam pro male ablati z nō reperiuntur tot
male ablata quot pro male ablati relicta sunt
an residuum debeat reddi heredibus. vel exe-
cutores obeant errogare iter pauperes. z bal.
in. l. si quis ad declinādum i fi. iij. col. in. verfi.
sed iuxta hoc quero pone q̄ testator. C. de epif.
z cle. z ibi determinat q̄ aut testator iussit resi-
duum restitui heredibus z sibi restituatur al-
executores errogabūt iter pauperes vel i aliā
cām: vt. l. legatus. ff. de vsufruc. z qd̄ ibi bar. z
dicam infra i glo. item reliquit cētus pro vno pa-
ramento altaris. Quero an executor pos-
sit legatum male ablatorum nūdum adita he-
reditate. dic q̄ sic vt no. bal. in. auc. hoc ampli⁹
C. de fideicomis. z quidem dixi ibi i omni reli-
cto paia. Quero cui persone debēt reddi
male ablata recte eis debēt restitui si nō sint par-
ticipes criminis secus si fuerit participes tur-
pitudinis sed fiscus auferit vt. l. lutiū de iure
fisci. si autem ab incertis personis tunc reperiē-
tur iure ferri non tenet. sed iure polli tenetur
ne a peccato liberetur nisi pauperibus erroget
vel in alios pios usus in quo requiritur aucto-
ritas dyocessim non est alius modus saluatio-
nis. nec. n. potest se sua auctoritate saluum fa-
cere cum reddat alij pro alio z tali modo de-
cretalis secum dispensat vt habita licētia su-
perioris possit alteri soluere vt extra de iudicis
c. cū se. z ideo sicut ip̄e viuēs non habebat auc-
toritatem a se ita nec moriens poterit alteri cō-
mittere: z ideo executores vltimarum volun-
tatum nō possunt talia distribuere sine aucto-
ritate ep̄i sc̄i cop̄i fm̄ hosti. z no. in. c. in. cle. i. de p̄-
uill. fm̄ bal. in. l. perpetuo de p̄d. ob. turp. cāz.
Quero an relictum pro incertis z male ab-
lati dicat⁹ relictum paia ita q̄ gaudeat bñfi-
cio. l. i. C. de sacrosan. eccl. z bap. ibi i verfi. ter-
tio quero qd̄ si aliquid relinquatur pro resti-
tōe male ablatorum concludit: q̄ si quis relin-
quitur pro male ablati z incertis ita q̄ veniat
distribuendum inter pauperes: istud dicitur

relictus ad pias cas. f. p. aia illius cuius fuerit. vt extra de homici. c. sicut dignu. §. eos. z no. p. Bernar. Sed si quis relinquat debita z male ablata certa illis psonis qbus deberet: tuc no vt pprie relictu ad pias cas: ppter qz oius cau sa relictu e: qz debitus e ipa pia ca. z insup bar. ibi dicit qz talia relictu gaudent puilegio. d. l. i. Non tñ dicit qz heat puilegiuz eoz que relin quuntur ad pias cas. z sic de eis poterit detra hi falcidia. nisi ille cui relinquitur probaret vere debitum aliunde qz ex testamento. vt ar. l. qui vxori d auro z argē. lega. Bal. l. l. id qd pau peribus de epis. z cle. dixit. qz si quis in alema nia exercuit vsuras z postea reddeat in patriā qz rōne incertitudinis epus sue patrie pōt di ctam distributionē facere pauperibus lue dyo cesis: quia cū distributio fiat p aia illorum a q bus fuit vsura: non refert quibus pauperibus distribuatur. hoc tenet sede. de sen. cōsilio. xxxij. allegat auctē. oñs peregrini. C. coia de success. De his aut incertis z de alijs legatis incertis vide plene Saly. i. d. l. id qd paup. vbi p mul tas allegationes z argumēta hunc inde sic con cludit. Nam interdum legatū e incertuz rōne personea qua legatur. interdum rōne persone cui legatur. Primo casu nō vitiat qz bon? be redi iniunctum intelligitur. vt. l. marcellus. ff. ad trebel. Secūdo casu aut persona incerta ex futuro euentu e certificanda quia tuc si erat incerta de certis valet. vt. l. si fu. §. huiusmōi de leg. i. z. l. si fuerit in pncipio. ff. de reb. dubi. Sed deficiente futuro redditur. vt. ff. de vsu fru. lega. l. qui plures. Si vero e persona incer ta de incertis quia coiter docto. dicunt qz valet per. l. quidā. de re. du. quod Saly. intelligit ve rum qñ supplementum illius futuri euentus tē dit ad cōmodum testatoris. vt ibi. alias secus si dubitatur. vt. d. §. incertis. in pms duobus exēplis ibi positis. Aut persona incerta ex fu turo euentu non est certificāda. z tuc valet si p legem testificatur. vt. d. l. id quod paupibus. Sed si nec per. l. certificatur aut incertitudo p cedit: quia nulla persōa noiata fuit. aut taliter noiata qz ex defectu iuris cogitōis reputat incerta. Primo casu si e incerta d incertis. incertis decretis. qz tunc videt valere. vt. l. si quis Ticio. §. si heres. de lega. ij. Sed Jaco. bu tri. dicit qd nō valet per. l. cū ex pluribus. ff. d ma. te. qz placet Saly. p. l. pau. ff. de re. iudi. nec ob. d. §. si heres. quia o3 intelligi qz electio fue rit data heredi. id ea non eligenda oñs vocā tur ad illa decem. vt eo. tex. l. cū qdam. Scdo casu qñ psona e noiata quia tuc aut ex incerti tudine psonae insurgit incertitudo: z sic defect? in subiecto rei legatē: z non valet a pncipio. d. l. cū ex pluribus. aut non insurgit aliqua incerti tudo in re legatē quia tunc valet in se: z e locus gratificationi qz pbatio deficit: z herede non gratificante redditur inutile. vt. l. si seruus. §. si inter duos. Tertio casu principali quando e incertitudo in re legatē dic p tex. gl. z docto. in. l. legato generalr de lega. i. cum si. z idē dixi infra i glo. Itē reliquit p puellis ma ritandis. Quero an executor deputatus ad restituendū oia ablata possit soluere debita ex cōtractu. quia bal. in. d. l. id qd paupib? in vñcio

octauo quero an executor zc. dicit qz nō: p no. per Inno. z Archi. viij. q. iij. §. si res. idē t3. Specu. in. d. §. Nunc aliqua. Sequitur glo. Item sepulturam sibi elegit.

Regula est qz vnusqz sepeliendus est inse pulturis maiorū suorum. vt in. c. i. de sepultu. in pncipio. Et quilibet in loco sacro vel cimiterio sepeliendus nisi fuerit interdictus vel exco municatus: vt in mortis articulo non fuerit recō ciliatus. c. satis e de sepultu. Sin aut fuerit salti immortalis articulo recōciliatus nō debet sibi ec clesiastica sepultura denegari. vt. c. si eo. ti. In tñ qz si aliquo modo per uiolētiā vel alio mo do exco munitus vel interdictus fuerit in ci miterio ecclesiastico tumultus: si ab aliorum corpoz discerni poterit exhumari debet z p cul ab ecclesiastica sepultura. vt dicit tex. in. d. c. satis e. Nec religioni vel psbyteri possunt ali quid p loco z terra vbi quis elegerit sepeliri: aliquis accipere vt ex tex. in. c. abolende de se pulturis. dixit tñ glo. ibi. in verbo exigere. qz l3 clerici aliqd exigere si possint laici tñ compel li possunt pias z laudabiles cōsuetudines ob seruare: si qua super hoc fuerit. ar. c. cū ad apo stolica de Symo. z vidi multoties obseruari. Siquis autem se sponte interfecerit nō debet in sacro sepeliri. Secus si casu z nō sua sponte vt e tex. in. c. ex parte de sepultu. Et qzuis siqs non elegerit sepulturā sit sepeliendus in loco maiorū iuoz. tñ si debz in sacro sepeliri pōt et alibi sibi eligere sepulturam sua spōte z ibi se peliri debet vbi eligerit. vt ex tex. in. c. i. de se pulturis. In scdo casu dūmodo ecclie lue par rochiali tradatur tertia pars sui. ut ibi. Et pre dicta pcedunt qz quilibet possit sibi eligere p priam sepulturā siue sit paterfami vel mater fami. siue filiusfamili. Nam et filiusfamili. sine cōsensu patris pōt sibi eligere sepulturā. vt in c. licet de sepultu. l. vi. dūmodo sit pubes. Sin aut sit filiultra. impubes. pōt pater pro filio eli gere sepulturam: si consuetudo patrie e. qz pa ter p filio sepulturam eligere possit. Alias au tem si nō sit dicta cōsuetudo tunc in loco ma iorū sepeliri impubes debet. vt. d. c. licet in pn. Mulier vero qz maritata e pōt et sibi elige re sepulturā. qz si non elegerit in tumulo mari ti sepeliri debet in tñ qz si est vidua z plures habuerit maritos e cū viro vltimo: cuius do miciliū retinet z honorem tumulāda. vt dixit tex. in. c. is cui bz de sepultu. in. vi. Caueant tñ bene clerici z religiosi ne iducāt aliqū aliquo modo vel aliquo vinculo vel pmissione. vt a pud eoz ecclia sepulturam eligant vel iam ele ctam viterius nō mutant. qz incidunt in penā z talis pmissio vel electio e ipso iure nulla. vt e tex. in. c. i. de sepul. in. vi. Et predicta pcedūt in laicis. Religiosi vero cum non hñt neqz velle neqz posse: nō possunt eligere sepulturā Sed obenti pprijs monasterijs sepeliri nisi alibi moriantur. Ita qz cōmode ad lna mona steria portari possent. vt e tex. in. c. si. de sepult. in. vi. Quid si testator reliquit centum erro ganda in sui sepulturā: z decessit excoicat? ita qz non potest sepeliri. an debeat legatū. z bal. in. l. i. in fi. ff. de his qui pe. no. dicit qz debetur.

facit. l. miles. §. ff. de adult.
Sequitur glo. **I**tem mandavit construi capellam
vnam.

Quando testator mandat fieri sive pstrui vna
capellam in ciuitate regij in ecclia sancti Fran-
cisci. relictis pluribus heredibus. quilibet hereditus
solidum potest cogi ad construendam dictam capellam.
Nec liberatur vnus heres puetus si vult fa-
bricare vel prestare estimatiorem p parte sua te-
neatur in solidum. vt e tex. i. l. fideicomis. §. pe.
z qd ibi bar. ang. z faf. de lega. iij. z no. d. meus.
z ang. in. l. in executioe. §. i. ff. de verbo. ob. z no.
Ro. in. l. stipulationes non diuiduntur eo. ti. Ip-
se vero heres qui fuit copulsus totum fabrica-
re potest per act. fa. her. recuperare parte m
a coheredibus suis. vt no. docto. in. d. l. i. execu-
tione facit. l. ij. §. ex his. ff. de verbo. o. Et etiam
eaduertendum qd casu quo testator mandat per
heredes fieri capellam. z ide ad certum tps repe-
riatur fabricata psumit facta p heredes: vel p
eum qui ad dictam capellam fabricandam erat gra-
uatus. vt no. bar. in. l. cum seruus. ff. de verbo.
ob. allegat. l. si puellam. C. si manci. ita fuerit ali-
ena. Similit capella reperiatur facta p heredes
vel alius executor non possunt pbare expen-
sas. bal. in. d. l. id qd paupibus dicit qd ex quali-
tate opis psumitur quantitas expensarum z psum-
itur facta ab illo cui erat onus faciendi iniu-
etum. vt. l. si C. de alimen. pu. presta. z ibi bar.
Quid si testator certam qsttatem pecunie re-
liquit fratribus: vel ticio p capella fabricanda
infra annum alias qd cadant a legato. qd incipit
currere annus: dicas qd a die quo cōsecuti sūt
pecuniaz p ipsa fabricanda. ita dicit bal. z d. me-
us in. l. fideicommissum de lega. i. z allegat. l.
si vo no emuneradi. §. ff. ma. z tu ad hoc alle-
ga qd eleganter voluit bar. in. l. sicui in si. pnci.
ff. de lega. i. per. l. talli. ff. de iure do. Quando
at testator mandavit fieri vna capellam in tam
arduo loco poterit ex dispositione epi alibi edi-
ficari. sed si ibi posset comode construi non d-
locus permutari. vt. l. legatum. ff. de vsuf. ne.
lega. z quod ibi bar. ita dicit bal. in. l. i. in si. C. d-
bis qui pe. no. Atrum aut relictum in vno lo-
co vel in vnum vsu possit conuerti in alium:
z qn z per que die. vt dicam in glo. itez reliquit
centum p vno parameto altaris. die vt ibi plene
no. Et et no. e qd si testator reliquit certam quan-
titate pro capella construenda que non suffice-
ret: posset eps cogere heredes ad maiorem et suf-
ficientem qsttatem supplendam vt. ff. de neg-
ge. l. qui in aliena. §. liberos. Sed illa pecunia
de auctoritate superioris couerti in alium vsu
pnt habile. l. in legata in pn. z qd ibi bar. ff. d ad-
mi. re. ad ciui. pti. z. l. quidam. ff. d lega. ij. ita di-
cit bal. in. d. l. i. in si. C. de his qui pen. noie. die
vt dicam in dicta glo. item reliquit centum pro
vno paramento zc. Et aduertas qd quilibet p-
uatus potest in domo sine consensu epi edificare
z construere capellam licet in ea non possit cele-
brari facere sine consensu epi. ita no. Inno. in.
c. ad hoc. de religio. do. Si testator reliquit cen-
tus p vna capella edificanda in tali ecclia vt
mandavit fieri vnu hospitale vt de nouo vna
eccliam potest episcopus dictam pecuniam con-
uertere in reparationem aliarum capellarum vel

hospitalium vel eccliarum. si in illa ecclia sint
plures capelle ad sufficientiam vel plura hospi-
talia vel ecclie. vt e tex. z ibi bar. in. l. pecunia
ff. de oper. pu. z est no. qd licet aliquis edificet
vna capellam z postea efficiatur non soluendo
z creditores ex declaratione iudicis possint oc-
cupare oia bona z iura dicti edificatoris: no tñ
potest dicta capella occupari nec transit aliqd
ius dicte capelle i creditores. ita no. bar. p illuz
tex. in. l. offidius. ff. de puileg. credi. Querit
si est capella sub noie titij: an rector vel puent
possit mutare nome illius z ponere sub nomine
alterius z concedere alteri. dicit bar. qd no. nec
potest illas antiqui arma mutare. ita dicit bar.
in. l. ij. ff. de op. pu. §. ff. Quid si relinquuntur.
ecc. p vna capella construenda no demonstra-
to loco: die qd tale legatum p pla cam vs. vt. l. q
p dno. §. ff. de p d. z demonstra. z qd ibi nota.
ang. z Inno. in. l. in suam. ff. de vbo. ob. Et est
aduertendum qd si relinquuntur p capella pstru-
enda. non potest construi in loco subiecto restitu-
tioni. ita dicit bar. per illum tex. in. l. locus de re-
ligio. Queritur an de relicto p capella cōstrue-
da parochianus possit habere quartam z paul.
de hazar. z pe. de anch. i. cle. ij. de sepultu. tenet
q non si p ductione talis quarte impediretur
pstructio illius capelle. die vt ibi. per. d. pe.

Sequitur gl. **I**n qua impigatur imago. glo
rosissime virginis marie zc.

Si huic imagini gloriosissime vginis marie
donetur z offeratur cuius sint tales oblatioes
z dona. Istaz. q disputauit ang. in sua publica
disputatioe q incipit iure fulgen. ex cuius dictis
potes articulo. ij. distiguendo sic pcludi. videlz
qd aut dicta imago z pictura e in loco profano
z sic vnus laici aut e in aliqua ecclia vel orato-
rio sacro. Secdo e aduertendum aut donatum
e sepatim ab ipsa imagine. aut e aplicitum ipsi
imagini: vt puta quia erat erea vel lapidea vel
lignea vel argetea. z deficiebat sibi vnus pes vel
vna manus z titius aplicuit de suo pedem vel
manu. z tunc talis oblatio vel donatio acqrit
ipsi imagini vt e tex. in. l. iure. §. si quis. ff. d rei.
vendi. quia dicta manus vel pes donatus vt
adiunctus dicte imagini facit ptem integram
igitur ipsi imagini acqritur. z sic ad quecuqz
vadat dicta imago vadit cu dicta acqritioe. Se-
cundo vero casu quando donata oblata sūt se-
parata ab ipsa imagine z tunc aut e in ecclia
z oratorio sacro. z tunc acqritur dicta obla-
ta z donata dicte ecclie vt oratorio sacro i quo
picta e: quia talia dona sunt dei z ad deum spe-
ctant. facit. ff. de penis. l. capitalium. §. ad statuā
facit. l. si. §. sane. z ibi glo. d bis qui ad ecclie. cō-
fug. z facit. xij. q. i. c. pcpimus. z. c. nulli epozū
per Jo. and. z Inno. in. c. super de ca. poss. re-
perietur. z optime facit aucte. d eccl. ti. §. si quis
autem. z est optimus tex. z glo. ff. d vsuf. le-
ga. l. statue. que glo. decidit istum casum. Si ve-
ro ista imago eet picta in loco profano z alicuius
laici z tunc aut sūt dona contemplatione do-
mini loci z ipsi acqritur: quia tūc talis ima-
go non est capax talis donationis: z ita exempli-
ficat glo. d. l. statue. in leonibus qui sūt floren-
tie quia donat aliqd superiori vt eos ostēdat

z tunc acqritur dño: aut offertur aut donat' cõ
templatione talis imaginis vt est i casu nostro
quando donatur imagini virginis marie: z tũc
dyocesan' dz accipere z eroga re in pauperes
sicut cetera que ignoratur ad que pertinent :et
cui: restituenda sunt in paupel per dyocesanuz
vt aucten .omnes peregrini . facit quod nota.
Inno. i. c. q2 plerũq3 de imu. ecclesiarum. vbi
plura z notabilia exẽpla ponit . Quero an tale
relictum vt fiat imago virginis vel alicui' san
cti. An dicatur legatũ purum. z bar. in. l. lineã.
§. i. ff. ad. l. falci. tenet qd sic. allegat. l. ticia de au
ro z argẽto lega. z sic non detrahatur falcidia.
ita dicit bar. in. l. lineam. Queritur testator mã
dauit pingi in tali loco imaginẽ virginis ma
rie per suũ heredẽ sub pena. repitur picta z nõ
constat per que. dic qd plumitur picta per ipsuz
heredem ad que onus pingendi spectabat. ita
dicit bar. z bal. in. l. ft. de alimen. pu. pñan.

Sequitur glo. Item reliquit ecclesie sancti frã
cisci: z ei' fratribus.

Primo declaratione huius materie Primo
erit videndum de vniuersali relicto facto eccle
sie vel fratribus minorib'. Secdo de particula
ribus relictis. Tertio d' executoribus. Quarto
de his q veniunt fratrib' minoribus in testõ.
Quero pmo institui ecclesiam fratris minorum
v3 sancti francisci. z bar. in suo tractatu mino
ritatis. i. illa. q. que incipit si aliquis in suo testõ
ecclesiam vel locum fratrum minorũ heredes
scripserit zc. dicit q sic z fundamentum suuz
stat i hoc. ecclesia est capax regl' z omne templũ
sacrum est huiusmodi. l. i. C. de sacro. san. eccle.
l. aũuo. §. i. de aũu. lega. ibi dum dicit certo tem
plo zc. tunc arguit sic. ecclesia fratrum minorũ
ẽ de iure z ppetate ecclesie ro. vt in. c. exiuit. er
go valz. nec aliqua constitutio dicit pstrarium
vt ibi plene per eum. Sed bal. in aucten. impñi
C. de sacro. san. eccle. vñculo iuxta hoc qro nun
quid possit relinqui fratribus zc. dicit hoc fo
re falsuz: qd sic õndit. Ingrediẽs ecclesiaz fra
trum minorũ non transfert bona in eccliã Ro.
nec potest dari rõ differentie inter collatum et
relictum. igif' cũ decretalis exiuit ista duo equi
paret in pmittendo z phibendo preferre. Aut
tu sũmis ecclesiam materialiter p edificio. z isto
casu etiam non est sufficiens mediũ ad acqui
rendum eccleie Ro. civili acquisitione quia est
quid in senuatum qd quidem nec velle nec ca
pere potest. sicut si dicerem lego fundum titio:
non ppterea acquiratur titio nisi eẽt ius pdiale
Aut ponitur ecclesia personalr z significatiue
l. mortuo. ff. de fideiussoz. z tunc significat quid
abstractum a genere ab ipsa spẽ. i. collegiũ fra
trum minorũ quia ecclesia z collegium idẽ sunt
vt no. bal. in Rubrica. C. de sacro. san. eccle. q
non põt acquiri eccleie ro. quia cũ debeat acqui
ri immediato organo z organum sit inhabile. i.
positio impeditur. l. i. §. ceterũ. ff. d' acqui. poss.
l. qnq3 gerimus de acqui. re. do. l. pdia. de hui.
ru. pdi. z maxie quia impedimẽtum regule vñ
eẽ de iure naturali pp opi. bar. ẽ fm mentem te
stantis. qz ipse relinquere voluit eccleie fra. mi.
z non eccleie ro. ergo si testator hoc intellexit nõ
v3. l. non dubium. C. de testam. Secũdo qz par

pa in. c. ad cõditorẽ. renũciauit acquisitionem di
cti domini per dictos fratres sic de eccleie Ro.
ergo eodẽ modo per ecclesiam cum inter fratres
z ecclesiam sit pñunctio inseparabilis ad hoc facit
quod no. in. c. ex eo de pac. in. vi. per Innocẽ.
Nec ẽt placet bal. qd dixit bar. ibi d' guardião.
Ibi qro in qbusdã ecclijs fratruz mi. psulue
runt pponi zc. z in versiculo. Sed quid si talis
guardianus altare zc. z in versiculo. An effe
ctus pdicte institutionis transeat. vbi bar. vo
luit q valet relictum factum dicto guardia
no: vbi eum singularissime distinguit. aut te
stator dicat instituo guardianũ fratrum mino
rum z nõ valz: vt. d. ca. exiuit. aut dicat instito
guardianũ eccleie vel altaris z tunc valet. l. an
nua. §. ad titia d' aũuis lega. In tñ qd tale reli
ctum guardianõ altaris vel eccleie trãsit i guar
dianũ successorẽ vt. d. §. ad titia. Sed vt dixi
ẽt per hoc nõ placet bal. i. d. auctẽ. ingressi in p
dicto loco: versiculo. Itẽ q dixi de guardião
qmã faciliter eẽt aperta via fraudibus z fieret
fraus de noie ad nomẽ. vt in aũg. de nup. §. op
time. z q me. cã. l. si per impñionẽ. Sed omnis
fraus ẽ phibita d' iur naturali z qcqd rõe frau
dis phibetur tanq3 ius naturale de similibus
ad sumo. extendit. l. i. z. l. si. ff. siquid infra. pa.
ff. de transac. l. cum hi. §. sed cum lis. z ita dicit
se sensisse ptra bar. z huic accedat q si in psona
vera non valet institutio multo min' valet in
psona ficta. sed nõ v3 in ipis fratrib'. ergo non
debet valere in ipsa ecclesia que ẽ psona ficta. vt
d. §. optime. z. ff. de libe. z postu. l. filio que pa
ter. Secdo pncipaliter videndũ ẽ. an dicti fra
tres mino. possint heredes institui z bar. i. d. suo
tractatu mino. in prima. q. dicit q per decreta
lem exiuit de verbo. sig. in cle. fratres mi. istarũ
successionũ nullatenus sũt capaces. ex quo re
fert q si fratres mi. sunt instituti heredes nul
lum hñt substitutum vel coheredẽ z testm est
nullũ z hereditas pertinet ad veniẽtes ab inte
stato. vt. ff. de his qui p nõ scrip. hñtur. l. si ime
tallũ z ibi bar. Si vero fratres instituti hñt sub
stitutũ vel coheredẽ. z tunc testm põt valere
substituto adẽunte hereditas ad quem primo
pertinet: vel adẽunte eccleie cui accrescit portio
relicta fratribus vbi substitutus nõ ẽ. l. i. §. in
pñmis. z. §. his itaq3. d' cad. toll. ex quo bar. in
versiculo. scdo queritur nõquid pdicti. infert.
an venientes ab intestato vel substitutus vel
coheres ad quos dicta hereditas pertinet ex
clusis fratribus possint salua pñcientia dictaz
hereditatẽ retinere dic vt ibi per eũ. qz subtili
ter disputat hunc ar. Bal. tamẽ in. d. auctẽ. in
gressi in versiculo dubitat trã bar. s3 frustra as
sertiue qd sic. qz vbi lex vel canon puidet sup
certo z non sup aliqua pñsumptione in. l. q ob
tinet in foro iudiciali rõnabiliter obtinet in fo
ro penitentiali z consciẽtie. z ita tenet. s. thõ. s3
in foro iudiciali tales venientes ab intestato z
aliq possint dictam hereditatẽ retinere. l. i. C. de
here. insti. z. d. §. i pñmis. z. d. §. his itaq3 d' cadu.
tollen. z. l. ij. §. si. de libe. z postu. ergo idẽz i fo
ro cõscientie igif' zc. Subsequẽter infert q p
fideicomissum vniuersale dictis fratribus mi
no. dicta hereditas relinqui non põt vt. d. cle.
exiuit. §. qz ergo. rõ est: quia fideicomissarius

vniversalis est heres in effectu. ff. ad treb. l. q. quadriginta. z. l. cum filius. ff. q. cu. co. Sic dicimus in spurio qui non est capax institutio nec vniversaliter substitutus. vt. ff. de vulg. z. pu. lis qui ita dicitur bar. in dicto loco. versiculo ex predictis satis clare liquet quod ille ad quem. z. i. versiculo: sed quero pro an huiusmodi fratres sint capaces. dic vt ibi. late per eum. z. per bal. i. d. aucte. ingressi. versiculo. scda p. suppositio est ista. deinde bar. in. d. versiculo ex predictis satis clare liquet quod ille ad quem zc. ibi s. quero hic fratribus fideicommissu. non debeatur. An gra uatus teneatur ad extimationem. vbi post ml ta determinat quod si ex titu. p. dicta excederet ma gnam z. notabilem quantitate. Secus si est par ua z. modica: ad hoc allegat. d. cle. exiuit. s. dubi tauerant in eo quod tractat in constitutioe. Naco/ lai que incipit exiuit qui seminat. s. in super. ver siculo verisimilia. Ex quo est inferitur quod si insti tuantur fratres. z. sic adiecta cla si non valet in f testamenti valeat iure codicillorum z. om melio ri modo zc. quod dictis fratribus si extimatio est pua obef. ar. auct. nisi rogati. C. ad trebel. facit l. ex test. z. l. ca. qz. C. de fideico. quia venies ab intestato tenetur restituere instituto. no. in. l. ex ea scriptura. ff. de testa. z. ibi. d. Jo. Sed bal. in. d. aucten. ingressi. in versiculo iuxta hoc que ro. ponamus quod fratres reprobant. hoc pro quod effectus illius clausule est quod p. uertat institutio nem in fideicommissum vniversalē cu quo habz similitudinez. sed non in fideicommissum particu lare. nec hoc aliqua. l. cauetur. Sed ita est quod fidei commissarium vniversalē fratres sunt capaces vt dixi. ergo nihil opatur dicta clausula. Et ita di cendum est in hereditatibus que iure legati dictis fratribus relinquunt. facit. l. mulier. s. si. ad treb. Sin autē fratres minores sint instituti in re cer ta: tunc si traheretur ad vniversum iuxta. l. i. si ex fundo. ff. de heredi. insti. non valerent: vt dixi supra de hereditate. Sin autē eēt loco legata rii iuxta. l. queritur. C. de heredi. insti. tunc dicē dum erit vt dicā de particularibus relictis iux ta hoc fratres minores. hoc adiecto quod deberēt vendere hereditatem z. p. uertere in necessarios vsus iporum. Queritur vbi quid valeat ista di spositio z. bar. in. d. tractatu mi. versiculo quid si fratres mi. vel aliquis eoz sint heres zc. tenz quod non valet quo ad p. mu. caput eēndi heredes sed quo ad scdm. vt vendatur et cōuertatur in necessitatibz fratrū. dicit quod valet quod testatur in necessitatibus fratrū. quia si testatur omisso p mo capite disposuisset solū de scdo valeret p. m per se. duo ergo videntur eē p. cepta ex quo sunt separabilia. z. vnum non venit ad substantiādū alterum. ar. ff. de condi. insti. l. que sub conditi one. z. ff. de cōdi. z. dem. o. l. que extrinsecus. sed bal. in. d. aucten. ingressi. in versiculo. iuxta hoc quero quidam instituit zc. tenet. Nam s. singula ria relictā per modū licitū annexz valeant. vt d. cle. exiuit. ad hec quia fratribus. tū secus est i hereditate in iure vniversalī: z. hoc est quia ius vniversalē consistit in quadam intellectuāli. sed postqz est radicatu non pōt euelli. vt. ff. de mi. l. z. si sine. s. q. papi. vnde non potest istud itelle ctuale conuerti in aliquod materiale. Nam s. he res totam hereditatem vendat vel discipat sēp

permanet heres. ff. de pe. h. l. s. si lege. s. qd aut ff. ad trebel. l. imp. ff. de vulg. z. pu. l. ex facto. s. si. de herede. ven. l. venditor. Unde fratres mi nores non possunt hoc ius retinere. nec hoc in tellectuale in aliquod materiale conuertere me rito non sūt capaces. Secus est in singularibus relictis. qz pōt p. cise cōuerti z. i. cum vsu. non ob. dictū bar. qd sint duo p. cepta qz s. bal. scdō venit consecutiuē accessorie ad p. mu. vnde d. structo antecedenti destruitur z. p. sequēs. vt. ff. de ali. leg. l. ab ipso. s. sepe. p. d. z. e. q. n. vsus non expmitur tacite vsus licite intelligitur. vt in. d. cle. exiuit. s. hoc quia. Tunc arguitur sic. Fratres instituuntur heredes tacite intelligunt ad vsu licitū z. non valet tacitū. ergo nec ex pressum. sed ad hoc respōdet bar. z. non bñ scdō bal. quia institutio heredis requirit exp. siones z. ideo non opatur vlt. tacitū qd exp. ssum. vt C. d. testis. l. iubemus. que rō scdū bal. ē nul la. primo quia falsa in fideicommissu. vniversalī. vt. l. nutu. ff. de leg. iij. Sed ad pias cās semper opatur vniversalē tacitū qd exp. ssum. vt extra de testis. C. tū tibi. facit ad predicta. ff. de leg. ij. l. cū p. p. neretur. Cōcludēdo ergo ex quo in stitutio est p. nō scripta modus est p. nō scriptus vt. C. de caduc. tol. s. primo. C. ap. nā scdm particularia relictā. z. bal. in. d. auct. ingressi. in versiculo vez ad relictā p. cularia zc. p. mittit quattuor calus ad euidentia. Nam interdum legatur aliquid fratribus exp. ssum ad vsū lici tum z. tunc vs. legatum vt non habuerunt actō nem: sed vt officio iudicis mandet executioni in locum deficientis qd sumptus est ex verbis legis. ff. de peti. here. l. hereditas in fi. z. ff. de an nui. lega. l. quintus. s. p. p. o. versiculo ad aucto ritatem: z. bar. in dicto tractatu mino. dicit quod ipsa ciuitas poterit per. l. ciuitatibus. ff. de lega. primo. sed istud reprehendit bal. in dicto loco quia sacru z. publicū differunt iter ipozū admi nistratores ut. l. i. s. ius publicus. ff. de iusti. z. iu re. item quia si simpliciter est legitimus petitor. ergo p. iudicat fratribus quod est ridiculus. ar. ad hoc. ff. de condici. z. demon. l. titio in fi. nec ob. l. ciuitatibus quia legatū erat ibi formatōe in p. sōna ciuitatis. modus i. persona pauperū. sed in casu meo non est sic. quia legatū formatū est i. persona pauperum. vñ super hoc ciuitas non hēt administratōne legitimā. nec iure legati qd non numeret in legato. igit. zc. Interdū lega tur fratribus ad vltimū illicitū hac ex p. esse. ut lego fratribus fundum ad iterandū uel ad tol lendū: tunc istud legatū tanqz turpe est nullū z. vitiatū vtrūqz tū legatum tanqz modum le gati nec uidetur duo p. cepta quia uenit vñ ad qualificandum alterū. ut. d. s. ad hec iterdū non exp. mit vsu. sed tacite intelligitur. p. pter cōdi tionem p. sōne puta si testator mandat aliquid simpli fieri alicui fratri. naz. intelligit ad neces sitatē eius quia modus q. est de substantia z. pōt inesse semp intelligitur tacite: ut in eo. s. ad hec Interdum non exp. mit nec tacite inest: ut si fra tri' ceco leges. biblia. nam vsus ad que ordiat non cadit in isto legatario tunc istud legatū non vs. ut. d. s. ad hec. conclude itaqz modus est ad pias cās adoptandus z. confirmandus de vsu. z. habi. l. plenū. s. eq. iij. z. ff. de op. lib. l. medicus

z. l. eius artificij. Circa q̄ quattuor intueri. s. euidentem z loquentē seu pietatem. Sc̄do me- ram eam que p̄tenditur i p̄missam potestatem. Tertio licet in eam necessariam z permissā mo- deratam sue p̄portionatā quantitātē. Quarto loci ad tēporis consonantem congruitatē. et hec quattuor p̄bantur in l. fi. c. de exercitor: et q̄d ang. Ex quibus bal. i. d. loco infert ad aliq̄s quēstōnes: z p̄mo relinquitur fratribus mi- aliqd annuū q̄ritur vtz ualeat istud relictus. et tex. uidetur dicere q̄ non in cle. exiuit. s. cum an- nuū redditū sicut imobilis non p̄nt relinqui q̄ nisi relinquerentur ad diuinum cultus: puta p̄ luminarib⁹ per hec nō renelat modicitas fra- trum. vnde v̄z relictum cū nihil aplicetur fra- tribus. ut. c. dudum. s. uernm de sepultu. z ista dicit bal. fore veriorē quā tenuit federi. s. sen. in consilijs suis p̄silio. xij. sed bar. in dicto suo tractatu dicit q̄ valet istud relictum nō ut fra- tres recipiant: sed ut executores testamēti hoc annuū vendāt z in necessitatibus fratru cōuer- tāt istud annuū: sed hoc non placz bal. i. d. auct. ingressi in. d. loco. quia in omni legato annuo d̄ p̄bēdunt vsus. nam idē ē legare annuū z le- gare alimēta z quodam modo sunt si nomina q̄i legatur paupibus. ut. ff. de trasac. l. cū hij. s. sicui. vnde idē ē dicere lego. x. annua quia lego. x. p̄ alimentis quolibet āno. sed tunc arg. bal. iste vsus expressus ē illicitus z p̄tra regula q̄z perpetuitas alimentorum est coia incerto me- dicanti ergo apparet legatus nullū rōne turpi tudinis. vt. d. s. ad hec. Queritur aliquis legat fratribus mino. vnum palatium ut ibi cōstru- ant ecclesiā: istud eēt impossibile: q̄z non p̄nt p̄struere noua loca. i. c. i. de p̄uileg. i. vij. modo queritur. vtrum istud palatium debeat uēdi z in eozus elemosinā conuertī: z dicit bal. in. d. suo tractatu q̄ sic per. l. legatum. ff. de vsufu. ff. de op. lib. l. i. et. fi. Nec ob. s. ad hec q̄z ibi ille vsus erat illicitus p̄pter regulā. v̄z p̄pter p̄hibitio- nem supioris. ita q̄ non offendatur regula. sed istud reprobatur bal. in. d. auct. ingressi. versic. lo sed iuxta hoc quero: q̄dam legata substantiam capiūt ex modo sicut illa que relinquūtur istis fratribus qui non sunt capaces p̄pter se: s̄z p̄ monasterium tunc in istis nūq̄z fit conuersio i alium vsum. Sed modo ip̄sibilis coherens legato vitiat legatum: vt. d. s. ad hec. Quēdam sunt legata que non capiūt substantiā ex mo- do q̄z possunt simpliciter fieri. isto cāu duo sūt p̄cepta. nam si modus nō mādet. p̄cedi de simi- libus ad similia: vt. d. l. legatum: z in cle. quia con- tingit z quod ibi no. z. l. in testō. ff. de condi. z d̄ mon. Queritur fratres minores edificant ma- gnum edificium. vtrum intelligemus q̄ possit eis legari q̄d debeat expendi in illo edificio. et tex. vult q̄ possit relinqui moderate. sed aduer- tas quia loquitur tex. f. n. personarum nō aut respectu edificiorum. z i hoc bal. i. d. aucten. in versiculo iuxta hoc quero. ecce fratres minores zc. dicit q̄ cum tales edificatores dicātur viti- osi quā p̄p̄ij. l. fi. c. de predijs nauicu. lib. xi. q̄ legatum in tāta excessiua q̄stitate nō v̄z sed re- stringitur ad moderatā q̄stitate. Sin autē lega- tur p̄ refectione: tunc ois q̄stitas z moderata venit quia ois illa dicitur necessaria. ff. de peti. here. l. vtilis. superflue aut expenle que volun-

tarie sunt non includūtur sub noie pietatis. ff. de neg. gestis. l. ex duobus: super hoc t̄m cogi- tandum relinquit q̄m d̄ facto seruatur. sed quia quādo relinquitur pro edificio totum venit z exi- gitur. Queritur que necessitas persone inspic- tur: an p̄ns: an futura necessitas. z bal. in. d. au- cten. ingressi. i. versiculo. sed nūquid inspicim⁹ i legato. dicit bar. in. d. suo tractatu mino. dixisse q̄ de tempore in p̄ns sicut imminet necessitas. ita soluetur ar. q̄n dies lega. ce. l. neq̄z semel. s. sed si in habitatione. sed fm bal. fede. de senis videtur hoc restringere ad modicū tēpus vbi simpliciter z n̄ in p̄petuū p̄videretur: non solū subleuaretur sed remouetur paupertas q̄d est cōtra regulā cui nūq̄z est obuiandū de mu. pau- per. nec etiā semp paupertate: vt. c. de cēsi. l. sigs. li. vi. Concluditur tamen i his z similib⁹. mo. excessib⁹ nō vitiat: q̄z q̄ paz trasgredit nō vi- tūpatur. vt. l. q̄uis. ff. de cō. z demon. Nūc ta- cemus de executoribus vltimarum voluntatū an fratres sancti frācis possint eē executores testamētoruz. z istud vltimum multū late exa- minat bar. in. iij. li. mino. dicēduz est vt ibi. Et bal. in. d. auctē. ingressi in vers. nunc de execu- tor. z sic pone duas conclusiōes varias: v̄z q̄ frater sancti frācis nō potest eē executor: q̄n exetoz habetur loco heredis. ita eēt voluit ibi bar. in. c. i. d. li. iij. per. l. si quis ad declaranduz C. de epis. z cle. coniuucta cle. exiuit de para. de v̄bo. sig. in versiculo cum p̄dicti ordinis p̄fes- sores. zc. Secūda conclusio q̄ non possint esse executores ita q̄ hēat venire pecunias p̄ man⁹ suas vel v̄ditio bonoz vel aliud simile: vt. d. cle. exiuit de para. s. itē per executores voluit eēt bar. in. d. iij. li. c. ij. Tertia cōclusio q̄ frater mi- noz p̄t eē executor vbi vertitur t̄m personarū electio vel noatio: vt eēt voluit ibi bar. in. iij. c. d. iij. li. quia ista nominatio ē meri facti z possz eēt p̄deportatū z sic per inhabilem exempla- ri. vt. l. cum pater. s. hereditas. de lega. ij. l. ex fa- cto. s. si quis rogatus ad treb. Quarta cōclusio q̄ frater minoz p̄t eē executor z distributor in- ter ipsos fratres vnde guardianus potest d̄pu- tari vt aliquis distribuatur. ita dicit bar. in. d. lib. minoz. in. ij. li. in. c. de his qui singulariter legū- tur in si. z idem voluit in lib. iij. c. ij. Quinta cō- clusio q̄ fratres minores possunt dare cōsiliū executoribus. vt puta si testator mandauit q̄d executores exequātur cum cōsilio talis fratris mino. ita voluit bar. in. d. lib. iij. in. c. q̄ incipit an autem in p̄dictis executoribus fratres req̄- rantur. ij. di. c. i. z eō. quia actus simplicis vbi non repugnat regule. sed bal. in. d. vers. nūc d̄ executoribus tenet p̄trariū. q̄z nullo modo ca- dit in fratre offm̄ executoris. rō quia de facili hoc cōsiliū posset trahi ad questū pecunia- rum. multi enim sunt qui noiant z eligunt pro- pter pecuniam. vnde si hoc eēt frater minoz nō esset substractus a cogitatione temporalium q̄ est aperte contra mentē regule dictorum frat̄z ff. de neg. ge. l. siue vsur. Item quia l̄ra dicti. s. generalior ē q̄z rō nam ratio est plurimum. sed dictum vt regula vt semper. z sic dictum nō ar- tatur a rōne. vt. l. i. s. sexum. ff. de postu. nō ob. q̄ p̄t eē cōsiliarius quia per hoc nihil habet offi. vel iur. ac eēt quia cōsulerē ē de iure ciuili q̄z in: v̄z in frat̄z minores nō cadit p̄clusio

ergo ē q̄ fratres minores negociūz alienū nō
possunt facere sine cura z solitudine z officij
gestionis zc. Tu potes concordare aut frater
minor eligitur executor z q̄d alij non possint
exequi sine suo consilio: z tunc quia coguntur
sequi consilium sui collegij: z non valebit ta-
lis deputatio de dicto fratre minore. Sec̄o aut̄
si simpliciter dicatur q̄ executores cum consi-
lio talis fratris minor. quia licet executores co-
gerentur requirere consiliū: non t̄m arrantur
ad illud sequendum in. l. titium z meuiū in p̄n.
ff. de adm. tu. z no. ple. bar. in. l. i. s. si plures. ff.
de exercitoz. z ita intelligatur opi. bal. vide bar.
in. d. li. iij. in vlti. c. Nunc veniendū ē ad quar-
tum. v̄z de successiōibus ab intestato. z dicen-
dūz ē q̄ nullo modo sunt capaces hereditatis
parentū vel aliorum. vt in. d. cle. exiuit. s. cupie-
tes de verbo. sig. licet monaci z alij q̄ p̄nt habe-
re aliquid in cōi possint succedere sicut illi qui
sunt in seculo. vt. l. deo nobis in p̄nc. de epis. z
cle. C. ita dicit bar. in. d. lib. mi. in. iij. in p̄nc.
Cum ergo. d. s. cupientes dicat q̄ nullatenus
sūt capaces. sequitur q̄d licz in dicta hereditate
esset aliquid q̄d posset. quo ad vsum pertinere
ad ipsos fratres tamen cū sint incapaces pe-
nitus de ipsa hereditate que oīa continet. vt. l.
nihil aliud de ver. sig. Necessario seq̄ q̄ etiā
nō erūt capaces illarum rerū particularium z
predicta sunt vera in fratribus iam p̄fessis. an-
te vero p̄fessionem tacitam vel expressam sunt
hoīes liberi. vt extra de regu. c. non solum i. vi.
sed autem ingrediens z p̄ficiens talem regulāz
statim testetur. heres p̄t capere bona non ex-
pectata morte naturali q̄z quo ad abdicatiōez
bonorum talis mors civilis in oībus equpara-
tur morti naturali. vt no. in. l. deo nobis. C. de
epis. z cle. z no. in. l. ex ea parte. s. i. de verb. ob.
licet secus esset ī proficiente alias religionez q̄z
tunc debet spectari mors naturalis vt. l. statio.
s. cornelio. z q̄d ibi bar. z in. l. cū pater. ff. de iure
fis. z. l. cum pater. s. heredi. ff. de lega. ij. Si v̄o
p̄fiteatur dictam religionem sancti francisci z
non disposuerit de bonis suis: z non potest di-
stribuere bona sua cum hoc nō faciat ob p̄pri-
as necessitates licet alias dicat in alijs qui ali-
as regiones profitentur: ut no. in aucten. si q̄
mulier. C. de epis. z cle. Clarum tamē ē q̄d su-
ordo nō potest petere aliquid de dictis bonis:
vt. d. cle. exiuit. s. dubitauerunt. de quo per In-
no. in. c. insua. z ibi Jo. and. z Anto. de butri. d.
pbat. Sed venient alij venientes ab intestato ac-
si naturaliter mortuus fuisset. fac̄ auct. d. bo. dā.
C. d. bo. p̄scrip. Quid si p̄fessus talem regulāz
efficiatur episcop⁹: vel ingrediatur aliam regu-
lam que potest habere bona in cōi: an possit re-
cuperare bona. z bar. in dicto tractatu mi. in fi.
dicit q̄ non. quia restituto non conceditur bōa
iam alteri acquisita: vt no. glo. z bar. in. l. galus
s. z qd si t̄m d. lib. z postu. z. l. fi. z ibi bar. z. l. ij. z
l. si tutor. C. de snia pas. An aut̄ talis frater esse-
ctus ep̄us vel alterius regule possit parentib⁹
q̄b intestato succedere z dicendū q̄ si fuit a sua
antiqua regula liberatus auctoritate pape vel
habentis potestatem z admittitur. secus si alia
via fuerit libatus. vt ar. l. ij. s. i. ff. ad tertul. z. l. i.
s. filius q̄ mortis. eo. ti. Ultimo talis filius qui

gressus ē talem religionem nō facit deficere con-
ditionem si quis decesserit sine libe. quia nō di-
citur decessisse cū liberis. z c̄t si statuto cauetur
q̄stantibus mas. femine non succedant. vide
bar. i. l. i. s. p̄. de p̄trata. Et ē aduertēdū q̄ bar.
in. l. i. ff. de leg. primo in. iij. col. vult q̄d s̄z fra-
tribus sancti francisci non possit reliqui fidei
cōmissum vniuersale. tamen legatū vel fideicō-
missum particulare p̄t eis relinqui. remittit t̄m
se ad nota. per eum in suo tractatu minoritaz.

Sequitur glo. Item reliquit ecclie sancti An-
tonij: z. B. eius rectori.

Notandū est q̄ hic fuit factum relictū ecclie
z eius rectori. ergo nō ē mirum si acquirere ec-
clesie z contemplatiōe ecclie videre fore relictū
vt clare colligitur ex infra dicēdis. Quid ergo
si fuerit relictum rectori dicte ecclie: puta lego.
B. rectori ecclie beati antonij cui acquiratur:
an dicto rectori an ecclie: z videtur q̄ ecclie:
z non ipsi sacerdoti vt videtur c̄t. no. z ibi
glo. z bar. in. l. annua. s. titia. ff. de annis lega. s̄z
idem bar. in. l. ciuibus. ff. de re. dub. distinguit:
aut loquimur in prelatis vel clericis secularib⁹
aut in religiosis. z tunc clarum q̄ relictum sibi
ē sui cōtemplatione acquiratur ecclie. vt auct. i
gressi. C. de sacro. sanc. ecclie. z. l. deo nobis. C.
de epis. z cle. in primo vero casu aut clerico ha-
benti in dicta ecclia administratiōez: aut nō ha-
benti in dicta ecclia administratiōem. Aut
vero habenti secūdo casu aut relinquatur a cō-
iuncto clerici z tunc videtur sibi relictūz sui cō-
templatione z acquiratur. aut relinquatur sibi ab
extraneo z videtur relictum cōtemplatione ec-
clesie. vt est tex. in. c. requisisti extra de testamētis
Secūdo casu q̄n non h̄z administratiōem. z t̄m
aut relinquatur vni sacerdoti vel vni canonico
z tunc adhibetur illa distinctio si fuerit relictūz
a coniuncto ipsius p̄byteri vel ab extraneo. vt
d. c. requisisti aut relinquatur omnibus clericis
sacerdotibus aut oībus canonicis vel canoni-
cis indefinite. z tunc videtur relictum cōtēpla-
tione ecclie. vt. l. annua. s. titia. ff. de annis lega.
quando relinq̄tur ibi libertis. Quid autēz in p̄-
uilegijs concessis rectori vel clericis. an intelli-
gat̄ concessa ecclie vel qd ec̄tra z bar. dicit. sal-
uando glo. in. l. non plures in glo. p̄. de sacro.
san. ecclie. aut est p̄uilegium quod ē vtile ecclie
z alijs inutile vt qd possit iri ad fundum ecclie
per fundū tuū. facit. l. ij. s. si magis. ff. de serui. le-
ga. z videtur relictū p̄bytero cōtēplatione
ecclie vel acquiratur sibi. Tu circa hoc oīo ad-
das qd no. tex. cuz glo. in. c. per exemptōem de
p̄uilegijs i. vi. z addas ad predicta qd no. p̄. z
Ly. z docto. in. l. i. C. de sacro. san. ecclie z forte
etiam d̄stinguendū predicta iuxta. l. si seru⁹ cō-
munis. lutina. z qd plene bar. ff. de stipu. suo.
videlicet an relinquatur sub noīe dignitatis vel
sub noīe p̄po q̄ bar. in. d. l. ciuibus reliquit co-
gitandum. Quid autem si relinquatur ecclie
sancti antonij z post testamentum alia ecclia
sub dicto vocabulo cōstruatur dic q̄ nō cōse-
quetur legatum. vt no. Ly. z bal. z d̄ni mei i. l.
qui filialibus in p̄cipio. ff. de leg. primo. z fac̄
cle. litteratas d̄ rescriptis. Quid si testator sim-
pliciter relinquat ecclie z non exprimat cui. dic

q̄ intelligitur de ecclesia sue parrochie. vt no. docto. in. l. que conditio. § i. ff. de con. 7 de mō. per illum tex. facit. l. nulli. C. de epis. 7 cle. Et ad de q̄ suapradictū ē de prelatis rectoribus eccliarum 7 qui habent administrationem vel non. 7 de religiosis quibus aliquid relinquit an sibi vel ecclesie acquiratur. Querendum eēt an de bōis q̄ supradicti tenēt 7 possidēt an possit testari vide auctē. licentia. 7 q̄ ibi glo. 7 bar. bal. 7 Saly. C. de epis. 7 cle.

Sequitur glo. Item reliquit centum p vno paramento altaris puerrens.

Notandum q̄ testator reliquit dicta centus conuertendam in certum 7 determinatū vsum pium. Ponamus ergo q̄ dicta ecclesia non indiget dicto paramento quia multa 7 notabilia habet: sed indiget vno missali. An dicta centū relicta p vno paramento possint conuerti in vno missali: 7 sic in alium pium vsum. Et ista materia habetur in cle. scda de religio. do. 7 ibi per glo. 7 docto. 7 pe. de ancho. 7 p bar. in libro mino. in. ij. lib. in. q. que incipit per quez 7 qualiter ista permutatio 7c. 7 per bar. in. l. legatum ff. de vsufu. lega. 7 in. l. pater filium. § tusculanus de lega. ij. 7 bal. in. l. legata in pnc. ff. de admi. re. ad ciui. p. 7 bar. in. l. liberto. § lutiū. ff. d. adimē. lega. 7 bal. l. i. fi. circa fi. C. de his qui pe. noie. in versiculo. adde q̄ epus. 7 bar. ang. 7 d. 3o. in. l. i. ff. de condic. infertis. 7 bal. in. l. si quis ad declarandum in pnci. C. de epis. 7 cle. in versiculo. iuxta hoc querit. d. io. 7 licet iura in hoc diuersimode loqui videātur quia quedam videntur velle q̄ talis pmutatio fieri possit pncipis auctoritate aut sumi pontificis. vt. l. i. 7 l. legata in pncipio. ff. de admi. re. ad ci. p. 7 in. cle. ij. de religio. do. Quedam alia vidētur velle q̄ si at de voluntate vtriusq̄ partis videlicet eius cui relinquitur. vt. l. legatum. ff. de vsufu. lega. in eo qd̄ dicit adhibitis priuatis ciuitatis hoc est illis qui regunt illam ciuitatē. cui est relictū heredibus a quibus relictū est. vt. d. l. legatus secūdo respōso. d. admi. ad ciui. p. Quedaz alia iura videntur velle q̄ stetur voluntati ei⁹ cui relinquitur. vt. d. l. legatū. § sui plures. ibi op⁹ qz ciuitatis velit erogare. sed concludas scōm bar. in. d. l. legatum. 7 in. d. tractatu mino. l. d. q. per quē fiet 7 qualiter. 7 per pe. de ancho. in. d. cle. ij. de religio. do. Quandoqz aliquid relinquitur ad vsum illicitum qd̄ nō potest ibi celebrare in alium vsum. d. l. legatum. Quandoqz relinquitur ad aliquem vsum quia ibi pōt celebrari. sed illa pecunia non sufficit 7 idem quia pōt conuerti in alium vsum: qnqz pecunia ē sufficiens ad illum vsum licitum. 7 tunc ad a. ium vsum cōuerti non potest sine auctoritate superioris vl pape. vt est casus no. in. d. l. legatū q̄ ē intelligendum nisi testator expresse dixerit q̄ illo non facto reuertatur ad heredem vt. l. q̄daz. ff. de vsufu. lega. 7 l. liberto. § lutiū. de annuif leg. 7 ibi hoc no. bar. 7 inducitur predicta fm̄ bar. in. d. l. legatum si testator reliquit centum p missis dicendis. que misse non possunt ibi celebrari ppter interdictum. debet dicta centum conuerti in aliū vsum. scdo inducitur per bar. testator reliquit fundum vt ibi vnum monasterium pstruatur. qd̄ de iure ibi cōstrui non lz

certe debet cōuerti in alium vsum pium. vt. d. l. legatus. de vsufu. lega. vbi etiam circa hoc Subdit bar. q̄ quando fit ista pmutatio debet requiri heredes 7 legatarij vt ibi. alias nō valeret. vt. d. l. legatū. q̄ est notandum. Queritur pone q̄ testator reliquit berte paupere p dote centum pro anima sua. illa berta moritur ateqz sit nubilis etatis: an dictum legatum efficiatur caducū ita qd̄ remaneat apud grauatum: vel dbeat conuerti in alium vsum pium. 7 videt q̄ efficiatur caducuz. l. i. § i. in pñ. de caduc. toll. in cōtrarium facit dicta. l. legatum. 7 c. nos quidē de testamētis 7 ibi videt hoc notar. Scdo quādoqz testator pñ. respexit cāz q̄ est quando nulli certe persone relinquitur. sed reliquit in aliquem suum vsum ē tunc talia legata nunquā efficiuntur caduca sed in alium vsum pueruntur si illud impleri non potest. vt. d. l. legatū. et d. c. nos quidem. 7 idem si reliquit certe persone pro aia relicturus alij si illa non eēt. 7 tūc illa persona defuncta dabitur alijs pauperibus per. d. l. legatus. Quandoqz relinquitur vni persone vel collegio magis comtemplatione persone qz circa. 7 tunc efficitur caducum 7 remanet penes grauatum. vt. l. pater filium. § tusculan⁹ de lega. ij. An dubitatur: an respexit magis cām quā psonam 7 tūc in dubio magis hoc casu putabat bar. i hoc casu respexisse magis cām qz psonā fauore religiois. ar. l. sūt persone de relig. 7 sump. fu. 7 hoc sequitur ad litteram pe. de ancha. in. d. cle. ij. de religio. do. Verum quia supra dixi q̄ ista cōmutatio fit auctoritate pape vel pncipis. An legatus de latere possit istā cōmutationem facere. 7 glo. in. d. cle. ij. que incipit no. per hanc litteram sentit q̄ nondū dic̄ solum papam hoc posse. in p̄trariū facit q̄ no. i. e. si abbatem de ellec. in. vi. vbi dicitur q̄ aliud ē dicit apostolice sedis 7 aliud Romani pontificis. vt in primo possit aplice sedis legatis. in secundo nō qd̄ sentit glo. in. d. cle. ij. 7 in. d. c. quo ad translationem videtur excludere legatus. lz in. ca. si abbatem 7 in. c. auct. de priuileg. in. vi. non excludit legatus posse facere quid faciēdū erat a sede apostolica. Possit dici fm̄ pe. de ancha. in. d. cle. ij. q̄ hic agitur de eo q̄ est dispōere contra legem q̄ solt pncipi lz. naz dispositio testatoris facta ad certum vsum p lege suari debet. xvi. q. vltima voluntas. 7 ideo nomine sedis apostolice solum papa intelligitur alias secus secūdū lapū. pau. no. circa vsum rei non alterandum. Sed circa vtendum ad quē destinata ē dicit hoc regulare 7 non posse mutari p alium qz per papam. 7 est sile. C. de rei vxo. ac. li.

Sequitur glo. Item reliquit titio centū nutta annuendo humeris vel capita ad interrogationem sei.

Ille autem testator qui sui natura loq poterat licz ex morbo superueniēti nō possit loqui potest legatum 7 fideicommissum nuctu relinque re. vt. l. nuttu in pñ. ff. de lega. ij. 7 dicitur nuttu relinquere quando interrogatur 7 annuit humeris vel capite vt ibi dixit gl. 7 bar. sicut dicim⁹ in contractibus in. l. i. § i. de verbo. ob. 7 quod ibi no. Aduertat tñ q̄ licet fm̄ docto. nuttu legari possit. non tamen potest has institui nuttu

modo opus ē q̄ nomen heredis per testatores
coram testibus nūcupatis in testamento nun-
cupatio vel ē in testamēto in scrip. quādo te-
stator nescit scribere vel cōmitti alteri impedi-
tur qd̄ scribat testamentū. vnde si morbi atro-
citate loqui nō poterit nō v̄z testamentum. vt
libemus in p̄nc. z ibi docto. C. de testamentis. z di-
xi supra in glo. in verbo. suum testm̄ nuncu. si
ue in scrip. zc. Sz ad id q̄ dixi si morbus atro-
citate loqui nō poterat q̄ valet relictum nuttu:
lz docto. cōter ita dicāt. dictu tamen fm̄ Raf. i
l. ij. ff. de testa. z ad. l. nuttu. z. l. si quis in fundi
vocabulo d̄ lega. p̄rio. q̄ dicta. l. nuttu ē hodie
corrupta per. l. distractis. C. qui te. fa. pos. in fi.
cōiuncto p̄nc. Nam ille qui habet linguam pe-
nitus perpendicam ex accidenti si sit scribere
oīa potest secus si scribere nescit vt ibi dic̄ tex.
coniuncta glo. in verbo perituz litterarum. et
aduertendum ad illum tex. qd̄ non tm̄ loquit̄
de institutione sed delegato fideicomisso dona-
tione cā mor. z codicil. z sic nō pōt etiā codicil-
lari vel donatōem cā mor. facere. quāmo nec li-
bertatem relinquere vt ibi dicitur. Ex quo no.
Raf. in. d. l. ij. ff. de testis contra bal. ibi q̄ nō v̄z
legatum etiam ad pias cās nuttu. nam liberta-
tes eq̄parantur p̄te legato. vt no. bar. in. l. can-
zelauerat. ff. de his qui itestato. d̄ lē. si ergo. nō
v̄z libertates nuttu in eo qui nullo modo pōt
loqui nec scribere. ita non v̄lebunt etiā legata
pia. nec huic sn̄ie aduersatur. l. p̄mo gradu. ff.
de his qui in frau. cred. quia si quis subtiliter in-
spexerit illa. lex non vult q̄ legatum alimēto-
rum. z sic pium sit potentius ipsa libertate. qui
ibi vni accedit. Qui fuit relicta libertas. Pro-
pterea ibi tollitur q̄ facilius competit libertas
q̄z alimenta. ergo libertas est eque. imo magis
fauorabilis quā legatū pium. Sz iō cōtingit qz
libertas vni suo potest relinqui ab eo qui nō ē
soluendo de here. insti. sed non reperitur in ali-
mentis in fraudem creditoruz. Queritur an va-
leat talis institutio. notarius interrogat testato-
rem vt fieri solet postq̄z legerit totum testm̄. et
interrogat testatores: an ita disponat vt lectū
ē z testator nullum aliud verbum effundat nisi
q̄ sic siue qd̄ ita disponat. z est glo. in. l. iul. C. d̄
testis que tenet qd̄ sit circa principium z ita cō-
muniter tenent in tm̄ q̄ bar. in. l. heredes palā
in p̄ncipio dicit q̄ ita obseruatur. z idem si non
interrogatur a notario. sed a quocunq̄ alio vt
no. bar. in. l. i. §. si quis ita de verbo. ob. z ibi do-
cto. z lodo. z bal. ang. z salice. in. d. l. libem^o et
bar. in. l. gerit in fi. ij. col. de legi. here. qui alle-
gat. l. p̄philo. §. p̄patum. ff. de lega. ij. qd̄ be-
ne no. quia fm̄ dicta. l. libemus testator. p̄prio
hore debet exprimere nomen z p̄nomen here-
dis palam coram testibus z tamen sufficit q̄ su-
pra dixi.

Sequitur glo. Item reliquit centum p̄ pu-
ellis pauperibus maritandis.

An valeat relictum siue heredis institutio i
certe persone. no. Ly. z Saly. in. l. id qd̄ paupe-
ribus. C. de epis. z cle. no. bar. in. l. quidam rele-
ga. ff. de rebus dub. z in hoc dubio concludas
Nam interdum legatū ē incertū rōne persōe.

a qua legatur. interdum ratione persone cui le-
gatur. primo casu non incertū quia heredi inu-
ctum onus intelligitur vt no. glo. iij. in p̄nc. in. l.
marcellus. ff. ad treb. sc̄do casu aut persona in-
certa ex futuro euentu est certificanda z tunc si
erat incerta de icertis valet a p̄ncipi. vt. l. si ser-
uus. §. huiusmodi de lega. ij. l. si fuerit in p̄ncipi.
ff. de reb. du. sed deficiente futuro redditur in
utile. vt. ff. de vsufu. lega. l. qui plures. Si ve-
ro est persona certa de certis z docto. communi-
ter dicunt q̄ valet per. id. l. quidā de reb. du. qd̄
est verum fm̄ Saly. in. d. l. id qd̄ pauperib^o q̄
supplementum illis futuri euentus tēdit ad cō-
modum testatoris: vt ibi z. l. si ita scripserit. e-
ti. al. secus vel si dubitatur vt. d. §. incerte isti. d̄
lega. in p̄ncipi. duobus exemplis ibi positis. aut
persona incerta ex futuro euentu non est certi-
ficanda tunc valet si per legem cert. ficetur. vt
d. l. id qd̄ pauper. z. l. si quis ad declinandam i
p̄ncipi. eo. ti. z. l. que pecuniam. ff. de sta. liber. sed
si nec per legem certificatur. z tunc dic̄ aut icer-
titudo p̄cedit quia nulla p̄sona nominata q̄ ex
defectu nature congregationis reputatur incer-
ta. primo casu si est incerta de incertis z non v̄z
vt. d. l. id qd̄ pauper. z. d. §. incerte in p̄ncipi. Sed
incerta de incertis videtur valere vt. l. si quis
titio. §. si heres. ff. de lega. ij. sed Za. de bu. dicit
q̄ non valet per. l. cum ex pluribus. ff. de ma. te.
q̄ placet Saly. per. l. paulus. ff. de re. iud. z. l. si
quis ex pluribus. C. eo. ti. non ob. d. §. si heres:
quia ibi debet intelligi quia electio fuit data he-
redi. ideo eo non eligente oēs vocantur ad illa
decem: vt. l. cum quidā eo. ti. per quem ille §. si
heres declaratur. Secundo casu quando p̄so-
na est nominata z tunc aut ex incertitudine per-
sone insurgat incertitudo z sic defectus in sub-
iecto rei. legate z non valet a p̄ncipio. vt. d. l. cū
ex pluribus. z. l. si quis de pluribus fm̄ vnum
intellectum. aut v̄o insurgit aliqua incertitu-
do in re legata. z tunc valet in se: z locus ē gra-
tificationi quia probatio deficit. z herede non
gratificante redditur inutiles. vt. l. si seru^o. §.
si inter duos. ff. de lega. ij. Tertio casu principa-
li quando est incertitudo de iure legata. dic̄ vt
per tex. glo. z docto. in. l. legato generaliter. ff. d̄
lega. i. z etiam per glo. ff. fa. herc. l. heredes. §. in
certo. z insti. de lega. §. tam autem. versiculo et
singulariter. de quo z dixi supra i eadē glo. itē
reliquit p̄ incertis z male abla. zc. An autez re-
lictum pro virginibus maritandis possit p̄uer-
ti in alium pium vsu. z bal. in. l. in fi. ff. de his
qui pe. no. dicit q̄ non: quia legitima volūtas
non pertinet ad arbitrium alicuius: vt no. C. de
fideicom. l. voluntatis. z ita consuluit collegiū
bon. vt refert Jaco. de bu. in. l. si quis ad deli-
nandam. C. de epis. z cle. Quid si testator dicat
relinquo centum p̄ nomine dotis puellarū. an
tale legatum sit. modale vel conditionale bar.
in. l. quibus diebus. §. tharmini^o. versiculo qd̄
si propter nomina zc. dic̄ aut relinquitur noie
dotis puellarum pauperum genere. z tunc qa
semper pauperes habemus non dicit̄ pender̄
ex futuro euentu incerto. Solum ergo est erro-
gatō fienda. ideo non dicitur legatum conditō-
nale sed modale: vt. l. nulli. C. de epis. z cle. aut
relinquitur pro dote certaruz z determinataruz

puellarum. 7 tunc quia pendet a viribus fortu-
 ne. an ille puellae maritabuntur. 7 ideo facit con-
 ditionem. vt. l. stipula. de iure do. Quero an ta-
 le legatum p puellis maritandis cu dicat pu-
 legatu. vt. l. cum hi. §. mulier. de condi. indebiti.
 an paciatur falcidia. 7 bal. ange. 7 Raf. fulgo. i
 d. §. mulier. dicunt q non. allegat. etia auct. sifr.
 C. ad. l. falcid. Quero relinquitur pauperib⁹ puel-
 lis p eis maritandis 7 maritentur non dz fieri
 stipu. de dote reddenda heredi legantis. s3 ipif
 puellis maritatis 7 eorum heredibus vt volu-
 it bal. in. l. ij. in pnci. per glo. ff. so. ma.

Sequitur glo. Eligendis per. B. eius vxo-
 rem.

Notandum e q in ipius vxorem non relinqt
 an dicta centus debeant erogari i pauperes do-
 micellas nec ne. Sed tantummo relinquit dit-
 cte sue vxori electionem puellarum pauperum
 7 distributionem. 7 hoc fieri potest 7 comitti et
 in potestate ci⁹ que testator obligari cogitat ne-
 dum in potestatem vxoris qua in hoc obliga-
 ri non debet vt dicit tex. in. l. vtrum. §. cum qda
 ff. de rebus dubijs 7 sic electio pauperu⁹ v⁹ alio-
 rum legatariorum et heredi comitti pot. vt ibi
 an aut ille cui committitur electio 7 distributio
 post mortem suam possit in vita sua eligere. ita
 q electio sortiatum plenarium effectum. 7 e di-
 stinguendum. aut debet fieri restitutio vni tm
 ita q non cadit electio sed tantu⁹ distributio: et
 tunc potest in vita 7 quando voluerit restituere
 vt. l. post mortem. 7 glo. Cy. bar. bal. ag. 7 saly.
 C. de fideicom. Aut debet fieri distributio siue
 restitutio vna cu electione 7 tunc aut vni ex plu-
 ribus 7 clarum q pot vnum in vita eligendo
 illi restituere. vt. l. vnum. ex fa. in pn. 7. §. i. ff. de
 lega. ij. Sed isto casu an possit mutare volunta-
 tem 7 alium eligere dicas q dum viuit non pot
 quia videtur illi donasse ius quod habebat v3
 retentionem vsq3 ad mortem. sed bene pot mu-
 tare voluntatem pro tempore sequenti 7 alius
 eligere. vnde si non mutabit primo electus re-
 tinebit. 7 dicitur habere ex testamento. primi te-
 statoris iste e tex. in. d. l. vnum ex fa. qd no. quia
 ita semel consului apud paduam. aut comittit
 electio 7 distributio plurium 7 tunc aut illoru⁹
 ad quos cadere potest maioritas affectionis 7
 tunc non potest fieri ante mortem restitutio. ita
 q sortiatum effectum vnde si debeo restituere
 post mortem mea filijs titij funduz non possu⁹
 restituere in vita ne p iudicem illis filijs qui su-
 pererut tpe mortis mee. vt. l. fili⁹ fami. §. diuus
 d. lega. i. 7 qd ibi docto. 7 bal. aut fieri debet ele-
 ctio 7 restitutio illis inter quos no pot ee ma-
 ior affectio ad vnum qua ad aliu⁹ vt paupibus
 7 tunc etiam inuita grauati pot fieri electio 7 di-
 stributio: 7 val3. ita dixit bal. ange. 7 Saly. in. d.
 l. post mortem. 7 bal. ange. 7 d. mei in. d. §. diuus.
 7 no. ang. 7. d. io. in. l. stip. ista in. §. incertam de
 verbo. ob. licet bar. in. l. cum pater. §. a filia d le-
 ga. ij. 7 i. d. l. post mortem teneant p trariu⁹ vt no.
 in. d. io. in. l. accusare. §. si. ad treb. vide ad predi-
 cta tex. cum glo. i. in pn. in. l. vxorem. §. pen. ff. de
 lega. ij. Scdo aduertendu est q verba impor-
 tantia arbitrium boni viri non tantu⁹ electio et
 distributio. sed etiam ipsa substantia relict⁹ po-
 test in vnunqu⁹q3 comitti etia in persona bere-

dis onerati: 7 e tex in. l. fideicomissa. §. quaquaz
 ff. de lega. ij. Et que sunt verba que importat
 arbitrium boni viri vel meram voluntate ibi ha-
 betur 7. l. si sic in pnci. 7 ibi bar. 7 docto. ff. d le-
 ga. i. 7 bar. in extranganti ad reprime. in verbo
 videbitur. in voluntatem aut meram alicuius:
 an substantia relict⁹ comitti possit debet disti-
 ngui quia in voluntate legatarij comitti potest.
 l. si ita relict⁹. §. illi si volet 7 qd ibi no. ff. d. lega.
 i. 7 facit. l. iam dubitari de heredi. insti. 7 e tex. in
 l. senatus. §. legatum de lega. primo. non autes
 in voluntatem mera ipsius heredis vt. d. §. le-
 gat⁹. et est ratio differentie inter heredem 7 lega-
 tariu⁹ q ibi pot⁹ i gl. 7 per docto. nec et commit-
 ti pot in meram voluntatem tertij. vt ibi no. in
 glo. nec legatus. vt ibi ac etiam in hereditatib⁹
 quia diceretur esse dispositio captatoria: vt. l. ca-
 ptatorie eo. ti. 7 quod ibi per docto. 7. d. io. 7. l.
 captatorias 7 q ibi per glo. 7 docto. C. de test⁹
 mili. quod e verum in meram 7 pura volunta-
 tem vt dictis iuribus sed inuoluntatem tacita
 alterius comitti pot exempl⁹ si sempromi⁹ ascē-
 derit cap. lego tibi centum. l. si quis sempromiu⁹
 7 qd ibi no. de hered. insti. 7 no. in. d. §. si legatu⁹
 7 predicta clare procedunt in relictis que sunt
 ad piam cam. Si aut esset relictus ad pias cas
 an possit comitti in meram uoluntatem alteri⁹
 allegatur tex. qd de benignitate canonica q sic
 vt. c. cuz tibi extra de testamentis. 7 qd ibi p gl.
 innocē. io. and. 7 anto. debutrio 7 no. d. io. in. l.
 captatorias circa pnci. de here. insti. qd intelli-
 gendum verum in meram voluntatem tertij:
 non aut in meram uoluntatem heredis vt dici-
 mus in simili de libertate relict⁹ que no potest
 relinqui seruo in meram uoluntatem heredis
 7 videt⁹ mibi tex. non cauilando in. l. fideicom.
 libertas de fideicommiss. liber. coniueta glo. illi⁹
 l. in pnci. coniueto versiculo q si ita scripse-
 rit. sed in arbitrium heredis bene potest comit-
 ti: 7 sic tanq3 in bonum virum vt in. d. l. v⁹ siculo
 ceterum si arbitriuz. sed in mera uoluntate ter-
 tij comitti pot vt p3 i. d. l. versi. s3 ita scriptu sit
 nec placet mibi quod dicit Saly. in. d. l. capta-
 torias de test⁹ mi. q. d. versi. q si ita scripserit
 refertur ad id quod dixit iuriscōsultus in. d. le-
 gato pecuniario non aut ad libertatem de qua
 dixerat in pn. l. alias dixit q statim corrigitur.
 l. non adeo de condi. 7 demon. quoniam immo
 ille versicul⁹ expresse loquitur de libertate: vt
 clare patet per verba sequentia ex versiculo ce-
 terum si arbitrium zc. qui statim sequitur vt p3
 in tex. ibi cum libertas debeatur zc. nec videt⁹
 se corrigere quia in pnci. dixit vtrum possit da-
 ri. no autem dixit in effectu valeat vt voluit gl.
 i. igitur. stat ergo cōclusio q quado comittitur
 libertas etiam in meram uoluntatem tertij va-
 let secus in alijs dispositionibus vt. d. l. si quis
 sempromium. sed in mera uoluntate heredis
 libertas comitti non potest vt. d. l. fideicom. li-
 bertas. Ex his infertur q cuz pia ca 7 libertas
 equipentur vt no. bar. i. l. canzelauerat. ff. d. his
 q intestamto delen. q legatum pium potest co-
 mitti in meram uoluntatem tertij: no aut i me-
 ram uoluntatem heredis vt dixi in libertate qd
 videtur ee no. 7 sic limitabitur 7 declarabitur:
 d. c. cum tibi. Reliquum autem materie voluta-

his captatorie dicendum est vt per docto. in. d. locis. An autem femina possit esse executrix vltimarum voluntatum videtur quod non quia officium virile videtur sicut tutela cui commissaria sine executoria equipatur vt. l. pen. cum glo. ff. de tutela. coniuicta. l. femine. co. ti. in contrarium facit quod eligere personas potest facere quilibet. vt. l. cum pater. §. hereditatem. z. l. ex facto. §. si quis rogatus. ff. ad trebell. dicat infra in glo. in verbo executores.

Sequitur glo. Item reliquit centum pro anima sua et tali moniali eius oratrici suorum peccatorum remedio.

Quero an relictum pro anima intelligatur: et dici possit relictum ad pias causas. et gl. ordi. quod allegatur quod sic in. l. si quis titio. ff. de lega. ij. et. co. modo relictum alimitorum versus relictum ad pias causas quantum ad effectum quoniam sit pauperi quod habetur in. §. si quis autem pro redemptione cui. §. se. in auct. de eccle. ti. z. l. cum hi. §. si in annos. ff. de transactio. Quod intelligas verum nisi color captatus et relictum esset causa alimentorum consanguineo diuiti pro anima quia non dicitur legatum ad pias causas. vt. l. si donationis. C. de coll. z. l. ij. §. si forte z. quod ibi bar. de castren. pe. z. et gl. singularis in. l. illud. C. de sacro. san. eccle. dicit enim relictum ad pias causas quod pauperibus amore dei vel pijs locis: vt. d. l. illud. vel pro redemptione captiuorum qui sunt in carceribus etiam quo ad maleficia. facit quod non. idem bal. in. l. sed si ratio. ff. de so. ma. z. quod relictum ecclesijs z. pijs locis dicatur pijs legatum patet. quia de tali legato non detrahatur falcis. vt in aucten. similiter. C. ad. l. falcid. Sed relictum fraternitatis disciplinatum non dicitur relictum ad pias causas. ita vult bal. in. d. l. illud in pncipi. quia non est prope pium collegium vt est tex. in. d. l. illud vers. nulli. z. idem ipse bal. in. l. si quis ad declinandam. C. de epis. z. cle. z. hoc tenet ibi bal. qui ponit quid dicatur relictum ad pias causas. z. allegat specu. in. ti. de instru. aditio. §. nunc vero aliqua. versiculo z. scias quod inter relictum. vbi ostendit deas. Quero sicut de relictis ad pias causas non ducitur falcis. d. auct. similiter. C. ad. l. falcis. cuius ibi non. per glo. z. docto. ita etiam non possit deduci trebel. z. glo. in. c. i. de testamentis tenet quod non: et hoc tenet Saly. in auct. similiter. C. ad. l. falcis. et conatur respondere iuribus z. rationibus bar. z. allegat Jo. cald. z. Jo. de ligna. qui consulendo tenent contra bar. z. istam opi. dicit io. de imo. l. marcellus in pncipi. ff. ad trebel. de iure fuisse veriorum quia per tacitum intellectum vel subauditum vel per argumentum a contrario sensu non debet induci. ll. correctio. ita est glo. singularis in. c. cupientes. §. quod si pro viginti de electi. in. vi. pro qua glo. Ego allego tex. in. l. si. §. filij autem de bo. qz lib. coniuicta. l. pen. C. qui te. fa. poss. sed bar. in. d. l. marcellus in pncipi. ff. ad trebel. tenet contrarium quod imo sicut falcidia est prohibita ita trebel. per suas rationes. z. iura. dicit vt ibi per eum z. hanc suam tenet Dy. i. l. si. §. filij. c. ti. z. ea et tenet Ly. i. d. aucten. similiter z. ibi Raf. fulg. hoc sequitur z. eam sequitur bal. in. l. id quod pauperibus. C. de epis. z. cle. versiculo. xvij. quero z. in. l. si quis ad declinandam. C. co. ti. in pncipi. z. in auct. si l. z. ibi ang. §. si vero expressis z. ia

co. baldi. z. ang. In auct. de heredi. z. falcid. §. si autem heres. z. Specu. in. ti. de instru. edit. §. compendiose. versiculo sed cum deducio. z. ita est cois opi. quia et postea secutus fuit io. de ligna i sua lectura. nec ob. argumtu Jo. and. i. d. c. i. z. Jo. de imo. in. d. l. marcellus v3 quod per tacitum intellectum non inducitur. ll. correctio. quia negari non potest quod sublato vocabulo falcidie comprehenditur etiam trebe. vt no. glo. in auct. vñ si parēs. C. de inoffo. te. ergo etiam i correctorijis potest fieri extensio vt est tex. cum glo. in verbo religionis in cle. i. de elec. ita dixit io. de imo. in. l. ij. de lega. primo. z. in. l. si vero. §. de viro. So. ma. Et que dicantur relictum ad pias causas vel pro aia vide glo. bar. ang. et Raf. z. io. de imo. in. d. l. si quis titio z. bal. in. l. i. circa pncipi. C. de sacro. san. eccle. z. i. l. illud z. ibi docto. z. glo. co. ti. z. glo. in auct. vt cum de appellatōe cognoscitur. §. vnde de pdictis. z. bal. z. late ludou. in rep. auctē. similiter. C. ad. l. fal.

Sequitur glo. Item mandauit restitui omnibus illis a quibus extorsit vsuras nomine aliquam quantitatem de quibus apparet in libro meo vel etiam habere debentibus.

Queritur an vsurarius possit testari. z. dicit primo sciendum est quod dicuntur vsurarij manifesti: z. quo ad hoc videlicet vtum possit testari nec ne dicit glo. ij. in. c. qz qz. de vsuris in. vi. quia vsurarius manifestus dicitur: si coram sacerdote z. testibus facit publice se vsurarius. z. vsuras restitui mandat forte liberos rationum tendens fm glo. pro hoc etiam facit glo. i. verbo manifestos in. c. i. co. ti. quia manifestus dicitur ille de quo notorium est de iure. vt quia confessus vel coniuictus. vel condemnatus. vel de facto vt quia habetur operis euidentiā quia nulla terginatione potest celari vt quia tenet altare suum paratum. vel si sunt contra eum pbationes testum vel sunt certa argumenta cuius finita allegat co. ti. in. c. cum tu in atiquis z. bal. in. l. cum querebatur. ff. de lega. ij. in pncipi. dicitur no. arg. quod dicitur manifestus vel probatus est vsurarius licet non sit probatum contra eum per aliquam pbationem. z. allegat quod habetur in. c. si. de succes. ab intesta. Sed bar. i. l. ij. de furtis dicit quando queritur. an aliquis dicatur manifestus malefactor vel vsurarius respectu certi z. determinati delicti: z. tunc requiritur apprehensio vel adclamatio contra eum in ipso actu delinquendi. Quandoque queritur an aliquis dicatur manifestus peccator vel vsurarius in genere. z. tunc non sufficit quod semel aut bis commiserit illud delictum: sed quod stetit publice paratus ad illud delictum faciendum. vt faciunt meretrices in postribullo vel vsurarij ad banchus vt. l. palam in pncipi. ff. de ri. nup. idem si non facta palam sed quasi vt in camera sua commississe cuiuslibet voluntas vel vsura prestet in domo occulte cuiuslibet volenti. vt ar. l. ij. circa pncipi. ad macedo. Et de isto vsurario no. quod non desinet esse vsurarius: nec nomen z. effectum vsurarij non perdit. licet desinat mutuar: vt no. bar. in. l. i. §. i. de edile. edic. Et de materia vsurarij manifesti. vide bal. in. l. i. C. de sacro. san. eccle. in versiculo quid de testamento vsurarij. z. per ang. in

quodam suo consilio qd incipit in dei nomine amen. Credendum e. z bal. in. l. scripturas. C. q po. impig. ba. z bal. in auct. ad bec. C. de lati. lib. tol. z bal. in. l. i. C. de falsa ca. adiecta lega. z an- ge. in sua disputa. estensis quidam zc. circa pn. z Lauren. d. rodul. de flo. in suo tractatu vsura rum in. lxxviii. q. z per domi. de sancto gemi. in. c. qz qz. de vsur. in. vi. z etiam pbatur alque ee vsurarium. vt dicit bal. in. l. dictatibus. C. de testis. et no. q testamentum talis vsurarij nisi caueat de restituendis vsuris. e. modo z forma put habetur in. d. c. qz qz. dic vt ibi. z caret etia ecclesiastica sepultura vt ibi habetur. Sin autē primo fecerit testamentū z postea cauit an va- leat: vide bar. in. l. filio preterito in fi. ff. de ioffo te. de quo etiam vide bal. in. l. ij. ff. de ptratab. z in. l. excoctorem. C. d. execu. rei. iud. z. d. Jo. i. d. l. filio preterito z bal. z ang. in. l. gallus. §. etiam z ang. in dicta sua disputatōe. Quero secundo z pncipaliter vt vides testator: mandat satiffi eri oibus ab eo repetere debētibus zc. dic q in telligitur de illis creditoribus qui non possūt exceptōne elidi. l. sicui. §. flauius z bar. ff. de so- lu. z no. in. l. fideiussor. ff. de leg. per bal. z. d. me us. in tm q dixit bar. in. d. l. si cui. §. flauius in fi. q si testator mandauit reddi vnicuiqz recipere debenti q non debet audiri creditor qui pote- rat excep. repelli forte ppter cursum decenij ex forma statuti. z idem voluit bar. in. l. legatarij. ff. de lib. lega. nec huic determinationi ob. scōz bar. l. qbus. §. dñs. de cōdi. inde. quia debet itel ligi ibi de necessitate ex qualitate persone lega- tarij qui non poterat esse creditor civiliter quia serui. Sz aduertat ad id q dic bar. d. pseri. posi to q pcederet d iur civil nō pcederet d iur ca- nōico qd pnalet p. c. fi. z ibi doc. d. pserip. ita dic bal. z Jo. i. d. l. qb? dieb? §. i. d. pdi. z demō. nā ē heres cogitur restituere q defunctus mala fide pseripit. vt no. Anto. de but. in. ca. si dili- genti de vsuca. z no. Jmo. in. c. si. in. iij. col. co. ti. Quero quid si quis erat fideiussor dñcti an iste dicatur creditor qd dbeat eisatiffieri. ita q confertur idēnis al. exatis de fideiussione iur- ta. l. lutijs. ff. manda. z. l. si. p. ea. z ibi bal. z Sa- ly. C. mand. z bar. i. l. i. ff. si certum petatur q si deussor non dicitur debitor. vnde bal. Jmol. z ludo. ita querūt: an de fideiussōe debeat sol- ui gabella stante sta. q de quolibet cōtractu sol uatur gabella z de hoc dicendum vt ibi p eos sed in. q. posita dicerem q est creditor. z defun- ctus fuit debitor quia in multis cāibus poterat agere contra defunctum vt. d. l. lutijs igif dē debere recipere pseruationez indēnitatis z ma- xime si erat obligatus tali contractu z ex instru- mento qd hēat executionem paratā vt bal. vo- luit Saly. in. d. l. si. p. ea. Ex his pz q non tene- tur soluere debitum naturalem tm: vt no. in. d. l. titius. §. flauius.

Sequitur glo. Item reliquit titō amico suo z cetera.

Quando legatum fit sub dicta forma z non potest apparere de quo titio amico suo testator senserit quia sunt duo amici coniuncti testato- ri z titius albus dicit testatorem de se sensisse. ti- tius vero niger dicit contra. tunc heres potest vni gratificare cui voluerit. vt. l. si quis seruu3

§. si iter duos. ff. de lega. ij. z q ibi glo. bar. bal. Ang. d. mei z non est mirum si heres potest eli- gere z declarare quem voluerit. quia in casu p- dicto tractatur de mera acquisitione legatarij: z non de alicuius dāno. vt habetur in. l. si quis a filio. §. si plures per glo. z docto. de lega. pzo z habetur p glo. in. l. pōponius scripsit. §. si fru- mētum in fi. z ibi bar. de rei vend. z per gl. in. l. inter stipulantem. §. i. z bar. z docto. de verbo rū ob. Si autem heres nulli ex eis soluere volu- erit nisi ostenderit clare testatorem de se sensis- se non cogitur dictum legatū prestare vt ibi vo- luit glo. in verbo debet que expōit. i. pōt. z hoc sequitur ibi bar. bal. z docto. facit. l. si fuerit. ff. de rebu. du. z qd ibi per glo. bar. z docto. legata- rio enim incūbit onus pbandi q testator sese- rit de se. al autem etiam si ambo dicti Titij ve- niant z legatum petant z sint parati heredes dē defendere. nihilomin? si heres nō vlt alicui d di- ctis titijs soluere non cogatur vt ibi dicitur in- tex. cū glo. quinimo ē si vnus tantum veniat z petat legatum. alter vero nihil. dicat vel ēt expf se repudiet. Nihilominus heres nō coget sol- uere illi: qm agens non ostendit testatorem sen- sisse de se z sic non fundat intentionem suam: vt. d. l. si fuerit. z. d. l. si plures de vsufruc. lega- to. Aduertendum tamen est q heres id repellē dum agētem debet facere fidem i iudicio. quo- mō ali? titius repitur habens eiusdem demō- strationes z ex hoc colligitur incertitudo. l. ita fidei. ff. de iure fis. ex quo bar. ibi infert se de fa- cto respondisse q cum quidam reliquisset cētū clarutie de tali parrochia. z quedā clarutia d di- cta parrochia petebat legatū. heres denegabat dicendo q poterat ee alia clarutia d dicta par- rochia. certe non sufficeret dicere nisi heres p- bet q sit alia clarucia. vt. d. l. ita fidei. Ex his in- fertur q licet legatum valeat. z ideo heres po- terit cui voluerit prestare. et sic non deficit ius sed probatio. l. duo sunt titij de testa. tutel. z p- consequens dicti legatarij impediunt se p? cur- sum. facit. l. si pluribus de lega. i. cum ibi no. et predicta possēt induci ad illam vlgarem. q. qui primo intrauerit castruz hēat mille. Si duo pa- riter intrant castrum nullus debet habere pmi- um immo ipediunt se per concursum. vt est ca- sus no. in. d. l. si fuerit. qui tex. ē valde singularis siue fuerit legatum pium vel non pium: vt ibi libertas relicta sit zc. Ac etiam facit si emana- uit edictum a duce belli: qui acceperit vexilluz inimicorum hēat mille z duo piter accipiāt: an impediant se per concursum. z bar. isto scōo ca- su voluit q non impediant se per concursum immo quilibet consequetur premium. z allegat rationem differentie inter primum casuz z istū secundum de quibus videndū est per bar. bal. ang. z Jo. z do. meus. in. l. hoc articulo. qsqz d heredi. in sti. z plene per inno. in. l. qui filiabus. §. i. de lega. i. dicendum est vt in dictis locis.

Sequitur glo. Item reliquit gaio annuū do- nec cū filijs suis steterit.

Quando legatur alicui aliquid donec cū fi- lijs suis steterit. s. testatoris. non debet hoc itel- ligi ita accriter q oī momento cū filijs testato- ris stare debeat. vt est tex. in. l. si quis ita legau- rit. z quod ibi bar. z doct. ff. de condi. z demon.

Quinimo et si testator dixisset quod continuo eius filijs stare debet. Nam si simul habitat: et una eius filijs testatoris licet non omni momento tamen dicitur continuo eis stare ut voluit bar. i. d. l. si quis ita legauerit et idem voluit in. l. celsum ff. de usufructu. Secus autem si testator dixisset si ferrarie cum filijs meis erit. nam quis una simul non habitasset cum filijs testatoris si tamen ferrarie et sic in eadem ciuitate habitasset dictus gaius consequeretur legatum. ut est tex. in l. que concubinam. §. uxori de lega. iij. et ibi hoc no. bar. Et aduertendum quod dictus gaius dicitur morari cum filijs testatoris quando per eum non steterit. ut. l. si quis ita legauerit ibi ne per eam stet et cetera. Quid faciet uxor aliquid relinquatur dum steterit cum filijs. debet consequi legatum si per eam non stet quin cum filijs moratur ut voluit bar. in. d. l. si quis legauerit nec dicitur steterit per eam: licet transierit ad secunda vota dummodo habitet et habitare vellet cum filijs: ut. l. cum tale in principi. et ibi bar. de condi. et demon. Et aduertendum quando fit tale legatum an presumatur in dubio factum fauore legatarij vel filiorum testatoris debet inspicui cuius etatis essent filij an essent pupilli vel maiores et sic an sciuerint facere facta sua vel non. et etiam esse considerandum utrum gaius esset idu striosus vel non et ista possent colligi in. l. sed si hoc specialiter. §. si. cum ibi no. de condi. et demon. indubio autem dicit bar. in. l. illis libertis. ff. de condi. et demon. quod videtur esse factum fauore heredis. ut. l. libertus. ff. de alimen. et cibus. quonia heres facilius prestat alimenta in domo propria quam extra domum. ut. l. iij. ff. de iudic. Et ex hoc potest determinari. quod si filij moriantur. an tamen dictus gaius debeat habere suum annuum donec uiuit. vide bal. in. l. i. C. de lega. qui uult quod inspicatur cuius contemplatione reliquit quia si heredis: post mortem heredis non debetur. ut. l. illis libertis. et ibi bar. et docto. ff. de condi. et demon. Si uero contemplatione legatarij et tunc oio debetur. si contemplatione utriusque aut in dubio. et tunc si stat per heredem aut eius et durat legatum. non debetur et uide etiam ibi Saly. qui bene loquitur. et est aduertendum quod si legatum factum sit et ei publice quodlibet intelligitur legatum et quantum tempus duret. uide bonum et singulare tex. in. l. heres §. si in annos. ad. l. falci. et quod ibi bar. ag. et ymol. et uide. l. heredi. in. fi. eo. ti. Secundo est aduertendum quod sui natura legatum annuum dicitur per primo anno purum. per sequentibus conditionale ut no. docto. in. l. i. ff. quando dies legati cedit. quia per sequentibus dicitur conditionale ut non cedit nisi de anno. in annuum et in cuiuslibet anni finem promissionem: et annum iter uiuos dicitur esse unum et statim cedit dies pro omnibus annis: ut. l. stichum et paphilum. §. huiusmodi quando sunt relicta plura annua ut decem annua quia tunc ut dixi debeat solui in principio cuiuslibet anni et annuum: et sic uerbis annua bimestra prima die: et tunc debet solui in tribus annis et si si. cuiuslibet anni tertia pars: ut. l. si cui. la prima in principio. ff. de lega. i. quia dicta dilatio uidetur appolita in fraudem heredis. Aliquando relinquitur plura annua et tempus intelligitur esse

appositum causa multiplicande obligationis. et legati. et tunc debet fieri solutio in principio cuiuslibet anni: ut dixi. fallit si est relictum annuum ratione necessitatis quia debet solui quando necessitas imminet et redditus percipi. ut. l. nec semel. §. in habitatione. ff. quando dies le. ce. et l. firmio. §. si pater eo. ti. Et quando debeat fieri solutio alicuius dispositionis uide. l. si cui. et ibi bar. et docto. et latius per bar. ag. Raf. imo. et lodo. in. l. que hoc anno. ff. de uerbo. ob. de quo dicendum ut plene dixi in. l. de inutil. stip. §. quod hoc anno. Quero testator dixit lego titio habitationem donec cum filijs meis steterit: an uideatur fore legata alimenta finem conditiones persone. et bal. in. l. si. C. de in. dic. uidu. tol. dicit quod sic si hoc fuit factum contemplatione filiorum ipsius testatoris forte quia erant et nesciebant se regere et gubernare. dic ut ibi. Sequitur glo. In primis legauit a concub. equum baium balzanu.

Hic tractaturus sum uniuersaliter de natura legati. Et sciendum est quod legatum est donatio quedam a defuncto relicta ut dicit tex. isti. de lega. et dicit tex. in. l. legatum. ff. de lega. scdo. vel tertio legatum est deliberatio hereditatis qua testator ex uniuersum heredis alicui quod taliter uelit. ita dicit tex. in. l. legatus in prin. ff. de lega. primo. Capias eo modo quomodo quia idem est in effectu. uis itaque. Quid sit legatum. uideamus aliqua pro intelligentia huius uocabuli legatum. Et sciendum est quod legari possunt omnia corpora et iura et seruittutes in. l. cetera in prin. de lega. primo. et quod aliqui legatur quantitas. Interdum legatur species. et quando legatur species: aut est res testa. aut heredis. uel erat res aliena: ut. l. i. C. de lega. et l. seruuum titij. ff. de lega. primo. et l. unum ex familia §. si rem de lega. scdo. et l. cum alienam. C. eo. aut legatur res legatarij alij ipotheca. ut. l. si tibi homo in prin. de lega. i. Primo casu quando legatur quantitas cum legatum predictum dicatur in genere non potest quod dominium sit translatum in legatarium. ut. l. in rone et icerte. et quod ibi per glo. bar. et docto. ff. ad. l. falci. et l. i. C. de lega. Secundo casu quando legatur res testatoris clarum est quod translatum est dominium in legatarium ipso iure a morte testatoris. ut. l. a titio. ff. de fur. saltez ficte et ab adita hereditate uere. ut l. si tibi homo. §. eius seruus. ff. de lega. primo. et si dictum dominium fuisset penes testatorem ignorantes quia te transit in legatarium ipso iure: ut est casus et ibi bar. et docto. in. l. si fundum sub condi. §. si cuius de lega. primo. sed intelligitur acquisitum dominium iure uoca. hoc est quia legatarius potest repudiare. ut. l. si quis hereditatis cum glo. ff. de condi. insti. nam si repudiat retro. res legata repudiata retro uidetur fuisse heredis. et si non repudiauert rem legatam a se pertinere retro ipsius fuisse uidetur ex quo hereditas adita est. ut est tex. et ibi no. in. l. seruuum filij. §. primo de lega. i. Et predicta sunt uera si legatum est purum secus si in diebus quia pendente die non est translatum dominium. ut l. sempronius attalus de usufructu. lega. et multo minus si esset legatum sub conditione quia interim est heredis et nullum ius est ipsius legatarij. ut. l. i. §. si autem sub conditione. potest dicta

rem legatas alienare et valet alienatio et transferretur dominium: ut est glo. notabilis que cōter tenetur in l. cum pater. §. libertis de lega. ij. l. 3. glo. dicat contrarium. et male in l. si. §. pen. C. coia de lega. Sed adueniente conditōne dominiū trās fertur perinde ac si non fuisset alienata. ut l. si. §. pen. C. coia de lega. Et si ille cui debet fieri restitutio fideicom. adueniente die vel purificata conditione potest agere rei vendic. ad dictā rē. ut no. Ly. bar. bal. an g. et Saly. in aucten. res C. coia de lega. Et idem si est legatum alternatiuū quia nō trāsit dominiū nec legatarius potest agere rei vendic. ut no. bal. in l. huiusmodi §. si fideicom. de lega. primo. nisi testatori vita donasse vnū de alternatiuis quia in dubio remanet et debetur legatario et transit dominiū ut est tex. singularis in l. huiusmodi. §. si pen. de lega. primo. Sed tali casu habet actionem personalem ex testamento. l. apud offidius. ff. de op. leg. ita dicit bar. et docto. in l. i. ff. de lega. i. ex quo sequitur quod cum dicta res legata dicatur fuisse legatarij fidei saltem a morte testatoris. in pur legatur quod omnes fructus et puentus. qui interi rei vel serui legati accedunt veniunt legatario per heredem restituendi ut statim dicitur. j. ea. gl. secundo casu principali quando legatur res heredis. dic quod non transit dominiū. ut l. si seruus titij. ff. de lega. i. et l. papi. et glo. ff. de seruitu. qñ legatur res aliena nulli hoc casu. tertio casu dubius est quod non transfertur dominiū quia non est penes testatorem. ut l. nō dubium. §. pro de lega. ij. et predicta procedunt quādo spēs est relicta Sin autē quid vniuersale vel generale reliquitur et tunc aut pars hereditatis et non transfertur dominium nisi restitutione facta. ut l. si quis seruum. §. si. cum. l. sequen. et quod ibi bar. ff. de lega. ij. et l. mulier. §. si. cum ibi no. ff. ad treb. Aut est vniuersale ut grex et transfertur dominiū ut l. grege. et l. si grex. ff. de lega. i. vel peculium etiam transit. ut l. si peculium. ff. de pecu. leg. fm bar. in l. i. ff. de lega. i. quod intelligas verum quo ad singula corpora. sed iure peculij nō trās sit dñm quia non potest vendicari: ut est casus fm Zmol. in l. vendicatio. ff. de rei ven. dicit etiam hoc verum esse si i. d. l. peculio non est nisi vnicus fūdus ut est glo. no. in. d. l. vendic. quod peculium est nomen iuris: et non corporis. ut ibi dicit glo. et est aduertendum quādo legatur res aliena et valet legatus: heres cogitur emere et prestare si emi potest alias prestabit iuxta estimatiōnem. ut l. non dubium. ff. de lega. ij. et liberat quod est verum nisi heres poterit semel emere iusto pretio. et non emit quod tunc non liberat postea do veram estimatiōnem: sicut tenet ad interest: ut est tex. et ibi glo. et bar. in. d. l. que concubina. §. si. ff. de lega. ij. sed si legatur res aliēa quod heres possidebat et postea compleuit vsuū dominiū statim recta via transit in legatariū. ut est gl. in l. i. §. si. de eo per quam fa. erit. Quarto casu quando legatur res legatarij obligatas et tunc satis est quod eius heres liberet eas a dicto pignoze manente obligatione principali. ut l. i. ff. de lib. lega. et ibi bar. aut erat alteri obligata et tunc requiritur quod heres soluat. et quod habet eam obligatam et liberā tradat legatario: ut l. si tibi hō in principio. et ibi bar. de lega. i. Sin autem le-

gatur res testatoris obligata: dicitur in dubio heres cogitur liberare et solvere creditori et luere et dare postea legatario iuxta l. si res obligata de leg. i. cum ibi no. per glo. et plene per bar. et docto. Quid si legatur spēs mihi debita vide late per bar. ang. et docto. in l. i. §. si expluri bus. ff. de acqui. poss. sufficit remissio quia est lōga destinatio. Quero an et quando fructus et accessiones et vsure legatorum veniant et istas quod formatur per bar. et Saly. C. de vsur. i. l. i. et no. docto. in l. grege. ff. de lega. i. Unde dicitur quod queritur de fructibus. et tunc aut legatum est vniuersale et veniunt fructus a tempore legati facti. quia augmentū pars rei est ut l. equis subrepto. la. ij. ff. de vsur. et l. peculium in pñci. de lega. ij. et facit. l. item veniunt. §. fructus cum glo. ff. de peti. herc. aut legatum est singulare siue vnius rei particulr. et tunc aut testator legat rem alienam aut propriam. Si alienam. et tunc non debentur fructus nisi heres fuisset in mora retinendi quia tunc post mortem veniunt. ut d. l. equis in pñ. et no. in l. herēnius. co. ti. Si vero res erat testatoris et tunc aut queritur de percipiendis aut de perceptis: si de percipiendis. et tunc aut legatario et veniunt a tempore morte casus est in l. apud Jul. §. i. de lega. i. Sin autē de percipiendis ab herede et tunc a tempore litis cost. ut l. si. C. de fruc. et vsur. lega. et l. i. e. ti. Si vero de perceptis: et tunc aut post aditam hereditatem et indubitanter veniunt. ut d. l. herēnius. aut de perceptis an. et tunc aut in vita testatoris et non veniunt. ut d. l. quesitū. §. si mihi fu? Aut post mortem testatoris. et tunc glo. videntur variare. Nam in. d. l. herēnius videtur velle quod non debeantur. sed in l. quod seruus de lega. ij. tenet quod heres tenetur restituere. prima glo. approbat per vltimam in. d. l. i. p. l. cū tibi. homo. §. quod seruus de lega. primo. nec ob. l. a titio de fur. quia ibi loquitur de fictione et quadam necessitate iuris. Sed bar. i. l. suo legato in pñci. ff. de lega. i. tenet quod glo. in. d. §. herēnius per. vero in. d. l. quod seruus concordat glo. quia aut heres fuit in mora ad eundem. et tunc fructus percepti aut litem contesta. licet querantur hereditati. ut d. l. quod seruus. tamen quia sunt secuti post mortem veniunt restituendi vbi dicit glo. et hoc probatur in l. si vsufructus legatus. ff. de vsufu. lega. et in l. huic scripture ad. Lacquil. in pñci. aut non fuit in mora ad eundem: et tunc non veniunt restituendi. ut d. l. si tibi homo. §. cum seruus de lega. i. sed mihi magis placet glo. d. l. quod seruus quam simplr tenet bar. quia licet acquirantur hereditati tamen cum fuerit addita hereditas: et agnatum legatum semper legatarij fuisse presumitur: ut l. seruum filij. §. i. ff. de lega. primo et d. l. si tibi homo. §. cum seruus. ergo tenetur fructus restituere legatario. ut d. l. apud Jul. §. i. in fi. et l. quesitum §. si tibi hō a contrario sensu de lega. i. Et predicta procedunt vbi legatum est pur. sin autem fuerit conditionale vel in dies dicendum est quod perceptis post conditionis vel diei euentum ut dixi supra. in perceptis vero ante diem vel conditionem dicitur quod nullo modo veniunt restituendi. ut no. in. d. l. quod seruus. et

l. emptor in fi. magne glo. ff. de rei vendi. Ad-
uertendum tamen est qd id qd dixi qd cepti et con-
sumpti bona fide quo casu de consumptis non
tenetur. vt. l. quesitum. ff. acqui. re. do. et ibi no.
Sed tenentur restituere vt no. glo. in. d. l. ite ve-
niunt. §. fructus qd e verum nisi timeo tempore
bona fide possederit qd eos vsuceperit. ita no.
glo. notabilis quam sequitur ibi bar. et docto. i.
l. iij. §. fructus. ff. de vsucapto. que oia no. Que-
ro legata e alicui domus que v3 centus cu hoc
quod prestet heredi vl alteri. qd intelligitur le-
gata. et dicas qd intelligitur legu id quod rema-
net deducto onere. vt e tex. glo. et docto. in. l. no
amplius. §. i. de lega. i. Sicut dicemus qd id of-
mibi ee acquisitus qd super e de ductis gabella
et alijs oneribus vt no. bar. in. l. quantitas. ff.
ad. l. falci. et in. l. vbi pure. §. i. ff. ad t reb. et l. fru-
ctus. so. ma. et in. l. ciuitatibus. §. si. ff. de lega. i.
et qd non allegantur bar. in. l. sed si hoc specia-
liter. §. primo. de condi. et demon. et facit gl. et do-
cto. in. l. si. §. in coputatione. de lib. Quero quot
actiones competant legatario pro legato et dic-
qd competunt tres actiones v3 actio in rem et
ipothecaria. vt. l. i. C. coia de lega. et agi act. p/
sonali ad tradendum cum legat. res testatoris
legatarius sit dñs. vt. d. l. si tibi homo. §. cū ser-
uus. ita dicit glo. notabilis in verbo ipotheca
in fi. insti. de lega. §. sed natura. et hoc tenet. bal.
in. l. i. et ibi vide bar. ang. et Raf. et Imol. ff. de
lega. i. de quo per omnes doctores. i. d. l. i. C. co-
munita de lega. facit. l. in rebus. C. de iure do.
vbi qñuis sit. quis dñs tamen habet actionem
personalem. Et aduertas qd cogitur legatari-
eligere qua vult. l. qd in heredem. §. legare d tri-
butor. facit qd habetur in. l. cum filius. §. varijs
de lega. ij. siue sit vnus legatarius siue sint plu-
res in eadem re et simul agant. vt. l. huiusmodi
§. si. de lega. ij. Sin autem eent plures legatarij
in eadem re. et agant sepatim. vnde pot ager ad
venditōez et alter actione personali. vt. l. si plu-
ribus. de lega. i. Sed sciendus qd pro legato co-
petat ipotheca non solum hoc introductum e
da iure codicis. vt. l. i. in fi. C. coia de lega. Sed
et de iure ffōz. vt est tex. no. ff. de sepe. bo. l. cre-
ditoribus. Aduertas tamen qd licet legatarius
habeat ipotheca tamen creditor et cyrogra-
pharius qui no habet aliqua ipothecam pre-
fertur dicto legatario vt e caus. vt ibi bar. i. d.
l. creditoribus et e rō que ponitur in. l. si. §. licen-
tia de iure de lib. C. vtile ergo dicta ipotheca. le-
gatarijs cum alijs qui etiam pretenderēt titulu
lucratiuū. Tertio notandum e qd legatarius ha-
bet ipotheca in bonis testatoris non autem in
bonis heredis vt e tex. in. d. l. i. §. i. C. comunia
de lega. in rebus quas a testatore consecutus e
et e. et ipothecam ee non ipsius heredis et. ita
no. ibi bar. et docto. qd non qd semel vidi quen-
dam errare. Quero legata e militia vel equus
qui erat i hospitio apud hospites. p trib⁹ boñ.
qualibet die pro suis expensis. facit qd no. glo.
in auct. et qui. C. de bo. aucto. iud. poss. i verbo
p mensura. Quis d3 soluere dic. p habendo re
legatam heredes debet soluere. vt. l. his verbis
§. si. et ibi glo. By. et bar. de leg. iij. facit. l. qui co-
cubinam. §. qui ortos de lega. iij. Quod tñ intel-
gas iuxta materia. l. si res obligata. cum ibi no

tatis. per glo. bar. bal. ang. et d. meos. de lega. i.
et l. predia et ibi glo. et omnes docto. C. de fidei-
comis. Sed postq3 res legata tradita e legata-
rio omne onus spectat ad legatariu siue sit col-
lectarum siue tributum vel vectigalis vel qd si-
mile. etiam si eet legatus tñ vsufructus rei et
non pprietas. vt. l. si precedentes. §. si q dor-
tani. ff. de vsuca. et l. quero et ibi glo. et bar. ff. de
vsufruc. lega. etiam no. qd hodie no e differētia
si dicatur lego vel fidei comitto. vt. l. iij. C. coia
de lega. Et ideo legata particularia ad equata sūt
fideicomis. particularibus. et legata vniuersa-
lia ad equata sunt fideicomis. vniuersalibus. et
e contra. vt. l. i. cum ibi no. per glo. bar. bal. age.
et docto. C. coia de lega. Quia omnino legatus
debetur quibuscuq3 verbis directis vel n⁹ vl⁹
fuerit. etiam si dicat testator sufficit titio tal⁹ do-
mus vel si dicat titius sit contentus tali domo
vt est tex. et ibi bar. et docto. in. l. fideicomissa. §.
si quis ita de lega. iij. Sed est differētia vtrum
dicatur relinquit vel legauit quia quando vbi
relinquo appōitur alicui vniuersitati vel gene-
ralitati importat fideicomissum. Sin autem rei
certe importat tantum legatum particulare. vt
l. his verbis. et ibi glo. bar. bal. ang. et Imol. ff.
de heredi. insti. et est magna vtilitas quia quan-
do additur vniuersitati et sic quando importat
fideicomissum vniuersale ille a quo relinquit
potest cogi adire et restituere. Sed non quādo
adicitur rei particulari. vt. l. cogi. §. et generalit.
ff. ad t reb. et ibi By. bar. et docto. et no. in. d. l. his
verbis. et etiam rectius dicendum est qd et ver-
bum lego relatum ad certam quotam heredis
importat heredis institutionem. vt est tex. in. c.
Raynal. de testis. et no. bal. in. l. si. C. fu. here. fa-
cit. l. verbis. de verbo. sig. Sed de intellectu cap.
Raynaldus. vide plene per Imol. in. l. i. §. si ex
fundo de here. insti. in rep. in verbo. extra glo.
Et predicta procedunt quando legatum e cla-
rum et constat clare qd legatum sit. Sin autem
legatum eet obscurum potest et debet clarifica-
ri ex aliquo ex septem. que habentur per glo. et
doc. in. d. l. si seruus plurium. §. si. de lega. p^o
Quando autem legatus est annuus tot sunt le-
gata quot sunt anni. ut. l. huiusmodi. §. si stipu-
latō. et ibi no. de ver. ob. et l. senat⁹. §. si. de do. ca-
mor. et ideo p primo anno est parum psequē-
tibus conditionale. vt habetur in dictis iuri-
bus. v3 si legatarius precedat. facit. l. heres me-
us in principio. et. §. i. de condi. et demō. et e tex.
in. l. in singulos annos de annuis lega. et ibi no-
ta. et ideo ad prescribendum dictum legatu plu-
res prescripiones requiruntur. vt no. gl. et do-
cto. in. l. cum notissimi. §. si. et ibi docto. C. de p-
scrip. xxx. annorum et no. bar. in. l. de pupillo. §.
que plurib⁹. et ibi docto. ff. d. noni. op. no. que-
ro an dubio legatu i annum dicatur factum
in causa alimentorum dic qd sic si relinquatur
pauperi alias non. vt no. bar. in. l. cum hi. §. sin-
annos. ff. de transac. et facit quod no. bar. et do-
cto. in. l. sticum. §. i. de verbo. ob. Quero si lega-
tur. x. que habet in archa: et non sunt nisi qnq3
dic qd illa quinq3 debentur vt. l. si seruus lega-
tur. §. que vero de lega. p^o: et idem si nihil i
archa reperiatur. quia omnino. x. debentur: vt
l. quidam testamento. ff. de lega. i. in pncipio. et

no. *Ly. in. l. si quis argentum in fi. C. d. donati.*
z bar. in. l. inter stipulantem. §. sacram de vbo.
ob. Et est advertendum qd qñ sunt plura lega
ta z vni legatur spēs alteri quātitas si heredi-
tas non sit soluendo. debet legatum: spēs inte-
gre solui cum dominium fuerit recta via trāsla-
tum in legatarium: vt no. bar. z pau. dec. in. l. p
curator. §. si plures. ff. d. tributo facit. l. ex facto
§. plane si ex re pupilli. z ibi glo. z. l. depositi. ff.
de peculio. Et est sciendum qd sicut ignoranti
acquiritur legatum z actiones personales z re
ales. vt. l. cum pater. §. furdo. ff. de lega. ij. ita et
perditur z p̄scribitur contra legatarium igno
rantē non acceptando vel non vtendo. vt. l. si
partem. §. i. ff. quemad. serui. admittatur. Quid
si legatur res que nō ē an cōmuni cōmertio vel
in cōmertio legatarij an saltez debeatur extima
tio. vide. l. apud iul. §. si. cū. l. sequē. z. ibi gl. bar.
ang. z moder. ff. de lega. i. z facit. l. multum cuz
glo. z ibi bar. z docto. de verbo. ob. Quid si le
gat eandē rem vni in p̄mis tabulis dic qd adue
niente casu scōz tabularum vterqz legatoz
habet dimidiā. non autem secūdu totum ca
piet vt ē casus in. l. quo heredi. §. quo heres. ff.
de vulga. z pupilla z ibi bal. idem ego crederē
si vni legatur in testamēto. alij eadem res inco
dicillis qd legando alteri in codicillis nō vide
tur adimere primo cui in testō reliquit. sed qui
libet admittetur ad parē. vt. d. §. coleres vñū
tene mēti perpetuo qd si adictio rescinditur per
integrum restituit. instituti. z sic rescinditur te
stamētum de iure p̄torio. licet remaneat de iu
re ciuili. legata tamē non debēt vt ē cāus sin
gularis z ibi bar. z docto. in. l. non ē nouum. ff.
de condi. indebi. Et non solum res particula
ris potest legari sed et hereditas aliena in qua
testator fuit institutus z d̄ legatum singulare
z non vniuersale. vt est casus in. l. cum filius. §.
lutio titio de lega. ij. facit. l. mulier. §. si. cum gl.
ff. ad trebel. z. l. si quis seruum. §. si. cū. l. sequē.
z ibi bar. ff. de lega. ij. z dies talis legati cedit a
morte testatoris. vt habetur in. d. §. lutio. Et ē
aduertendum qd non soluz potest legari ab he
rede sed etiam a legatario: vt. l. impera. in p̄nci.
z ibi bar. z docto. ff. de lega. ij. z est tex. z glo. et
ibi docto. in. d. l. ij. §. i. C. coia delegat. z no. bal.
Raf. z Imol. i. l. fideicōmissuz. ff. de lega. p̄rio
advertis quia si prius legatarius acceptet le
gatum cogatur tradere scōo legatario. z sic ex
dicta cessione agere non possit. vt. d. l. imper. z
ibi bar. z docto. Si legatur titio sub conditōne
z grauetur restituere scōo pure licet conditio in
personam primi tamen non deficit legatū nec
reddi ad heredem. Sed debetur illi scōo lega
tario cuius primus erat grauatuz restituere vt
l. i. §. sin autem sub conditione cum glo. C. de ca
duc. tol. z. l. auia. §. titio z ibi Raf. de condi. z d̄
mon. Item legatum videtur repetitioni a ve
nientibus ab intestato quando aliquis solus
ē institutus z legatum factū sit si non sit heres
vt est tex. in. l. lutius. §. filia. ff. de lega. ij. Item
legata que consumātur per auc. ex causa rupto
testamento per p̄teritōem intelliguntur con
seruari in eadem conditione mō. z qualitate
quibus relicta erant: vt no. bar. in. l. funduz. ff.
de act. ep. z no. docto. in. d. auct. ex causa. z tene

menti qd legatum caducum vel quasi iuxta. l. i.
 §. pro secūdo. C. de caduc. tollē. quando habu
 it iniūz in persona legatarij remanet apud he
 redem sine honore. vt est tex. nota. in. l. titia de
 de aur. lega. Nec tradas obliuioni qd si in te
 stamento est clausula codicilaris si nō valet vl
 non valebit zē. z rumpatur agnatōe postumi p̄
 teriti tamen legata conseruantur vt ē tex. singu
 laris. l. generaliter. §. ex testamento. ff. de fidei.
 lib. z no. docto. in. d. auct. ex causa. z. l. i. C. de po
 stu. h̄re. insti. z ibi bar. z Sa ly. z Imol. plene
 in. l. filio p̄terito de rup. testamento. Item le
 gatum relictuz filio fami. v3 gao titij indubio
 intelligitur relictum contemplatione ipsius fi
 lij. vt est tex. singulis in. l. fi. C. de vsufu. z fa
 cit. l. cum aliquis de iure de lib. l. filiofa. z quod
 ibi bal. z Imol. de condi. z demon. Et aduer
 tas qd licet possit legari a legatario vt dixi per
 l. imp. de lega. ij. tamen legatarius nūqz de tra
 hit aliquam quartam vel falcid. vt est tex. z ibi
 no. in. l. plantius. §. si. ff. ad. l. falcidi. Et no. ple
 ne glo. in. l. i. in fine. C. coia de lega. z in. l. co
 heredi. §. cū filie de vulga. z pupill. Et tene mē
 ti qd si legatur a legatario nūqz actio p̄ legato
 transit in illum cui debet fieri restitutio nisi p̄
 legatarius cedat. vt. d. l. imper. §. i. z qd no. bar. i
 l. i. z in. l. Jul. §. i. ff. de lega. i. z ibi bar. z docto.
 Quero legatur omnia que sunt in domo an ve
 niant nomina debitorū: z dicas qd non. vt. l. ga
 ius in p̄ncipio. z ibi glo. z bar. z docto. ff. de le
 ga. ij. Quid si legat kalendariū sine noia d̄bito
 rū siue liber rationū. dic qd z venit pecunia de
 stinata in noibus debitorum p̄curadis. vt no.
 tex. i. l. z ibi bar. z doct. ff. d̄ leg. ij. z fa
 cit. l. seruum filij. §. cum qui cum ibi nota. ff. de
 leg. p̄rio. item legatarius dicitur esse heres
 quo ad dominium in re legata. l. id tempus. ff.
 de vsuca. in. §. i. z etiam dicitur eē creditor here
 dis in re legata. vt no. bar. i. l. i. ff. si cer. pe. z dif
 ferunt legata particularia in multis a alegatis
 siue fideicōmissis vniuersalib. vt no. dy. bar.
 z docto. in. l. i. in. iij. col. ff. de lega. p̄rio. Quid
 si res testatoris legata recipit augmentum vl
 diminutionem in vita testatoris dicendum est
 aut ex necessitate familie dimiuitur in parte et
 alia non diminuta tm̄ debetur. vt. l. ex toto i p̄n
 cipio de lega. i. iuncta. l. xi. §. si rem de lega. ij. sin
 autem in totum alienatur dicta necessitate anū
 latur legatum. d. §. si rem. facit. l. rem legatuz. ff.
 de admi. lega. Et intantum alienatur alienatio
 ne qd lz postea testator redimeret. tamē nō reco
 nalefcit legatum. vt. l. cum seruus. ff. de admi.
 lega. z no. docto. in. l. ij. C. de lega. z in. l. filie. §.
 p̄mo. de condi. z demon. Et predicta p̄cedit i
 alienatione legati puri. non autem inconditio
 nali. ita dicit bal. in. l. sticum qui meus erit. ff. d̄
 lega. i. Quid si testator dixit lego fundū meum
 dic qd p̄ter illam diuisionem. l. serui electione
 §. si. z ibi bar. z docto. ff. de lega. p̄mo. facit. l.
 si domus. §. si. eo. ti. et si tale ius cēt moriturum
 vt. l. qd in rerum. §. i. e. ti. facit. l. sticho. ff. de vsu
 fruc. lega. z qd ibi no. d. bar. z. l. vxoz patru. C.
 de lega. z ibi glo. z docto. quod verum nisi te
 stator dixerit lego fundum scianū. quia tale ca
 su non solum videtur legasse fundum. sed etiā
 si quid ius i eo pignoz testator habeat. vt est

tex. in. l. Jul. in prin. ff. de lega. ij. etiam si testator dixerit lego fundum meum totum ita sentit bar. in. d. l. fui elect. §. si. de lega. i. et advertas qz qñ legata r̄liquiff ab aliquo vel ab herede nominatim tali casu non dicitur onus hereditarium qd̄ patet: quia non transit cum honore. vt. l. celsus. §. pen. et fina. et l. i. §. id quod ex substi. ff. ad. l. falci. et l. si plures. ff. de leg. ij. et no. bar. i. l. que conditio. ff. de p̄di. et demon. bar. in. l. marcellus in prin. ad treb. Sed quando dicitur relictum nominatim glo. in. d. §. id qz ex substitutione qz ultra nomen p̄prium gramati aditur dictio taxativa. facit et quod no. glo. in. c. oēs si de feudo fu. contro. inter. d. et vasa. Sed bar. et coiter docto. dānāt dictas glo. quia non est necessaria dictio taxativa. solet dici qz sui natura legatū affert cōmodum et ē titulus lucratiu⁹ et hereditas continet cōmodū lucrū dānāz. vt. l. hereditas. ff. man. Quandoqz tamen legatū cōtinet dānum et lucrum. vt. l. cum pater. §. mense ff. de lega. ij. et etiam e contra. hereditas dicitur titulus lucratiuus. vt no. glo. ff. de acqui. here. l. vbi glo. dicit qz hereditas habet originē a lucro. Anum tene menti qz p̄prie legatus dicitur qz remanet penes legatarium de ductis expēsis et gabelle. et cā conditionis implende: et sy. vt l. non amplius in p̄nc. ff. de lega. p̄rio. et ibi bal. et l. sed hoc specialiter. §. i. et ibi bar. ff. de condi. et demon. et facit. l. quātitas et ibi bar. ff. ad. l. falci. et in. l. vbi pure. §. i. ff. ad treb. et no. in. l. si. in computatione. C. de iure. delib. et bar. et docto. i fructus. so. ma. et in. l. ciuitatibus. §. i. de lega. p̄mo. Ex quo sequitur qz de quolibet relicto debeat solui gabella qz non soluetur de toto eo qz relictum est sed de eo qd̄ remanet deductis oneribus et expēsis. et idēz si debet deduci falcidia vt. l. q̄ntitas. ff. ad. l. falci. et ibi bar. Quando at eadem res duobus legatur separatim. non tñ legat. ij. videtur adimere a primo. nisi euidenter constet de mente testatoris. vt. l. si pluribus. ff. de lega. i. qz intelligas verum qñ vniformiter legatur. Secus si vni pure alij sub conditione qz adueniente conditione videtur adimere a p̄rio vt. l. si fundum sub conditione. §. si sti. eo. ti. Item hoc verum quando legatur eadez spēs sinantem legatur q̄ntitas ex diuersa conceptione verborū et licet insoludū amittatur nisi testator dixerit. lego eadē q̄ntitatē quā legavi Scionā p̄ illud verbum eandem vel similis. facit qz quilibet habeat partem. vt. l. qui filiabus. §. i. ff. de lega. p̄mo. et facit insti. de duo. re. §. eandēz. ita dicit bal. in. d. l. si pluribus. Sinantem eadē res legatur duobus et vni p̄stetur postea moriatur heres liberatur nec tenetur alteri collegatario ad aliquam actionem: siue illa species fuerit testatoris vel aliena. vt. l. filie testoz. §. si. et l. filiussa. §. si. de lega. p̄mo. Quero quando aliquid qz debet tributum vel aliud heres tenetur soluere onera p̄terita. sed legatarius futura. vt. l. apud Jul. §. si heres. ff. de lega. i. et l. si pendentes. §. si quid cloacharij. ff. de usufruc. lega. Sed advertas qz pro recuperāda re legata et liberanda. Spectat onus ad heredem vt. l. si res obligata. et quod ibi nō. ff. de lega. i. facit. l. cum seruus. et ibi no. eo. ti. Sed ea recuperata si esset aliqua expensa puta. p̄ senecte spe

etante ad legatarium. vt. l. pen. §. si. et ibi glo. et bar. ff. de lega. ij. Quero si testator fecit multa legata pecuniaria et mihi legauit fundum suū. Contingit qz ipsa hereditas non est sufficiens ad soluendum integra legata. et heres forte adiuuit cum beneficio. l. et inuentarij. An istud legatum fundi veniat in contributionem et ei⁹ valor vt omnia legata proracta saluantur et dicas qz non quia statim mortuo dicto testatore dñum dicti cum non eēt testatoris fuit translatum in viz legatarium. Igitur non teneor venire i contributionem. vt ar. l. p̄mutatore. §. si plures et ibi paul. de castro. ff. de tributoz. qz est notādū

Sequitur glo. Item legauit. T. laboratorij suo peccudes quas ab eo tenet i socias.

Nota qz aliquando legatur sub ista forma pecora que tenet. T. laborator me⁹. Et tunc videtur corpora singulariter delegata. Unde si fiant fetus et viuo testatore non veniunt in legato. vt. l. equis. ff. de usufr. Sec⁹ si legasset gregem pecudus. quia tunc veniunt fetus siue beres fuerit in mora vel non. vt. d. l. equis et no. in. d. l. grege. cum lege. sequen. ff. de lega. et advertas quia grex est vnum corpus ex distinctis capitibus. ita dicit tex. in. §. si grex. insti. de legatis. Sicut edes est vnum corpus ex coherentibus lapidibus. vt dicit et ibi tex. Sec⁹ no. est qz grex a principio ē decem ouibus. et quattuor vel quinque porcis. vt est tex. in. l. oues. ff. de ambigeis. et no. glo. in. d. §. si grex. Tertio scias qz licet a principio ad constituendum gregem requiratur. vt dixi plures oues et plura corpora. vt dicimus in vniuersitate vt. l. sicut. §. i. ff. qz cuiusqz vniuer. no. et l. p̄ponebatur. ff. de iudic. tamen nomen gregis retinetur et si ad vnā ouem deuenerit. et grex potest vendicari. vt. d. §. si grex facit. d. l. si grege. ff. de lega. p̄mo et facit. d. l. sicut. §. i. et quod ibi glo. et bar. Quarto si legaretur usufructus gregis si deuēit ad talem materiam qz nomē gregis perdidit p̄ijt usufructus gregis. vt. l. si. ff. quibus mo. usufruct. amit. ita qz est inspiciendus. An legatur vna pecus vel grex. et tūc aut impropetate aut i usufr. vt dicit glo. in. d. l. si. etiam quando legaretur usufructus equitij vel armenti. et fetus nascantur cuius nascatur aut p̄prietarij. et an in locū demortuorum debeat submittere nascentia. vt de de his bonum tex. in. l. vetus cum. l. sequen. ff. de usufruc. quia nascentia efficiuntur usufr. sed tenetur ponere et subrogare in locū demortuorum. vt ibi no. Quero quādo legantur animalia et aliqua mortua sint: an legatarius obeat habere qz ex eis est vt coriū cornua. et carnes dic vt voluit bar. in. l. si serauf. §. boue. et ibi docto. de condi. fur. et bar. in. l. si stichus. de verb. ob. et ibi ang. et d. mei. et lodo. et bar. in. d. l. si stichus. dicit aut bos est seu erat meus. et debet mihi corinz et residuum: vt. l. solum. §. meus de rei vendi. aut erat mihi debitum et tunc aut ex causa onerosa et idem quia mihi debetur qd̄ super est. vt. d. l. si seruus. §. bone. ff. de condi. fur. aut ex causa lucratiua. et tunc aut p̄ eo mihi dat̄ rei vendi. et idem. aut actio personalis. et tunc sec⁹ vt. d. l. mortuo. sed lodo. in. d. l. si stichus dānāt opi. bar. quia licet mutatione rei debite ex cau

sa lucratiua permutatur obligatio. vt. l. si ita re-
 lictum. §. si. ff. de lega. i. z ibi bar. tamen mutati-
 one rei ex causa onerosa non perimitur obliga-
 tio. vt. l. si fundus. §. si res de pignori. z co. ti. l.
 paul. §. si domus. z. l. domos. ff. de pigno. ac. vñ
 concludit qd si bos ante moram pñt. omni re-
 spectu eius contigit liberari vt est casus in. d. l.
 inter stipulantem. §. sacram. de verbo. ob. z. l. q
 res. §. differentie. ff. de solut. sed ad precium re-
 petendum competit actio. qd si p illo boue datū
 fuerit. vt. d. l. domum. de contrahem. emp. post
 moram vero competit actio ad ipsius rei extir-
 pationem. vt. l. non moriturum. C. de cōtrahem z
 cum stipu. l. si seruum in fi. de verbo. obli. z dic
 qd hoc ē pura veritas. S3 Imol. i. d. l. mortuo
 videtur simplr transire cū bar. Sed ibi Raf.
 aliter dicit qd re legata. obligationes. vel p obli-
 gationem quesitā si pñt sine culpa vel mora d
 bitoris tollitur obligatio vbi autem pñt cul-
 pa vel mora. Tunc etiam pcederet eorum in. d.
 l. boue. quia corrum z carnes non debent. s3
 bene debeat ipsa res vel eius extirpatione vt. l.
 si seruus. §. sequitur de verbo. ob. Sin autē qñ-
 tur quo ad rei venditionem in eo quod sup ē
 z tunc aut tempore mortis dominium erat qñ-
 tum durat rei vendi. Sin autem nō cēt quesitū
 licet veniret acquirendum impedit. ipsa rei vñ
 dic. Ex quo apparet quia dñum qd ē ius reale
 afficit rem z quālibet eius partē. vt. dl. solū. §.
 primo. z. d. l. paul. §. domus de pignoz. obliga-
 tio at personalis licet videatur respicere rez nō
 tamen videt respicere ptes itegrales re et istd
 placet. quia ludo. ea que dixit habuit a Raf. vt
 patet ex supra dictis.

Sequitur glo. Item legauit. A fundum al-
 banum. detractis fructib⁹ presentis ānis.

Hic congruenter potest tractari in ista spe-
 cie legati. An z quando fructus. Accessiones
 z vsure legatoruz veniant d quibus per Ly. et
 late per saly. in. l. si. C. de vsufruc. lega. z ibi la-
 te per saly. z per bal. in. l. i. e. ti. z per. d. flor. in. l.
 infideicom. in principio. de vsur. z per bar. in. l.
 seruo legato. ff. de lega. i. z ibi Raf. z Imo. z per
 glo. z dy. in. l. q seruus de lega. secundo. Tu ex
 dictis oium sic concludas. vt z scripsi in. l. gze
 ge. ff. de lega. i. z in. d. l. seruo legato. v3. Aut qñ-
 tur an z quando vsure legatorum pecuniarum
 veniant in legato. z sint prestande legatario. et
 dic qd a tempore morte z non ante. vt. ff. de leg.
 ij. l. titia tesseram. §. vsuras. z ibi gl. z docto. aut
 queritur de fructibus tunc aut legatum est vni-
 uersale: vt gregis equi armenti. vel peculij vñ si
 mile iuxta. l. grege. ff. de lega. i. z. l. peculium. ff.
 de lega. ij. Et facit. l. vetus cum. l. sequen. z se.
 ff. de vsufruc. Et tunc fructus veniunt a tempo-
 re legati. quia fructus siue augmentum pars
 rei ē. vt. l. equis. ij. responsio. ff. de vsur. z. d. pecu-
 lium facit. l. ita veniunt. §. fructus. ff. de peti. be-
 redi. z ibi bona glo. aut legatum est singulare
 siue rei particularis z tunc aut testator legauit
 rem alienam aut ppriam. si alienam. z non ve-
 niunt fructus nisi heres fuerit in mora. sed p
 moram venirent fructus. vt. d. l. equis. i. rñso.
 z no. glo. in. l. berēni⁹ lap. eo. ti. quā. l. bene. no. i
 fi. vbi est casus qd licet maior pars anni añ diē
 fideicomis. cedentem preterisse dicatur. Tamē

intēgri fructus legatario debentur. z sic glo. ibi
 vult. qd. d. l. equis hēat locum quando legatur
 res aliena. Sin autem esset legata species testa-
 toris z tunc aut queritur de percipiēdis aut d
 perceptis. si de percipiēdis: z tunc aut allega-
 tario z veniunt a tempore morte. Casus ē. in. l.
 apud Jul. §. i. de lega. primo. Sin autem ab he-
 rede z tunc a tempore litis cōtest. vt. d. l. si. scōz
 intellectum pe. C. de vsur. z frn. lega. z facit. l. i.
 e. ti. Si vero de perceptis z tūc aut post aditaz
 hereditatē. z in dubitāter veniunt vt in. d. l. be-
 renius. z. l. si tibi homo. §. cum seruus. ff. de le-
 ga. i. Si de perceptis ante z tunc: aut in vita te-
 statoris: z non veniunt fructus. vt. l. quesitus.
 §. suus. de lega. i. Aut post mortem testatoris. z
 tunc in hoc glo. videntur variare. Nam in. d. l.
 herenius vñ velle qd non debeatur: sed in. l. qd
 seruus. ff. de lega. ij. tenet qd licet acquiratur be-
 reditati z per psequens heredi tñ heres tenet
 restituere legatario. primā glo. approbāt vltra-
 montā. in. l. si. C. de vsur. z fru. lega. z per. d. l. si
 tibi homo. §. cum seruus. de lega. pño. nec ob.
 l. titio. ff. de fur. quia ibi loquitur de fictione. z
 quadam necessitate. Sed bar. in. d. l. seruo lega-
 to in pñ. ff. de le. primo. tenet glo. in. d. l. qd fu⁹
 Sed Raf. z Imol. ibi tenēt glo. vñā cū vltra-
 mon. i. d. l. herenius. sed Dy. in. d. l. q seruo cō-
 cordat has gl. aut heres fuit i mora ad eundē z
 tunc fructus pcepti añ aditā hereditatē. s3 qñ-
 tur hereditati tamen debent restitui legatario.
 Ita intelligatur glo. in. d. l. q seruus. Qu3 sint
 quesiti post mortem testatoris. z hec videtur
 pbari per. l. vsufruc. legatus in pñc. ff. de vsuf.
 z in. l. huic scripture. ff. ad. l. acquil. in pñci. aut
 non fuit in mora ad eundē. z tunc non veniunt
 restituendi legatario. vt dicit glo. in. d. l. hereni-
 us facit. l. si tibi homo. §. cum seruus. z. l. iul. §.
 i. ff. de lega. primo. Sed mihi placet distin. glo. i
 d. l. q suus. quā bar. in disticte tenet. quia quā-
 uis fuerint acquiriti hereditatū. qñ pñm heres
 adiuit hereditatez z legatarius acceptauerat le-
 gatum retro. z semper legatarij fuisse pñmū
 legatum. vt. l. suum filij. §. i. z. d. l. si tibi homo.
 §. cum seruus. ergo tunc in effectū tex. fingit fru-
 ctus pdictos spectare ad legatarium. z ideo he-
 res cogitur eos legatario restituere. vt. d. l. apd
 Jul. §. i. in fi. ff. de lega. i. z. d. l. quesitus. §. si tu-
 bi seruus. a pñario sensu. Et predicta pcedūt
 quando legatum fuit purum. Sin aut fuerit cō-
 ditionale vel in diē dicim pceptis post conditō-
 nem vel diē euentum in puris in pceptis ve-
 ro ante diē vel conditionem. z tūc nullo mō
 veniunt restituendi: vt videtur gl. in. d. l. q ser-
 uus: z facit glo. in. l. emptor. in fi. magne glo. d
 rei vendi. Aduertas tñ qd vbi dixi qd veniūt re-
 stituendi ē verum nisi heres pceperit bona fide
 quia ignorabat legatus forme factū in codicil-
 lis. Tertio d casu consūptis non tenet: vt. l. q
 situm z ibi no. de acq. re. do. Existētis vero te-
 nentur restituere: vt. l. certum de rei vendi. C. z
 ibi Ly. z docto. z. l. fructus. ff. de peti. bere. qd
 esset verum nisi bona fide tanto tempore tenu-
 issent qd fructus pdictos dicatur pscipisse. ita
 dicit glo. quam s. quitur ibi bar. z communiter
 docto. in. l. sequitur. §. fructus. ff. de vsucap. ad
 das glo. quando dicantur z presumantur co-

rumpi. quia triennio ut no. glo. et ibi doct. in. l. i. C. si aduersus. vsucapi.

Sequitur glo. Item. p. vltra predicta legauit domum.

Nota quod istud verbum hoc amplius vel hoc verbum et vltra hoc est repetitum primi legati. Et vltra primum legatum legat etiam domum. ut l. si sic. et l. si tibi pure. et ibi plene bar. ff. de lega. iij. in tantum quod est repetitum et repetit ut etiam legata primo inutiliter facta confirmat. ut l. legata inutiliter. ff. de lega. primo. et quod ibi per glo. bar. bal. et docto. et idem si dicatur amplius quia dote. lego. x. quoniam in tali casu videtur esse dos et decem legata. ut l. cum ita. ff. de dote. plega. et idem si dicatur vltra ea que legauit. ut l. cum vltra. C. de fideicommissis. et l. Scio. §. uxori. de annuis lega. vel preteriticum. vel supra sticum. ff. sol. ma. l. diuortio. ver siclo item. si lega. vel plus quam sticum. ut ff. si cui plus quam. per. l. falcid. l. i. in principio lego fundum. ut no. d. mei istud. l. legata inutiliter. et idem si dicatur eo amplius lego. x. ut est tex. in. l. liberis. ff. de condi. et demon. et l. lecta si cer. pe. Secus si est tantum modo illa dictio amplius suis illa dic. hoc vel hijs vel his vel eis vel alia filii. quia tunc reiteratione actus legandi et no. antiquum legatum repetit: ut est tex. in. l. si seruus legatus. §. si ita scripserit. ff. de lega. primo. vbi ponitur exemplum amplius quam titio legauit scio centum lego qui a seius non habebit nisi centum. Sin autem est aliqua dictio repetita tunc secus. non solum haberet dicta centum. sed etiam partem legati facti titio. ut est tex. in. l. si sic. ff. de lega. iij. et in. d. §. si ita scriptum Sin autem non precedat quod repetit non inducit repetitionem. ut d. l. si seruus legatus. §. si ei dic ut per bar. in. d. §. si ita scriptum. Et hoc est verum repetat. Sin autem hec dic. hoc amplius repetat etiam qualitates ut si legatum erat conditionale videtur etiam repetisse conditionem. ita quod insequens. insit conditio. et glo. in. l. iure. petentis de lega. iij. tenet quod sic quas sequitur bar. in d. l. si tibi pure pro qua tamen allega. casum in l. liberis oibus de condi. et demon. addas quod no. bar. in. d. l. si tibi pure per tex. in. l. aurelius. §. testamento de lib. lega. Quid si dicta repetitio fiat in codicillis. vide bar. in. d. l. si tibi pure. tu addas tex. in. d. l. legata in utiliter. vbi etiam loquitur de codicillis. Quid si dicatur quod reliquit titio talem domum cum hoc quod amplius petere non possit. ut sit contentus de dicta domo dic quod omnia legata dicto titio facta conformia videntur adempta. ut si hoc legatum domus est purum omnia alia legata pura videntur adempta. sed illa que sunt sub conditione vel post mortem non videntur adempta. ut l. fideicommissis. §. si quis ita et ibi bar. ff. de lega. tertio. quod est no. Quero testator legauit domum simpliciter. an valeat legatum dic. hęc domum in aliqua in patrimonio et valet. ut l. si domus in principio. de lega. primo et ibi glo. et docto. et in. l. si ita superius. et ibi gl. in pncipi. et bar. et Raf. de verbo. obli. Ex quo bal. i. d. l. si domus infert quod si testator legat uxori habitationem in vna domo ipsius testatoris per ut sibi placuerit. Sed istud ibi non placet Raf. quia hoc videtur contra mentem testatoris quod velle conseruare uxori habitationem in domo in qua

erat solitus cum uxore habitare. ar. l. vel vniuersorum de pig. act. et l. i. et l. si quis. vinum. §. si quis acetum de vino et tri. legato et l. alio in fi. d. ali. et ci. lega. facit quod no. per docto. in. l. i. C. de lega. Sed in hoc dubito quia in dubio videtur relicta habitatio secundum qualitatem personarum. ut ar. l. plenum. §. equitij de vsu. et habita. et l. verum. §. si. de rebus du. et ar. No. per bal. in. d. l. si domus in illa. q. quando comes permittit militi dare feudum etc. Et predicta procedunt quando testator habet plures domos in eadem ciuitate. secus si haberet in diuersis ciuitatibus quod tunc indubio intelligitur reliquisse domum vel habitationem de domibus ciuitatis in qua habitabat ar. l. que conditio. §. i. et quod ibi bar. ang. et d. mei. ff. de condi. et demon. et no. bar. in. l. libellozum in pncipi. ff. de accusa. et facit. l. nulli. et quod ibi no. C. de epis. et cle.

Sequitur glo. Item iussit et mandauit post mortem omnium suorum in domo sua fieri vnum hospitale.

Et vide bar. in. l. placet. ff. de liberis. et postu. vbi dixit quod si testator iussit fieri vnum hospitale in domibus suis. et postea superuixit et domum alienauit et aliquis emit. quod licet illa verba in domibus suis propter illud verbum suis intelligatur de illis domibus que erant testatoris tempore testamenti. ut l. si ita et ibi plene bar. ff. de au. ro. et argen. lega. Tamen saniores pro loci referuntur ad domos postea emptas. ut d. l. placet et per hac adducas. l. si seruus. §. quinqz et quod ibi bar. et docto. ff. de lega. primo. Quis autem possit esse hospitalarius rector. et gubernator. hospitalis pauperum habetur in cle. ij. de religio. domi. dicendum est ut ibi et per petrum de Anch. ibidem. et dicam statim et hospitalia ita demum dicuntur loca pia si auctoritate episcopi diocesani fuerint constructa aliter dicuntur mere profana. vide d. cle. ij. de religio do. et bal. in. l. si quis ad declinandam. §. in omnibus. et maxime in versiculo. Sed quero iuxta hoc de duabus questionibus: Et aduertat quod quando testator mandat construere hospitale istud debet fieri infra annum et si non potest construere. i. annum si debet produci alia domus: vbi tenent hospitalitas. ut i. auc. de eccl. ti. §. si quis edificat col. viij. Et aduertat quando talia hospitalia non sunt fundata auct. episcopi. Sed auctoritate prelati quia vnus nobilis in vna villa fecit vnam hospitalem: et ibi hospitalitas obferuntur non dicuntur esse hospitalia perpetua. Immo voluntate testatoris potest reuocari. ut nota. glo. pen. in. d. cle. ij. de relig. do. facit extra de donat. c. inter dilectos. Et dicas quod etiam laici possunt esse hospitalarii: et rectores hospitalium ut C. de epis. et cle. l. omnia priuilegia. Secus si esset monachus. ut no. in. d. cle. ij. de relig. do. ita dicit bal. in. l. orfanotrophos. C. eo. quia hospitalarii debent conficere inuentarium de rebus et iuribus hospitalis coram notarijs et iudice ad probationem. aliter nisi dictum inuentarium prius fecerint non possunt aliquid facere neque in iudicio neque extra. et interdicta fuerit sibi administratio per superiorem. ut d. cle. ij. facit. l. legitimos. et quod ibi bar. C. de leg. tutor et ideo dicit bal. in. d. l. orphanotrophos quod videtur pronuntiarum. sed quedam hospitalarius qui

non docebat de inventario: quia hospitalari? dicitur ad similitudinem tutoris et curatoris ut d. l. orphanotrophos. Et advertas quod bona hospitalis non possunt alienari nisi subsistente causa sicut res ecclesie. ut no. in aucten. hoc porrectus et quod ibi per bar. et Saly. C. de sacro. sanc. ec. Et tene menti quod si aliquid relinquatur hospitali ad certum usum converti nisi auct. pontificali. ut d. cle. ij. vide bar. in. l. legatus. ff. de usu fruct. lega. et Jo. de Imol. in. l. i. ff. de condit. in sti. Et etiam nota. quod de relictis hospitalibus p[ro]p[ri]is et que sunt fundata auct. epi tunc episcopus debet habere quartam. Non autem si non est tale hospitalium quia non est fundatum auct. episcopi. Ita dicit bal. in. d. l. orphanotrophos et in. d. l. si quis ad declinadam. in. d. §. in oibus. Quid si testator reliquit unum podere euz hac conditione. ut ibi fiat unus locus p[ro] religiosi ita quod ibi fiat unus locus religiosorum. dic quod non vs hoc eius quia dicitur quasi impossibile hoc est multum difficile quia non possunt novum locum religiosi assumere nisi Romao pontifice requisito. ut d. l. et cle. ij. de relig. do. Ita et dicit bar. l. l. apud Jul. §. si. ff. de leg. i. et ibi Imo. et.

Sequitur glo. Item. R. talem fundus quem dicit a Scio. et sic quod erat alienus.

Nota quod legavit rem alienam. Constat etiam rem alienam legari posse utique si cooperari potest etiam si eius comparatio difficilis sit. ut dicit tex. in. l. apud Jul. §. si. cum le. sequentibus et ibi glo. ff. de lega. primo heredi indistincte potest legari. ut l. unum ex fami. §. si rem. ff. de lega. ij. An autem res possit legari ut saltem extimatio debeatur. Vide tex. glo. et docto. in. c. quod filius extra de testamentis. et no. docto. et Imo. in. l. apud Jul. §. si. ff. de lega. primo fm Saly. valet legatum in iudicium domini. sed heredis sic. ut ibi per gl. Et advertas quia aut res p[ro]p[ri]a testantis. aut heredis. et distinguitur aut relinquatur coniuncte persone. ut illi cui verisimile est quod si testator sciret omnino relicturus est et legatum debet ita tenet gl. bar. et Saly. in. d. l. cum alienam unde iudicis erit declaratio. Sed tali casu an ipsa res peti potest vel debeat agi quod heres emat. vide bar. et docto. i. d. l. cum alienam habebat aliquid quod ius in ipsa re. et tunc solum ius quod habebat videtur legare. ut l. q[ui] i reruz. §. i. et l. si domus. §. si. ff. de lega. primo. et l. vxor patru. C. de leg. et l. stico. et ibi vide bar. ff. de usufruct. lega. aut res est penitus aliena et tunc distinguitur aut sciverit testator rem alienam. aut credebatur suam: vel sui heredis. et an legatur coniuncte persone vel tali cui verisimile est quod omnino testator fuisset relicturus. quia hoc ultimo casu valet: alias non. ut d. l. cum alienam. Sin autem dubitatur an testator sciverit vel ignoraverit alienam. vide longam distinctionem Saly. in. d. l. cum alienam versiculo. Et ideo ut hec materia clarius et plenius tractetur. Quid si testator ignoranter legat rem alienam sciente tamen et volente domino. An indistincte valeat vide bal. in. d. l. cum alienam. et Saly. ibi versiculo. Sed ante quam transeam ad regulam sufficit remissio quia esset nimis longum tractare. Quid si testator legat fundum suum dotalem. an teneat legatus et

videtur quod non. ut l. dotalem. ff. de testamento mili. et ita tenet ibi glo. et Jac. de bare. et Oldra. dicitur rationem glo. ibi quia imo est incertio saltem permutatio. ut l. ita constante. ff. de iure. do. et l. si. Unde dicunt legatus non valere quo ad ipsum fundum: sed valet quo ad extimationem in iudicium heredis. ut l. cetera. §. si duobus. ff. de lega. i. et l. si quis inquilinos in p[ro]nci. eo. ti. et idem tenet bal. sed bal. in. l. apud Jul. §. si. eo. ti. concordat opi. glo. et bar. dic. ut ibi. sed Saly. in. d. l. cum alienam dicit quod imo est distinguendum. aut testator legat suum fundum dotalem proprium et extimatio est non debetur quod videtur legare ius quod habet licet eius morte. ut d. l. quod in rerum. §. i. Secus si non proprium dotalem. sed alterius quia tunc casu rei aliene tene legatum. sed extimatum deberi non obstante quod sit dotalis et hoc pl[ur]z. Quid si testator rem alienam possidet debet quod sua putabat legavit extraneo. An heres teneatur legatario. vide glo. in. l. alienam. i. ff. et ibi bal. et Saly. versiculo tertium. Dubium est si testator et. Et quod dixi quod debetur extimatio quando legatur scienter. limitatur quando illi legatario nihil erat debitum. sed si illam rem legatus poterit legatarius aliquo iure. saltem civili retinere re tunc indistincte debetur extimatio et si ignoranter legasset ut est tex. cum glo. et ibi paul. de cast. i. l. heres excepto fido. ff. ad treb. quod no. ad limitationem. d. l. cum alienam.

Sequitur glo. Item reliquit. §. xxv. flo. in quibus aseruit sibi teneri ex vno equo quem nunc emio ab eo.

Nota quod est in testamentis potest fieri contractus de quo in. l. heredes palam. §. si. de testam. et valet et tenet et sortitur effectum non potest revocari nec intelligitur revocatum. licet revocatum fuerit ipsum testamentum vel ultima voluntas non valebit. ut no. bar. et docto. in. d. l. heredes. palam. §. si.

Sequitur glo. R. Talem vineam et quod ipse possit eam capere. et ad hoc dedit ei licentiam.

Notandum est quod testator dedit licentiam dicto legatario quod sua propria aucto. ingredi posset possessiones rei legatę. et valet talis licentia: ut est tex. et ibi glo. bar. et docto. in. l. tertia testamenti. §. lutiuz de lega. ij. sicut etiam in contractibus aliquis. ut venditor potest dare licentiam emptori ut rem emptam possit capere propria auctoritate. ut l. ij. C. de pigno. et ibi late bar. alias est si ex stipule debeam ibi sicutum vel ex venditione et sic etiam ex contractu oneroso nedum tibi tradidero et tu sine voluntate mea natus. et etiam diceris commississe furtum. ut l. si ex stipulatione. ff. de acqui. poss. Nam legatarius res sibi legatam ex propria auctoritate non possit ipas capere si post aditam hereditatem per heredes dictam rem legatam subtraxit ut est casus in. l. non dubium. C. de legi. et incidit in penam tali casu quia legatum perdit et actionem pro legato amittit. d. l. non dubium. al. autem si ante litem p[ro]te. decepit rem legatam. facit extra de suc. ab inte. c. cum dilectus. et ita tenet gl. et docto. in. d. l. non dubium. Et predicta p[ro]cedunt nisi legatarius sit executor testamenti. Nam tunc potest rem sibi legatam propria aucto. accipere. d. l. filius fa. §. si

duz. ff. de contrahem emp. Et ad predicta adde
q̄ hētur in. l. bis. C. de fur. ita dicit bal. in. d. l. si
dubium q̄ forte est verus si eēt solus z vnicus
executor. al. autē si eēt plures executores quo
rum vnus eēt legatarius. quia nō credo q̄ pos
sit rem legatam sibi solius. z p̄a aucto. accipe
re. sed o3 q̄ habeat de manibus suorum vel a
liorum executorū vel de eorū consensu ar. l. pu
pillus obligari de auct. tutor. Et etiam predi
cta p̄cedunt in legato sp̄ci. Sin autē eēt legatū
generis. dic vt no. in. l. exeat. ff. q̄ me. cā.

Sequitur glo. Item reliquit karollo facto
ri suo liberationem. a quocunq; debito quo te
netur mihi occasione administrationis quā fe
cit de bonis meis.

In hac ergo liberatione legata. Aduertēdū
ē q̄ aliquando relinquitur liberatio si ratōes
sue administrationis rediderit. z tunc non red
diderit: z tunc non cōsequitur dictus legatarius
liberationem predictam nisi dictas rationes p̄
mo rediderit. vt. l. statu liber in p̄nci. Aduertē
dum tamen ē q̄ ista p̄cedunt si res ē clara a deo
q̄ ad eius manus perueniunt z clare. z aperte
rationem rediderit. facit. L. cum seruus z q̄ ibi
habetur in tex. glo. z bar. dy. ang. z. d. mei. ff. de
condi. z demon. Sin autem aliquid eēt obscū
z non clarū satis ē q̄ satisfidet z satisfando pos
set constitui liberationem sibi relicta vt est ca
sus in. d. l. statu lib rōnum. Et ideo ang. z Jo
an. in. l. iij. §. ant. pretor. ff. de re. iud. dat optimā
cautelam. quando aliquis mercator factor vel
aliquis habet aliquas rationes redere vel ali
quam q̄ntitatem pecunie vel res ex aliqua mu
tua negotione z aliqua sunt clara: z aliq̄ obscu
ra. Quod illa que clara sunt restituere z p̄stare
debet. pro illis autem que non sūt clara depo
nat vnum bononemū z offerat se paratum resi
duum prestare cum declaratū fuerit. z per hoc
prestet fideiussozem. Nam sic faciendū dicitur
adimpleuisse id quod tenebatur. q̄ singulari
ter tene menti. Secus autem si eēt dictum q̄ ali
quid teneat non sufficeret q̄ daret fideiussozes
immo opus ē q̄ dictam pecuniam quā dare ip
se soluat al. non cōsequatur liberationem sibi
legatā. vt. d. l. statu liber. rōnum. §. i. Quero i ca
su quando est relicta liberatio factori de admi
nistratione bonorum testatoris quam fecit. et
bar. in. l. aurelius. §. gaius. de lib. lega. versiclo.
Sed quid importat talis liberatō i vltima vo
luntate dicit q̄ talis liberatio facta in vltima vo
luntate importat q̄ videatur eēt remissus dolus
allegat. l. ei cui. eo. si. quando erat contractus i
quo veniebat dolus. Sin autem aliquis teneba
tur actione generali vel vniuersali. vt i casu no
stro actione neg. gest. vt reddere rationem vili
cationis. z tunc aut talis liberatio relinquit̄ pa
tri per filium z importat liberationes a toto. vt
d. l. aurelius. §. titius. Si vero fuerit extraneo z
tunc si testator ipse liberat z liberationem relin
quit z nō videtur. dolū nec reliquorū
prestationem z iste ē casus in. d. §. gaius. cui si.
z idem si signaret heredem nō agere. Non aut
eum grauat vt factorem liberet tunc videt̄ re
missus dolus. z prestatio reliquorum iste ē tex.
in. l. si quis rationes cum si. ff. de libe. lega. z ra
tōem predictorū. vide bar. l. d. §. gaius. facit. l. si

Suus testis. ff. de leg. primo. z vidē. l. actione
z q̄ ibi doct. C. de transac.

Sequitur glo. Item reliquit. A. vestem suā
mozellā aut lorica de Azuro.

Quero cuius electio sit huius legati alternati
ui an heredis an legatarij. z dicas q̄ est electio
legatarij z non heredis. vt. l. lutio cum si. ff. de
lega. ij. Quod ē verum si verba p̄ferantur sim
pliciter vel ad legatarium dirigatur. secus si di
rigantur ad heredem vt ibi ē glo. valde nota
bilis. licet in contractibus in dubio electio sit d
bitoris vt. l. plerūq; in si. ff. de iure. do. Sed di
ctorum legatorum in genere cuius sit electō di
cam infra ea. glo. Sed aduertendum ē q̄ opus
ē q̄ vnum de alternatiuis eligat. non autem po
test partem vnius acceptare. z partem alterius
sue consistunt i specie. siue vni i sp̄e z aliud in
q̄ntitate. vt est tex. in. l. si ex toto. §. si. z quod no.
per glo. bar. z docto. ff. de lega. primo. Quero
si legantur filiosa. vel suo alieno duo alterna
tine cuius erit electio patris vel domini vel filij
vel serui. vt. l. si stipulatus fuerim illud aut illd
in p̄ncipio. z ibi bar. z docto. z in. l. si. i. p̄n. z ibi
Zmol. z ibi Scrip. ff. de verbo. ob. quia cum in
alternatiuis ius z obligatio z debitis q̄ est in
vnoquoq; de dictis alternatiuis vt. l. illud aut
illud de consti. pecu. cui si. transit in patre z do
minum. vt. l. placet. ff. aq̄. here. z remanet tan
tum modo nuda facultas eligendi que est facti
Sed factum coherens persone filij vel serui et
per eos explicandum non per patrem z domi
num sed per filium z seruus. debet explicari vt
§. cum factum insti. de stipul. seruo. Mo. in. d. q̄
dicitur de verbo. ob. q̄ est verum filio vel suo
vnius al. eis mortuis electio transit in patrem
z dominum z in heredem legatarij. Sicut i he
redem stipulatoris. vt est tex. in. d. l. si stipulat
fuerim in secūdo casu coniueta. l. suum filij.
§. eum qui cirographum. ff. de lega. primo: et p̄
hoc optime facit. l. si pamphilo. ff. de op. lega. et
q̄ habetur z ibi Raf. in. l. Julianus. in p̄ia car
ta de lega. i. z quod ibi scripsi. Ex his sequitur
q̄ dies legati atratiuiz ius eligēdi cedit a mor
te testantis quo ad remissionem. Quero an fa
cta electione de vno liceat variare. z dic debitu
facta electione totale ius transit in legatarium
ergo non potest variare vt habetur in. l. huius
modi. §. sticum aut pamphilum. ff. de lega. p̄mo
cum si. z si statim electus moritur vt ibi. Si ve
ro testator dederit heredi electionem vnus ser
uus de alternatiuis sit in fuga p̄ns seruus. p̄
stari debet aut absentis extimatio. l. cum res. §.
si sticus. aut pamphilus. ff. de lega. i. Sed tunc
dic vt ibi habetur. si quis velit scire cuius sit
electio dic plene z per cōclusiones. quia aut lo
quimur in vltimis voluntatibus. aut in cōtra
ctibus. aut in gratijs siue beneficijs. z ista po
nant bal. z Zmol. in. l. que duos. ff. de lega. p̄
mo. Sed tu sic breuiter concludas quia p̄
mo est semper inspiciendum in vnaquoq; di
sp̄ositione ad que verba executiua dirigant̄ q̄
ille habebit electionem. siue fuerit debitor siue
creditor siue concedens gratiam siue recipiens
vt no. glo. bar. z docto. in. l. lucio. ff. de lega. ij. z
idē no. bar. z docto. in. l. si stipulatus fuero. de
verbo. ob. Aut verba sunt indifferenter. plata

z sic sumus in dubio. Et tunc aut in ultimis voluntatibus. z tunc aut legatum e factum in spe de qua dubitatur. z sic agitur pprie ad declarationem vt quia expressum est pprium nom en. vt puta lego sticum cum plures sticos habet z tunc talis declaratio spectat ad heredem. vt l. si quis a filio. §. si plures cum glo. de lega. primo. z ibi ponitur rem pro quo facit id quod dicimus in stipulatio. z in iudicijs. l. Inter stipulantem. §. sticum. ibi bar. z docto. ff. de verbo. obli. z no. glo. in. l. pomponius scribit si frumētum. §. si. ff. de rei ven. Aut est legatum alternatiuum. z in dubio vt dixi electio e legatarij. vt. d. l. lutio. z ibi glo. z docto. Nec obstat. l. cū res §. si stichus de lega. primo. quia alio casu loquitur. vt ibi per glo. z docto. Aut est legatum generis z in dubio electio est legatarij. vt est tex. i. l. si seruus legatus. §. cum homo. ff. de lega. primo de quo vide plenius glo. in. l. coheredes. §. incerto fa. here. z insti. de lega. §. generaliter: et plene no. per docto. in. l. legato generaliter de lega. primo. z facit tex. in. l. iij. z ibi bar. z l. iij. de vino z triti. lega. Aut legatur incertum de certis z sic quodā modo sub genere alternatiuo. z tunc quando legatur vnum de seruis in dubio electio est etiam legatarij. z sic creditoris fauore vltime voluntatis. vt. l. qui duos. ff. de lega. primo. Aut loquimur in cōtractibus z in dubio electio est debitoris. vt. l. plerūq; in fi. ff. de iure. do. z no. bar. in. d. l. lucio. z no. dy. in regula in alternatiuis de reg. iur. in. vi. Quod itel ligas tam verum in rebus alternatiue debitis. secus in ptractibus vel remedijs quia electio e creditoris vt. l. ij. §. ij. ff. de eo q; cer. lo. z no. bar. in. l. stipulōes non diuidūtur in pncip. circa ff. Aut in gratijs sine beneficijs z erit electio illi? cui facta e gratia. vt. C. de colla. damp. l. i. lib. xi. fm bal. in d. l. qui duos. q; ibi d. Joā. intelligit verum quando gratia conceditur pprio motu superioris alias secus. vt in. c. si pluribus de pben. in. vi. Et aduertat tu q; i dubio nisi expmatur verbum pprio motu presumitur concessū ad petitionem. imo ob importunitatem petentium. vt. l. i. C. de peti. bo. subla. li. x. z ibi bar. z no. bar. in. l. iij. in principio. ff. q; quisq; iur.

Sequitur glo. Item legauit. Id. vnu equū. Predictum legatum factuz dicta forma dē eē legatum in genere. vt. l. legato generaliter de lega. primo. l. cohereds. §. incerto fa. here. z ibi glo. z insti. de lega. §. generaliter. in quo legato generis nullius equus dicitur in obligatione. vt. l. meuius. §. duorum. z ibi glo. bar. z docto. ff. de lega. ij. z facta electione z solutione d' vno equo baiouel mozello statim ille sic electus presumitur fuisse semper z ab initio legatus in spē z in obligatione. vt est tex. in. l. cum incertus. et ibi nota. ff. de lega. primo. quia singuli possunt solut. z sic possit intelligi. l. si vnus. §. sed z si quis generaliter. ff. de pac. Item per istam incertitudinem que est ante solutionem potest dici. put dicitur in. l. iij. in fi. de statu. lib. alias qui et a quibus q; hoc legatus conditionale quodāz modo. z sic debet intelligi glo. in. l. si homines ita in effectu post opinioes tenz bar. post. An drea de pisis in. d. §. duorum. z dicit q; est casus in dicta. l. meuius. §. duorum versiculo quarto

quero. z videtur q; homine legato. z in. l. ij. §. i. de verbo. ob. Quero in legato generis cui? sit electio. z dicas q; legatarij. vt. l. si seruus lega. §. cum homo. ff. de lega. primo. ita no in. d. l. generaliter de lega. i. debet tamen legatarius eligere mediocrem. vt no. in. l. legato generaliter de verbo. ob. q; est verum nisi fuerint verba directa ad heredem. vt no. glo. in. l. lucio. ff. de lega. ij. quia tunc heredi conceditur electio. Ita etiam dicit bar. in. l. cum res. §. si sticus de lega. primo. Tene menti q; aliud e legatum in genere generalissimo. z aliud in genere sub alterno fm legistas: de quo per glo. z docto. in. d. l. legato generaliter z ppter incertitudinem dicti legati quia nescitur quis equus fuerit legatus potest dici tale legatum quodāmodo conditionale. non q; sit pprie conditionale. vt. l. iij. ff. q; agb? Nam transmittitur ad heredem moriens legatarius. l. heredes. §. si incertis fa. here. q; nō trāsmitteretur si esset pprie conditionale. ita dicit bar. in. d. §. duorum. Sed aduertat quia quādo legatur equus vel homo in genere. z tunc aut testator habet in patrimonio plures equos v' plures seruos. z omnes quos habet i patrimonio decedant heres est liberatus quia tale legatum primordialiter quos hz in patrimonio al. autem si non haberet aliquē in patrimonio omnes alios continet. vt. d. l. meuius. §. duobus de lega. scdo. Ita dicit glo. que ab omnibus approbatur in. d. l. legato generaliter q; no.

Sequitur glo. Item. B. scutifero suo vnu equū que optauerit.

In hoc legato optionis dicendum e q; nullus equus dicit eē debitus nec in legato. sed ille dicitur fuisse legatus qui optatus fuerit. vt voluit Raf. in. l. Jul. in prima carta. ff. de lega. primo. debet tamē legatarius eligere mediocrem sicut o; q; faciat ille cuius legatus est in genere vt no. in. l. legato generaliter in principio. ff. de lega. primo. nam legatum optionis equiparatur legato generis. vt. l. ij. §. i. z ibi no. per gl. z bar. ff. de optio. legata. Quinimmo omnis ille qui habet electionem z facultatem eligendi vel declarandi debet eligere z declarare mediocrem vt est glo. notabilis in. l. si quis filio. §. sed si plures ff. de lega. in qua electione. siue optione ad hoc vt valeat z sortiat effectum plura requirunt de quibus inter glo. bar. z docto. in. l. serui electione. ff. de lega. primo. Quero aliquis. vel hz electionem habuit An iterum possit eligere vt de bar. late in. l. ij. ff. de op. lega. facit quod not. bar. in. l. z ibi ang. Raf. z Ymo. z ludo. ff. de donat. Quid si filio vel seruo dat vel legatur optio. An possit optare sine patris consensu. dic q; non solum potest optare sine patris consensu. sed imo requiritur q; iustus precedat vt est tex. z ibi docto. in. l. Julianus in pria carta. ff. de lega. primo. vt dicimus in aditione heredi. vt. l. si quis mibi bona. §. iustum. ff. de acq. here. Et est no. q; licet de iur. ff. de lega. op. tionis eēt conditioale hodie vero est purū o; si legatarius decedat anteq; optet tamen transmittit dictum legatum optionis z sic dicta optioem ad heredem suum. in. §. optionis q; ibi no. Quando legatus equus aufugit vide. l. cūz seruus. z q; ibi nota. ff. de lega. primo z per glo.

plene et ibi bar. et docto. in l. q. legatur. ff. de in-
dic. et in l. i. c. ubi de fideicom. agi. o. per doc-
to. et Saly. in quo concludas. Aut equus lega-
tus tempore testamenti erat absens: et tunc ad
hereditatem sumptus et opera pergrandi. vt. l.
cum seruus. ff. de lega. i. Et si dubitaretur: An
equus ille legatus sit: cauebit heres fm forma
l. seruo legato. §. si. ff. de lega. primo. q. est veru
si equus eet multum a longe vel ignoretur. vñ
perquiratur. et in perquirendo magnus sumptus
perquiretur: tunc sumptus spectent ad heredem
vt dixi ro. quia si spectarent ad legatarius. lega-
tum nullum haberet comodum q. testator sen-
sisse non videtur: cum illud eet tempore testa-
menti. vt. d. l. cum seruus. Sed si equus legat-
us eet absens non multum a longe: tunc heres li-
beratur dando eum. vt. C. in l. cum res. §. prio.
et no. in l. quod legatu. §. prio. ff. de iud. et no. cy.
et docto. in l. i. c. ubi de fideicom. agi. oportet
ratio quia in sumptus in redimendo fiat per le-
gatarium. Adhuc tamen legatum remanet euz
emolumento. an rationem et differentiam. facit
tex. in l. si res obligata in fi. ff. de lega. i. Secun-
du tempus e quando equus incepit ee absens
post testamentum ante aditam hereditatem: tunc
videtur glo. dicere q. labor persone erit here-
dis in psequendo sumptus vero debeat fieri
p legatarius. Ratio quia testator non videt gra-
uasse heredem in sumptum cum non esset tempo-
re testamenti. vt. l. si seruus legatus. §. i. de lega-
tis. i. Tertium tempus e post mortem et aditam
hereditatem. tunc glo. distinguit: aut fuit culpa
heredis: aut non. vt. d. l. cu seruus et bene. Sed
ad vnus aduertat fm Bar. ibi quando heres e
in culpa et glo. magna. ibi videtur q. ex titulo pe-
tatur equus. et bar. ibi dicit q. quilibz est bona
videtur enim quando res non reperitur culpa
heredis si dicat se redditurum equum. debet ei
statui modicum tempus ad reddendum. als co-
demnabitur in extimatione. p hoc. l. si constan-
te. §. si vxor. ff. so. ma. Quartum tempus e quan-
do post mortem ante aditam hereditatem. dic-
vt in glo. in d. l. cum seruus. ita dicit ibi bar.

Sequitur glo. Item legatum factum gao
ademit et cassabit et valere no voluit. Sed illud
relinquit petro.

Hic videndum est de ademptione legatorum
et de translatione iuxta titulum insti. de ademp-
et transla. lega. Et dicendum est q. ademptio fit
duobus modis expresse et tacite. Expresse vt q.
titio legauit adimo vt hic siue q. titio legauit ne-
q. do neq. lego vt in dicto tit. insti. de ademp-
lega. Aut tacite vt si inimicie horte fuerit inter
testatorem et legatarium. vel alio modo vt infra
dicam facit. l. iij. §. si. ff. de adi. lega. Sed transla-
tio fit quattuor modis. Nam aliquando muta-
tur psona grauata. aliqui persona legatarij vt
hic. aliquando res legata. aliquando q. pure da-
tum est datur sub condicione vel in diez. vel ec-
tra vt. l. translatio. ff. de adi. lega. Etiamus p-
mo ad materiam. ademptionis legatorum. et si
fiat expresse. et tunc aut in eodem testamento. et
tunc perinde est ac si datum non esset: vt. l. si ita
scriptum. ff. de lega. pmo. et sic ipso iure non de-
betur vt ibi. In tantum q. si heres p tali lega-
to conueniatur et apparet in eodem testamento

de ademptione non est opus aliqua exceptioe
iuris vel intentionis vl facti. Sed index ex suo
officio debet legatarium repellere: vt no. bar. l.
d. l. si ita scriptum. ar. glo. in l. ubi pactum. C. d.
trāfac. et quod ibi bar. et docto. et bar. in l. lecta.
in prin. ff. iij. cer. pe. et gl. et bar. in l. si vnus. §. pa-
ctus. ff. de pac. In tantum q. esset in allegatio-
nibus deduceretur ad mentem iudici: vt. l. euz
qui ita. §. qui ita. et ibi bar. et docto. ff. de verbo.
ob. Sin autem ademptio fiat in alia voluntate
et tunc aut in alio testamento vel codicillis solē-
nibus. et tunc idem quia codicillus est legitima
voluntas ad tollendu legata vt insti. de ademp-
lega. Ita dicunt docto. in d. l. si ita scriptum. l.
glo. dicat fm. Sin autem fiat ademptio in testa-
mento non solēni. et tunc bal. in d. l. si ita scriptu
dicit q. non tenet ademptio per. l. si iure. ff. dele-
ga. iij. q. est verum si tractatur de tacita adem-
ptione si expresse si tamen sit ademptio etiaz in
testamento non solēni. Nam tunc saltem ope ex-
ceptionis tolleretur: vt. l. militis. §. veteranus
ff. de testamento militis. Secundo casu quando
fit ademptio tacite et tunc tollitur ope exceptio-
nis et non ipso iure: vt. d. l. iij. §. si. et l. ex parte.
ff. de adimen. lega. hoc verum in legato et in fi-
deicom. Secus in hereditate. vt. d. l. ex parte. et
ibi gl. et dicitur fieri tacite ademptio si p legatu
factu superuenerit inimicie capitales vel gra-
ues. vt. d. §. si. q. de inimicie dicitur est veru:
si heres fuit ca inimicie alias sec? vt. l. ex par-
te. et ibi bar. ff. de adi. lega. Et dicunt etiaz inter-
uenire inimicie si legatarius accusauerit testa-
torem de crimine capitali et tacita ademptio q.
durat licet testator postea faciat codicillos et de-
dicta accusatione vel inimicie non faciat me-
tionem. vt. l. filio. §. pen. eo. ti. vel alia magna de-
dignatio vt quia concubuit cum vxore vel filia
testatoris et et si talis concubitus fuisset post mor-
tem testatoris quia si testator hoc sciisset non
e verisimile q. legasset imo legatum vel fideico-
missum renocasset. vt. l. fideico. et ibi gl. C. de fi-
deico. et l. sororem. et ibi glo. et docto. C. de his
qui. et indig. et facit optime quod no. dicit bar.
in l. i. ff. de his qui. vt indigni. et qd no. bar. ag-
et doc. in l. licitatio. §. q. illicite. ff. de public. vna
tenementi perpetuo q. in adimedo q. testator
coecessit statur verbis testatoris. vnde si testa-
tor dicat q. legatarius sibi iniuriam itulit stabit
tur verbo sine alia probatione et sic renocatio:
vt est tex. et ibi bar. ff. de adi. lega. Et aduertat
q. talis ademptio siue renocatio legati pot fieri
ante legatum factum et fita post legatu factu
vt. l. mibi et tibi. §. si. et l. si ita scriptum. de lega.
primo. Secundo aduertat quia talis ademptio
potest fieri in re. et in diem et sub condicione. qui-
mo q. pure datus est pot adimi. sub alia et alia
condicione. vt. d. l. si mibi et tibi. §. si. in. ij. res-
ponso ac etiam si primo pure ademit legatus
postea sub condi. admittitur. dicit gl. q. adime-
do sub condicione denuo legare videtur. ita di-
cit glo. i. §. si. que pbatur fm Raf. in d. §. si. i. d.
ij. responso q. placet: licet bar. ibi et Jaco. tene-
ant contrarium. Sin autē testator dicat isto mo-
Si cui bis postea legetur debetur semel tantuz
et id legatum videtur minus. vt est tex. in d. l. si
ita in fi. si legatum fuerit duobus eiusdez nois

vel legatum sit sempromio amico et duo sempromio
 eiusdem amicitie coniuncti sint postea sempromio
 ademptus sit: nec appareat cui fuerit ademptum
 clarum quod talis ademptio valet quo ad
 utrumque ut est casus in l. si fuerit in pncipi. ff. de
 reb. du. dic. de hoc in l. iij. §. si duobus. e. ti. Ad
 uertas tamen quod si admittat pars substantialis
 quod non valet. vt. l. i. ff. de adimen. lega. Quid aut
 si legatur sub commemoratione primi dic. quod
 ademptum primum. vt. l. iij. et ibi glo. et bar. ff. de
 adimen. lega. et idem no. bar. in l. q. traditus. ff.
 de condi. et demon. et ibi Raf. etymo. et vide. l.
 Jul. et l. si te solum. ff. de heredi. insti. et docto. et
 Raf. in l. si pluribus. ff. de lega. primo. et l. no. a
 dea. ff. de pdic. et demon. Quando relinquitur
 vni idem quantitas bis. an videatur velle dupli
 care legatum. indubio et vide tex. et glo. in l. cum
 centum. de adime. lega. que distinguit: an in ea
 dem voluntate et non debet nisi semel. Secus
 si in diuersis voluntatibus. vt. l. quinquaginta
 ff. de proba. et fm illam glo. consuluit franciscus
 tigrini. vt ibi refert bar. Sed ibi Jaco. de bare
 aliter dicit. Tu dic vt ibi distinguit bar. et dic vt
 no. Ang. etymo. in l. plane §. i. ff. de lega. prio.
 Quid si legatur pure et adimatur sub conditio
 ne apposita ab homine dic. quod si legatarius iterum
 moriatur non transmittit legatum. vt. l. si lega
 tum. ff. de adimen. lega. Secus si conditio facta
 veniret ex necessitate legis. vt. l. conditiones que
 extrinsecus de cond. et demon. et no. bar. in d. l.
 si legatum facit. l. iij. ff. de lega. primo. Et circa
 materiam ademptionis vide glo. no. in l. si fue
 rit in verbo ademptionem. ff. de reb. du. que sic
 distinguit quando est incertum quod fuerit adem
 ptum. quia aut incertitudo est in adueniendo re
 rum et personarum: aut personarum tantum. aut
 rerum tantum. primo vt lego fundum. Tandem
 dico quod titij legauit adimo. et tunc in neutro valet
 vt. l. iij. §. si duobus de adime. lega. Ademptio
 propter incertitudinem et rerum personarum. In
 secundo quando incertitudo est solum in perso
 nis: vt ecce titio albo et nigro: lego domum po
 stea adimo titio domum valet ademptio in vtro
 que. vt. d. l. si fuerit incertitudo vero vbi res
 tantum sunt incerte. vt lego titio duos fundos. et
 tandem adimo fundum valet ademptio in ma
 iori et remanet legatum in minori. vt. ff. de leg.
 primo. l. apud Jul. §. scio et eo. ti. l. si ita scriptum
 in fine qua glo. no. bar. et qua bar. ibi i. oibus se
 quitur. Transiamus nunc ad materiam translati
 onis. et primo est sciendum quod si testator id quod
 legauit titio adimendo transferat in seium. licet
 seius non capiat tamen ademptio tenet. vt. l.
 plane in pncipi. ff. de lega. i. facit. l. et si. et ibi bar.
 de adimen. legatis. et idem si donat in vita testa
 tor: licet in vlti. tamen legatum alteri factum adim
 mitur. vt. l. legatum. §. pater et ibi bar. ff. de adi.
 lega. Quero an translatio videatur facta cum bo
 noze distingue fm bar. in l. alune. in principio
 ff. de adi. lega. aut translatio legati est facta in eu
 dem legatarium. aut in alium primo casu non vi
 detur repetitum onus. vt. l. si tibi centus. §. de adi.
 men. lega. Secundo casu quando in alium. et tunc
 aut est nouum onus ei adiunctum et non vide
 tur repetitum onus primum: vt. d. l. alune. Aut
 sibi non est nouum onus adiunctum et tunc aut

onus in incertis primo cohererebat persone aut
 non: vt. l. legatum. in prin. co. tit. et l. gaio. ff. de
 alimen. et ciba. lega. Et est notandum quod legatum
 videtur transferri cum conditionibus suis ni
 si sit talis conditio que coherere persone. vt. l.
 legatum et ibi bar. in pn. ff. de adi. lega. et l. gaio
 in principio. de alime. lega. quod est verum quan
 do est facta translatio in aliam personam. Se
 cus si in eandem quia cum non posset aliud ope
 rari nisi operaretur fideicom. ademptionem p
 quo facit. l. si. ff. de vulga. et pu. de hoc est tex. i
 l. si tibi et ibi dy. et bar. ff. de adimen. lega. Et te
 ne menti quod si testator plegat vni ex heredibus su
 dum et per illam eam alteri coheredi prelegat a
 liquid si ademit legatum vni intelligitur adem
 ptum plegatum. alteri ibi licet expresse hoc non
 sit dictum. vt est tex. et ibi bar. in l. alteri. ff. de
 adi. lega. quia cum factum fuerit alteri prelega
 tum ex eadem et propter eandem eam. ergo cau
 sa finita in vno. finita intelligitur in alio. Et ad
 uertas quod translatio legati facta occasione mor
 tis separate existente infirmitate. ita demum habet
 effectum si ex eadem infirmitate legatarius mo
 riatur non si ex alia. vt. l. alune. §. si. ff. de adim.
 lega. et ibi bar. quod est valde no. Et idem dicit ibi bar.
 quod si fiat ibi substitutio in legato vel hereditate
 contemplatione certe infirmitatis pro libera
 to ex illa et mortuo ex alia quod legatum vel heredi
 tas non debetur substituto. si testator legat su
 dum titio cum hoc quod illum debeat prestare scio
 postea adimit illud onus legati fundi non remans
 penes titium. vt est casus et ibi bar. in l. filio. §.
 matri. ff. de adime. lega. Et quod dictum est de
 ademptione procedat quando res legata vel ei
 extimatio est adempta in totum vel in parte no
 tabili. Secus si est adempta in minima parte vt
 in vno numero vel duobus. vt est casus et ibi bar.
 in l. si. ff. de adimen. lega. Quero quando lega
 tur hoc modo heres mi. titio dato decem. et si non
 dederis titio. et si titius non accipiat dato scio. et
 ista habentur in l. iij. §. primo. ff. de adi. lega. et i
 l. quedam ita in pn. ff. ad treb. et vtroque p bar.
 et docto. et bar. in l. si legatus. §. primo. de adi. le
 gata. in quo ex dictis omnium concludas. aut
 loquimur in fideicom. vniuersali. aut impar
 ticulari. si in particulari aut fuit relictum ma
 iori aut minori. prio casu loquitur. d. l. quedam
 ita quia in dubio non sufficit quod primus fideico.
 decedat postquam dies fideicomis. vniuersalis ces
 sit nisi etiam fuerit facta prio fideicomissario
 restitutio saltem verbo. vt. d. l. quedam. ita et si
 nihil iniunctum in personam dicti primi fidei
 comis. vt quia simpliciter dixerit testator. red
 das titio hereditatem. vel si quid plus sibi ac
 cederit reddat scio. et dicitur reddita si pro eius
 heredem stetit quominus reddatur. vt. d. l. iij.
 §. i. in versiculo. Idem dicendum. Aut relictus
 est minori et tunc loquitur. d. l. iij. §. i. quia quis
 fuerit fideicomissaria. hereditas data pupillo.
 si ante restitutam decessisset et sic etiam in perso
 nam pupilli. vltra diem fideicomis. vlt cedentes
 erat restitutio facienda. bene si diceret postquam
 dies cessit statim transmittit ad suum heredem
 vt. d. l. iij. §. i. quia re ipsa vera et facta est. vt ibi
 cum ergo in d. l. quedam. Ita dicatur quod quis
 decedat postquam dies cessit si tamen nundus est

facta restitutio non transmittit ad heredem suum debet intelligi nisi per heredem steterit. et sic fuerit in mora quia si aliquid erat implendum in personam fideicommissi. ut quia dicat si decedat restituta. ergo multo magis debet transmitti quando illa verba non sunt ut hic et heres fuerit in mora. Secundo casu principali quando fuit legatum particulare et tunc aut aliquid fuit implendum in personam legatarii expressis et dictum est si decesserit antequam accipiat. et tunc quis decesserit postquam dies cessit non tamen transmittit ad heredem eius nisi mora interueniat heredis ut est casus in d. l. iij. §. i. in principi. et quod decesserit postquam dies cessit. patet ibi. in versiculo. si ante diem legati cedentem ubi loquitur quando nondum decesserat dies. ergo a contrario sensu: supra fuit iurisconsultus locutus quando dies decesserat et tamen distinguitur. an heres fuerit in mora vel non. aut nihil fuit implendum vel faciendum in personam legatarii. quia simpliciter dixit testator. tunc dato et si non dederis scio dato. et tunc inspicitur tantummodo ante. an in eius vita dies legati decesserit necne ut attenditur tali casu. utrum fuit acquisitio facta vel per heredem steterit vel non quia nihil erat implendum in personam legatarii. Hic est proprie casus in d. l. iij. §. i. Quod est verum siue legata fuerit species testatoris vel aliena ut ibi quia loquitur generaliter. siue fuerit legata quantitas vel genus ut. l. si legatum. §. i. e. ti. et est ratio quia testator non dixit si decesserit antequam restituatur sibi vel ante restitutam accipiat. ut dicitur in d. l. iij. §. i. Et ista est proprie ratio. d. §. z. d. l. si legatus. §. i. licet bar. ibi allegat aliam rationem. et non bene que oia nota. licet. d. §. o. multa dicat in d. l. q. daz. Sed supradicta est vera conclusio. Sequitur glo. Item legavit. et frumentum vinum et oleum.

Non valet hoc legatum incertum. ut. l. cum post quis gener ff. de iur. do. Nisi factum fuerit alimentorum causa. quia tunc intelligitur relictus tot frumentum quod testator habet in patrimonio. ut est casus et ibi bar. in. l. quedam. ff. de vi. et ol. lega. secus si legat frumentum quod habet in domo. quia licet illud erat tempore testamenti sic consumptus: et aliud tempore mortis haberet illud venit. ut no. bar. in. d. l. quedaz. Et quid pertineatur appellatone granii vel frumenti. videtur de bar. i. l. i. §. i. ff. de aqua plu. ar. Sic etiam dicitur quod etiam si simpliciter lego tibi vinum frumentum cetera tenetur quod non valet tanquam legatus sit incertum. ut. d. l. cum post gener. et ibi no. et in. §. sequen. versiculo eiusdem legis. et no. glo. in. l. ita stipulatus in principi. glo. magne. de verbo. ob. Sed Raf. cy. in. l. q. in rerum. §. pen. de lega. primo et in. d. l. ita stipulatus tenet. Sed quia frumentum destinatione patris. sic regione tamen in medio. ut dicitur tex. et glo. in. d. l. q. in rerum. §. pen. et sic si haberet testator fundum aliquod in patrimonio debetur vnus ex illis fundis ad similitudinem quando legatur domus. ut. l. si domus de lega. primo in principi. Et per hoc videtur casus in. l. si quis partem. ff. communia prediorum et hoc semper mihi placuit. Sin autem legatur dos simpliciter valet. ut. d. §. gener. et idem si relinquatur ad refectionem matris. ut est tex. in. l. q.

dam in testamentum. ff. de lega. ij. Et aduertendum quod si testator legat plures decem corbes frumenti debetur bis in dubio sicut si eadem quantitas vel eundem pondus argentum vel de eo legasset. ut est tex. et ibi habetur in. l. plane il primo §. si pondus. ff. de lega. primo. dic. ut plene no. bar. in. l. cum certum. ff. de admi. lega. Secus si legasset centum que habet in archa quia videtur legata ut spes. et sic licet bis legasset in dubio non debetur nisi semel. ut est tex. in. d. l. plane. §. sed et ita facit. l. sed si tutor. e. ti. et l. talis scriptura et ibi bar. eo. ti. Quid si legat decem corbes frumenti dic. quod intelligitur quod heres teneat de eo quod est in patrimonio testatoris aut tenetur emere ut. l. si cum vinum. ff. de vi. et tri. lega. et hoc dicit etiam ibi bar. Quero quando legatur vinum vel oleum quod est in tali cella. an. etiam veniat vasa que possunt remoueri et in quibus vinum vel oleum reponitur cedunt etiam legata. sed vasa cum quibus vinum vel oleum portatur non cedunt legato. Hic est proprie tex. et ibi bar. i. l. si cui vinum. §. i. ff. eo. ti. et tene menti quod valet tale legatum in genere. vs lego frumentum lego vinum. uxori mee. sed videatur legatum obscuro contra. l. cum post. §. gener. ff. de iur. do. et intelligitur hoc verum si causa alimentorum fuerit relictum. ut. l. cum vinum. et l. quedam heredem. ff. de vino et tri. leg. et ut ibi bar. Et ut ait ibi bar. intelligitur de eo frumento vel vino quod reperitur tempore mortis testatoris. quia frumentum et vinum est variabile. facit quod no. Jac. de bare. in. l. si seruus. §. qui quinqz de lega. primo. Et aduertas modum legandi. Nam si legatur vinum quod est in tali vegete et nihil vini ibi reperitur nihil debetur. Sin autem legatur vinum quod in tali vegete. ut legatum non solum vinum sed etiam vas in quo vinum erat positum. ut est tex. cum glo. et ibi bar. in. l. q. vnum ff. de vi. et tri. lega.

Sequitur glo. Item. B. et S. duos ex heredibus suis in terris grauauit quod singulo anno faciat annuarius.

Quando testator grauauit duos. et vnus non sit in rerum natura vel grauari non possit. vel qui repudiat totum onus spectat ad coniunctum ut. l. si duobus. §. i. ff. de leg. primo. et quod ibi no. et in. l. quedam referunt in si. ff. de iur. codi. et in. l. que condi. in principi. et ibi bar. et Imo. ff. de con. et demon. Unde bar. in. d. l. si duobus. §. i. sic concludit. quandoque legatum est relictum simpliciter non nominas aliquem heredem. et tunc portio deficiens accrescit coheredi cum one re suo siue fuerit per non scriptis siue caducum vel quasi ut. l. prima. §. is ita. C. de ca. tol. Quandoque legatum relinquatur nominatim. et tunc aut nominatim ab eo cui accrescit portio et alio cui portio est pro non scripta vel caduca accrescit cum onere. ut. d. l. si duobus. §. i. qui in prima parte probat de per non scriptis. in l. cda de caduco. Si vero nominatim tamen ab eo cuius portio deficit et tunc coniunctus non debet. ut. l. cellus. §. pen. et si. ff. de lega. Sed hic est querendum que sit ratio differentie. An grauauit repudiantem vel utrumque et bar. non tangit in. d. l. si duobus. sed tangit in. l. ciuitatibus. §. luitius. ff. de leg. primo et in. d. l. que conditio. ff. de cond. et demonstra.

Nam ratio est fm bar. quia quando sunt duo instituti si noiatum vtrunq; grauat ex quo oēs dicto gradu grauat. videtur totum ipsum gradum grauare que rō cessat. quando vnum tantum grauat noiatim. sed aduertat fm. d. 30. in d. l. si duobus. §. i. fm hoc videtur q; quando l; vnus ipsorum repudiat transeat cum onere q; ē de eodem gradu. Tame videtur fm hoc q; si ambo repudauerint trāseat hereditas ad substitutum sine onere cum transeat ad alium gradum ex quo fuit noiatiz iniunctus grauamē. sic quando vnus ē institutus et noiatiz grauat trāsit ad substitutum sine onere. vt. l. i. §. si id qd. ff. ad. l. falc. facit. l. i. §. si. ff. de lega. ij. quia non est dare rationes differentie. quia vno casu grauat totus gradus institutoruz sicut in alio dic per Imol. in. d. l. si duobus. §. i. et vide oio bar. in. l. reconiūcti. ff. de lega. ij. in versiculo. secundo dubitatur. qualiter. l. vtruz euz onere rē. et q; eidē q; transeat in alium pcedit siue sint coniuncti verbis tm sine re et verbis. secus si re tantum q; l; inter coniunctos re et verbis sit loc^o iure non decrefenti. tamen per coniunctionem verbalem onus iniunctum vni dicitur repetitum alteri. vt. l. si re. §. gaio. ff. de fundo instruc. ita dicit glo. et bar. in. l. que conditio in principi. ff. de condi. et demon. in principi. licet aliter dicat petr^o vt ibi refert bar. Quero an on^o iniunctus per modum conditionis in persona institutoruz transeat ad substitutos. et glo. in. l. i. §. pro scdo C. de caduc. tol. distiguit in legato. et in ipso on^o iniunctum per modum conditionis transeat ad substitutum nisi a testatore expresse fuerit repetitum. vt. d. l. que conditio et casus in. d. l. q; sub pditione. ff. de heredi. insti. et ibi glo. et dy. in. c. non congruit de reg. iur. in. vi. nec obstat. l. licet ff. de lega. primo quia ibi loquitur in legatis. secus in casuali onere et est rō. vt no. in. d. l. si sub conditōne. Tamen in legatis distinguitur. an cuius sit noiat im iniunctum vel non vt hētur i l. i. §. si sub condi. ff. ad. l. facit. ita dicit bar. i. d. l. que conditio. Quid e cōtra si testator grauauit ad dictum aniuersarium. et vnum concepit an alij heredes teneantur subtiliter partē illius qui exemptus ē dic vt habetur in. l. ab omnib^o in pnc. ff. de lega. pmo. per bar. ang. Raf. Ly. et Imo. de quo late scripsi. in. l. iij. §. docto. ff. de re. iud. Quero heres institutus non adimplet voluntatez defuncti. iuxta aucten. hoc ampli^o C. de fideicomis. an ipse oibus alijs dñficiantib^o ipse qui non ad impleuit. Sed veniat priuadū hereditat. teneatur soluere onera hereditatis. et glo. in. l. si seruus plurimum. §. ij. dicit q; sic vt ibi per doctorem. Et aduertat q; testator grauat aliquos de suis hereditibus dicenduz ē. aut dicti grauati nominatur nomib^o ppijs aut appellatiuis primo casu videatur grauati. In secundo casu aut ex nomine importante here. vt quia dixit talem et talē heredes meus siue noie indifferenti vt dictos tales fratres meos tunc videntur grauati p portione hereditatis vt est casus singularis in. l. lutijs. §. meua la scda. ff. ad treb. et idem si grauat per relatiuum quis vt qui. vt quia dixit graues illos quos rē. vt ē casus notabilis. in. l. pen. ff. de duo. reis. et ibi bar. i l. si pater filio. ff. de vulga. et pup. et ibi bar. et est

ratio. quia quando grauatus nomine appellatiuo videtur q; collectiue nominetur. et non distincte. sed quando per noia pppria tunc distinguitur. Aut per noia pppria et per copulam vel habentes vni copule nominantur. vt. d. l. heredis nominati. ff. de lega. primo. et istam rationem expresse ibi bar. que sequitur ibi Raf. et in. l. turpia eo. ti. Ex quo sequitur q; si noia rentur nominibus ppijs et tamen non distincte nominentur intelliguntur grauati et onerati in hereditarijs portionibus et non in viriles vt puta si dixi. titius. et eēt duo. titij. Et predicta sunt vera si grauati vt aliquid darent vel facerent et decem recipere. vt quia quocunq; nomine nominentur tantum habebunt de decem inqstū sūt grauati. vt. d. l. quoties ad treb. vt f; vnus cōmensuret vtilitas. vt. l. fm naturam de reg. iur. in. vi. et supra dixi.

Sequitur glo. Item legauit stico seruo titij. xx lib.

Regula est q; capacitas vel in capacitas intelligitur secundum capacitatem domini. hoc ē potest legari seruo meo. si ego dñs sum capax. vt l. si mihi et tibi. §. regula. ff. de lega. primo. et ibi no. per glo. et docto. intelligas tamen hec q; illud potest legari seruo de quo si fuisset liber capere posset. licet id domino legari non possit. vt est tex. in. l. debitor. §. si. ff. de lega. ij. et eōuerfo legari nō pōt q; quando liber facto legari si possit. licet domino suo possit legari vt. l. si ma. ff. de seruitu. lega. licet etiam stipulari possit q; libero facto non possit. q; in lucro facto nō possit sibi acquiri. vt in. l. vnus ex socijs in secundo responso. ff. de serui. rusti. predio. Et p dicta pcedunt nisi fuisset sibi legatum contemplatione sui tantum. quia tunc licet acquirat domino. dum est in seruitute. Tamen si postea aliquo tempore efficeretur liber. tunc domin^o tenetur restituere ei. vt. l. quidam cum filijs. d. here. insti. et casus in. l. cum autem. §. si legatum. ff. de edili. edicto et ibi paul. de cast. et facit. Ladictio. §. si. ff. de acqui. here. facit. l. socium qui i eo ff. p socio. vide. l. neq; per se. et ibi glo. et doct. C. de here. insti. et in. l. si seruus ex tero et qd ibi bar. et docto. ff. de acqui. here. et l. si deportati ff. de lega. ij. In dubio autē. an contemplatione domini vel ipsius serui videatur relictus. vide. l. cum aliquis. et ibi glo. et docto. C. de iur. d. lib. Et aduertat quia hic dicitur q; legauit lib. xx. et non dixit de tuschanis vel de marchefanis vel de boñ. ppter legatum filiosa. sequens vbi legantur lib. x. boñ. nam precedentia declarant sequentia. et e contra. vt. l. qui filibus in principi. ff. de lega. primo. et l. si seruus plurimum. §. si. cum glo. et ibi docto. et ti. Quid in heredit. si seruus titij sit institut^o dic q; debet adire instiū domini. vt. l. si quis mihi bona. §. iussū de acqui. here. et si non vult adire non acquirit domino vt. l. cum pponas. C. de here. insti. et si adiit ad iussū domini momento non residet apud eū sed statim transit in dominum. vt. l. i. ff. si quis apa. fuerit. ma. licet ipse seruus remaneat heres nomine. quod valet in his que inficum consistunt quia debent impleri in personam sui et non dñi. vt. l. que hereditas. ff. de conditi. et demon. et l. que plures. §. hec verba. ff. de vulga.

z pupi. de quo plene per bar. in. l. cum filio de
lega. primo. z ibi docto. Et predicta procedunt
quando eēt seruus vnus. Secus autem si eēt
seruus plurium siue ex legato. siue ex stipu-
latione simpliciter facta acquirat. siue exuti cōe
p dominum pro portione. vt. l. si seruus pluri-
um in principio. ff. de lega. primo. z. l. si seruus
cōis de acqui. here. Sed in stipulatione ē aduer-
tendum. an stipulatus sit. Titio z Scio dare spō-
des qui erant domini sui acquirat p virili. Si
vero dixit dominis meis dare spondes pro do-
minis portionibus acquirat. Sin autem dixit
titio z gaio dominis meis credit idubio no-
men qd̄ precedit. vt ē casus singulr in. l. si fuul
cōis in fi. ff. de stipu. seruo vbi vide bar. si ve-
ro seruus cōis fuerit institutus z vnus ex do-
minis iussit hereditate adire non acquiratur ei
interim nisi partem daret alius dominus deli-
beret velit iubere vel non. Sed si postea repu-
diat tacite ille qui iussit acrescit in vito. vt. l. ser-
uus cōis z ibi glo. bar. z docto. de acqui. here.
Et possunt plures domini diuersis temporib-
us iubere. vt. l. communis seruus eo. ti. Sin-
autem filij et vni ex dominis stipuletur acquirat
omnibus dum stipulantur sibi z sic etiam pte
titio z aliam partem pur titio. vt. l. iij. ff. de sti-
pulatione fuorum.

Sequitur glo. Item reliquit Scio filio gaj. x.
lib. boij.

Si relinquitur filio fa. inspici debet cui eēt ho-
die acquiratur sibi vel patri. z bar. in. l. si filius
fa. ff. de dona. cā. moz. dicit. Aut i legato vel do-
natione causa mortis fit mentio patris z patrie
potestatis. z tunc in dubio videtur factum cō-
templatione patris. vt. l. filio. z ibi bal. z Imo.
ff. de condi. z demonstra. aut fit mentio patris
tantum. z tunc quandoq; illud quod relinqui-
tur non potest queri filio. sed patri tantum. et
tunc contemplatione patris dicitur relictum. p-
batur ex ratione. l. cum aliquis. C. de iur. de lib.
z facit in arg. l. si cōmunis seruus. z. litem si p-
uus. cum. l. secū stipu. Si vero potest queri ipsi
filio. z tunc indubio contemplatione filij. z p-
sona patris demonstrationis cā eē videtur ad-
iecta. vt. l. si. in fi. C. de vsufruc. z. l. bis verbis.
z. l. si. ff. de here. insti. bene facit. l. si. de do. causa
moz. Sed de intellectu illius. l. si. C. de vsufu.
z de eius ratione vide Imo. in. l. si filius fa. et
in. d. l. filio. ff. de condi. z demon. quoniam non
potest assignari bona ratō. Et predicta proce-
dunt non solum hodie sed etiam olim. nam lz
gequid filius fa. acquirat statiz querebat pa-
tri: nec momento remanebat penes filium. vt.
l. i. ff. si quis apa. fu. ma. z. l. placz de acqui. here.
Quoniam etiam tempore antiquo quando fi-
liosa. aliquid erat relictum complatione ipsius
filij facit. l. socium qui in eo. z quod ibi bar. z. l.
cum autem. §. de legatum. ff. de edic. edicto. et
l. adictio in fi. ff. de acqui. here. Propterea co-
gebatur filius restituere cum filius erat sui iu-
ris: vt no. in. d. l. adictio. §. si. z est casus i. l. que-
dam cum filium. ff. de here. insti. hodie vero nō
esset dubium cum filius fa. sit capax aduentitio-
rum. vt. l. cum oz in pnci. C. de bo. qz lib. Sz qst
eēt relictum contemplatione patris. cum dica-
tur perfectionem in solidum queritur patri ga

hodie in profectijs nihil dicitur eē imutatus
vt no. in. l. si. §. ij. de bono. qz lib. C. Sin autem
fuerit simpliciter relictum filio. tunc pprietas
acquiratur hodie filio. z vsufruct. patri. vt. d. l.
cum oportet. z. l. i. C. de bo. ma. Nisi testator di-
sponat. qz nec vsufruc. patri queratur. vt i auct.
vt licet ma. z auie. §. i. z autem item hereditas
z autem excipitur. C. de bo. qz lib. z sunt alij ca-
sus in glo. in quibus patri non queritur vsuf-
fructus. Anum tene menti qz si aliquid relin-
gatur patri a filio simul. qd̄ in parte filij pater nō
habet vsum fruc. vt no. docto. z glo. in. l. iij. C.
de vsufruc. z no. in. auct. de here. que ab inter-
stato §. ij. quod no. quia semel habuit de facto
boni.

Sequitur glo. Item reliquit. §. fūdus scianū
z domuz instructas siue cōmissarijs.

Quero an illud quod dicitur i domo de mal-
sarijs intelligatur etiam repetitum in prima
parte legati. v. z infundo z de hoc videt̄ tex. no.
in. l. Scie. §. gaio. C. de fun. instruc. vbi bar. elle-
ganter quo ad casum nrm. Conclude an p co-
pulam z inducatur repetitio qz aut si copula et
cadit inter plures que ponuntur in vna oratio-
ne. aut in pluribus orationibus. Primo casu
aut illa qualitas que adicitur vni rei potest cō-
gruere alteri rei z in sequenti intelligitur repeti-
ta siue tēdat ad augmentū legati. vt. d. §. gaio.
z in casu nostro siue adimutionem. vt. l. si. §.
cui dulcia. de vi. z oleo. lega. Siue dicta quali-
tas sit eadem in numero in genere tantum. vt. d.
§. gaio. siue sit eadem etiam in specie. vt lego ti-
tio fundum. si nauis ex assia venerit domum
Lerte dicta cōditio eandē numero pōt vtrūq;
legatum respicere vt arg. ff. de lega. iij. l. impe-
tentis cum ibi no. per bar. secus si illa qualitas
non potest congruere in sequenti legato. vt si di-
co fundum instructum reten. incerte nō pos-
sumus repetere instructos. vt. l. cum pater. §.
cum imperfecta de legat. ij. Secundo casu qst
ponitur copula inter diuersas orationes. z tunc
non inducitur repetitio ex veritate sermonis:
vt. l. que fundum de contrahent. emp. Sz ex
presumpta voluntate dispositio inducitur.
quando alias sequens dispositio eēt inutilis.
vt de condi. z demon. l. Jul. §. pau. z. l. cum ser-
uus z. l. iuli. Et predicta sunt vera quando p-
dictionem z adicere oō perfecta. nam si esset i-
perfecta tunc suppletur ex precedenti cum qua-
litate suis. vt no. bart. in. d. l. repetendis de
lega. iij. Quando autem dicitur ponit̄ iterpo-
sonas vide bar. in. d. §. gaio. z in. d. l. si. §. scio. et
ibi per Raz. z Jo. de Imo. de lega. ij. z p bar
z Imo. in. l. Jul. paul. de con. z demon. Et
ad predicta multum facit quod no. bar. elegan-
tur in. l. cum filio in fi. ff. de lega. primo. fm dy.
pone testator dixit lego vineam z fundum fru-
ctibus plenum. An per illa verba videatur le-
gasse vineam plenam fructibus. ac videt̄ qz nō
quia non adicit adiectiuum plurale. vt. d. l. cuz
filio quia in dubio videtur referre ad proximū
z sic ad fundum tantum. vt. l. si idem cum eo-
dem in fi. de iur. om. ind. e contra qz vindemia
videatur concessa quia est pars vinee. vt. l. fru-
ctus de rei vendi. ad hoc facit. l. Jul. §. fructus
de actō. emp. z facit. d. l. scie. §. gaio. ac etiā illud

adiectium plurium. licet sit singularis numeri tamen refertur ad omnia precedentia. vt. l. heres meus. §. vxori de lega. iij. et istud tenet dy. et bar. et cõter docto. in. d. l. cum filio. in fi. l. 3. §. 3. d. Jo. d. §. vxori non faciat. qz ibi ponit dictio vniuersalis omnis. et cõ. facit. l. plautius et qd ibi bar. de auro et argento lega. Sed aduertendus est qd bar. in. d. l. Jul. paul. facit dñam. an. dicat si titius rationes reddiderit relinquo libertate eius cubernali sue secus si per copulam. vt. d. §. scio. sed pe. et raf. et imol. in. d. §. scio dicunt qd p est hoc verum. quia siue per copulam et siue per dionem coniungatur non est dñ. vt. d. l. titie testatores. §. si. de lega. primo. Non ob. d. §. scio quia ibi exprimitur qd tacite in erat vs quia si esset heres non valeret legatum sibi met. vt. l. legatum. §. i. de lega. primo. Ideo nihil opat. vt l. si in diem de condi. et demon. De tertio autem principali quid contineatur applie massariaruz dicam statim in glo. sequen. Quid autem si legat domum cum massariis suis. dic vt est tex. i. l. cum quedam ff. de supellect. leg. quia venit domus in legato et massariis et si essent aurate vel cum argento ornate. Sed vasa escalia et sic scutelle de argento et platelli in quibus comedimus. et tacie argenteae vel aureae cum quibus bibunt non veniunt in. d. legato. vt dicit tex. in. d. l. cum quidam.

Sequitur glo. Item relinquit cecbo massariis suas et omnia alia mobilia que sunt in domo.

Sciendum est qd istud vocabulum massariarum non reperitur in iure. Sed vulgariter id qd leges vocant suppellectilem vocamus massariarum siue suppellectilia. vt dicit bar. in. l. i. in principio. ff. de supellect. lega. quia ista noia possunt ex vsu mutari. facit. l. libero. §. sed qd tamē cassius de lega. iij. Unde quicquid continetur applie suppellectilium continetur applie massariarum et ideo non est qd in casu nostro in dicto legato massariarum non veniret vestimenta. vt. l. iij. de lega. primo. nec capse vbi vestimenta reponuntur. vt. l. ij. in principi. de supellect. lega. nec animalia. vnde si testator haberet in domo equum mulum vel asinum. et pro suo vsu non venirent in legato predicto. vt est tex. in. d. l. i. et ibi bart. Nec etiam in dicto legato veniunt libri nec arma. vnde si testator habet libros vt bibliam et epistolas hyeronimi et pro vsu suo non veniunt in tali legato. nec etiam venit armarium. vbi libri et arma predicta deponuntur. nec etiam si haberet vnam loriam vel galeam vel ensen in dicto legato massariarum non veniunt vt eo. titu. l. ij. nec etiam venit aurum nec argentum. et quid contineatur appellatione auri vel argenti habetur in. d. l. i. per glo. qd est potissime verum quando est argentum vel aurum extarius vel potarium. vt. l. cum quidam de supellect. lega. dic vt ibi per bar. Sed si essent menie argenteae vel argentum esset in eis inclusum vel letita de aurata vel argata vel alia vasa creta lignea vitrea candelabra et similia veniunt appellatione massariarum. vt est tex. in. l. legata. §. i. eo. ti. et l. vasa. eo. ti. et etiam venit culcitra appellatione massariarum. vt no. bar. per illum tex. in. l. ij. eo. ti. Aduertendum tamen est quando testator

legat massariarum suas nunquam venit domus in qua massariarum consistunt. vt. l. pe. eo. ti. Quando autem legauit omnes massariarum vestes lectus et omnia alia que sunt in domo aueniant pecunie que ibi in domo reperiuntur dic qd non vt est casus i. l. gaus in principi. de leg. ij. et l. vxorem. §. si quis legauerat de lega. ij. et l. si thorus. de lega. ij. Quid si legatur vxori oē aurum et argentum quod est in domo. An etiam veniant pecunie argenteae et de auro. dic qd non vt est tex. i. l. cum aurum. ff. de auro et arg. le. et ibi bar. et no. bar. in. l. cum quidam in fi. ff. de supellect. lega. Et aduertas quia si domus ex aliquo delicto veniat publicanda. non tamen publicantur massariarum. vt. l. si. et ibi bar. ff. de supellect. lega. Sequitur glo. Item mandauit oibus satisfieri ab eo recipere de debitis.

Tale legatum intelligitur qd debeant satisficere debitis ciuilitate et naturalitate et qd non possit elidi aliqua exceptione. vt. l. si cui. §. flauius. ff. de soluti. et ibi bar. ang. Raf. et Imol. Et idē si testator mandat restituere hereditatem deductis legatis siue plegatis intelligitur de legatis que peti poterant. vt habetur in. l. heres deductus. ff. ad treb. intantum qd si esset debitum vtz tamen erat iam pscriptum cursu. x. annorum et forma statuti pro tali debito non possunt virtute dicti legati conueniri. ita no. bar. i. l. leg. au. ff. de lib. lega. et idem voluit in. l. quibus diebus. §. dñs. de condi. et demon. et idē dicit bar. in. d. §. flauius. Sed tu aduertas fm Jo. de imo. i. l. quibus diebus §. dominus de condi. et demon. qd illud exemplum bar. de prescrip. possit pcedere de iure ciuili. Sed non de iure canonico quia cum debitor esset in mala fide non prescriberet. vt in. c. fi. de prescrip. facit quod no. ag. et ioan. in. l. sequitur. §. si uia. ff. de vsucap. ita et dicit bal. in. d. §. si dñs vbi oio videas Imol. qd ponit quando debitor non est in mora quia non dies apponitur solutioni nec fuit interpellatus an possit vti receptio et prescrip. dic. vt ibi per eum. Et qd supra dixi qd sit debitum ciuilitate et naturalitate possit obligari. Secus si naturalitate tantum vt in seruo vel Sy. quia tunc tale debitum naturale virtute talis legati et testamenti debet solui. vt. d. §. si dominus. Quero fideiussores in testamento mandat satisfieri omnibus ab eo recipere debentibus. an intelligat qd mandauerit satisfieri etiam quibus non debet principali suo nomine. Sed etiam fideiussores nomine et bal. in. l. si fideiussores dicit qd sic. Et tali casu si potest a reo principali postea repetere. nec ei obstat. d. l. si fideiussores vbi in specie mandauit satisfieri. qm tantum operatur genus quo ad genus qdum species quo ad spem. vt. l. si duo. ff. de testa. tute. Sed hoc dictum bal. non plz dñis meis. quia mandat de soluendo oibus ab eo recipere debentibus intelligitur obligatioibz contractis nomine suo proprio et principaliter. Non autem fideiussores nomine. et pistis dominis meis potest aduci quia illud mandatum qd satisfiat omnibus recipere debentibus intelligitur de debito qd exigi possit sine aliqua exceptione. vt. d. l. si is cui. §. flauius. Sed fideiussores habet exceptionem vt principalis primo conueniatur. vt no. i. auctē. pñte. C. de fideiussores. et in

auctenti. de fideiussor. in principio igitur etc. vel et rectus potest dici quia aut fideiussor nihil debet suo principali nomine. sed fideiussor noie trā. et tunc de illis intelligitur. vt argu. l. ij. et l. lucius. ff. de lib. et postu. facit. quod no. bar. et Imol. i. l. humanum. C. de lega. Aut erat etc. alijs debitor civiliter et naturaliter. et efficaciter proprio et principali nomine. et tunc non intelligitur de illis quibus secundario et fideiussorio nomine tenetur nisi quando est fideiussorio nomine obligatus renūciasset legitime exceptioni de fideiussor. et se principalem pagatorem constitasset. vt no. glo. in auct. de fideiussor. in principio. vnde reus principalis et notorie non soluendo quia tunc fideiussor potest directo et efficaciter conueniri. vt. l. si. §. primo. ff. si cer. pe. ta. et l. decem. de verbo. obli. et ibi glo. vel si reus est absens et non posset conueniri. vt. d. auctē. pñte facit. et no. bal. in. l. dictantibus. C. de testa. quia fideiussor renūciavit exceptioni de fideiussor.

Sequitur glo. Item relegauit. B. et fundus se ianus.

Hic venit tractanda materia coniuictorum. quoniam aliqui sunt coniuicti verbis tantum. et non re: vt si adiceret. b. et d. lego fundum equis portionibus. Aliquando sunt coniuicti in re tantum. Sed verbis disiuncti. vt qui dixit lego titio fundum et eundem fundum lego donato. Aliquando sunt penitus disiuncti. quando diuerse res in diuersis orationibus et diuersis personis legantur. vt omnia ista habentur per glo. magistram. in. l. i. in pñci. ff. usufruc. accref. et in isti. de lega. §. si eadem res. et habetur in tex. in. l. i. §. si. itaq. cu. §. sequen. C. de cad. tol. et in. l. re coniuicti et ibi late bar. in repe. ff. de lega. ij. secundo permittendum est quod aliquid dicitur per non scriptum. aliquod caducum. aliquid quasi caducum vt. l. i. in pñci. et §. pro. ij. C. de cad. tol. Et quod ibi no. per glo. et docto. facit. l. ciuitatibus. §. i. de lega. primo. et quando est pro non scriptum remanet penes grauatum nisi habeat substitutum vel coniuictum. et tunc regulariter remanet sine onere. vt. d. §. in. i. et ibi no. Sed vt dixi aliquando remanet cum onere quando est per non scriptum sui culpa. vt. l. si. et hoc ibi voluit bar. ff. de his qui per non scriptum habentur. Sin autem caducum vel quasi accrescit substituto vel coniuicto. vt. d. §. per se. et l. si duobus. §. si. cu. ibi no. per glo. et docto. ff. de leg. primo si haberet substitutum vel coheredem vel remanet penes grauatum cum onere. vt. d. §. per se. nisi grauatum nominatim relictus quia grauamen anibi latur. vt. l. celsus. §. pe. et si. de lega. ij. et quando dicatur grauamen nominatim ibi no. Tertio permittas quod illi qui sunt coniuicti re quilibet ab initio vocabitur ad solidum rei. sed faciunt sibi partes per concursus. l. re coniuictim de lega. ij. et in isti. de lega. §. si eadem res. Quarto permittas quod aliqua est coniuictio hominis. vt voluit bar. in. l. re coniuictis. in. iij. colla. de lega. ij. facit. l. pculo. de le. ij. Quero testator sic dixit titio: lego. x. seio lego. x. an dicatur coniuicti re. ita quod habet inter ambos vna decem. et sic dicatur coniuicti re et faciunt sibi partes per concursus in vna decem. et bar. in. l. re. coniuictis de leg. ij.

in versiculo primo. de coniuictis re tantum. isti determinant quod in quantitatibus pluribus supra dicto modo relictis non est dare coniuictioem realem et per consequens quilibet habebit sua decem quod probatur. Siquis legat vni et eidem plures quantitates in diuersis uoluntatibus. videtur fieri multiplicatio summe. vt. l. quinquaginta de probat. ergo hec multo magis facit diuersitas personarum. Querit bar. in. d. l. re coniuictim quod si eadem res legatur duobus cum hoc ut quilibet habet in solidum quod non dicuntur coniuicti re. quia ad hoc ut dicantur coniuictim re duo copulatiue requiruntur vsque quod eadem res duobus sepatim legetur et quod faciant sibi partes per concursum. vt. l. idem neratius ff. de usufru. acref. Sed in questione proposita non faciunt sibi partes per concursum. imo vni habet rem in solidum. et alius habet extiminationem. vt. l. si pluribus. ff. de lega. primo. Quid si vni legatur totum alij pars vel subiectiua siue predicamentalis. vel totum integrale. et pars integralis vel totum integrale vni relinquatur per quotitatiua. an ambo prout in illa parte vide bar. i. l. re prout. vers. quod quarto dubitat si vni etc. dic vt ibi per eum vide etiam bar. in. l. si alij de usufru. lega. Quero qui dicantur verbis tantum coniuictim responde per bar. in. d. l. re coniuictim in versiculo secundo principaliter est videndum quod quando est vnitas sermonis dicitur coniuictio verbalis: exemplum si dico Titio et Seio lego fundum equis portionibus dic vt ibi late per bar. Quero qui dicantur coniuicti re et verbis. et bar. in. d. l. re coniuictim versiculo tertio loco principaliter loquitur et allegat glo. in. l. i. §. si. ff. de usufruct. acref. quod illi dicuntur prout coniuictim re et verbis sub isto exemplo vsque titio et seio fundum lego vtrique vt videtur res legata in solidum et faciunt partes sibi per concursum per quo glo. bar. allegat casum in isti. de lega. §. si eadem res versiculo coniuictim. et in. l. triplici de verbo. signi. licet per. quoniam ibi sequitur Ly. in. l. i. §. vbi autem dic vt ibi per bar. et Salyc. quia bar. danat per. et tenet opi. glo. Que dicatur coniuictio legalis. et bar. in. d. l. re coniuictim. versiculo quarto. principaliter est videndum et dic vt ibi quia potest esse facta ex testato quod ab intestato. et causa in legatis quod etiam in hereditate et quando prouenit ex persona vnus vt quando legatur seruo plurium etc. potest habere locum primordially in personis plurium vt ibi per eum. Restaret hic dicere de effectu coniuictionis que est vtrum habeat locum ius decrescendi inter dictos coniuictos verum quia ratio gl. super iure accrescendi recurrendum est ad illam glo. sequens super legato quod incipit. d. B. et phibuit ius accrescendi dic vt ibi.

Sequitur glo. Item iter dictos. B. et d. phibuit ius accrescendi.

Aduertendum est quod aliud est ius accrescendi aliud est ius non accrescendi de quo in. l. i. §. si autem. deficientibus. C. de ca. tol. et no. glo. in. l. si mihi et tibi in principio. de lega. primo de vno quoque aliqua dicendum erunt et primo de ius accrescendi: et notandum est quod testator hic vult ius accrescendi quod facere potuit in legatis vt no. glo. in. d. l. defuncta. §. dominus de usufru.

est tex. fm ange. z Gmol. in. l. luti. §. qui ha
 bebat. ff. ad treb. vbi loquitur in fideicommiss.
 vniuersali: sed an etiam possit pbiberi in here
 de instituto in quota. vide dy. bal. z Gmo. in. l.
 quis ita heres instituat de here. insti. z vide i
 materia tex. in. l. pen. cum ibi no. per glo. bar. an
 ge. z docto. ff. de iusto. testamento que pbibitō
 iuris accrescendi potuit fieri z expresse z faci
 te. vt. d. l. pen. De hac tamen materia an testator
 possit prohibere ius accrescendi. no. bar. z ali
 quid bal. in. l. quotiens. §. si duo: z ibi ang. z d.
 30. ff. de here. insti. z eo. ti. l. si quis heres insti
 tuatur z per ange. in. l. i. in. ij. q. C. quando non
 peten. ptes. z bar. in. d. l. re coniuictim z per sa
 ly. in. l. quotiens. C. de here. insti. dicam infra in
 tantum qd et in fideicommissario vniuersali pot
 pbiberi ius accrescendi. vt et tex. in. l. luti. §. q
 habeat ad treb. z no. bal. z Gmol. in. d. l. si quis
 ita. videmus pzo aliqua quando ius accresce
 di non prohibetur a testatore z per consequēs
 quando habet locuz. Et ad hoc inuestigandū
 e pmittendum qd non datur ius accrescendi ni
 si inter coniuictos aliqua coniuictione. vt. l. re
 coniuicti z ibi late bar. in repeti. de lega. tertio.
 Nam aliqua simul coniuictim p iuictione lega
 li. vt quando ex persona vnius deuenit ad plu
 res. vt. l. ij. z ibi glo. z bar. z inter istos coniuic
 ctos coniuictioe legali. an habeat locuz ius ac
 crescendi dic aut loquimur in legatis z in pro
 prietate z non habet locum. vt. d. l. proculo. §. s
 habet locum in usufruct. vt. l. i. §. i. ff. de usufr.
 accres. Secundo hz locum in hereditatibz vt
 l. si seruus comunis ab extraneo. ff. de acqui. he
 re. ita dicit ibi bar. z docto. vbi allegat rōnem
 differentie inter legatum z hereditatem ita dic
 bar. in. d. l. proculo. aut est coniuictio hominis
 z in ista aliqui sunt coniuictim re tantum. aliq
 verbis tantum. Aliqui sunt coniuictim re et
 verbis simul. aliqui sunt disiunctim de quibus
 omnibus vide per exempla per glo. magras in
 l. i. in fi. verficuli. ff. de usufr. accres. z insti. d
 lega. §. si quis duobus. Et etiam e sciendum qd
 per nomina appellatiua siue collectiua. vt fra
 tres filij zc. collata ad plures inducitur coniuic
 ctio verbalis. z sic habz locū ius accrescendi. vt
 e tex. in. l. qui quartam. §. i. z ibi bar. ff. de legat.
 primo. z ibi docto. facit lex interdum. ff. de he
 re. insti. z accrescit tali casu p proportionē here
 ditaria vel iure. z nō pro virili vt est casus no
 tabilis in. l. luti. §. venia. ff. ad tre. z no. bar.
 z doct. in. l. turpia. §. si. d. lega. primo. z hoc quā
 do dixit testator lego centuz fratribus meis. si
 dixisset singulis fratribus meis lego centuz qz
 tunc cum nulla coniuictio sit inter eos non est
 locus iur. decrescendi. ut est tex. in. l. huiusmo
 di. §. quibus. ff. de lega. pri. Et tene menti rgu
 lam qd ius accrescendi nunqz habet locum do
 nec est spes qd acquiratur illi coniuictio cui
 etiam relictum e. Sed est opus qd motum defi
 ciat. Secus in iure non decrescendi. ita dic bal.
 per illum tex. in. l. si duobus in principio. ff. de le
 ga. primo. Captamus nunc coniuictionez ho
 minis in qua sciendum e qd ille q aliquid habz
 per illam coniuictionem magis dicitur habere
 z immediate a lege z non a testatore. sed iudi
 cio testatoris vt est casus. z ibi bar. in. l. intesta.

ff. de vulga. z pupilla. z ibi docto. age. z Gmo.
 Secundo ius accrescendi in legatis non cōpe
 tit etiam in icerto. z etiam iter illos q nullomō
 si sūt cōiunctim: z fit ipso iure sine alia agnitio
 ne. z idem in bonozū pos. vt. l. ij. §. si duo de bo.
 poss. fm tab. z. l. que duobus. §. si. de acqui. he
 re. quia est verum quando eēt eadem hereditas
 secus si eēt diuerse hereditates. sine deferaf
 ex diuersis testamentis siue ex vno. ut. l. si sub
 conditione. ff. qui mo. usufruct. amit. ut. l. si du
 obus. ff. de testamēto mili. z. l. ij. eo. ti. z no. bar.
 in. l. que patri. de acqui. here. z ius accrescendi
 datur inter plures fideicommissarios vniuersa
 les z credo qd etiam eis inuictis. ut. l. ex asse. ff.
 ad treb. z est ratio ne testamentū deeedat pro p
 te testatus z pro parte intestatus dicit glo. in. d.
 l. si seruus comunis ab extraneo de acqui. he
 redi. Quod intelligas verum quando pars ac
 crescit deficit iure ordinario z comuni. secus si
 siue speciali z etiam in hereditatibus non com
 petit ius accrescendi inuicti ut. l. si minor. de
 acqui. here. z no. glo. z bar. z docto. in. l. euz he
 reditate de acqui. here. z bar. in. l. re coniuictis
 de lega. ij. Item intelligas qd quotiens ad me
 spectat aliqua pars rei siue ex voluntate testato
 ris. siue preter voluntatem vel hereditas spe
 ctaret locū hz ius accrescendi. Secus si deficerz
 ope exceptionis. ut no. glo. in verbo iurasse. z i
 l. si duo patroni in principio. ff. de iure.
 z ibi bar. bal. z Saly. Et sic portō deficiens ex
 facto vnius ex socijs non accrescit alteri vt. d.
 l. si duo in principio. Item habet etiam locum
 ius accrescendi inter coniuictos re tantuz eti
 az in diuersis voluntatibus ut in testamento z
 codicillis z in tabulis pupillaribus z testamē
 to paterno. vt. l. coheredi. §. coheres in fi. ff. de
 vulg. z pupil. z aduertat qz illō qd pseqz qz ex
 iure accrescendi dī pseq iur suo z id qd qz con
 seqz iure suo z id qd qz pseqz iur hereditario.
 dicitur consequi iure alieno. vt. l. si tibi z mihi
 in principio. z ibi bar. z docto. ff. de lega. pri.
 z est sciendum qd demum ius accrescendi non
 solum habet locum in hereditatibus fideicō
 missarijs vniuersalibus z legatis vt patet per
 predicta. Sed etiam habet locum in donati. cā
 mor. vt. l. i. si. C. de cad. tol. Sed an habeat locū
 in donatione que fit iure cogente vide tex. in. l.
 si qua ad orfici: z accrescit portioni. vt. l. quo
 tiens. ff. de acqui. here. z quando est vnicuz cū
 pupillari substitutione transit ad heredem. et
 tunc habet locum etiam post aditam heredita
 tem z trahitur ad bona impuberis. vt. l. que pa
 tri de acqui. here. z ibi bar. bal. ang. z Gmo. et
 l. cum questio. z ibi docto. C. de lega. i. Itē ius
 accrescendi trasmittitur in substitutum. vt. l. cū
 ex filio. §. si. z ibi bar. bal. z docto. ff. de vulga. z
 pupilla. quod dicitur qd portio deficiens ac
 crescit cōsocio e verum si deficit ipso iure secus
 si ope exceptionis. vt no. glo. in. l. si duo patro
 ni in principio. in verbo iurasse. ff. de iure. iurā.
 z ibi bar. bal. z Saly. Item si voluntate testa
 toris siue preter voluntatem pars rei vel here
 ditatis ad me spectat habet locum ius accresce
 di. vt est tex. z ibi bar. in. l. si patroni. §. fideicō
 missarium. ff. ad treb. Sin autem in dispositio
 necēt dictio taxatiua impeditur ius accrescendi

ut est tex. singularis in l. luffas. ff. ad treb. Et
notandū qd ius accrescendi dicitur venire ex tac-
ta mente testatoris. et iō substitutus qd dicitur ve-
nire ex expressa prefertur coheredi. l. si titio et
meuio. §. in l. ff. de lega. ij. et ibi glo. et tale ius ac-
crescendi non habet locum in diuersis heredi-
tatis. siue veniant ex pluribus testamentis si-
ue ex vno vt. l. si sub conditione. ff. quibus mo-
v usufruc. am. et l. si duobus. ff. de testam. mil.
et no. bar. in. l. qui patri. ff. de acqui. here. et hēc
in. l. ij. C. de testamento. mili. et tene menti qd ius
accrescendi transit ad heredes et porrigitur eti-
am ad bona pupilli. et etiam habet locum post
aditam hereditatem. vt. l. qui patri d'acqui. he-
redi. et ibi bar. bal. ang. et Imol. et habetur in. l.
cum questio. C. de legatis. Secundo et pncipa-
liter sciendum est qd tale ius accrescendi nō hz
locum inter pinctos verbis in rebus. p' sus
diuersis. vt est tex. et ibi bar. in. l. huiusmodi. §.
pen. ff. de lega. primo. et no. bar. in. l. re pincti
de lega. ij. Item impeditur ius accrescendi p-
dictum. quotiens in dispositione ē dicitio taxa-
tina. vt. l. luffas. ff. ad treb. et non est alibi. at etiā
predictum ius accrescendi non habet locum in-
ter succedentes iure diuerso in. l. sed cū patro-
no in pnci. ff. de bo. pos. et ibi bar. et no. ibi. Itē
dictum ius accrescendi in proprietatibus expi-
rat ius accrescendi statim facta agnitione par-
tium. siue in legatis fideicomis. siue hereditati-
bus. secus in usufructu. quia etiam post agniti-
onem partium pars deficiens accrescit conso-
cio. vt. l. i. §. i. et §. pe. et si. ff. de usufructu. accres-
et no. in. l. i. C. quādo non pe. par. et no. bar. in. d.
l. re conuictim. Sed dixi qd i proprietatibus ex-
pirat tale ius post agnitionem. si postea facta fu-
erit in integrum restitutio. vt. l. ex ptractu. ff. de
re iudi. et ibi bar. ang. et d. mei. An autem habe-
at locum ius accrescendi in seruitute reali. sicut
habet locum in usufructu. et sic in seruitute per-
sonali hētur. in. l. aquam. quemadmo. f. ui. am.
Item an habeat locum inter agnatos. legitimos
no. in. l. si. ff. ad osi. Item an habeat locum in te-
stamento militis vide glo. in. l. i. C. de testamē.
mili. Sed an accrescat pars deficiens cuius one-
re. vel nō vide. l. i. §. i. et §. p' scdo. C. de cad. tol.
et l. celsus. §. si. ff. de lega. ij. et l. si titio. §. Jul. et
ibi bar. co. ti. et l. i. §. in substitutione ad. l. falcid.
et l. si quis de legat. §. primo. ff. de condi. et de-
monstra. et in. l. si plures de condi. i. f. ff. Secus
si veniret per ius non decrescendi quia tunc cō-
sequeretur sine onere. vt. l. si sepe ratim de con-
di. et demon. An autem transeat in singularem
successores ius accrescendi. vide bar. in. d. l. re
conuicti. in versiculo quinto. quero an ius ac-
crescendi transeat in singularem successorem.
Tertio principaliter sciendum est qd ius non de-
crescendi procedit quando pluribus eadem
res separatim legatur diuersis orombus sine
distributione partium. vt. l. i. §. si in autem disiu-
ctim. et §. si in autem a deficientis de ca. tol. C. et qd
ibi per glo. et docto. et in. l. si mihi et tibi in prin-
de lega. i. et no. glo. in. l. i. §. pen. de usufru. acres-
et plene bar. in. d. l. re pinctim. Quero an inter
conuictos re tantum habeat locum ius acce-
scendi dic per bar. in. d. l. re conuictim in versu-
culo primo igr quero. An inter conuictos re

tantum et. Ubi distinguit inter usufructū p-
acquisitionem proprietatum. quia in usufructu
post acquisitionē hz locū ius accrescendi. In p-
petate vero hz locū ius nō decrescendi. vt. l. i. §.
si in autem a deficientis et ibi glo. et docto. C. de
caduc. tol. Quero an inter conuictos verbis
tantum hēat locum ius accrescendi. bar. in. d. l.
re pincti versiculo secundo quero nūquid in-
ter pinctos verbis et. dicit quando partes
possunt ad oculum demonstrari. vt qd dicitur
lego titio et meuio fundum equis portionibus
pro indiuerso tunc habet locū ius accrescendi
Et in inter pinctos re et verbis sit locus iuri ac-
crescendi et bar. in. d. l. re pincti dicit distigue
vt dictum est supra quando sunt pinctum re tā-
tum. Verum in omnino disiuictos sit locū iuri
accrescendi. et bar. in. d. l. re pinctim. versi. que-
ro: nūquid inter oīo disiuictos et. distinguit qd
inter legatarios non vt. l. i. §. i. de usufruc. acce-
scendi iter paganos sit. ne decedat pro parte te-
stati. vt. ff. de here. insti. l. heredes. sed in milite
dic vt no. glo. et docto. in. l. ij. de testamento mi-
li. bar. in. d. l. re pincti. versiculo quero. an ius
accrescendi transeat in singularem successorē
et i usufructu nō transit quia accrescit persone
et portioni. vt. l. interdum de usufru. acres-
in proprietate sic siue sit legatū siue hereditas qd
accrescit portioni. vt. l. si totam. ff. de acqui. he-
redi. Quādo aut plures pinctum eadem pincti-
one verū alter alteri pferatur. Vide bar. in. d. l.
re pinctim eadem pinctione in parte deficien-
te quis pferatur. an pinctus verbis sit. an cō-
iunctus re tantum. Vide bar. in. d. l. re conuic-
ctim in versi. ij. quero quomodo dno habētes
An autem pinctus pferatur substituto. vide
bar. in. d. l. re pinctim. in versiculo tertio. que-
ro vtrum conuictus pferatur et. vnam regu-
lam ponit bar. in. d. l. re conuictim in versiculo
tertio principaliter queritur quādo hz locuz
ius accrescendi dic vt ibi magistraliter per euz
cum versiculo sequen. An autem portio defi-
ciens accrescat in iuncta. vide bar. in. d. l. re cō-
iunctim in versiculo quarto principaliter que-
ritur. qualiter et ad quid an ab intestato inter cō-
iunctos conuictione legali habeat locum ius
accrescendi vide bar. in. d. l. re pinctim in ver-
siculo sub queritur de iure accrescendi conuic-
ctione legali. an ius accrescendi habeat locum
in dispositionibus inter viuos. vide bar. in. d. l.
re pinctim in versiculo. vi. principa. queritur
nūquid in dispositionibus inter viuos. Et sci-
as qd ius accrescendi quod competit instituto:
et sic coheredi transmittitur ad substitutum vt
ē tex. in. d. l. cum ex filio. §. si. et ibi late bar. bal. et
Imol. ff. de vulga. et pupil. in seruit. An habe-
at locum ius accrescendi habetur in. l. acquirē.
ff. quem admodum serui. am. et in donatōne qd
fit iure cogente habet locum ius accrescendi. vt
est casus. in. l. si qua. ff. ad treb. et licet ius acce-
scendi possit repudiari quia dicitur eē volunta-
rium. Tamen ius non accrescendi non pōt re-
pudiare quia est ex necessitate. vt habet et ibi
no. bal. in. l. si mihi et tibi in principio de lega. p-
mo. Et quando dicatur ius accrescendi vel nō
decrescendi. Nota. ibi glo. et docto. et habetur in. l.
i. §. si in autem disiuictis et. §. si in autem deficientis.

C. de ca. tol. 2 ibi glo. 7 docto. 2 per bart. in. d. l. re coniuntim. Notandum etiã est qd si mihi pure legatur 7 eadem res legat seruo meo sub conditione qd licet repudiarẽ partẽ meã postea adueniente conditione ex persona serui habebõ partem serui 7 etiam meã repudiãtã per ius accrescẽdi: vt ẽ tex. i. l. si mihi pure de legat. iij. Quando vnus admittitur de iure speciali portione defecta nõ accipit per ius accrescendi vt l. si mihi 7 titio. de condi. 7 demon. dic vt ibi. Sequitur glo. Item relinquit. B. eius vxori dotes suas que fuerunt. 2b.

Notandũ est quando maritus legat vxori dotes suas qd tale legatum licet videatur factũ per debitorem creditori tñ dictum legatum v3 quia dicitur asserre comodum representatõis vt est tex. insti. de lega. §. sed si vxori. facit. l. i. §. si quis creditori. ff. ad. l. falcid. Naz vxori dos consistens in rebus mobilibus vel se mouentibus vel in corporalibus intra annuz restitui debet. l. i. §. ex actio. C. de rei vx. act. Et tamẽ quando per maritum legatur dos vxori nõ expectatur annus. Sed statim mortuo testatore competit exactio ex actione ex testamẽto: vt. d. §. sed si vxori. Secundo aduertendum est qd testator in casu nostro legauit dotem certa quantitate designata. Ex quo sequitur mirabilior effectus qd etiam si. d. B. vxori dotem aliquas non dedisset. Tamen. d. quãtitas mille florenorum debetur non obstante falsa causa adiecta legato. 7 tali casu nullo modo dos peti potest nisi actione ex testamento vt. l. si non designata. 7 ibi no. per glo. 7 docto. C. de falsa causa ad lect. lega. Sin. autẽ dos in veritate in dicta quãtitate soluta fuerit viro tẽ dicta quãtitas pro dote potest peti non solum actione ex testamento sed etiam actioẽ de dote: vt est tex. not. 7 ibi gl. bar. 7 docto. in. l. lutiũ. §. si quis. de lega. ij. Si vero maritus dotem simpliciter legasset vxori non adhibita certa quantitate. tñc nisi vxor pbauerit illud quod dederat nihil ex dicto legato consequi poterat vt est tex. 7 ibi no. in. l. si designata. Et predicta pcedunt quando testator erat idoneus ad soluendũ. Sin autẽ nõ esset eius hereditas soluendo. 7 successerunt sibi filij cõmunes inter ipsum 7 eius vxorem qz gaudent priuilegio ne conueniatur nisi in quantum facere possunt. secus si non poterat conueniri defunctus eorum causatiue iuxta. l. sciendum 7 glo. ff. de re iudi. facit quod habetur i. l. i. C. de priuileg. do. 7 tunc si maritus qui non est soluendo 7 qui habet dictuz beneficium legat dotem vxori an filij cõmunes perdant dictuz beneficium propter dictum legatum dotis factũ ab eorum patre. Ista questionẽ posuit bart. fm aliquas lecturas in. l. i. in prin. solu. matri. Et primo arguit qd filij ppter dictum legatum perdunt dictum beneficium: quia cogentur soluere eorum matri integram dotem. per. d. §. si si vxori. 7 insti. de lega. In secũdo adducit. l. in condemnatione. cũ no. per glo. de regu. iur. et dicit per hec cogitandum 7 istam vltimam partem credo veriozem. vt dixi insti. de actio. §. si. ver. si. item si de dote. quoniam quacumqz actio nevel iure mariti filij cõmunes conueniantur ad dotem etiam actione reali 7 sic vt quilibet pos

seffoz. iuxta. l. nescenius. §. si. de re. iudi. Tamen hoc beneficium ne exigantur nisi in quantum facere possunt. vt no. bar. in. l. si filio. la. ij. ff. So. matri. Ergo dicti filij 7 heredes licet conueniantur actione ex testamento debent tamen habere dictum beneficium. Tertio ẽt addendum est tali casu ad verba legati. Naz aut testator legat vxori quod dedit in dotem licet maritus tempore testamenti facere non potest ex quo sequitur qd si alij quã filij cões eiusdez matrimonij successisset dicto marito cũ non hẽat dictũ beneficium ne exigantur nisi in quantum facere possint. vt no. in. d. l. sciendum de re iudi. 7 in. d. l. ij. in principio. So. mat. 7 tales heredes in solidum conueniantur ad dictam dotem integre. Sin vero testator legasset sub his verbis lego vxori mee p debito p dote. Cum tpe testamenti non tenebatur nisi in quantum facere possset quia non erat soluendo. vt. d. l. in cõdẽnatione tunc tantum modo legatum iur. id quod facere poterat vt de predictis ẽ tex. cum gl. 7 ibi docto. in. l. si prior. ff. So. mat. 7 in. d. l. nescenius. §. i. ex quo sequitur qd cum heres extraneus mariti actione ex testamento. 7 sic p dicto legato non possset conueniri nisi in quantum facere possset ex dicta heredi. qd ẽ notandum. Crederẽ tamẽ qd si ipsa mulier dedisset decem. 7 illud pbare possset iuxta. d. l. si non designata qd si ageret cõtra heredes ex 7 filios mariti tñ cões matr. possit ab eis itegrã dotẽ act. ex dote exigere nisi heres fecisset inuentarium iuxta l. si. §. si per factam. C. de iure de liber. de quo in uentario forsan 7 aliquid dicam in glo. si. ifra eo. Quero quid si dos non fuit soluta: sed tantum pmissa. 7 maritus legat dotem vxori dic qd v3 legata liberatio. ita dicit glo. in. d. l. si nõ designata. facit. l. i. §. sed si dotem. ff. de docte. p legata. Quod fm docto. 7 Saly. in. d. l. si nõ designata. pcedit quando ipsa mulier dotem promiserat. Sed qd si pater vel alius pmississet dicit saly. qd ipsa mulier habet actionem cõtra patrem. siue quotam quãtitatez expressisset siue nõ 7 multo magis. vt no. in. d. l. ij. eo. ti. de falsa. cã adiec. lega. nam etiaz si esset ius extinctuz morte 7 non videtur quis plus legaz qz ius quod habeat. vt in. l. qd iureiuran. §. i. ff. de lega. prio. Que tamen ego intelligo fm ea que habentur i l. extraneus. ff. de iure. do. v3 fuerit pater qd promiserit dotem a quo maritus nundum exegit. an est reus dic vt ibi. Quero vir legat vxori dotem an videatur etiam legasse impensas quas vir vel eius heres possset repetere vel deducere videatur legasse. ita quod dotem non minuãt. 7 glo. in. d. l. si non designata dicit qd nõ s3 solum v3 legasse id qd dotis iudicio conseq possset. Secus est in extraneo legante. vt. l. meuius. §. auic. ff. de lega. ij. Sed Ibe. Dy. 7 Ly. 7 cõiter docto. dicunt qd non est differentia inter personas legantes. sed in modo legandi. naz si legat per verbum pñtis temporis vt lego quod mihi datum fuit in dotem. 7 tñc itelligitur qd ipen se etiam intelligatur legare. Secus si dicat lego qd debeo p dote vel causa dotis. 7 ita cõmuniter tenetur. Sed saly. in. d. l. sed si non designata pur facit differentia inter maritum extraneum legantem dic vt ibi per eum quia ẽt longũ

referre. Queritur an detrahatur falcidia de legato dotis: et glo. in l. i. et in d. l. si non designata tenet quod non est verum quod non detrahatur de substantia ipsius dotis. Sed de comodo representationis in quo proprie consistit legatum detrahatur falcidia. l. i. §. si creditori ad l. falcidia. et ff. de dote prelega. l. ij. §. idem querit. et ibi not. fm cy. et docto. Quid si testator legat uxori dotes suas postea eam facit heredem per aliam partem vel in solidum et rogat eam alij restituere modo heredes uxoris volunt deducere ante omnia ducere dote. dic quod non possunt nisi ipsi presentent dote datam. textus est ibi. Sed ut dubius habeat dictum bar. intelligo quod testator legando dixit lego uxori mee dotes suas que fuerunt mille. alii non est expressa aliqua quantitas non est dubium quod non posset deduci nisi presentaretur data. ut in d. l. si non designata. C. de falsa. causa adie. lega. et supra dixi. Quummo si testator legat uxori dote. et eam pro parte heredem instituit et eam grauauit. ut hereditatem et quicquid prelegasset eam restitueret. non tamen tenetur dote restituere fideicommissario. Sed ut debitas potest deducere. ut est textus. valde no. in l. luti. §. marit. et quod ibi per glo. et docto. ff. ad trebel.

Segtur glo. Et reliquit. d. B. et uxorem est donam dominam eius fructuaria.

Quando testator reliquit uxorem suam dominam massariam et usufructuaria inspiciat a testator reliquerit filios heredes consis matrimonij vel non. Aut reliquit extraneos heredes. et extraneos intelligo quos non habeat in patrimonio. l. i. §. extraneum. C. de rei uxore. et c. Talis mulier virtute dicti legati consequitur tantummodo alimenta. Secus quando sunt instituti extranei heredes fm consuetudine curie bulga. ita dicit glo. singulari. in aucte. hoc. C. si mulier scdo nupsit. Et idem quando testator dixit reliquo uxorem meam dominam dum morietur. ut dicit bar. in l. voluntates. C. de fideicom. nam qui sunt instituti extranei. talis mulier debet habere usufructum omnium bonorum deducta falcidia. ut l. uxori mee. et ibi bar. de usufructu. leg. et eodem modo dicta verba debent intelligi si simpliciter preferantur et de per se. vs relinquo uxorem meam dominam. nam talia verba videntur denotare quadam prebeminentia in domo sicut ipsa mulier erat ante mortem viri. l. ij. ff. re. amo. et l. i. §. si. ff. ad fill. non autem quod ipsa habeat proprietatem vel dominium rerum. quod cum testator alium heredem instituerit non est verisimile quod voluerit uxorem habere dominium re et quod alium fecerit heredem in vanum. et ideo si testator simpliciter dicat relinquo uxorem meam usufructuaria bonorum meorum quia si ius institutis tantummodo alimenta consequetur. Si vero extranei sint instituti usufructuaria rerum consequitur. iuxta. l. si. ff. de usufructu. legato. et quod ibi eleganter per bar. Et predicta procedunt quasi relinquerat usufructuaria omnium bonorum. Secus si relinquerit usufructuaria vnus fundi: quia tunc etiam filij testatoris institutis mulier debet habere illius fundi integrum usufructum. ita dicit bar. fm Hofredum in l. titia testamenti. §. titia de lega. ij. Quid si testator reli-

quit filium et extraneum heredem et uxorem dominam et massariam. tunc est dicendum quod pro parte extranei uxorem consequetur usufructum pro parte vero filiorum consequetur alimenta. et sic fauor filiorum non extenditur ad extraneos. l. si quis ita scriptum in principio de ma. te. Quid si est institutus filius et extraneus est sibi substitutus: et uxorem reliquit dominam et usufructuaria distinguitur. aut est substitutus vulgaris. et tunc cum sit extraneus habet mulier integrum usufructum ar. l. cum patronus. de lega. ij. inspicie da enim sunt verba relicta quia si dixit relinquo dominam et usufructuaria quod est vnum legatum tantum non variatur ex persona substituti: et sic debentur alimenta quia substitutus pupillariter non tenetur implere quod ipse pupillus l. quod fundum. §. qui filium ad l. falcidia. Vide in hoc bal. in l. voluntatis. C. de fideicom. qui tenet contra bar. sed si dixerit relinquo uxorem dominam et usufructuaria donec caste et honeste vixerit. tunc cum dixit donec videtur esse legatum annuum. l. legatum de annuis lega. et sic cum substitutus sit extraneus consequetur. habebit integrum usufructum. ita dicit bar. in d. §. titia et de his omnibus dicendum est. ut ibi per bar. et in l. si ita scriptum fuerit de ma. testa. et per bar. in l. si contra de vulga. et pupil. et per bart. in l. i. ff. quibus mo. usufructu. am. et p. bal. et d. meos. in l. ex duobus. §. si. ff. de vulg. et pupil. Sed in eo quod bar. dixit quando instituit extraneus vel substituitur quod mulier propter dictum legatum habet solum usufructum contra dicunt Yaco. de bal. et Yac. bul. in d. l. i. C. si secundo mulier nup. nam dicunt quod Ymo. extraneus institutus mulier habet proprietatem. vs usufructum. vtrum uoluerit per l. si titio de usufructu. leg. et hoc est uoluit By. Sed gof. et nico. mat. contrario sententia refert et sequitur bal. in l. si. C. de indic. vidui. tol. dicunt quod siue sint liberi instituti siue extranei tantummodo habet mulier prebeminentia in domo et alimenta et non aliud. Sed idem bal. paulo post. in d. l. si. videtur sibi contra dicere et uidetur sequi sententiam car. hac vero limitatione quia si dixit dominam et usufructuaria bonorum extraneis institutis habet usufructum. si autem non addidit bonorum inorum videtur idem incertitudinis non et aliter. id solum trahi debet ad dictam prebeminentiam et alimentum. Sed Jo. in d. §. titia simpliciter tenet opinionem bar. Sed Saly. in d. aucten. hoc locum in versiculo quero si testator dicat relinquo uxorem meam dominam et c. voluit vna cum Ly. scdm bar. quod quicumque sit institutus dicta mulier habebit prebeminentiam tantum per multas rationes dicendum est. ut ibi per eum sufficit remissio ne videar verbosus. Sed in practica seruatur opinio bar. et sequa. Sed quando testator diceret quod facit eam usufructuaria omnium bonorum. licet filij sint instituti dicit Saly. quod tali casu mulier habebit usufructum omnium bonorum. ut d. l. uxori mee de usufructu. lega. detrahent tamen filij usufructum sue legitime in aucten. de trien. et se. §. phibem. ac etiam falcidia residui. usufructu. de l. uxori mee Sed licet sit in hoc dubio tanta varietas in opinionum auctorum tamen in practica vidi semper suari

quia glo. in. d. aucten. hoc locū. 7 bar. 7 sequa-
ces in. d. §. titia. Querit bar. in. d. §. titia. testa-
tor reliquit matrem ppriam vel nouercham
filiorum dominā 7 usufructuariam. 7 dimittit
insolutum. Sed bal. in. d. §. titia dicit q̄ dicta cō-
suetudo habet locum quando non fuit illud i-
ductum fauore vxoris. sed ex interpretatōne vo-
cabuli qui p̄formiter locū habere debet. et ibi
dic̄ fm̄ Jo. in. d. §. titia q̄ illa consuetudo fuit i-
ducta fauore filiorum in vno casu. iō videtur
posse extendi ad alium casum in quo est eadem
rō ex quo sumus in materia fauorabili. l. illud
cum glo. C. de sacro. san. eccle. 7 no. bar. in. d. l. si
constante. in. p̄ncipi. in. viij. q. sc̄de partis p̄n-
cipalis. fo. ma. quod mihi pl̄s quia ex mēte testā-
tis ex dicta p̄suetudine p̄ pte testatoris. vt. l. cū
accutissimi. C. de fideicom̄is. queritur etiaz sc̄d̄
bar. in. d. §. titia q̄ si sunt instituti ascendentes
vt mater v̄l collaterales ut fratrem. habeat lo-
cum dicta consuetudo. bar. 7 bal. in. d. §. titia di-
misit insolutum. vnde potes dicere fm̄ Joan.
q̄ dicta consuetudo ad cām p̄missam nō est
extendenda cum sit exorbitans a iure cōmuni
per. l. ius singulare. ff. de lega. 7 potissime q̄ nō
videtur per oīa eadem rō quia magis ē debita
hereditas parentū filiis q̄ e cōtra. l. scripto. ff.
vnde liberi coniuncta. l. nam. 7 si parentibus. C.
de inoffi. te. q̄d credo verum. Tu vero ad oīa 7
singula supradicta. vide bal. in. l. si. C. de indic.
vi. tol. quid si testator reliquit virum proprius
dominum 7 usufructuarium omnium suorum
bonorum vel fratrem reliquit fratrem domi-
num vel usufructuarium omnium suorum bo-
norum. vel aliquis reliquit concubinam suam
quam tenebat loco vxoris iuxta. l. incōcubina
tu. ff. de concubi. 2 ibi d̄y. 7 bar. 7 instituit aliū
ta uel habeat usufructu. 7 ang. in. d. l. aucten.
hoc locū dicit q̄ idem per oīa sicut supradictū
ē quando vir reliquit vxorem dominā 7 usu-
fructu. quia est eadem ratio. Sed aduertat tu q̄ li-
ter hoc dictum intelligatur. an p̄dicti habeāt
merum vsumfructum. an hēāt tantūmodo ali-
menta. quia relinquuntur per vxorem marito in
spici videtur. vtrum instituti sint filij eiusdem
matrimoij quia tunc haberet tantū mō alimē-
ta: licet cēt filij testantis si non cēt filij lega-
tarij: v̄l legatarij v̄l q̄ h̄z vsumfructum. Sed
cum in fratre non possit ista considerari. sed tā-
tum modo in viro 7 concubina. videt̄ dicen-
dum in fratre q̄ debeat habere vsumfructum co-
gita. Quero testator reliquit vxorē dñaz 7 usu-
fructu. oīum suorum bonorum. 7 in dicto testa-
mento legauit mihi fundum seianus. 7 tibi fun-
dum patricinum 7 titio legauit domū. an vxor
habeat etiam vsumfructu. in istis fundis. 7 do-
mo legatis nobis. 7 dic q̄ nos legatarij cū ip-
sa vxore usufructuaria concurremus in vsum-
fructum rerum nobis legatarum. ita vult bar.
per illum tex. in. l. sempzonio ea que. ff. de vsum-
fruct. lega. facit ad hoc quod idē bar. no. per il-
lum tex. in. l. si alij in. fi. eo. ti. 7 in. l. quesitum. §.
si. in. pen. q. ff. de fun. instruc. quod ē valde no-
tandum. Quero in casu isto quando testator re-
liquit vxorem dñam 7 usufructu. oīum bo. 7 c.
quid importent illa verba dominam dic ut di-
xi quia importent quādam p̄beminentiaz i do-

mo quam solita erat viuēte suo marito. Ita di-
cit bar. in. d. l. titio. §. si. 7 bal. 7 saly. in. d. auctē.
hoc locū. Sed tunc contigit dubitari. an ipsa d̄
beat vestiri 7 alia habere. put habebat tpe ma-
riti. 7 dicas q̄ non. Sed debet vestiri 7 habere
ea que decēt vidue. 7 in actu viduali fm̄ cōdi-
tionem personarum. ita vult bal. in. d. aucten.
hoc locū. 7 ibi saly. circa finē.
Sequitur glo. Itē reliquit. T. mulieri concu-
bine sue aliūta in domo dicti testatoris.
Si alicui alimenta simpliciter relicta sūt: po-
test legatarius morari etiam extra domum ha-
bitationis heredis vel grauati 7 consequi ali-
menta vt est casus. 7 ibi hoc no. bar. i. l. libertis
meis. §. si. ff. de alimen. 7 cibar. lega. 7 idem not.
bar. in. l. diuortio in. p̄nc. ff. so. ma. 7 idē voluit
bal. in. l. analibus in. fi. C. de lega. Sin autē lega-
ta sunt alicui alimenta in domo habitatiōis he-
redis. tunc in dicto 7 non alibi possunt peti et
deberi. quoniam illa verba i domo testatoris.
vel heredis dicuntur in dubio apposita fauor
grauati qm̄ facilius ipse potest prestare alimen-
ta alicui in domo sua quā alibi. ac etiam ille q̄
debet morari cum aliquo in domo 7 habere a-
limenta debet aliquid i dicta domo opari 7 sic
si erat famula debet prestare seruitia fm̄ quali-
tates persone non tamē iure seruitutis. ita dic̄
bar. in. d. l. gaio. §. si. de alimen. 7 ci. lega. 7 idem
voluit in. l. diuortio in. p̄ncipio so. ma. Et ad-
uertendum q̄ hec alimenta fuerūt relicta huic
mulieri in domo heredis. Queritur ergo si dic-
ta mulier erat iuuenis. 7 heredes erant iuuenes
7 luxuriosi. ita q̄ illa mulier nou commode sal-
uo bono nomine honestatis ibi morari posset.
tunc ē iusta causa de domo discedendi 7 petere
alimēta. iste est casus 7 ita ibi no. bar. in. d. l. gaio
§. si. Et idem voluit bar. 7 docto. in. d. l. diuor-
tio in. p̄ncipio. So. ma. 7 idem voluit bal. ag.
7 saly. in. l. i. C. de. lega. Quia melius est bonum
nomen q̄ diuitie multe. vt. l. facta. §. si manda-
ta. ff. ad treb. q̄ no. Tertio no. q̄ alimēta debē-
tur fm̄ redditū qualitatem. vt. l. impe. in. fi. et
ibi bar. 7 docto. ad treb. Ex fructibus ergo de-
bentur prestari alimenta. 7 non ex venditiōe p̄-
prietatis ita dicit bar. in. l. cum alimenta. ff. de ali-
men. 7 ci. lega. vide bal. 7 saly. in. l. siquis ad de-
clinandam. C. de epif. 7 cle. intantum q̄ et non
totum redditum fructuum debet erogari. vt ē
tex. valde no. in. l. ius alimentorum in. p̄ncipi.
ff. vbi pupil. d̄duca. de. Non at̄ d̄z inspicere valor
patrimonij. sed quantitas reddituum. quia si cēt
vna turis ampla 7 magni pretij 7 parui fructus
non debet considerari ita dicit tex. glo. 7 bar. in
l. que bonis. ff. de succes. bo. quarto dicta aliū-
ta prestanda sunt fm̄ qualitatem personarum
quia crescente etate plus expensarum requirit̄
vt. l. cum vnus. §. si. de alimen. 7 ci. lega. 7 ali-
ter debentur vni rustico q̄z vni nobili persone
quia rusticus satis est q̄ habeat panem cepe ca-
scum 7 oleum. ut no. glo. in. l. seruis vrbans. d̄
leg. iij. Et tenendum est menti q̄ si relicta sint
alimenta. vt supra debent prestari de fructib⁹
7 puentus. vt dixi qui si non sufficiunt. nō po-
test nec v̄di debet p̄petas ut alimenta prestē-
tur. vt. l. iij. ff. qui. bo. ce. poss. 7 no. bart. in. d. l.
alimenta. ff. de alimē. 7 cy. lega. no. plene ang. 7

Imo. in. l. nescius. §. si. ff. de re. iud. Quero an legatum alimentorum dicitur pium vel no. Respondeo qd aut relinquitur pauperi. et dicitur pium aut relinquitur diuiti. et nunc dicitur pium vt no. bar. in. l. diuus. ff. ad. l. falcid. et ibi ang. et Imol. et facit glo. et quod ibi per docto. in. l. l. l. C. de sacro sanc. eccle. et l. cum hi. §. nihil. ff. de transac. et no. bar. ange. et Raf. et Imol. in. l. stichum aut panphilu. de verbo. ob. §. i. Et hoc sequitur qd quando relinquitur pauperi et sic quando dicitur legatum pium non detrahatur falcidia vt ar. aut. Similiter. C. ad. l. falcid. Et si diuiti relinquitur quia non posset dici pium legatum deducetur falcidia. No. bart. et docto. in. d. l. diuus. ff. ad. l. falcid. facit quod not. bar. in. l. alio. ff. de alimen. et cib. lega. An autem ille cui relicta sunt alimenta possit petere alimenta et in studio dic qd aut alimenta debentur ex dispositione testatoris et non debentur expense studij: vt. l. legatu. de alimen. et cib. lega. et ibi bar. Aut debentur ex dispositione legis. et tunc aut loquimur de studijs sine quibus quis non potest comode viuere vt in gramatica et sy. et iste expense debentur vt. l. qui filium. ff. vbi pu. edu. poss. Aut in alijs studijs sine quibus quis potest comode viuere vt in studijs legalibus et tunc tales expense non debentur: vt. l. de bonis. §. no. solum. et ibi bar. ad carbo. et in. l. legatum de alimen. et cib. lega. et no. ang. et Imol. in. l. quidam cuius filium. de verbo. ob. Quero si alicui relicta sunt alimenta an si infirmatur debeat sibi ministrari medicine. et bar. in. d. l. legat. de alimen. et cib. lega. dicit qd parua expensa medicinaru debetur non magna facit. l. verbo victus. de verbo. signi. vide bar. bal. Raf. Imol. in. l. si cum dotem. §. cum autem in seuisimo. ff. so. ma. et Li. bal. et Sali. in. l. qd in vxore. C. de neg. gest. Nec non venit etiam lectus. Item qd qui tunc dare alimenta debet etiam prestare lectum: quia sine eo quis viuere non posset: vt. l. stratum. et l. quos nos. §. verbum viuere. de verbo signi. Ita dicit bar. in. d. l. legat. Quero an ille cui relicta sunt alimenta ex testamento non teneatur operari in domo: vt. l. libertus quos. §. i. de alimen. et cib. lega. Secus si alimenta debeantur ex dispositione legali: vt. l. sicut. ff. de oper. liber. ita dicit bar. et ibi docto. in. l. diuortio. in. pn. so. ma. Et aduertat qualiter alimenta petantur. Nam aut sunt alimenta preterita dic vt no. bart. in. d. l. libertis quos. §. i. aut sunt alimenta presentia dic per bart. in. l. i. et in. l. pecunie eo. ti. Aduertat qd alimenta habent multos fauores. quos ponit bar. in. l. item mella. ff. de alimen. et cib. lega. Et e mentem tenendum qd si ista mulier transigerit super istis alimentis non porrigitur ad hy. et vestitum nisi expresse dictum fuerit. vt. l. tex. no. in. l. cu. h. §. que transigit. et ibi bal. et ang. relicta vero alimenta vsqz ad pubertatem intelliguntur relicta vsqz ad. x. vij. an. etatis a iuuetute. recipiuntur. vt. l. est. et ibi bar. in. d. l. itez mella. ff. de alimen. et cib. lega. Quero relicta est vita alicui dic qd oia qd debentur qm legata sunt alimenta. vt. l. quos nos. §. viuere. de verbo. signi. Quero si testator in aliqua parte testamenti vel in codicillis minuit lega. vt quia dixit legata que volo pstrari p. tertia parte. an intelligatur diminutus di-

ctus legatum alimentorum. et dicas qd non vt e casus valde notabilis. in. l. libertus. §. postum. ff. de alimen. et cib. lega. et in. l. gaius de annuis lega. Sin autem testator legauit qd ista mulier debeat educari in domo testatoris dic qd per inde e: ac si alimenta relinqueret. vt e casus in. l. fi. nali. de ali. et cib. lega. et e aduertendum qd quilibet etiam incapax dicitur esse capax alimentorum vnde si ista mulier esset infamis. serua monialis ordinis sancti francisci depositata danata in metallum. Tamen tale legatum valet et erit capax et admitti debet officio iudicis ad dictu legatu vt. l. seruos ad custo. de alimen. et cib. lega. et ibi bar. et no. qd si alimenta relinquuntur etiam in minus soleni voluntate. et per heredem fuerint p. triennium prestata qd cogatur heres perpetuo prestare vt e casus no. et ibi glo. et docto. in. l. i. C. de fideicommissarijs. et predicta pcedunt quado alimenta relinquuntur. Sed de iure omnis descendens a quolibet suo antecessore et contra sunt alendi. vt auus et nepos. vt. l. si quis alibi. in principio. ff. de lib. agnos. et l. nec liberum. C. de po. po. et ibi glo. l. ij. §. non solum. ff. de excu. tu. intantum qd est filiuilema. vel nepos cogatur patri et auo alimenta prestare al. vt in grat. pot. reduci in patria potestatem. vt. l. i. C. de ingra. libe. et idem in liberto in patronum. Sed predicta pcedunt nisi commissum fuerit tale qd pater a filio et filius a patre potuissent exheredari quia ex illis causis possunt alimenta de negari. vt not. glo. in. d. l. si quis a lig. §. neqz ab his. ff. de libe. agnos. Quod intelligas verum nisi alend. pot. set ex sua industria et opera alimenta sibi pstrari vt no. glo. in. d. l. si quis alibi. in principio facit. l. si maritus. so. ma. et quod ibi glo. An tene me ti qd qui denegat alimenta illi cui debentur tene tur de siccare. quia dicit ipm necare. vt. l. necare d. lib. agnos. cetera aut in materia alimentorum vide bar. in tractatu suo alimitor. Sequitur glo. donec caste et honeste vixerit.

Quid si secundo nubat et condigne an pdat legatum. et de ista materia videndum est per glo. et oes docto. in. l. fi. C. d. indica. vi. tol. et per tex. et ibi bar. ange. et mod. in. l. mulier. §. componetur ff. ad. treb. et per bal. in. l. deo nobis in. ii. princ. C. de epis. et cl. e bon. tex. in auct. de non eligendo. §. optimu vbi ita se honeste tractet et e i quo articulo bar. dicit in. l. cu. proponeret qd tal mulier si secundo nubat non perdit legatum et allegat tex. vici. xxx. q. i. Nisi constat testatore aliud voluisse vel nisi repugnet ois vsus loquendi et hoc sequitur ibi Raf. et oldra. et idem voluit bar. in. l. fi. C. de iudi. vi. toll. et Ang. in. d. §. cui proponeretur dicit qd e distinguendus. aut pater relinquit centum filie si caste honeste et pudice vixerit. et tunc filia accipiendo viru dicitur pudice viuere. et d. §. cu. proponeretur ibi et mulieris et pudice et sic consequitur legatum. et idem si reliqua ab aliquo de linea sua materna vel paterna quoniam ipsoru voto congruit filiaz nubere. ppter pudiciam seruanda ne al. toti generi per iniquationes vite fiat viris iniuriam de quo verisimiliter est dubitandum ppter iuuetutem. vt. l. si filia et auct. ibi posita. C. de inoff. te. et isto casu potest saluari opinio bar. et sequa

tium dum modo nubat pari vel maiori. vt. l. iij. § si emancipatus. ff. de contra. tab. z idem si dictum legatum sit ab extraneo cuius non inter sit ea nubet vel non. nam tunc filr heat legatu quia matri. in seipm est castum z ab ecclia approbatum tanqz maximum sacramentu. vt extra de bigamis. c. debitum. z ideo verbum castitatis z pudicitie tunc absolute platū verifitabitur in eo qui viaat in figura matrimonij p dicta iura. z. C. d adul. l. castitati. Aut vir legat vxori dicto modo vel filius matri. z tunc quia p subsequēs matrimonij ania viri videt cōtristari z etiam fit iniuria filijs primi matrimonij. vt in aucten. de non eligēdo scdo nub. §. gre gozi. versiculo prosperimus z bene facit. §. deū igitur ea. aucten. z. §. optimum. ibi honeste tractent. z in aucten. de nup. §. soluto. z. §. sin autez tutela. z. §. q viro versiculo nos igitur coll. iij. igitur non e credendum testatore de tali castitate maritali sensisse per quam ei fieret iniuria. l. iij. §. fi. z ibi bar. ff. de ali. leg. igitur intellexit maritus de plēa z illesa castitate pudicitia z honestate igit non consequitur legatum transēdo ad secūda vota. z istud sequitur. d. Jo. i. d. §. pponeretur. z ang. z. d. flo. in. d. l. fi. C. de indi cta. vi. tol. z bal. in. d. l. deo nobis in princ. in fi. i. q. C. de epis. z cle. z ita teneas. Ad oē tamē dubium tollendum vt incidat in opinionibus doctorum. addas tu dicto legato fm bar. i. d. l. fi. C. de indi. vi. tol. z in. d. §. pponeretur v3 reliqt vxori centum donec caste z honeste z pudice vixerit z ad secūda vota non transferit. Et aduer tas quia predictum legatum p primo anno e purum psequē. conditionale vt donec erit vi dua z caste viuat. consequatur legatus sine cau tione seu satisfactione iuxta. l. mutiane. ff. de cō di. z demon. z cum desierit eē vidua vel vitam honestam non seruauerit desinit legatum. vt: ff. de annis lega. l. filie facit. ff. de condi. z demō stra. l. pater seuerinam §. fi. ita dicit bar. z doct. in. d. l. fi. z bar. iñ. l. dānas in prin. ff. de vsufu. lega z de ista dictione donec vide oio bar. z do cto. in. l. cum qui ita de verbo. ob. z est rō quia per tale legatum non inducitur perpetuo vidu itas. vt voluit Jac. bu. z bar. in. d. l. fi. C. de in dic. vi. tol. cum sine plures prestatōnes. dic vt ibi per eos. Quero quid si inuēritate non luxu riatur: z sic turpitudine stupri non maculatur. Sed vitam honestam z non grauem nec matu ram ducat vt quia colloq sepe cum iuuenibus z luxuriose. z forte permittit se de osculari vel tangere mamillas. an consequatur legatū ego credo q nō quia verbū e dicere q ista nō con ueniunt honestati quia talia dicuntur eē pludia adulterij vel stupri. ut. l. prima cū gl. z ibi bar. de extra. or. acm. z. l. q ait lex z ibi glo. z bar. ff. de adul. vbi etiam dicit bar. q si statuto cauet q si quis deprehendat aliquem cum vxore sua possit eum impune occidere intelligitur si dep benderit in reb' veneris. vt dicit tex. i. l. q ait. l. in fi. z ibi glo. z bar. ff. de adulte. z basia z tact' sunt res veneris. z sic colloquentem in loco se creto uel basia inferentem vel tangentem ma millas potest interfici. z e de hoc etiam glo. in l. capite quinto. ff. de adul. vbi dicit bar. q testes qui deponunt de huiusmodi actibus veneris

quia copula carnalis directo probari non pōt etiam si videas in loco nudum cum nuda quia fore mulier est. z iuuenis e frigidus uel malefi ciatas. z quod ex violenta pbatione z iuditijs pbatur adulterium uel stuprum uel copula car nalis. no. bar. in. l. ij. §. fi. ff. de adulte. in. d. l. capi te quinto allegat optimos tex. in. c. propterea ex tra de testi. z ibi glo. z docto. z ante. de butrio. in. c. iij. loco de psump. z ibi docto. z gl. q e no. Quero vxori per defunctum factum e legatus simpliciter nec dicit donec caste z honeste vix erit. ipsa in honestam vitam duxit quia concu buit cum sc̄lari. an perdat legatum dicas q sic quia viro mortuo infertur per hoc iniuria qa dum est vidua dicitur adhuc eē in ma. viri. vt l. fina. §. i. cum si. et ideo legatum reuocatur ut no. glo. in. l. sororem. C. de his qui. ut indig. ita dicit bar. z ibi docto. z no. bar. in. l. i. ff. d his quibus ut indigni. Quero vxor in vita testa toris concubuit cū scholari. z hoc ignorabat maritus qui postea dicte sue vxori legauit cen tum z hoc patefactum est post mortem testato ris: an debeatur vxori legatum. z dicas q non quia si testator sciisset sibi iniuriam illatam ex dicto adulterio non legasset. ita dicit glo. in. l. fi deicōmissum. C. de fideicōmis. facit. l. in testam to. ff. de fideicōmis. lib. ita dicit bar. in. d. l. i. ff. d his qui. ut indigni. Caueant ergo huiusmodi domine vidue ut in uita z post mortem viri ob seruant honestatem z thorum inuolatum. que ro vxor transiuit ad secūda vota: clarum est ut eorum que ipsa consecuta fuit ex lucris nuptia libus uel ex legato uel titulo lucratiuo uel suc cessione filiorum q ipsa debet conseruare filijs primis mariti z tantum mō habet in uita vsū fruct. siue filius decefferit ante qz nuberet siue post ut ista habentur in. l. femine in tex. glo. z p omnes docto. C. de secūdis nup. z auct. ex testa mento eo. ti. z ibi bar. bal. z Saly. q est verum q ipsa tantū modo habet vsum fructū. nisi ma ritus faciat mentionem de secūdo matrimonio reliquit mari. si vidua erit z si uadat ad secūda vota consequetur centum et quo ad pprietatē stantibus filijs primi matrimonij. Ita eligat dicit bar. z asserit z ista consuluit collegiū bon. ut. l. i. in fi. C. de secūdis nup. qd e notandū pp limitationem. d. l. femine. Quid econtra mari tus uel exactis dotalibus uel ex forma statu ti mortua uxore lucretur. uel ab vxore aliquid sibi legatum est uel successit alicui filio suo pri mi matrimonij iuxta aucten. defuncto. C. ad ter tul. z postea transiuit ad secūda vota. an id qd dictum est in muliere trāseūte ad scda vota ha beat locum in marito z glo. in. d. l. femine tenz q sic quā glo. Ly. bal. Saly. z cōiter docto. te nent dic vt ibi facit. l. qcquid cum glo. C. ad. l. Zul. maiesta. ubi glo. illa extendit que loqtur in masculino ad feminam cōmittente crimen le se maie. ista. l. femine. que loquitur i femina trā seunte ad secūda vota extendatur ad virum. et aduer tas transiens ad secūda nota siue ma sculus siue femina non potest plus binube. vñ binubo relinquere quā relinquat vni ex liberis primi matrimonij. Qui minus relinquatur ut e tex. z ibi Ly. bar. bal. z saly. in. l. hac editali in principio. C. de secūdis nup. intantum quod

totum id plus qđ relictum ē habetur pro non scripto z ipso iure applicatur liberis primi mariti. vt ibi nota glo. z docto. quod no. quia habui defacto boni. Quid si testator dixit instituo vxorem meam donec caste z honeste vixerit: an sit locus cautioni mutiane. z bal. in. d. l. si. dicit qđ sic. quia talis institutio sine talia verba non sunt apposita super anno relicto. Sed sup vnico z perpetuo. z ideo rōem futuri temporis ē cauendum quia ē relictum quod requirit perseverentiam viduitatis z non possit eē heredis institutio ānua nisi in milite. vt. l. miles. ita heredem. §. z quia diximus. ff. de te. mili. sed ad uertas qđ facto dicto legato vř relinquo vxorem dominā donā z usufructuar iam z postea illa moriatur z testator aliam vxorem accepit qđ ista secunda vxor non admittitur ad dictum legatum etiam factum sub nomine appellatio tantum. ut. ff. de lega. iij. l. si quis earum. §. si. ita dicit bal. in. d. l. si. Quid si testator reliquit vxorem maritā in domo z quid si dixit relinquo habitationem in domo. cum filijs meis vxori sed quedam amica testatoris z bal. in. d. l. si. dicit qđ vř relicta alimēta quia hoc est in recompensatione. vt. l. in rebus. §. post. ff. quomoda. dic utibi plenius p eum.

Sequitur glo. et dotes suas non repetierit.

Quid autem si ista mulier non petijt dotes sed ab herede sponte solvente recepit. an dicatur defecta conditio legati. ita qđ a legato cadat istam. q. format bar. in. l. amplius non peti. ff. r. ra. ha. in versiculo quero p declaratione maritus. zc. z primo arguit qđ sic per. d. l. ampli. nō peti i. r. rariū facit quia recipit a spēte solvente nec obstat. d. l. amplius. quia ibi loquitur i eo cui ē factum pactum amplius non peti. ex quo ipsi reo acquiritur exceptio. Sed i casu nostro non petere venit in conditione ex quo soluenti nulla exceptio querebatur. Sed adhuc soluere tenebatur tandem dicit bar. qđ imo ē quid i. putandum mulieri cum debuerit denūtiare se paratam liberare heredem acceptilatione vř canere de non petendo. vt. l. mulier. §. i. de cōd. insti. z. l. mutiane de cōdi. z demon. z sic not. qđ mulier non tenetur recipere. vt. l. qui Rome in principio de verbo. ob. Sed cōtrariuz determinat bal. in. l. i. exemplū cum qđ ritur maritus. quia hēs qui sponte soluit siue sponte offert: videtur renunciaffe conditōi p se apposite. z ideo habetur conditio p impleta quia per heredem stat' minus impleatur. nec potest imputari vxori cur acceperit cū heres spēte soluerit. vt. ff. de lega. iij. l. fideicō. §. si rē. versiculo ma. zc. Et profecto hoc videtur iustus ne ita faciliter legatus vxor amittat. quia illa cōditio fuit apposita fauore heredis. ergo suo fauori potuit renunciari. l. pet. de pac. z quia vxor lenti non infertur dolus nec dānum. l. conditō nis. C. de transact. de hac. q. vide etiam bal. in aucten. hoc si mulier scdo nup. Nec placet qđ dicit bar. qđ debeat heredem liberare acceptilatione quia hoc non mandauit testator. dicitur etiā quia fm hoc dotes suas perdidisset z amplius aliquo tempore non posset repetere iuxta §. item si per acceptilationem insti. qui. mo. tol

li. ob. z quero si vxor dotem non repetijt eius p heredem aliquid ab ipsa vxor opposuit compensationem de dote. an priuetur legato z videt' qđ sic quia qui compensat soluit: z etiam peter' videtur. ut. l. si constat. C. de compensa. z. l. si peculium. §. i. de statu. libe. z est bonus tex. in. l. si mulier. ff. de condi. ob. cām. z. l. si fundum sub conditione. §. titio de lega. primo. z. l. Jul. autē de cōdi. z demō. z ibi de hoc bar. ang. z Imo. licet dicatur ficte repetere. facit in si. in. c. ex pte de cleri. non resc. z dicitur facere residentiaz z iurans qui ficte facit dictam residentiam. De hoc ego scripsi in. l. si. ff. a qui. appel. non licet i glo. versiculo quero si statutum permittit qđ possit zc.

Sequitur glo. Itē reliquit eius vxori omēs ipsius pānos lini z lane.

Hic qđ aliquando legat vxori omēs ipsius vestes aliquando legat oēs pānos: prio casu videtur qđ appellatio vestis sit largior quā appellatio pānorum. vt. l. vestis. ff. de auro z arg. lega. z. l. verbo uictus cum. l. seq. de verbo. signi. sed tamen oīs vsus loquēdi hz contrariū quia imo largior est appellatio panni qđ vestis ita dicit bar. in. l. diuus. ff. de bo. damna. ex quo ibi infert qđ si testator legat vxori omēs suos pānos lini z lane. z testator habeat aliquas pētas panni lini non aptas ad vsu hominis qđ non veniunt in legato z sic si habeat eas venales. ut. l. peduculus. Item cū queritur. ff. de auro z argen. lega. secus si haberet ad vsu homi in dubio autem debet videri quātū sibi expediēbat p vsu illius āni z illud cedit legato aliud videtur eē venale. vt. l. cum querebatur. §. lana ff. de lega. iij. z facit. quod no idem bar. in. l. vestimenta. ff. de auro z argento. lega. Secūdo ad uertas qđ si legat vxori vestes suas qđ non veniunt vestes que sunt pbbite portari ex forma statuti vt no. bar. in. l. quāuis. ff. de auro z arg. lega. z no. bar. in. l. i. C. nē liceat infer. e contra. libro. xi. Sed bal. contrariū in. l. cum te sponse in pen. q. C. de dona. an nup. quia si eēt perpetuo portari forte bar. diceret verum z nō al' vel melius etiam si eēt perpetuo pbbite. tūc si hoc est pusij tunc perusuus legat floren. non igitur valet legatum. z idem si eēt pbbite vestes s'friciate recamate tunc quia ad incertū potest a subiecto seperatur s'friciatura z remāet legatum validum in vestibus. Sed omni casu d' beatur saltim extimatio. ut no. bal. in Rubrica de condi. ob. tur. cām z Ro. in. l. multum in si. de verbo. ob. licet bar. hoc dimittat insolutum in. d. l. quāuis. Secūdo quid si testator legat vxori vestimēta sua vel pannos suos qđ si dicte vestes habeant maspales aureos vel argenteos. vel habeant per las contestas vel ricamatas. qđ talle aurum. Argentum perle z Ricamū cedit vxori vna cum vestibus. Itē ē tex. z ibi bar. in. l. cum aurum. §. plane. ff. de auro z argē. lega. z idē voluit bal. in. l. cum te sponse in si. C. de do. an nup. Et sic veniunt festiue vestes et non festiue. vt. l. vxor z ibi bar. de auro z argē. leg. Sed quid si testator legat qđ tot famuli z tales mulieres debeant eē vestite in suo funere qđ liter itelligatur dicas fm qualitatem personaz vt no. bar. per illum tex. cum glo. in. l. fortissi.

mus. C. de milit. vest. li. xij. et idem voluit Sal. in. l. si. in. q. si. C. de indic. vidu. tol. Sin autem testator non legasset uxori sue vestimenta. an vxor ex eo quia fuit vxor vel si focero conceda. Au rui vestes: habeat aliquas vestes et q̄s dicas. q̄ vestes quotidianas ipsa lucratur quia sue sunt Sed festiue sunt ipsius heredis vt. l. heredis. et l. pen. §. i. et ibi bar. et docto. So. ma. et bal. et Sa ly. in. d. l. cum te sponse. Quero testator legat uxori sue vestes et superuixit in tantum q̄ inter ille vestes que erant tempore testamenti sint consumpte et alfeē sibi testator: an vestes de nouo facte q̄ repiunt tpe mortis testatoris debe antur vxori et bar. in. l. §. fieri in p̄. q. ff. de auro et argen. lega. concludit q̄ aut testator ad dit alias vestes et p̄me supersunt q̄ ille addite non debentur. Sed si prima vestis eēt consumpta. et sc̄da facta loco prime. tunc talis vestis de nouo facta cedit loco prime allegat. l. si. §. si. ff. de lib. agnos. et de condi. et demon. l. filie facit. l. si seruus. §. quicūq̄ de lega. p̄io. et dixi supra i glo. in verbo legauit vinum frumētū quod ē i domo et c̄. Nam dicendo suas intelligitur tem pore dicti testamēti. et non que erūt tpe mortis vt est casus in. l. si ita de auro et argento lega. et ibi bar. Et bene nota q̄ si testator legat vestes suas vxori q̄ veniunt uestes omnes tam festi ue quā nō festiue facit. l. id vestimentum. C. de peculio. ita dicit bar. in. l. medico. §. vxori de au ro et arg. lega. Sed si venit aurū separatū a ve ste nec alia suppellex. vt. l. iij. ff. de lega. p̄io. et supra dixi. q̄ ē verum nisi aurum uel argētū appositum eēt cā ornandi. vt. l. et si non sit. §. p venimus de auro et argento legato et si multo plus valeat aurum quod apponitur ornandi cā quam ipsa vestis. vt. d. §. peruenimus in fi. ita no. bar. per illum tex. in. l. cum aurum. §. pla ne de auro et argen. lega. et no. bal. in. l. cū te sp̄ se. C. de do. an nup. etymo. in. d. l. iij. de lega. i. ac ē si legantur vestes venit p̄anus et non inci sus vel vestis si tamen ille p̄anus factus vel d̄ putatus erat vt fieret vestis vxori. vt. l. vestimē tū. ff. de auro et argē. lega. et ibi hoc no. bar. et p̄ bar. in. l. diuus de bo. dāna. Quid si testator le gat vxori argentum suum q̄d habet in domo dic q̄d petra signata nō venit in dicto legato q̄ ē verum nisi eēt petra argentea at̄iqua que nō esset in vsa hodie veniret in dicto legato. vt no ta. bar. in. l. quintus. in principio de auro et ar gento legato. Quero testator legauit vxori ve stes siue pannos suos: an veniant panni siue vestes de serico. non solum de lana dicas q̄d sic vt est tex. in. l. vestis aut vestimentis. ff. de au ro et argē. lega. Siquis legaret vxori vel alte ri vnā vestem. et aliud non dicat intelligitur ex timationis et precij fm̄ qualitātē personarū qui bus relinquitur et permittitur. ut. l. h. et iij. et ibi bar. de mili. vesta. li. xij. et supra dixi. No. quā do testatores mandant vestiri vxorem sororē matris filios confortes famulos. et aliq̄ sunt i dignitate positi et aliqui non. et aliqui infantes et aliqui pupilli aliqui adulti aliq̄ filie nupte viro nobili et aliq̄ non quomodo debeāt ve stiri p̄anis lugubribus. ut. l. de cre. C. de ifam. et facit quod habetur in. l. parentes cum. ll. seq. ff. de ifam. et facit. ff. de auro et argen. lega. l. i.

et facit quod no. bal. in. l. si. C. de indic. vi. tol. cir ca si. Quero testator legat vxori sue omnes ve stes suas. extimatur ducatos mille. an si valent plus possit heres deducere: et si valent minus possit vxor illud plus petere. et dy. que sequitur bar. in. l. si fundum sub condi. §. si libertus et le ga. p̄io. Sequitur glo. Item reliquit dicte eius vxori eius lectū sue camere vel cameram. Si testator legat lectum simpliciter: an veni ant ornamenta festina quod diebus festis vt̄i solebat in lectum et sic copertorium de serico: vel de raso istis temporibus et dicas q̄ sic in. l. medico. §. vxori. ff. de auro. et argen. lega. et l. li brozum. §. si. d̄ leg. ij. et quod ibi circa hoc bar. disputat. Sed aduertat q̄ in. l. si. C. de indi. vi. tollen. in si. dicit q̄ si testator legat vxori vinum vestimentum q̄d debet intelligi fm̄ statutum et conditionem persone et maxi. vt. l. cōdā consilium de verbo. ob. et de vsufu. l. sed et si quid. §. sufficienter facit. ff. de alimē. lega. l. pen. in princi. et l. si. nam eximia vestimenta nō debē tur etiam si testator mandaret heredib⁹ vt eā tractarent honorifice. put ipse faciebat q̄ ea q̄ sui gratia testatoris in vita sua ei faciebat nō te nentur heredes per illa v̄ba facere ei. vt. l. scio in si. ff. de anuis lega. sed preciosa vestimenta faciebat sibi maritus gener sui. ut. ff. quomod. l. si ut certo. §. interdum ergo et c̄. fm̄ ergo bonā et cōmemorabilem consuetudinē et non abusi uam debent ei vestimenta fieri ita dicit ibi salū. ex hoc in casu supradicto posset argui contra d̄ terminationem bar. quia cum testator vtebat̄ dictis copertis sericis et ornatis et p̄ciosis tem poribus festiuis videtur illud fecisse causa sui honoris ergo illa ornamenta nō videntur ve nire ar. no. de uestimentis festiuis que dicantur concedi vxori in vita testatoris gratia honoris testatoris et non gratia vxoris vel q̄ velit q̄d sint sua ut no. bar. et docto. i. l. pen. so ma. et ma xime in casu nostro cui legatur predictum. ita in genere v̄z lego lectum uel lego cameram me am intelligitur ut plurimum et vniuersalr̄ vte batur. ut. l. medico in prin. §. i. et quod ibi bar. ff. de anuis lega. fm̄ qualitātē persone et sui stat⁹ vidualis. ut. l. plenum. §. equitij. ff. de vsu. et ha. Item status mulieris vidue non ē q̄ habeat le ctum et ornamenta de serico et preciosum igif. sed forte hoc posset intelligi quando legat ue stes suas uel legat lectum uel cameram suā ga tunc omnia ornamenta et preciosa veniunt. vt est tex. in. d. l. medico. §. vxori de auro et argento legato. et d. l. librozum. §. si. de lega. iij. cogita. Sequitur glo. Item reliquit. l. T. C. i q̄bus con fitetur se teneri dicto creditori p̄ite et acceptan te et notario stipulāte. Quero p̄io aliq̄s confitetur se eē debitorē titij i centum titio absente. an talis confessio p̄ bet ita quod confitenti p̄iudicet. et clarum est q̄ si fiat in iudicialibus et Titio absente non p̄ bat. ut. l. certum. §. si quis absēte et quod ibi gl. bar. et docto. ff. de confes. et idem et multo ma gis non iudicialibus. no. glo. iij. l. capite q̄nta. ff. de adulte. et in. l. ictus sustiū de infam. et no. glo. in. l. cū de indebito. §. si. ff. de proba. nisi de stinare titium vinum n̄stium quia per nuntius

videtur ille loqui, ut, l. finantem, §. si. de consti.
peccu. z. l. l. ff. de contrahem. emp. z. facit. l. mī
tum z. quod ibi Ly. C. si quis alteri vel sibi nisi
scriberet dicto titio absenti vnam epistolam in
qua contineretur eē debitorem suuz in certa q̄
tate z. cā adiecta quia tunc talis confessio p
baret contra scribentem vt. l. publicā in fi. ff. de
positi z. quod ibi no. glo. z. docto. in. l. generali
ter. C. de non nu. pecu. Et qđ dixit qđ confessio
facta ē in iudicio parte absente nō probat nec
preiudicat. dicas forte verum nisi fieret per mo
dum voluntarie iurisdictionis z. iudex ageret
eam recipere pro absente. vt ar. l. i. §. exigere. ff.
de mag. conuē. z. l. ij. §. i. ff. rem pu. saluam for.
cum si. z. ibi bar. Sin autem fiat confessio in li
bro suorum rōnum. quia scribo qualiter tene
or titio in centum tunc etiam probat titio absē
te. vt. l. rationes. C. de p̄bati. z. no. glo. in. l. fi. C.
ar. tu. z. de his oibus vide bar. z. docto. in. l. nu
da. ff. de donatio. z. vide glo. z. docto. in. d. l. ge
neraliter. Ly. bal. Ang. z. Saly. in versiculo q̄
ro. vi. z. in. l. quedam. §. numularios. z. ibi gl. ff.
de edicto z. bar. z. bal. Saly. z. lod. in. l. admo
nendi. ff. de iur. iuran. z. docto. in. l. i. bonafidei.
C. eo. ti. Quid autem in vltima voluntate. z. di
cas qđ talis confessio ē p̄fuerata vsqz adm or
tem non probat parte absente licet inducat fi
deicommissum. vt no. docto. in. d. loctis facit.
l. si non designata. C. de falsa cā adiec. legato. et
l. iulius. §. quisquis. ff. de lega. ij. z. ibi bar. z. l. cū
quis. §. codicillis. ff. de lega. iij. Sin autem talis
confessio z. cum causa fieret presente parte taz
in contractibus iudicialibus z. vltima volun
tate probat. vt. d. l. certum. §. si quis absente. z. l.
cum de indebito. §. si. de probatio. cum si. Sed
dubium insurgit si fiat talis confessio in vltia
voluntate titio presente z. acceptante: an possit
postea uel inter viuos uel in alia uoluntate mu
tare z. reuocare. z. bar. in. d. l. quiquis. §. codicil
lis. ff. de lega. i. versiculo hic faciunt ad questō
nem. dicit qđ non z. idem voluit bal. in. l. ex testa
mento. C. de fideicomis. Et idem voluit bal. l. l.
heredes palam. §. si. ff. de testamentis. z. ita dic
ibi ang. se consuluisse z. ita cōmuniter obserua
tur. Quid si testator donat in testamento vī vē
dat titio fundum pro medietate z. p̄ alia medi
etate eidem legat. an postea reuocando testam
tū reuocetur talis donatio. z. By. z. bar. in. d. l.
heredes palam. §. si. sentit qđ non. Sed clarius
bal. z. ang. ibi expresse volunt qđ non dicitur re
uocata quia cum transiuit in vim contractus q
in vltia voluntate celebrari potest. vt. d. §. si. cū
glo. ergo non potest sine consensu aduersarij
reuocari vt. l. sicut. C. de ac. z. obliga. z. qđ nō pos
sit reuocari ē tex. fm̄ vnum intellectum in. cap.
cū dilectus de succ. ab intestato z. ibi hoc tenet
Anto. de butrio z. pe. de ancha. z. ita commu
niter tenetur. licet in. d. §. si. d. mei. Raf. z. Joā.
dicant contrarium. z. etiam p̄trariū sentit bal. i
l. si. ff. de re. eozū. Sed ibi non loquitur in testa
mento per testatorem reuocatum. sed quando
irritatur igitur zc. Et predicta maxima z. indu
bitanter p̄cedunt si testator predicta dicerz cū
iuramento: vt. d. §. codicillis z. ibi bar. z. ad pre
dicta vide bal. in. l. rationes. C. de probatio. et
omnes doct. in. d. l. generaliter. C. de nō. nu. pe

ca. z. ibi bal. in. x. q. z. bal. in. l. i. C. de falsa causa
adiec. lega. nam bal. in. d. l. rationes dicit qđ cur
iuramentum sit qđ spirituale qđ iuras se aliquid
debere potest cogi ad obseruantiam: z. nō pos
set dictam confessionem inratam reuocare. z. idē
si facta fuisset parte presēte et acceptante vel
presente notario z. pro absente acceptante qđ
tunc in dicto testamento dicitur contrahi vt. l.
heredes palam. §. si. de testament. z. ideo non
potest ab vna parte. s. testatoris reuocari. l. si
cut de act. z. ob. Et idem in foro penitentiali vt
in. c. q̄q̄ de vsur. in. vi. Et aduertas quando
legatur per debitorem creditori suo debitum
tale legatum ita demuz valet si creditor iterest
vt. l. si creditori. ff. de lega. primo. z. est rō qđ le
gatum ē donatio quedam a defuncto facta et
ab herede prestanda. ut insti. de lega. in. princ.
z. l. legatum. ff. de lega. ij. vnde si non affert a
liquam cōmoditatem vel vtilitatem non dice
retur donatio que est dōni dictio. vt habetur i
l. i. ff. de dona. z. l. senatus. §. i. de dona. cā mor.
facit in fili quod habetur. Ex quo sequitur qđ
si quis debitor poterat se aliqua exceptione a
creditori tueri legando debitum. videtur illā
exceptionem z. defensionem remittere. vt. d. l. si
creditori in principio procedunt quando debi
tor in legando expressit certam q̄titanam ar. l.
legatus de lib. leg. al non ualere. vt ibi. z. istud se
quitur ibi bal. z. ang. facit. l. si prior. So. ma. z. l.
si non designata. C. de falsa. cā. adiec. legato et
istud fuaretur in pratica p̄pter eorum aucto
ritatem. Tamen Raf. z. Imol. tenent de iur. cō
trariuz. Nam si ponimus testatorem ignorasse
dictam suam exceptionem competere exprime
ret vel nō exp̄meret certam quantitatem debi
tam non valeret legatus fm̄ distinctionē. l. cū
alienam. C. de legi. Sin autem sciat z. tunc etiaz
si simpliciter legat quod debet videtur remit
tere exceptionem. vt. d. l. si creditori z. pro hoc
videtur tex. in. l. ij. in principio de do. p̄leg. z. l.
si debitor. ff. de libera. lega. z. l. ij. §. i. ff. de cōsti.
pecc. z. facit apud Jul. §. si titius. ff. de lega. prio
Non obstat iura bar. quia loquitur in putati
uo debitore merito non vs nisi certa quantitas
exprimatur. ut. d. l. si nō designata. Secus si eēt
verus debitor licet haberet exceptionem. vt. d.
l. si creditori facit. l. si vnus. §. pactus. ff. de pac.
dictu in hoc qđ expresse voluit bar. in. d. l. lega
ui z. potissime in suo sūmario. sed vt dixi p̄ia
opinio bar. forte seruaretur i pratica. Et bene
nota. qđ si quis eēt debitor ex causa preterita ta
men valeret legatum talis debiti quia adicere
tur ei debitum ciuile ex testamento. vt est tex. et
ibi glo. magna: z. ibi docto. in. d. l. si creditori. z.
z. idem si rei debite ex stipulatu vel ex aliqua cā
stricti iuris. vt. d. l. si creditori in fi. sed pondera
bene qđ quando per tale legatum videatur re
mittere exceptionē tenetur talis legatari⁹ z. po
test in aliquo granaria dicto testatore: secus at
quando debitum erat purum sed dicitur aliud
vinculum ita dicit glo. no. in. l. si deportati ser
uo. §. i. ff. de lega. iij. Quid si legatum aliquod
debitum ex aliquo statuto z. Ang. in. d. l. si cre
ditori dicit qđ tale legatum valet quia tunc inci
pit deberi ex alia iuris censura. vt. d. l. si credito
ri scđoriso. sed Raf. z. ioan. non tenet hoc qđ

statutum est pars iuris civilis. vt no. in. l. ius at
 civile z. l. omnes popul. ff. de iusti. z. iure. ergo
 cum sit debitum de iure civili nō dō valere. vt.
 l. aurelius. §. si. de lib. lega. vbi ē cāus singlis
 Et qđ supra dixi quando legat rem donatam
 qđ valet legatum reprehenditur per glo. insti.
 de leg. §. ecōtrario quia non eēt plus altero. de
 illis quattuor modis. vt in. §. plus isti. de acti.
 z. qđ ibi scripsi. Sed glo. tenet contrariū in. d. l.
 si creditori. quia saltim transfertur dominium
 si erat res testatoris. ut ar. l. iij. §. si rē de leg. iij.
 z. istam vltimā glo. tenēt p̄fati dñi mei z. bene.
 Quero an saltim possit dici vtile z. valere pp̄
 ipothecā que in bonis testatoris p̄pter lega-
 tum. ut. l. i. in fi. C. coia d̄ lega. z. bar. in. d. l. si cre-
 ditori in fi. tenet qđ si per tale debitum creditor
 non habeat ipothecā qđ valet legatū rōe ipo-
 thece quā legatarij habent vt dixi per. d. l. i. in
 fi. C. coia de lega. Sed si habeat creditor acti-
 onē ex testamēto. Sed glo. in. d. §. ecōtrario te-
 net contrarium z. melius vt tenet ang. z. Raf. i.
 d. l. si creditori. quia si nō tenet legatum in suo
 principali. ergo nec in accessorio. p̄ter dicas tu
 qđ hoc legatū eēt quodāmodo n̄m qđ ex tali le-
 gato comp̄hēderetur ipotheca z. quod legatus
 non valeret. cōtra. l. eum qui edes. ff. de v̄lucap.
 p̄pterea si datur ipotheca vt dicunt docto. er-
 go necessario seq̄ debet qđ dō dari actio ex testa-
 mēto z. i rē dñi p̄trariū. Et p̄dicta p̄cedūt quā
 do legatur a debitore suo creditori. Sec̄o si ab
 alio aliquo legatur qđ eius dō qđ valet legatum
 qm̄ n̄ra interē habere in eundē debitū plures
 obligatos. ut no. glo. in. d. §. ecōtrario facit in
 fi. de actio. §. sit itaqz quod est notandum.
 Sequitur glo. Item reliquit centum titio z. fi-
 lijs.

Primo aia aduertendū censeo ad illud ver-
 bum suis quia sepe nuō notarij loquūtur in te-
 stamentis. in tertia persona. Et dubitatur an p̄
 hoc nomen suus sua suum referatur ad ipsum
 testatorem vel ad heredem suū vel ad legata-
 rium z. indubio videtur referri ad ip̄m testato-
 rem nisi aliud de mente appareat. vt ē tex. z. gl.
 z. ibi bar. z. docto. in. l. ex facto in principio. z. §.
 i. ff. ad treb. facit. l. filius. §. vt quis. ff. de lega.
 primo. z. l. si quis titio z. ibi bar. de vsufruc. ac-
 cres. Sed in casu nostro apparet qđ testator le-
 gavit titio z. filius ipsius titij. vñ in hoc legato
 facto sub dicta forma iuris tex. in. d. l. si quis ti-
 tio de vsufr. aq. Quod medietatem legatū ha-
 bebunt titius z. medietatem habebunt sui filij om-
 nes: z. idem si testator dicat titio cum filijs su-
 is z. meo lego centum qđ tres partes fient vñ
 titius aliā eius filij. tertiā meius cōsequetur.
 vt ibi in contrarium videt̄ casus ad l̄am. in
 secūdo casu. C. de impu. z. alijs substitutis vbi
 si instituatur titius vna cū liberis z. seius qđ ti-
 tius cum liberis suis vñ tantū dimidiam ha-
 bebunt. vnde dicunt docto. in. d. l. si. qđ aut te-
 stator dicit lego titio cum heredibus suis vel
 filijs suis z. seio. vel dicit Titium cū filijs suis.
 z. seium heredes istituo. z. tunc titius vñā. filij
 sui vñā. z. Seius aliam partem habebit: vt. d. l.
 si quis titius. Aut testator dicit titius vna cum
 filijs suis z. seius heredes istituo vel lego et
 tunc titius z. sui filij non hēbunt nisi vñā par-

tem z. aliā habebit seius. vt. d. l. si. z. ē ratio. qđ
 in secūdo cāu ē verbum vna coniunctū z. erat
 ēt coniunctio naturalis inter patrē z. filios. vñ
 de ex verbis z. mente testatoris colligit̄ qđ vo-
 luit ita loq̄tur dicta. l. si. Sed in. d. l. si quis titio
 nam cōiunctio legalis erat quia pater z. filij er-
 go magis faciunt qđ pater cum filijs habeatur
 p̄ vna persona due coniunctiones qđ vna igitur
 tur facit auct. post. C. de suis z. legi. ita dicit bal.
 z. Saly. z. d. flo. in. d. l. si. Semper ergo sūt ver-
 ba testatoris inspicienda quod nō facit. l. la pla-
 ne in prin. lap. Quid si dixit lego titio centū cū
 filijs suis an idē importet ac si dixisset z. filijs
 vide. l. filie textores. §. pen. de legat. primo. z. di-
 cendum est qđ sic: ut ibi. naz. quandoqz compo-
 nitur inter personas quaz vna non accedit al-
 teri z. non est differentia. vt ibi. alias ut. l. i. ij. et
 ij. ff. de pec. legato. quia tunc coniungit̄ princi-
 paliter z. non accessorie. vt. d. l. ij. z. ij. z. vide. l.
 ij. C. si reus uel actor. mox. fue. z. quod no. in. l.
 i. ff. si pen. appel. mox. interue. z. idem no. i. l. qđ
 dicitur. ff. de verbo. ob. per bar. bal. z. d. meos.
 z. quod no. bart. in. l. si cum fundum. de fun. in-
 struc. Quero testator instituit titius filios titij
 an admittantur pariter titius z. eius filij ad dic-
 tam heredi. z. istā. q. mouit glo. in. l. gallus. §. itē
 credendum. ff. de libe. z. postu. z. glo. z. bar. z. a
 liqui docto. tenent qđ inspicere debet. an sunt in-
 stituti quos testator habeat necesse eos insti-
 tuere. vt quia pater fecit talem institutionem d̄
 filio z. de nepotibus. z. tunc videtur instituisse
 fm̄ ordinatam caritatem. ut primo filius dein
 de post mortem filij ipsius nepos. Sin autē nō
 fuisset pater qui talem institutionem fecisset. s̄
 extraneus tunc filij titij erūt heredes z. conse-
 quentur hereditatē. Et idem si eēt legatum p̄
 dimidia etiam in vita eorum patris z. aliam di-
 midiam ip̄e titius qđ no. quia hoc fuit de facto
 in persona pelegri. et dñi inicolai sui filij. qui
 pariter fuerunt instituti a magistro andrea p̄e
 dicti iōānis.

Sequitur gl. Itē reliq̄t. d. l. x quia ei bene serui-
 nit.

Hic posset tractari materia cāe vere vel fal-
 se de qua vide per bar. z. docto. in. l. demonstra-
 tio. §. i. de condi. z. demon. z. ibi Raf. z. Imol. et
 bal. z. ang. z. docto. in. l. i. C. de falsa causa adiec.
 legato. Et no. qđ cā dicitur mltis modis. ut po-
 nit Jo. and. in. c. cum dilecti de accusa. Et que
 sit causa vide glo. bar. z. docto. in Rubrica. ff.
 de condi. z. demon. z. bar. in. l. demonstratio. §. i.
 eo. ti. z. glo. z. docto. in. l. i. de falsa cā adiec. leg.
 vnde dicas quia effectus cāe. qđ aut requiritur
 vera quia iste. B. bene fuit dicto testatori z
 nulli dubium qđ valet relictum. Aut est falsa et
 tunc aut ponitur conditionaliter. vt puta lego
 B. centum. Si mihi seruiat in tali negocio. et
 tunc clarum qđ falsa cā vitiat dispositiones. vt
 d. l. demonstratio. §. i. z. §. longe. isti. de legat. aut
 causa est appositā causaliter. z. tunc non vitiat
 dispositionem. ut. i. d. l. demonstratio. §. i. nisi ali-
 as relicturus non erat: vt. l. cum tale. §. si. ff. de
 condi. z. demon. vel p̄bato errore defuncti. vt
 l. i. C. de fal. cā. z. c. quia ista videtur aduersa vs
 si alias non eēt relicturus z. p̄bato errore. ideo
 bar. in. d. l. demonstratio versiculo tertio quero

de effectu cāe sic dicit q̄ quedam ē cā que lega-
to non coheret. ut quando causa non erat obli-
gatoria. tunc non videtur coherere legato. hoc
ē nunq̄ dicit cā p̄xia z finalis. q̄ cā p̄xia z
finalis mera liberalitas quia ad hoc legatus p̄
satisfactione non tenebatur. Legatum enim est
donatio: ut. l. legatum de lega. ij. z in donatiōe
causa mortis proxima ē liberalitas. ut. l. i. ff. de
dona. ergo illa causa inserta in legato ē remo-
ta non coherens legato. z dicitur impulsiva z
illa est falsa non vitiat legatum. nisi probet̄ q̄
testator aliter relicturus non fuisset. vt. d. §. fal-
sa. q̄ tūc dicta cā vitiat̄ ope exceptionis. Que-
dam ē causa proxima z obligatoria coherēs le-
gato. si cā est vera ut quia centum mihi mutua
si lego tibi centum q̄ id quod exprimit ē obli-
gatorum z ideo coheret legato. z ideo talli casu
Sufficit ut vitietur legatum q̄ probetur testa-
tozem errasse. ita loquitur. l. i. de falsa cā adiec.
lega. z ita etiam no. bar. z docto. in. d. l. i. C. de
falsa. cā. Et facit q̄d no. bal. in simili in. l. gene-
raliter. C. de non nu. pe. z lodo. in. l. diuortio. d̄
verbo. ob. Quero quando opus eēt q̄ proba-
retur q̄ testator non fuisset al relicturus quo-
mō probabit̄ respōdēdo. aut illa cā respicit eō
sanguinitatē. z tunc non est dubium. z si ē falsa
viciat. quia presumitur testatorem non alias
relicturum: vt. l. si pater. z. l. nec apud. C. de be-
re. insti. Si vero cā non respicit sanguinitatē
vel affinitatem: z tunc recure ad p̄iecturas. qd̄
enim si quantitas erat parua z patrimoniū am-
plū z econtra si quantitas erat magna z patri-
monium parū certe presumitur si testator sci-
uisset non fuisset relicturus: vt. l. si seruus. z. l.
uxorem de dona. inter vir. z vxo. ita dicit bar. i
d. l. demonstratio. §. i. Sed falsa demonstratiō li-
cet coheret legato tamen non vitiat legatus vt
lego tibi decem que tibi debeo. Nā lz non tibi
debeam valet legatum. vt. l. ij. cum exemplo q̄
ponit glo. C. de falsa cā adiec. le. ita dicit Saly.
in. l. i. in fi. eo. ti. z per hoc bar. in. d. l. demōstra-
tio. §. i. in. l. fi. ff. de heredi. inst. non ē proprie cā
coherens dispositioni. sed scdm. d. iōanē imo
forte potest dici quod iōi coheret legato q̄ ex
qualitate cause appareat qd̄ testator faciebat no-
uam prouisionem loco atiq̄ quā putabat defi-
cere alias non posset procedere dictum bartol.
Quid si testator dicat vni filio quia dubito ne
frater tu⁹ tot pecunias subtraxerit ex archa. iō
lego tibi centum. An sit idem ac si conditionali-
ter exprimat̄. z bar. in lectura. d. l. demonstra-
tio. §. i. dicit q̄ sic licet in repetitiōe hoc non tan-
gat ex quo appareat aīuz testatoris fuisse suspē-
surum z nō certū. Et per hec ifert imol. q̄ si te-
stator dicat. cum dicatur mihi q̄ frater tu⁹ sub-
traxit ex archa zc. non tamen dicit quot surep-
sit. Nam videtur q̄ conditionaliter sit expres-
sum: z sic videtur sensisse i antiqua lectura i re-
petitione autem simpliciter transit q̄ dicatur ex
primi casualiter p̄ illam diffinitionē cum. nō at
conditionaliter z reprobat glo. in. §. longe isti.
de lega. que relata ad tex. sentit idem in ditōne
q̄z in dictōem. Sed si non referatur ad tex. sed
ad. ll. quas allegat. nihil pbaret de hoc.
Sequitur glo. Item reliquit. A. fundū menia-
num quē emi a gaio.

Donamus q̄ istuz fundum non habuit fe-
stator exemptione facta a Gaio. sed habuit ex
donatione facta a scio: an valeat legatum. z sic
hic posset tractari. an falsa demonstratio adie-
cta legato vitiat legatum. an non de quo plene
p̄ bar. in. l. demonstra. in princi. de condit. z de
monstra. z in. l. si sit. §. i. de leg. primo. in quo cō-
cludit bar. quia aut loquitur in denuntiatione
que fit per nomina siue p̄nomina. z de hoc di-
cendum ē. Aut est error in noie proprio z regu-
lariter non nocet. aut in nomine appellatiuo et
regulariter vitiat legatum. ut. l. si quis in fundi
vocatio de leg. primo. Et de hoc dicendum est
q̄ ibi per glo. bar. z docto. aut loquimur in de-
nuntiatione que fit alijs modis. z tempus. aut
denuntiatione adicitur alicui generi. aut alicui spe-
ciei certe primo casu: aut illud genus erat in di-
spositione limitatum vt puta lego centū q̄ ha-
bui in dotem ab uxore z tunc falsa demōstra-
tio non vitiat. ut. C. de falsa cā adiec. lega. l. ij. z
l. si. aut non erat limitatum. sed ita in dispositiō-
ne simpliciter ponitur. ut si dixit lego id qd̄ ad
me dotis nomine peruenit. tunc falsa causa lu-
erat legatum quatenus falsa erit ut. d. l. ij. i p̄n.
z. l. libertis quos in p̄n. de alimen. z d̄b. lega. et
l. q̄ntus. §. i. de auro z argen. legato. Secūdo ca-
su quando demonstratio addicitur certe sp̄ci.
z tunc aut demonstratio addicitur rei. aut per-
sone honozate. primo casu aut illa sp̄s nō re-
peritur in rerum natura. z viciatur dispositio
vt. ff. de dote p̄lega. l. i. §. sed si dotem. z. ff. de le-
ga. primo. l. si seruus legatus. §. qui q̄nq̄. vt si
dico lego quinq̄ que sunt in archa. z ibi nihil
ē. non valet legatum. aut reperitur in rerū natu-
ra. z non vitatur vt. d. l. demonstratio. Et i ca-
su nostro si constat de quo fundo meuiano te-
stator locutus fuerit lz habuerit ex donatione
a scio z non exemptione a Gaio. Tamen va-
let legatum fallit si de contraria mente testato-
ris appareat. ut. ff. de verbo. ob. si ita stipulatus
fuerō hanc sūmam. z ibi no. Secundo casu q̄
demonstratio addicitur persone honozate. et
tunc aut denuntiatione ē denegatiua affinitatis.
vel consanguinitatis. z tunc in dubio cum in-
telligitur finalis. quod falsa vitiat. vt si app̄-
lo titium fratrem qui non sit ut. l. menio. §. i. de
bere. insti. vt ibi dicit glo. que ab oibus cōpro-
batur nisi aliter constet de mente testantis. vt
ibi in tex. aut talis demonstratio testantis respon-
so. vt si legat stichum suum cochū cū nō sit co-
chus sed iutor cum talis falsa demonstratio sit
viciat ut ibi facit. l. qui habeat z quod ibi bar. ff.
de re dub. z. l. his verbis in fi. de here. insti.
Sequitur glo. Item reliquit. A. ut monumentuz
sibi faciat cētū.

Hic congruēter d̄y poni materia legatorum
sub modo de qua per Ly. bal. z saly. in. l. gene-
raliter. C. de epis. z cle. z per glo. z docto. in. l. i.
C. de his que sub modo. z per bar. in. l. quibus
diebus. §. itē melius. ff. de con. z demon. Quo-
ro itaq̄ p̄rio. quid sit modus z eius discreptio
ponit glo. in Rubrica. ff. de conditio. z demō.
Sed bar. in. d. §. termil⁹ in p̄n. reprehendit gl.
z dicit q̄ modus ē moderatio quedam disposi-
tioni adiecte cum qui egrotat a granans z tē-
pus dispositionis perfecte zc. z expositionem

horum verborum. vide ibi p bar. Quero per que verba inducat ur modus z respondit glo. in. l. i. C. de bis que sub mō q̄ sit prout. insti. de lega. §. longe. Sed fm nides in. l. attestatore de condic. z demon. quia per dictionem vt v̄ induci conditio z non modus. vnde bar. in. d. §. termilius in versiculo quero scdo per quot verba dicit. aut per dictionem ut addicitur dispositioni aliquid quod ē explicandum per honeratum tunc facit modum. ita loquuntur oia iura que faciunt mentōnem de mō. cū p dictionem. vt addicitur aliquid quod ē explicandum per grauatam aut per alium ut pendet ex virib⁹ for tunc facit conditionem. vt. d. l. attestatore. z idem de dictione ita que facit modum vt. l. libertas. §. de ma. te. z idēz in dictione vt. l. si tibi de lega. ij. Et idem de dictione dummodo vt. l. cum ab eodē m. ff. de contrahd. emptio. Quid si testator dicat lego tibi centum ea conditione vt aliquid facias dicit bar. in. d. §. termilius q̄ hoc non obstat erit modus. ut. l. menia de ma. te. z de. dona. l. ij. in fi. z illa verba ea cō diti. non accipiuntur ppe cum cōiter significatio aliorum verborū magis inspicitur quod nota. quia isto āno habui de facto. Quid de dictione postq̄z dicit q̄ facit conditionem. vt ē casus in. l. inter illam de verbo. signi. z ff. de lega. ij. l. si ita. §. si. z ibi glo. Quid si testator dixit relinquo centum p redemptione captiuorum vt nō mane dotis puellarum dic scdm bar. in. d. §. termilius in versiculo quid si per noia. aut relinqtur nomine dotis pauperum puellarū. z tūc qz semp pauperes sunt z nō dicitur hoc pēdere de futuro euentu interte soluz enim ē errogatio faciēda. ideo facit modum z non conditionem. vt. l. nulli. de epis. z cle. aut relinquitur nomine dotis certe persone. z quia pendet ex virib⁹ for tunc an illa maritetur. z tunc facit conditiones Ita intelligitur. l. stipulatio de iur. do. Quero an si legatarius moriatur anteq̄z caueat de imponendo modum. an transmittat legatū z bar. in. d. §. termilius. in versiculo scdo pncipaliter quero de effectu mōi. dicit q̄ transmittit. ut ē casus z glo. in. l. a testatore de condi. z demon. et modus est talis nature q̄ possit impleri per heredem alias Secus quia modus non adimpletur vt voluit defūctus. Quero an sit oio dō modo implendo z bar. in. d. §. termilius i versiculo quero vtrum sit verum. dicit q̄ si modus respicit tantūmodo cōmoduz legatarij z non ē op̄ cautione. l. titio centum in pn. de condi. z demon. strā. aut respicit fauorem heredis vel alterius. z tunc si addicitur libertati non debet cauere: sed officio iudicis seruus postea liber fact⁹ officio iudicis cogitur modum ad implere. vt. l. menia testō. in alijs autem distigue aut modus fuit adiectus ut legatario. z debet cauere. z. d. §. termilius. z. l. si tibi de lega. ij. secus si fuit adiectas ut modo mistro. ut. l. diuus sicui plusq̄z p l. falci. Quid in contractibus ēt dicas q̄ ferre ē idem z quod in ultimis voluntatibus vt prius consequatur emolumentum quā modū ad implere cogatur. vt. l. insulam. in fi. ff. loca. facit. ff. mand. l. si non remunerandi. §. si. cum. l. sequē. sed hoc non procedit in contractibus vltro citroqz obligatorijs. quia opus est ut primo ad

impleat ex parte sua contractum antequā rigat nec sufficit quod caueat de iplēdo. ut. l. iul. §. of ferri cum no. ff. de ac. emp. z. l. ediles. §. si. cum glo. ff. de edile. edito. an autem in contractib⁹ habeat locum cautio. v̄de. l. ij. in princip. z q̄ ibi bar. bal. ange. z saly. de condi. ob. cām. z in l. siue apud acta de transactio. z in. l. in oibus d iudic. z late per Zmol. in. d. §. diuus. quia regulariter d̄z cauere. ut. d. l. in oibus siue sit contractus bone fidei. ut ibi. siue stricti iuris. vt. d. l. si creditores. non ob. d. l. doli. de condi. ob. causā quia ibi inceptit ab executione qz rem dedit ne ad iudicium iret z nunquā potnit peti cautio. z ideo si per errorem eēt res soluta posset repeti ad finem vt prestetur cautio vt. l. que exceptō nem. §. si quis de condi. indebi. aduertas q̄ sic modus in vltimis voluntatibus inducit dispositionem vt ex eo actio oriatur z agi possit. vt. d. §. termilius. ita i cōtractibus ut ex eo possit agi ita dicit. gl. bar. z doc. in. l. si stipulat⁹ eēt. §. si ex duob⁹. ff. de fideiuf. quod no. Quid si legatarius non adimplet modum dicit bar. in. d. §. termilius in versiculo quero quid si legatari⁹ nō implet. q̄ heres habet tria remedia. primo q̄ legatarius p̄iuetur legato. vt. l. i. C. de bis q̄ sub mō. aliud q̄ heres agat ex stipulatione z cōpel lat legatarium ut modus adimpleat. ut. l. si cui de lega. ij. etiam si concernat vtilitatē tertij qz semper heredis. interest q̄ voluntas testatoris mandetur executioni. d. l. titie secūdo respōso Tertium remedium est q̄ si est implendum ifa uorem tertij q̄ ille tertius agat. vt. l. i. C. de bis que sub mō. cum glo. sed quid si non stat per legatarium quo minns adimpleat modus an cō sequatur legatum. z pe. z ray. dicūt vno modo in. l. i. C. de bis que sub mō v̄z aut stat per cum in cuius persona debet impleri z consequitur legatum. ut. d. l. i. aut per casum z pe. dicit idem q̄ in conditione ut legatum deficiat ut. l. legatū C. de condi. insertis. sed fm Saly. in. d. l. i. incō trarium. §. Zul de lega. i. z de leg. ij. l. patr. §. tusculanus z ideo dicit dicendum z melius scd̄z eum q̄ stat per cām. Aut modus est causa finalis legandi z tunc legatum viciatur. ut. l. titio cētum. §. an nup. ff. de condi. z demon. aut est causa impulsua z tūc non viciatur. ut. d. §. tusculanus. z. d. §. Zul. aut dubitatur. z tūc aut modus concernit vtilitatem alterius q̄z eius cui datur z tunc aut ad substantiam actus requiritur expressio illius cāe vel modi z presumitur finalis vt. ff. de do. inter vi. z vx. l. sed si mors in fi. z. l. seq. z. l. q̄ adipiscende. aut expressio modi vel cause non est de necessitate z tunc si concernit actum pium vel fauorabilem non presumit finalis. vt. C. de dona. l. si quis p redemptione z. ff. de iur. do. l. sed nisi. z. l. si ego. Sin autem actum pium non concernit presumitur q̄ modus sit causa impulsua. vt. d. l. titio centum prio r̄iso ita dicit Saly. in. d. l. i. Et no. q̄ legatum scdo modo nō potest effectualiter peti nisi fuerit cautum de mō implendo z talis cautō nō erit nuda. sed erit cum fideiussore. vt. d. §. termi⁹. et prestita dicta cautione legatarius potest ager ad dicta centum legatum etiam anteq̄z monumentus fabricauerit. z maxia si fuerit aliquod preparamentum. ut. l. si uero non remu. §. si ve-

vero cum. l. sequen. ff. manda.

Sequitur glo. Item reliquit. l. vnum ex suis equis.

Hic tractandū ēz generaliter cuius sit electio debitoris vel creditoris. Capiō id quod dicitur cuius sit electio in casu nostro. z d hoc casus ē. l. que duos. ff. de lega. primo q legatarij vř fore electio in dubio z concludas siue loquimur in vltimis voluntatibus siue in gratijs siue in beneficijs z l. bal. z. d. Jo. in. d. l. que duos aliter loquatur tamen dicas tu q siue in vltimis voluntatibus siue contractibus siue in gratijs siue in beneficijs loquamur tamen semper inspicitur ad quē verba executiua dirigantur. nam illius erit electio ad quem verba diriguntur siue creditor siue debitor siue heres siue legatarius siue concedens gratiam siue ille ad quem gratia dirigitur vt est glo. oz. z ibi bar. z doct. in. l. luttio. ff. de lega. ij. z idem no. bar. in. l. si sic stipulatus fuero de verbo. ob. aut sunt verba indifferenter plata. z sic sumus indubio. z tūc aut in vltimis voluntatibus z tan c aut legatus ē factum in specie de qua dicitur. z sic agat p pte ad declarationem ut quia expressus ē nomen proprium equi cum plures equos eius dē nominis haberet z tunc dicta declaratio pertinet ad heredem. vt. l. si quis a filio. §. si plures ff. de lega. primo z ibi ponitur rem. aut ē legatū alternatiuum z tunc in dubio electio ē legatarij fauore vltime voluntatis. ita dicit gl. in. d. l. luttio. z ita ibi videtur tex. nec ob. l. cu3 res. §. si isti de lega. primo. ut ibi no. per glo. z docto. d. lega. primo. Tamen quando legatur ē res propria testatoris sub die ē certa non transit dominium in legatarium nisi adueniente die vt ē casus in. l. sempromi⁹ attalus z quod ibi bar. de vsuf. lega. Sin autem legatur res propria heredis non transit dominium nisi traditione per heredem facta ut. l. papinianus. ff. de seruit. z qd ibi no. z habetur in. l. huiusmodi. §. edes ff. de lega. primo. Sed ē aduertendum q quando est legatum in diem cedit dies a morte testatoris quo ad transmissionem: quia interdū si legatarius moriatur cedit dies legati in diem z trāsmittit ad heredem suum: vt. l. i. §. i. de cadu. tol. licet. Aut legatum generis z in dubio cuius sit electio. z dicas tu q illius erit electio in cuius facultate z qua actione experiatur: z sic ē legatarij: vt ē tex. apertus in. l. si seruus legatus. §. cum homo. ff. de lega. i. z ff. fami. heres. l. heredes. §. incerto. z not. glo. in. l. de lega. §. generaliter tex. z ibi bar. in. l. iij. z. iij. ff. d. vino z tri. lega. Aut est legatum incertum de certis. z sic sub genere sub alterno: z tunc qñ legatur vn⁹ de equis suis in dubio electio est legatarij fauore vltime voluntatis: vt. d. l. qui duos. z sic est electio creditoris. z idem si exprimat p pte nomen sub ista forma videlicet lego stichū de stichis meis z habeat testator plures stichos z plures panphilos: vt est glo. magna. in. fi. glo. in. l. si quis a filio. §. si cum plures. de lega. i. In contractibus autem est electio debitoris: vt. l. plerūq3. in. fi. de iure do. z no. bart. in. d. l. luttio. z no. Dy. in regula in alternatiuis. de reg. iur. i. vi. Quod intelligat veruz in rebus alternatiue debite. Secus in actionibus vel remedijs quia

electio est creditoris: vt. l. ij. ff. de eo q certo loco. z no. bart. in. l. stipulationes nō diuiduntur circa si. de verbo. ob. In gratijs autem siue beneficijs q in dubio sit lata interpretatio vt dicimus in vltimis voluntatibus qz erit electio illius cui facta est gratia: vt. C. de col. prediorum li. xi. z no. bal. z. d. Jo. in. d. l. qui duos. Quod est veruz fm. d. Jo. quando gratia conceditur p pte motu als secus per. c. si pluribus. de p. ben. in. vi. In hoc tamē aduertat tu quia in dubio non presumitur p pte motu. Sed cōcessū ad postulationē z ob ipoztunitatē petentiū. vt. l. i. z ibi bar. de peti. bo. sub li. x. z no. bar. z docto. in. l. iij. in prin. ff. q quisq3 iuris.

Sequitur glo. Item reliquit Titio vestē impa scbate.

Est videndum quando legatus ē in diē certam z dicendum primo ē q licet quando legatur simplr z pure res testatoris ipso iure transeat dominium a morte testatoris in legatariū saltem ficte. vt. l. a titio d fur. z vere ab adita heredi. vt. l. si tibi homo. §. cum seruus cui3 ibi plene no. per glo. z docto. de lega. primo. tamē qñ legatur res propria testatoris sub die ē certa nō transit dominium in legatarium nisi adueniente die. vt est casus in. l. sempromius attalus z qd ibi bar. ff. de vsuf. lega. Sin autem legat res p pte heredis non transit dominium nisi traditione per heredem facta. vt. l. papinianus. d. seruitu. z qd ibi no. z hētur in. l. huiusmodi. §. edes. ff. de lega. primo. Secundo est aduertendum qd quando est legatum in diem cedit dies a morte testatoris quo ad transmissionem quia interdū si legatarius moriatur cedit dies legati in diem z trāsmittit ad heredem suum. ut. l. i. §. i. de ca. tol. licet interim non possit exigere. nam legati diem nata est actio z obligatio. sed non ex actio vt. l. i. in. fi. ff. quando dies vsuf. fruct. lega. cedi. z no. plen. bar. in. l. si ita stipulatus de verb. ob. Et hic quando est dies certa. Sin autem esset dies incerta etiam incerta. quando licet ē certa attamen dicitur sub conditio. vt. l. dies incertus de condi. z demonstra. z talis dies incert⁹ z si appositus fuerit non solum verbo obligatio sed verbo executiuo siue resolutiuo. siue p stationi post legatum perfectum appositum p stationi reddit dispositionem conditionalem vt est tex. no. in. l. quibus diebus. §. quedam Titio. z q ibi habetur z ibi bar. ff. de condit. z demon. z. l. si cui. §. legatum z ibi bar. in principio de lega. i. z no. glo. in. l. seius Saturninus. ff. ad treb. Secus quando ēt adiectum prestatōni. z non ēt incertus. vt. l. his verbis. C. quando dies leg. ce. quia non reddit legatum conditionalem dic ut ibi per docto. z maxime Saly. q clarus. vs interdum dies ē adiecta dispositioni z substantie ipsius legati. z tunc habent locum. l. si ita scriptum ē de ma. te. z de fideius. com. libe. l. fideicom. §. pen. z de leg. pzo. l. sicui z ibi glo. z bar. z docto. verum trian dispositio conditionalis reddatur vel non dic. aut ē incertuz an et quando ut tempus nuptiarum. z tunc incuius? cunq3 persona apponatur siue heredis siue legatarij siue tertij legatum ē conditionale. ut. ff. de condi. z demon. l. hec conditio. z. l. dies incertus. z. ff. quando dies lega. ce. l. dies scdo riuo.

Et ideo non transmittit interim moriens aut i
certum quis non, an vt tempus mortis tunc fac
tria membra, quia aut appositum e in persona
onerati siue grauari: tunc legatum est conditi
onale. vt. C. de fideicom. l. p^o mortem. et ibi gl.
ideo non transmittit aut in persona onerati
tunc si res ipsa legata non e ad heredes tran
missoria vt vsufruc. et libertas. tunc dispositio
legati e nulla. vt. ff. de vsufruc. lega. l. titio. et. ff.
de ma. te. l. libertas. et. l. si. Si vero eres trasmissi
bilis ad heredes tunc valet et non e conditio
nale. sed purum in diem tñ dilatū. vt. ff. de condi.
di. et demonstra. l. heres meus. et predicta proce
dunt quando tempus est incertum. Si vero est
incertum in persona grauari aut onerati aut
tertij grauari aut per dionem postqz et tunc co
ditionem facit. vt. ff. de verbo. sig. l. inter illam
fallit libertatis fauore. vt. ff. de fideicom. lib. l.
fideico. §. et. aut per dionem. Si et cu et facit con
ditionem preterqz in libertate. ita no. in. l. fidei
com. libertas. ff. de fideico. lib. Secundo casu
quando in personam onerati tunc facit condi
tionem. ff. de lega. primo. l. si cui. Tertio cau qñ
in persona tertij. et idem fallit fauore libertatis
vt. ff. de ma. te. l. si ita scriptū. et ideo. si dictio du
obus caibus. cum facit conditionē vt. d. l. mal
to magis si apponatur in personam onerati:
vel tertij dictio si vel postqz ar. eorum que scri
psi hic bar. et rarinm. Et predicta habent locū
quando naturaliter moritur. s; si civiliter et tñc
aut efficitur seruus pene. et extinguitur legatus
aut non efficitur seruus pene. et tunc legatū nō
deficit. vt. l. intercidit. ff. de condi. et demonst.
ita dicit Saly. in. d. l. i. §. si in at aliqd. C. de ca. tol.
Capio aliud membrum quando tempus e ad
iectum executioni seu solutioni ipsius legati et
tunc habet locum. d. lex his. quando dies lega
ta. ce. Nam aut testator voluit eē conditionale
et aliud serua quando hoc constat aut dubitat
et tunc glo. in. d. l. seius saturninus ad treb. dic
qz refert. an tempus sit certum et tunc legatum
non est conditionale. vt. d. l. ex his verbis. aut
sit incertum et tunc sit conditionale. sed hoc me
brum quando tempus est incertum an et qñ vt
tempus nuptiarum. et tunc tale tempus reddit
legatum conditionale. vt. l. dies incertus de co
di. et demon. et ideo non transmittit. et ita intelli
gatur glo. in. d. l. Seius saturnin^o. aut e icertū
quando et non vt tempus mortis et tunc aut tē
pus est appositū in personaz tertij. et tunc lega
tum resoluitur in conditionem. vt. d. l. quib^o di
ebus. §. quedam titō de condi. et demon. aut est
appositum in personam grauari et idem in pce
denti quia sumus incerti. an moriatur legatari
us priusqz grauetur. ideo conditionem facit vt
l. heres meus de condi. et de mon. aut e apposi
tum in personam onerati. et tunc est purum. vt
ff. quando dies leg. ce. l. sicum dies primoriso.
Sed dubium insurgit. quando tempus est cer
tum et interim legatarius moritur et transmittit
an eius heredes debeant habere statim vel de
ant expectari tempus. et aut constat de mente te
statoris cuius contemplatione apposuit tēpus
an legatarij vt quia erat pupillus vel quia vo
luit qz interim haberet vsuras et potest peti. vt
l. liberto. §. si. de anuis leg. et. l. et filia. §. i. ad treb.

aut dubitatur cuius gratia distulit. et tunc defi
cientibus dictis coniecturis interpretanda est
dilatio in fauorem grauari. vt no. glo. in. d. l. ex
his et casus quando dies lega. ced. l. si post. §.
eiusdem et hoc non solum in legato filio pstan
do sed etiam in fideicomissario vniuersali. vt
no. glo. in. d. l. seius saturnin^o l. 3. By. fecerit dif
ferentiam inter legatum factū filio et fideicom.
vniuersale et non bene. quia contra glo. in. d. l.
seius. nec ob. l. qui filium. §. sabinus ad treb. qz
si ille est casus singularis fauore liboz et maxi
me neptis et eius pater reperiat exclusi ab he
reditate auia et amita sm salyc. in. d. l. ex his. et
predicta pcedunt in legatis sed institutione di
es appositus recitur. et remanet institutio pu
ra ne sequatur inconueniens qz testator dcedat
p parte temporis testatus. et p parte intestatus
iste est tex. in. l. hereditas ex die. ff. de here. insti.
et isti. eo. ti. §. heres qz e verum in die certa. s; di
es incerta vel alia conditio non reicerentur de
medio. vt ibi no. glo. facit. l. qui filio. ff. de here.
insti. vt si dicatur instituo titium post mortem
sei. vt. l. heres meus de condi. et demon. Sec^o si
dicatur instituo titium post mortem suam quia
statim e heres non expectata morte quia certū
e conditionem extare in vita sua quia viuēs mo
ritur. vt. l. qui duos de ma. testa. Ex quo infer
bar. in. d. l. hereditas ex die qz si instituat mo
nasterium post mortem Titij. quia statim erit he
res et istam partem tenent alig vt refert bar. in
d. l. hereditas ex die. sed ipse tenet contrarium.
per id quod habetur in. l. hereditatem. ff. ad. l.
falci. circa si. princi. Nam videtur qz presumat
monasterium pati maximam capitis diminutio
nem. et iō videtur qz debeat expectari mors titij
sed bal. in. l. extrancum. C. de here. insti. tenet p
mam partem. quia relictus monasterio videtur
relictum deo immortalī. et sic l; contigerit mōa
steriuz dissolui tñ ecclia romana vt instituta po
terit dicta bona consequi vt dicitur in. t. i. C. de
quadā prescrip. et idem tenet ange. in. d. l. here
ditas ex die. sed. d. 30. ibi dicit opi. bar. posse
defensari per id quod habetur in. l. pater. §. tu
sculanus. ff. de lega. iij. Ebi si relinquatur colle
gio vel monasterio et dissoluatur relictum et iō
videtur qz possit contrahere mōasteriū dissolui
ante mortem titij non possit adire. quia si distri
buitur non succederet ecclia romana. vt. d. §.
tusculanus. Sed si eēt relictum specificē in piā
cām vel propria cā vel pro aia. deberet conuer
ti in aliā piā cām. vt ibi voluit bar. et clari^o di
xi i q glo. Item reliquit. c. p vno paramento al
taris et. et no. bar. in. l. legatum simpliciter tūc
cum monasterium destruat ante mortē Titij
venient venientes ab intesta. et istud placet. Et
predicta procedunt in pagano. nam milles po
test institui in diem et ex die et valet vt. l. milles
ita. ff. de te. mili. quia potest decedere p parte te
status. et pro parte intestatus. Quid si testator
dicit qz titius sit heres vsqz ad pascha. et p^o pa
scha nullo modo sit heres. et sm bar. in. d. l. he
reditas ex die non valet institutio. sicut si insti
tuisset in re certa. Itē qz amplius cōsequi non
posset. vt. l. quotiens. §. si. ff. de here. insti. sed cō
trarium tenet ibi bal. et ang. et ceteris parib^o po
tentior e cā testati qz causa intestati. igitur et.

hac etiam quia sicut testator non potest prohibere ius accrescendi instituto in re certa. vt. l. sigs ita heres instituitur excepto fundo. ff. de here di. insti. ita non potest etiam in tempore. arg. l. milles ita. ff. de testamentis mili. ita dicit bal. in l. extraneum. C. de here. insti. et istud mihi placet Et quod dixi diem remoueri de institutione est verum quando simpliciter est dies certa. secus si sit conditio sub certa die vt puta si filius meus decessit post. xxv. annum et instituo tunc tempus non remouetur de medio. vt. l. verbis civilibus cum glo. et ibi bar. in secunda opi. ff. de vul. et pupi.

Sequitur glo. Item legauit titio vnum ex seruis suis que elegerit.

Videamus quando alicui relinquatur electio siue optio datur de pluribus. imo autem non cadit optio. quia electio cadit inter plures vt hęc in. l. legato generaliter de lega. primo. Secundo aduertendum est qui sit ille qui habet electionem quia aut est paterfamilias et liber homo. aut filiusfamilias vel seruus alienus. nam si est filiusfamilias vel seruus alienus non potest optare sine iussu patris vel domini. vt. l. iul. in prima. ff. de lega. primo. q. i filiofamilias. forte hodie non procedit cum possit a dire hereditatem in aduentibus sine iussu. vt. l. si. ij. C. de honoribus lib. Quod tamen olim facere non poterat. ut. l. si quis in bona. §. iussu. ff. de acqui. here. Sin autem sit paterfamilias. ille cui relinquatur optio siue electio ad hoc vt dicta electio valeat o. q. copulatiue concurrant gra illa que ponitur per glo. in. l. sui electione in pn. ff. de lega. primo per glo. bar. et docto. et maxime. vt ibi dicit glo. q. dicat eligo. Tertio sciendum est q. statim facta electio. aut tenet aut aliud substantiale deficit. ita q. non placeat si non t. non impeditur quin interim possit eligere. vt. l. ij. §. i. de op. legata et quod ibi plene per bar. aut electio valet et tunc. statim dominium rei testatoris optare transit dominium in optate ipso iure nec potest mutare voluntate et dicere se aliam vel le optare si primam quam optauerit non fuerit consequutus vt est tex. et ibi glo. et bar. in. l. apud offidum de op. lega.

Sequitur glo. Item reliquit. A. decem si vel cum titio erit consul.

Hic tractari debet materia conditionis siue conditionalis p. itaq. videndum est quid sit conditio. et glo. in Rubrica. ff. de conditio. et demon. ponit definitionem eius. sed illam reprehendit bar. in. l. i. in pn. co. ti. et dicit vt ibi per eum Et dicit q. conditio est quidam euentus futurus in que dispositio suspenditur et de eorum verborum declaratione vide ibi per bar. Quero per que verba inducatur conditio et dicit bar. ibi in secunda col. q. quando dictio si respicit tempus presens vel preteritum non facit conditionem vt. l. si stipulatus fuero hanc sumam de verb. ob. Sin autem respicit futurum euentum. et tunc aut iste futurus euentus est certus omni certitudine et non facit conditionem. vt. l. pupillus. §. primo de nouat. Aut est certus an. Sed incertus quando vt mors et facit conditionem. vt. l. quibus diebus. §. quedam titio de condi. et demon. et. l. quod cunq. §. i. de verbo. ob. aut est incertus o. certitudine et regulariter dictio. si facit con

ditionem vt. l. i. ff. de condi. et demon. et no. glo. in. l. que. p. misit de condi. indebi. et in. l. i. C. de his que sub modo dic. latius per bar. de condi. et demon. l. i. Secundo principaliter sciendum est q. conditio est duplex quedam expressa vt si titius factus fuerit consul. alia tacita vt que inducitur per relatiuum quodcunq. ut. l. stichum qui meus erit. ff. de lega. primo. et l. scribit. §. si. de auro et argento lega. Et bene nota est q. talis tacita conditio ita suspendit legatum ita q. non debeatur si non verificetur sicut conditio expressa vt. d. l. stichum qui meus erit. et ibi glo. in verbo conditio et ibi docto. q. est verum quando est conditio tacita appositae a lege et sic intrinsecus. nam tunc impedit transmissionem. vt. l. aliquando de condi. et demon. ita tenet bar. in. d. l. conditioes que extrinsecus. Sin autem est conditio extrinseca et tacita tantum. non redderetur dispositio conditionalis. ut. l. conditionales que extrinsecus: et ibi bar. ff. de condi. et demon. Item conditio tacita non impedit legatum transmitti ut d. glo. in. d. l. stichum. licet impediat natiuitates obligationis sicut ipsa expressa vt no. glo. in. l. item quia. §. i. ff. de pac. et ibi bar. et docto. quod vltimum est verum. quando est conditio tacita et vera. Secus si esset quasi conditio et non vera et tacita quia etiam natiuitatem obligationis non suspendit. ut no. eleganter bar. in. l. ij. §. si. de verbo. ob. Quero an sufficiat impleri conditionem in parte vel in totum et dicit q. regulariter conditio debet verificari in forma specificata. vt. l. que heredi in principio de condi. et demon. etiam si dicta conditio nullius utilitatis vel effectus esset. vt si in capaci centum dederit et. vt. l. meius eo. ti. et sit debet verificari in totum facit. l. in conditionibus primum locus. §. si. de condi. et demon. Quia est verum nisi conditio sit ad implenda in re que relinquatur vt. l. stichum qui meus erit de lega. primo. et ibi docto. Sin autem conditio confertur in aliquam aliam rem ab ea de qua sit dispositio tunc non potest fingi institui. et l. cui libertas de ma. testa. Et aduertendum est q. quandoq. conditio confertur in in personam eius cui relinquatur et tunc consistit in d. do non potest diuidi. vt. l. cui fundus de condi. et demon. Item in faciendo quia est non potest scindi nisi fm distinctionem. d. l. pen. vbi oio videas pe. et cy. bal. et ang. et sal. Quadoq. non confertur in potestatem alicuius. sed in aliquem euentum. et tunc aut conditio est implenda in ipsa et circa ipsam rem de qua sit dispositio. et tunc diuiditur vt puta si dicatur si hoc erit. i. quatenus erit. Quando aut conditio potestatiua debeat impleri vide. l. hec conditio et quod ibi bar. et docto. de condi. et demon. et not. cy. in. l. penul. de condi. insertis in. vi. q. et ibi bal. et sal. ly. Quando autem quis dicatur posse ad implere conditionem potestatiua bar. in. l. suus quoz. q. §. si. de here. insti. voluit qd multis modis d. definere posse. primo ex persona implere debetis si moritur fm dispositionem. d. §. si. v. et aut conditio potestatiua potest vltimo vite spiritu et tunc demum post mortem dicitur posse definere in vita cum est in ar. mortis. Secundo dicit de finire posse quando est appositum tempus et illud transit. vt. l. sed si sub conditione in pnci.

de here. insti. Sin autem tempus uest in legato a lege intelligitur desinere posse quia primus potuit adimplere: et non adimpleuit. vt. d. l. hec conditio et sequitur ibi bal. ange. etymo. Et quod supra dixi quando est conditio potestatiua. addas aut est conditio idiniua et non scinditur aut diuidua et tunc aut est implenda ab vno aut a pluribus: si ab vno et non scinditur. vt. d. l. si cui nisi quando desit pro solido posse impleri. vt. l. pen. de condi. et demon. i. prin. et nisi quando legatum scinditur inter heredes. vt. l. plautius de condi. et demon. Si vero est adimplenda a pluribus et tunc aut oibus iungitur ab initio. vt. hic in secundo responso. aut peruenit ad plures ex post facto: et tunc aut consistit in dando. et tunc aut deuenit ad plures ex dispositione testatoris et scinditur vt. eo. ti. l. que heredi. §. si duorum. aut ex accidente et non scinditur. vt. d. l. cui fundus. aut consistit in faciendo. vt. l. iij. §. catio. de verbo. obli. et dicit bar. in. d. l. cui fundus. An autem potestas implendi conditionem transeat ad heredes dicendum est aut ille in cuius persona debeat impleri sit in mora recipiendi et transit legatum ad heredem legatarij licet quandoque non habeat rem legatam implere conditionem. vt. d. l. cui fundus aut res est penes legatarij et eius heredes non cogatur implere amplius dictam conditionem vt. l. in re ciuili de condi. et demon. et l. penul. de condi. insertis. Aut heres testatoris non fuit in mora recipiendi. et tunc si legatarius decedat ante impletam conditionem legatum corruit. vt. l. intercidit de condi. et demon. et l. ij. §. sin autem sub condi. de ca. tol. An autem si conditio deficiat faciat viciare bar. in. l. iij. et ibiymo. ff. de condi. insti. Et an conditio possit scindi i vltima voluntate vide bar. in. d. l. cui fundus. et d. l. attestatore eo. ti. vbi etiam videas quod i contractibus. an potestas implendi conditionem transeat ad heredem. et bar. et ibi docto. in. l. si decem cum petiero. et l. si sic de verbo. ob. et d. flo. in. l. si pac. de proba. et docto. in. l. ij. C. de pac. inter emp. vbi bal. et saly. et bar. in. l. fideiussoz obligari. §. si. ff. de fideiussoz. aduertendum tamen est quod dixi aut heres fuit in mora recipiendi etc. quia illud procedit quando testamentum non scinditur. nam si testamētus. et sic scideret de conditione impleri in persona rēpentis. et non in persona heredis. dictam fuerit a testatore quod deberet impleri. vt est casus sing. in. l. is qui in potestate. §. si. de leg. prestan. et no. Jo. deymo. in. l. que heredi. §. i. de condi. et demon. et in. l. filio preferito de iniusto te. licet bar. ibi aliter dicat et non bene postquam dixi aliquid de conditione potestatiua. Queritur an trahatur retro. et dicas quod conditio potestatiua non trahitur retro. ut. l. potioz. et l. q. balneum. C. q. pot. ipign. ha. Et quod de conditione causalian illegatis trahatur retro et bart. in. l. si is qui pemptore infictione translatiua i versiculo. Et fingit quod his que sunt iure et facti dicit quod conditio causalis in contractibus trahatur retro. vt. d. l. qui potioz et l. qui balneum. et l. necessario. §. si pendente de pic. et comodo rei ven. tū in legato non trahitur retro. vt. l. i. §. fm ad filia. et ita dicit ibi bar. Sed lodo. in. d. l. is qui pempt. allegat dictum bal. in. d. l. si. §. Sed quia nra. C.

etiam de lega. quam videas. potes tamen sic concludere fm prefatum lodouicum. aut loquimur in conditione affirmatiua vt puta lego tibi si tunc consul factus fuerit. et tunc eius euentus trahetur retro. et ita loquitur dicit. §. serui et alia inra bar. aut loquimur in eodi. negatiua. vt puta lego libertatem si mihi postumus natus non erit. et tunc retro trahitur eius euentus quo ad libertatem et quo ad dominium. Iste est prope casus in. d. l. neratius de ma. testa. et isto modo possunt saluari iura dy in. c. primo de reg. iur. i. vi. que bar. in. d. l. is qui pempt. reprobat. nec dicitur in. d. l. neratius est speciale fauore libertatis. quia hoc est contra. d. §. serui qui etiam loquuntur in libertate. Subsequenter queritur an conditio debeat impleri in forma specifica et videtur quod sic. vt. l. que heredi in principio. et l. meuius. de condi. et demon. Sed tu dicas aut est conditio necessaria ad actum aut necessaria ad officium. auct. aut est volū. primis duobus casibus procedit quod dicitur non refert quod ex eqpolē. fiat. vt exemplum in conditione necessaria ad actus vt. l. gallus. §. quid si tū de lib. et postu. exēpluz de conditione necessaria ad ipsum actū vt si relinquatur filiosa. vt habeat. requiritur quod efficiatur sui iuris. vnde si exprimitur vnus casus per quē efficiatur sui iuris porrigitur ad alius sibi similē. vt. l. mulier in pnci. ff. ad treb. tertio casu quando apponitur conditio voluntaria: tunc debet impleri in forma. vt. d. l. que heredi et l. meuius. ita dicit pe. et bar. in. d. §. et quod si tū. Et aduertas quod conditio impossibilis de natura vt de iure apposita in vltima voluntate in institutione in legato siue fideicomisso. viciat. et non viciat. vt. l. i. et ibi plene per glo. bar. et io. deymo. ff. de condi. insti. et habetur in. §. ipossibilis insti. de here. insti. et ibi scripsi. Quod est verum nisi testator putasset possibilem. quia tunc viciaret dispositionem. et ipsa non viciat. tex. est singlis in. l. seruo. ma. de condi. indeb. sed conditio a principio impossibilis si pot fieri possibilis in vltimis voluntatibus non recitur. vt. l. si ancille. ff. de condi. et demon. et quod ibi docto. et p dicta procedunt quando conditio est affirmatiue concepta. Sin autem negatiue est recurrendus ad cautionem mutianam de quo per tex. et gl. bar. et docto. in. l. mutiane. ff. de condi. et demon. Quero an conditio apposita in institutione intelligatur repetita in legato eidem facto dic vt p. bar. et doc. in. l. auia in principio de condi. et demonstra. vbi latius dicit ymo. v3. quod conditio adiecta in legato est necessaria ad valorem legati et illa intelligitur repetita vt quando esset libertas data. vt. d. l. auia versiculo. nam et tunc idē videtur quando est necessaria ad effectum acquisitionis efficacis. vt. d. l. auia in prin. Sin autem neutrum predictorum modorum est necessarium tunc si sit insolidum institutus aliquis sub conditione et idem postea legatum datum videtur quod non debeat intelligi conditio in legato repetita. potissime cum legatus debeat sumere vires indefectum institutionis. nec ob. l. cuz seruus de cond. insti. quia in quantum ibi dicit conditionem repetitam videri intelligi. i. ipsaz libertatem put etiam dicitur in. d. l. auia. et hoc videtur de mente. d. l. auia quia refert se ad res

scriptum diuipij de quo habetur in. d. l. diuus
pius de ma. testamento vbi solum dicitur de li
bertate. Sin autem fuisse institutus p parte sub
conditi. tunc me. testator fuit eadem condi. sub
intelligi legato intelligi repetita. l. si. §. si. ff. de
doli excep. forte secus fm. d. Joānes. et sic etiā
posset intelligi. l. filium. ff. quando dies lega. ce
dit. Nisi ex natura alicuius dionis repetitiue.
aliud inducatur iuxta ea que habetur in. l. si ti
bi pure. et in. l. in repetendis. et ibi bar. ff. de leg.
iij. Sed si esset lega. titio sub conditione et tran
slatum. et dic aut per modum substitutionis et i
hereditate non videtur eē repetita per illum in
quem transfertur. vt. l. si sub condi. de here. in
sti. Secus si dicatur per modum ademptionis
vt titio legauit sub conditione eidem adimo et
transfere in seium. tunc idem in hereditate q̄ i
legato quia vtrolibet sit repetita conditio. vt
l. legatum. sub conditione et ibi glo. et bar. de cō
di. et demon. Quero an si titio legatur fundum
sub conditione. si nauis ex asia venerit postea
eidem titio legatur ē vnus seruus simpliciter.
an in legato serui intelligatur repetita conditio
predicta si nauis ex asia venerit. Et clarum ē si
eēt aliqua dictio repetitiua vt hoc amplius vel
ditio. Item vt puta eidem titio simplr lego li
brum. et tunc videtur qualitas. et sic dicta cōdi
tio repetita in secūdo legato. no. glo. in. d. l. repe
tendis de leg. iij. et ibi bar. et l. si tibi pure cir. si.
de lega. iij. et est tex. in. l. libertis oibus. ff. de cō
di. et demon. in hoc autem articulo concludas
fm bar. in. d. l. in repetendis. autē oio idempti
tas rerum et personarum. vt puta lego titio fū
dum sub conditione si nauis ex asia venerit. itē
eidem titio lego fundum seianum. tunc inspic
tur predicta legata fiant immediate vnum p̄ ali
ud et debetur sub conditione. aut fm sit p̄ alia
legata alijs personis facta. et videtur se corrigere
et reuocare conditio. iste ē casus in. l. nō ad ea
de condi. et demonstra. quod est verum etiā si
ē idemptitas. Si dicatur titio lego fundū sub
conditione postea dicatur heres meus titio da
to tale fundū quia tūc videtur conditio et dies
repetita. quasi dicat q̄ plus legauit hered. et iste
potest eē casus in. d. l. in repetendis et predicta
pcedunt quando vterq̄ omnino est perfecta.
Sin autem secūda eēt imperfecta tunc siue ides
ab eodem bis legatur siue diuersis exēplū. Tu
tio lego fundum sempromianus sub conditio.
Item seio fundum semprom. intelligitur verbū
lego qd̄ erat in primo legato ergo intelligit̄ re
petitum. cum eadē qualitate secus autem si erit
fm legatum factum cum oratione perfecta. vi
de bar. latius in. d. l. in repetendis. Sed notadū
ē q̄ ē triplici generis conditio. vna potestatiua
alia causalis. alia mixta. et ista vltima ē duplex
alia pendente voluntate mea. et a viribus for
tune. vt. l. si pater. C. d̄ insti. et subti. sub p̄ di. fac.
Alia pendit a voluntate mea. et ē eiusdem ter
tij. vt. l. i. co. ti. Unde conditio potestatiua aut d̄
ficit casu et habetur p̄ impleta. l. que sub condi
tione. §. mortuo autē. de condi. insti. q̄ ē verus
si deficit casu natural. i. secus si facto tertij. q̄
tunc non consequitur legatum. sed econtra
illum tertium. vt ē casus in. l. inde Neratius. §.
idem Jul. ad. l. acquil. Sin autem ē d̄ditio cau

ualis quocunq̄ casu deficiat facit deficere le
gatum. Sed in conditione mixta ē distinguendū
aut est conditio successiua et dic vt in. l. illis lib
tis. et ibi bar. et docto de conditi. et demon. Aut
habet tractum momentaneū. et tunc aut deficit
facto illius i cuius persona debet impleri et le
gatum deficit. aut casu deficit et tunc legatum d̄
betur. vt de vtroq̄ ē casus in. l. testamento. ita.
ff. de condi. et demonstra. et ibi vide bar. et Joā.
de Imo. et docto. et glo. Ly. et bar. bal. ang. et fa
ly. et docto. in. d. l. i. C. de insti. sub. condi. fac. et
possunt apponi dicte condi. in persona tam ma
iorum et pupillorum. Sed quando apponitur
in personam pupilli est aduertendum. nā quan
do deponitur alteri quod de pupilo vel furio
so non dicitur impleta sola datione nisi fuerit
conuersum in eorum vtilitate vt ē casus singu.
in. l. Stichum. §. qui vsu fruct. de solu. et ibi glo.
et bar. ang. et d. mei. Secundo sciendum ē q̄ cō
ditio apposita in personam pupilli potest imple
ri in personam tutoris vt est tex. no. in. l. si fun
dus. alicui de condi. et demon. licet posita i per
sonam filij vel serui non possit impleri in per
sonam patris vel domini. vt. l. qui heredi eo. ti.
et vtrolibet vide rōem per bar. et d. meos. Et
tio q̄ conditio apposita in personam pupilli ha
betur pro impleta si pupillus vel eius tutor
pediret. vt. l. cum pupilli et ibi bar. et docto. d̄ cō
di. et demon. Quero q̄ conditioni apposite ipsi
pupillo ipse solus sine tutoris auctoritate pōt
parere et posita filiosa. vel seruo potest per eos
per etiam sine consensu domini. quia ex facto
nemo fraudatur vt ē tex. in. l. conditōibus pu
pillus de condi. et demon. et plene per bar. in. l.
i. co. ti. sed an et quando per dictionem eum. et q̄
conditio sit vide per bar. in. l. quodcunq̄. §. i.
de verbo. obli. et per ange. et d. Jo. in. d. l. i. an
autē dictio nisi faciat conditionem. vide bart.
in. d. l. i. et ibi Imol. tenet opi. bar. ibi licet bart.
aliter dicatur in. l. cum qui. §. qui iniuriarum. ff.
siquis cautio de hoc etiam vide glo. et bar. in. l.
obligationum ferre. §. conditio. de actio. et obl.
et bal. et d. ioan. in. l. quibus diebus. §. quidam
titio de condi. et demon. et bar. ang. et d. meos i
d. l. centesimus. §. si. et habetur in. c. requisisti et
ibi Jo. an. et anto. de bu. de appella. Et de mul
tis et infinis dictionibus an faciant conditio
nem et quā. vel conditionem resolutiuam vide
amplissime per bar. sufficit r̄missio q̄ eēt m̄sū
tū longū hoc tractare.

Sequitur glo. Item iure institutionis reliquit
filie sue maritate. et doctate dotes suas. et xij.
imperia.
Nota q̄ testator instituit filiam maritatem
in dote sua et etiam in alia parua quantitate. di
cas q̄ ista fuit cautela glo. in. l. iij. §. vtrum. ff. d̄
minor. in versiculo. etiam filio in glo. patrimo
nium in fi. Quinimo et instituendo filiam i do
te sola valet institutio. vt plene no. bar. in. que
nouella. C. de inoffi. test. Secundo aduertes q̄
ista filia fuit heres. instituta incerta re vel quan
tate dicas q̄ valet quia filius debet institui vel
ex heredari cum insertione cause. al. autem aut
testamentum dicitur nullus aut impugnat per
que regula in. l. inter cetera. cum. l. sequen. ff. de
libe. et postu. et aut. ex causa cum ibi plene nota.

per glo. 7 docto. C. de libe. pter. 7 in corpore. vt. cum de appel. cogno. §. aliud 7 in l. filio pte rito 7 ibi bar. ang. 7 d. mei. ff. de iniusto testamto. Tertio scias qd satis e qd filius iustituae ire vel quantitate certa. vt in auct. vt euz de appel. cogno. §. veterum. 7 quicunqz fuerit filius vlt alius extraneus institutus in re certa. aut habz alium coheredem vniuersalem. 7 tunc institu tus i re certa habet loco legatarij quo ad quo 7 quo ad qd hetur loco heredis. d. quo plene p bar. 7 docto. in l. quotiens. de here. insti. C. 7. l. coheredi. §. si. de vulga. 7 pupi. 7 no. plene do cto. in d. l. quotiens. Sin autem non e alius da tus vniuersalis heres. tunc institutus in re vel in qzitate certa erit heres in vniuerso detracta rei mentione. vt. l. i. §. si ex fundo. 7 ibi plenissi me Jo. de Imo. in rep. de here. insti. Tu i hac materia cocludas. aut testator deceffit pluribz heredibus relictis 7 dicendum e. vt. l. si quis p ore. ff. ad treb. 7 insti. quibus mo. insur. §. Sed 7 si quis. aut vnum tantum. 7 tunc aut vnus ta tum in re certa instituit 7 trahitur ad oia bona. vt. d. l. i. §. si ex fundo de here. insti. 7 ibi late an ge. 7 Imo. in rpe. cum simili. 7 si sit miles. vt. l. si certatur. ff. de testamento mili. nisi constet de eius mente contraria. vt. l. mille ex fundoo. titu. Aut plures heredes instituit. 7 tunc aut q libet ex certis rebus. 7 tunc omnes equaliter admittantur. 7 in illis rebus habentur vt prele gatarij. vt. ff. de here. insti. l. quotiens. §. si duo. 7 d. l. si certatur in principio. 7 l. ex facto. la gra de de here. insti. Secus esset si ex disparibus quottis. 7 tunc non venient in viriles sed sz illas quottas. eent heredes. vt. l. §. C. de te stamento mi. 7 ff. de here. insti. l. si alterius. aut vnus e in re certa institutus. Alius simpliciter vel in quotta. 7 tunc alio aduente institutus in re certa habebitur loco legatarij. vt hic 7 tam e heres in re illa qzstum ad exclusionem querele vt i auct. vt cu de appel. cogno. §. ceterum 7 no. glo. in l. si quis priore 7 predicta pcedunt vni uersali herede aduente. Sin aut e non adeat vni uersaliter institutus tunc institutus in re certa q adiuut totus habebit. siue sit filius siue extrane us. Et sic n e verum dicere q institutus i re cer ta habeatur loco legatarij. Sed in suspeso stat donec vniuersaliter institutus adeat vel repu diet. 7 al. in l. si miles titio de testamto mili. ex bis infertur ad multa 7 primo vniuersaliter in stituto aduente 7 tunc institut⁹ in re certa non habet ius accrescendi. Secundo tunc habetur loco legatarij 7 transmittit vt legatarius agni tor dicte rei. vt. C. de cadu. tol. l. i. §. i. etiam si sit filius qui eent institutus in re certa. quia non ha betur vt suus heres. quia suus non pot e q ha betur loco legatarij. 7 maxime cum rupto testa mento per querelaz ista res vt certa legata sbe tur. vt auct. ex causa. C. de lib. pter. Quero tuc institutus in recerta non haberet beneficiuz. l. si. C. de edi. di. adr. to Quinto detrahitur falci dia de hac re sicut de alijs legatis. Sed bar. i. l. ex facto. ff. de here. insti. dicit q imo. institutus i re certa habet dictum beneficiu. d. l. si. C. de edi cto. di. adr. to. Sed saly. i. d. l. quotiens tenz co trariuz. Unde concordat opi. aut vniuersaliter institutus adiuut quia cum institutus in re certa

adiuit. vt. d. l. quotiens merito non habebit di ctum beneficium: vt disputatu. fidelcom. vni uersalis vel particulari in. d. l. si. aut heres vni uersalis non adiuut 7 tunc institutus in re cer ta habebit dictum beneficium. sed an possit ca pere illa re propria auct. 7 bar. in. d. l. ex facto. 7 i d. l. quotiens voluit q sic. Quod intelligit no pcedere si verisiml institut⁹ repudiet vel adhuc non adiuut. Sed si primo vbi institutus adiuif set cum institutus in re certa i oibus habeatur loco legatarij pterqz ad rupturam testameti vt dicit gl. in. d. l. si quis priore. ff. ad treb. tunc dubitarem vtrum propria auctori. capere pos sit iuxta no. in l. non dubium. C. de legi. si vero institutus non adiuut vel repudiauert tuc insti tutus in re certa erit heres in soliduz remota rei nominatione. vt. l. i. §. ex fundo. de here. insti. et si agnouerit in totum transmittit. Sed aduer tendum quando agnouit nam si post repudia tionem vniuersaliter instituti 7 clarum totum transmittit. Si vero ante agnouerit q ille alter repudiauert 7 tunc fm bar. in. d. locis opus e noua agnit. Sed Imo. fm Saly. in. d. l. quoties sine noua agnitione ipso iure accrescit p. d. §. si ex fudo p quo ego allego. l. si plus. §. i. ff. d. ac qui. heredi. cum ibi nota. i. 7 non aliter insti. fuit

7 sibi acquirere debeat. 7 idem si vniuersaliter institutus erat mortuus tempore testamenti qz tunc institutus in re certa admittitur vt vniuer saliter institutus ut ar. l. idem est. ff. de testa. mi. fm saly. licet videatur facere contrariu. l. quo casu. §. i. de here. insti. sed ad alium finem: 7 ali um affectum loquitur. Quero quando mulier dicatur dotata. vt si statutum excluderet filias dotatas a successione patris 7 bart in. l. titio ce tum. §. titio. gno. i verbo quero statutum est hic determinat etiam q si pater assignat dotem in testamento dicitur dotata. vt ar. ff. de rip. nup. l. non est numerum. vbi id e dicit in tantuz q si pater reliquit intestamento filie sue. licet no di cat q dotet tn intelligitur pro dote. ita elegater dicit bar. in. l. quod autem. ff. de iure do. 7 idem voluit bar. in. l. qui pupillam. ff. de adulte. Sed Jo. de Imo. in. d. §. titio gno tenet contrariuz quia dotata prope dicitur cum est in matris esse non potest. vt. l. si. C. de do. an nup. 7 cum statu tum sit exorbitans quia excludit filias contra. l. si. C. de lib. pter. debet stricte 7 proprie intel ligi vt minus qz possibile sit ledat ius comune vt. c. cum dilectus de consue. Sed sniam bart. secutus fuit bal. in. l. non sine. C. d. bonozuz. li be. licet cy. ibi videatur inuere contrarium. sed plus etiam dicit ibi bal. q etiam si alio statuto caueatur q statuta proprie sint intelligenda cu etiam isto casu talis filia dicitur dotata. Ita di cit Raf. in. d. §. titio gno. Quod no. Sequitur glo. 7 iussit eam fore tacitam 7 con tentam 7 plus de bonis suis petere non pos sit.

Quero an filius vel alius est institutus in re certa nec datus est sibi coheres vniuersalis et etiam prohibitus plus de bonis suis petere si posse. An no obstante dicta phibitione erit he res in vniuerso. remota rei mentione vel erit lo cus venientium ab intestato. istam. q. format e ij

bar. in. l. quotiens. §. si duo de heredi. institu. in principio tandem concludit qd aut talis phibitus habet aliū coheredem vniuersalē & talis phibitio qd plus petere non possit videtur facta fauore heredis vniuersalis. vt. l. peto in principio de lega. ij. aut non habet alium coheredē vniuersalem. & talis phibitio videtur facta fauore venientium ab intestato. vt. d. l. peto. ver siculo idem dicimus. & idem voluit bal. in. d. §. si duo. Sed domini de rotta. in eorum conclusio. 330. tenent contra istam. q. formauit etiā arg. & Imo. & Raf. in. d. §. si duo vbi ponunt icō sequentiam. an testator possit prohibere ius accrescendi de quo per bar. bal. ang. & raf. & imo. in. l. pen. ff. de iniustō. te. & ibi per dy. & per saly. in. l. quotiens. C. de here. insti. & per Imol. plene in. l. i. §. si ex fundo in rep. ff. de here. insti. vnde in. q. pposita ex dictis oīum prefatus. d. io. in. d. §. si ex fundo concludit si queritur. an testator possit prohibere ius accrescendi. nam aut qritur in legatis. aut infideicom. particularibus & clarum qd sic cū non possit deueniri ad inueniens vt quis decedat pro parte testatus. et p parte intestatus & sic loquitur glo. que reputatur singlis in. l. dñs. C. de usufruct. facit qd habetur in. l. luti. §. qui habz. ff. ad treb. aut qritur in casibus directis. & tunc aut queritur in mili. & dicas qd sic qd ille potest decedere pro parte testatus. & p parte intestatus. vt. l. sed si plures ad substitutos de vulga. & pu. aut queritur in pagano. & tunc aut loquimur in filio vel in alio cui debetur legitima instituta in re certa q non vult legitimam. & ē phibitus plus non petere. & tunc clarus qd phibitio non tenet vsqz ad legitimam. & reijcitur tanqz granamē ipsius legitime per. l. oio. & l. qm in prioribus. C. de inoffi. test. & quod habetur in. §. ceterū in auctē. vt cum de appel. cogno. aut queritur i extraneo vel in filio instituto in legitima vel in re valente legitimam & tunc aut alius ē institutus cuius fauore presumitur facta phibitio. & tunc scdm bar. & oēs non opatur dicta phibitio deficiente alio instituto vel repudiante cum cesset cā phibitōis. & sic debet cessare effectus. vt. l. qd dictum. ff. de pac. quia intelligitur facta rebus sic stantibus. vt. l. qd seruus. de condi. ob. cām. aut non appareat alius institutus cui contemplatione presumi possit dictam phibitionē & bar. in. d. §. si duo dicit qd testamentum non valz qz dicta phibitio videtur facta fauore venientium ab intesta. Sed bal. in. d. l. i. C. quādo nō pe. par. in. vñ. q. aliter distinguit. & aliter dixit ag. in. l. pen. ff. de iniustō. te. & aliter dixit saly. in. d. l. quotiens. Sed dy. tenuit qd imo testamētū valet. & taliter institutus habebit totum non obstante phibitōe testatoris mouetur per. l. si quis heres instituatur excepto fundo. de here. insti. Secūdo quia spēale videtur in milite per ea que habētur in. l. si miles ex fundo de te. mil. & sic in contrarium videtur ius cōe in pagano in. l. ius singulare. ff. de leg. & hanc opi. sequit bal. in. d. l. si quis heres insti. excepto fundo. et allegat glo. in. l. si seru⁹ ab extraneo de acquir. heredi. vbi videtur velle qd ius accrescēdi necessario obuēniat ne quis decedat p parte testatus & respondent ad. d. §. si duo in si. qd debz

intelligi ad distributionem. & non iure accrescēdi. Item ad glo. in. l. dominus de usufr. C. que videtur velle qd testator possit phibere ius accrescēdi qd illa loquitur in legatis in quib⁹ testator potest prohibere vt. l. luti. §. qui habeat ad treb. secus in hereditatibus. & hanc opi. onē dy. sequitur etiam Jo. de Imol. in. d. l. i. §. si ex fundo. de here. insti. ver siculo. Restat nūc vltimo loco discutere zc. dicendū ē vt ibi late per eum. Quid si testator vni & idem plura legata reliquit & post vnum legatum dixit. & qd plus petere non possit: an videatur alia legata adempta. & bar. in. l. fideicom. §. si quis ita de lega. ij. distinguit. aut post legatum pure relictū apposuit dictam clausulam. & oia legata iura. & sic cōformia videntur adempta. ut. l. ij. §. cū titio de adi. lega. Secus si eēt legata infortuna. quia alia erant sub conditione vel post mortē alicuius. ut ar. l. paulo calimacho. §. i. de leg. ij. facit quod no. bar. in. l. peto in pñ. ff. de lega. ij. Quero pater reliquit filie cētum. & adiecit clausulā qd plus petere non possit. & bal. in. l. si adultera. C. de heredi. act. dicit qd testamentum v3 nec filia videtur eē pterita. Sed hoc non placet mihi quia de forma ē qd filius habeat relictum iure. insti. vt in auct. vt cum de appel. cogno. §. aliud & no. in aucten. nouissima. C. de inof. test. Sed hoc non haberet ergo testamentū nullū vt ibi zc. Quid si pater instituit filiam incerta re at quātitate. & iussit qd plus petere non possit de bonis suis & bar. in. l. vt iurisiuradi. §. si liberi. de op. lib. in fi. dicit qd non obstāte dicta phibitione dicta filia poterit petere dotē maternā tanqz es alienum. & idem etiam poterit petere re emphyteotam. quia bona sunt de ducto ere alie no. vt. l. sub signatum. §. bona. de verbo. signif. & pro hoc allegat casum in. l. pretor. §. emācipati. ff. de colla. bo. pro hoc facit quod no. bal. l. i. si cū dotē. §. si pater. So. ma quando dicit de bonis suis. & saly. in. l. si quando. §. fi. in fi. tenet dictam opi. bar. & eam videtur etiam sequi bal. in. l. qm nouella. C. de inoffi. te. Sed idem bal. videtur aliter loqui in. l. liberti. liberteqz de operis. liber. in ver siculo. Sed dubitatur in filia instituta zc. Ego sepius consului fm opi. Sed si diceretur qd plus petere non possit de bonis et hereditate patris. & tunc talis filia non poterit petere feudum vel emphy. ita vult bar. fm dy. & Ly. in. l. item veniant. §. fi. de peti. hered. & ex his idem puto qd tali casu non poterit petere dotē maternā. propter illud verbum & hereditate mea. quia comprehenduntur actiones actiue & passiuē. vt. l. pro hereditarijs de here. acti. & l. Jul. de verbo. signi. & no. bar. in Rubrica. ff. de acquir. heredi.

Segtur glo. Item reliquit iure. institutōis. A. & B. filiabus suis. & cuilibet earum cum maritabūtur pro eaz dote ducatorū mil. e.

Aduertat quando testator dixit relinquo. n. & B. filiabus meis & cuilibet earum mille. nō ē inter eas ius accrescēdi. vnde si vna ipsarū pmoziatur etiam anteqz nubat vt est tex. & ibi bar. in. l. huiusmodi. §. pen. ff. de lega. primo. illa & Bille que relictā fuerunt ibi pmoziati non accrescunt sorori. vt. d. §. pen. Quero quotidie patres relinquūt filiabus aliq pro dote vt pro

maritandis: vel cum maritabuntur. an tale relictum sit conditionale et bar. in. l. titio centus. §. titio genero. de condi. et demon. dicit quod aut relinquitur pro dote vel in tempus nuptiarum et dicitur esse conditionale. et duo copulative requiruntur in filia minor. xxv. annorum. scilicet quod perveniat ad etatem nubilis et quod nuptie contrahantur. ut ff. de p. di. et demon. l. hec conditio. et ff. quando dies leg. ce. l. si pupilli. Sed si relinquitur mulieri per se maritanda vel ad maritandum. et tunc reliquitur quod non possit peti ante tempus legitime etatis. tunc requiritur quod causa propter quam relinquitur infest. ut l. nec sunt. §. in habitatione. ff. quando dies lega. ced. Sed si ad etatem nubilem mulier pervenerit tunc poterit petere legatum prestita cautione de nubendo. Non. n. hic requiritur ut nuptie contrahantur. nam an contractus nup. multe expense sunt necessarie. et sic sicut relictum non haberet in se conditionem matrimonij. sufficit enim quod expendatur pro ipsa maritanda licet non maritetur. et hoc demonstrat significatum verborum. Sed docto. coiter in locis multis aliter dicunt. unde ex dictis omnium sic concludas aut pater vel avus qui cogitur dotare. aut avus in cuius bonis potest peti legitima. aut alius penitus extraneus. Iste secundo casu quando ille non cogebatur dotare. nec in bonis eius debebatur mulieri legitima dicendum prout dicit bar. per iura sua. Aut loquimur in patre vel alio qui cogitur dotare. iux. d. l. si. C. de do. pmissio. et l. qui liberos de rip. nup. et l. obligamur. §. ea lege de ac. et ob. et quod ibi glo. qui. et bar. vel in cuius bonis mulier potest petere legitimam et tunc aut loquimur in filia naturaliter tantum. et non cogebatur pater eam dotare. ut l. uxorem. §. pater naturalis. ff. de lega. iij. et ibi no. per glo. bar. et docto. et per consequens cum non posset petere legitimam suam quod non habet eam necessarie instituire vel ex heredare ut in §. emancipatos insti. ex here. lib. et §. emancipate. insti. de here. que ab intestato. ergo idem erit in ista filia naturali tantum. habebit etiam locum opi. bar. Sin autem loquimur in filia legitima et naturali et que est in potestate. vel que potest petere legitimam. ut est a matre vel avo vel avia mater. ut l. i. ff. de inof. test. Et tunc videtur distinguendum: an nullo modo super hoc aliquid disponitur ita quod mere minus in iure communi aut statum reperitur. put e coiter per italiaz vs quod stantibus masculis filie se. non succed. et quod contra testamentum paternum nihil possint obicere. sed contente sint sua dote data vel promissa Primo casu quando sumus in iure communi et tunc per quecumque verba sit relictum dicte filie vel sub modo vel sub conditione si maritetur vel tempore nuptiarum vel quocumque alio modo tamen dictum relictum quo ad valore legitime dicitur esse purum quoniam omnis conditio. et omnis dilatio et omne gravamen de legitima remouetur. ut l. quonia in prioribus et ibi gl. et docto. C. de inoffi. te. Ex quo sequitur quod si interim illa filia morietur saltem quo ad legitimam illud si bi relictum transmittit ad heredes suos nec remanebit penes heredes patris ita dicit bar. l. d. l. generaliter. C. de epif. et cle. aut dictum statutum vel simile viget in loco et tunc aut per ultra reli-

ctum pro dote reliquit quod interim antequam maritetur alimentetur de bonis heredita. Et tunc testato videtur compensasse dicta alimenta cum mora temporis et dilationis predictae: et sic totum hoc dicitur favore filie que interim alimentatur nec ei de parte quantitas legata. et sic cessat ratio. d. l. quonia in prioribus. et idem dicendum est si statutum disponeret quod interim per heredes alimentetur. ita dicit saly. in. l. Sane. C. de nup. Et dicitur tamen isto casu quod quavis sit pium de alimentis ipsi filie et quod non possit interim petere dotem. Non tamen dicas relictum conditionale. ita quod decedens interim non transmittat quia imo transmittit ad heredem suum. ut d. l. qm in prioribus. Ubi autem nec per parentes nec per statutum est pronisum de alimentis filie. tunc erit vera opi. Re. malum. de qua bal. in d. l. generaliter facit mentionem vs ut statim: quia omni conditione et temporis dilacione cessante filia tale relictum petere possit et etiam interim decedens transmittit ad heredem suum quo ad quantitatem legitime ut d. l. quonia in prioribus. residuum vero ultra legitimam interim non poterit petere sed habebit locum opi. bar. predicta et si defecerit sibi aliquid ad legitimam integre poterit agere ad supplementum. ut l. oio C. de inoffi. te. Ita dicit Saly. in. d. l. Sancimus. et istam distinctionem puto veram que videtur tenenda que colligitur ex mente omnium docto. et de ista materia vide bar. et d. incos. in. d. l. titio centum. §. titio. generoso de condi. et demonst. et Ly. et bal. et Saly. in. d. l. qm in prioribus et cy. bal. et saly. in. d. l. Sacim. C. de nup. et bal. in. l. Item quia. ff. de pac. et bal. in. l. si. in pen. col. C. de liber. preter. et bal. in. l. si pater. C. de institu. substi. sub condi. fac. et per eandem. in. l. legatorum C. de lega. et per bar. in. l. i. et l. quibus diebus. §. terminus de condi. et demon. et per ang. i sua disputa. que incipit sacri palatio. et bal. l. i. si plures. C. de condi. inser. et bal. in. l. i. in pen. q. C. de pui. do. et bar. et docto. in. l. divorzio in si. ff. de verbo. ob. Unum addas quod si pater simpliciter legat filie centum pro dote et nihil dicit de alimentis prestandis vel non prestandis quod si heres patris aluit sororem non potest postea computare in parte dicti relictum dicta alimenta prestita. quia ad dictum heredes sicut ad patrem spectat ius alimentandi. ut l. si quis a lib. §. rescriptum de lib. agnos. Ita dicit Jaco. de arena Ly. et doc. in. l. alimenta. C. de neg. gest. et bar. in. l. que filius ff. vbi pu. edu. de. Quid si testator primo dotat et antequam solvat dotem facit testamentum et aliquid reliquit filie pro dote. vel econtra primo reliquit in testamento et postea viues dotavit: an habeat utrumque filia vel quid ista. q. vide plene per tex. glo. bar. et omnes docto. in. l. huiusmodi. §. cum pater. ff. de lega. primo. Igitur. l. lufius la pria. ff. de lega. ij. et in. l. filia legatorum C. de lega. In quo concludas faciendo precipaliter duos casus. aut pater primo dotat et postea legat aut econtra. primo legat postea dotat primo casu aut primo dotat. promittendo. et tunc filia debet esse contenta altero. prout. ut d. l. huiusmodi. §. cum pater. facit l. libertus. quos ipse. d. ff. alim. leg. nisi de contraria voluntate presertita intelligatur. l. cum pater. ff. de iure. doti. nisi

dicatur illa promissio dotis videtur facta ex cō-
uentione patris. ergo non videtur postea reli-
ctum aīo compensandi. vt. l. creditorem de le-
ga. ij. Quia respōdeo q̄ conuentio illa ē causa/
ta a necessitate legis que cogit patrem ad do-
tandum filiā. vt. l. fi. C. de do. promiss. Secūdo
casu quando pater dederat realiter iam dotem
z tunc aut postea legat dotem. z tunc non debz
iterum habere. sed ipsam dotem filia non tene-
tur postea conferre fratribus. l. filie. C. de coll.
z. l. compater eo. ti. Aut legat res dotatas i do-
tem. z cum legauerit res mariti. vt. l. docte. C. de
rei ven. z sic res alien. debetur extimatio. vt. l.
cum pater. §. pater filie. ff. de lega. ij. Ita dic̄ ibi
bar. z oldra. in. d. §. cum pater. Si autem lega-
ret aliam rem quā datam dotem z tunc si legat
simpliciter vtrāqz habebit. ut. l. si pater pro fi-
lia. ff. de colla. do. Idem etiam videtur si lega-
uerit q̄tūtatē etiam si eēt eadem in genere. nā
cum pater sit extra vinculum obligationis ex
quo dos est soluta. nec ipsam exequit nō vī fe-
cisse aīo compensandi. Ita dicit bal. saly. in. l. fi-
lia. C. de col. leg. Sed si expresse legasset pro do-
te. z tunc siue spēm siue q̄tūtatē siue eandem
siue diuersam ex quo dos. ut in auctē. Sed iam
necesse. C. de do. an nup. Et tunc debetur z erit
augmentum dotis. Secūdo casu p̄ncipali q̄tū-
p̄ncipali legat z postea dotat. z tunc aut legat spe-
ciem pro dote aut q̄tūtatē. si spēs z tūc aut dat
in dotem quātitatē aut aliam spēm vel econ-
tra. z tunc videtur recedi a legato per. l. transla-
tio. ff. de adimē. lega. nec tali casu ē curandum
plus de lega. q̄ in dote vel econtra vt no. bar.
in. l. imp. §. i. de lega. ij. Secūdo casu quando le-
gauerat q̄tūtatē z tunc si eādē dotē. vel plus
z tunc clarū q̄ non pōt petere legatum vt. d. l.
filia legatorum. Si vero det in dotem minus z
tunc Dy. in. l. lutiū. ff. de lega. ij. la p̄ria. tenet q̄
non remanet actio ex quo legatum ē factum ob
certam cām. vt. l. liberti. quos in p̄nci. de ali. le-
ga. Sed oldra. in. d. l. lutiū. z in. d. §. cum pater
tenet contrarium ex quo certa quātitas ē exp̄-
sa in legato. quia tunc non debet curari de cau-
sa. vt. ff. mand. l. creditor. §. si inter. Sed bar. i. d.
l. lutiū videtur concordare opi. Aut testator
legat pro ea maritanda. z q̄ cā est finita cū po-
stea eam dotet z non pōt plus petere. ita intelli-
gatur opi. Dy. Aut legat pro eius dote. z tunc
quia etiam constante ma. dos pōt augeri. vt. d.
auctē. sed iā necesse tunc illud plus filia pete-
re poterit. z ita intelligatur opi. oldra. sed. d. io.
in. d. §. cum pater. z in. d. l. lutiū z ibi raf. tenet
simplr opi. dy. quia bar. non bene respōdet ad
d. l. libertis quos qm̄ ibi i secūdo legauit centū
quattuor factō recto calculo z bar. r̄didit q̄ ibi
in secūdo plus legauit igitur zc. Sed bal. z sa-
ly. per eoz bonas rōnes in. d. l. filia tenent sim-
pliciter opi. oldra. Siue dicat testator q̄ lega-
uit p̄ dote siue p̄ ea maritanda. z sic filia illud
plus petere poterit dic vt ibi per eoz. Quinimo
ang. ibi dicit q̄ de hoc ē ibi cāus. quia exponet
ea que reliquit quaten⁹ reliquit dedit mibi do-
tem ar. l. sticum. qui meus erit. de lega. primo tu
dic q̄ ibi ē apte cāus a contrario sensu. quia ita
demū filia non habet actōem legatorum si pa-
ter ea que legat dedit in dotē. Sed si minus de

dit in dotem non dedit quod legauit igitur hz
actionem legatorum p̄ residuo q̄ intelligunt
ibi doc. q̄ patre dotando postea non possit mi-
nuere q̄ legauit nisi ex causa si peruenerunt po-
stea filij plures. vt. l. filie. ff. de lega. ij. z. l. non
nunqz. C. de reuo. Ita isto anno cōsului vna
cū excellentissimis doctoribus.

Seqtur glo. Item reliquit. P. vinū oleū z tri-
ticū quod hz in domo.

Istud relictum intelligit de eo vino z oleo
z tritico quod erat tempore testamenti. Secus
si diceret lego frumentum meū. vt. l. si ita z qd
ibi plene bar. ff. de auro z arg. leg. Quid si testa-
tor habebit hos fructus tempore testamenti et
postea superuixit z postea consumpsit z alios
posuit loco illorum. an illi subrogati veniāt. et
bar. fm̄ Jac. de are. in. l. si seruus. §. quicunqz.
ff. de lega. primo. dicit q̄ si testator consumpsit
illud quod erat tempore testamenti z aliud re-
posuit q̄ debet illud qd reperitur tēpore mor-
tis. vt. d. §. quicunqz. facit. l. si. de lib. lega. z ibi
per bar. Et idē dicendum ē si testator legat vxo-
ri simpliciter frumentum quia intelligitur de eo
quod erat tempore mortis. vt. l. si ita de auro z
argen. leg. z ibi bar. hoc etiam voluit bar. in. l. q̄
dam. de vino z oleo legato. Si autem tempore
mortis reperiat aliquid frumentum vinum
vel oleum nihil debetur. vt. d. §. quicunqz. z. l. i.
§. pe. z docto. plene in. l. si certus de auro z argē-
to legato. Sed bene aduertendum ē q̄ aut testa-
tor dixit lego frumentum in oreo vel vinum i
vegetibus. aut dixit lego vinum quod ē in ve-
getibus vel frumentum q̄ ē in oreo. Nam secū-
do casu videtur legatum corpus qd non est in
rerum natura. d. §. quicunqz. Si autem legasset
vinum omne in vegetibus z repiatur vinum il-
lud debetur vna cum vegetibus. Sed si non
reperiat vinum illud in vegetibus. tunc tene-
tur heres mittere vinum in vegetibus. vt lega-
tum aliquid operetur. vt. l. si quando de lega. i.
facit. l. generaliter in principio de usufructu.
legato z dare vinum z vegetes. ita vī velle gl.
z bar. in. l. si. in p̄nci. ff. de vino z oleo. z triti. le-
ga. Quero an vino legato veniāt vassa. vide. l.
ficii vinum. §. i. de v. z oleo lega. Et casu quo
vassa non veniēt heres non pōt effundere vi-
num licz legatarius nō veniat ad accipiendum
z petendum dictum vinum: vt ē tex glo. z bar.
in. l. si dānatus sit ff. de vino. z oleo lega. Si le-
gatur vinum vel oleū simplr de quo intelliga-
tur. vide. l. i. z. l. cum certū z ibi glo. z plene bar.
de vino z oleo leg.

Seqtur glo. Item reliquit. P. equū qui hēt
stellam in fronte. z sticum seruū meū.

Quando vni legatur vna res nō pōt partē
legati acceptare z partem repudiare. ut. l. si lega-
tarius in p̄nci. ff. de lega. i. z. l. neminez. de leg.
ij. Et idem quando due spēs eidem legatur et
vni spēs onus aliq̄d adiūgitur. qz tali casu nō
potest spēm que non hēt onus acceptare. Sed
oz q̄ vult vnam de dictis speciebus et soluat
onus predictum. vt. l. si duob⁹ de lega. ij. at aut
si mibi legantur due spēs sine aliquo onerē pos-
sum vnam de dictis speciebus legatis accepta-
re z aliam repudiare. vt. d. l. si duobus. cum. §.
sequen. z idem si legatur vna res vni. z decedat

pluribus heredibus relictis pot vnus ex heredes
 dibus partem sibi tangentem de dicto legato
 acceptare. et alius heres partem suam repudiare
 Secus si eet vnus tm heres legatarij qz tuc oz
 q aut totu legatu acceptat aut totu repudiet si
 cut facere tenebat legatarius defunctus vt est
 casus. et ibi no. in. l. legatarius. ff. de leg. i.
 Segtur glo. Item reliquit iure institutiois. Et
 filie sue parte decimam suorum bonorum duz
 modo offerat fratribus suis dotes sue matris.

Quando Relinquuntur de certa quota bo
 noz no dr ee heres In aliqua parte vt. l. mlti. s
 ff. cu ibi no. ff. ad treb. et l. si quis parte bonoru
 legata de lega. pmo. et l. si quis seruū. s. fi. cum
 l. seq. et ibi bar. de lega. ij. et l. hoc amplius. s. fi.
 cu. l. seq. ff. de lega. primo. cuz si. Et qd signifi
 cet. d. verbum verborum dic vt dixi supra eo
 in glo. et verbo plus petere non possit facit. l. bo
 ne. s. bona. ff. de verbo. signi. et l. mulier bona d
 iure do. Secundo aduertat quia testator iussit
 huic sue filie q conferat et. Quia de rebuic su
 pta occasione ma. collat. lenissimā pena. Et pri
 mo quero quid sit collatio. et bar. in. l. pater fili
 um. ff. de collatōe circa prin. allegans glo. in ru
 brica. ff. de collatōib⁹ bo. dicit q collatio ē bo
 norum suoru coicatio. et idem voluit bar. in. l.
 si emancipati in fi. prin. coll. C. de coll. et ibi do
 cto. ista pbantur in. l. si soroz et in. l. illaz in fi. d
 colla. C. et ff. eo. l. i. in prin. Adidit bal. in. d. l. si
 emancipati in pen. coll. ē collatio pprieti qz si
 res ē cois non veniet conferenda. sed vt. C. e.
 ti. l. filie. Secundo quero quo iure fuit introducta
 et qua ratione. Et in hoc docto. bar. bal. an
 ge. et Saly. in. d. l. emancipati. et bar. i. d. l. pater
 filium. ponunt multa et diuersa iura. Sed sup
 fluum eet hic subijcere dicendum vt per bar. i
 d. l. emancipati in versiculo. secūdo quero quo
 iure. et in. d. l. pater filium in scdo vers. ij. quero
 quo iure. Quomodo et quo iure fieri potat col
 latio et dic q tribus modis: primo offō iudicis
 quia ille qui puenitur possidet. vt. l. filius. s. fi.
 de colla. do. et in. l. si soroz. C. eo. ti. per stipulatō
 nem si fuit interposita. vt. d. l. si filius. Tertio fit
 denegando actiones illi qui petit ab alijs ptes
 hereditatis. vt. l. filie. C. eo. ita dicit bar. in. d. l.
 si soroz. Quero inter quos succedētes habeat
 locum collatio et dicas q siue ab intestato. siue
 ex testato de iure civili vel pretorio succedatur
 hodie hz locum collatio. nisi testator hoc exps
 se fieri. phibuerit. vt. l. i. et auct ex testō. cum ibi
 plene no. per glo. et docto. et maxie bal. C. eo. ti.
 Quero que res conferunt et dicas q tantū mō
 conferuntur pfectitia hoc ē pfecta ab eo d cu
 ius heredi. agitur. vt. l. si. cum ibi no. per glo. et
 docto C. de colla. Sicut non conferuntur castre
 sia vel qsi. et dicitur pfectitius qz puenit a pa
 tre veleius occasione siue comtemplatione. vt.
 l. dedit dotem. ff. de colla. bo. et l. sed si plures.
 s. in arrogato. de vul. et pu. Sed aduertat qz nō
 omne pfectitium conferit s3 tantūmodo da
 ta ob cam. vt dos et donatio propter iup. vt. l.
 liberis. et l. illud. C. de colla. Et aduertat qz illa
 iura loquuntur quando adhuc ille qui vult suc
 cedere habet dotem quā dz conferre re ipsa vel
 tanto minus recipere vt. l. filie. eo. ti. vel cauē

do vel tanto minus accipiendo coheredes no.
 bar. in. d. l. pater filium in fi. Sin autem dos sit
 reuerfa ad patrem loquitur proprie. l. fi. C. coia
 vtrius iudi. quia tuc soroz vidua quomodo do
 tem conferrat. et an teneatur conferre dic vt ibi
 Sin autē non sit datus ob cam. sed sit donatio
 simplex. An sit conferenda dic regulariter qz n
 nisi i duobus casibus. vt. d. l. illud circa fi. et qd
 ibi p omnes docto. et maxime per bal. Secūdo
 aduertat ad id qd dixi q non conferuntur adue
 titia. et que sint aduentitia habetur in. l. cuz si. C.
 de bo. matri. et in. l. cum oz in prin. cu si. de bo
 norum qz lib. facit. l. socium que in eo. ff. p so
 cio et qz ibi bar. et in. d. l. sed si plures. s. in arro
 ga. Istud ē vez quo ad pprietatē. s3 fruct⁹ di
 ctozum aduentitiozum tenetur conferre eman
 cipatus. et est ratio quia si filius emancipat⁹ ste
 tisset in potestate. clarum qz pater cois illos fru
 ctus fuisset consecutus vt. d. l. cum si. de bofr.
 mat. igitur et. Ita dicit bar. in. d. l. pater filium
 in versiculo quero vtrum emancipatus. Ter
 tio aduertat ad id quod dixi q castrensia vl q
 si non conferuntur. vt. d. l. fi. C. de colla. et l. i. s
 sed nec castrense. ff. de col. bo. et qd ibi late bar.
 Istud eet verū nisi eet militia vel castrense. er
 ruptum de pecunia patris vel per patrem. vt si
 pater emit equos vel arma. vt. l. filie fa. hercis.
 et quod ibi no. et l. i. C. de castren. pec. li. x. vel si
 emit militiam curforis vel catoris vel hostia
 rij apud vnum magnum dominū iuxta. l. fidei
 com. s. si seruo cum si. de leg. ij. nam ista s3 sint
 castrensia nihilominus cogitur coferre. ita dicit
 bal. in. d. l. si emancipati. in versiculo itē militiā
 a patre emptam. Ex quo sequitur q illud qd fili
 us. docto. lucratur vel ex publico vel ex clien
 tibus hodie quod succedit loco salarij publici
 vt no. glo. et docto. in. l. fori. C. de aduoca. diuer
 so iud. illud qd lucratus fuit etiam in vita pris
 non tenetur conferre fratribus. vt. d. s. sed neqz
 castrense. sed de libris emptis a patre an tene
 atur conferre et clarum qz si pater pmozatur
 ante qz filius efficiatur docto. non fecit dictos
 libros suos. sed remanserunt in here. et sic sint
 conferendi. Sin autem in vita patris effect⁹ fu
 erit docto. et tunc fm dictam doctrinam bal. et
 fuerunt empti a patre. et de pecunia patris ipi li
 bri sunt conferēdi. s3 id quod pp libros lucra
 tum fuerit quia coheret psonē et sue industrie
 et sic proprium ipsius filij sed bar. in. d. s. s3 nec
 castrense circa prin. et cy. et coiter docto. in. l. fi
 lie. C. fa. hercis. et l. vt liberis. C. de colla. tenēt qz
 talis filius docto. dictos libros non teneatur
 conferre dic vt ibi per docto. quia ē cōmunis
 sententia. a qua non est recedēdum. Quero qm
 habeat locuz collatio hoc est quo tempore pos
 sit intentari. et dicas qz de iure pretorio succedē
 tibus post cognitam bo. poss. vt. l. pretor in pn
 eipio. ff. de col. bo. et inter succedentes de iure ci
 uili post aditam hereditatez et non prius. vt ibi
 ita dicit bar. in. d. l. pater filium circa finē. Que
 ro que per lone teneantur conferri et quibus cō
 ferratur et ista est no. et longa. q. et disceptatio fa
 cta per glo. et bar. et saly. et ones in. d. l. si emā
 cipati. sed bal. ibi breuissime et subtiliter recollī
 git. vnde dic sic fm eum. et prima. q. fit vtrum
 emancipatus conferrat emancipatio. et dic qz sic

iure nouo. vt. l. vt liberis. C. de colla. nā iure ve
teri ad. l. si emancipati. Secūda questio vtrum
suus conferrat suo z dic q sic. vt. d. l. vt liberis
fallit in simplici donatione que habet vim reli
cti. z ideo suus suo non confert eam nisi testa
tor dixerit vel nisi sequeretur in equalitas qui
vnus confert donationem pp nup. vel dotē. al
autem non confert donatione simplici fm ius
nouum. vt. d. l. illud in fi. l. z secus eēt de iure ve
teri. vt. d. l. vt liberis. Tertia qō vtrum emanci
patus conferat suo z dicas q sic tam de iur ve
teri qz nouo. vt. l. filie dotem. C. de colla. Sz ad
uertat quia differentia est hodie quia olim cō
ferebat oia hodie pfectitia tantum. vt. l. filie. C.
eo. Quarta questio an suus conferrat emācipa
to z dic q sic z olim z hodie pfectitia tantus
vt. d. l. filie. Ultimo dicit ibi bal. q ille qui non
vult succedere vniuersaliter nō tenetur confer
re legitimam. ut no. in aucten. vnde si parēs. C.
de inof. te. Quinto scias q iter collecterales suc
cedentes tā ex testō qz ab intestato. non hēt lo
cum collatio quia non repitur iure cautum. fac
l. fi. C. coia vtriusqz iud. z. l. illam. C. de colla. ex
quo sequitur qz succedentes per lineā rectam.
ascensiuē vel desensiuē habz collū collatio eo
modo quo dixi siue sint hodie ex linea paterna
siue eēt sint ex linea materna. vt. l. vt liber co. de
collatio. ita dicit bar. in. d. l. pater filium in ver
siculo secūdo: quero quid de his qui cōferunt
Quero an nepotes conferrant patris. sic ut
l. illam z aucten. ibi possi. C. de colla. z ibi glo. z
docto. z no. bar. in. l. i. §. sed si nepotes. ff. de col
la. do. Ex his sequitur etiaz qz descēdentes vī
ascēdentes non tenentur conferre collateralī
bus multo minus extraneis coheredibus. vt. l.
fi. C. coia vtrius. iudi. Quinto si filij non p vn
de liberi sed per vnde legitimi venirent non te
nerentur conferre. nec eis confertur. vt no. bal.
z docto. in. d. l. si emancipati. z no. qz in successi
one transuersalium. cessat collatio dotis. vt
no. glo. bar. z docto. in. l. i. C. de legi. here. z vī
deas notata per bal. in. l. quoniam nouella. C. de
inof. test. vbi ponit hanc materiam collationis
per modum regule. Nam prima regula siue cō
clusio ē qz nunqz habet locum collatio nisi qz
tractatur de successiōe ascēdentium. Secūda
regula qz nūqz habet collatio hodie nisi bona
que petuntur conferri pcesserint ex bonis illi
de cuius heredi. agitur quando petitur fieri col
latio. Iste due regule probantur in. l. qm nouel
la. C. de inof. te. z expressius. C. de coll. l. vt
lib. Tertia regula siue negatiua est qz peculiu ca
strense vel quasi z aduentitium hodie non con
fertur vt. ff. de coll. bo. l. i. §. sed nec castrense. et
C. de colla. l. fieri. Quarta regula qz donatio fa
cta filio in potestate quia habet vim relictī non
confertur post mortem eius de cuius heredita.
agitur. z non confertur. vt. l. i. §. sed nec impu
beri de colla. bo. sed si esset emancipatus dona
tum tempore emancipationis confertur. vt. d.
l. vt liberis. §. si. Si vero post emancipationē
hoc prius non actum seruat op. coruz vt nō
fiat collatio nisi in duobus casibus. vt. C. de col
la. l. illud. §. si. z in simplici donatiōe. vt. ff. de do
natiōibz. l. aquilius. z. C. de inof. te. auct. vnde
de si parens quicqd notetur in. d. l. si donatio

nis. C. de collatio. donatio vero ppter nup. si
ne dubio confertur. vt. d. l. quoniam nouella. fac
quod no. guil. z bal. in. l. suo. eo. ti. §. si. Quinta
regula quod id qd acquirit filius ex titulo non
lucratiuo sed oneroso non venit in collatiōe
ar. ff. de colla. bo. l. i. §. sed nec castrense. versicu
lo hoc est propter onera: z nō dicitur a deo qz
tantum adest qz tum acquisiuit. ut ar. ff. de vfu
fruc. l. quia precio z si plus vigilet istud cense
tur ex industria. vt. ff. ad. l. falc. l. si beres z sic ad
uentitium z sic non conferendum. Sexta regū
ē qz nunquā collatio fit nisi descēdentibz eius
de cuius hereditate tractatur z personis expi
sis in iure z non alijs ut. C. de colla. l. illam. z. C.
coia vtriusqz iud. in. d. l. fi. Septima regula qz
nunquā tenetur conferre nisi ille qui vult pro
rata sua vniuersaliter succedere. vt. ff. de collat.
do. l. fuit questionis. No. etiam tu qz nemo con
ferre tenetur illud quod capit iudicio testatoris
z vt. l. i. patre. z. l. familia. C. z ibi per docto. C. de
colla. Et aduertat qz si pater primo legat filie
z postea eam dotet. tamen dos dicitur habere
vim relictī licet amplius legatum peti non pos
sit. z ideo non ē conferendum vt. l. filiam le
gatorum de lega. fm bal. ibi z fortius si pater
legat dotem filie. sed legatum non valeat tamē
facit qz filia non tenetur dotem conferre tāquā
sibi legata vt no. bar. in. l. huiusmodi. §. cum pa
ter. ff. de lega. primo. z ibi Raf. z Jo. z tene mē
ti qz illud qd fili⁹ lucratur ex dote vxoris ex pa
cto vel statuto dicitur aduentitium z non tene
tur conferre alijs fratribus suis ita dicit bart.
vt refert Ange. in. l. qz scitis. C. de bonorumqz
liber.

Sequitur glo. Ite reliq centū scio: ita vt. x.
restituatur titio.

Materiaz huius legati vide in. l. fideicomis
sum. ff. de lega. primo. z ibi bar. bar. z docto. z i
l. Impera in principio. de lega. ij. z in. l. ij. z ibi
glo. plene z docto. z Saly. C. de his que sub mo
do in quo legato concludas. aliquando p̄mus
legatarius agnouit. z habet suum legatū. z tūc
tenetur fideicomissum prestare. vt. C. comunia
de lega. l. i. §. z hec disponim⁹. Aliquādo agno
uit. sed non dum recepit. z tunc tenetur solum
actiones cedere. vt. ff. de lega. ij. l. si legatarius
Aliquādo primus legatarius repudiavit. et
tunc contra eum nulla com petit actio secundo
legatario. sed competit contra heredem apud
quem remanet cum onere. vt. l. i. §. i. C. de ca. tol.
z de lega. ij. l. titio. Jul. z ita no. glo. in. d. l. im
peria. Aliquādo non agnouit nec repudiavit: z
tunc fm dy. compellitur agnoscere vel repu
diare ar. no. in. l. sicarator. C. de iure. delib. nec
huic determinationi obstat. l. ij. i. si. si quis om.
cā testi. z. ff. de. l. falc. l. ex diuerso. quia ibi loq
tur in herede qui non potest compelli per sin
gulos legatarios adire. sed tantum. l. postulan
te. sed legatarius singlis bene potest compelle
re alium legatarium agnoscere vel repudiare a
quo debet recipere vt in casu nostro. Quid si
lego titio fundum si decem dederit scio. dic qz
seius nullo modo potest petere decem. z est rō
quia seius non est legatarius. vt. l. si quis. o. cā
te. l. si sub conditione. z. C. ad. l. falc. l. penul. fm
autem legatur vt hic dicitur. v3 lego centum vt

restituatur titio. x. tunc habet locum. d. l. ij. C. de his que sub modo. z quod ibi no. glo. Quero an servus legatarius aget de evic. de sibi evicta z glo. antepen. in. d. l. ij. C. de his que sub modo sentit q sic q ibi sequitur salyc. quia testator legavit primo vt det secundo. z sic vt dando faciat accipientis q cum non fecerit eius evictio d'betur. l. si. ff. de condi. ob cam. z quia idem tuc esset in primo legatario vt no. in. l. alienam. C. d'lega. Quid si testator legat vnum z granat in alio. in hac. q. distingue quia aliquando legat' quantitas. z inquantitate granatur. z tunc si pure non potest in plus granari. Si vero post tempus tunc habetur ratio interluxorij medij temporis vt. l. impe. §. primo. ff. de lega. ij. z non potest eum granare. in plus qua sit interluxurium medij temporis ar. l. filius. §. ij. ff. de legat. ij. Aliquando legatur in specie. z tunc si alia non potest in plus granari qua sit quantitas legata. Si vero granatur in specie sua tenet gravamen in totum. vt. d. l. impe. §. ij. z ibi bar. z. l. vnum ex familia. §. si rem eo. ti. z. ff. ad. l. fal. sed si non servus. aliquando legatur species. z inquantitate granatur z tunc si vt alij non potest in plus granari qua sit extimatio speciei: Sin autem vt indebito sibi compensat. z tunc cu' compensatio sit inuicem debiti contributio. vt. ff. d'compen. l. i. z fiet pro rata. nec in plus d' granatus qua sit extimatio speciei. Si vero dixit lego centum aut quod sibi debeo non petat tunc sunt opiniones. Nam quidam dicunt q nihil d' debito petere potest supposito quod plus esset in debito ar. d. §. si rem. Sed illa non declaratur an in toto vel in parte extimationis speciei. Sed fortius facit quia ex quo legatum sp'ei acceptat. videtur illam sibi caram habere z sibi extimar' pro toto debito suo sicut ecotra no dicit littera in. d. l. sed si non servus in pncipi. ad l. fal. z q dicitur de iudice q si rem in extimata iudicat simpliciter creditori alio non data intelligitur pro toto debito adiudicasse. ita not. in l. ordo. C. de exec. rei iud. per glo. Alij dicunt q imo illud plus petere potest ut videtur dicere bar. in. l. ciuitatibus. §. si. ff. de lega. primo. §. §. Saly. in. d. l. ij. C. de his que sub modo non est verum quia ibi loquitur i granato alteri dare Nos vero loquimur q debitum suu' no petat z in hoc e' differentia vt. d. l. sed si non servus. ij. responso. Sed tamen hic pars coiter tenetur p d. l. ij. que loquitur indistincte. Nam sicut p'ia pars loquitur siue quantitas siue species sit legat' Ita z. ij. pars que aduersatiue venit ad alia. no ob. glo. in. d. l. ordo. quia multi reprehendunt illam glo. z posita p uera ibi actor sic petijt z sic voluit igitur zc. Ita dicit Saly. in. d. l. ij. an at si dico seio primo legatario vel fideicomisso si bi aliquo modo diminuatur per heredem de suo legato potest etiaz ipse secundo legatario diminueri vide. l. plautius z quod ibi per glo. bar. z. d. meos. ff. de condi. z demon. z in. l. facta. §. si titius rogatus z ibi glo. ff. ad treb. in quo sic concludas fin bar. in. d. l. plautius. aut on' e' ipositu in vim conditionis. aut in tertio mo. primo casu aut heres fuit obligatus ad legatum integrum sed ex postfacto liberatur a parte vt pp contra ta. vel ppter vsuras rei legat' z minuitur

onus legatario iniunctum. vt. d. l. plautius i pnci. z in. §. si pars. Ratio quia sicut ipse exoneratur ita debet pati alium exonerari vt hic dicitur. Idem ergo iuris eet si quozicumqz ronem ex postfacto heres exoneraretur. Si vero ab initio heres non fuit obligatus ad totum legatum z tunc aut hoc contingit in personam legatarij cui non poterat totum relinqui versiculo item additur. §. d' do. ca. no mi. §. ei qui non ampli' Ratio quia cum heres exoneretur pp legatarium debet pati et ipm exonerari. Aut hoc contingit propter beneficium ipsius heredis que testator non pot' granare. z tunc licet minuat non minuitur onus ca' conditionis iniunctum vi hic patet in falcidia versiculo diuersum ro quia privilegium q' habet heres non debet reuerti i ei' lesionem. nec alius vti cōtra eum privilegio suo inuito eo. vt. ff. de mi. l. si iudex idem. n. si minuitur conditio per treb. uel pp debitum iur. natu re vel propter aliam quantitatem debitam heredi. §. si pars de condi. z demon. Secundo casu quando onus iniungitur i vim modi dicendum e' q' modis in quibus supra dixi minui on' impositum in vim conditionis z onus minuitur impositum in vim modi per eandem. l. quia eadem ratio imo maior vt supra patet z sic loq' tex. in. l. ab omnibus. §. si titio de leg. primo qz ibi fuit relictum fundum vni ex heredib' z granatur. x. dare. certe fundus legatus pro parte in qua legatarius e' heres non valet z si ex persōa legatarij hoc venit merito minuitur onus iniunctum in vim modi seu per modum legati vel fideicom. q' idē est. vt. l. i. C. de hisq' sub modo. sed illis casibus in quibus iniunctum onus in viz conditionis non minuitur puta per falcidia vt aliam quartam debet adimpleri distinctio. aut onus fuit intrinsecum. istos casus prosequere vt in glo. in. d. l. plautius. aut fuit onus impositum alternativē intrinsecum z extrinsecum dicendum e'. vt in. l. si mihi sticus. ff. de lega. primo ista sunt verba bar. in. d. l. plautius vbi et videas aliqua alia.

Sequit' gl. Itē reliquit berte centū. si. marita bitur ar. ipsius testatoris.

An autem de iure possit comitti per testatorem vni cuius ar. filia maritetur dicatur q sic qz l. theopompus. ff. de dote pzelega. z no. bal. i. l. i. in si. C. de nup. Sed dubius stat an si talis mulier z alio modo nubat possit vt contra arbitrium illius debeat consequi legatum z ista habetur in. l. turpia. §. i. ff. de leg. i. z. l. filie in princip. z. l. cuz tale. §. si arbitrio alias rescriptum. ff. de condi. z demon. z. l. i. z. ij. C. de isti. z subst. sub con. fac. z. l. legatum z ibi glo. de condic. infer. z. l. cum ita cum si. de condi. z demon. Ex quibus iuribus resultat talis conclusio z distinctio v3 an testator dixit relinquo berte si no nupserit titio z valeat dicta conditio. quia oibus alijs nubere potest vt. d. l. cum ita cum si. aut testator dixit relinquo si nupserit titio z tunc e' valet conditio z debet nubere titio si vult consequi legatum. vt. d. l. ij. C. de insti. z substi. sub conditi. fa. Ratio quia ita videtur relictum illi mulieri contemplatione illius viri al' no relicturus illi mulieri vt no. glo. in. d. l. legatum. Aut testator dixit lego vt instituo. Si nupserit ar. Scet. z tunc

sive testōr vinat sive moriat ipsa mulier nubat
contra vel preter arbitriū Scēij. nihilominus
sequitur relictum. vt. d. l. filie. z. d. l. turpia. §. i.
z. d. l. rescriptū z ē ratio duplex quā allegat ille
tex. in. §. rescriptum vs neqd oio nuptijs impe-
dimentū inferatur quia diceretur impedimen-
tum matrimonio inferri si nō pcederet a mera
voluntate ipsius mulieris sed penderet in alie-
no arbitrio. Et si dicatur qd illud arbitriū dī-
catur fore arbitrium boni viri. vt. l. vir bonus
ff. iud. fo. z in. li. cum ibi plene nō. ff. de lega. p.
mo quia verum est dicere qd a mera z pura vo-
luntate ipsius mulieris ipsum matrimoniū nō
pcederet sicut dicimus in additione here. que
debet procedere a mera voluntate instituti vt i
sti. de heredi. z qua dīff. cum si. in. §. si. z tū quā-
do filius ē institutus cum non possit sine iussu
patris. vt. l. si quis mihi bona. §. iussu de acq.
hē. z. l. que in aliena in princ. z quod ibi bar. e.
ti. z non dicitur prouenire ex mera voluntate
filij igitur zc. z sic tale matrimoniū si dōbetur si
eri arbitrio scēij diceretur quoddam mō capta-
torium. vt dicimus i vltima voluntate. vt. l. ca-
ptatorias. ff. de isti. hē. Secunda ratio allegat i
d. §. rescriptum quia talis pōditio pro nihilo ha-
betur z sic a iure improbata reijcitur ar. l. i. ff. de
condi. Lūz ergo a iure reijcitur p inde ē ac si te-
stator relinqueret Berthe centū si nupserit. tūc
enim nubendo consequitur legatum ita in ca-
su quādo relinquitur si nupserit arbitrio scēij
Igitur aut testator dixit lego si nō nupserit fer-
rarie. nam tunc si eque cōmode alibi possit nu-
bere valet conditio z in forma debet impleri.
alias secus si beneque alibi nubere. non possit.
quia diceretur factus fore fraudem legi ma-
trimonialī: z ideo legent z an vtilem rei publi-
ce. l. sobolis pcreande cā latam ad inuandam
interpretationē ita dicit ad litteraz tex. in. l. hoc
modo. ff. de cond. z demon. Et ad predicta ad-
das auct. cui relictum z incorpore vnde sumit
C. de iudi. vi. tol. An iducatur viduitas nuptia-
rum: in vidua vel in virgine dispositione testa-
toris dic vt ibi per glo. z late per docto. z pōdi-
ctum. §. rescriptum. No. quia habui defacto in
p̄sona vxoris christine familiaris illustri dū-
cis. de bozsj.

Sequitur glo. Itē reliquit dictis suis filiabus
in casu viduitatis vel necessitatis habitat oem
sue domus vna cum infrascriptis suis heredi-
bus.

Queritur testator ita dixit lego cuilibet filie
mee que vidua fuerit habitationem dom⁹ zc.
An admittatur ad legatum filia illa que vidua
erat tempore testi. an tantum ille que postea vi-
due erint. z bar. in. l. hoc artcō circa p̄ncipi. ff.
de hē. insti. dixit qd tantum illa que postea erat.
debet intelligi in futuro subiunctiui. sed hoc nō
placet. d. io. i. l. ita legatum. ff. de condi. z demō.
Et primo si testator ignorat illam viduam for-
te quia erat maritata in alia ciuitate. vel etiam si
sciret viduam dum modo tempore mortis te-
statoris fuerit vidua ar. l. pen. de testa. tu. z pro
hoc etiam facit quia illa verba fuerit videntur
verificari. tunc in illa que fuerit vidua tempo-
re testamti dū nō etiam sit vidua tempore mor-
tis. facit qd habetur in. l. verbum erit. ff. de ver-

bo. sig. z quod no. glo. in cle. i. de concess. p̄ben.
Unde si mandatur prouideri de vacatura cōp-
henditur etiam illa que vacabat tēpore date dū
modo vacet tempore p̄uisionis dicendum. vt
ibi per eum ad lram voluit etiam idem. d. No. i
d. l. hoc articulo in versiculo. z ista faciūt ad. q.
z idem tenet ibi Raf. in. ij. col. z idem in simili.
voluit Raf. in. l. iij. ff. de iniusto. z irri. te. in. ver-
siculo glo facit ibi nūgatoria circa si. dum alle-
gat. d. l. pe. de te. tu. quod no. quia qui semel ha-
bui de facto dñe cādre de polis d bonū. Quid si
testator dixit si viduabit dic qd aduertit d3 aut
testator dixit si vidua erit p̄rio casu non videt
verificari in vidua tunc. nisi de nouo viduabit
si testator habeat notitiam predictę viduitatis
alias ex iur. interpretatione. etiā tunc vidua ve-
rificabitur cum talis conditio facilliter nō eue-
niat vt. l. ij. ff. de condi. z demon. Secundo ca-
su v̄ verificari z in illa que durat i viduitate
z sic que tūc erat vidua z durat ē tēpore mor-
tis per nota. in. l. verbum erit. de verbo. signifi-
facit quod habetur in. l. fi. z auct. cui relictū. C.
de ind. vi. tol. Ita dicit. d. io. in. d. l. si ita legatū
in fi. nunc eēt videndum de secunda pte legati:
vs vel necessitatis. i. quando dicatur eēt in casu
necessitatis filia mea vel alius cui in tali casu re-
lictum ē. z bal. in. l. illud. C. de sacro san. eccle. i
p̄ncipio dicit qd dñe eēt in necessitatis si ipsa esset
ponamus iuuenis z non hēret dotē vel vñ pos-
set se dotare vel eēt redacta in paupertatem z
non haberet vnde se possit allere attentam qua-
litate persone vel erit in carceribus tunc tale le-
gatus dicte filie deberetur extimari aut omnia
ista debent per iudicem z eius declarationi sta-
bitur. ita vlt ibi bal. ēt dicitur legatū pius z ad-
pius quando pater vel alia coniuncta persona
legat coniuncte persone in necessitatis constitu-
te presumitur magna misericordie q̄ affectio-
nis relictum z ideo dicitur legatus pius vt ibi
voluit bal.

Sequitur glo. Itē reliquit. C. filio suo natura-
li tantum natū ex berta cōcubina olim sua.

Itē no videndum cenſeo que dicatur pro-
prie cōcubina nati ex ea pprie dicatur natura-
les. Nam liberi aliqui sunt legitimi z natu-
rales nati. ex legitimo matri. vt inst. de pa. pot.
in prin. aliqui naturales tātū. vt nati ex cōcu-
bina vt insti. de nup. §. si. aliqui legitimi vel ar-
rogati vt in toto ti. insti. de adop. z. l. pen. C. de
adop. alij nec naturales nec legitimi iur. presū-
ptione vt incestuosi vel al' illegitime nati. vt
in auct. quib⁹ mō. eff. sui. §. si. aliqui sunt qui in
principio non fuerunt legitimi z nūc sunt ibi q
efficiuntur duobus modis de quo in auct. qb⁹
mo. natura eff. sui. §. i. z insti. de nup. §. si. ita dīc
glo. magra insti. de adop. in p̄ncipio. Unde vt
sciamus qd p̄pe sint filij naturales tantus quia
sunt illi qui nati sunt ex cōcubina. Et dicaz qd
cōcubina ē que retinetur in eadem domo z si
mul' cohabitāt z in ea ē indubitatus effectus si-
cut in vxore cuius affectus presumitur per co-
habitationem ita dicit glo. By. z bar. in. l. fi. ff.
de conbi. h̄ij ergo filij nati ex cōcubina q̄ re-
tinetur extra domum non sunt prope natura-
les. Unde non legitimarentur sublequēti ma-
trimonio. vt dicit ibi bar. Quero itaqz cognito

qui sint proprie naturales filij quid & q̄ntū pa-
 ter potest talibus filijs relinquere in vltima vo-
 luntate non dico inquātū succedūt abintesta-
 to vel inquātū succedat eis quia de hoc dixi
 supra in glo. **M**ollens intestatus decedere &
 Dicendum est q̄ filius naturalis de. iur. ff. q̄
 vī q̄ possit ex testō. etiā stantibus legitimis &
 naturalibus succedere totum. vt. l. lutiū cū
 glo. ff. de. vulg. & pupilla. & pro illa glo. ē. cāus
 fm̄ sam lect. i. l. si. C. de reglā. cato. s̄ in p̄trari
 um ē tex. p̄iuncta glo. in. l. si is q̄ ex bonis. ff. de
 vulg. & pu. & eo. ti. l. ex facto. §. iul. p̄iuncta glo.
 vnde dicat q̄quid olim fuerit hodie v̄o d̄z di-
 stingui. aut pater relinquit ēt filios legitimis
 & naturales aut relinquit matrē suā cum natura-
 libus tñ. aut relinqt ēt vxores. s̄ non haberet
 naturales & legitimis filios. aut tñ modo reli-
 quit naturales filios. p̄mo. ij. & iij. cāu. q̄n relinqt
 inter legitimis & naturales vel matrē vel vxo-
 rē & tñ filijs naturalibus tantū non p̄t relin-
 quere pater in suo testō. vel alia vltima volun-
 tate vltra vnam vntiā de. xij. vntijs & si vixerz
 concubina non possit relinquere nisi dictis na-
 turalibus vna cum eorum matrē vntiā cum di-
 midio. & si naturales filij non eēt dicte sue cō-
 cubine non possit relinquere nisi semi vntiā.
Ita dicit tex. in. l. ij. & auctē. ibi posita. C. de nat.
 lib. Quibus non stantibus vel non aduocanti-
 bus fiscus aufert tanq̄ ab indignis. vt. d. l. i.
 in fi. Sed vltimo casu quando testator non ha-
 beat matrem. p̄pam nec filios legitimis & na-
 turales nec vxorem & tunc filijs naturalib⁹ po-
 test pater totū relinquere in suo testō. vt ē tex.
 in aucten. licet. C. de natural. lib. & in corpor vī
 sumitur ibi totā suā substātiā & c. & ibi ex testō.
 & c. Et predicta procedūt quando directo filijs
 naturalibus pater relinquit. sed mater eorum
 potest totum relinquere. si non habet eos ex d̄a
 nato coitu a lege civili vt quia erat vera cōcubi-
 na. vt. l. si qua illustris cum ibi no. C. adof. se-
 cūdo hec procedunt in patre quādo directo ta-
 libus filijs relinquit. Sin autem tales naturales
 filios substituit filijs legitimis & naturalibus vī
 alijs heredibus ab eo institutis & substituerit
 vulgariter: quia tunc ex vulgari succeditur de
 functo. & in bonis vt instit. d. pube. substi. l. p̄
 additam. C. de impube. & alijs substitutio. Tūc
 ex tali substitutione vulgari aduertendum ē q̄
 si sūt substituti filijs legitimis & naturalibus
 & tunc videtur fm̄ **I**a. de are. in. l. si is qui. & in
 l. lutiū. ff. de vulg. & pu. q̄ in solidum ex dicta
 substitutione vulgari admittatur. Nam paria
 sunt filios legitimis & naturales non extare
 quia vt naturales succedent in solidum extare
 & non esset heredis quia moriūtur anteq̄ ade-
 ant vel repudient ar. l. id tempus. ff. de hered.
 insti. & sic non transmittant dictam hereditatē
 igitur fm̄ bal. in. d. l. si is qui sentit q̄ imo cum
 ex vulgari succedatur directo testatori institu-
 to non aduente. vt. l. iij. §. si. de lib. & postu. & nō
 potest capere nisi vntiam sicut non possent in-
 stitui nisi in vna stantibus legitimis & natura-
 libus filijs nepotibus. vī pronopotibus & c. **S**
 tamē **R**af. in. d. l. si is qui bonis. tenet opi. **I**a.
 de are. & ita sui ibi secutus. quia cum filij legitti-
 mi non supersint & non transmittant heredita-

tem patris non debet esse impedimēto filio na-
 turali q̄ non succedat etiam in totū. Sin autē
 quereretur ex substitutione pupillari clarus q̄
 ipse potest succedere & in solidum quia non a
 testatore dicitur capere sed ab ipso pupillo fra-
 tri suo licet ex ordinatione testatoris: vt. d. l. si
 is qui ex bonis. ac etiam quia speciale est in pu-
 pillari vt habeat heredem & dicitur largo mo-
 do institutus non a patre: sed a pupillo vt. l. pa-
 tris & filij. de vulg. & pu. & l. papinianus. §. sed
 nec impuberis. ff. de inoffi. testa. Ex quo sequi-
 tur q̄ non potest succedere naturalis tātū ex fi-
 deicommissaria substitutis vt si dicat pater quan-
 docūq̄ filius meus legitimus & naturalis de-
 cesserit sine liberis restituat hereditatē tali filio
 meo naturali. Nam cum filius legitimus sic he-
 res adiuit. & ius ex additione questum & radica-
 tum. vt. l. post additam. C. de imp. & alijs sub. ne-
 cessario sequitur q̄ dictam hereditatem potest
 transmittere ergo filius naturalis substitutus
 excluditur. ita no. docto. & max. raf. in. d. l. si is
 qui ex bonis. vnde euz succedatur in bonis de-
 functi per fideicommissarius: vt. l. quo heredi. §.
 cum filie. de vulg. & pu. necessario sequitur q̄
 vltra vntiā ex dicta substitutione non cōsequi-
 tur residuum remanebit penes heredem filij le-
 gitimi & naturalis grauati quod no. An autē
 predicta procedant ī spurio statū dicā ī gl. seq.
Et aduertat q̄ tales naturales ex cōcubina p-
 prie sunt illi qui legitimantur subsequenti ma-
 trimonio vt isti. de nup. §. fi. & in. l. cū quis. & i. l.
 imp. cum in eas no. per glo. & docto. C. de natu-
 rali. liberis. **S**equitur gl. **I**tem relinquit. §. filio spurio na-
 to ex me & ambrosina cōiugata.
Quero p̄mo quis dicatur spurius & dicas
 q̄ omnis ille qui est natus ex coitu dānabili ex
 lege civili dicitur spurius vt in aucten. quibus
 mo. natura. eff. sui. §. fi. & auctē. ex cōplexu. C. de
 incest. nup. & not. glo. insti. de adop. in prin. Et
 est notandum ē q̄ de iure civili multis modis
 coitus dicitur esse illicitus & dānari potest vt ē
 glo. magrā. insti. de nup. §. aduersus. Et ideo
 omnibus illis modis natus dicitur esse spurius
 & talis spurius nullo modo nec inter viuos
 nec in vltima voluntate aliquid a patre perci-
 pere potest vt. d. §. fi. & d. auctē. ex cōplexu. facit
 l. i. C. de natura. here. Intantū q̄ nec filij natu-
 rales sunt vocandi vt ibi dicitur. & sic ēt iura
 naturalia perdit spurius. Ex quo sequitur q̄ d̄
 iur civili nō debet a patre alimentari vt ibi neq̄z alē-
 dus est & c. Sed hoc vt dixi procedit de iure ci-
 uili. Sed de iure canonico: vt. c. cū haberet. de
 eo qui du. in vxō. quam po. per adult. Ita dicit
 bar. in. d. auct. ex cōplexu. Et sic pater potest fi-
 lio spurio relinquere alimenta ita dicit ibi bar.
 Et isto modo v̄z relinquo filio meo spurio fū-
 dum ad alimenta dum viuit & post mortem ī u-
 am relinquo dictum fundum eius filijs q̄ per
 aium fieri potest vt. l. si. cum ibi no. per glo. et
 omnes doct. C. de natu. lib. & no. bar. in suo cō-
 filio q̄ incipit deducius habens filium. & c. & eo-
 dem modo potest pater filie spuree relinquere
 dotem quia dos succedit loco alimentorum ita
 dicit bar. in. d. auct. ex cōplexu & bar. in. l. si q̄
 alib. §. i. de lib. agnos. & bar. in. l. meuius. §. duo

bus. de lega. ij. in versiculo. ij. quero ego sum
z bar. in. l. fi. ff. de his qui. vt indig. in. ij. coll. q
bar. in. d. l. fi. intelligit procedere nisi eēt nimis
magna q̄titas relicta pro alimentis vel p do-
te quia tūc presumeretur factū in fraude legis
z possit illud plus aduocari. vt. l. i. C. de ma. lib.
z reuocabunt consanguinei z ille persone de q
bus ibi z vltimo loco fiscus. vt etiam dixi su-
pra in gl. Itē reliquit. A. suo filio naturali. itātū
q̄ bar. in. l. fi. §. i. de his que infra. cre. dixit qd
cum dos respectu mulieris dicatur titulus lu-
cratiuus z q̄ cum dos redijt ad mulierē q̄ cō-
sanguinei possunt ab ea abuocare. per. d. l. i. C.
de naturali lib. Quod tamen intelligit pcedere
nisi quatenus pmittitur q̄ filius vel filia ha-
beat p alimentis vel p dote vt dixi ita etiam
voluit bal. in. l. eam q̄. C. de fidei. cōmis. in versi-
culo pone dicit decretalis zc. Aduertat q̄ etiā
filio vel filie spu. potest relinqui per patrem
si ingrediatur monasterium vt voluit guiel. et
bal. in. l. i. C. de sacro san. eccel. in ver. iuxta hoc
quero. nūquid nūcupati zc. Et predicta proce-
dunt q̄ pater non potest aliquid relinquere fi-
lio spurio quatenus tangitur de bonis suis.
Ex quo sequitur q̄ si tractetur de bōis fratris
sui legitimi z naturalis licet ex ordinatione pa-
tris de illo spurio est capax. vnde si pater filio
suo legitimo z naturali pupillariter substituat
filium spurium valet substitutio z ex dicta sub-
stitutione potest capere dictus spurio bona
tantummodo pupilli non tamen ea que peruene-
runt ad pupillum ex bonis patris vt est casus
z ibi glo. z doc. in. l. si is qui ex bonis. ff. de vul-
ga. z pupilla. ex quo sequitur q̄ filius nō potest
filio legitimo z naturali vel alteri heredi p̄ris
sui substitui vulgariter cum per substitutiōez
vulgarē succedatur testator. vt. l. post additā
C. de impu. z alijs substit. z de hoc ē glo. or. in
aucten. qui. mo. na. eff. sui. §. fi. in glo. magna. et
idem in substitutione fidei. cō. quia ex ea succe-
ditur in bonis testantis vt. l. coheredi. §. cū filie
ff. de vulg. z pupil. Non potest ergo spurio ali-
quid vltra alimenta necessaria z cōdigna z vl-
tra dotem cōdignā. aliquid capere de bōis pa-
tris neq̄ in vltima voluntate. vt. d. auct. ex cō-
plexu z icorpoze. vnde sumitur nec iter viuos
aliquo contractu vel oneroso sine directo per
se siue per interpositam z mediam personā. vt
ē tex. in. l. i. z ibi gl. Ly. bar. bal. z saly. C. de na-
tu. liber. licet glo. in contractu z maxime onero-
so dicat contrarium z male fm docto. in. l. test.
ff. de pbat. z ibi Jaco. butri. bar. bal. z saly. z
flo. Sed ipse spurio ab oibus alijs pōt succe-
dere eam in vltima voluntate q̄ inter viuos p̄-
ter quā a patre z sic etiam potest acquirere ab
auo paterno. vt. l. fi. §. i. z ibi glo. cy. z docto. C.
de natural. lib. z no. bar. in quodam suo consi-
lio q̄ incipit. Odutius habēs filium zc. Lū ē
filio legitimo z naturali ipsius filij spurij p̄ fra-
trem spurij pōt relinqui vt supra dixi per. d. l. fi-
na. §. i. Quero an dispositio. di. cap. cum hēret
habeat locū in terris imperij. ita q̄ spurio pos-
sit alimenta vel dos per patrem relinqui. z. d.
Jo. in. d. l. lucius. §. i. ff. de lega. primo t̄ q̄ non
quia de iure ciuili non possunt spurio relinqui
alimenta. vt d. auctē. ex complexu. z in terris im-

perij seruatur ius ciuile. z interris ecclie suas
ius canonicum. vt no. gto. in. c. ij. de arbi. in. vt.
Sed q̄ immo dicta dispositio. d. capi. cum ha-
beret seruetur etiam in terris imperij z in foro
seculari voluit glo. in. d. c. us haberet z hoc fir-
mat ibi Cardi. flo. z anto. de butrio dicendum
ē vt ibi z ita teneas quia ita consului z ita iudi-
catum fuit in quadā cā vxoris atonij de caprio-
lis de regio per iudices curie illustri. principis
d. Marchionis ferrarie.
Sequitur glo. Itē reliquit. B. centū eroganda
vt sibi posuit in secreto.

Quero an tale relictus valeat si lego titio cē-
tū vt det illi p̄sone put eidem dixi in secreto. vt
q̄ non quia videtur relictum incerte persone.
vt in. §. incerte insti. de lega. l. quedam. z ibi late
bar. ff. de re. du. Secundo quia videtur volun-
tas captatoria qm̄ titius posset pro libito vo-
luntate dare z dicere q̄ hoc posuit sibi in secre-
to testator. Sed dic contrarium quia tale lega-
tum valet vt no. bar. in. l. quē h̄di. de re. du. in
tantum q̄ tale legatum non presumitur relictū
in fraudem legis. vt ibi voluit bar. per illū tex.
vnde vult dicere q̄ videatur relictum in fraudē
legis v̄z vt restituat incapaci vel aliter illud de-
bet pbare ar. l. lutiū. §. i. cūz ibi no. z ibi bar. ff.
de lega. i. z bal. in. l. in fidei de iure filci. credere
tamen si postea ille titius dictum legatum p̄sta-
ret incapaci tale legatum nō valeret z auferere-
tur ab incapace tamq̄ ab indigno. vt. l. in tacitis
z. l. lutiū. §. i. de lega. i. z. l. non intelligitur. ver-
siculo de iure fil. facit. l. veneri. §. in bonis de p̄-
uill. cred. z quod no. bar. in. l. in. l. post contra-
ctum. ff. de dona. facit. l. sed z iul. §. p̄inde. ff. ad
mace. Et aduertat q̄ ang. z. d. meus in. d. l. luti-
us. §. i. dicunt q̄ imo tale videtur factum in piā
cām per ea. cum tibi extra de testis. z ad declara-
tionem predictorum vide bar. no. in. l. theopō-
pus de dote p̄lega. in ver. quero dixit testator
dixit zc. Sin autem ille titius postea institueret
spurium p̄ris testatoris non presumitur fraus
z quōdā testator rogauit quod illa que sibi reli-
quit daret suo spurio. Secus si illud q̄ sibi re-
lictum ē z positum in secreto spurio assignari
ista intelligatur ita vt supra dixi ita dicit bar. in
d. l. lutiū. §. i. in fi. q̄ no. sed ange. ibi quē sequi-
tur. d. io. nullo modo videtur q̄ titius possit eli-
gere spurium testatoris z sic dicit tenere iacob.
de bar. z ioā. and. post eum in speculo. de instru.
edic. §. nunc aliqua in versiculo. Sed quid erit
in prelato in additōne que incipit continuatur
hic alia questio versiculo. Sed vltra predicta q̄
ritur: posset tamē eligere spurium z spurias quo-
ad alimenta z dotem. vt. c. cum haberet de eo q̄
dux. eā quā po. p̄ adulte. z facit q̄ supra dixi te-
stator posuit in secreto. Secus autē si dixisset le-
go titio centum eroganda z dispensanda fm
sua cōscientiā. Itāz tūc quia hoc casu distri-
butio non videtur eē secreta habebit necesse ta-
lis executor cum illud distribuere intendit. qd
testator cōmissit in eius cōscientiā. ita dicit pe.
de ancha. in cle. i. de testa. in. ij. coll.
Sequitur glo. Itē asseruit se nisi velle relinquer
L. filio emancipato.

Hic est tractāda materia preteritionis. nam
pterire non solū ē sub silētio transire z nullaz

de eo mentionem facere. sed etiam e non insti-
tuere vel no. vt o5 ex heredare lz de eo aliquo
modo aliter mentionem faciat et legando. vt
dicit ad l. fam. tex. in. §. eadem insti. de h. que ab
intestato. d. fer. Omnes ergo qui non sunt istu-
endi vel ex heredandi si non instituuntur vel ex-
heredantur rite dicuntur esse preteriti. vt. d. §. eadē
Eideam itaq; primo qd sit preterire z bal. i. l.
gallus. §. ille casus. ff. de lib. z postu. dicit qd est
triplex. v3 quedam ppria quo ad famaz z quo
ad effectū. z sic diffinitio preteritō. ē silentiū cir-
ca institutōis beneficiū vel ex heredatōis odiū
Unde quando pater vt dicitur ē neuter. neq; fa-
uorabilis. neq; odiosus z dicitur preterire qm
dī testm legitime ordinari in quo testator fū-
gatur officio suo. l. iter cetera. de lib. z postu. qd
dam ē preteritio. ppria quo ad formā. sed non
quo ad effectū. z hic est duplex. nā qdam causa
tur ex iure pūilegiato. vnde preteritio sed esse
ctualiter ē ex heredatio iure veteri sed non no.
no. l. si certum cum. l. seq. C. de testō. mī. z no. in
aucten. de heredi. z falcī. §. pe. alia pteritio pce-
dit a iure cōi que est preteritio proprie quoad
obmissionem seu formam non quo ad effectū
imo hētur pro ex heredatione. vt in linea ma-
terna vt inst. de ex h. lib. §. mater. qd hodie nō ē
verum. qd habetur pro ex heredatione nisi cā
inferatur quare preteritatur. vt no. in auct. d. be-
re. z falcī. §. ex heredatō. Tertio videndum ē
qui debent institui vel ex heredari. vt. l. inter ce-
tera. ff. de lib. z po. z respōdeo qd omnes q pnt
intendere querellam vel contra tabulas sūt isti-
tuendi vel ex heredandi. vt. d. l. inter cetera. z .l.
sequen. z .l. i. ff. de inoffō te. z d. §. eandem z sic
qui potest subuertere testm. vt. l. oio. C. de ioffi-
cioso te. Et hi sūt liberi quo ad patrem q sunt
in potestate vl emancipati z obtinent pūū gra-
dum siue primū gradū. vt. l. postumoz. ff. de in-
iusto. te. z isti. ex here. liberoz. §. posthumozum
z. §. sui z insti. de here. z quali. z diffi. Secus si
eēt in potestate tamen non optinēt primū gra-
dum vt ē nepos stante pte suo i medio in pote-
state. vt. l. si quis postumos. §. si filium. cum ibi
no. ff. de lib. z postu. z quod ibi bar. ff. de suis z
legi. qd tūc nepos non ē necesse institui vel ex he-
redari z preterit non impugnat testm paternū
vt. d. §. si filium i matre aut. z linea materna vt
auro vel auia maternis. i pteritio dici non potest
quia sua pteritio habetur p ex heredatione vl
insti. de ex her. liber. §. si. z qd ibi no. Unde tunc
iudicandum erit ac iudicabimus de ex hereda-
to. Quod ē verum hodie si fiat talis preteritio
a linea materna cū cause insertione de quibus
habetur in auct. vt cū de appel. cognō. §. causaf
Sin autem cā non inferatur in pteritione prete-
ritio non valet ipso iur. vt. d. auctē. vt cū dāp-
pel. cognōf. §. aliud. z in auctē. ex cā. C. de lib.
pter. Sin autem cā inferatur z tunc vna de illis
ibi notatis tunc valet testm. Sed ita demuz ta-
lis preteritio sortitur effectum si per heredē di-
cta causa verificetur z probetur vt. d. aucten.
ex cā z ibi plene no. per glo. z omnes doc. z no.
bar. ang. z Imo. in. l. filio preterito de inoffō.
te. idem ē i emancipato quia ad hoc vt eius pre-
teritio hodie sortiat effectū opus ē. qd in sua
preteritione inferatur cā z iusta. alias non valz

43
vt no. in. §. emancipatos in auctē. de here. z fal.
z est ratio qd si in preteritione matris que non
habet in potestate vt. §. femine insti. de adop re-
quiritur insertio cāe legitime. vt. d. auct. ex cau-
co. modo et requiritur in emancipato q desit eē
in patria ptate. vt. §. per emancipationem in
sti. quibus mo. ius. p. p. sol. Secūdo princi-
paliter aduertat qd preteritus si ē filius emaci-
patus z a matre z fuerit rite z recte cum cāe le-
gitime insertione pteritus z probetur per her-
dem dicta causa nullo modo pōt impugnari te-
stamentū. Sin autem sit filius in potestate pte-
ritus etiam cū insertione cāe legitime que cā p-
heredem non probatur tū testm ē ipso iure nul-
lum quo ad institutōnem. Cetera in testō in
certa firma manent. vt. d. aut. ex cā z in corpore
Unde sumitur z potest dicere testm nullus. vt
l. si. C. de lib. z postu. z. l. pe. z si. ff. de lib. z postu.
z predicta procedunt qd cetera firma manēt an-
nulata institutione quando preteritio vel ex he-
redatio fuit facta a sciente. Sin autem ab igno-
rante legata non debentur. ita dicunt cōiter do-
cto. in. d. auct. ex cā ad similitudinem militis. vt
l. si cūz in utero. z. l. sicut. C. de te. mili. ita etiā p-
alterationes docto. dicunt in. l. filio preterito i
ij. col. ff. de iniusto te. Quid autem contineatur
appell. ceterozum vide cy. bar. bal. ang. z saly.
in. d. auct. ex cā z bar. z Imo. in. d. l. filio preteri-
to. z vide bonum tex. in. l. qd plures. §. i d vulg. et
pu. z. l. nā. q. §. si quis cōpulsus ad treb. Que-
ritur an dicta auct. ex cā hēat locū etiaz in pteri-
tione paterna z dicendum est qd sic quia verbuz
ex heredatio tribus modis sūitur. ppe large et
largissime vt nō. bar. i. d. l. filio. preterito iprin.
ac ēt hoc p3 i tex. i aut. vt cū de appel. cognōf. §.
aliud quoq; z i §. z hoc sigdem ibi ex heredati-
ones z preteritiōes pene quātitatī. zē in. §. seq.
dī pteritionis z ex heredatōis iniuriā auferre
zē z sic clare p3 q loqur tam in pteritiōe qd ex
heredatione. Quero an dicta aut. ex cā hēat lo-
cum qn parentes a filiis vel alijs descenden-
tibus ptereūtur vel ex heredant z dicendum
est qd sic vt tenent cōiter docto. in. d. aut. ex cā. z
bar. in. d. l. filio preterito in. iij. col. vbi dicit qd
habet locū si filius in potestate testatur i La-
strensi vel quasi z patrem vel matrē ptereat vl
ex heredet sine cāe insertōnez dicūt. testatm tuz
nullum. sin autem est preteritus ab emancipa-
to filio vel a filio in potestate in castrensi vel q
si cum cause insertione z habet cōtra tab. vt. l.
i. ff. si quis a pa. sui. ma. aut fuit ex heredatus et
habet querellam. vt. l. i. ff. de iniusto testō. Ita
dicit bar. in. d. l. filio preterito in versiculo circa
fm principale. Quero an dicta auct. ex causa ha-
beat locum i posthumo preterito z docto. in. d.
auct. ex causa. z saly. in. l. i. C. de postu. here. istri.
z in. d. auct. ex causa versiculo secūdo videndū
ē an auct. ex cā dicit qd quo ad omnia habet lo-
cum i posthumo quando sit preteritio vel ex he-
redatio. a sciente. sin autem ab ignorante se ha-
bere vxorem pregnātem nō debentur nec con-
seruantur legata arg. l. pen. de iure codici. sicut
dicimus in milite. vt. l. hūc vel in vtero. z. l. sic
C. de testō mili. Sed saly. in. d. auct. ex cā z imo.
in. l. filio preterito in versiculo dubium ē qd de
postumo zē. z cōiter docto. tenent quod siue

ab ignozate siue a sciēte habeat locum dicta am
eten. ex causa. quia loquitur in liberis et appell.
liber. rum continetur etiam postumi. vt. l. libel
lorum de verbo. signi. vsq; in funtum. Preter
si nō habet locum in postumo iuxta. l. si quis
in suo. C. de inoff. te. non habet etiam locum
eadem ratione in infante furioso et mēte capto
Iam natis hoc tamen ē falsum igitur et c. Nec
ob. d. l. pen. de iur. codicill. quia vt dicit saly. in
d. auct. ex cā. nec rō bar. vbi dicit q; si sciuisset d
postumo nō fecisset tot legata et c. quia ista ra
tio non concludit quia legata fuerūt ob merita
vt. l. marito. ff. pro socio. et pro hoc facit. l. si. ff.
de here. insti. et l. eamq; C. de fideicō. nec ob. d.
l. pen. quia si testator vnum instituit et alium p
terijt. preteritus non potest dicere instituto sol
ue oīa legata ex tua portione quia tunc institu
tus replicabit. Ideo omnia legata a me relin
quit quia me solum viuere putabat cum ergo
tu mecum succedas. et auferis mihi portionem
Ideo solus dimidiam partem tuam legator
et sic magis facit p eo q; ptra. Nec obstat si di
catur pur ille preteritus nihil soluit. igitur quia
q; legata fuerunt nominatim relicta ab intesta
to secus si simpliciter fuisset relicta. quia tūc et
preteritus solueret partem suam: vt. l. si quis.
cū nullus. et l. consiliuntur. et l. ab intestato. de
cad. tol. Nec ob. l. si cum vel in vtero. et l. sicut
quia loquitur in milite fauor militis igitur ita
no. dy. in. l. cū pater. §. cū. extimaret. ff. de leg. ij.
Sequitur glo. itē reliquit. B. eius nepoti ex an
tonia filio lib. x.

Si sufficeret ad hoc vt testamentum patris
valeret siue iure institutionis dotes et xij. impe
riales vt not. glo. in. l. ij. §. sed vtrum. ff. de mi
in ver. si. ergo si filia in fi. gl. magne eodem mo
do et fortius valeret testamentum si nepotibus
relinquatur dos matris cuz filia ē nupta
tamen in potestate patris vt. l. vt liberis. C. de
colla. et nepos ex filia non consequatur alienas
familiam insti. de pa. pot. in fi. Et predicta pro
cedunt si adhuc filia testatoris viuat. Sed etiā
tūc dubitatur an sufficiat q; habeat quo relicti
titulo vel debeat habere iure institutiois. et dicē
dum est q; sufficit quoquo relicti titulo vt dixi
non sit in potestate aui magni vt insti. de patria
potestate. §. si. ergo nō potest dici suus vt insti.
de here. qua. diff. §. sui. et l. in suis. de lib. et post.
ergo non fuit necesse institui vel exheredari iux
ta. l. inter cetera. ff. de lib. et postu. sed dubium
magis est si filia sit premortua. quia nepotes
succedunt in locum eorum matris. insti. de be
re. ab intest. §. cū filius. ergo fuerunt instituēdi
vel exheredādi: vt. l. inter cetera. de lib. et post.
fac. l. q; posthūoz d iusto. te. et l. i. ff. d ioff. te.
Qd vī ergo si nepotes instituti i lib. x. materia.
An possint ad supplementum legitime. an ve
ro teneantur cōferre dotes matris siue compu
tare in legitimā ante q; pater dos data filie de
beat in quartā filijs filie imputari. Istas q. po
sunt bar. in. l. in quartam. ad. l. falcid. in versicu
lo quero filia de cedit antequā pater. et eam. q.
exiāuit ibi āge. et Imo. et bal. et saly. i. l. qm̄ no
uella. C. de inoff. te. et bal. et ang. et Saly. i. l. illas
C. de colla. et bar. et doct. in. l. post dotem. ff. So.
ma. Nam bar. in. d. l. in quartam tenet q; cōpu

ter in dictam quartam mouetur per. l. illā. C. d
colla. vbi nepos dotem matris confert alijs ut
ibi et in quartam imputatur. vt. l. quoniam nouel
la. C. de in off. te. No. ob. q; quidam consulen
tes duxerunt contrarium hac rōne: q; dicti ne
potes non habent ab auo. sed vt heredes matris
ergo quo ad nō debēt cōputare. vt. l. scim. §. re
plectōnem. C. de inoff. te. qm̄ bar. respondit q;
ista ratio est falsa. Nam filiafami. non habet ho
die heredes in profectitia dote. vt. l. nupta. ff. so
luto ma. et no. in. l. post dotem eo. ti. facit. l. i. et ij.
ff. de castre. pe. et de consuetudine dos debet re
dire ad patrem filia defuncta in ma. vt no. in
l. dos a patre So. ma. ergo non est verum dice
re q; eius filij habeant vel heredes matris igit
tur et c. Sed istam questōne posuit bal. et Saly.
in. l. quoniam nouella. C. de i off. te. et ang. et imol.
in. d. l. in quartam. vbi Imo. dicit q; i hac. q. su
erunt tres opi. et vna fuit opi. bar. q; nepotes si
debeant dictam dotem in legitimam imputare
etiam si fuissent heredes matris si bene ponde
rentur verba sua. et hanc opi. etiam secutus fuit
Jac. butr. consulendo. et quia legitima ē tertia
pars eius q; quis habitaturus est ab intestato
l. pap. §. quarta. ff. de inoff. te. et sic in successioe
ab intestato reperiretur dos matris cuz deberet
conferre vt. d. l. illam ergo eo i success. cōtra te
stamentum. debeat sibi imputari in legitimam
Secunda fuit opi. q; si filij sint heredes matris
in dicta dote q; nunc non cōputant i legitimam
et hanc opi. videtur tenuisse bar. in. l. post dotes
ff. lo. ma. in pen. vel vltima coll. et hanc etiam se
quitur Jac. de beluifo in quodam consilio. quia
cum dos fuit effecta ipsius matris ex mutatioe
persone mutauit patronus. l. paulus §. si. de ac
qui. here. et ideo amplius non computatur i pa
trimonio patris. et per pns non debet compu
tari in legitimam. d. l. scimus. §. repletionem et
hanc opi. sequitur etiam bal. i. d. l. qm̄ nouella.
et idem an in. d. l. in quartam et idem bal. in. d. l.
illam. Dicit enī ibi eque posse distinguī. q; aut
nepos venit ex successione aui. ex persona matris
quia concurrat cum auunculo vel matertera q;
alias precedebant cuz in gradu tunc d; nepos
imputare in legitimam. sicut imputaret ei ma
ter: et ius personal. venit. Secus dicit si veniret
ex prima persona vt quando cōcurreret cū ne
pote ex alia filia cū tunc sint pes in gradu tunc
non tenetur imputare in legitimam. et hoc ideo te
nuit consulendo et hanc opi. dicit Imol. in. d. l.
in quartam sibi videri rationabilem per quas
pcedentes due opi. reducuntur ad concordias
et ad rationes in cōtrariū allegatas ē facilis rō
sio §; bal. in. d. l. illā. Quia non ē bona psequē
tia cōfertur ergo iputatur i quartā. q; licet a p
cipio postea transiit ad aliud patrimonius vs
ipsius filie vt ē dictum. itē l; conferratur ab inte
stato non sequitur q; in successione ptra testm̄
debeat conferri et computari in quartam q; ista
nō fuit pia vt voluit gl. in. d. l. illud. §. i. l; dicta
iputatio respectu cuiusq; her. extrāeo. et p bec
patet quid iuris si pater dedit dotem p filia et
stipulatus ē illam sibi reddi non stantibus libe
ris. Nam cū tū tacite videatur actum q; deueni
at ad filios filie. Tam. §; eius heredes vt tenuit
Jac. de butri. disputando et plene per bar. i. d.

l. post dotem. facit. l. bleblius. d. pac. do. pz ex p̄
 dictis quid iuris. Si autem voluisset q̄ specta
 ret dos ad filios filie non vt heredes. tūc vide
 retur q̄ cum haberent illam ex iudicio aui d̄be
 rent illam imputari: et hoc videtur satis fuisse. d̄
 mente bar. in. d. l. in quartam. Sed ibi angelus
 voluit contrarium q̄ talis donatio facta in ne
 potem ex filia ex quo tenuit ab initio non impu
 tatur ex quo nihil ē dictū per. l. si qm̄. §. genera
 liter de inof. te. sed fm̄ inof. p̄t dici q̄ ibi loq̄
 tur in donatione simplici: sed nos loqm̄ur in
 dote in qua videtur per. d. l. qm̄ nouella. Quid
 si auus dotauit neptē. que auo mortuo vult ve
 nire ad success. patris sui vel vult legitimā vi
 detur q̄ non ex quo non hūit a patre s̄ ab auo
 et ang. in. d. l. in quartam dicit consuluisse qd̄ si
 auus dotauit neptem cōtēplatione ipsius neptis
 et hoc constat manifeste v̄ pseudētia iudicia q̄
 tunc non imputabit. Secus si constat contem
 platione filij ipsā neptē dotasse. l. de die dotē.
 ff. de coll. bo. coniuncta. l. sed si plures. §. in ar
 rogato. ff. de vulg. et pupilla. et quia hec dos vi
 detur primo tradita filio et demum per filium
 nepti. l. ij. §. si. de do. inter virum et vxorem que
 oio nota.

Sequitur glo. Item reliquit Anne eius ancil
 le q̄ p̄heredes suos manumittatur.

Sciendum ē q̄ suus nihil ē de iure ciuili. l.
 q̄ attinet. ff. de reg. iur. Seruitus namq̄ ē con
 stitutio iur. gen̄. qua qs̄ dominio alieno cōtra
 naturam subijctur. Et aliqui serui fiunt capti
 uitate. aliqui nascuntur ex ancillis nostris et di
 cuntur verne. et etiam illi dicuntur serui qui li
 cet eēt homines liberi vendiderunt se ad pre
 tium participandum. vt ista habentur insti. de
 iure perso. §. seruitus autem cum duobus. §. se
 quen. Et ideo quicq̄ querūt queritur dño vt
 insti. per quas perso. no. acq. in prin. possunt ta
 men manumitti et manumissi recuperant natu
 ralem libertatem. ff. de iusti. et iur. l. manumissi
 ones et liberantur a manu dñi cui erant subie
 cti. vt. d. l. manumissiones. Aduertendum tamē
 ē q̄ si testator vel alius inter viuos iubeat ser
 uum manumitti certo modo et forma q̄nis li
 bertas sit multum fauorabilis et inextimabilis
 vt. l. libertas. ff. de re. iur. tamen nisi dicto mo
 do et forma tradita non fuerit manumissus nul
 latenus valet manumissio. vt ē cāus valde no.
 in. l. qui. Rome. §. paulus de verbo. ob. et ē ad
 uertendum q̄ aut testator reliquit directo liber
 tatem seruo suo et efficitur libertus qui vocabi
 tur libertus orcinus dñi mō directo ex testō li
 bertatem consequatur et quietiam seruus vel fu
 erit testatoris tempore quo fecerit testamētum
 et tempore quo testator moritur vt est casus in
 sti. de singulis rebus per fideicommissus relic.
 §. pen. al aut si testator mandat per heredem v̄
 alium manumitti etiaz si sit seruus testatoris ef
 ficeretur libertus manumittentis et non ipsius
 testatoris vt ē casus in. d. §. pen. ex quo sequit̄
 q̄ primo casu quando ē libertus orcinus nō d̄
 hēre patronū nisi defūctū. Sin at fuerit p̄ alius
 māumif. ex fide. māumissio ē facta fuerit li. d̄ et
 se libertinus. dicti manumittentis. Sed ille ne
 cessario et manumittēs libtinum in seruitutem
 non reuocat et ex causis ex q̄bus regl. libert̄

potest reuocari in seruitutem iuxta ea q̄ habēt
 in. l. ij. C. de lib. Nec p̄t ei imponere opas nec
 impositas exigere. Etia si ipe manumif. igno
 ranter dictas opas p̄miserit vt ē tex. et ibi glo.
 et docto. in. l. manumissiones. C. de oper. lib. ha
 bet tñ fallis manumittens et ex necess. ius suc
 cedendi p̄ cōtra. ta. vt dicit gl. C. d̄ p̄tra. ta. l. lib.
 La prima et glo. in. d. l. manumissiones. nam si
 libertus est maior centenario debet instituere
 vel exheredare legioni eius patronum. al aut
 potest contratabulare testm̄ liberti quoniā pa
 trono debetur hodie p̄ sua debita portione
 tertia pars bonorum liberti. insti. de succ. liber.
 §. sed nostra cum. §. sequen. nec nō aduertendū
 q̄ aut testator reliquit libertatem seruo alieno:
 vel heredis et tunc potest directo relinquere. vt
 l. cogi §. seruo. ff. ad treb. Aut seruo suo et tunc
 aut reliquit libertatem solūmodo. et tunc heres
 debet posse cogi ut manumittat. facit. l. mulier
 §. i. ff. ad treb. aut reliquit libertatem et heredita
 tem et tunc aut ab vno herede tñ. et tunc talis
 heres potest solui a dicto seruo vt adeat here
 ditatem et ipsum manumittat et eidem heredita
 tem restituat. vt. d. l. mulier. §. i. aut ab vno here
 de reliquit libertatem et ab alio hereditatem. et
 tunc aut ille heres a quo ē libertas relicta (p̄o
 te adiuu et tunc seruus liber factus potest cogi
 re alium heredem vt adeat et sibi hereditatē re
 stituat. aut ille a quo relicta ē hereditas nundū
 adiuu et tunc cum ad huc sit seruus non potest
 cogi adire restitutionem seruo hereditatem. vt
 l. cogi. §. si. cum ibi no. et l. si eius. et l. non egēdū
 et ibi glo. bar. et docto. ff. ad treb. vnum tene mē
 ti perpetuo q̄ si in funus dñi seruus vadat pul
 latus vel palliatus. v̄ indutus nigro et vestib̄
 lugubribus de consensu testatoris nec heredis
 q̄ ex hoc solo consequitur libertatem vt ē tex.
 in. l. i. §. sed scimus et no. gl. insti. de liberti. §. si.
 vbi glo. ponit. viij. casus in quibus seruus nam
 cifcitur libertatē.

Sequitur glo. Item. v. filium suuz maledictū
 exheredauit.

De exheredatione tractaturus. primo viden
 dum est. Quid sit exheredare et dic exhereda
 re ē filium eē extra hereditatem vel substantias
 suam ponere vel alienum facere siue dicat filiū
 meum exheredo. Siue dicat alienusa mea her
 ditate vel substantia esto. vt ē tex. in. l. si quis fi
 lium de lib. preter. vel exhere. in princ. Secūdo
 quero quottuplex sit exheredatio et dic q̄ tri
 plex. vt no. bal. in. l. gallus. §. ille casus. ff. de lib.
 et postu. et bar. in. l. filio preterito de iniusto te. i
 secunda colla. et in aucten. ex causa. de liber. pre
 ter. v̄ vna que stricte accipit. Secundo modo
 large. tertio modo largissime: dic vt ibi per oēs
 et infra declarabo. Tertio quero in quā volunta
 tē potest scribi exheredatio et dicas in testō tan
 tum. non autem in codicillis vel ab i testato po
 test ascribi. et ibi ascripta non valet. vt insti. de
 codicill. §. pen. ibi nec exheredatio ascribi facit
 l. nec codicillum. C. de testa. et l. illud. §. tractari.
 ff. ad treb. et debet ascribi in testō a principio va
 lido al at si testamētū non valeret vel ex post
 facto irritaretur vel non rumpetur vel nō ad
 iretur hereditas exheredatio non valet quia
 ad hoc vt exheredatio sortiatur effectum. vt. l.

filium. § Sed cum exheredatio. ff. de cōtra tab.
z intellige exheredationem in vita post mortē
aut frustra exheredatur. vt. l. si ita stipulatus. §.
si. cum. l. se. ff. de liber. z postu. licet exheredat⁹
hēatur quo ad qd pro mortuo. vt no. glo. i au
cten. de here. z falcid. §. exheredatos. z bar. i. l.
qui in aliena. §. interdum de acqui. her. Quarto
aduertat testator quilibet pagan⁹ quia sibi mā
dat⁹ si vult testamentum suum valere qd filium
suum aut instituat. aut solēniter z rite z recte ex
heredet alias testamētū suū sic conditū ē nul
lum. vt. l. inter cetera cum. l. sequenti. ff. de lib. z
postu. vnde licet istum filium non instituerit.
Tamen quia eum exheredauit vs testamentuz
alias autem si filium non instituat vel exhere
det. Sed legauerit aliquid filio duz modo iur.
institutionis dicitur filius pteritus z testamen
tū non valeret. vt institui. de heredi. qd ab inte.
§. eandem. in tantum qd etiam si post mortē be
redis relinquat pater filio fideicommissum etias
vniuersale non valet testamentum vt. l. semus
§. cum autem. C. de inoff. te. facit. l. si emācipa
tus filius. ff. de contra ta. z bar. z docto. in. d. §.
cum autem. Quinto exheredare propria possu
mus z est proprie exheredatio illos qui sūt no
bis de ascendētibz vs descendētibz per li
neam rectam qui nobis ab intestato succederēt
in extraneo autem exheredatio ē res inepta. vt
l. quidam cum filium. ff. de verbo. obl. cum ibi
no. Et intellige extraneum omnes eē transuer
sales etiam fratres vel sorores quia frater vel
soror etiam vtrinqz coniunctus qzuis non sit
institutus vel exheredatus tamen non possunt
impugnare testamentuz fratris vel sororis etias
vtrinqz conjuncti nisi institute eēnt turpes per
sone. vt est casus z dic vt ibi habetur i. l. fratres
z ibi docto. C. de inoff. te. z §. soror insti. eo. ff.
Utrum autem frater vel consanguineus tātū
nullo modo pteritus testamentum fratris in
pugnare pōt vt ibi habetur etiam si eēnt insti
tute turpes persone. Et exheredari possunt
omnes liberi i potestate vel emancipati z tam
nati quā nascituri. vt insti. de exhereda. liber in
princi. §. primo. s; hodie nascituri z sic posthu
mi z etiam pupilli quia non possunt cōmittere
causam ingratitudinis z cum sine legitima cau
sa hodie non possunt exheredari vt in aucten.
vt cū de appell. cogn. §. causas necessario seq⁹
qd posthumus z pupillus hodie qui non ē do
li capax non potest exheredari. vt. l. si quis i suo
§. legat⁹. C. de ioff. te. Ande eius posthumi vs
pupilli exheredatio habetur ppteritione ho
die. z ideo dicunt testamentū nullū vt dicit glo.
bar. z bal. ang. z d. mei in. l. si quis posthumos
de lib. z postu. Et est aduertendum qd exhere
datio debet fieri pure z non sub conditione. l.
iij. §. pure. ff. de lib. z postu. z debet fieri ab herē
de vel ab omnibus heredibus sine ab omnib⁹
gradibus. nam si fieret sub conditione non va
leret vel si fieret intra graduz tantūmodo extē
deret vires suas in dicto gradu puta instituto
rum z non vltra. vt. d. l. iij. §. si fili⁹. nam si insti
tuti non eēnt heredes z sic testamentum incipe
ret i. ij. gradu non esset exheredatus filius. sed
pteritus diceretur testamentuz eē nullum. vt. l.
non putauit. §. si a prin. d. contra ta. facit. l. si a p

mo. ff. de lib. z postu. Sed exheredatio in plu
res gradus posita refertur ad omnes gradus:
vt ē tex in. l. iij. §. i. z. ij. z. iij. ff. de lib. z postu. fa
cit. l. talis scriptura. §. si. cum. l. seq. Quod ē ve
rum si eadem ratio ē quod ad omnes gradus
pariter referatur. alias secus vt no. z maxime p
Saly. in. l. l. C. de lib. pter. Sexto sciendum ē qd
hodie non sufficit dicere. exheredo filium nisi i
seratur causa z iusta vs vnam de. xiiij. cāis de q
bus habetur in aucten. vt cūz de appell. cognof.
§. causas. nam tunc si pater in testō suo inserat
vnam de dictis causis in exheredatione valet
testamentum. z tunc oqz qd heres probet. Et si
heres probauit dictam cām fore vcrāz talis ex
heredatio sortietur plenarium effectum. alias
autem non sortietur effectum. z testamētū que
re labitur vt no. glo. z docto. in. d. aut. ex causa
z no. bar. z ang. z late. d. io. in. l. filio pterito d
iniusto testamēto. nō at dicit nullum. quia te
sta. qstūm in eo fuit rite fecit. z testm exhereda
tionē pdictam. Septimo cōsidera qd exhereda
tio dicitur pluribus modis largissime. large. z
stricte. put materia nra. Et ita qd sit facta rite
z recte z facta nominatim z dicitur exclusio ab
heredita. ita proprie loquitur titulus de exhere
da. lib. z ma: nostras aliquando accipitur lar
ge z dicitur ab hereditate exclusio facta s; vo
luntatem testantis tacite vel expresse z tali cāu
comprehendit etiam pteritionem factam a te
statore sciēte se filium. vt. l. si patronus in pri
de bo. lib. Tertio modo dicitur largissime qd d
ab heredi. exclusio facta a testatore ignorante
se habere filium z talis pteritio pro exhere
datione ponitur. l. si instituta. §. si. ff. de inoff. te
sta. dic plenius per bar. z docto. in. d. aucten. ex
causa z per bar. z Imo. in. l. filio pterito in. ij.
coll. ff. de iniusto. te. z per bal. in. d. l. gallus. §. d
lib. z postu. Doctano filius vel filia est nomi
natim exheredandū. vt insti. d. exhere. lib. i. pñ.
§. i. z dicitur nominatim exheredari ita qd intel
ligi possit de quo testator sensit qd potest aliqñ
contingere ex elegantī nomine z singli proprio
vt gallo presso. vt no. glo. in. l. i. z. ij. de lib. z po
sthu. vel si dicat ceteri omnes filij sint exhereda
ti. Nam z vnus tantum quē habeat exhereda
tus. ē vt. l. titius. eo. ti. in pncipio secus si dix
rit liberos exheredo vt not. gl. in. d. l. titius qd
si dicat exheredo filios an posthumi sint exhe
redati z glo. in. d. l. titius dicit qd sic. Sed cōtra
rium tenet ibi bar. nisi in aliqua parte testamen
ti eēt facta mentio posthumi. vt. l. qui filiabus
§. i. ff. de lega. i. Nono licet exhereditō dicatur
odiosa vt. l. cum quidam. ff. de lib. z posthumi
Tame casus mixt⁹ cōprehenditur sub simpli
cibus. vt. l. si ita facta sit. ff. eo. ti. vt si nascatur
masculus z femina sint abo exheredati vt ibi.
De homo pdicta procedunt in exheredatione
paterna sed in matre z eius linea pteritio ha
betur pro exheredatione vt insti. de exhereda.
lib. §. si. z est ratio quia cūz mater z sua linea nō
habeant filium in potestate vt insti. de adopt. §.
femine non continuatur dominium bonozum
matris in filium vt ar. l. in suis. de lib. z posth.
ergo non fuit opus qd primaretur expresse. z sic
exheredaret⁹ vt habetur in. d. §. si. S; aduertias
qd licet habeatur pro exheredatione tamen ho

die cui non possit exheredari sine ca necessarie
 q mater exprimat cam legitimam in dicta sua p
 teritione vel exheredatione alias testamentum
 suum funditus est nullum vt in auct. vt cuz de
 appell. cognos. s. aliud versiculo cas 2 no. i. s.
 exheredatos in auct. de here. 7 falc. 7 in. d. au
 cten. ex ca. Undecimo aduertat q talis exhere
 datus cum legitime cae insertione que tamem
 non probatur per heredem habet tantummodo
 querelam inofficiosi 7 illam tantum pot inteta
 re. vt. l. pap. in prin. 7 ibi no. ff. de inoffi. te. 7 no.
 glo. 7 doct. in. d. auc. excā circa prin. sine dictus
 exheredatus sit de suis siue sit de emancipatis
 vt no. in. d. s. exheredatos 7 d. l. papi. 7. l. no pu
 tauit in pnci. 7. l. si. post mortem. s. exheredati d
 contra ta. 7 no. bar. 7 docto. in. l. 7 si contra ta.
 de vulga. 7 pu. Et in hac materia ponā aliquas
 conclusiones quia superuenit auct. ex ca q cum
 validat legata nupto testamēto per exheredati
 onem vel preteritionem. Prima nanqz cōclu
 sio erit q querella in officiosi habet locuz quā
 do causa exheredationis ē inserta in testō. S3
 non ē probata per heredem vt no. glo. in. d. au
 cten. ex causa. Secunda conclusio q rupto te
 stamēto per querelam in offi. omnino legata cō
 seruantur per. d. auct. ex causa 7 sic in totū cor
 rigitur. l. papinianus. s. si ex causa. ff. de inoffic.
 te. Tertia conclusio q de auct. ita locum habet
 in preteritione paterna sicut in materna patet
 per plura verba in. d. auct. vt cum de appell. co
 gnos. s. aliud vbi appellat parentes in plurali
 in pluribus partibus illius. s. 7 de hoc videt
 glo. 7 ibi bar. in. l. i. ff. de contra ta. Quarta con
 clusio q in preteritione filij si inseratur ca necel
 se habet venire per contra tab. Sin autem non
 inseratur ca potest dicere testamentum nullum
 vt. d. s. aliud. 7. l. maximum vitium. C. de liber.
 preter. Quinta conclusio q rupto testamēto p
 preteritōem paternam legata debentur. 7 sic. l.
 filio pterito de iniusto testō cum si. corrigitur:
 vt p3 per predicta. Sexta conclusio quia ex he
 redatio rite 7 recte facta si cōfirmatur per. d.
 auct. ex ca ex preteritione facta alterius fratris
 Septima quia filius emancipatus 7 suus etiaz
 hodie differant modo rumpendi testamentū
 secus ab intesto quia sublata est differentia 7 ē
 vt not. gl. 7 doc. in. l. si emancipa. C. de coll. De
 tana si filius emancipatus hodie pretereatur si
 ne causa testamētū i ipso iure nullum. Sed auc.
 ex causa tunc habet remedia que olim heāt per.
 contra tabulas ad glo. in. d. s. exheredatos i au
 cten. de here. 7 falc. Nonā conclusio vbi testm
 deficit ratione cause efficientis legata non con
 seruetur nec aliquid debetur vt puta si fili^o vel
 alius inhabilis testetur. vt. l. si filius. ff. de tes
 ta. Decima conclusio q hodie testm filij inca
 strensi subiacet querelle vel ptra ta. vt. s. si hoc
 ides. Undecima conclusio si pater pretereatur
 vel exheredetur sine causa a filio nō dicit testa
 mentum nullum. sed habet querellam vel ptra
 tabu. vt. l. pater filium. 7 ibi bar. bal. in repeti. et
 ange. in repe. de inoffi. te. 7. d. s. ex hoc quidem.
 Duodecima. quia substitutio vulgaris non cō
 seruatur per. d. auct. ex ca. vt no. bar. 7 docto. i
 l. i. in si. ff. de vulg. 7 pu. Tertiadecima q substi
 tutio pupillaris per. d. aut confirmatur vt not.

bart. in. d. l. ij. in si. de vulga. 7 pu. Quartade
 cima quando testamentum ē nullum ex ca pre
 teritionis legata petuntur conditione ex. d. au
 cten. ex ca. quando vero per querellam rescin
 ditur petuntur ex testō quod adhuc tenet facit
 l. illud in pn. cum ibi no. ad treb. Quintadecia
 conclusio si apponatur clausula codicillaris 7
 sic ruptum legata petuntur aut conditione di
 sta auct. ex ca. aut ab intestato. l. ex ea. s. i. ff. de te
 sta. 7 ibi bal. 7 Imo. Sextadecima cōclusio qa
 rupta institutione conditionali. statim legata
 debentur licz repetita videantur tacite sub con
 ditione institutionis licet legata sint relicta a ti
 tio noiatim vt. l. si is qui in potestate. s. si. vbi ca
 sus singlis de leg. pstan.
 Sequitur gl. 3te religt. p. nepot. ex lodouico fi
 lio falcidia suā.
 An autem hodie relinquendo falcidiam fi
 lio vel nepoti vel alteri cui debetur legitima vl
 aliquid p falcidia 7 parte sua relinquendo di
 catur relictum iure institutionis. No. Saly. in
 l. quonia in dignū post gnel. 7 Ly. C. de testa.
 7 Ly. in. l. i. C. de sacro san. eccl. 7 in. l. si adulta.
 C. de here. act. 7 Saly. in auct. vnde si parēs. C.
 de inoff. test. 7 bar. 7 d. Joan. in. l. in pnci. ff. ad
 l. falc. 7 bar. in. l. filium. s. sed 7 portio in si. l3
 ibi dimittat insolutum. ff. de leg. pstan. 7 bar. in
 l. si. de pecu. leg. 7 latissime per. d. Joā. de imo.
 in. l. i. s. si ex fundo de here. insti. 7 Saly. 7 bal. i
 l. humanitatis. C. de impu. 7 alijs substituti. et
 bar tenet q valeat testamentum. si dicat relin
 quo falcidiam suam licet non adiciat. 7 eum in
 his heredem instituo. nec etiam dicat relinquo
 falcidiam iure institutōis q tantuz esset dicen
 dū. Nam tantum ē dicere relinquo centum iur
 institutionis quātum ē dicere ipsum in cētuz he
 redem instituo vt no. bar. i. d. s. l3 7 si portio. et
 ideo dicit bar. in. d. aut. vnde si parens q valet
 testamentum 7 videtur relictum iure institutio
 nis. nam cum nomen falcidie accipiatur pro le
 gitima. vt. d. glo. in. d. auct. vnde si parens vide
 tur testatorem dicere q reliquit pro legitima 7
 sic intelligere iur. institutionis ar. l. scienduz de
 verbo ob. 7 insti. de fideius. s. si. cum si. Sed sal.
 in. d. auct. vnde si parens versiculo quero ab ex
 tra testator dixit 7c. Sed qm si expresse siliquat
 legitimam suo filio 7 alium vniuersalem here
 dem instituat testamentum dicitur non valere
 casus est non cauilado. tex. in auct. vt cum d ap
 pell. cogn. s. aliud quoqz per quem tex. apparet
 clare q titulus institutionis ē pseribendus et
 per hoc allegat etiam glo. in. l. papi. s. sed 7 mor
 tis. ff. de inoffi. te. 7 sic cum expressio sit de for
 ma eius omisio viciat vt. l. si. C. de noua. 7. l. i.
 de verbo. ob. Et ides si dicatur de subiecti sub
 stantia. vt. ff. de eo q certo loco. l. iij. s. si quis in
 sulaz. Sin autem alium vniuersalem heredem
 non fecisset 7 dispositio cēt solemnīs ad testm
 tunc forte haberetur pro herede instituto arg.
 no. per glo. in. l. is verbis. ff. de hered. inst. Sed
 bal. in. d. auct. vnde si parens 7 in. l. humanita
 tis per illuz tex. C. de impube. dicit quia ex quo
 verba relinquo adaptatur certe quotte intelli
 gitur iure institutōis. Et subdit cum verbū reli
 quo sit generale ad omne titulum. vt. l. gene
 raliter. C. de sacro san. eccl. facit glo. 7 ibi doct.
 f j

in l. his verbis. ff. de here. insti. 7 glo. in auct. d. here. 7 falc. §. si vero nulla in verbo relictis. et ibi ange. 7 ideo an test. tali casu valet. Sed etiam hoc non obstante. idem Saly. in l. quoties in fi. C. de here. insti. tenet contrarium. 7 rñdit ad l. humanitatis q̄ illa sunt verba legis 7 nō hominis. p̄pterea loquitur tēpore codicis quo tempore non erat necesse relinquī iur. institutōis vt. l. oīo. C. de inoffi. te. Sed. d. Jo. i. d. l. his verbis in verbo sed vbi aliquid relinquitur puta certa q̄titas videtur primo cōprobare opi. sa. per d. §. aliud quoq; cap. Postea concordat opiniones 7 distinguit an verbū relinquo trahatur ad institutionem distinguit aut adicitur certi rei vniuersitati bonorum. primo casu aut loquimur quando relinquitur extraneo 7 clarum q̄ non trahitur ad institutionem per. l. cogi. §. generaliter ad treb. dic vt ibi no. io. d. imol. 7 ibi etiam ego scripsi. Aut loquimur i filio cui dōz relinqui legitima 7 cui debet relinqui iure institutionis 7 tunc an trahatur ad institutōes fuerunt. vi. opi. de quibus per. d. Jo. in. d. l. i. §. si ex fundo de heredi. insti. i. versiculo extra gl. 7 fm. d. ioā. cōmunis est opinio quod non trahatur per. d. §. aliud coniuncto. §. ceterum. co. ti. Secūdo casu quando adicitur vniuersitas bonorum 7 tunc distingue quia aut p̄fertur i voluntate in qua non potest fieri institutio sic cōtingit quando fieret in codicillis v̄l corā q̄nq; testibus 7 tunc non trahitur ad institutionem quia natura v̄ltime voluntas in quo p̄fertur nō patitur. l. ij. C. de codicill. aut p̄fertur in volun. solēni in qua sunt testes. 7 tunc si non ē ali. v̄niuersaliter institutus trahitur ad institutionem secus si cēt alius v̄niuersaliter institutus quia tunc importat fideicōmissum vt voluit glo. in d. l. his verbis: 7 probatur in l. n̄ra q̄ cum seq. ff. ad treb. Sin autem nō reliquisset omnia bona vel simpliciter omnia bona sua sed partem aliā v̄niuersaliter instituto. quia est differētia an testator relinquat certam partem bonoz vel certam ptem hereditatis. naz primo casu est simplex legatum secūdo casu. Secus vt. l. mulier. §. si. ff. ad treb. Tu addas de verbo relinquo an trahatur ad vniuersitatē dic vt nota. faly. et floz. in. d. l. qm̄ in dignum. C. de testamentis. Quero cum hic tractatur de legitima. quāta sit legitima liberorum 7 dicas q̄ est tertia totus eius q̄ reperitur in bōis parentū tempore mortis ipsorum. vt. l. cum queritur cum ibi no. ff. d. inoffi. te. hodie autem ē tertia. vt in auct. de triēte 7 semissi. §. i. 7 i auct. nouissima. C. de inoffi. te. Quod est verum si sunt quattuor liberi aut infra. Sin autem sunt plures eorum legitima inter eos cōiter diuidenda est semis vt ibi habet Et eodem modo ēt legitima parentum ē etiam hodie auct. 7 etiam hodie sit tertia totius 7 i. d. auct. de triente 7 semissi. §. i. 7 ibi hoc obseruādo 7 glo 7 docto. in. d. auct. 7 ang. in. d. §. i. 7 glo. et bar. in. l. si milite cum. l. sequen. ff. de testō mili. Dixi q̄ si sunt vltra quattuor liberi q̄ eorum legitima ē semis. Querit ergo si sunt quattuor filij 7 vnus alius ex hereditatus quanta erit legitima institutorum. Item si sunt quattuor masculi 7 vna femina que non potest succedere ab intestō ex forma statuti vel sit alius filius q̄

repudiat in totum hereditatem paternam vel si est vnus alius qui est frater minor facti francisci quotta erit legitima illorum quattuor. nō plene bar. in repetit. l. pater filium. ff. de inoffi. te. 7 Suiel. Bal. 7 Saly. in. d. auctē. nouissima 7 Bal. Ang. 7 Dy. 7 Imol. in. l. plane. §. si duo bus. ff. de lega. primo. dic ut in dictis locis. Et ē aduertendum q̄ legitima in casu nostro capitur p̄ legitima. vt no. glo. in. d. auctē. vnde si pater etiam institutus ita vult bar. in. l. i. in prin. ff. ad. l. falc. vnde bar. in. l. filium. §. sed 7 si portio. ff. de lega. prestan. 7 in. l. si. ff. de penn. lega. 7 per docto. in. d. aucten. vnde si patēs 7 p̄ imo. in. d. l. i. in prin. 7 latius per eundem in. d. §. ex fūdo de here. insti. Quero an filius non ingratus 7 sic qui non cōmissit aliquam cām ingratitudinis aliquo suo facto possit priuari sua legitima 7 dico q̄ non. nam legitima ē debita filio d iure naturali. vt. l. cum ratio in princi. de bono. damp. 7 ipso iure debet si petat vt. l. scimus in princi. cum glo. C. de inoff. te. 7 sine aliqua dilatione modo vel conditione vel grauamine: vt. l. quoniam in prioribus. C. de inof. te. 7 iō non perdit legitimam filius per non confectōem in uentarij. licz heres non confitens inuentarij teneatur etiam de suo creditoribus 7 legatarijs vt. l. si. §. 7 si per fatam. C. de iur. de liber. ita est glo. in. d. l. si. §. penul. sicut etiam legitimam nō perdit licet non adimpleat voluntates testatis iuxta auct. hoc amplius de fideicōmissis. vt no. ta. glo. in. d. auct. hoc amplius. ac etiaz credo q̄ non perdat legitimam licz addeat hereditatē patris suspectam. sed bar. aliter videtur sentire i l. quia poterat ad treb. quia potest dicef ego habeo hereditatem patris suspectam. nec eaz spōte volo adire. Sed volo tantum modo legitimam in eam credo q̄ ipsam poterit detrabere: vt no. bar. in. l. gerit in vltima carta. de acq. heredi. 7 facit q̄ no. Ly. bal. 7 Saly. in. l. si pater. C. de insti. 7 substi. sub condi. fa. Et aduertat q̄ legitima vt dixi ē tertia omnium bonorum: 7 si cut in qualibz re debetur tertia vel dimidia q̄ sunt vltra quattuor filij quibus debeatur legitima. verum tamen iudex potest in vna v̄l pluribus rebus declarare legitimam deberi iuxta ea que habentur in. l. non amplius. §. si. cum. l. sequen. 7 ibi per docto. 7 imol. 7 raf. de leg. primo 7 debetur cū fructibus vt no. in. d. l. scim? §. i. C. de inof. te. Sequitur glo. Item in oibus at alijs suis bōis mobilibus 7 immobilib? 7 immobilib? iurib? 7 actōibus vbi cūq; sitis. Quero primo quid contineatur appellatōe bonorum adiunctū verbo possessionis vt si dicatur bonorum possessio. 7 tunc comprehenduntur etiam iura actiue 7 passiue vt 7 tamq̄z hereditas de iur. p̄torio. vt. l. i. ff. de bo. pos. cū si. aut verbum bonorum p̄ferf sine verbo possessōis 7 tunc aut p̄fertur a lege mortua aut a. l. vna hoc est a p̄ncipe aut p̄fertur a testatore. aut cōtrahente primo casu intelligitur generalr cum debitis 7 creditis vt. l. si marito in princ. Solu. ma. 7. l. ij. C. ad. l. iur. de vi. Secundo casu quādo p̄ferf a p̄ncipe 7 tūc intelligunt omnia 7 maxime i beneficijs vt l. p̄ncips bona de verbo. ob. Tertio casu quando p̄feruntur a testa

toze. z tunc aut dixit omnia bona aut simplici-
 ter: z indiffinite bona mea z tunc intelliguntur
 omnia. z sic iura z actiones. vt. l. na. q. §. fi. z. l.
 cogi. in pncipi. z. l. si quis legatum. §. i. ff. ad treb.
 aut reliquit certam partem siue quottam bono-
 rum z tunc intelliguntur sine onere imo intel-
 ligitur deducto ere alieno vt. l. non amplius. §.
 si. cum. l. sequen. de lega. primo. z. l. si quis suū
 §. si. cum. l. sequē. z. l. ibi bar. z. plene doct. ff. de le-
 ga. secūdo. Quarto casu quando pferitur a cō-
 trahentibus: z tunc etiam si dicatur concedo ti-
 bi omnia bona mea. non tamen veniunt debita
 z credita vt. l. mulier bona. ff. de iur. do. Et est
 ratio quia pacto contrahentium non pōt credi-
 toribus transferri ius in donatarium in requis-
 ito ipso creditore. vt. l. pacto successorum. C. de
 pac. z. l. i. C. de noua. z. q. dixi de parte bonorum
 in vltima voluntate q. nō. veniunt iura z actio-
 nes z ē. verum quando legatur vel per modum
 relictū relinquitur. secus in loco hereditatis si-
 ue partis hereditatis tam in vltima voluntate
 q. in contractibus cōcedantur vt. l. i. C. de ber.
 vel act. ven. non tamen q. vendēs heredi. sit li-
 beratus a suis creditoribus imo poterit cōue-
 niri. vt. l. ij. eo. ti. Et de hoc videnda ē glo. ple-
 ne. z. l. ibi bar. in. d. l. pnceps bona. z. late per Ro.
 in. d. l. si marito in pncipi. So. ma. Sed aduer-
 tendum ē hic q. testator expresse dixit in oibus
 bonis suis mobilibus z immobilibus. nam tali
 casu clarum ē q. non ipōtant illa verba z acti-
 ones vt ē tex. in. l. adiuo pio. §. in venditi. de re.
 iudi. z. l. ibi no. Secus si simpliciter instituit in
 oibus suis bonis. quia intelligitur contineri z
 cetera iura z actōes. vt. l. si legat. §. ij. ad treb. z
 ibi no. glo. z. docto. z. facit. l. quintus de auro et
 argen. lega. z. l. ibi plene bar. Tertio principis
 ē aduertendus in eo quod hic dixit in omnib.
 alijs suis bonis. Et ponderandū ē illud ver-
 bum suis non comprehendit bona feudalia vt
 liuelaria siue emphiteotica. vt eligatur dter-
 minat bar. in. l. iure iurā. §. si liberi. ff. de bo. li-
 ber. in. fi. z. hoc ad litteram sequitur Saly. in. l.
 si quando. §. illud. C. de inoff. test. z. facit de istis
 verbis suos q. no. bal. in. Simili in. l. si cum do-
 tem. §. si. So. ma. Et istam opi. bar. videtur etiā
 seq. bal. in. l. quoniam nouella. C. de inoffi. te. in
 versiculo pater instituit filiam plus videt. di-
 tur dicendum q. si vnus ex filijs facit pactum
 fratribus nihil petere a fratrib. de here. pater-
 na. Tamen poterit petere feudum z emphiteo-
 sim ut no. bar. fm. By. z. Ly. in. l. item videndū
 §. si. ff. de peti. here. quod ē multum notandum
 viso de hoc verbo suis bōis videmus de alijs
 dum dicit mobilibus. an appellatione mobiliū
 contineantur aialia z sic. vt. l. mouentiū de ver-
 bo. signi. quia appellatione mouentiū continen-
 tur res mobiles z se mouentia z sic aialia. nisi
 aliter appareat de mente testatoris. vt ibi in. fi. i
 glo. facit. l. adiuo pio. §. in uēditōne de re iudi.
 ibi res mobiles z aialia. Sed etiam videndum
 est quia testator dixit iuribus z actiōibus. Que-
 ro quid si illa verba non eēt apposita an ap-
 pellatione mobiliū z immobilium contineat iu-
 re z actiones z bar. in. l. mouentiū de verbo si-
 gni. z. in. l. potest pupillus de aucto. tu. dicit qd
 ē tertium gen. vt. d. l. a diuo pio. §. si super reb.

Tamen quātum ad effectum indicamus mobi-
 le z immobile siue rem pro qua actio competit se-
 cundū Jaco. de barena. in. d. l. mouentiū z no.
 By. z. bar. in. l. post pupillus de auct. tu. de quo
 per bal. in. c. i. qui feud. da. pos. z. no. plene Ro.
 in. l. si constante. §. si. ff. So. ma. Et ex hoc seq.
 aliud quia si testator diceret sic instituo filium
 meum in oibus bonis mobilibus z immobili-
 bus non eēt heres si daretur alius hēs vniuer-
 salis quia cum non sit institutus nisi incertis re-
 bus dato alio herede vniuersali erit loco lega-
 tarij. ar. l. quotiens cū ibi no. de here. insti. qd si
 non eēt alius heres vniuersalis clarum q. ipse
 eēt heres vniuersalis remota rerum nūeratiōe
 vt. l. i. §. si ex fundo. z. l. ex facto. la grande d. he-
 red. insti. q. no. quia isto modo habui de facto.
 Nam heres pprie dicitur qui substat onera
 hereditaria actiue z passiuē. vt i. l. nihil aliud. z.
 l. heredem de verbo. signi. No. plene bar. i. Ru-
 brica de acqui. here. Sed dubitari posset quan-
 do relinquitur iura z actiones. an intelligatur
 relictā pecunia debita vel tātm modo noia debi-
 torum. z. dicendum est q. noia debitorum tātm
 intelliguntur relictā. Non autem pecunia debi-
 ta vel alia species q. patet qui heres cogitur ce-
 dere actiones. vt. l. si sic. §. pe. z. si. de lega. prio.
 facit. l. nomen. ff. de here. vel act. ven. facit. l. no-
 men. C. que res pigno. ob. poss. Quero quid si
 testator nō dixit vbiq. sitis an bona que ha-
 bentur in alieno theritorio veniant z dicēdū
 ē q. heres institutus in dicta forma. cum dicat
 vniuersaliter institutus q. oia bona z iura que
 vbiq. sint sita cōsequi posset. alias autem
 sequeretur inconueniens q. testator decederz p
 parte testatus z pro parte intestatus cōtra. l. ius
 in. ff. de reg. iur.

Seqtur glo. Sibi heredes instituit in dicta for-
 ma. l. §. z. B. maiores z. B. infantem filios su-
 os.

Quando testator instituit maiores z impu-
 berem z eos instituit ad inuicem dicēdū ē q.
 tātm modo in est illa substitutio que vēit vtri-
 q. pariter. vt. l. q.uis de impuber. z. alijs subst.
 z. in. l. intestō. C. de testamēto mili. z. in. l. luti-
 ff. de vulga. z. pupil. Ex quo sequitur q. cuz in
 persona minorum non possit eē nisi substitutō
 vulgaris cum nō sit impubes. ut. l. ij. in pncipi.
 ff. de vulga. z. pu. Seqtur necessario q. in perso-
 na etiam ipsius infantis non erit nisi substitutio
 vulgaris tātm. vnde q. p. m. infans ad-
 uerit hereditas patris iuxta. l. si infanti. C. de iur.
 de liber. Talis substitutio etiam infantis expi-
 rauit. vt. l. luti- z. d. l. q.uis. z. idēz si duobus
 vni maior alteri pu pillo sit Titius institutus
 quia non erit nisi substitutio vulgaris que cō-
 uenit personis vtriq. z. iste ē prope casus in
 d. l. q.uis ex quo sequit. l. q. quando substitutio
 vulgaris est facta in persona duorum copu-
 latue q. nūquā potest habere locum in perso-
 na vnus quin habeat locum in persona vtri-
 usq. ex quo sequitur q. etiam si vnus tantum
 eēt heres licet alter non eēt heres. Tertius sub-
 stitutus nō admittetur etiam in personaz illius
 qui nō ē heres: vt ē casus valde notabilis fm
 bar. z. docto. in. d. l. q.uis. Quod secus esset in
 substitutione fideicommissaria. quia tūc sufficit
 f. ij

q̄ in persona vnus verificetur quo ad partes
illius fideicommissarius admittitur. vt. l. luti. §.
gaio 7 ibi bar. 7 docto ad treb. 7 docto. in. l. her
des mei. §. i. ff. eo. ti. 7 predicta procedunt i paga
no in milite autem si vult vti privilegio suo quā
uis substituat psonis i plurib⁹ tñ cōtinetur et
am pupillaris in personam pupilli si passus est
pbetur istā fuisse mentem militis/testantis. iste
ē pprie casus fm cōem intellectum doc. in. d. l.
testo. C. de testō. mili.

Sequitur glo. 7 quoscuq; filios masculos na
scituros ex quacūq; sua vxore.

Videmus hicaliquid de posthumis. ē scē
dum q̄ posthumus dicitur quinq; modis. v3
natus post mortem patris. Secūdo post testam
tum ante mortem. vt. l. ij. ff. de iniusto te. Tertio
in filio arrogato. Quarto si post mortem ani na
scatur quia incipit eē in potestate patris vt po
sthumus. Quinto nepos suo moriente filio. vt
l. si quis posthumos. §. si filium. ff. de lib. 7 po
sthu. Ita dicit glo. in Rubrica. C. de post. here.
insti. 7 idem in effectu dicit glo. in. l. filius a pa
tre. §. i. ff. de lib. 7 post. Sed pprie loquēdo po
sthumus dicitur ille qui natus ē post humum.
siue post mortē patris vt no. glo. in. l. iij. in prin
cipio. ff. de iniusto te. 7 no. bar. in. l. gallus de li
ber. 7 posthu. vnde si statutum facit mentōem
de posth. intelligitur de illo qui nat⁹ ē p̄ mor
tem patris cum ille sit prope posthumus 7 sta
tuta sunt intelligenda pprie vt verbis pprijs
vt. l. iij. §. hec verba de neg. gest. et aduertat qz
iste testator bene ordinavit istam institutionem
posthumorum 7 prio etiam posthumos nasci
tuos istituendo qz si posthumus non sit insti
tutus 7 post testamentum nascatur siue in vita
testatoris siue post mortem testm̄ natiuitate po
sthumī tā qz agnatione sui heredis rumpitur.
d. l. iij. §. ex his apparet posthumus. Namq; eo
ipso q̄ posthumus natus ē loco filij supersti
tis 7 quo superat tempore testamenti. ita dicit
tex. in. l. si a pn. in fi. de lib. 7 posth. 7 sic natus
filius si pretereatur statim reddit testamētū nul
lum. vt. l. iter cetera. 7 l. sequē. 7 seq. ff. de liber.
7 posthu. Sed posthumus sub conditione si 7
in istum nascatur vt. d. l. iij. §. ex his apparet et
posthumus nascendo sibi locum facit. vt. l. nā
7 si. §. rūpendo de liber. 7 posth. Secūdo nō so
lū instituit posthumos vxoris sue sed etiā titie
future vxor. quia tunc si nasceretur ex alia vx
ore testamentum rūpetur. 7 ideo opus ē vt post.
instituantur nascituri ex quacūq; sua legitima
vxore vt dicit tex. in. d. l. filius a patre. §. si quis
ex certa de lib. 7 posth. Et aduertat qz testator
in dicto suo testamēto de posthumo non fecit
mentionem vt dixi nascendo testm̄ ē nullus. vt
dixi q̄zuis filios heredes instituerit. nec ē lega
to facto: filius posthumus cōtinetur. vt. l. qui
filiabus in prin. 7 ibi glo. 7 oēs docto. ff. de le
ga pmo. licet dando tutore filijs cōprehenda
tur posthumus. vt. l. si quis ita d̄ testa. tu. 7 que
sit rō differentie habetur per glo. 7 docto. i. d.
l. qui filiabus dic vt ibi 7 i. d. l. si quis ita.

Sequitur glo. Et si decesserit sine liberis mascu
lis.

Quero quādo quis dicat decedere cu3 libe
ris: 7 dicas q̄ etiam si decedat cum vno tantus

ex liberis deficit conditio. vt. l. nō ē sine liberis
de verbo sig. In tantum q̄ etiam si decedat. cū
nepote 7 filia dicitur decedere cum liberis vt
ē tex. in. l. i. C. de condi. insertis. vel. p nepote ex
filio. vt. l. iubemus. C. ad treb. fortius dico q̄ si
decedat vxore pregnante 7 sic cu3 vno posthu
mo dicitur decedere cu3 liber. vt ē tex. in. l. iube
mus. C. ad treb. suscipit q̄ liberos susceperit: ni
si eidem in morte supersint vni. vt. l. ex facto. §.
pen. 7 si. 7 quod ibi no. ff. ad tre. 7 hoc habet lo
cum in legato particulari quia posthumus fa
cit cessare conditionem predictam. vt ē causi. n
l. sed si ad tempus. ff. ad treb. Quero an necesse
sit q̄ sint heredes dicti filij vel liberi ad hoc. vt
excludant substitutum. dic q̄ aut sūt heredes:
7 nō est dubium aut sūt instituti 7 tūc possunt
etiam heredes si velint. 7 idem quia conditio d̄
ficit etiam si non adeant hereditatē. vt. l. filius fa
mi. §. cum quis. ff. de lega. primo. Quādoq; qz
decedit cum liberis qui nō possūt eē heredes et
si velint vti quia exheredati 7 tūc etiam facit. de
ficere cōditionē: vt no. glo. in. l. ex facto. §. si. ff.
ad treb. 7 istud tenet Jac. de bar. ex legibus al
legatis. in princ. glo. d. §. cum quis. 7 idem tenet
Petrus 7 Ly. in. l. C. de pdi. insertis. 7 assignat
rationem quoniam in conditionibus inspicit
merum factum. vt. l. qui heredi. 7 l. qui moueri
ff. de condi. 7 demon. licet glo. no. p̄trari in. d.
§. cum quis 7 ibi bart. 7 Joan. de Imol. bar.
dicit predicta vera quando filius poterat suc
cedere. sed excludebatur a lege alia causa vt qz
deportatus tūc non faceret conditionem defi
cere. vt. l. ex facto. §. ex facto. ff. d̄ contra tabu. l. i.
in fi. 7 de bo. l. b. l. si necesse §. si deportatus: ex
quo inferitur fm bar. q̄ si aliquis decedat cum
filio qui est de ordine fratrum. qui non pōt ha
bere proprium nec in cōmuni nec in particula
ri q̄ dicatur decedere sine liberis facit quod ē
no. bar. in. d. l. i. §. si. ff. de contra tab. 7 in. d. l. ex
facto. §. si. quia si quis cēt rogatus de restituē
do per fideicommissum si decesserit sine herede
ita allegat si sine liberis quidam appellat i vul
gari heredes dicentes non habet heredem qui
non habet liberos q̄ etiam tunc deficit condi
tio si decedat cum liberis etiam exheredatis si
cut si expresse dixisset sine liberis quia ex iur. in
tellectu habetur ac si hoc dixisset. vt. d. l. ex facto
§. si. 7 hoc etiam sequitur bal. in. d. §. cum quis.
Quero tali casu quando extant liberis suis 7 de
hoc est glo. singlis i. l. luti in fi. de here. isti.
quia sunt dicti liberi positi sub conditione er
go non sunt in dispositione: vt. l. si quis sub cō
ditione. si quis omiff. cā testamēti. 7 illam glo.
sequitur ibi Bal. Ang. Raf. 7 Joan. de Imo.
Ray. 7 Jac. de hare. Sed oldra quez sequitur
Saly. in. d. l. i. C. de condi. inser. 7 aliqui dicunt
q̄ Bal. ita hoc tenet ibi per. d. l. luti in fi. ibi
prudens. Namq; rē. qui non solum rē. Sed p̄
ma est cōmunis opi. 7 dicit Joan. in. d. l. luti
7 in. d. §. cum quis: nec ob. d. l. luti quia testa
tor videtur ptulisse liberos vt possint venire ta
cite ab intestato: ar. l. vel in singlis de vulgar. 7
pu. nec etiam ob. q̄ cā filiorum illa conditio vi
deatur appposita. quia licet dicatur appposita ista
uorem filiorum ex quo tamen fuit pditionalr

apposita videtur solum apposita ad hunc finē
 vt granet. hanc facul. liberis sibi superstitib⁹
 ipsis relinquere si velit sed non q̄ necessitetur.
 ex quo in conditione sunt appositi. Sed vbi si
 extant liberi tunc nulla superstitit libertas ⁊ sa
 tis ē fauor filiorum. q̄ ipsis extantibus pater
 possit eis relinquere cum in dubio sit p̄sumē
 dum q̄ sic faciet eorum pater. vt. l. pater. ⁊. l. nec
 in ea. ff. de adult. ⁊. l. scripto. ff. vnde cognā. ⁊ ita
 pluries consului. ⁊ vidi multa consilia p̄ista p̄
 te. quid si testator dicat instituo filium meum
 ⁊ si decesserit sine liberis. ⁊ eius liberi sine libe
 ris talem substituo. An liberi filiorum videā
 tur esse grauari. ⁊ bar. in. l. si sit. ff. de lega. iij. nō
 determinat sed in. l. centurio de vulga. ⁊ pupil.
 determinat q̄ sic quia grauando eos videtur
 eis relinquere allegat. l. deniqz. §. interdum. ff.
 de pecul. legato ⁊. l. alie cum gl. de alimē. ⁊ cib.
 lega. ⁊. l. arboribus. §. i. ff. de vsufruc. Sed Jo.
 de Imol. in. d. l. centurio tenet contrarium ⁊ re
 spondit ad iura bar. dic vt ibi per. d. Joan. sed
 mihi legendo. d. l. centurio magis placuit dictū
 bar. Cogita tu. ⁊ aduertat semper ad verba te
 stamenti. naz hic testator dixit si decesserit sine
 liberis. Tunc si decederet cū nepotibus an sub
 stitutus excludatur ⁊ videtur q̄ non qz appel
 latione filiorum non cōtinētur nepotes. sed gl.
 in. d. l. §. si. dicit quod ibi dicitur p̄cedi de com
 muni vsu loquendi. sed de p̄da significatiōe qz
 filius dicitur a filios q̄ ē amor nepos contine
 tur ⁊ quilibet alius qui paterna dilectione dili
 gitur allegat. l. liberorum de verbo. signifi. sed
 bar. in. d. l. liberorum in versiculo p̄ declaratio
 ne huius materie habemus ibi ⁊ ideo p̄ eorum
 declaratione primo quero. quando nomen fili
 orum exprimitur a testatore facit plura mem
 bra. ⁊ quando nomen filiorum exprimitur sub
 conditione. vt est in casu nostro ⁊ tunc aut re
 spicit fauorem filij ⁊ tunc continentur nepotes
 vt. l. luti⁹ de here. insti. alias secus quia condi
 tio debet impleri in forma. vt. l. qui heredi. ⁊. l.
 meuius de condi. ⁊ demon. non obstant alleg.
 in contrarium qz loquūtur in tutela ⁊c. ⁊ pro
 hoc allegat tex. in. d. l. luti⁹ de hered. insti. vbi
 testator substituit scēi si decederet sine filiis tē
 si frater decedat cum liberis ⁊ sic cū nepotibus
 excluditur substitutus. Sed bal. in. l. gallus. §.
 instituens de lib. ⁊ postu. in versiculo p̄ decla
 ratione huius. §. queritur secutus fuit Andre.
 de pis. ⁊ pe. q̄ aut loqmur de cōmuni significa
 tione vocabuli. ⁊ tunc appellatiōe filiorum cō
 tinentur nepotes. vt. d. l. liberorum. ⁊. l. iuxta d̄
 verbo. signific. Aut de p̄p̄a significatiōe:
 ⁊ tunc aut verbum filij p̄fertur ab homine.
 Et tunc si non continentur nepotes seque
 retur quoddam absurdum ⁊ inhumanam. ⁊
 tunc continētur nepotes. vt. d. l. liberorum. §. s̄
 q̄ pap. ⁊. l. vxor. §. cōcubinā. de leg. iij. Si vero
 nulla inhumanitas sequeretur tunc non cōti
 netur nepos. vt. d. §. Sed Jaco. de here. aliter
 distinxit: aut verbum filij p̄fertur a testatore q̄
 habet filium ⁊ nepotem ⁊ intelligitur p̄ius de
 filio quia verba que possunt intelligi per p̄i⁹.
 ⁊ per posteri⁹ intelligūtur per p̄us. vt. d. l. gal
 lus. §. quidam recte. Aut non habeat nisi nepo
 tem ⁊ tunc appellatione filij continetur nepos

vt. d. l. liberorum. §. si. vt actus magis valeat q̄
 pereat. l. quotiens de reb. dub. Et ista opi. pla
 cet cy. ⁊ istud videtur ibi sequi bal. cū respon
 deat ad. d. l. luti⁹. q̄ ibi ideo noie filij icludū
 reliqui liberi quia si non includerētur seque
 retur quid absurdum et quid durum q̄ extra
 nei prefererētur conuictis contra mentē testa
 toris. l. cum accutissimi. C. de si deicōmissis. qz
 ergo constat de p̄sumpta voluntate defūcti
 excluditur substitutus. P̄terea in. d. l. luti⁹
 fit mentio filiorum enūciatiue ⁊ conditionali
 Sed in. §. institues sit metio dispositiue dispo
 nendo circa ipsos filios ex his dictis bal. sigs
 bene aduertat videtur approbasse dictum bar.
 in. d. l. liberorum quando testator conditiona
 liter apposuit nomen filiorum per. d. l. luti⁹. se
 cus quando dispositiue quia tunc loqur. d. §.
 institues. Sed Joannes de Imol in dicto. §.
 institues ad. d. l. luti⁹ posuit alium intellectus
 v3 q̄ aut dispositio filiorum non fuit facta de
 p̄nti sed collata in quendam euentum futuruz
 in quem verisiml erat dubium. an extarent filij
 p̄mi gradus an vero nepotes ⁊ inferiores ⁊ iō
 verisimile est q̄ tunc late intellexerit verbū fili
 orum. p̄ferim cū verisiml par affectio debeat
 p̄sumi fuisse testatoris erga nepotes si nepo
 tes supereēt filiis p̄mortuis que ratio cessat
 quando dispositio fuit de p̄senti. extante filio
 ex nepote. Et ex his potest decidi. q. facti. quā
 tangit ibi bal. ⁊ Imo. in. d. §. instituens si testa
 tor instituit fratrem suuz si decederet sine filiis
 substituit filios semp̄onij si postea contingat
 fratrem mori sine liberis ⁊ extant nepotes sem
 pronij p̄mortuis filiis. An illi nepotes inui
 tentur. Nam v3 q̄ sic per. d. l. eos ⁊ videtur q̄
 longa eēt differentia: an dispositio sit de p̄se
 ti. an vero de futuro euentu addas quod nota.
 dixit bar. in. l. alimenta in fi. principij. ff. de alimē
 ti ⁊ cib. lega. vbi dixit q̄ illud quod dicitur qd̄
 appellatione filiorum non continetur nepos il
 lud est verum nisi eēt nepos quem testator tra
 ctaret vt filius sicut dicimus ibi i liberto liber
 ti quod ē no. Et de hac materia vide bal. i. l. qd̄
 vero. ff. de lega. ⁊ in. d. l. luti⁹ de hered. insti. et
 in. l. si. C. de lib. p̄ter. ⁊ ibi saly. ⁊ vide bal. in. c.
 i. §. i. qui feud. dare. po. Quid si testator dicat
 si filius meus decedat sine filiis masculis et si
 habuerit feminas, restituat talem vineam con
 tingit q̄ decedit cum filiis masculis ⁊ feminis
 an habeat locum substitutio. ⁊ bar. in. l. cū qual
 ff. de condi. ⁊ demon. dicit q̄ non fauore testa
 menti ⁊ institutionis conseruande ⁊ de rigore
 iuris quia non est adimpleta conditio in forma
 cum. l. meuius de cond. ⁊ demon. facit quod di
 xit bar. in. l. si pater. C. de institutis ⁊ substitutis
 circa si. non ob. l. si ita de lib. ⁊ postu. quia
 illa. l. p̄cedit de equitate non de rigore iurij iḡ
 ⁊c. secūdo ⁊ principaliter sunt ponderāda ver
 ba huius testamenti. qz dixit si decesserit sine fi
 liis masc. nam tunc si decederet cū filiabus fe
 minis non excluderetur substitutus ⁊ hoc cre
 do verum si substitutus eēt de agnatis. quoni
 am testator dicendo si decesserit filius meus si
 ne liberis masculis voluit conseruare agnatio
 nem per descendentes masculos. vt. l. i. in fi. de
 veu. inspi. facit quod no. ⁊ y. in. l. i. C. de adult.

que non conseruaretur per feminam que tran-
sit ad alienam familiam. vt insti. de patria po. §
fi. Secus forte si substitutus eet extraneus qa
tunc testator non videtur cogitasse de sua agna-
tione conseruanda facit quod habetur 7 ibi an-
ge. 7 late Imo. in Lex factio. §. si quis rogatus.
ff. ad treb. tunc tali casu crederem qd talis con-
ditio sit defecta 7 quod substitutus dicat ex
superfistencia dicte filie femine. quia coniectu-
randum e qd testator magis dilexerit filiaz pro-
prian licet feminam qz substitutum extraneuz
vt ar. l. euz accutissimi. C. de fideicommissis 7 po-
tissime cum in multis casibus maxime fauora-
bilibus filiozum masculinum concipiat femi-
nimum de quo late per cy. bal. ang. 7 saly. in. l.
quecuqz. C. de seruis fugi. 7 per dy. 7 bar. in. l.
i. ff. de verbo. signi. 7 per bal. qui ponit multas
remissiones in. l. gallus in princi. de lib. 7 post.
in verliculo in glo. que incipit abundare 7 per
Imol. 7 Raf. in. l. si ita scriptum de leg. ij. 7 per
bar. in. l. si quis intatam in prima q. C. vii. vi.
Tertio pncipaliter aduertendum eet si testator
diceret si filius meus decesserit sine ple legiti-
ma talem substituo : an nati ex femina filia co-
prehendantur ita qd excludant substitutum. et
videtur qd non per tex. in. l. i. §. i. personis de iur
immu. de quo per dy. i. c. priuilegium persona-
le de reg. iur. in. vi. 7 in odiosis vide tex. in. cap.
vbi cunqz de pen. in. vi. 7 forte in casu nro sub-
stitutus excludetur per tex. in. l. i. de condi. inf.
7 in. C. vbi substituitur si quis sine liberis des-
serit excluditur a nepote ex filia Logita tu. Et
predicta pcedunt quando a testatore e facta me-
tio filiozum vl liberozum. Quid autez si pater
instituat filium vel mater vel auus nepotem 7
post mortem grauauit de restituendo heredita-
tem. an si decessat euz liberis excludatur nepos
7 dicas qd sic in nepote e casus in. l. cum auus.
7 ibi bar. Raf. 7 Imo. ff. de condi. 7 demonst.
de patre 7 matre est tex. cum glo. in. l. generalr.
§. cum autem. C. de insti. 7 subst. pd. fa. quia licz
testator non dicat si decesserit filius vel nepos
vel alius descendens sine liberis. lex tame sub-
intelligit quia. l. coiecturat qd testator magis p-
dilexit suam posteritatem qz substitutus. vt. l.
cum accutissimi in fi. C. de fideico. que presum-
ptio etiam habet locus si eet substitutus locus
pius. quia ita demu locus pius admittitur si de-
cedat grauatus sine liberis. ita vult bal. in. d. l.
euz accutissimi pro quo potest allegari illud vi-
ctum beati Augustini v3 qui vult xpm institue-
re 7 filium ex heredare alium qrat consultores
qz Augustinum. vt no. glo. in. l. si quis ad decli-
nandum in pne. C. de epif. 7 cler. 7 idem si effet
frater fratri substitut^o a parentibus quia sub-
intelligitur qd ita demum frater substitutus ad-
mittatur si grauatus decessat sine liberis. Non
ob. qd substitutus dicatur de posteritate testa-
tis qm in parte grauati magis videt testato-
rem predilexisse filios grauati qz substitutum
filium cum ipse etiam habuerit parte suam ita
dicunt docto. in. d. l. cum accutissimi. Et predi-
cta pcedunt quando est grauatus in diem vel
sub conditione. Sin autem effet grauatus sta-
tim sine pure non haberet locum dispositio
d. l. cum accutissimi ita dicit ibi glo. 7 docto. sin

autem decessens instituat ascendentem 7 gra-
uat qd post mortem suam restituat hereditatem
dic qd dispositio. d. l. cum accutissimi non habz
locum quia si ascendens decessat sine liberis ve-
rum tamen dicerz qd non est posteritas testato-
ris. ergo cessat dispositio. d. l. cum accutissimi
Et idem si eet institus frater quia licet cum li-
beris decessat quia no decessit cu posterit. frs
testatoris non habet locum. d. l. cu accutissimi.
Et aduertat qd dispositio dictozum iuriuz. ita
demum habet locum si grauatus decessat cum
sobolle legitima et si testator eet tatummodo
naturalis 7 no eet legitimus. vt e tex. in. d. l. ge-
neraliter. §. cum autem in fi. quem tex. no. quia
predicta pcedunt quando datur substitutus i
tota vel in parte heredi. siue in legato vel fidei-
comisso particulari vt e ibi tex. in fi. Quid si di-
catur si filius meus decessat sine liberis vl ei⁹
liberi siue liber ifra. xx. annos. an habeat locu
dicta iura. 7 bar. in. d. l. cum auus 7 coiter doct.
dicunt qd sic. si filius e grauatus de restituendo
hereditate titio post morte 7 ipse decessat. euz
filys quos tunc temporis quando fuit institu-
tus habebat. An tales liberi excludant substi-
tutum 7 videtur qd non: quia. d. §. cum autē vi-
detur considerare liberos futuros. vt p3 in tex.
ibi ex bis pcreandozum. 7 ibi pater efficiatur 7
ibi filios substituerit. sed euz hoc d factio boni.
occurriset. allegabam in partem aduersam qd
substitutus excludatur 7 ante. l. euz accutissimi
in fi. v3 ne videatur testator alienas successio-
nes ante ponere. Nam licet tempore grauami-
nis eent iam filij ipsi grauati tame successio et
posteritas sunt sicut si postea grauaret liberos
substitutus. Sed igitur vbi eandem rem. idem
iudex. vt. l. latitio de verb. ob. Quid si quis gra-
uatur de restituendo hered. filio testatoris euz
filius decessat an intelligatur si filius decessat
cum liberis iuxta. d. l. cum accutissimi. 7 bar. i. l.
qui filium. §. sabinus. ff. ad treb. dicit qd no ide
voluit Raf. in. d. l. cum auus 7 flor. in. d. l. cum
accutissimi 7 Ang. 7 Imol. in. l. ex factio. §. si quis
rogatus. ff. ad treb. Quero quid si testator di-
xit si filios suscepis tunc si filios suscepit l3 pmo-
riat dicta pditio vt defecta. vt. l. ex factio. §. pe.
ad treb. 7 quod ibi no. Et idem si dicatur si li-
beros habueris vel si liberos educaueris vt e
casus. 7 ibi bar. 7 docto. in. d. l. heredibus. ff. ad
treb. Quero quid si testator dixit si filius meus
decesserit sine herede talem substituo quo itel-
ligatur illud verbuz sine herede 7 dicit qd ex vo-
luntate testantis intelligitur. i. sine liberis vt e
casus cum glo. in. d. l. ex factio. §. si. 7 ibi gl. bar.
7 Imo. 7 Ang. Quid si filius 7 pater pierunt
vt puta in naufragio. an dicatur defecta conditio
qd dicatur decessisse cum liberis. vide dictam. l.
ex factio. §. pe. 7 quod ibi bar. 7 plene Imol. p
bar. in. l. quod pariter. ff. de rebus dubijs. Et
quis debeat probare 7 quomodo filium supui-
xisse vel non superuixisse. vide bar. i. l. in illa sti-
pulatio. C. de verbo. ob. 7 imol. in. d. §. pen. vi-
de bar. 7 docto. de ista negatiua probanda iau-
cten. hoc amplius. C. de fideicom. 7 per bar. et
Imo. in. l. ij. §. si dubitetur. ff. queadmo. testa.
7 per bar. in. l. cum quedam. ff. de leg. ij. 7 glo. 7
ibi bar. Ang. 7 imol. in. l. pantonius. §. rei per-

duelionis. ff. de acqui. here. 7 bar. in. l. is p3 cir
 ca fi. ff. de acqui. here. 7 in. l. decem 7 ibi Angel.
 Raf. 7 Zmol. de verbo. ob. 7 tene menti id qd
 dicit bar. in. l. gallus. §. etiam de lib. 7 post. qd si
 instituo filium 7 substituo titium. 7 filios suos
 qd si filius meus decedat sine lib. 7 alios habet
 heredes. 7 titius sit premortuus qd heredes ti
 tij non admittatur imo heredes filij mei prefe
 rentur. quia sicut testator predilexit filium ma
 gis qd titium. 7 eius heredes eodem modo co
 iecturandum e qd predilexit heredes filij here
 dibus titij qd est dictum mirabile. quia videre
 tur qd heredes titij deberent preferri quia hnt
 voluntatem testantis expressam. tamen sic sub
 stituti. 7 heredes filij tacitam. igitur vt ar. glo.
 in. l. si titio 7 meuius. §. iul. cum glo. de leg. ij. vn
 de credere aut filius decessit cu aliquo de agna
 tis testatoris 7 dictum bar. pcedat ar. l. cu acu
 tissimi. C. de fideicomis. alias secus. Quando at
 legatur vxori. ppe in tempus liberoz dic vt ba
 betur in. l. solemus 7. l. cum. 7. l. si vir. ff. de con
 di. 7 demon. per glo. bar. 7 doct. Quid si pater
 instituat filiam 7 eaz grauat qd si sine liberis de
 cedat restituat hereditatem titio dicit qd filia po
 test se nuptui tradere 7 se dotare d' dicta heredi
 tate. vt. l. mulier. §. cum pponeretur. ff. ad treb.
 7 facit auct. ref q3. C. coia de lega. 7 valet talis
 dotis constitutio 7 acquiritur filie 7 eius mari
 to l3 decedat sine filijs.
 Sequitur glo. Impupillari etate vel alias qua
 docunq3.

Potest comprehendere ex supra dictis verbis
 v3 7 quando cuq3 decesserit sine liberis 7 c. sub
 stitutio compendiosa. vnde bic tractabitur ma
 teria substitutionis compendiose. quam latissi
 me posuit bar. in. l. centurio de vulg. 7 pupil. et
 ibi glo. 7 docto. 7 habes i tex. in gl. 7 ibi cy. bal.
 7 saly. in. l. precibus. C. de impuberum de qua
 per glo. in. §. qua ratione insti. de pup. sub. Et p
 mo pmittendum est quando pot dicit qd substitu
 tio compendiosa si testator dicat si filij mei sine
 liberis. decesserit vt videtur tex. coniuncta gl.
 magna in. d. l. centurio concordat glo in. l. ver
 bis de vulg. 7 pupil. sed contrarium sentit gl.
 in. l. impupillari eo. ti. 7 glo. vsq3 ad. xxv. anos
 pupillariter. vnde pueritate dicas qd aut testa
 tor dixit si decesserit infra. xxv. an. sine liberis
 7 erit compendiosa vt. d. l. centurio. aut dixit si
 decesserit infra. xxv. an. simpliciter 7 absolute
 sine alia adiectione. 7 tuc etiam tali casu erit co
 pendiosa. 7 ista e proprie glo. in. d. l. verbis. aut
 dixit qd substituit vsq3 ad. xxv. an. pupillariter.
 7 ipsa non erit compendiosa. Ita loquitur gl.
 in. d. l. impupillari sed erit pupillaris vt ibi per
 illa verba adiuncta v3 pupillariter vt aliquid i
 portent 7 quia per ea apparet de mente testato
 ris. qd voluit pupillariter substituere. quia pil
 la verba pot intelligimens testatoris. ar. l. la
 beo. ff. de supelle. lega. 7. l. non aliter. ff. de leg.
 ij. Sunt ergo ponderanda verba substitutōis
 quia aliquando erit compendiosa. aliquando no.
 Quero quid si testator dixit quando cuq3 fili
 us meus decesserit titius sit heres 7 dic qd tali
 casu si filius decesserit i pupillari etate Titius sub
 stitutus admittetur ad omnia bona patris 7 si
 si sine testatoris fuerit miles siue etiam paganus

7 sic de iure communi vt est tex. iuncta glo. i. d.
 l. centurio quod no. quia hoc procedit ppter il
 lud verbum directum sit heres titius: 7 sic per
 dicta verba directa facit quod talis substitutio
 omni tempore erit directa 7 non obligabit. vt
 d. l. centurio cum glo. de quo tamen dic: vt in
 fra dicam. Secundo pmittit qd sicut sunt quedaz
 substitutiones directe 7 quedam oblique. Et
 no. glo. in Rubrica de vulg. 7 pupil. ita etia snt
 quedam verba directa: 7 quedam obliqua 7 q
 dam sunt comunia directa 7 obliqua simul. vt
 e verbum substitutio. vt. ff. de vulg. 7 pupil. l.
 ia hoc iur. §. i. d. qd v3 late p bar. i. d. l. centu
 rio i fi. 7 p bar. i. l. si. C. de sacr. fa. ec. ite circa hoc
 qda sunt directa ciuilia fm bar. ut illa que sunt
 in venta a iure ciuili vt heres esto. vt dicitur in
 glo. in. d. l. centurio vel te heredem facio te insti
 tuo. Quedam vero sunt directa non ciuilia ut
 illa que sonant vt quis capiat de manu sua p
 pria auct. vt e verbuz accipiat vel moriatur vl
 si. vt e tex. in. d. c. si pater. de testamentis iij. vi.
 7 prima verba directa possunt appellari dire
 cta. sed no directa vel directa vt liter vt nota.
 Joan. and. in. d. c. si pater in glo. facit qd dic gl.
 in fi. simpliciter l. l. curatoris. C. de neg. ge. vbi
 glo. dicit directa directo. vt liter. sed Saly. i. d.
 l. precibus de impuber. 7 alijs substitutis i ver
 siculo. Nunc videamus quando facta a paga
 no ibi hec responsio non pl3 bar. 7 in se. verb.
 captiosam. 7 sic contra. l. indignum de testis 7
 contra. l. verbis de vulg. 7 pupil. que exponit
 verbis ciuilibus simpliciter. 7 absolute. s. dire
 ctis. 7 contra mentem iur. canonici qd tale sub
 stitutio non considerauit cum verba sint eq
 uolentia facit. l. in sumis in principio. ff. de re.
 iudi. 7 hoc videtur pbari in. d. c. si pater. 7 i. c.
 Raynuius de testamentis de hoc dicam clari
 us infra in prosecutioe materie. His p euiden
 tia pmittis. primo quero quid sit substitutio co
 pendiosa. Tertio eius effectus capio. primum
 quero quare dicatur substitutio compendiosa. 7
 bar. in. d. l. centurio in versiculo expeditis d co
 trarijs dicit fm Azo. in summa. illius ti. qd illa est
 substitutio compendiosa que fit sub conditione
 mortis vl alia mltis plectis tepora. dic vt ibi p
 cum. Secundo quare dicatur compendiosa. Re
 spondeo quia sub compedio verborum plures
 substitutiones comprehenduntur siue plura te
 pora. Tertio quero an sit substitutio de per se
 an vero quedam adiectio 7 si fiat a pagano e q
 dam adiectio quia directo in ea no sunt nisi due
 vulgares 7 due pupillares. 7 est exemplarie. s3
 si fiat a milite potest etiam infra pubertatis te
 pora directo substituere inf directo. tunc noua
 substitutionem in se continet. 7 ideo e vera sub
 stitutio. Ita voluit By. in suo tractatu substi
 tutionu. Quarto quero de substitutiois cope
 diose effectus. 7 bar. in versiculo. tertio quero d
 substitutiois compendiose effectus 7 dicit quod
 in milite si fiat per verba directa. loquitur. di. l. ce
 turio. Si vero fiat per verbum comune 7 tunc
 si mater est in medio post tempora pubertatis
 obligabitur. vt. d. l. precibus. alias semper va
 leret iure directo. vt. d. l. precibus per. d. l. centu
 rio 7. d. precibus. Sin autez fiat per verba obli
 qua tunc semper erit fideico. vt. l. quo heredi.

§. cum filie. ff. de vulga. z pu. in pagano autē ef-
fectus q̄ si fiat per verba directa infra pupilla
rem erit directa post vero. nullo modo valet.
vt. d. l. verbis. z. d. l. impupillari aut sit per ver-
bamere obliqua z tunc valet vt fideicommissa-
ria. vt. d. l. coheredi. §. cum filie. Ztut per verbū
cōmune ut substituo z tūc sunt glo. contrarie.
quia in. l. precibus dicit q̄ omni tēpore erit fi-
deicommissaria. sed glo. in. §. qua act. institu. de
pupi. sub dicit q̄ infra tempora pubertatis va-
lebit iur̄ directo postea vt fideicommissaria dicā
infra plenius. Sed ē sciendum q̄ glo. in. d. l. cē-
turio ibi. l. miles ita heredem per. l. quas alle-
gat vult q̄ etiam miles ne dum paganus nō ra-
ciat filio suo maiori alium heredem z sic sub-
stitutus etiaz in bonis ab ipso milite. sed facit
post tempus filius desinere eē heredem z aliū
postea heredem facit sibi testatori tantū. z non
filio. nec etiam in bonis filij sed in bonis dicti
militis testantis p̄ueniētib⁹ ad ipsū filius z cū
fructibus. vt. l. sed si plures. §. ex ase. de vulga.
z pu. z. §. in arrogato ea. l. z hoc ē de iure sp̄ali
p̄uilegio militis z hoc voluit Ly. in. l. ex tes-
tamento. C. de testamento mi. z Ang. in. d. l. cē-
turio z bar. in. l. marcellus. §. quedam. ff. ad tres
bel. in. versiculo quero. An id q̄ venit ex sub-
stitutione compendiosa. Ex quo inferitur q̄ l.
centurio non p̄cederet si ille miles substituit
filio per verba expressa z specificata. sed quan-
do cum filius meus decesserit sine filijs talis
sit heres dicto filio meo. Nam tunc apparet
q̄ voluit facere titium substitutum heredem fi-
lio suo post pubertatem directo q̄ non posset.
ideo nō deberet trahi ad militarem z sic ad bo-
na ipsius testatoris. vt fit in. d. l. cēturio in. fi. qz
tunc apparet expresse de mente testantis q̄ vo-
luit filio infra. xx. v. annū substituere. z sic i bo-
nis filij. z sic non sibi testatori z per p̄ns nec ad
bona ipsius testatoris vt seruetur volūtas ip-
sius volentis filio p̄uideri. non sibi ar. l. in-
conditionibus p̄imum locum de condi. z de
monstra. facit quod no. glo. ff. de vulg. z pupil.
quia talis substitutio est penitus diuersa ab il-
la ex qua succeditur patri. sicut directa nō obli-
gatur. l. verbis co. ti. facit quod no. bal. allegan-
do. d. l. precibus z idem voluit in. d. l. precibus
Sed mihi videtur hoc corrigendum. quia hoc
v̄ contra. d. l. cēturio. dum dicitur filio substi-
tuens z tamen trahitur ad bona patris tantus
vnde tenendo opi. docto. Respondeo ad illum
tex. dū dicit filio substitutus si filius infra. xx. v.
an. decesserit. licet ipsi non aduenirent ex qua d̄
terminatōe docto. inferitur q̄ si filius iste aliā
set de bonis patris talia alienata venirent reuo-
canda. imo ipso iure reuocantur. Si enim res q̄
subiacet restitutioni adueniente q̄ ipso iure
reuocantur licet alienas remaneat heres. l. fi. §.
pen. z aucten. resqz. C. cōmunia de lega. cuz ibi
no. per glo. z docto. z facit q̄ habetur in. l. fi. §.
fi. ff. de leg. Quanto magis in. d. l. centurio
cum ipso iure resoluatur ius filij quia desinit
eē heres adueniente die. z alius efficitur heres
vt. l. miles ita heredem de testamento. milit. z l.
vectigalis. ff. de pigno. z sic filius ex his bonis
non videtur posse alienare q̄ videtur durus z
contra mentem testantis. ideo dicit raf. q̄ ista

substitutio est intelligenda in bonis paternis
vt dicitur in. d. l. centurio que tempore mortis
filij reperiuntur ar. l. Titius cum ibi nota. ff. ad
treb. z auct. p̄tra rogatos. C. eo. ti. z sic alienata
in totum per filium bona fide z sine fraude nō
videntur posse reuocari nisi forte fm̄ dictam. l.
titius. z. d. auct. contra rogatos. ac etiaz ex hoc
v̄ inferri pro legata relicta ad impubem non
debeantur ab isto substituto filij simile in. l. q̄/
rebatur. §. fi. de testamento militis: qz in milite
ista est translatio de filio in substitutum z nō ē
proprie substitutio vt etiam est glo. in. d. l. que-
rebatur. Secus si esset substitutus filio specifi-
ce quia prestaret substitutus dicta legata vt di-
cit ibi glo. que allegat. l. in ratioe. §. q̄ vulgo. ad
l. falci. Sed tamen. fm̄ raf. hoc videtur contra
mentem testantis. vt dicit in. d. l. centurio. si. n.
voluit grauare filium legatis quem magis di-
ligeat. ergo fortius substitutum ar. l. plurib⁹
§. i. de condi. z demō. probatur in. l. gaio de ali-
men. lega. facit. l. l. z cū sua materia. de lega. prio
nec ob. d. l. querebatur. §. fi. quia ibi erat alius i-
stitutus ex tempore vt conditione z ita etiā ibi
voluit glo. z bar. in. d. l. licet. in principio de le-
ga. primo. z sic testator eos pariter dilexit. Sed
fortius est in. d. l. centurio quia plus dilexit fili-
um. quia cum primo loco instituit z ei post cer-
tum tempus vel sub conditione substituit ergo
clarum q̄ filius p̄dilexit quia non erat locus
substitutioni quousqz potest habere locum in
stitutio. z sic vocabit filium per p̄ius z sub-
stitutum per posterius z etiam sub conditione
ibi autem vocauit pariter. vt dixi ideo pariter
dixit ergo legata ab vno nō debent ab alio qz
oio certitudinarie ē vocatus ex tempore quia
specifice z certe sunt pariter dilecti a testatore.
Quarto z vltimo fm̄ raf. posset dubitari si sub-
stitutus filio viuo moriatur demū filius maior
factus vtrum hereditas paterna vadat ad he-
redes filij vel ad heredes patris dubium con-
sistit in hoc. Nam cum ista sit quedam transla-
tio non habet locum heredes filij cuz remane-
at tacita ademptio in personam filij. l. plane in
principio de leg. primo. z. l. z si transferā de ali-
men. leg. Et istam partem videt tenere fulgo.
in. d. l. precibus. z raf. in. d. l. centurio tenet con-
trariū. z sic q̄ imo veniant heredes filij. Nec
ob. d. l. plane qz ibi fuit facta ademptio pure hic
autem sub conditione z ad tempus z sic nō vo-
luit adimef simpliciter. Sed tu potes p̄cordat
opi. vsqz opi. fulgo. locum habeat in milite p̄-
eius p̄uilegium quia potest facere heredes ad
tempus z sic q̄ veniāt heredes patris. Sed in
pagano loquatur opi. raf. tu. q̄ veniāt heredes
filij. Quero an substitutio compendiosa a mili-
te verbis directis si mater est in medio loquat
fauore matris z glo. in. d. l. centurio tenet q̄ sic
allegat. d. l. precibus ex quo sequitur q̄ d. l. pre-
cibus loquitur quando fuit facta compendiosa
directis. z cum isto intellectu concordat glo.
in. c. ray. de testamentis. z in. c. si pater de testa-
mentis in. vi. z communiter doct. z maxie Ly.
vsqz ad tempora Joā. And. fm̄ Jo. de Imol.
in. d. l. centurio. Sed bar. ibi in versiculo opp.
ad secundam partem. d. l. precibus z c. hoc repro-
bat quem sequitur bal. z ang. raf. cu. ibi. naz cū

fit substitutio directa non debet obligari quia
matri non fauetur p̄tra p̄p̄i significati verbi.
Quinimo nec est fauetur sibi p̄tra v̄bum equo-
cum. licet etiam faueamus matri: vt pupillaris
tacita que venit a lege. et sic non declaratur ex
significatione verborum sed interpretatione.
l. colligitur. vt dicit glo. si. in. d. l. precibus q̄ si
admittatur contra matrem vt. d. l. precibus. Ta-
men vbi pupillaris venit ex. verbis. licet non
specificet. sed equiuoce siue sub generalitate ex-
pressis vt est in reciproca et compediola. vt. d. gl.
si. in. d. l. precibus excludit matrem vt. d. l. luti^o
vt no. bar. in. l. i. circa p̄nci. de vulga. et pu. et sic
non fauemus matri etiam in bonis filij. ergo mi-
to minus debemus ei fauere contra p̄p̄i signi-
ficatum verborum. vt in paternis cois q̄ etiaz
demonstratur. Nam p̄nt h̄i in. l. fi. C. de insti. et
substi. licet faueamus matri vt non comprehē-
datur pupillaris illa substitutione p̄ qua suc-
ceditur papillo non tamen fauetur matri vt nō
comprehendatur vulgaris per qua succeditur
defuncto. no. glo. sing. in. d. l. si. quam oēs do-
cto. sequitur. Sed in substitutione militari suc-
ceditur defuncto ergo non debemus fauer ma-
tri. Nec ob. d. l. precibus quia ibi fuit facta sub-
stitutio verbo cōmuni v̄z substituit igitur faci-
lius obligatur. put dicit glo. in. d. l. precibus. s̄z
centurio et in casu supradicto verbis directis
ideo non obligatur facit q̄ habetur in. l. v̄bis
civilibus eo. ti. Sed aduertat contra bar. facit
fm. d. Jo. quia in tota. d. l. precibus tunc est ver-
bum substituit et maxime attenda glo. ibi v̄bo
compendiosa que exemplificat compediola:
verbis directis quancūq̄ decesserit talis
sit heres. et potest inducere illum tex. ibi eos ha-
beat heredes que verba magis inclinant in di-
rectam substitutionem dum dixit heredes et nō
dixit substitutos et hoc confirmatur in eadem
l. in versiculo si vero que ponit aduertatue ad
precedentia. et sic innuit q̄ in precedentibus fu-
erunt verba directa et hoc voluit ibi Saly. i ver-
siculo. Nunc transeo ad gl. et ibi hoc sequitur
ang. Unde cum ibi non habeatur verbum sub-
stituit dicit. d. Jo. and. non fore tutum recede-
re a glo. que cōter tenetur in iudicando. vt nota.
Jac. but. in. l. i. C. qui p̄ sua iur. et d. Imol. tenz
cum cōmuni opi. contra bar. q̄ compediola fa-
cta a milite. et v̄bis directis fauore matris p̄
pubertatem obligatur. Sed tu potes allegare
p̄ opi. bar. et sequatuz. q̄ non potest negari q̄
quando tractatur de bonis patris non fauem^o
matri. vt. d. l. fi. C. de insti. et sub. p̄ter cōcurrat
mater que est solum p̄uilegiata in bonis filij.
vt. d. l. fi. et concurrat miles qui est etiam p̄uile-
giatus et tractatur de bonis militis et non eius
filij. Cui dubium magis debemus fauere mili-
ti et proprie significatione verborum quia p̄u-
legium matris non potest extendi contra p̄u-
legium militis potissime in bonis dicti militis.
ar. no. per cy. bar. et docto. in. l. fi. C. de sacro. s̄
etif. eccl. et per hoc videtur casus l. d. l. centurio
indistincte et generaliter loquendo. sicut gene-
raliter loquitur. l. i. §. generaliter de lega. p̄stan.
Sed contra bar. tenuit etiam fulgo in. d. l. preci-
bus in. d. versiculo nunc transeo ad glo. super
verbo fideicomis. dixit ibi et hoc itelligo ex p̄n.

49
legis. q̄ imo ibi fuerunt verba directa vt dixi
per dicta verba eos heredes et c. et per. d. verli.
si vero quia aduertatue venit et sic ibi non hēt
heredes quos pater constituit sed habz matrē
heredem. et sic in p̄nci. fuerunt verba directa.
que obligantur fauore matris post pubertatem
que m̄ tamen tenet. velut fideicō. restituet bo-
na vt ibi dicitur velut vt iur. fideicom. non at
q̄ sit proprium fideicommissum. quia oē simile fit
ē idem. l. quod neuia. ff. de pos. nec dicitur. d. l.
centurio quia ibi mater non erat in medio Ex
quo sequitur q̄ Saly. tenet qd. in. d. l. precibus
illa verba obligantur de iure cōi et nō p̄uilegio
militis quia ibi non constat q̄ miles voluerit
testari iure militari. et in dubio p̄sumitur te-
stari iure cōi. l. q̄ q̄. C. de testō. mil. et ad. l. centu-
riorū dicit q̄ miles voluit testari iure militari.
Tu et potes dicere q̄ nō p̄stat ibi q̄ mater est
set in medio vel non et istud est voluit fulgo. i. d.
l. precibus vt. Latius dicā licet de Saly. nul-
lam faciat mentionem Sed dubium insurgit q̄
refert an. d. l. precibus fuerit illa substitutio di-
recta vel fideicom. et glo. in. d. l. precibus tetigit. iij
differentias primo q̄ mater detrahit quartam
sed non videtur bona d̄ia. tempore harū le-
gum. nec etiam tempore codicis quia in testamē-
to non trahatur falcidia. l. intestamēto. C. ad
l. falc. licet hodie de iure auctenticoz ista vti-
litas et differentia posset habere locum quia et i
testamento militis et cuiuslibet alterius p̄uilegi-
ati habet locum falcidia trebellianica vt in au-
cten. de here. falc. §. pen. cum glo. Sed aduer-
tas q̄ in. l. precibus tā q̄. l. antiquior non po-
tuit cogitare de dicto iure nouissimo facit. l. iij
bemns. C. de testa. et secūda est vtilitas quia ma-
ter restituendo potest retinere iura sepulchroz
vt. l. quia per inde. ff. ad treb. sed fm. Raf. ista nō
debet considerari quia est in extimabilis. facit. l.
plane. la secūda in. §. fi. de leg. primo. Et est ter-
tia vtilitas. fm. glo. in. d. l. precibus quia in dire-
cta etiam veniunt bona patris. l. sed si plures. §.
ad substitutos. Sed etiam in fideicō. veniūt eti-
am bona patris. vt. d. l. coheredi. §. cum filio et
etiam in compediola directa veniunt bōa pa-
tris. vt. d. l. centurio ergo non v̄ dicere. Quar-
ta vtilitas fm. glo. quia mater retinet legitimaz
pro filio in qua filius non potuit grauari per
fideicomis. licet venientes ab intestato ipsi pupil-
lo grauari possint vsq̄ ad pubertatem. et non
vltra vt. l. si fundum per fideicom. §. si. cum. l. se-
quenti. et ibi glo. bar. et docto. de lega. i. et volu-
it docto. et bar. in. l. i. §. fi. ff. de vul. et pupi. et hāc
doctrinam tenuit bal. in. d. l. precibus. S̄z bar.
ibi ipsam reprehendit et hoc sequitur in fi. d. l.
centurio quia fm. iura. si fili^o erat grau-
tus in legitima non detrahetur grauamen. sed
habeat querellam vt. l. pap. §. sed nec impube-
ris. et §. quarta. et §. qm̄ quarta. et §. sub conditō
ne. ff. de inff. te. sed fm. iura codicis tali casu de-
trahetur grauamen. l. qm̄ in prioribus. C. de in-
offi. te. licet hodie fm. ius auctenticoz. etiaz
intestō militis habeat locum querela. vt in au-
ct. vt cū d̄ appella. cognos. in. §. et hic de parētū
ergo sicut miles non potest grauare filium i le-
gitima. ita nec in substitutione quia est grau-
amen. vnde ista differentia v̄z iur. fideicom. vel

iur. militari directo non videtur eē bōa. Quia
dīa assignatur per bar. in. d. l. centurio quia si
iure fideicomis. valeret non veniunt fructus q
sunt reperti in hereditate. ita q mater fructus
retinebitur. no. per glo. z docto. in. l. fideicom.
ff. ad treb. z. l. iubemus. C. e. sed in directa totā
hereditatem cum fructibus capiet. Sed tu di
cas q imo grauatus de restituendo cogat re
stituere omnes fructus perceptos ate additam
hereditatem. l. ita tamen. §. i. in fi. ad treb. z. sic re
ptos in hereditate ita in directa casus ē etias
in. d. l. centurio l. de fructibus alio tempore p
ceptis in grauato distinguatur. vt habetur i. d.
l. fideicomissariam. Ex quibus apparet q ipsa
differentia non est bona z ideo Ang. intellexit
tex. in. d. l. centurio in fructibus inuentis i be
reditate patris z non ipsius filij. Ex quib⁹ cla
re apparet q in hoc non ē differentia inter dire
ctam z fideicomissariam. Unde bar. in. d. l. pre
cibus posuit vnam aliam differentiā. quia si ista
substitutio directa obligat accrescet aliquod
debitum naturalem posset mater vti retentiōe
vt. l. sticum. §. aditioni de soluti. Ita esset si eēt
directa sed fm Raf. ista ē falsa differentiā q da
to q iure directo valeat tamē vti posset retenti
one. vt. l. si quid possessor. §. i. de vi. vij. fm
bar. in. d. l. precibus ē aduertendum quia si v3
iure directo substitutus habebit beneficium. l.
fi. C. de edicto diui. ad. toll. q non h3 fideicom
missarius. sed hic non habeat vt habetur p gl.
z doct. in. d. l. fi. de edicto diui. ad. tol. Sed hec
differentia non est attendenda. quia fideicom
missarius. hoc beneficium habeat vel nō si ha
beret quid ad matrem q substitutus eēt mittē
dus in possessionē vel nō. vnde bal. posuit octa
uam differentiā z vltimam quia si valeret iu
re fideicō. exigeretur additio hereditatis p sub
stitutum si non iure directo. Sed hoc non ē ve
rum in casu. d. l. precibus quia nō exigitur addi
tio. sed si exigeretur aditio per ipsum filium in
stitutum vel substitutum quid ad matrem cuz
non comprehendebat aliquodius nisi adita he
reditate per filium. Unde ang. allegat. viij. vti
litatem per. l. si patroni in principio ad treb. vt
puta de operibus libertorum. an veniant in re
stitutione vel non. Sed ista differentia non p
cedit per ea que ibi habetur ex quibus iur. pos
se concludi q nullavtilitas sit ipsius matris q
substitutio i. d. l. obligat. Qua ppter bar. bal.
ang. tenendo vt dixi fm eos q non obligatur
etiam fauore matris dicunt q in. l. precibus fa
it facta substitutio verbis cōmunibus vt dixi.
alias si mater non esset in medio fm eos vale
ret dicta substitutio omni tempore iur. directo
cum miles. possit omni tempore istituere z sub
stituere sed vtrumq3 eorum est falsum fm raf.
primo q fauore matris obligetur non est ve
rum. vt dixi. sed etiam non ē verum primo per.
d. l. centurio. Secundo quia miles iudubio v3
velle testatori fm ius cōmune. l. q3q3. C. de te
stamento mi. Igitur dicimus ipsum testatū h3
ius cōmune. Qua ppter fulgosius in. d. l. preci
bus dixit q illa. l. concordat cum ista quia nō ē
verum q ibi dicatur q valeat iure fideicōmis.
sed velut ex cā fideicōmis. z sic nota illam di
stinctionem velut que de no. similitudinem p

hoc. l. in totum. C. de adm. tu. cum glo. s3 a ma
tre possidente petitur velut ex cā fideicōmis. hic
n. militaris similis est fideicōmissarie in duob⁹
Primo per fideicōmissariam fideicōmissari⁹.
non sit heres ipsi rogato sed in effectu testato
ri. l. si filius. ff. q cum eo per pullarem aut fec⁹
per directam. insti. eo. in principi. per fideicom
missariam veniunt solum bona testatoris z nō
bona grauati vt. d. l. coheredi. §. sed cū filie. S3
bis duobus casibus illa militaris ē similis fi
deicōmissarie. z dissimilis pupillari. z ideo di
xit velut cā fideicōmis. vt de notet maiorem ef
fectum ipsius substitutionis licet directa post
pubertatem ab eo quod primo dixerat in prece
denti responso mortuo filio impuberem. quia
quando mortur impubes veniunt omnia bo
na patris z filij. vt. d. l. sed si plures ab intesta
to sed post pubertatem veniunt dum taxat bōa
patris cum fructibus. vt. d. l. centurio. z si dice
res si illa substitutio remanet directa post pub
tatem. vt. d. l. centurio tunc instat⁹ q3 tex. in. d.
l. precibus dicit q bona possunt peti a matre. re
spōdeo q3 si concurrunt super missione in pos
sessione hereditatis ipsi substituti amilite z tūc
mater pferatur in missione possessionis dicte he
reditatis filij z hoc non est dubium z consequē
tur etiam in bonis patris que possidebat filius
facit. d. l. sed si plures. §. filie quia possessio filij
ē retentior q3 possessio patris. vnde substituti
hnt necessarie instituere directam hereditatem
petitur cōtra matrem z preualebunt quia inter
uenit ex persona filij instituti z substituti ex p
pria substitutione vt dicimus i fi. in. l. i. C. d. edi
cto. di. ad. tollē. Ex quo sequitur q cum nulla
vtilitas videatur resultare q talis substitutio
obligetur vt dixi z tex. in. d. l. precibus non di
cat q valeat iure fideicom. sed velut ex causa
si deicōmissi. dicamus q remanet etiam directa
matre existente in medio. vt. d. l. centurio. vlti
am ius dicere q conuertatur in fideicōmissari
am. dicas q vtilitas est fm fulgo. quia fructus
percepti negligentia non petentis non veniūt
infideicōmissariam. vt no. in. d. l. infideicōmis
sariam. ff. ad trebel. z tamen veniunt in directa
quia etiam tenentur de perceptis. Si autem ma
ter fuisset possessor bonofidei teneretur quate
nus ex fructibus effecta fuisset locupletior. vt
l. Item veniunt. §. penul. ff. de peti. here. Scdo
dixi q potest eē alia vtilitas si substituti an mo
riantur q filius z sic fideicōmissum petijt facit
l. ille aquo. §. de testamento. ff. ad treb. in fi. z. l.
cogi. §. videamus. z. §. item. v. eo. ti. Tunc rema
neret penes matrem. vt. l. i. §. Sin autem sub cō
ditione. C. de cad. tol. sed si esset directa q3uis
substitutus premoziatur. non tamen remanet
penes matrem imo q filius dicatur institutus
ad tempus ad quod miles facere potest. l. etias
ff. de testamēto mili. sequeretur q mortuo filio
ab intestato venientes ipsi patri. vt. d. l. plane in
principio. ff. de lega. primo. fm fulgo. que oia
bene no. Ad istud vltimuz tamen aduertat q
non posset habere locum in pagano cū nō pos
sit facere heredem ad tempus. vt supra dixi. Se
cundo etiam aduertat sad hoc vltimum quia
non adaptatur ad litteram. d. l. precibus q3 im
mo ibi presupponetur q substituti supuixerunt

filio ut ibi dicitur quia a matre possunt petere et sic dictum suum sit verum in se. Quero an quando mater est in medio vulgaris expressa continetur at ipso iure tacitam pupillarem et glo. in l. cetero tenet quod non sed glo. in d. l. precibus in verbo omnino ibi ut contra matrem tacita pupillaris non admittatur et in d. l. si in fi. C. de insti. et substi. innuit contrarium quia ita vult quod continetur licet non admittatur contra matrem et ultramontani in d. l. precibus ut refert. Ly. in secundo contrario tenent istam glo. quia tacitus et expressum equiparatur. l. cum quid si cer. pe. et allegat rationes dic ut ibi per Ly. Sed bar. in d. l. precibus tenet aliam glo. quia si a principio non continetur licet mater premoziatur non posset postea talis substitutio vulgaris continere tacitam pupillarem per. l. quod ab initio de reg. iuris. ubi tamen si contineret etiam post mortem matris admitteretur substitutus quia in his que procedunt ex coniecturata voluntate inspicitur initium. Ex quo sequitur secundum bar. in d. l. centurio quod etiam si mater repudiat siue premoziatur ut dixi semper substituitur admittitur ex tacita pupillari. ut d. l. si. de insti. et substi. C. et ad arg. pe. respondit bar. quod non semper tacitum et expressum equiparatur ut est in filio qui debet nominatim exheredari et non sufficit inter liberos. l. si. in principio. C. de liber. preter. Sed ista responsio addita ultramontanorum non placet Saly. in d. l. precibus. sed melior ratio est quia tacitum in casu nostro. non venit ex sensu et significatu verborum. Sed ex interpretata coniecturata proprium sensus verborum quod secus est in expresso. ideo non eadem caritate voluntatis regulatur utriusque sicut dicimus de reciproca. Mo. glo. in l. luti. ff. de vulga. et pu. preter in l. cum quid si cer. pe. tacitum subintelligitur ex materia rei et contractus. Tu etiam potes dicere sicut Raf. quod iste glo. non sunt contrarie quia in effectu idem voluntas quod glo. contrarie que dicit quod comprehendit pupillarem tacitam licet non admittatur contra matrem intelligitur in effectu. quia cum ista legalis substitutio pupillaris veniat ex coniectura mentis l. non supplet coniecturam cum est impedimentum matris. Si ergo mater est in medio. l. non coniecturatur. ut vult glo. in d. l. centurio versiculo sicut est quod vulgaris expressa quando matres etc. Videtur errasse quia dicit quod non solum si mater premoziatur. Sed etiam si superueniat et repudiet hereditatem filij substitutus admittitur quia istam opi. reprehendit bar. in d. l. precibus nam cum semel causa pupilli devenit ad causam quando mater repudiat. ergo non habet locum causa intestati cum etiam delata sit ex testamento. l. si diu de acqui. here. ac etiam quia ista opi. videtur contra. l. si. C. de insti. et substi. que vult quod substitutio locum habeat si mater premoziatur. et sic videtur taxative loqui. ergo quando mater non predecesserit licet repudiauierit. non videtur alias quod substitutus admittatur pro hoc text. in simili cum glo. in l. filiuffa. §. cum quis de leg. i. ubi si ille habet liberos. licet liberi non velint esse heredes. tamen substitutus non admittitur. Adde quod ista est opi. ad litteram fulgo. in d. l. precibus de quo ibi vide Saly. in versiculo. ite

iuxta predicta pro declaratione gl. etc. Secundo advertas quod si teneres opi. bar. daret singulari limitatio ad. l. cum accuratissimi. C. de fideicomis. quia illa posteritas ita demum excluderet substitutum. si esset heres et sic tacita substitutio requirit quod sint heredes ut excludant substitutum. Et expressio substitutionis si decesserit sine libris non requirat quod filij sint heredes. d. §. cum quis et hoc voluit bar. in d. l. centurio et Raf. in l. cum auus. ff. de condi. et demon. sed profecto. l. generaliter. §. cum autem. C. de insti. et substi. innuit contrarium que tantummodo consulat quod super sit posteritas. cogita tu quia semel habui de facto boni. et allegabam. d. §. cum autem auus. verba ibi et liberos substulerit et in multis alijs filiis bus verbis sicut opi. docto. facit ibi text. dum dicit ad nepotes morientis transmittit etc. innuit quod sint et esse debeant heredes alias non esset ex dicto testamento transmissum. facit glo. in l. luti. us de hered. insti. de quo dixi in d. l. filiuffa. §. cum quis de leg. primo. quod non. Quero quid si talis substitutio fiat apago si decesserit sine liberis talis sit heres. et sic facta per verba directa et dic quod infra pupillarem etatem ut pupillaris et directa. Tamen post pubertatem penitus nulla. et sic non valet. nec iure directo. Nec iure fideicommissi et ista est communis opi. glossatorum in d. l. impupillari. et in d. l. verbis civilibus et in §. qua ratione insti. eo. et idem glo. iure canonici. de testamentis et. c. si pater de testamentis. in. vi. §. Joa. and. in d. c. si pater in nouella tenet quod immo postea valeat iure fideicommissi. ut videtur casus in d. c. si pater coniuncto. d. c. Raynūtius. Nam in d. c. si pater talis compendiosa facta a pagano videtur valere in pupillarem etatem iure directo ut ibi patet. sed post pubertatem iure fideicommissi. ut d. c. raynūtius. sed bar. in d. l. centurio in versiculo. primo quero quid sit effectus substitutionis compendiose quando fit per verba mere directa. etc. post multa tandem concordat opi. nam dicit glo. nostram. precedere quando substitutio est per verba directa civilia ut heres esto vel instituo. secus si per verba directa. sed non civilia ut est verbum moriatur de quo in d. c. si pater. sed. d. Joan. tenet glo. indistincte per. d. l. verbis ibi frustra sic. et in d. l. impupillari. et tamen finaliter tu potes addere alium casum. in §. in saculo insti. de pu. sub. ibi substitutio euanesceat. per quas. l. videtur. pbari quod et si substituat filio maiori vel extraneo per verba directa a pagano quod illa sit penitus inutilis et hoc voluit Joan. And. in d. c. si pater in nouella. ubi dicit quod ista est communis sententia legistarum. et cum illa ibi transit. et postea in d. verbo moriatur aliter ut sentire. et istam etiam sententiam tenuit. d. Joan. in d. l. centurio in versiculo ex predictis videtur etiam posse inferri nec ob. l. sciuola ad treb. ubi directo obligatur. quia ibi. pcedit per solennitatem que ibi deficit. ut quia in codicillis facta fuit. ut dicit glo. in d. l. verbis nec etiam ob. l. ex facto in principi. ad treb. ubi idem habetur quia etiam ibi licet possit ille heres alium directum instituere. Nam in conueniens videretur ut tollatur sibi testamenti factio succurritur. ut saltem per fideicommissum valeat. nec etiam obstat. l. si quis seruo d. fideicom.

lib. quia illud speciale est secundum ppter ius pignoris qd testator habeat in seruo vi ibi no. r. l. cogi. §. sed si seruo. ff. ad treb. vel dicas qd illud pcedit fauore libertatis r istam rationem considerat r allegat inf. consul. in. d. generalr. §. si quis seruo. ex quo posset inferri singlr. qd si substituta fuerit pia ca de modo compendiose r directo. Tamen fauore pie cae post pubertatem obligabitur. quia pia causa r libertas equi parantur. vt voluit bar. r Imol. in. l. proxime. ff. de his qui inte. delen. Ad. quia eet singulariter si eet verum. r pro ista opi. adduco tex. in. §. extraneum insti. de pu. substi. vbi tex. dicit qd nemo potest substituere isto modo filio vel extraneo puberis v3 si heres erit r post certum tempus moriatur titius sit ei heres. sed hoc soluz permissum est per fideicommissum pondero verbum ibi nemo potest ex quo deno. potentiam ad actum no. glo. in. c. i. de reg. iur. in. vi. r bart. in. l. cu3 lex de fideiussor. ergo. l. transit. v3 qd neq3 pater neq3 extraneus possit filio vel extraneo post pubertatem directo substituere r hoc pbatur ibi. Secundo loco hoc et probatur p aduersarium. Sed que aduersatur in iure r ita cto. vt. ff. si quis in ius uo. non le. ij. §. offitius. r sic aduersando. quis non directo sed per fideicommissum exprimendo substituere possit. Corroborantur r tertio ibi per dicto3 solum itaq3 solum modo permittitur per fideicommissu. Igr ibi videtur casus qd siue sit pater siue mater siue extraneus postq3 institutus fuerit hr pubes qd directo non potuit sed solummodo p fideicommissum substituere r predicta sunt vera nisi in testamento sit clausula codicillaris. ut comuniter solet apponi quia tunc trahitur ad fideicommissaria virtute dicte clausule vt supra dixi d. l. verbis pro quo facit. l. si ff. C. de fideicom. r facit. l. cum ibi no. plene per bar. ff. de iure. codicil. r hoc voluit bal. in. d. l. precibus r ides si interueniat iuramentuz testan. iuxta. l. cu3 quis decedens. §. codicillis de lega. tertio. quia iuramentum facit omni meliori modo quo potest vt. l. cum pater. §. filius matrem de lega. ij. qd lex licet loquatur in vltima voluntate tu trahitur etiam ad dispositionem inter viuos vel ad alia dispositionem. vt no. bar. bal. ang. r Saly. in. l. si quis maior. C. de transact. r idem si eet substitutio facta per verba quisq3. quia non tantum habet locum successio ex testamento. Sz et qn ab intesto. vt e casus in. l. siqs cum nullum i principio de iure codicil. r e glo. or. in. l. ex duobus §. i. de vulg. r pu. r sic trahitur ad fideicommissu d. l. si quis cum nullum. Secundo predicta sunt vera. quando simpliciter substituit secus si dixisset quandocunq3 decesserit in pupillari etate vel postea quandocunq3 vt e in testamento nro talis sit heres r per consequens dimisisset tempora. Nam tunc post pubertatem valeret iure fideicommissi. quia videntur due substitutiones diuise a testatore vna directa pupillaris postea vero compendiosa r sic adaptari pot ad fideicommissariam. vt no. glo. in. d. l. precibus in fi. glo. magne. Sed tu dicas qd hoc non voluit illa glo. quia loquitur per verbum substituo qd est verbum comune. ergo non e mirum si post pubertatem trahitur ad fideicommissum.

Sed questio nostra loquitur qn sit substitutio per verba directa vt sit heres. Quapropter p hac decisione doctorum r fulgo. i. d. l. precibus allegat glo. in. d. l. in sacullo insti. de pu. substi. coniuicta glo. ij. qd bene no. Ex his etiam infer tur fm Joan. qd si pater substituit filio impuberi emancipato pupillariter per verba directa. qd talis substitutio nihil valet iure directo cum non sit in potestate. l. ij. in principio co. ti. Nec et valet iure fideicommissi ex quo testator hoc non dixit. r verba directa reglr non possunt obligari. d. l. verbis ciuilibus r quod ibi habetur lic3 bar. in. d. l. verbis voluerit dictam substituto3 in filio emancipato trahi ad fideicommissariam r idem dixit bart. quando sic. Quidam extraneo impuberi qd dicit Joan. non fore verum. Sed tu allega tex. pro hoc in. d. §. extraneo non potest constitui aliquo tempore directe duple preter vulgarem restitutionem. sed tantummodo substitui potest per fideicommissum. Sed emancipatus filius dicitur etiam extraneus vt. l. i. §. extraneum. C. de rei vx. act. ac etiam fm bar. facit: quia quando fit substitutio pupillo extraneo vel emancipato filio impuberi extraneo. si va luerit a principio iure fideicommissi. l3 postea testatorem illum adaptaret talis substitutio non traberetur ad directam vt no. glo. in. d. l. verbis Tamen idem bar. in. d. l. ij. §. extraneum voluit contrariu. que verba d. Jo. no. ad versicu. extraneum. Nam fm hoc vt clarus intellectus qd in. d. versicu. extraneum post factam adoptio ne possit illi substitui. Ex his apparet qd d. Jo. in. d. l. centurio videtur sequi francis. de rapo. r Raf. qm intellectus d. Jo. ibi reprobaui. Et predicta etiam procedunt quando vnica fuit co ceptio verborum. Nec fuerunt distincta tempo ra: vt si dixisset si impupillari etate decesserit vt quandocunq3 tunc censentur due substituto3 vna pupillaris alia compendiosa. r sic fideicommissa post pubertatem vt dixi de quo in. d. l. precibus. in versicu. nunc videamus quando facta est a pagano. Quero quandocunq3 compendiosa est facta a pagano per verbum comune vt est verbum substituo. l3 hoc iure of tēpore r sic etiam infra pubertatem valet iure fideicommissi: qd omni tēpore pariformiter tali modo valere potest: vt. d. l. iam hoc iure. Sed glo. in. d. §. qua ratione insti. de pupi. substi. tenet qd infra pupillarem r v3 iure directo postea vo fideico. Tu ad das qd idem voluit glo. in. l. precibus in fi. magne glo. Sz gl. in. d. l. centurio. secutus fuit glo. sator in. d. c. si pater. r in. d. c. raynutius. r bal. i. d. l. iam hoc iure. dicet hanc esse comunem opi. quia illum verbum substituo relatum ad plura tempora sicut quando refertur ad plures personas debet determinare si potest r qualitatem seruata r per cosequens qd omni tempore fideico. Ad das qd de persona ad tempus r econtra est bona argumentatio. vt. l. qui plures liberos ff. de vulg. r pu. nec ob. l. ij. §. que fideicommissu ff. de here. insti. quia ibi fuit variatio qualitatis heredis de necessario in voluntariam. sed in. l. centurio fieret mutatio voluntatis que non psumitur: vt. l. cum de his quibus vt indig. preter quia ibi fuit dispositio diuersorum testatorum. sed in. l. centurio vnica vnus testatoris.

z hec opi. fm. d. Jo. And. in nouella in. d. ca. si pater tener glo. in. d. §. qua ratione z aliam i. d. l. precibus z etiam sequitur bar. in. d. l. centurio multum late versiculo. iij. principaliter quero quando substitutio compendiosa est facta per verbum comune quado mater non est i medio quia quando mater eet in medio omni tempore valebit vt fideicommissaria. Et ita intelligat glo. in. d. l. centurio nisi appareat ex coniecturis qd voluit facere directam fm. bar. Quid enim si testator dicat quodocunqz filius meus decedat volo totam hereditatem meam z integram ad titium deuenire tunc erit pupillaris vel dicit similia verba zc. Sed Ang. respedit hoc exemplum z dicit qd ppter hoc substitutio non efficitur magis directa sed predicta verba significat conditio deductionis treb. allegat. l. decem cum gl. ff. de fideicom. facit quod no. bal. in aucten. sed cum testator. C. ad. l. falcid. de quo dixi late in. l. qui totam. ff. ad. treb. z dicam in glo. in verbo trebellianicam deduci. phibuit. sed lz dictum Ang. sit verum in se. non tamen in effectu obstat determinationi bar. quia si predicta verba videtur phibitio trebellianice ergo substitutus integram hereditatem habebit ergo in effectu dicatur directo substitutus fz opi. bar. igitur. zc. Quinimo etiam secundum Joa. si mater esset in medio vr. qd infra pupillarem etate valeat ut pupillaris per casum. d. ca. si pater in ratione sui inqstun ibi non ponderatur sicut verba directa vel non sed of ibi qd debet in dubio iudicari directa dum modo possit conueniri personis z verbis ac etiaz quia ibi e verbum moriatur qd non est directum civile. vt et voluit bar. in. d. l. centurio. z hoc sequit ibi ag. tu dic si quis vellet euitare. d. c. si pater posset dicere qd ibi fuit verbum directum civile ibi duz dicitur pauperes xpi substituendo. z ibi tractatur de dicta substitutione pauperum vt dixi igitur zc. Nec obmittit qd substitutio que valuit semel iure directo non obligatur. vt. d. l. verbi quia illud est verum. quando facta fuit verbis directis. secus si verbo comuni substituo quia tunc non refertur ad personas cuius conditio variatur ex tempore vt e in pupillo z post pubertatem obligatur post tempora pubertatis cum in id no repugnat natura verborum z coueiat nature persone facit. l. plenum. §. equitius. ff. de usu. z ha. z qd hoc multum facit. d. l. precibus intelligo vt ibi qd fuit facta substitutio per vbum comune z nihil aliud specialitatis ponat in milite. z p hoc facit. d. c. si pfr pucto. d. c. ray. Nam in d. c. si pater dicit qd valz vt fideicommiss. igr i illis capitulis videtur ee casus huius questionis o hoc tamen vide quod late scripsit Saly. in. d. l. precibus versiculo. quero secundo quid si paganus sufficit remissio quia cet nimis longum z quia istam vltimam opi. teneo tanqz veriorrem. Nam ponderando litteram. d. ca. si pater. Nam filio filia z econtra filius filii fut substituti. vt si decedant sine liberis alter alteri moriatur. sed substitutio pauperum fuit facta sub his verbis xpi paupes istituo heredes si vtruz qz mori contigat z sic si bene ponderantur per verbuz istituo quod e mere directum z ita substitutio pauperum. ergo no est mirum si in sua

pupillari etate est directa z pondera quia nihil dicitur post pubertatem quod no. Et predicta procedunt nisi substitutio directa sit facta in codicillis quia tunc non posset valere iure directo. l. ij. C. de codicil. valebit vt fideicommiss. vt est casus z ibi bar. in. l. l. cennoila. ff. ad. trebel. d. quo per glo. z bar. z docto. in. d. l. verbis civilibus. qd si instituit copendiose in certa re at quado cunqz filius meus decesserit titius sit heres in tali fundo. z distingue aut substituit per verba mere directa z civilia vt puta talis sit heres vel talem instituo in tali fundo z tunc talis istitutus capiat totum. l. coheredi. §. si. de vulga. et pupilla. non dato alio substituto vniuersali iuxta. l. quotiens. C. de heredi. insti. aut sunt vba directa z non civilia vt puta talis capiat talem fundum z tunc talis substitutio trahitur ad vniuersum. l. his verbis cum glo. de heredi. insti. z l. cogi. §. z generaliter. ff. ad. trebel. fm. bar. z docto. in. d. l. centurio in versiculo quid si testator substituit aliquem sub compendio directo. tu dic qd melius facit aucten. vt cum de appel. cognos. §. illud coniuncto. §. ceterum fz saly. i. d. l. precibus. in. q. si. Si autem dixisset talem substituo in tali fundo z tunc etiam idem quod no trahitur ad vniuersum. vt. d. l. his verbis. Secus si dixisset in locum partem vere suam filij mei z sic ad quotam heres esto. idem substituo iste est proprie casus in. d. l. coheredi. §. si. Sz bal. in. d. l. precibus ad si. tenet qd talis substitutio in re certa omni tempore sit fideicommiss. sed raf. in. d. l. centurio tenet opi. bar. z eius distine. qua etiam sequitur Saly. in. d. l. precibus in. q. si. quam etiaz teneas tu his additis que statim dicam. Quid si testator dixit quodocunqz filio meo decesserit lego titio bona mea de quo per bar. in. d. l. centurio in versiculo. Sed quid si testator compendiose substituit quodocunqz decesserit lego. z vr talis substitutio sic directa. z. l. verbis. tamen ipse bar. tenet cotrarium put verbum lego est distinctu ad actum heredis vt. d. l. verbis z hoc etiam e ex comuni vsu loquendi. z ex interpretatione vt dicitur in. d. l. verbis z in. d. l. si. de quo verbo uide. bal. z ange. z. d. meos in. l. filio de vulg. z pupil. Quid si testator dixit quodocunqz filius meus decesserit relinquo titio bona mea dic aut dixit bona mea z trahit ad vniuersa. aut dixit relinquo ta quo talem fundum. z tunc verbum relinquo trahitur ad vniuersum. vt no. glo. plene Joa. de Imol. z bar. in. d. l. his verbis. z est glo. oz. in auct. de hered. z falc. §. z hoc quidem in verbo relinquo. z ibi ang. z habetur per dy. bar. z docto. in. l. cogi. §. generaliter ad treb. z bar. i. d. l. centurio in versiculo. iij. principalr quero. dicit qd si testator dicat quodocunqz filius meus decesserit sine liberis instituo z substituo titius vel similia verba. z videtur data substituto electio vt possit venire iure directo vel per fideicommissum. vt e tex. i. l. recusare. §. si titius. ff. ad. treb. Nam fm. d. Jo. ista opinio possz satis iustificineri. nec ei ob. qd verbum comune substituo debeat declarari per verbum directum sibi adiunctum z sic debetur censerit directis. l. si fuus plurium. §. si. de leg. primo. quia ibi loquit qd idem verbum relatu est ad plura z in vno eoz

declaratum fuit eius intellectus. Sed in casu nostro ambo referuntur ad idem. Igitur nec reperitur aliter declaratum. Item non ob. p. for. cio. l. 7 si adiciatur ubi videtur quod quando fit mentio de genere et specie simul: genus declarat et stringitur per speciem. unde si fit societas de lucro et quæstus intelligitur facta de lucro pueniente ex quæstu et non de omni lucro quia respondeo quod illud idem contingit quia illud sic consuevit fieri societas de lucris per quæstum obuentionibus et non de alijs. vt. l. odiendi eo. ti. et nota. bar. in. d. l. si adiciatur. sed nos loquimur in te. in quo verba consueuerunt multiplicari ad finem vt validius dispositio forciatur effectum facit. l. in testamento de reg. iur. Et per predicta apparet idem dicendum si differit si filius meus decesserit sine liber. volo bona mea deuenire ad titium. iure substitutionis et fideicommissi. facit quod habetur in. l. si titio. ff. de usufruc. lega. Quid si testator dixit si filius meus decesserit quando cum quod sine liberis substituo titium vulgariter et pupillariter et per fideicommissum vt fuit in casu nostro et bar. in. d. l. centurio. in versiculo quarto quero dicit quod in electione dicti substituti p. d. l. recusare. §. titius. ad trebel. et idem voluit ibi bar. quem sequitur ibi ang. Sed hoc non placet domino Jo. nec in. d. §. si titius. nec in. d. l. centurio. Sed dicit quod imo testator ita dicendo voluit facere plures substitutiones in diuersis casibus. vt vulgariter si non adeat pupillariter si adeat pupillari etate fideicommissi. aut si postea decedat filius addita hereditate ar. l. quod constitutum de testamento mili. et l. ita tamen in p. ff. de adm. tu. et hoc fuit de mente cy. i. d. l. p. cib. in materia compendiosa. Et predicta procedunt si fuit filius institutus. et si fecit dicta substitutio. Si autem institutus tunc prederet dictum bar. Tu dicas quod non videtur ratio differentie an filio vel extraneo sit facta dicta substitutio. ita quod substitutus si concurrat casus quod due ex dictis substitutionibus concurrant quod substitutus habeat dictam elect. verbi gratia si filius post pubertatem repudiat hereditatem vt suspectam tunc in p. tate substituti erit. an velit admitti ex vulgari. vt. d. l. post additam. C. de imp. vel fideicommissum filius de iure pretorio potuerit repudiare hereditatem paternam. vt. l. si filius heres de vulg. et pupil. et ideo siue filius siue extraneus grauatus here. et post cogi adire et restituere per fideicommissi. vt. l. quia poterat. ff. ad trebel. et l. recusare. §. meminisse. ff. ad trebel. et no. glo. in. l. ita ista tamen. §. si a patre. ff. ad trebel. facit. l. qui plures liberos de vulg. et pupil. Quid si fiat talis substitutio diuersis personis et per diuersa verba. Quis erit effectus talis substitutionis vt quod bar. in. d. l. centurio in versiculo quero vltimus quid si in personis diuersis dixi quod si substitutio fiat diuersis personis per diuersa verba quis erit effectus substitutionis. verum quod bar. aliquantulum videtur loqui confuse. concludere per Jo. tres casus. tamen ex mente bar. nam quicunque ex persona vnus substituti ponitur verbum obliquum in personam alteri ponitur verbum directum civile. Quandoque in persona vnus ponitur verbum obliquum in personam alterius ponitur verbum commune. aliquando in persona

vnus ponitur verbum directum civile in persona vero alterius ponitur verbum commune. Præter casu quando substituitur per verbum directum civile capit totum siue sit substitutus in re certa siue in quotta siue simpliciter. ex quo post mortem pupilli nemo est substitutus vniuersaliter ar. l. i. §. si ex fundo de here. insti. et l. coheredi. §. si. de vulg. et pupil. et hoc si vocatus per verbum obliquum sit vocatus ad certam rem siue ad certam quottam siue etiam vniuersaliter quod illas capiet de manu substituti per verba directa cum verbum obliquum non possit trahi ad substitutionem directam. l. verbis eo. ti. Secundo casu concludere quod si vocatus per verbum obliquum et vocat in re certa quia vocatus per verbum commune est substitutus simpliciter. vel in residuo quia videtur addici totalitati ipsum verbum commune ar. l. ij. C. de here. insti. talis vocatus per verbum commune erit heres directo in totum secus si vocatus per verbum obliquum sit in dimidiam hereditatis et vocatus per verbum commune sit substitutus in alia dimidia vel in residuo. quia tunc verbum commune additur solum parti bonorum et totalitati etiam veniet per fideicommissum ipse vocatus per verbum obliquum. et sic videtur hereditas cum iure fideicommissi. distributa inter eos. Tertio casu si vocatus per verbum mere civile sit vocatus in re certa et vocatur per verbum commune sit vocatus simpliciter vel in residuo quod tunc verbum commune addicitur totalitati bonorum ipse erit heres vniuersalis directo et est alius in re certa ar. eorum que habetur in. l. his verbis de here. insti. Si vero vocatur in dimidia bonorum vel hereditatis et vocatus per verbum commune fuerit substitutus in alia dimidia simpliciter vel in residuo tunc videtur hereditas distributa per quottas et vocatur quilibet iure directo ar. no. per glo. in. d. l. quotiens et l. filio cum. l. sequen. ff. de lega. primo. Si vero uocatus per verba directa sit vocatus in vna re et vocatus per verbum commune in alia re tunc vocatus per verba directa. capiat totum iure directo. ex quo alius non reperitur heres vniuersalis scilicet pupillo Et idem videtur dicendum si vocat in certa re bonorum. nam ex quo etiam quotta hereditatis distributa et reperitur commune adiectum certe portio ideo vocatur per verbum commune vt vocatus per fideicommissi. ad portionem sibi assignatam que omnia singulariter nota. quod quottidiana sunt. Alterius quia bar. in. d. l. centurio in versiculo quid sit testator. sic substituit quod adocum quod filius meus decesserit sine liberis talis sit heres in si. incidenter dixit quod communi vsu loquendi pupillus dicit decedere intestatus allegat no. per fede. in p. silio primo in princ. Cuius rei occasione. d. Jo. in. d. l. centurio in versiculo et per hoc decidi potest quæstio ponit effectum cuiusdam sue quæstionis quam pub. disputauit me audiente. dic vt ibi per eum sed latius istam quæstionem. Ego tractaui supra in glo. Ad illud decedere in testa. circa si. in versiculo per prefectorem materie restat nunc videndum quis dicatur proprie decedere ab intestato dic vt ibi plene et bene dixi ac etiam put scripsi in si. de here. que ab intesta. in principio dic etiam vt ibi. Ultimo est videndum que dicantur verba directa. ita quod

faciant directam substitutōem. Secūdo q̄erūt
 verba obliqua. Tertio q̄erūt verba coia. Ca-
 pio primū qz regula ē fm̄ bar. in d. l. centurio.
 in versiculo quarto z vltimo principaliter eēt
 videndū. z etiam fm̄ bal. in. l. fi. C. de sacro san.
 eccle. in versiculo. Attende aliqua dicam de na-
 tura verborum z ang. in. d. l. centurio z ibi io.
 circa fi. in versiculo vltimo ē videndum qz tra-
 ctavit hic bar. vnde in hoc ar. ponā verba bal.
 qui clarius z plenius loquitur in verbis itaqz
 directis. ista prima regula ē q̄ illud ē verbū di-
 retum qz non poterit fm̄ ipsum ius petitiōnis
 competipso iure ita dicit Azo. in summa de fi-
 deicō. ad fi ex quo sequitur qz heres directo nō
 petit ius hereditarium. sed petit res hereditari-
 as. ppter istud ius: licet fideicommissarius vni-
 uersalis petat ius hereditarium quia optionē
 primo qz transferatur in eum ius anteqz petat
 l. facta. z. l. restituta. ad treb. Secūda regula ver-
 bis directis est qz omne verbum qz importat ta-
 le ius ex quo possit dari hereditas ciuili vel pe-
 ti bo. poss. de iure pretorio dicitur directum.
 Tertia regula est qz omne verbum per quod i-
 mediate vniuersaliter succedit testatori ē ver-
 bum directum: vt no. glo. in. l. eā qz. C. de fidel-
 cō. Quarta regula est de verbis directis an ne-
 men in directo significat successionem descen-
 dentem ab intestato in substitutum immedia-
 te z institutus moriatur: vt dixit glo. in. d. l. eā
 qz. Quinta regula de verbis directis est qz om-
 ne verbum quod alteri ministerium excludit in
 vniuersali substitutione est verbum directum
 iuxta theorica. ff. de vsufruc. l. si quis ita. Dicto
 de verbis directis ponamus regulā de verbis
 obliquis in quibus in p̄trariū hoc mō-
 de verbum quod requirit factum alicuius ad
 transferendum ius in alteruz est obliquū. Se-
 cunda regula est qz omne verbum importans
 tale ius ex quo non potest adiri hereditas neqz
 bo. possessio peti dicitur obliquum. Tertia re-
 gula est qz omne verbū per quod si immediate
 succeditur testatori est obliquuz. Quarta regu-
 la qz nullum verbum est ita directum qz si posi-
 tum sit in alterius ministerium non efficiat ob-
 liquū. vt. ff. ad treb. l. ex facto. in princ. Quinta
 regula ē qz capere de manibus alterius iura re-
 stitutionis competit fideicommissarie substituti-
 oni. Sed z vera restitutio facti que sit habenti
 ius per se congruit substitutioni directe: vt. ff.
 q. sa. da. cogā. l. inter omnes. Adodo de verbis
 cōmunibus ponamus regulas. Prima regu-
 la est qz omne verbū generale qz eque proprie-
 stat sub significatiōe directi z obliqui adiectū
 vniuersitati est cōmune. sed si adiciatur simpli-
 citati est obliquum: vt. ff. ad treb. l. cogi. §. z ge-
 neraliter. z ibi By. bar. z docto. Secunda regu-
 la est qz omne verbum quod quandoqz reperi-
 tur in significatiōe directa: quādoqz in signi-
 ficatiōe obliqua est cōmune. quia eius signifi-
 catiō cōpetit pluribus speciebus substitutiōis
 d. l. iam hoc iure. §. i. Istis regulis sic positis:
 Aduertas ad vnum qd singulariter dixit bar.
 in. d. l. centurio. in fi. v3 qz omnia verba de qui-
 bus hic per eum z per bal. in. d. l. fi. z de alijs d̄
 quibus per Ang. z Jo. de imol. in. d. l. ceturio
 z. j. dicam. Licet dicerentur sui natura directa.

intelliguntur etiam cōmunia de iure gentiū ex-
 ceptis his duobus v3 instituo z heres esto qd
 singulariter tene menti. Quid est dicendum de
 verbo moriatur de quo in. d. c. si pater de testa-
 metis in. vi. z etiam habetur fm̄ ange. in autē.
 de incestis nup. §. si. coll. ij. z bar. in. d. l. ceturio
 in fi. z bal. in. d. l. fi. in fi dicit qz est directū non
 ciuile quia significat qz inter mortem instituti
 non est dare medium quia cū dicitur cū filius
 moriatur tali. i. directa hereditas ad talem per-
 ueniat. Sed ang. in. d. l. centurio. videtur velle
 qz sit verbum dubium z quodā modo cōmu-
 ne quia iudicandum sit directum vel obliquū
 fm̄ subiectam materiam pro hoc allegat. d. c. si
 pater. vbi dicitur qz substitutio directa ē in du-
 bio censenda cū possit z verbis z personis cō-
 uenire. Tamē glo. in. d. c. si pater. que incipit ad
 opus fm̄. d. Jo. videtur velle qz in dubio dica-
 tur directus. z idē voluit Jo. mo. in nouella p
 vt voluit bar. z bal. z Jo. z istō tu teneas. Que-
 rit bar. in. d. l. centurio. in prin. vltime col. quid
 de verbo perueniat z dicitur. z dic vt ibi p eam
 Addas qz idem voluit bal. in. d. l. hoc iure. eo.
 ti. Addas tamen qz si dico verbo adicias dicta
 verba v3 eo ipso bona mea perueniant ad titiū
 tunc erit directum ita dicit bal. in. d. l. fi. in vlti.
 col. principij. quasi dicendo eo ipso. i. si aliquo
 obstaculo vel ministerio hominis z ita expōit
 archi. in. c. eum qui. de preben. in. vi. Tu potes
 etiam addere qz hoc potest procedere per illaz
 dictionem per que significat perfectiones z ge-
 neralitatem in vrbana p̄dia. §. pernoctare. de
 verbo. signi. facit. l. i. ff. de lega. i. Quid de ver-
 bo pertineat z bar. in. d. l. centurio. in vers. S3
 dubitatur de verbo pertineat tenet qz sit obli-
 quum. Idem voluit gl. z Ly. in. l. i. C. de pact.
 inter emp. z vend. S3 i hoc dic vt latius secun-
 dum bal. in. d. l. i. qz qnqz istud verbū ptineat
 in materia trāslatiua p̄ncipalr quandoqz i ma-
 teria de ratiba. De primo si opponatur in insti-
 tutione in primi gradu. vt quia dico volo qz he-
 reditas mea post mortem meā pertineat ad ti-
 tiū nec aliū institui. tūc tale verbū est directum
 exēpluz de secūdo instituto z tunc ē cōis signi-
 ficatiōis. ita etiā dicit bal. i. l. precibus i prin.
 Sed de tertio ē in. d. l. pen. de pac. iter emp. quo
 casu censetur obliquum qz in cōtractibus re-
 gulariter nascitur obligatio personalis nō do-
 miniū. Ideo verba coia in cōtractibus censeri-
 tur obliqua qz dicit bal. eē notandum z teneat
 menti. Quid de verbo deuoluetur z bar. in. d.
 l. centurio in fi. in vers. septimo dubitatur qd
 verbo deuoluetur z tenet qz sit verbum cōmu-
 ne dic vt ibi per eum. Addas qz idē voluit bal.
 i. d. l. fi. qz oēs allegant. l. ij. Titio cir-
 ca ea que dixit bar. addidit ang. in. d. l. centurio
 fm̄ et. d. io. alia verba v3 de verbo de curat dic
 qz est cōmune. allegat. l. libertus. de alimen. leg.
 z. l. ij. C. quando z quibus. iij. ps de bea. lib. x. z
 de verbo regrediatur vide tex. in. l. si pater. de
 vsufruc. z de verbo labaf. vide tex. in. l. i. C. de
 impo. lucra. dif. li. x. Et idem etiam de verbo d̄
 feratur. z idem de verbo redigatur de quo in. l.
 i. C. de vend. rerum fil. li. x. de verbo potiat
 vide. l. licet. C. de pac. z idem de verbo sequat
 de quo per glo. magnā. in. l. i. ff. de dona. Quid
 gij

de verbo additio dicitur in d. l. si qd directu
insti. de eo cui ca. lib. conserua. z ides de vbo ad
iudico. vt. ff. de publi. l. sed si res. z insti. de offi.
iudi. §. si. z de offi. or. c. l. in. vi. Et idem si dicat
arstat. ff. de acqui. here. l. i. Et idem si testator
dicat cedo vt. ff. de do. l. pen. cum glo. z. l. i. C. de
consti. peccu. Ex quibus infertur incidere re
gula qd omne verbum includens dispositione
executionem dispositionis. videtur ee directu
qd tene menti. Quid de verbo detur z restitua
z clarum cum debeat recipere de manu alteri
dicitur substitutio breuiloqua. Secus si testa
tor dicat ego do. Ego distribuo quia tunc eius
habeat plenum significatum magis dicitur di
rectum qd coe facit quod no. in. l. quotiens. C.
fa. her. Mas dare directu significatu. §. sic itaqz
insti. de actio. Ites quid de verbo remaneat di
cit bal. qd comune. vt. l. si cu. an. C. de dona. an
nup. z idem qd sit verbus comune deueniat fz
bal. in. d. l. si. licet in. c. d. c. Raynūtins dicat
qd est directum. Quid de verbo adueniat dic
idem. vt. ff. de solut. l. penul. quid de verbo suc
cedat dicit bar. i. d. l. centurio qd e comune. l. no
tantum de fideicom. liber. Sed bal. in. d. l. si. di
cit qd e aduertendum an referatur ad bona z sit
coe vt si dicatur si filius meus decedat. Titius
in bonis meis succedat Secus si referatur ad p
sonam vt succedat filio meo. Et si principalr
testator disponit circa personam. sed secunda
rio circa bona erit directum. nam per obliquu
non succeditur filio. sed testatori. l. quo heredi
§. cum filie. de vulga. z pupil. Et idem dicēdus
e de omnibus alijs verbis comunibusqz sin
gulariter tene menti fz bal. in. d. l. si. Illud cer
tum est qd verbum instituo e verbum directu
quia talis modus significandi e zc. vt in toto
titulo de heredi. insti. quandoqz tamen instituo
appellatur pretoria substitutio. l. qrebatur de te
stamento mili. Et idem de uerbo hereseito. qa
e directum siue exprimat tacite itelligatur. l.
fi. C. de here. insti. l. i. ff. de heredi. insti. in fi. facit
glo. in. d. l. verbis eo. tu. dum dicit qd dubia insti
tutio interpretat directa de perse. Quid de ver
bo dñs esto dic quod e directum. vt. l. his ver
bis de here. insti. qz uerbum dñum siue domi
num directum significat. l. i. si ager vecti. vl
emphi. pe.

Seqtur glo. Et. B. filio mentecapto siue furio
so instituto substituitur borhu fratre suu.

Hic debet tractari de substitutione exēpla
ria de qua plene per ang. z. d. meos. Raf. z Jo.
in. l. ex facto. ff. de vulga. z pupil. per Ly. bal. et
Saly. in. l. humanitatis. C. de imp. z alijs sub.
z substitutio exemplaria uocatur qz fuit intro
ducta ad exemplum pupillare substitutionis i
sti. de pu. sub. §. qua ratione. z. d. l. humanitatis
z voluit bar. in. d. l. ex facto in. ij. coll. quapro
pter infert bar. in versiculo qro. scdo cum insti
tutio exemplaria sit introducta ad exemplū pu
pillaris. videndum est in quibus contineat z i
quibus disconuēiat per que. v. principaliter sūt
examinanda. Primo qualr pueniat in ca. pdu
cente. Secundo qualiter in materia pducibili
hoc e vtrum oia que reguntur ad exemplaria
Tertio qualiter in modo pcedendi conueniat.
videlicet qz substitutio exēplaria possit fieri ta

cite z expresse sicut pupillaris. Quarto pñ. in
effectu pducto hoc e vtrum casus effectus heat
quos habet pupillaris. Quinto vtrum in pro
ductionis materia hoc e vtrum hisdez modis
finiatur exemplaria sicut pupillaris. Et primo
queritur vtrum iste substitutiones conueniant
in causa pducente z docto. dicunt. qd sicut pu
pillaris fuit introducta quia pupillus non po
terat sibi prouidere per testamentum ita exem
plaria quia mente captus z similes non possūt
sibi prouidere per testamentu. vt. d. l. humani
tatis z in. d. §. qua ratione z sic in ca finali in ge
nere conueniunt quia vtraqz substitutio fuit i
ntroducta ad prouidendum ei qui sibi prouidere
non potest. lz in specie non conueniant quia pu
pillaris fuit introducta ad prouidendum ei q pp
etatem non potuit testari sed exemplaria fuit in
troducta ad defectum accidentis. d. l. humani
tatis. Tertio queritur an conueniantur in ma
teria producibili hoc e an in exemplaria requi
rantur illa octo. de quibus dixi in glo. in verbo
pupillariter z dicendum e qd in pupillari requi
ritur qd sit de liberis z idem in exemplaria. d. l.
humanitatis. Sed aduertat qd in liberis legiti
mis z naturalibus. vel in legitimis tantum co
ueniunt. sed in naturalibus cum non sint i po
testate non potest pupillariter substitui. l. ij. ff. d
vulga. z pu. Sed in exemplaria sic qz in eis no
curatur patria potestas. d. l. humanitatis sed in
spurijs cum non sint noandi filij vt in aucte.
quibus modo natura est. su. §. si. non potest nec
pupillaris nec exemplaria fieri z predicta tenet
bal. in. d. l. humanitatis in versiculo. secudo vi
deamus de personis quibus fit rō qz p
mittitur hanc substitutionem facere ergo z pa
tri in filio naturali per. l. si. C. d. confir. tu. na
tura comunis e vt. l. hof. z. omnibus. ff. de accu
sa. Sed ang. dicit qd illud qd dicitur de legitimis
trū intelligas de arrogatis. non autem de ado
ptiuis. nisi sint adoptiui ab auo quia tunc cum
non eēt in potestate adoptantis non potest ei
exemplarie substitui. l. fi. C. de adoptio. z sequi
tur Joan. quia tali adoptio no debetur legiti
ma. necesse necesse aliquid relinqui ab intesta
to. d. l. si. §. sed ne articulum. z insti. de heredi. q
ab intestato. §. admonendi. Sed. d. l. humanita
tis videtur loqui de liberis quibus debetur le
gitima: dum dicitur qd legitima debet eis relin
qui. Secundo quod dicit bar. de naturalib. no
placet ang. quia imo non potest eis exemplarie
substitui nisi a matre que non sit illustris qm.
d. l. humanitatis vult vt dixi qd sint tales filij q
bus debeat relinqui legitima. sed nullam legi
tima debet filio naturali relinqui. vt. l. vxore §.
pater naturalis. ff. de lega. nec p ma
trē illustrē. vt. l. siqua illustris. C. ad orfici. facit
glo. singularis in. l. i. in p. ad trebel. Sed mihi
magis placet opi. bar. quā vt dixi sequitur bal.
quia filio naturali trū z in vltima voluntate po
test relinqui per patrem iuxta aucten. licz z. l. ij.
z aucten. ibi posita. C. de nat. liber. Unde itelli
go. d. l. humanitatis in his in quibus de neces
sitate debet relinqui legitima quod relinqua
tur de necessitate. vt. l. si plures. §. in arrogato
ff. de adop. Secus si non cogatur relinquer. qz
etiam tunc poterit substituere exemplarie quia

Et p[ro]visio filij vt dicitur in substitutione pupillari in filio ex heredato. l. i. §. i. ff. de vulg. et pupil. Sed licet pater possit substituere exemplarie filio. Non tamen filius potest exemplarie substituere patri vt voluit bar. in. d. l. ex facto versiculo sed quero. an furioso et c. Tertio bar. in versiculo. sed quero iuxta hoc quidam habuerit et c. vult q[ue] si e[st] filius impubes et mente captus et fiat sibi substitutio exemplaria q[ue] infra pupillarem etatem valebit vt pupillaris. vt. l. qui h[ab]et ff. de tutel. postea vero vt exemplaria. d. l. ex facto. et d. l. centurio eo. ti. Sed ang. dicit q[ue] semp[er] valebit vt exemplaria quia dependet a voluntate testantis. l. in testamento militis. Sin aut[em] no[n] dixisset exemplarie tunc s[ecundu]m eum testator videtur mutatus solum defectus etatis. et sic natur[us] accidentis. d. l. q[ui]n. §. primo. Sed hec opinio Ang. non placet. d. Jo. quia non debet considerari voluntas sine dispositio testatoris eo casu quo non adest potestas. Sed in casu predicto non videtur ad esse potestas substituendi exemplarie intra pupillarem etatem ex quo pot[est] substitui pupillariter quia debet cessare potestas p[ro]uidendi p[ro]pter defectum totius nature arg. l. q[ui] habet in ratione sui que r[ati]o sibi locus vendical in proposito si bene aduertatur p[ro] hoc q[ue] exemplaria videtur inducta in subsidium et sic eo casu quo pupillariter non potest substitui. d. l. humanitatis ergo debet cessare ex quo potest. que ro bar. in. d. l. ex facto in versiculo tertio queritur an in pupillari substitutione dixit q[ue] etiam filio emancipato impuberi. et sic non existenti in potestate pot[est] exemplarie substitui si e[st] mente captus vel furiosus. Sed licet doctores transeat cum bar. non tamen placet. d. Jo. Nam tali casu filius non solum prohibetur testari ex defectu mentis. sed etia[m] ex defectu etatis cui testator p[ro]uidere non potest ex quo e[st] emancipatus facti. l. qua etate. ff. de test. et ideo no[n] videtur q[ue] pater tunc possit substituere tali filio exemplarie ex quo p[ro]pter aliud defectum. filius impeditur testari etiam contra ex defectu sine mentis. p[ro] hoc facit quia si pater directo substituere quando e[st] vnicum impedimentum tantum. videlicet etatis ex quo e[st] emancipatus multo minus poterit p[ro]uidere quando sunt duo defectus. facit q[ue]d here. in. §. affinitatis insti. de nup. p[ro] hoc etia[m] facit quia diuersa videtur e[ss]e ratio quando e[st] impubes licet emancipatus. Unde imputandus p[ro] quare emancipauit et sic substituit sibi potestatem substituendi ex quo concludit q[ue] debet inspicere forma. substitutionis. nam si dixerit i pupillari etate talis sit heres infra pupillarem etatem valebit vt pupillaris postea nullo modo valebit ta[m]q[ua]m tempore limitata. vt. l. si ita q[ue] de vulg. et pupil. Sin aut[em] dixerit si filius meus decesserit non sane mentis infra pupillares etatem videtur q[ue] substitutio non habeat effectum q[ui]si deficiat conditio sub qua e[st] facta. nisi dicas q[ue] tunc valeat vt pupillaris et sic ille casus expressus includat et pupillarem infra tempus quo fieri potest vt. l. iam hoc. ff. de vulg. et pupil. Sin aut[em] dixisset substituo filio meo. Non sane mentis tunc infra pupillarem etatem valebit. vt pupillaris postea vt exemplaria. Et ideo esset dicendum si dixisset filium meum instituo et vo

lo q[ue] titius sit ei heres. Nam tunc ex quo e[st] impubes et mente captus infra pupillares etatem valebit vt pupillaris postea vt exemplaria. Quinto bar. in. d. l. ex facto in versiculo quero vtru[m] mater que transiuit ad secunda vota dic[er]e q[ue] mater que transiuit ad secunda vota non potest exemplarie substituere filio. et si iam substituerat expirauit quia requiritur q[ue] tempore quo moritur adsint ea que sunt necessaria ad substitutionem. vt. l. coheredi. §. cum filie eo. ti. et hoc tenet ang. in. d. l. ex facto. Secus dixit i patre q[ue] dixit nouercam filio emancipato et ratio differentie e[st] q[ue] mater transiundo ad secunda vota reddit se suspectam vt. l. lex que tutores. ff. de adm. tu. Secus in patre cuius aius e[st] constantior et p[ro]dit administrationem bonorum per transitum ad secunda vota. l. generaliter. §. negocia. C. de secunda nup. Sed imo dicit q[ue] etiam in matre h[ab]et transiit ad secunda vota. tamen possit exemplarie substituere saltem si peccit curatorem d[omi]nante capto anteq[ua]m transiit ad secunda vota. nam tunc non priuatur successione ipsius filij. vt. l. sciant C. de lega. her. et sit multo minus seruat potestatem substituendi exemplarie cum illa potestas sit potius ad comodum filij. vt habeat heredem q[ue] ad comodum patris ar. eius quod dicimus de pupillari substitutione vt insti. de pupil. sub. in principio. et sic si non priuatur comodum successione quod e[st] p[ro]p[ri]um comodum matris. multo minus dicta potestate substituendi que e[st] potius ad comodum filij et p[ro] hoc. d. l. humanitatis. que in distincte loquitur in distincte debet intelligi. Quinimo sub dubio forte dicit idem si mater non petierit curatorem filio q[ue] nihilominus possit exemplarie substituere. vt. d. l. humanitatis et p[ro] hoc facit licet dicatur q[ue] pater infert iniuriam filio ipsum exheredando. vt. l. an pen. C. de lega. tamen p[ro]pter talem iniuriam no[n] prohibetur substituere pupillari filio. quia e[st] comodum filij. l. i. §. i. de vulg. et pupil. ergo eod[em] modo licet aliquam iniuriam dicatur inferre mater transiundo ad secunda vota. vt habet in §. gregoriana de non eligendo secundo nub. no[n] tamen debet p[ro]pter hoc priuari potestate substituendi ex quo non reperitur iure cautus. nec ob. q[ue] dicitur sibi. administratio bonorum in vita q[ue] filius non debebat educari a pud matrem vt dicit bar. i. l. y. vbi pu. edu. de qua ista concernunt et concernere possunt comodum matris que possit bona filij usurpare que ratio cessat in potestate substituendi per quam p[ro]cipaliter p[ro]uidetur vt habeat heredem vt dixi et ista fuit opi. bal. in. d. l. humanitatis in versiculo ergo an mater que transiuit ad secunda vota: quia non requiritur iure cautus. Nec e[st] verum quia si primo substituit et postea transiit ad secunda vota q[ue] irritat substitutio. vt dicit bar. quia hoc r[ati]o e[st] delictum vt e[st] status diminutio ergo testamentum no[n] rumpitur. vt. l. i. §. exigit. ff. de sc[ri]ptis tab. Item ia[m] facta per transitum ad secunda vota non in fringuntur vt auct[orit]e. d. nup. §. sin aut[em] tutelam in fi. Tu vero dicas primo vt voluit bar. Ang. et Jo. in. l. y. in prin. eo. ti. in fi. in versiculo. item quero ad idem q[ue] dicit de filio ex heredato: vbi voluit bar. q[ue] si pater e[st] ita villis q[ue] non permittitur administratio bo

nozum filij licet possit succedere filio non debet substituere exemplarie et maxime quia talis substitutio conferratur post mortem. tamen dicitur substitutio fit in vita que mater ad secunda vota. vel forte possit dici ut in spici debeat quequam substituerat. Nam si substituit illum quez verisimiliter si filius fuisset habilis substituisset vel alios suos filios sane mentis si haberet vel alium conianctum vel extraneum amicissimum sicut quilibet diligens pater familias fecit. Nec ob. quod dicitur quod non reperitur iure cautum. quia imo satis cautum est eo ipso quod ex mente vel ratione legum. ut patet per predicta quod mens et anima et ratio legalis est ipsa. l. scripta. ut. l. cum mulier. ff. de ma. z. l. facta in fi. ff. ad treb. nec ob. quod transitus ad secunda vota. non irritat iam facta quia intelligitur iam facta. et perfecta omni perfectione. ut. d. §. in autem tutelam in fi. Sed exemplaria non est omnia perfecta quia confirmationem expectat per mortem. ut. l. omnia. C. de testamentis. et sic pendet igitur potest irritari per transitum ad secunda vota. ac etiam bar. in versiculo quinto requiritur quod non sit recasurus et cetera. determinat quod si furiosus. ante furor em esse condempnatus de crimine. Ex quo efficeretur intestabilis non possit sibi exemplarie substitui ut quia effectus est hereticus. l. manicheos. C. de heretic. vel quia deportatur et sic banit? nostri temporis iuxta ea que habentur in. l. i. C. in fi. Item bar. in versiculo septimo requiritur in pupillari quod pater faciat. tenet quod miles potest exemplarie substituere filio et si non fecerit testamentum sibi. ut. l. miles in fi. de testamento mili. Sed ang. in. d. l. ex facto tenet contrarium ex eo quia similes non esse testatus sibi et sic filio non reliquit legitimam quod videtur esse de forma substantiali huius substitutionis ut. d. t. humanitatis non debet valere. non ob. l. miles in de testamento mili. quia aliud in pupillari que in multis difert ab exemplari igitur etc. Sed. d. Jo. dixit quod opi. bar. potest saluari quia tunc saltem tacite ab intestato reliquit sibi legitimam et ultra. l. conficiuntur. §. i. de iure codicil. et ideo debet posse substituere exemplarie ex privilegio militis ex se sine alia expressa institutione ut. d. l. miles in fi. Tu dicas quod indistincte potest substituere miles beneficio militie et non relinquendo filio legitimam quam illud requiritur ut cesset querela. ut. d. l. humanitatis que tamen querela tempore harum legum non habeat locum in testamento militis. l. fi. C. de inoffi. testa. hodie autem potest habere locum predicta quia in testamento militis hodie habet querela. ut in aucten. de hered. ab intesto. §. pe. Quid si furiosus et similes sunt instituti in minus quam legitima et bar. in. d. l. ex facto in versiculo quero quid si furiosus et similes. dicit quod valet substitutio cum possit agere ad supplementum. ut. l. omnino. z. l. scim? C. de inoffi. te. Sed ang. ibi sub dubio forte. tenet contrarium quod de forma substantiali videtur esse. ut saltem legitima relinquatur. ut. d. l. humanitatis et sic a dicta forma non est recedendum. ut l. cum his. §. cum pretor de transac. nec ob. quod possit petere supplementum legitime quia illud non petit ex voluntate patris imo potius contra eius voluntatem. nec videtur exercere hu-

manitatem in filium relinquendo sibi minus legitima et per hoc videtur glo. in. d. l. humanitatis que dicit ad minus legitima debet eis relinqui pro etiam facit quia sicut non potest exemplaria fieri exhereditatio licet teneat testamentum et possit agere ad supplementum sicut exhereditatus potest agere querela per hoc facit quod illud ius agendi ad supplementum fuit subrogatum loco querelae. l. oio. z. l. si quis in suo. C. de in off. test. et hoc sequitur Jo. i. d. l. ex facto. Sed saly. in. d. l. humanitatis in secunda colla. in fi. tenet opi. bar. dicens quod olim non sufficiebat quod requirit minus legitima et ita intelligatur. d. l. humanitatis et hoc consideravit ibi glo. in verbo legitima sed hodie sufficit quo ad exclusionem querelae sed agatur ad supplementum ut. C. de inoffi. testa. l. se mus in prin. z. §. replectores Sed licet credendum opi. bar. servari in practica propter eius auctoritatem tamen de iure veritatem credo Ange. licet possit institutus in minus legitima agere ad supplementum tamen illud supplementum non habet a testatore sed a lege ut in aucten. de nup. §. optime. Sed. l. humanitatis voluit quod legitima portione eis relicta et ita dicit ibi tex. Cum ergo hic imponatur parentibus de necessitate quod debeant legitimam relinquere unde minus relinquerat quia verum est dicere quod ipsi non servauerunt ea que a lege eis imponuntur licet eorum defectus suppleatur a lege. ergo substitutio nulla ut. l. cum his. §. si pretor de transac. forma non servata etc. si actus est favorabilis ut. l. qui Rome. §. flavius de verbo. ob. Querit bar. in. d. l. ex facto in versiculo. viij. queritur impupillari requiritur additio hereditatis etc. An requiratur additio hereditatis in exemplaria et determinat quod si est solus filius institutus in potestate constitutus existentia sui heredis confirmat dictam substitutionem ar. l. fi. §. primo. de cur. fur. Sin autem non erat in potestate sui vel si erat impedita. tunc reperit quod per procuratorem eius petatur bonum. post. ut est casus. §. cum heres insti. ad treb. Item bar. in versiculo quero utz in vulgari expressa facta furioso die quod si tempore quo facta fuit substitutio vulgari ille si erit furiosus non continet tacitam exemplariam. Secus si illo tempore fuit furiosus ar. l. qui. z. l. si predia. ff. de rebus eorum dicit ut ibi per bar. Demum bar. in versiculo quero utrum in expressa pupillari contineatur tacita exemplaria. dixit quod in expressa pupillari si est facta cum limitatione temporis si potest valere iure pupillari usque post tempore pubertatis omnes eius. l. si ita quis de vulg. z. pupil. Si vero est facta sine limitatione temporis et impuberi in potestate valebit iure pupillare. postea vero exemplarie de quo vide in simili quod dixit bar. et Ymol. in ij. in prin. de vulg. z. pu. de quo dixi sicut Ymo. in glo. in verbo pupillariter. De inde bar. in versiculo z. quero pone quod aliquis non est mente captus. Querit an si quis non est mente captus sed mutus et surdus et furiosus vel prodigus an possit eis exemplarie substitui et bar. ibi tenet quod sit ar. l. pen. C. de cur. fur. cum simi. Sed An. in. d. l. ex facto tenet contrarium quia non potest exemplarie substitui nisi mente capto. l. ex humanitatis. Sed. prodigo muto surdo vel furioso ex im-

petratione principis tantum modo vt . d.l. ex facto. z sic ad supradictos. d.l. humanitatis nō debet extendi. vt. l. si furiosi. C. de nup. Tu sic fm Jo. q. de furioso non ē dubitandum qz hodie ē eidē de iure potest substitui ut ē tex. cū gl. singulariter in. l. i. §. i. C. decur. fur. in verbo cōstituo z idem in surdo z muto z pdigo quia in fauorabilibus z quando proceditur ex humanitate statutum in mentecapto. vt. d. l. humanitatis extendit ad omnes supradictos vt. l. illō de sacro. fan. eccl. pro quo facit quod no. bar. n. l. si constante in pn. fo. ma. in versiculo nono quero. Itē bar. in versiculo itē iuxta hoc quero vtrum mater determinat qz in casu. d. l. ex facto. mater preferri vt tenet glo. insti. d. pu. sub. §. qua ratione: quia parentes debent substituere filios mentecaptos alias eius fratres quibus deficientibus potest quoscunqz voluerit substituere z idem tenuit Rico. de mate. idē bar. in versiculo qd dixi qz pater pōt substituere i vnu ex filiis determinat qz pater possit vnus ex filiis furiosi substituere debet tamē alios vlt exheredare vel preterire cū cā vel istituere i re certa al testm possit querelari ptra. d. l. humanitatis licet ang. in. d. l. ex facto faciat dñam inter fratres mentecapti. an sint oēs sapiētes vel non tamen in casu nostro non ē differentia: vt d. l. humanitatis pinctū vero an alij sint et instituendi vel exheredandi. Jo. ibi tenet qz non quia sufficit vnus substituere. vt. d. l. humanitatis licet pater mentecaptus hoc forte non possit ar. l. papi. §. sed nec impuberis de inoffo te. sicut etiam pater in exemplaria preterire matrē mentecaptā licet pater mentecaptus nō possit vt. d. §. nec impuberis z. c. si pater de testamētis in. vi. z etiam voluit bar. in. d. l. ex facto in versiculo iuxta hoc quero vtrum mater possit preteriri z consuluit alijs fratribus ex filiis emancipati quia frater diues cogetur alere tantum in opem: vt. l. qui filium vbi pu. edu. debeat. z hāc opi. fuit secutus Ricar. mal. quā fundatur fm d. Jo. in. d. l. humanitatis. sed opi. glo. ē cōmunis. nec ob. d. §. sed nec impuberis quia loquitur ipupillari z nos loquimur in exēplaria que est introducta humanitatis causa sed non eēt humanus alios pūare vel sine causa exheredare. vt. l. ij. z. iij. ff. de inoffi. te. tu dic qz opi. glo. et bar. seruaretur in praticā ppter eorum auctoritatē non forte de iure verior ē alia opi. qz lex humanitatis concordat expresse qz possit vnū vel oēs filios furiosi substituere. igitur. l. cum firmatur quia in alio a grauat quia si demēs non haberet filios sed fratres opus est qz oio saltim vnū ei substituatur qz non est in pupillari. nec etiā demēs si saperet ad hoc cogere. igitur arg. l. euz qui in prin. de iure iurā. Et ē sciendum qz bar. in. d. l. ex facto in versiculo. item qd dixi qz pater debet substituere vnus ex filiis et cetera determinat qz pater debet substituere fratres consanguineos vel vtrūqz coniunctos alias querelabitur vt. l. fratris. C. de inoffi. te. salti respectu matris que non potuit vterinuz preterire. sed fm Jo. in. d. l. ex facto hoc videtur cōtra. d. l. humanitatis que permittit vnus ex fratribus substituere. nec distinguit si sit panguineus vel vterinus coniuncto. d. §. sed nec ipu-

beris. nec ob. auct. itaqz. C. coia de successi. que distinguit vterinos ab vtrūqz coniunctos qa illa loquitur in successione ab intesto. sed cāus noster ex testi igitur zc. Sed profectio. d. l. humanitatis aliter in illis verbis quia querela ad id qz mihi non pbat. nam ille tex. vult qz parēs cogatur filio mentecapto cui substitui reliquere legitimam z sic non potest eum exheredare nec exheredato facere exemplariam substitutōnem vel pupillares possit. vt. l. i. §. i. de vulga. z pu. ad hoc ne testamentuz paternum possit per mentecapto qrelari vt p̄sibi tex. quos voluit ei substituere vt occasione huius substitutōis ad exemplum pupillare nulla querela contra testamentuz eorum oriatur intelligitur sed testamentuz patris vel si eēt si intelligeret de testamento exemplari tunc etiam respondeo qz nō pōt querelari. licet aliquis sit preteritus quem si filius fecisset testamentuz per se non posset preterire vt ē in matre quia isto casu diceretur testamentū patris vt. l. papi. §. sed nec impuberis de inoffo testa. z sic erit conformis cum pupillari z non discrepabit ab ea. vt ista ē regula i. d. l. humanitatis. Item bar. in versiculo vltimo quero vtrum substitutio exemplaria excludat qz oibus casibus z oibus illis casibus excludatur ille per lone per tacitam exemplariam quia iudicatur a pari. vt. d. l. humanitatis. Et aduertat qz bar. in. d. l. ex facto in versiculo vltimo qz ro pōe qz filius furiosi dicit qz si pater vltis substituit vnū z mater prudens alium qz preferatur substitutus matres quia patri ē adempta administratio filij ergo intelligitur adempta in filio z in tutore. vt. l. is cui bonis. ff. de testamentis alias autē aut filius ē in potestate z preferatur in bonis aliunde quesitis substitutus a patre. alias autem substituti admittit arg. l. ex facto la grande de herede insti. Sed ang. i. d. l. ex facto z in. d. l. ij. eo. t. dixit qz licet p̄ sit vilis tamen potest filio substituere quia non ē interdicia sibi administratio secus si eēt administratio interdicia. vt. d. l. is cui bonis de quo dic vt supra dixi in illa questione quando mater tranliuit ad secūda vota z dixi in glo. in verbo pupillare. nec etiam placet. d. Jo. qz bar. dicit quando habet eum in potestate qz preferatur substituit a patre quia ē ptra. l. humanitatis. naz illa. l. non considerat paterna potestas. nam in exemplaria. ita mater sicut pater potest facere substitutionem z forte hoc est verius per intellectum. aduertat tamen secundum eundem. d. Jo. qz substitutus a matre ita demū potest admitti si iam pater precesserat filium. Sin autem filius precesserat non pōt substitutus a matre succedere qui non solū per demētā phibet testari sed etiam quia est in potestate patris. vt. l. que in potestate. ff. de testis. Et aduertat qd bar. in. d. l. ex facto in versiculo quero si auus dedit vnū substitutus. dicit qz si auus qui hēt nepotem in potestate mentecapto dedit vnū substitutum qz preferatur substitutio a matre argu. l. ij. eo. ti. siue etiam non habeat in potestate z tunc preferatur substitutus ab auo per ea que dixi supra in versiculo quero vltimo pone qd filio furioso per easdem ratōes quia in tali substitutōe nō attenditur ius succedendi qz mater

habeat potentius q̄z aucten. defuncto
ad tertul. Q̄d patet pone cuz filius furiosus ha
beat filios qui preferuntur omnibus alijs suc
cessoribus tamen potest ei fieri talis substitutio
Quero si furioso ē facta substitutio z interim
resipiscat z postea reincidat. z bar. in. d. l. ex fa
cto in versiculo quinto p̄ncipaliter quero qua
liter ista substitutio finiat̄ dicit q̄ talis substi
tutio durat quia talis substitutio cessauit. nō at
fuit finita. vt. d. l. humanitatis. facit. l. pen. C. de
cur. furio. Nec ob. d. l. ex facto dum dicitur q̄
extinguitur quia ibi loquitur quando a princi
pe impetratur. Sed tu dicas fm. d. Joā. q̄ ille
tex. non ob. nam appellatio dicitur extinguere
p̄nūciationem. vt. d. l. i. in fi. ff. ad turpill. durā
te appellatōe z sic impedimento z sic non ea fi
nita. vt. d. l. i. in fi. comuncta. l. furti. §. i. §. i. ff. de
infamib. Secūdo ex dictis bar. in. d. versiculo
no. q̄. d. l. humanitatis habet locū in furioso de
mente muto surdo z prodigo. nam loquitur d̄
muto z surdo. d. l. ex facto z. l. humanitatis ve
nit ad interpretationem. d. l. ex facto. ergo debz
itelligi omni casu quo loquitur. d. l. ex facto vt
in auct. vt. fra. filij. §. i. igitur zc. No. etiam q̄ ibi
dicit bar q̄ si furiosus fecit testamentum z so
lēne ante furorem q̄ lz postea efficiatur furio
sus q̄ non potest ei exemplarie substitui. Que
ro quid si furioso nascitur filius z bar. in glo.
Itē quero quid si furioso nascatur filius q̄ i
telligatur de filijs naturalibus qui non potest
substitutionem si super nascuntur vt hic quia
furiosus non potest habere filios nisi natura
les. vt. l. heredibus. ff. ad treb. Sed mutus cum
posset contrahere matrimonium. vt. l. mutus.
ff. de iure do. intelligatur etiam de naturalib?
legitimis sed non placet. d. Jo. quia imo furio
sus posset habere filios ante furorem si an cōtra
xerat matrimoniū. vt. l. pater furioso. ff. de his
qui sūt sui vel alieni iuris. Secūdo dicit. d. Jo.
q̄ naturalis tantum non videtur rūpere sub
stitutionem exemplariā quia non possent testa
mentum patris impugnare. licet eēt preteritus
vt. l. i. in principio cum glo. sing. ff. de contra
tu. ergo non videtur posse rumpere substitu
tionem predictam factam ab ano. Quinimo ē
de iure codicis. etiam non stantibus liberis nō
potest insolidum institui. vt. l. humanitatis. C.
de naturalibus liber. Tu autem potes conco
dare opiniones. aut tempore substitutionis fu
riosus habeat vxorem z tunc credendum est i
tellexisse de legitimis z naturalib? vnde tunc
naturalis tantum non rumpet substitutio
nem. z ita itelligat̄ opi. d. ioā. per iura sua. aut si
habeat vxorem z tunc testator z lex intellexit d̄
filijs quos dictus furiosus posset habere. Sz
ipse non potest contrahere matrimoniū qz de
ficit sensus. vt. l. furiosum. C. qui testa. fa. poss.
z. l. nup. de reg. iur. Item intellexit de filijs na
turalibus. vt. d. l. heredibus z tunc tali casu na
turalis tantum rūperet talem institutionē z ita
intelligatur opi. bar. Quero an prelegata veni
ant in tali substitutōe exēplariā z bar. i. l. mar
cellus. §. quedam. ff. ad treb. dicit q̄ sic cum sit
facta ad similitudinem pupillaris. vt. l. humā
tatis. C. de impub. Sed in pupillari veniunt p̄
legata. vt. d. l. ij. pater in principio ad. l. falcidī.

z. l. sed si plures. §. ad substitutos. ff. de vulga. z
pupil. igitur zc. Aduertendum. z. n. q̄ dicit mē
tecaptus z furiosus fuit heres institutus z sibi
facta substitutio ergo ei^o curator qui infurio
so z pdigo id eēt legitimus vnus ex agnatis z
sic furioso z pdigo ē cura legitima. sed in mē
tecapto erit datina. vt. insti. de cura. §. qui furio
si qui curator debet petere possessionem heredi
tatis fm tab. z sic de iur. pretorio vt ē casus no
tabilis in. l. cum heres instituta ad treb. et sic ē
vnus de casibus in quibus ēt ē necessaria etiaz
bo. poss. z sic succedere per remediū pretoris.
Secūdo casus ē in. l. posthumus in principio
ff. de instituto testō te. nec aliquo modo de iure
civili adire pōt. Tertius casus ē in quo etiā bo
die est necessaria bo. poss. in. d. l. posthumus ver
siculo idē zc. quando filius iam natus ē prete
rit^o quia i eo sunt instituti venientes ab intesta
to z filius viuo patre decedat. nam clarum qd
statim testamentum fuit nullū sed de iure pre
torio reconualescit vt ibi. Quartus casus. §.
non tamen insti. quibus mo. testa. infirmā. z ibi
dixi z in. l. qui liberis. §. testō de secundis tab.
Quitus casus ē in. l. ij. §. si sub conditione sz
tab. facit. l. si quis instituat̄ la grande de here.
insti. Sextus casus quando filius preterit^o ap
probat testamentum expresse. vt. d. l. filio prete
rito fm intellectum cōmunē z ibi p̄ bar. Septi
mus casus est quando filius preteritus tacuit
scilicet in iure dicendi nullum. tūc de
iure pretorio tantum approbatur testamentus
vt. l. si impubes. §. si. z ibi glo. z bar. ff. ad mace.
sed illo casu ille filius preteritus potest abuo
care bona ascripto etiam de iure civili. l. per su
um. C. de iure de lib. z scriptus non tenetur re
stituere fructus quos percepit ex negligentia n̄
petentis z habet titulum institutionis facit no
tata. in. l. fideicommissariā. z. l. mulier. §. alia causa
ad treb. Octauus casus in. l. sub conditione. ff.
de condi. insti. z. l. restituta. §. si in vanda. ff. ad
treb. Nonus casus ē quando filius institutus
negat se heredem de iure civili tūc. solū de iure
pretorio potest agnoscere. d. l. si vni facit quod
no. bar. in. l. in. l. nec his. §. i. de acqui. here. De
cimus casus ē si tacuit filius suus. vel alius in
stitutus per. xxx. anno. l. licet. C. de iur. de liber.
vt qz impedit^o fuit adire tūc utilis z necessaria
videtur sibi bonoz possessio vt no. bal. in. l. i.
in Rubrica. C. qui admitt. Quod tñ intelligas
si nō sit ali^o in eodem gradu. vt ē cāus. in. l. i. §.
sciēdū. ff. de succe. edicto. Undecim^o casus est
si hereditas deferatur infanti possūt deuenire
amici z petere bonoz poss. tūc infans moriens
transmittit dictam bonoz poss. vt no. glo. in. l.
si tutor. ff. de bonoz poss. qz fieri non possz de
iure civili qz hereditas extranei non addita nō
trāsmittit. l. i. §. i. nouissimo. C. de cad. tol. Duo
decimus casus ē si quis ē absens z vagatus p̄
modū. possūt amici petere bonoz poss. p̄ absē
te quam absens tūc transmitteret moriens si p̄
tor viuisciēter cognoscēs illum absentem z
de trahit bo. poss. pro dicto absente vt ē cāus
si qs est absens z dubitat de viribus heredita
tis potest constituere procuratorem ad penten
dam bo. poss. qz petita poterit procurator se in
formare. vtrū hereditas sit soluendo vel non.

ar. l. ij. §. acq. rere. ff. de bono. poss. q. non posset
 de iure civili. l. paulus. de acq. here. Quartus de
 cimus casus e si ex aliquo statuto vel ordina-
 mento alicuius marchionis vel domini succes-
 sio pter ius cōe dferat alicui⁹ d3 petere bo. pos.
 nec alr pōt adire sic videm⁹ i pretore. l. i. ff. de
 bono. pos. ita dicit bar. in. d. l. i. in fi. z vide bal.
 z Imol. in fi. in. l. lex duobus in fi. de vulga et
 pupil. q. procederet nisi ille Marchio eēt vica-
 rius pape vel imperatoris. vt sunt Marchio-
 nes Ferrarie. z Marchio Mantua. vt dic an-
 ge. z Imol. ij. l. v. in princi. de verbo. ob. z. xv.
 ē i casu. l. ij. de inoff. te. C. quando illa mater ē
 mortua in puerperio facit quod no. in. l. sed cū
 patrono. §. i. in verbo fundatur. ff. de bo. poss.
 dum allegat. d. l. ij. X. vi. est quando tutor non
 potest adire hereditatem de iure civili p pupil-
 lo. l. potuit. C. de iure. de liber. q. petat bo. poss.
 vt ibi no. in. l. tutor. de bono. poss. X. vij. casus in
 l. qui. se patris. C. vnde lib. X. vij. est quando fi-
 lius est institutus z habet substitutum z repu-
 diat quia omnino remanet heres institutus de
 iure civili fm veram opi. vt no. per moder. in. l.
 ij. C. de iur. de liber. z paul. d. c. z Raf. in. l. fili⁹
 heres. ff. de lib. z posthu. ergo filius occupat lo-
 cum de iure. civili ergo substitutus eo iure hñf
 eē non potest. vnde veniet per bono. poss. arg.
 l. ij. §. ergo z ibi bar. z docto. de vulga. z pupil.
 X. vij. casus e qm minor ē institutus; z adijt et
 postea repudiat vt. ff. de mino. l. z si sine. §. Sed
 quod pap. quia substitutus veniet per bo. poss.
 vt no. bar. i. d. l. ij. §. ergo. X. casus ē in. l. pater
 §. si. de capti. z no. glo. z docto. in. l. lex cornelia
 de vulg. z pupil. X. i. casus ē si hodie emancipa-
 tus ptereat cum causa quia tunc necesse est
 vt per contra tabu. z sic de iure pretorio veniat
 vt no. glo. sing. in aucten. de here. z falci. §. ex-
 heredatos. Et istos casus recolligibinc ide vt
 vides. z vide glo. z docto. in. l. certum. C. vnde
 legati z bal. in Rubrica. C. qui admitti. z bar. et
 docto. in. d. l. posthumus z in. d. l. filio preterito
 z bar. in. l. si impubes ad carbo. z quos casus
 tene menti.

Sequitur glo. Item reliquit. T. heredem pro
 parte pure. z. B. eius filios i altera pte subco-
 ditōe i duab⁹ vntijs.

Quando testator reliquit vnū heredem pu-
 realium sub conditione alterius coheredis vi-
 de glo. in. l. ij. post princi. ff. si pars heredi. pe-
 ta. z ibi bartol. bal. z docto. z in. l. plane. la pri-
 ma. §. si coniunctim de legat. primo. vbi barto.
 tol. facit q̄ttuor casus. nam quandoqz loquit⁹
 in duobus heredibus quozū vnus est pro par-
 te institutus pure. Alius sub conditōe pro alia
 dimidia. Secundo quādo sunt duo fideicom.
 quoz vni debet fieri restitutio pure pro parte:
 alij sub conditione pro alia parte. Tertio qm
 mihi legatur dimidia vnus spēi pure z alia di-
 midia legatur ticio sub conditōe. Quarto qd
 in vsufructu. Si mihi legat⁹ alia pars vsufruc.
 sub condi. z Bar. in. d. §. si coniunctim.

Sequitur glo. Et eos inuicem substituit.
 Hic d3 tractari materia substitutionis re-
 ciproce: de qua per bar. z doc. ibi in. d. l. luti⁹

ff. de vulg. z pupi. z per glo. cy. bal. ang. z saly.
 in. l. in testō. C. de testa. mili. Dicitur aut substi-
 tutio reciproca quasi repetita: vt. l. iaz hoc iure
 in prin. ff. de vul. z pupi. de vno. n. in alium repe-
 titur fm vniones. ita dicit bar. in. d. l. luti⁹. Et
 aduertat fm bar. ibi nō ppe spēs substitutiōis
 Sed est quedā adiectio vt dicimus de actione
 de peculio z tributoria zc. vt nō glo. in. l. ij. §.
 cui congruit. ff. de peculio. Sed in. d. l. luti⁹.
 do. 3o. dicit q̄ imo pōt dici substitutio depe-
 lato sumpto vocabulo: qz ista substitutio semp
 habet necesse fieri pluribus z reciproce qd nō
 est necesse in aliqua alia substitutione. Et pro
 forte tex. in. d. l. iam hoc iure. eo. ti. appellatur
 ea tertium gñs distinctū a vulgari. z pupillari.
 z nomen reciproce fuit introductum a. d. l. iam
 hoc iure. que in hoc nō est alibi. Et verbū bre-
 uiloqua fuit sumptū a. l. cū in testō. §. i. de here.
 insti. z nō. glo. in. l. si pater. §. impuber. de vulg.
 z pupill. Ista est regula. Illa dicitur breui-
 loqua siue reciproca quādo in vnā conceptiōe
 verborū plures her. inde substituitur vt patz
 ex precedentibus. Secūdo principaliter quero
 quibus verbis fit z bar. in versiculo secundo
 principaliter quero de quibus verbis fit dicit
 q̄ fit vt vos inuicem substituo. vt. d. l. iam hoc
 iure. vel si dicatur vteorum iuuat vt. l. titius
 z sceius. d. l. ij. ff. de heredi. insti. Item fit per
 verbum deueniatur. vos heredes meos insti-
 tuo z si quis eorum decesserit volo bona mea
 ad alium deuenire quia idem erit. fm Guiel. et
 bar. in verbo deuenire vel peruenire. sicut i ver-
 bo substituo vtrumqz. nam est verbum cōmu-
 ne. vt no. bar. in. l. centurio. de vulg. z pu. z idēz
 voluit bal. in. d. l. iam hoc iur. Quero tertio de
 effectu huius substitutiōis breuiloque. z secun-
 dum guiel. dicit bar. in versiculo tertio principa-
 liter quero qz quando fit in personis impibus
 qz continet tunc duas vulgares quādo vni nō
 potest substitui pupillariter vt. d. l. iam hoc iu-
 re. §. i. z. l. hereditatis. C. de impub. z alijs subst.
 Quoniam continet duas pupillares tantus. vt
 quando fit duob⁹ impuberib⁹ exheredatis: vt
 insti. de pupi. sub. §. non tantū quādoqz cōtinet
 duas fideicomis. tantum vt si fieret in codicill.
 vt. l. sceuola. ff. ad treb. qñqz continet quatuor
 duas vulgares z duas pupillares. vt qm fieret
 duobus impuberib⁹ institutis z in potestate cō-
 stitutis. vt. d. l. luti⁹ secūdo responso. Quando
 qz cōtinet sex vt si dico filios meos impuberes
 instituo. z inuicem substituo. z si decesserint in
 pupillari etate vel postea quādoqz. Itā hic
 continet duas vulgares si non adatur here-
 ditas. z duas pupillares z duas exemplarias.
 z duas fideicomissarias. z vt ibi dicit bar. pnt
 dicte substitutiōes multiplicari dato nūero. si
 hōrum dicendum est vt alibi per eum. Et est
 aduertendum qz dicte substitutiones non pnt
 esse dispari nūero vt puta si sunt duo impube-
 res z tres filij puberes nisi probata voluntate
 testantis. vt. l. in testamēto. C. de testō mili. Ita
 dicit bar. in versiculo sed quero qm hic substi-
 tuo. Et nota qz hec substitutio reciproca conti-
 net substitutiōes generaliter expressas. Sz spe-
 cialiter tacitas. z ideo qz sūt generaliter expref-
 se excludūt matrem. vt. d. l. luti⁹. ita vult glo.

in. d. l. lutiū 7 in. fi. eo. in principio: 7 in. d. l. in
testō. C. de testō. mili. 7 ita 230 in sūma. d. titu
li. licet glo. in. d. l. iam hoc iur. 7 in. d. l. precibus
C. de impub. dicant q̄ continet tacitas que de
beat intelligi tacitas. v3 specialiter vt dixi. Et
idem voluit bar. in. l. i. circa p̄nci. ff. de vulga. et
pu. 7. l. centurio in p̄nci. eo. ti. 7 ita cōmuniter te
netur. Quid si testator habeat tres filios. duos
impuberes 7 tertiu maiorē. 7 eos inuicē sub
stituit: an inter illos impuberes sit et pupillaris
substitutio 7 bar. in. d. l. lutiū versiculo quero
pone quod testator habeat tres filios determi
nat nō fm rōnem. l. iā hoc iure. vt vna deter
minatio respiciens plures vniformiter respici
at qd. non ē verisimile hoc voluisse testatorē
q̄ frater impubes preferatur alteri fratri maio
ri imo videtur inter eos equaliter seruasse vt ar
gu. l. illud in fi. C. de colla. 7 conseruasset inter
eos ius legitime heredit. vt. l. iul. in singulis
de vulg. 7 pupil. 7 istud tenerem licet Guel. et
Raf. aliter dicant dic vt ibi plene per bar. cum
quo transeunt docto. Queritur si testator hēns
filiū. xj. annorū 7 alium aniculu 7 eos inuicē
substituit si persona illius. xj. āno. finiatur pu
bertas post duos ānos. an in persona aniculi
diceret pupillaris 7 bar. ibi in versiculo. S3 po
ne habens plures filios impuberes vnus 7 c.
determinat q̄ sic. qz ab initio fuit in p̄sona vtri
usqz sub hac forma si quis eorum impubes de
cesserit. non tamen intelligatur limitato tempo
re. 7 istud etiam sequitur bal. post vbertum de
torzona. allegat tamen in contrarium. l. si tutor
rei pubic. circa p̄nc. de itel. nō soluit. S3
tu dicas fm 3mol. q̄ ibi datus fuit tutor du
rante absentia. ideo nimirum si definit esse tu
tor deficiente absentia. Sed in casu nostro qa
quo ab initio vterqz erat impubes videt facta
substitutio: si quis eorum impubes decesserit
alter alteri succedat. ideo ni mirum si durat in
personam illius qui transit impubes quia ver
ba 7 mens testantis concurrunt vt voluit bar.
quod no. Item bar. ibi in versiculo. quero vlti
mo duos filios impuberes ad inuicē 7 postea
vnum voluntarie emancipat q̄ expirat pupilla
ris in personas alterius. secus si coacte emanci
pat iuxta. l. q̄ auns. C. de emancip. liber. Nam an
ge. in. d. l. lutiū in vtroqz dubitat. nam l3 vnū
sponte emancipet tamen durabit pupillaris in
personā alterius coheredis a principio ex p̄so
na vtriusqz sit. contenta pupillaris. Licet testa
tor renocet in personam vnus ipsum emanci
pando non perpetua dicitur renocare in perso
nam alterius ar. l. fi. de duo reis. l. tribunus. §.
fi. de testamento mili. Et quia inter ē alterius
pupilli conseruare pupillarem in eius persona
rum pupillaris substitutio censeatur sibi fauor
vt. l. ex tribus de inoffō. test. nec ob. fm eum q̄
substitutio reciproca per modum declaratiōis
concernat duas pupillares 7 per consequens
vna anichilata videatur extincta alia. ar. l. fi. de
accep. quia est verum illud quando correlatie
quod impossibile ē vnus sine altero vel vnū
ēt causa finalis alterius. vt. d. in r̄ibus. 7 i. l. ij.
de indic. vi. toll. Sed in casu nostro fm eū vnū
pupillus non est causa finalis alterius. qz pōt
substitui vni sine altero. Item in iuribus corre

latiuis vbi tolleretur alterum correlatiuum fi
eret iniuria. ei in cuius persona remaneret. S3
in casu nostro non fieret iniuria imo fauor im
peditur. 7 sic non ob. fm eum. l. alteri. ff. de ad
mi. lega. quia in casu nostro loquimur de fauo
re ibi de grauamine. Sed 3o. tenet opin. bar.
maxime per. l. tribunus. §. fi. de testamento mil.
nec videtur per ange. bene responsū ad. d. l. al
teri quia etiaz ibi ē fauor alterius coheredis q̄
sibi remāeat prelegatū. 7 tamen non remanet p̄
ter reuocationem alterius ex eo quia respectie
erat. facta sic ergo 7 in proposito cum respectie
iur. presumptione fiat reciproca contineatur
vna pupillaris ppter aliam q̄ patet quia si so
lum a principio in personam vnus potius sit
fieri pupillaris illa reciproca non continuisset
aliam pupillarem. vt. l. iam hoc iure de vulga.
7 pup. merito. Si a principio stante qualitate cō
tineatur pupillaris in personam vtriusqz. 7 sic
vnā per alteram respectie videtur facta si fa
cto voluntario testatoris reuocetur vna intel
ligitur etiam reuocata alia ar. d. l. alteri que op
time facit ad propositum. Sed in hoc dubito. i
mo forte de iure verior ē opi. ange. per iura sua
7 per. d. l. alteri. nec est bona responsio 3o. q̄
licet esset fauor alteri heredis cui p̄dictū fuit
prelegatum 7 postea ademptum. quia ille cui ē
prelegatus. non haberet plus altero cum testa
tor voluerit facere equalitatem. Sed i casu no
stro ē fauor vtriusqz q̄ in persona illius pupil
li vt dret substitutio pupillaris primo ut heat
heredem secūdo substituti vt succedit fratri ex
pupillari 7 sic directo vt penitus excludat ma
trem 7 alios vt. c. i. de testamentis in. vi. cogita.
Dixit in super ang. q̄ vbi pater ē coactus emā
cipare filium q̄ non videtur q̄ conseruari de
beat pupillaris in persona alterius retenti i po
testate quia hoc tenderet ad cōmodum ipi filij
que fuit causa emancipationis: 7 sic non vide
tur q̄ debeat conseruari cōmodū ipsius filij
compellentem patrem emancipare. Sed tu dic
fm 3o. q̄. d. bar. videtur verius per ratōes su
as. Nam in conseruatione talis substitutionis
debemus considerare mentem testantis q̄ non
debet presumi mutata ppter defectum nō vo
luntarium contingēs ar. l. fideicomif. §. si rē de
lega. ij. 7 sic non debet in hoc attendi factū co
gentis patrem emancipare quia ab ipso non d
pendebat potestas conseruandi substitutiones
Sed ab ipso patre cuius voluntas nō presumi
tur mutata per talem coactionem. vt dixi. Nec
ob. is cui contra tabu. de vulg. 7 pupil. quia ibi
filius impugnabat testamentum paternum. iō
dignus non erat habere cōmodum ex eo q̄ au
sus est impugnare. sed in casu nostro nullate
nus impugnabit testamentum licet cogeret pa
trem vt eum emanciparet q̄ facere poterit. l. per
mittente vt in casibus nota vt. d. l. nec auns. et
istud mihi placet. Item bar. ibi versiculo que
ro quid econtra si ab initio dicit q̄ si ab initio
erat in equalitas quia vnus emancipatus. 7 ali
us in potestate 7 postea illum emancipatum re
adoptauit q̄ non valet dicta substitutio. vt pu
pillaris quia non valebit ab initio. nec ob. l. ij. §.
extraneum de vulg. 7 pu. quia ibi apparet d̄ mē
te testantis qui substituit expresse pupillariter

licet militis et hoc in d. l. lutius. sequitur Jo. et Ang. qui ex hoc dicit quod si testator habet filium legitimum et naturalem et alterum naturalem tantum et eos inuicem substituit vulgariter pupillariter et per fideicommissum. ut quotidie faciunt tabelliones. quod si postea pater legitimauit naturalem quod tunc etiam in persona eius continebitur pupillaris considerato quod de pupillari sibi expresse testamento puidit ar. d. §. si extraneus. Secus si simpliciter eos inuicem substituit. Quero si bar. in versiculo sed pone quod habeo duos filios impuberes: et unum instituo quod si quis habeat duos filios impuberes. et unum instituat et alium exheredet et eos inuicem substituat. an contineatur etiam vulgaris in persona instituti. et bar. determinat quod sola pupillaris continetur siue est defectus in persona siue in materia in super verbum quod respicit plura debet illa uniformiter determinare. ut l. si legatarius i fi. et hoc facit. l. in testamento. C. de testamento militi. Ubi non sufficit ad esse potentiam nisi sit de iure communi. Demum ibi bar. in versiculo pone habere duos filios unum impubere alium puberem. sed furiosum. et eos instituit et dixit quod si eos instituo et ad inuicem substituo an contineatur in persona unius vulgaris et pupillaris: et persona alterius exemplaria. et quid dicit quod non quod sequitur bar. quia istud verbum substituo non respiceret uniformiter dictas personas contra. d. l. iam hoc iur. quod d. Jo. dicit forte verum nisi constaret quod in persona furiosi voluit substituere et post additam hereditatem quod tunc etiam in personam alterius continetur pupillaris ut d. l. in testamento cum ibi no. Quinimo plus videtur quod si hoc non constet de modo furiosus non habeat liberos: ex quo substitutio ipsa exemplaria tunc est similis ipsi pupillari et haberet eisdem effectus. quia tunc videtur testator voluisse quod in persona pupilli contineatur pupillaris in persona furiosi exemplaria. Cum vulgaris pupillaris et exemplaria parificetur et una ad aliam dirigatur. Lex facta est vulgare et pupillari. Nec obstat quod in multis differant quia satis est quod regulariter equiparetur et saltem in casu in quo queritur arg. no. ibi per Jo. and. in cap. translato. de consuetudine et in c. non potest per glo. de preben. in. vi. utraque substitutio trabetur ad bona filii. unde cum quaeritur et aduertat. quod bar. in versiculo quero utrum equalitas portionum quod equalitas portionum non impedit substitutionem. Reciproca per. l. si plures cum ibi no. cum l. seq. de vulgare et pupillari. Item bar. in versiculo. sed quod circa hoc de pulchra questione dixit quod si sint due institute in re certa: et duo masculi vniuersaliter et postea dixit heredes meos inuicem substituo quod solum masculi qui inuitantur ad portiones hereditarias substituti cum tales substitutio videatur facta per portiones hereditarias. d. l. si plures et sic patet quod mortuo uno masculino non limitabuntur femine. Nam ang. dicit quod ab obitu masculis mortuis inuitabuntur femine. argu. l. coheredi. §. qui discretas de vulgare et pupillari. et si licet licet non sint heredes ex quota. tamen huiusmodi accrescendi repudiantibus masculis. iuxta no. in l. quotiens. C. de heredi. instituti. et pro hoc facit. l. paulo calimacho. §. de lega. iij. per quas

l. videtur quod ipse filie excludatur masculis extantibus. tamen eis mortuis in vitate eius per substitutionem presertim cum in dicto casu sint heredes ex quota. Et etiam aduertendum est secundum Imol. quod si est una femina tantum instituta in re certa et unus masculus in vniuerso. sed postea dicat heredes meos inuicem substituo. tunc necessario inuitabitur illa femina ex illa substitutione ex quo alius non possit inuitari ar. l. si. et ibi bar. ff. ad trebellianicam. l. si duobus in p. et §. i. et ibi per glo. et ibi dixi de vulgare et pupillari. Et aduertendum quod bar. in versiculo. Sed pone quod instituo duos impuberes. et dicam si quis eorum non erit heres eos inuicem substituo quod non continetur expressa pupillaris sub ista expressa vulgari quia non est mere breuiloqua alias excluderet matrem ut supra. d. e. et cum hoc tractant doctores. Demum bar. in versiculo quod ut substitutio breuiloqua continet directas tamen substitutiones et non fideicommissarias nisi in testamento hoc dixerat ut d. l. iam hoc iure ibi ut garem tantum. Tu vero concludas si d. Jo. ex legibus tamen allegatis per bar. quia aut ista substitutio fit in codicillis et nulli dubium quod comprehendit fideicommissariam quod dicte valere non potest. ut l. sceuola. ad trebellianicam. ut no. in l. verbis de vulgare et pupillari. et est ratio ut dixi quia tunc ab initio non potest comprehendere vulgarem eius illa sit substitutio directa datur hereditas quod in codicillis. aut fuit facta in testamento aut dictus eos inuicem substituo vulgariter et pupillari et per fideicommissum. et tunc nulli dubium quod continetur fideicommissaria per expressam voluntatem. interdum vero dicta verba non adiciuntur. et tunc aut dicta breuiloqua fit simpliciter si est dictum denotante tractum de futuro tempore puta quia simpliciter dixit eos inuicem substituo ut si quis eorum heres non erit inuicem substituo tunc hoc secundo casu solum casus vulgaris exprimitur tunc fideicommissaria non comprehenditur sed solum vulgaris si facta sit personis imparibus alias poterit continere etiam pupillarem. ut d. l. iam hoc iur. versiculo sed si aliter ibi vulgarem tantum casus. Aut est apposita de notans tractum temporis ut puta si dixit suis eorum decesserit sine liberis eos inuicem substituo tunc quod cadit in compendiosam que tunc videtur recipere facta et ipsa compendiosa sui natura comprehendat vulgarem adueniente casu vulgaris. Item pupillarem adueniente casu pupillaris. Item fideicommissaria post pupillarem facta. ex quo facta est per verbum commune et sic actum etiam ad obliquum ut in c. Raynūtius de testamentis coniuncto. c. si pater eo. li. in. vi. merito tunc continebat fideicommissum. nec ob. si dicitur potuit a principio valere iur. directo et vulgare. ergo postea non obligatur. ut l. verbis civilibus. et l. in pupillari cum ibi no. ff. de vulgare et pupillari. quia illa regula procedit quando a principio potuit iure directo post additam hereditatem. facit quod non. bar. in l. centurio in. iij. q. principali iuxta si. Item illa regula procedit quando fuit facta per verba directa civilia secus si per verbum commune directus non civile. ut d. c. raynūtius et c. si pater de quo dixi in d. l. centurio. Ultimo bar. ibi in versiculo quidam habens

duos filios ex vna vxore. voluit qd si quis haberet quattuor filios duos ex pria vxore 7 duos ex secunda 7 eos pariter instituit 7 inuicem substituit. 7 si vnus repndiat. 7 non alter tatus vtrūqz coniunctum. Sed omnes pariter admittentur qz p̄ parē habet affectionem. vt. in. d. l. iam hoc iure 7 etiam tetigi i. l. cohered. §. qui distractas eo. ti. 7 assignat rationem qz dicta substitutio videtur subrogari loco iuris accrescēdi. vt. d. l. q. discretis facit. d. l. titio 7 meuius. §. Jul. de lega. ij. Cum ergo si non eēt facta substitutio venirent omnes per ius accrescēdi cū portioni accrescat p̄ rata. l. si totam de acq. her. l. si ex pluribus de suis 7 legi. Ideo eodem modo veniunt ex substitutione. Sed licet imo hoc teneat tamen hoc videtur. sed ea que nota. bar. in. l. si intesto cum ibi no. per docto. de vulga. 7 pupil. Ubi bar. vult qd si vnus ex filiis p̄mi matrimonij alter frater vtrūqz coniunctus fac. auc. itaqz. C. coia d̄ succes. Exclulis penit? alijs fratribus ex alio matr. p̄ creatis. Sed potes respondere qd ibi fuit facta substitutio pupillaribus vni ex dictis filiis 7 non omnib? unde inter se illi alij qbus non ē facta substitutio succedūt alteri ab itesta. ergo non est mirū si vtrūqz coniunctus succedit fratri ex eo matr. sed in casu nostro tractatur de substitutione que fuit facta reciproca oibus 7 sic quilibet cū dicatur substitutis omnibus. 7 sic habet specificas voluntatem testantis. 7 sic preferitur alijs fratribus etiam vtrūqz coniunctis. qui vellent venire iur. accrescēdi vel per ius coniunctōnis vt l. si titio 7 meuius. §. Jul. de leg. ij. Quero iquando sunt aliqui instituti 7 substituti inuicem in q̄tum intelligantur eē substituti 7 Saly. in. l. i. C. de impube. sic dicit aut substituti sunt notati nominibus proprijs 7 appellatiuis simul primo casu veniūt in viriles. vt. l. nō nūqz. ff. ad tre. quod ē verum nisi ex qualitate oneris iniūcti aliquid tollitur. vt. l. quotiens. ff. ad trebel. Secūdo casu aut queritur aut omnes ex substitutione vocentur aut pro quibus vocati veniant. Primo casu si instituti omnes fuerūt discreti vel oēs vocantur. Si vero aliqui discreti aliqui vero coniunctim sunt. 7 tūc prius intelliguntur vocati q̄z disiunctim. vt. ff. de vulga. 7 pupil. l. qui discretas. Secūdo casu quo queritur pro quibus partibus vocati veniant. 7 dic pro quibus partibus instituti fuerunt. vt. d. l. quotiens nisi qualitas oneris. vt ibi alr̄ demonstrat. Tertio casu principali facias tres casus. Aut omnes fuerūt proprijs 7 appellatiuis nominibus vocati. 7 tūc inspicitur qd precedit. vt arg. de stipu. seruo. l. si seruus communis 7 nota. glo. in. d. l. nō nūqz. aut qdam nomibus proprijs. aut quidam appellatiuis tantū. vt substituo titiū 7 sempromium meos fratres vel filios 7 alios meos heredes tunc nominatim nominibus proprijs 7 appellatiuis veniunt ad dimidiam. vt de lega. primo. l. plane la prima. secundū responso. Et nominati proprijs nominibus appellatiuis habebūt inter se portiones hereditarias. vt. l. quotiens. 7. d. l. sed si plures. ff. de vulga. 7 pupil. 7. l. si. C. de impu. 7 ibi vide / gl. 7 doctores. aut sunt nominati noibus proprijs 7 appellatiuis simul. vt puta ei substituo

dictum titium 7 eius coheredes pone titiū fore vnum ex heredibus. Tunc titiū dimidiam habebit. 7 aliam dimidiam coheredes eū qbus concurreret etiam titius vt coheres. vt ar. l. iij. de stipul. seruo. 7 q̄ ang. 7 Imol. 7 quod Ly. Bal. 7 Saly. in. l. qd. C. de leg. in sua qd. lego fratribus sancti francisci capā p̄ quolibz 7 guardia no bibliā qd et Guardianus debet habere capam 7c.

Sequitur glo. vulgariter.

Hic tractabitur materia vulgaris substitutionis de qua plene per bar. in. l. ff. de vulga. 7 pupilla. 7 ibi Bal. Ange. 7. d. mei Raf. Lu. 7 Jo. de Imo. 7 docto. in. l. iij. C. de here. insti. 7 per Joā. de Imol. in. l. si pater. de here. insti. Et pro examinatione dicte substitutionis plura essent videnda. Primo quā dicitur vulgaris: 7 qd sit vulgaris substitutio. Secūdo quotuplex sit. Tertio qualiter 7 quib? verbis fiat. Quarto quid sit eius effectus. Quinto que impediant 7 extinguant effectum ipsius. Et q̄tuz ad p̄mum dicitur vulgaris fm̄ bart. in. d. l. i. in princi. quia a quolibet 7 cuilibet fieri potest. vt dicit Azo in sūma de impub. 7 alijs subst. 7 potest sic diffiniri fm̄ d. Joan. indicta. l. vulgaris substitutio: ē substitutio directa quia a quolibz 7 cuilibet fieri potest nihil habēs specialitatis Secūdo dicendum ē qd talis substitutio ē triplex. quedam expressa: alia tacita: alia partes expressa 7 quedam tacita. de quibus per bar. in. d. l. i. in versiculo. Secūdo principali quero quotuplex est 7c. addas qd not. bar. i simili in. l. p̄toz ait. §. i. de op. no. nū. Et aduertat qd substitutio vulgaris comprehendit duos casus. s. si heres voluerit eē vel non potuerit 7 istud non posse contingit pluribus modis. vt. l. iij. C. de here. insti. probatur quando institutus ē in potestate instituti tunc non videtur sibi prouisus repudiare ex institutione 7 eē heres ex substitutione. iste ē casus in. l. Julianus. ff. si quis cā testamenti. Et hoc queri potest. an substitutio in vnum facta v3 si heres voluerit eē porrigatur ad alium casum si esse non potuerit vel ecōtra. 7 bar. in. d. l. i. ij. coll. versiculo hoc premisso q̄ re. Tenet qd sic allegat. l. gallus. §. 7 quid si tm̄. ff. de lib. 7 posthu. Sed substitutio facta vnu tempus non porrigitur ad aliuz tempus. vt eo. tit. l. si ita. et in. l. si mater. §. primo eodem titulo De tertio quibus verbis fiat 7 bal. in. d. l. i. v̄siculo. vltimus quibus verbis in effectu voluit qd ex parte illius cui fit substitutio sit verbis negatiuis sine priuatiuis. Sed ex parte substituti semper sit verbis affirmatiuis. 7 inclusiuis de quo ibi late per eum. 7 istud induxit bar. in. l. i. §. si prius de op. no. nū. pro sūdamo ad illuz vulgata. q. quibus verbis fiat 7 concipiatur actio confessorio de quo scripsi insti. de actio. §. eque dicendum ē vt ibi. Capiamus quartū v3 quid sit effectus vulgaris substitutionis 7 bar. in. d. l. i. versiculo quarto principaliter quero dic qd sunt quinque principaliter effectus. 7 primus i homine quia intelligitur si heres nō erit v3 mutata conditione alium heredem non fecerit. vt d. l. si pater de hered. insti. 7 insti. de vulgari substiti. §. si. 7 de hoc dicendū vt ibi scripsi 7 p̄ imol. in. d. l. si pater circa quod querit institutus de

cedit ante additam hereditatem non transmit-
tit eam. vt. l. i. §. in nouissimo. C. de cadu. toll. vt
quia e heres extraneus sed transmissit ius deli-
berandi siue sit suus heres vel extraneus. vt. l.
cum antiquioribus. C. de iure. deliberandi. quis
preferatur an heres heredis an substitutus et bar.
in. d. l. i. versiculo dubitat quod si substitutus de-
cessit dixit quod heres heredis preferatur quod licet insti-
tutus non fuerit heres non facit alium heredem quod
ex eius persona alius heres adijt. Et sic cessat
substitutio. vt. d. l. si pater. per hoc videtur casus
C. de his que ante ap. tab. ita ibi tex. duz
dicit aliosque et exponit Ja. substitutos vel
coniunctos et per hoc videtur tex. ff. de acq. hered.
l. si quis filium secundo rursus. vbi illud responsu
ad principium legis continetur. et pro hoc vide-
tur glo. in. l. sed si. p. dote. §. pe. ff. de lega. prescra.
dicendum ergo est secundum bar. quod spectare debemus
ad hoc vt substitutus admittatur quod heres he-
redis repudiet vel alio modo excludat. Tu ad
de quod ad hoc vt heres heredis excludat substi-
tutum e glo. ord. relata ad tex. in. l. qz diu. la. i.
et ibi Bal. et Imol. ff. de acqui. here. et hoc etiam
voluit bar. bal. in. l. iij. C. de heredi. insti. et bal.
in. d. l. cuz antiquioribus et bar. et bal. in. l. si. i. p.
capio. C. de bonorumque liber. et bal. in. l. iij. C. ad oz-
fici. et ang. et Imo. late in. d. l. si paterfa. Sed per
dicta non placent Zinge. respon. quod cum substitu-
atur homini libero et sui iuris nisi excludat
substitutus vulgaris nisi institutus sit heres.
et mutata conditione alium fecerit heredem cuius
potestate intraverit. vt. d. l. si paterfa. et insti. et i-
sti. de vulg. sub. §. si. Sed institutus quod decedit si
mutauit conditionem ergo aperta est via sub-
stitutionis. Preterea opt. Bar. videtur contra-
ria alteri sue opinioni quam posuit in. l. si fili-
heres. ff. de lib. et posthu. vbi quod substitutus vulga-
ris tollit existentiam suam. nec obstat tra-
ria allegata per bar. in. d. l. i. quia in eis heredi-
tas non esset addita. habeatur tamen per addita
cum potestate repudiandi seu abstinendi. Et ideo
quicquid iudicatur quo ad exclusionem insti-
tuti imperpetuum cum vera addita e illud ideo
et cum habeatur per addita vsque quo repudiet.
quinimo per illas conuincitur opinio bar. po-
sita in. d. l. si filius heres vbi quod datio substitu-
tio vulgaris non impedit transmissionem in suo
et etiam in non suo eo casu quo transmittit ad
ascendentes. Sed an dictio substituti vulgaris
tollat suam. nec ne vide per bar. et doct. Raf.
Imo. et Paul. de ca. in repetitione in. d. l. si fili-
us heres et ibi scripsi. Sed latius subscripsi in
l. apud Jul. §. si. ad treb. sed differat supradicta
opi. ang. quia si institutus voluntarie mutado
conditione potest puare substitutum. vt. d. l.
si pater: ergo fortius ex actu necessario mortis
dixit tamen posse dictas opi. concordare. puta
aut fuit facta substitutio expresse in casu volunta-
tis et tunc quia morte expirat voluntas. vt. l. iij.
ff. loca. et dictam suam voluntatem non possit ad
heredem transmittere ius deliberandi tanquam
condictio defecerit. vt. l. si ita relictus. §. illi si vo-
let. ff. de leg. i. et facit. l. iam dubitari de hered. in-
sti. aut in casu non potentie et tunc transmittit
ad heredes. et ita intelligatur opi. bar. sed tu di-
cas quod imo indistincte sit vera opinio bar. quia

dicatur siue heres non erit clarum quod comprehen-
dit vtriusque casum in. d. l. iij. C. de here. insti. siue
vnu casum tantum ambo casus comprehendu-
tur. vt. d. l. gallus. §. ij. quid si tantum. ff. de li-
ber. et posthu. preter heredes ex alio capite potest
admitti non ex capite quia mutauit conditionem
vt dicit Imol. sed ex alio capite quia alius nu-
misterio fecit heredem. vt. l. cum anterioribus.
C. de iure de liber. Quid si filius e institutus. et
datus e sibi substitutus vulgaris et repudiat he-
reditatem sine patre an eius pater possit ad ire
pro se et excludere substitutum. et bar. in. d. l. iij.
C. de heredibus insti. tenet quod sic allegat casum
in. l. si. §. ij. cum glo. et hoc etiam ibi no. bar. et do-
cto. C. de bonorumque liber. Quid si seruus meus
e institutus et datus e ei substitutus nec vult ad-
ire me sibi iubente et dicas quod voluit bar. in. d. l.
i. versiculo. item potest dubitari quia seruo qui o-
terminat quod est locus substitutioni. vt. d. l. iij. C.
de hered. insti. Quid si est institutus monachus
et non vult adire et bar. in. d. l. i. versiculo quero
quid si institutus sit monachus allegat Jac. o-
bare. et Ricar. qui dicunt idem quod in seruo. vt. l.
deo nobis. C. de epis. et cle. et idem in speculo. de
sta. monach. §. i. versiculo. octauo querit et ideo
voluit Imo. in. c. cum olim il fo de priuilegi.
quia monachus equiparatur seruo et idem vo-
luit bar. in. l. i. §. i. de stipu. seruorum. facit quod no.
glo. in. l. cum heredes de acqui. poss. Sed alij di-
cunt quod imo poterit adire filio recusante et hoc
tenet archi. xvij. q. i. c. i. et tangit Jo. And. in. c.
in pnia. de pba. et istam opi. dicit viorum quia
subiectio monachalis est magis subiectio filia-
lis quam seruilis quia seruus potest vendi mona-
chus non sicut nec filius. Item monasterium
cogitur alere monachum sicut pater filium. vt
l. liberis. §. si parens. ff. de liber. agnos. non aut
omnis suum quia potest illum vendere in aucte.
de mona. colla. prima. Et istam opi. sequitur et
bar. in. d. l. si. C. de bonorumque liber. Et sit licet
monachus repudiet: tamen monasterium et eius
abbas nomine monasterij poterit adire. secus
si decederet hereditate non addita. nec repudi-
ata. Sed ang. in. d. l. si pater de heredi. insti. vi-
detur tenere quod monachus sit equiparatus seruo
et non filio per nota. per ino. in. d. c. cum olim. et
per hoc facit secundum eum. quia oio non videtur bo-
na equiparatio filij et monachi. nam filius potest
vendi a patre propter necessitatem famul. l. ij. C.
de patri. qui filio distax. quod non reperitur in mo-
nacho. Item quia. l. si. C. de bonorumque liber.
in quibus admittit patrem filio repudiante e cor-
rectoria iuris antiqui. Ideo non videtur exte-
denda. l. precipimus. C. de appell. et ista opi. secundum
d. Jo. in. d. l. si pater vbi verior de iure vbi quod non
possit abbas venire ad hered. monacho repudi-
ante per simile de filio. et sic posset pcedere opi.
ang. Sed alio respectu potest saluari opi. bar.
quia monachus e institutus videtur quod abbas
cum capitulo possit adire etiam non requisitavo-
luntate monachi instituti quia monachus non
habet velle neque nolle. Sed ois eius voluntas
intelligitur esse in potestate abbatis. xij. q. ij. c.
non dicatis et de electione. c. si religiosus in. vi.
Et hoc voluit Jo. And. post Imo. in. d. c. in
pnia. et sic non erit per omnia bona equiparatio
de monacho ad seruum vel filium de quo ple-
b ij

neper *Imol.* in. d. l. si pater in versiculo. *ij.* pos-
set dubitari iuxta predicta. *Alij* dicunt aut que-
ritur de hereditate ascendente ipsius monachi
et tunc transmittit ad monasterium tamquam in sua
potestatem. *l. i. C. de his qui ante aper. tab. facit*
quod no. glo. in. l. si ita. *§. ea lege de verborum*
obli. quia monasterium habetur loco non solum
filiorum. sed etiam suorum heredum: ut ibi est
glo. *Sin* autem extranei sicut filij non transmit-
tit in patrem ut. *d. §. in nouissimo. C. de cad. tol.*
ergo eodem modo nec monachus in monacho
in monasterium. Sed attenda ratio. *Jo. And. l. d. c.*
in pnia idem est in hereditate extranei quod non ha-
beat velle nec nolle. *igitur* monasterium potest
adire. pro eo et maxime attenda glo. *ingli in. c. sta-*
tutum. *xij. q. i.* ubi glo. *singl.* vult quod eo ipso quod
aliquis est effectus monachus. statim videtur ce-
dere et in monasterium transferre et concedere
omnia sua iura bona. et etiam facultatem delatam
et in posterum sibi deferendam. ergo si mona-
sterium habet istud ergo etiam ex persona propria
vnaquamque hereditatem adire poterit. et ista par-
tem secutus est *bal. in quodam suo consilio* quod
incipit in christi nomine Amen. Magna questio est si
monachus cui delata est hereditas etc. *Qui* dicit
quod cum monachus non habeat neque velle neque
nolle. ut dixi quod equiparatur filio infanti. sed
clarez quod si istas si est heres ab extraneo institutus
et debeat infantuli etate quod transmittit tale he-
reditatem ad patrem et pater ipse per se potest
adire. ut. *l. si infanti. C. de iure d. lib. ergo. eo mo-*
do monachus in monasterium transmittit et ista
partem puto de iure veram. et secundum eam pluries
consului licet hoc varie loquatur de quo per *bar.*
in. l. his potest de acqui. her. in versiculo si il-
lud est aliquid ius ergo seruare etc. ubi expressse te-
net quod non potest adire eius monasterium et vi-
dendum est *bar. in. l. si cum dicatur. ff. de cond.*
furti. Et *bal. et Jo. de Imo. in. l. si filiosa. de*
condi. et demon. et Bal. Ange. et Imol. in. l. si
quis mihi bona. §. i. et l. que soluendo et ibi an-
ge. et Imol. ff. de here. insti. et Bal. in. d. l. si. §. i.
de bonorum libe. et per ange. et Imol. in. l. lib.
ho. de here. insti. et per bar. i. d. l. deo nobis et la-
te per bal. in. l. i. C. qui admi. i. versiculo quo ad
decimum et ultimum est de monacho que omnia sin-
gulariter tene menti. *Quid* in monacho institu-
to recusante adire et *bar. in. l. cum pponas. C. de*
hered. insti. et i. no. l. i. de vulgari. et pupillari in
versic. sed querendum si est institutus monachus
et non vult adire etc. ubi tenet quod isto casu mona-
chus equiparetur filio cum sit eorum et insti-
tuti debet ut aliter filius qui est in seculo. ideo
monacho recusante poterit monasterium adire
ex propria persona. ut. *d. l. si. §. i. de bonorum*
liber. Sed Ange. in. d. l. i. tenet contrarium quo-
nia. *d. l. si. §. i. ponit casum* particularem ergo non
extendendum ut. *l. precipim. de appel. §. Raf.*
et Imol. hoc si obstate tenet opi. bar. per no. p.
Jo. And. in. d. c. in pnia qui non mouentur rati-
one *bar. v. quod* monachus equiparetur filio.
Sed ex eo quia monachus non habet velle neque
nolle sed eius voluntas est in voluntate superio-
ris. ut. *d. c. si religiosus. et d. c. no dicatis. Quid*
si ille qui repudiavit habet substitutum et per fi-
deicommissum est grauatus de restituendo et fidei-

commissarius petat illum repudiantem cogi adire
re iuxta. *l. na quod. §. si quis compulsus ad tre-*
bel. et substitutus vulgaris vult hereditatem sub-
stitutionis. queritur quis preferatur. et *bar. i. d.*
l. i. versiculo. Item dubitatur si ille qui repudi-
auit ibi concludit: aut fideicommissum. non est repeti-
tum a substituto tacite vel expresse. ut. *l. si patro-*
ni. §. si. ad treb. et tunc preferatur substitutus. aut est
repetitum et preferatur fideicommissum ut. *l. no iusta*
C. ad treb. et l. §. Jul. ad treb. de quo di-
cendum per *tex. glo. bar. ple. ang. et imol. in. d. l.*
si pater cui. §. si. Et quod preferatur substitutus te-
net per. *et cy. in. d. l. non iustus. et ang. in. d. l. i. ubi*
Imola. dixit quod glo. et bar. in. l. facta. §. Jul. ad
treb. Tenet contrarium quia ille *tex. fm prima*
lecturam. quam bar. ibi sequitur et etiam dicit quod
est magis notandum quod siue sit repetituum siue
non. semper fideicommissum preferatur. de quo scri-
psi in. *d. l. si patroni. §. ubi istam partem tenui.*
Quero quid si est substitutus indignus nec ade-
at hereditatem an veniat fideicommissum vel substitu-
tus et *bar. in. d. l. i. versiculo. Item* quero quid
si heres institutus est indignus tenet quod fideicommissum ex-
cludat substitutionem ut no. ad *Sily. l. sequens*
in prin. Ratio quia ipse institutus non sit he-
res tamen facit aliam heredem. scilicet fideicommissum. ergo
substitutus repellitur in. *d. l. i. hoc* reprobatur quia
fideicommissum non imittatur ut heres. sed ut vniver-
sali successor ad bona vacantia. ut. *l. recusare*
§. si fisco. ff. ad treb. et quia quia ratione venientis
ab intestato non excludit substitutum vulgare eadem
ratione nec fideicommissum. nec ob. *d. §. si fisco* quia
ibi erat substitutio fideicommissaria. unde si in-
dignus repudiat aperit viam fisco ut confirme-
tur fideicommissum. et fideicommissum de manu sua restituet nos
autem loquimur in substituto vulgari qui exclu-
dit fideicommissum subaudi eo casu quo delictus he-
redis non excludit substitutum. ita quod substitu-
tus potest hereditatem capere cum effectu alias
secus esset quia tali casu secus occuparet. et
ita intelligatur. *d. l. sequens. et l. si postea eo. ti. et*
ibi per bar. Querit bar. in. d. l. i. versiculo item
quero an aliquo casu institutus etc. *An* sit dare
casum in quo institutus et substitutus simul ad-
mittantur et dicit quod sic in. *d. l. si pater. et etiam* qui
patronus fuit institutus et in aliqua re propria
grauatus. quia tunc ipse habebit debitam por-
tionem ut institutus et residuum habebit sub-
stitutus. ut. *l. si libertus patrono. §. quid ergo*
de bo. lib. Et idem dicendum in filio eodem modo
instituto grauato per eadem. *l. quia eadem ratio*
Item bar. in. d. l. versiculo. item secundus effe-
ctus est quod testamentum potest resumere effectus
dixit no. verbum quod quando debetur in parte sub-
stituti tunc in distincte potest testamentum incipe-
re a secundo gradu siue primo voluit esse heres:
ut. *d. l. ij. C. de heredi. insti. primo* sit exclusus
morte ut. *C. de cad. tol. l. i. §. pro secundo* ibi vel
substituit et ibi no. *ff. de fideico. liber. l. thais*
§. splendo. siue sit exclusus de portatione
ut. *d. gallus. §. et qd. si tm. vel* quia non sit nat-
us ex legitimo matrimonio. ut. *l. ij. C. de hered. in*
sti. Querit bar. in. d. l. i. versiculo quinto. quero
quid de vulgari partim expressa etc. an vulga-
ris expressa in vno casu admittatur contra ma-
trem in casu tacito et determinat quod non per. *l. si.*

C. de insti. z substi. z idem voluit etiam ibi bar. Sed bal. z Saly. in. d. l. fi. in prin. Reprobant intellectum bar. quia imo non tractatur de hereditate testatoris sed pupilli vt p3 ibi in textu ad successionem z ibi illuctuosam zc. Mas hereditas mariti non diceretur vxoris hereditate patris non disputaretur vtrum posthumus eēt mortuus vel non. sed an repudiauerit vel non. vt. l. in testamento. C. de impub. nec ob. qd dicit bar. qd alias non eēt de casu dubitabili qa erat prouisum per. l. precibus. C. de impub. qa hoc est falsum. Immo in. d. l. fi. ponitur casus singularis in vno casu tantum z non continet in se tacitam pupillarem. sed ibi non admittit sed matrem dic vt ibi per dictos docto. vel etiam dic ut i. d. l. per. d. Jo. qui dicit qd in dicta. l. precibus mater. In aliquo non fuit instituta Item ibi filius erat iam natus. ac etiam ibi fuit facta substitutio generaliter vulgaris in. d. l. precibus. sed in. d. l. fi. mater fuit data coheres. Item filius erat posthumus ac etiam dicta substitutio vulgaris fuit facta in vno casu tantum ergo manifeste probatur qd. d. l. fi. differt i pluribus a. d. l. precibus z ponit nouum casu igit non ē miruz si ibi iure consul. de illo casu tāqz nondū deciso dubitauerit z ista ad intellectuz bar. placet. itē bar. i. d. l. i. versiculo dubitat qd si adiuit heres dixit quod si adiuit heres heredita tem postea per vulgarem substitutionem abstinerit cum remansit heres iuxta. l. Sed z si sine. §. sed quod papinia. ff. de minoribus an substitutus admittatur de iure ciuili. z dicit qd sic per. l. i. §. si quis addita. ff. ad treb. Et quia etiam videmus qd heres qui restituit hereditatem ex trebelliano remansit heres. Et tamē. Et fideicom. est heres de iure ciuili. vt. l. iij. qd cum eo. z in toto titulo. ff. z. C. ad treb. Et hoc sequitur Raf. z Imol. in. d. l. i. quia licet possit petere fm tab. de iure pretorio z habere beneficiū pretoris tamen potest etiam adire de iure ciuili. sed d. meus. dec. in repetitione. l. si filius heres. ff. d. lib. z posthu. versiculo. Sed circa hoc quero d duabus questionibus incidenter tenet contrarium per. l. qd cōtra. §. vni duo. ff. de reg. iur. naz heres institutus adiens licet se postea abstineat per in itegrum restitutionē remansit heres de iure ciuili. ex. l. ij. tab. quia que semel fuit hēs non potest desinere. esse heres. vt. d. l. sed si sine. §. sed quod pap. de minor. ergo si debet substitutus efficeretur heres de iure ciuili. si erint duo heredes ex eadem. l. duodecim tab. que cōfirmat testamentarias substitutiones. vt not. in. l. celsus. §. si. de lega. ij. qd eē non debet vt. d. §. vni duo igitur zc. Nec obstat qd allegat bar. de herede z fideicommissario. quia ibi non sunt duo heredes ex eadem parte iur. Sed ex diuersis heres. n. remansit heres ex. l. xij. tabu. fidei / cōmis. aut efficitur heres ex senatō cōsulto qd est ius ciuile vtile z in effectu z nō directum. Et eodem modo respōdeas ad. d. §. si quis addita quia ibi primo ex senatus cōsulto officia. se ex. l. xij. tab. succedunt. Sed ex eadem parte iuris hoc non conceditur ne lex admittendo fm videatur admisisse primum. vt. ff. de success. l. si. cum glo. vbi patet qd etiam in successione d iure pretorio. Si semel fuit debita vni cū esse

ctu licet postea per restitutionem in integrū abstineat non defertur sequenti in gradu d iure pretor. Ex quo sequitur i casu nostro quod substitutus admittitur tantum de iure pretorio z sic vt tempora statuta a pretore. l. i. §. dies. z §. largius. de succedendo edicto. Et p ista parte licet ipse non alleget optime facit tex. ff. de vulg. z pu. l. ij. §. ergo etiam si minor. z. l. penul. et l. si. ff. de acqui. hered. vbi etiam dantur vtilēs actiones z non directe fm Raf. Si quis tamē vellet illis. ll. respondere posset dicere qd ex sua additione ē heres nō ē ergo mirum cum accrescat pars coheredum repudiantium. vt. l. si totam. ff. de acqui. hered. sed habet actiones actiue z passiuē partium coheredum repudiantium zc. Siquis tamen vellet saluare negari non potest qd habet vtilēs z non directas. ex quo sequitur qd erit vnus de cassibus in quibus zc. hodie est necessaria bonorum poss. z sic infra tempora pretoris fuerit agnatio bo. poss. facta debet excludi. Sin autem plures alij casus quos latissime reassumpsi insti. de exhere. lib. in prin. dic vt ibi. cetera multa alia in mat. substitutionis vulgaris vide per bar. in. d. l. i. de vulg. z pu. cui addas qd substitutio vulgaris concepta si hēs non erit facta etiam filio intelligitur si heres nō erit ex testamento. imo statim facit locum substituto cum repudiat ex test. vt ē casus z ibi ange. z Jo. de imol. in. l. filium emancipatum de acqui. here. Secūdo addas qd institutus in re certa alio nō existente herede vniuersali trahatur ad totum. vt. l. i. §. si ex fundo. ff. de here. insti. et ibi late idē ioā in repe. tamē substitutus i re certa per verbum cōe nūqz trahitur ad totū. vt. l. cogi. §. z generaliter z ibi dixit bart. z docto. z Imol. ff. ad treb. Secus si esset substitutus i vna quotta alio uon existente herede quia tunc bene possit trahi ad vniuersum no. glo. z ibi bar. z docto. in. l. coheredi. §. si. de vulg. z pupilla. z late per bar. in. l. centurio in vltima carta versiculo vltimus si substitutio de vulgari z pupil. z per ang. z ioan. in. d. l. i. §. si ex fundo in prima carta. Tertio addas qd si titius est institutus et eidē sunt facta prelegata. si heres non erit scet est substitutus. an substitutus vulgaris veniat zc. ad ipsa prelegata. z dicas qd non vt. l. miles §. p pte. ff. de leg. ij. z. l. sextila. ff. de leg. ij. z ibi bar. z no. bar. in. l. marcellus. §. quedam ad trebel. Quarto addas an substitutio vulgaris expiret si institutus non sit nec etiam possit esse heres de iure ciuili. sed tātum de iure pretorio per bo. poss. z bar. in. l. i. de vulg. z pupil. versiculo. vltimus quero quid si filius non pōt adire. z in. l. in conditionibus. §. si patronus de cōditio. z demonstra. per illum tex. tene qd sic fm Raf. z Jo. in. d. l. i. de vulg. z pupil. ille §. si patronus non probat dictum bar. quia ibi loquitur in patrono qd nullomodo potest eē heres: nemine nisi de iure pretorio per contra tab. cuz esset preteritus. l. i. z. ij. C. de bono. poss. contra tabu. liber. Tu ergo potes concordare opiniones. aut pater substituit filio qui non potest eē heres nisi de iure pretorio. z tunc sit vera opi. bar. sed. d. §. si patronus. Secus si de iure ciuili succedere poterat. z tunc tali casu procedat opi. docto. Quid si institutio titium seruū. z si

tio Scieum substituo et scio gaurum. Scieus p
mo substitutus Titio decessit priusquam Titius co
heres siue etiam postquam Titius decesserit ut am
bobus repudiantibus. An gaurus ultimo sub
stitutus dicatur et substitutus Titio et sic vnaqueque
partem habet iure substitutionis vel partem
Scie substitutione. Et partem Titij iure accresce
di et est utilis inuestigatio propter legata et alia
onera et dicatur videtur utriusque substitutus et iure
substitutionis vnaqueque capiet ut. l. coheredi
et ibi bar. in principio de vulg. et pupilla. et alij
docto. et l. qui habeat et ibi bar. et l. Titius de vul
ga. et pupill. licet bar. ibi aliter dicat et non bene
Quero dati sunt plures instituti. et iuncti sunt
et vno gaio Titius est substitutus. vnus ex insti
tutis primo decessit propter quod pars partis di
cti decessentis acquiratur gaio. postea moritur
Gaius. An substitutus non tantum venit
et in parte Gaii cum est substitutus. Sed etiam
in partem illius alterius instituti et dicendum est
quod sic ut est casus in. l. cum ex filio. §. f. et ibi imo.
ff. de vulg. et pupill. Ratio est in bal. ibi quia sub
stitutus instituto dicitur esse coniunctus alteri co
heredi sicut erat coniunctus ille institutus qui
habet substitutum. Queritur an vulgaris ta
cita contenta in pupillari expressa requirat addi
tionem in primo gradu. An vero testamentus
possit ab ea sumere vires et Bar. Ang. et Imo.
in. d. l. i. in. vi. col. dicit quod sic et no. glo. By. et bar.
et moder. in. l. apud iul. §. idem. iul. ad treb. item
talis substitutio vulgaris nunquam habet locum
quam diu spes est quod institutio in primum gradum.
la. iij. ff. de acqui. here. fallit in. l. iij. §. fi. et quod
ibi no. ff. de libe. et posthu. et in. l. si is qui ita in
stituatur si legitimus eo. ti. et ibi bal. et Jo. Et
aduertat quod talis substitutio vulgaris non tan
tum potest fieri instituto ex testamento. sed etiam
illi qui ab intestato succedit ut. d. l. si quis ita in
stituatur si legitimus et ibi bal. et Jo. And. etiam
bar. et alios docto. in. l. Gallus in principio
de liber. et posthu. Preter in substitutione vul
gari expressa continetur tacita pupillaris et ita
econtra. ut. l. iam hoc iure in pnci. de vulg. et pu
pil. et ibi no. Quod est verum nisi statuto caue
atur quod statuta seruentur ad litteram sine inter
pretatione. ita singulariter dicit bal. in. l. preci
bus. C. de impub. et alijs substi. in versiculo cir
ca primum de qualitate substituti. Quid si est vul
garis tacita: an admittatur contra matrem et si
in pupillari tacita non admittatur contra matrem
ut. d. l. precibus. tamen vulgaris tacita admit
tatur contra matrem: quia tali casu tracta
tur de bonis patris et non filij. ut no. doct. et gl.
in. d. l. precibus. et no. quod per vulgarem substitu
tionem succeditur defuncto et non ei cui fit sub
stitutio ut insti. de pu. sub. in pnci. et ibi no. que
ro an per substitutum vulgarem et sic an pda
tionem substituti vulgaris dicatur esse sublata
suietas. et bar. in. l. si filius heres et coiter docto.
anti. ff. de lib. et postu. tenet quod sic per illam. l. si
pau. dec. et alij mod. in. d. l. si filius heres et raf.
fulgo in. d. l. precibus. tenent contrarium per. d.
l. lutins. ff. de vulg. et pupill. et l. filius qui se pa
terna. ff. de acqui. here. de quo late scripsi in. l. a
pud iul. §. idem iul. ff. ad treb. Queritur an testa
mentum posset vires assumere a tacita vulgari

contenta in expressa pupillari. et glo. dicit quod si
in. l. apud iul. §. iulia. ad treb. et idem tenet By. et
Ly. sed Buiel. tenet contrarium quia per addi
tionem hereditatis debet finire tacita vulgaris
ut. l. post additas. C. de impub. ergo ab eo casu i
cipere non potest. ut. ff. de usufruc. l. Titio cum
moriatur. et istam partem tenet bar. in. d. l. i. de
vulgari et pupill. versiculo. vltimus quero an
testamentum possit vires assumere et allegat.
l. neq. n. §. si. ff. de test. mili. et istud semper mi
hi placuit in. d. l. i. et in. d. l. apud iulia. versiculo
primo. Querit bar. in. d. l. i. vers. iuxta hoc quod
quid de vulgari expressa et determinate fm lac.
de are. quod per vulgarem succeditur tantum modo
defuncto et hoc eo. quo pupillus repudiat.
Sed per pupillarem tacitam et ea prohibetam suc
ceditur pupillo. tunc cum pupillus in pupillari eta
te decessat et si habet locum utraque substitutio
facit. l. iul. de acqui. here. Et aduertendum quod
tacita vulgaris licet admittatur contra matrem
testatoris. ita vlt bar. in. d. l. i. vers. vltimus quod
ro utrum tacita vulgaris habeat locum. Item
bar. in. d. l. i. vers. vltimus quero quid si pater
emancipauit filium: an tacita vulgaris contenta
in pupillari expressa expiret si pater emancipat
filium et determinat quod sic quia ex quo pupilla
rem sua sponte annullauit imputet sibi cur circa
vulgarem sibi non puidit ut. l. tractabatur de
testamento mili. de quo etiam vide in. l. fi. C. de
instituti et Saly. ac etiam bar. in. d. l. i. vers. u
lo quero quid si ille cui facta est pupillaris exp
sa et si efficiatur. extinguatur tacita vulgaris si
cut expressa pupillaris. et glo. in. d. l. lex cornelia
de vulg. et pu. tenet quod non extinguitur. Sed bar.
concludit cum si pupillaris est facta cum limi
tatione certi temporis iuxta. l. si ita quis de vul
ga. et pup. expirat tacita vulgaris. aut fuit facta
in tempus longius puta. xx. annos. et tunc si
expirat pupillaris durabit vulgaris arg. l. si. de
heredi. insti. queritur an filio possit substitui in
legittima per fideicommissum. et glo. in. l. qm in por
ibus. C. de inoffi. testa. tenet quod non contrarium
no. in. in. l. ex tribus eo. ti. et ibi Ly. et alij. doct.
Sed bar. in. d. l. i. de vulg. et pupill. dicit quod aut ta
le fideicommissum iniungitur filio et non valet. ut
l. cum patronus de leg. ij. aut tale fideicommissum
iniungitur venientibus ipsi pupillo. et vs vt est
tex. cum glo. et ibi bar. et docto. ff. de lega. pmo.
l. si fundum per fideicommissum cum. l. seq. facit
l. i. §. sciendum. ff. de leg. iij. ex quo no. cautellaz
quando pater non vult detrabi legitimam pro
mortem filij quod non grauet filium in legitima.
sed substitutos vel venientes ab intestato. quia
ipsi ex persona pupilli non possunt detrabere.
quia filius non fuit grauatus nec etiam ex per
sona propria ipsorum quia eis non debetur legit
tima in bonis patris pupilli fm bal. in. d. l. i. ff.
de vulg. et pupill. et ratio est quia isti debent ha
bere a testatore et non ex necessitate quia pro
terat alijs relinquere. Aduertat tamen quod tale
grauamen fideicommissum. expirat adueniente pub
tate quia est seruaturam fideicommissum. ut. l. quod fidei
commissum. ff. de lega. pmo. Quid si est substitus
vulgaris et substitutus per fideicommissum et i
stitutus non vult adire quis preferatur: an vul
garis et ange. in. d. l. i. in. iij. coll. et bar. et Imo.

in. l. facta. §. Julia. Bartol. tenet q̄ preferatur fideicommissarius ipsi vulgariter substituto. s̄ in. d. l. i. versiculo Item dubitatur quid si ille qui repudiat r̄c. distinxit q̄ predicta sunt vera si fideicommissum ē repetitum r̄ p̄fertur fideicommiss. alias vulgariter substitutus de quo per ang. r̄ Imo. in. d. l. i. r̄ ange. late r̄ ibi scripsi i. d. l. si patronus. §. si. Demū sciendum est q̄ vulgaris substitutio facta ibi sciente importat vulgariter duos casus si heres nō erit quia nollit v̄l quia non possit vel quia se heredem non fec̄ v̄l alium suo ministerio. vt. l. si paterfa. r̄ ibi glosa bar. bal. ang r̄ Jo. ff. de hered. insti. r̄ in. l. iij. et ibi docto. C. eo. ti. Sin autem fieret ab ignorante vide in dictis iuribus per docto. r̄ adde tex. i. §. si. insti. de vulg. sub. quid si substitutio ē facta per hec verba quisquis mihi vulgarem pupillarem r̄ fideicommissum r̄ bar. in. l. que liberis. §. hec verba. ff. de vulg. r̄ pupil. determinat q̄ debet inspicī cui sit substitutio. Nam si pupillo ē pupillaris tacita vulgar. alias eēt vulg. et fideicommiss. Quero qd si facta ē substitutio vulgaris r̄ pupillaris r̄ per fideicommissum. vt fuit i casu nostro dic q̄ importat substi. ex qua substitutio velit succedere quādo occurrer̄ casus q̄ duo vel omnes dicātur substitutionem locū habere possent vt ē casus r̄ ibi bar. in. l. recusaf̄ §. titius. ff. ad treb. licet Jo. ibi aliter dicat. queritur si sunt plures instituti p̄ qua parte admittantur ex substitutione de quo per bal. in. l. si is qui heres. ff. de vulg. r̄ pupil. r̄ in. l. quoties r̄ in. l. non nunq̄ r̄ ibi glo. bar. r̄ docto. ff. ad treb. l. r̄ in. l. i. C. de instit. r̄ ibi docto. Demū te neas q̄ legata relicta. in vulgari expressa intelliguntur eē repetita in pupillari tacita. vt ē gl. fi. r̄ not. in. l. legata inutiliter coniuncta. glo. i. d. l. de lega. i. fm Raf. facit glo. in. l. apud Julii. §. i. ff. ad treb. r̄ ibi By. bar. r̄ docto. Item substitutio facta in plurib⁹ nūq̄ resoluitur i singularitates quando inter illos quibus facta ē substitutio. fuit facta i plur. i. respectu primi morientis cui alter fuit substitutus vt voluit Ray. vt refert Jo. in. l. heredes mei. §. cum ita. ff. ad treb. versiculo sed certe vt ipse idē raynū. dicit r̄c. r̄ bal. in. l. i. C. de condi. insertis. Quero an relicta ab intestato intelligātur repetita ab isto substituto vulgari r̄ regula ē affirmatiua r̄ sic vt. l. licet impe. ff. de lega. primo. fallit in tribus casibus ibi in tex. specificatis. vt si aliam rem legasset a substituto vel si in parte substituerit legatarium vel fideicommissarium cui ab intestato. relinquerat fideicommiss. Quarto hic est aduertendum q̄ sub illa conditio videatur eē repetita sub qua fuerunt ab intestato faceret annullare legatum. vt. l. si quis a filio. ff. de lega. i. cū ibi no. per glo. bar. r̄ alios docto. in p̄n. vel nisi fuerint nominatim relicta nomine prōpo. q̄ tunc non videntur repetita. vt. l. si plures. §. si. de lega. iij. r̄ in. l. i. §. in substitutione. ff. ad. l. falc. Sin autem fuerint relicta sub nomine appellatiuo. r̄ tunc aut institutus a quo relinquitur nō erat in rerum natura illo tempore r̄ tunc dic vt in l. quidam referunt. ff. de iure codic. aut erat i rerum natura r̄ tunc in dubio videtur repetita nisi aliud per coniuncturas apparet. vt. d. l. licet i per a. ita dicit ibi bar. Et aduertat ad id qd̄ di

xi. an videatur repetita conditio dic q̄ ant fit repetitio expressa certa re vel quantitate. Tūc nō intelligitur repetita conditio vt habetur in. d. l. si quis a filio. r̄ d. l. si cui. aut dixit que lega. et conditio videtur repetita. quia intelligitur cuj qualitibus suis vt. l. Stichum. §. i. r̄ ibi bar. ff. de noua. r̄ l. si pretor. ff. So. ma. r̄ idem si succederetur ex tacita pupillari contenta in expressa pupillari quia legata intelliguntur repetita relicta in expressa pupillari vt no. glo. in. l. legata inutiliter. de lega. i. coniuncta glo. i. cum glo. penul. fm Raf. r̄ predicta procedunt quando relicta sunt per modum dispositionis. Sin autem per modum conditionis. dic vt habetur in. l. si sub conditione. ff. de here. insti. r̄ no. bar. in. l. q̄ conditio de condi. r̄ demon. Et etiaz aduertat q̄ siue quis instituat post mortem Titij siue ei relinquatur r̄ sic subcondi. institutus siue legatarius possit plus mori q̄ titius non transmittit hereditatem vel legatum si prius moriatur viuente titio vt. l. heres meus secūdo respō so. ff. de condi. r̄ demonstra. r̄ sic non valet institutio siue legatū. vt. d. l. heres meus. quod ē verum nisi institutus vel legatarius habeat substitutam vulgarem. quia tunc licet institutus precedat titij r̄ idem in legatario tamen hereditas r̄ legatum non erit caduc. Immo deueniet in substitutum vt ē tex. in. l. si. §. sin autem sub conditio. C. de caduc. tol. r̄ l. ab omnibus. §. penul. de lega. i.

Sequitur glo. pupillariter.

Hic tractabitur materia pupillaris substitutionis quā late posuit glo. r̄ bar. in. l. ij. in p̄nci. de vulg. r̄ pupilla. r̄ ponunt doct. ibi. Quero primo quot requirantur ad hoc. vt habeat locū substitutio pupillaris. Sōdo quomplex sit Tertio quibus verbis fiat. Quarto quid sit ei⁹ effectus. Quinto r̄ vltimo qualiter finiatur. La pio primus r̄ quero quot requirantur ad hoc vt habeat locum pupillaris substitutio. r̄ glo. i. l. in p̄n. de vulg. r̄ pupil. ponit qnq̄. Sed bar. ibi addit tria. r̄ sic sunt octo. Et primo q̄ sit de liberis. Secūdo q̄ sint impubes. Tertio q̄ sit i potestate. Quarto q̄ sui iuris morte testatoris efficiatur vt. d. l. ij. ibi plane postbūm. Quinto q̄ non desierit eē in potestate ante mortem testatoris. vt. ff. de vulg. r̄ pu. l. coheredi. §. cum filie ita dicit illa glo. Sexto q̄ sibi pater faciat testamentum. vt. l. i. in fi. C. eo. ti. r̄ d. l. ij. ibi quis q̄. Septio q̄ ipubes sit institutus vel exhere/datus vt. d. l. ij. ibi in versiculo q̄ si eos. Octa / q̄ patris adeatur hereditas. vt. d. l. ij. versiculo ad eos. vnde s̄ bar. in. d. l. ij. omnia ista sūt examinanda per ordinem cum ergo dixerim q̄ requiritur q̄ sint de liberis. Queritur de quibus libis intelligatur r̄ dic q̄ intelligatur de legitimis r̄ naturalibus. vt. d. l. ij. r̄ insti. eo. ti. in principio siue sint legitimi tantum. vt. l. si plures. §. qui in arrogato. eo. ti. de quo tamen ē dicendū vt ibi. Non autem pōt fieri talis substitutio filijs naturalibus tantum. vt. l. lutiū eo. ti. nisi etiam post mortem patris sint legitimi vt i aucten. si quis. C. de naturalibus libis quia tales legitimi nihil differunt a legitimis r̄ naturalibus. vt in aucten. quibus mo. na. effi. sui §. illud. r̄ §. nulla vt etiam voluit bar. in. d. l. ij.

versiculo. Item quero quid si aliquis filius et
idem voluit bar. in. d. l. gallus. §. et quid si tantus
de lib. et posthu. in versiculo. Adduco ad quem
talem. et ibi docto. Ex quibus tu potes sumere
optimam cautelam qualiter pater potest relin-
quere filio spurio quod instituat eum secundum Jac. de
hare. in. l. si quis ita instituat de hered. insti.
si et in quantum et quando capere possit. ut. l. i. te-
pus in principio. et ibi bal. ang. raf. et ioan. ff. de
hered. insti. Et iterum ipsum curatorem bonis
relinquat ut ibi per Raf. quod probatur per docto.
in. d. l. si quis ita. et maxime per Raf. et quod ex nunc
put ex tunc. concedit sibi filio spurio plenam
licentiam et potestatem et facultatem quod possit pe-
tere consequi et facere se legitimari a quocun-
que Comite palatio vel ab alio habente auctoritatem
legitimandi civitatis vel non civitatis inquisitis vel
non venientibus sibi ab intestato. ut. d. §. et quod
si tantus. et ibi bar. Et ista cautela relinquendi
Spurio per patrem videtur in semelior quam
illa que tractatur per docto. in. l. ij. C. de hered.
insti. vel quod sit illa quam ponit B. Y. et bar. in. l. si.
ff. de his qui. ut indign. et quam sit illa quam po-
nit Jac. bu. Saly. et floz. in. l. qui testamentum
de pbatio. et ista cautela reprobat per bar. in
leam quam. C. de fideicomis. et per raf. in. d. l. sig-
ita heres instituitur et in. d. l. in tempus quoniam. d. l.
intempus non procedit quando est incapax
tam ex parte testantis quam etiam ex parte in-
stituti Secus si instituti tantummodo ut. d. l. i. te-
pus. Nam potest tunc conferri in tempus quo
institutus est habilis et ipse non posset in tempus
habile conferre. Ergo quia non potest confer-
re in tempus quo poterit testari. l. i. §. exigit. de
fis tab. unde cum. l. resistat igitur in tempus habi-
bile conferri non potest. l. si minor de suis ex-
portan. Sed forte dictum docto. pcederet. quod
testator non concessisset in testamento filio spu-
rio quod faceret se legitimari: alias si concederet
licentiam faciendi se legitimari Tunc ostenso
testamento poterit legitimari. ut. d. §. illud in au-
cten. quib. mo. na. effi. sui. et i. §. i. te si. C.
de na. lib. et cum fuerit et si fuerit legitimatus
ex nunc. put ex tunc. et ex tunc. put ex nunc. Ita
quod trabat quod aliquis est penitus instabilis. quod i-
pubes vel furiosus vel similis. ergo non est mi-
rum si non valet eius testamentum. et disposi-
tio. Sed in casu nostro pater qui erat testatus
erat alibilis ad testandum licet non possit sub-
stitui filio spurio. Unde cum illud vitium in fi-
lio remouetur de medio quod est cum legitimatur
et tunc et pater redditur habilis ad relinquendum
Secundo principaliter requiritur quod ille pupil-
lus sit in potestate testantis. nec hoc est hodie cor-
reptum per auct. de hered. ab intesta. §. nullam
quia ibi loquitur ab intestato ut patet in tex. ibi
venire precipimus. Sed ex testamento non est
sublata differentia emancipationis et patrie po-
testatis ut no. in. d. l. gallus. §. et quid si tantum
in. l. si emancipati. C. de colla. cum si. Ita volu-
it bar. in. d. l. ij. versiculo tertio: dixi quod requiri-
tur quod sit. Sed tu advertas quia hoc videtur con-
tra id quod dixit bar. in. d. l. gallus. §. et quid si
tantum. Ubi voluit quod in qualibet successione
sive ex testamento. sit sublata differentia agna-
tionis et patrie potestatis et facit tex. in. d. l. nulla

versiculo ibi ex qua et successione. Unde po-
test dici quod cum ad ipsum testantem non est dif-
ferentia: quia illa sublata est: sed non est subla-
ta in pupillari substitutione. in qua requiritur quod
sit in potestate. ergo non mutatur quare stare
prohibetur. l. Sancimus. C. de testamentis quod
patet quia sicut olim mater non poterat substi-
tuere pupillariter. ut. l. si mater. de vulga. et pu-
pil. ita nec hodie ratio. quia non potest habere
in potestate filium. Ita dicit bar. in. d. versiculo
tertio dixi et cetera. Queritur ergo circa istam partem
quo tempore requiratur quod filius sit in potestate
et videtur quod satis sit quod tempore mortis licet non
sit tempore testamenti. ut in. d. l. ij. versiculo si
si extraneum. quia debes intelligere quod licet tem-
pore testamenti quo testator instituit extraneum
impuberem. et sic tempore testamenti patris il-
le pubes non erat in potestate: tamen post testa-
mentum conditum et institutionem de eo factam
ipsum adoptavit et post adoptionem ipsi sub-
stituit pupillariter et sic in tempore substitutio-
nis erat in potestate et istum intellectum volu-
it hic franciscus de Rampo. de bon. ut refert
Jo. in. d. l. ij. Quod mihi placet ut dicit raf. pro
testamento patris potest fieri pupillare peri-
ternallum. ut. d. l. ij. §. prius. igitur et cetera. Et dubium
est poterit secundum Raf. quod cum substitutio pe-
deat a testamento paterno videbatur trahi ad
testamentum et sic videbatur etiam exigi habili-
tas temporis testamenti. Tamen tex. in. d. l. ij.
voluit determinare ut sufficiat eos fore in po-
testate tempore substitutionis. licet non in po-
testate testamenti patris: et simile habetur in. l. ij. i
principio de iure codicill. ubi potest in codicill
relinqui incapaci tempore testamenti. l. codi-
cilli a testamento dependant. et ista opinio est
multum colorata. licet Jo. And. in. d. l. ij. versi-
culo in verbo precedenti dicat quod iste intellectus
videatur habere dubitationem. Et sic tenent
opi. et intellectum glo. et bar. simul iunctis v3 quod
ubi queritur de capacitate tunc debet inspicere in-
stitutionibus et substitutionibus triplex tem-
pus sine sint pure siue conditionales. ut. l. si
alienum. §. i. de here. insti. Sed ubi queritur de
alia habilitate tunc sufficit quod adsit tempore mor-
tis. Satis ex in principio dispositio non fuit
ex toto nulla et ita intelligatur. d. l. ij. §. si extra-
neum. Nam a principio valuit saltem substitutio
vulgaris. ut. l. i. C. de heredi. insti. igitur et cetera. tu
vero pro istis potes melius allegare quod habe-
tur in. l. ubi. ita danatur. ff. de do. ca. mo. coniu-
cto eo quod ibi no. bar. per. l. cum precario. ff. de
de precario. quia in casu nostro vulgaris tacita
saltem valuit. ergo facilliter in similem substan-
tiam v3 in aliam substitutionem. s. pupillarem
potest converteri licet aliquid appositum sit con-
tra. nam substituo pupillariter v3 quod tempo-
re testamenti et substitutionis non erat in po-
testate. ar. l. ubi ita damnatur cum ibi no. per. bar.
fol. Tamen ut dixi magis placet opi. francis. de
Rampo. et Raf. licet Bar. in. d. l. ij. in versiculo.
Quero quo tempore debeat esse in potestate et
ibi Ange. et Jo. et Bar. in. l. centurio eo. ti. versi-
culo quid ecountero quod si ab initio ubi Ange.
et Jo. tenent etiam glo. unde dicas tu quod licet
opi. francis. de rampo. et raf. sit ad intellectum

d. l. ij. de iure verior. Tamen opi. glo. bar. et aliorum observatur in pratica. Queritur bar. in. d. l. ij. in versiculo. vij. ego quero dixit q. regitur zc. Si statuto cautetur q. minor zc. xxv. anno. p. bibeatur testari: an pater possit pupillariter substituere et determinat q. no. q. ipse possit habere filios in tali etate quos non pot. habere pupillus. Ideo magis equipatur furioso vel prodigo. non potest pupillariter substitui. vt. l. ex facto. ff. eo. ergo zc. et de hoc dicendum ut dixi in. d. l. ex facto. quia cum hodie concedat de iure comuni q. mentecaptus possit substitui. ergo videtur q. dictis filiis p. minoribus. xxv. annis possit substitui. directo potes. p. nunc dicere q. p. bonis que. p. priatur reliquit tali filio possit substituere. vt. arg. eo. ti. l. sed si p. res eo. ti. §. in arrogato. ac etiam d. modo substitui. at eo. modo. vt. habetur in. d. l. humanitatis. Sed an tunc possit exemplarie substituere. vide bar. in. d. l. ex facto eo. ti. Quarto et principaliter vt dixi q. filius efficiatur sui iuris post mortem substituentis. ita q. in potestate alterius non recidat. Pone q. instituo militem impubere in alterius potestate recasurum: an potero ei pupillariter substituere et bar. in. d. l. ij. versiculo. sepone q. instituo militem vbi determinat q. no. valet substitutio nisi substituens est miles. vt. l. i. impuberi de adm. tu. ex quo etiam bar. in. l. i. pupillario. ti. dixit. q. si pupillus post mortem patris efficiatur deponatur vel alio modo exeat potestatem patris q. annullatur substitutio pupillaris de hoc dic. vt. ibi per eum. advertas tamen ad id quod dixi quando miles substituit militi debet intelligi quo ad bona que confert ipse annus miles. sed non quo ad alia bona. vt. d. l. cum filius vbi est casus. valde not. et facit lex miles. ita. §. exheredato de testa. mil. et p. hoc dicit Ang. q. si filius miles substituit filio suo pupillariter et si talis filius miles et recasurus sit in potestate aut tenebit substitutio quo ad bona testatoris. no. quo ad alia bona. vt. d. §. ex heredatovt. d. l. cum filius vbi hoc probatur et sic poterit esse casus quo pupillus reperiret se de cedere pro parte testatus et pro parte intestatus. Si contingit q. annus nullum alium substitutum dedit et primo mortuus sit frater ipsius filij cum facta sit substitutio. et hoc pcedit propter privilegium militis testantis facit qd. h. in. l. i. et ij. C. de testamento mi. et per tex. in. d. l. ij. cum glo. videtur dicendum q. si pupillus erat furiosus vel mente captus quia non solum ratione etatis. sed etiam demencie intestabilis est pater sibi non potest substituere. vt. tunc tatus valet pupillaris cum solum est defectus etatis Sed bar. in. d. l. ij. vult contrarium cuius opi. placet raf. hodie cum pater possit substituere non solum pupillo sed etiam mentecapto et furioso vt. C. de impub. et alijs sub. l. humanitatis institui q. substituat ei tanq. pupillo q. tanq. furioso. et sic rone accidentis vt. in simili h. in. l. q. h. ff. de tutel. et fm. iura s. s. scdm. que non poterat substitui furioso sine rescripto p. cipis. vt. d. l. ex facto de vulga. et pupill. putat Raf. no. posse substitui filio furioso pupillo quia sibi concurrit duplex vitium non permittitur substitui arg. glo. fi. in. l. i. in fi. et pbatur in. l. si non lex de

heredi. insti. Et bene advertas quia si substitui ter inspicis ille tex. in. d. l. ij. videtur continere repugnantias. primo dicens q. substitui demum bis potest. si non sunt recasuri vt. in versiculo. nepotibus. et tamen in versiculo si eos tex. vult q. licet recasuri sint in potestate alterius q. p. eos pcedit que valet institutio si sint instituti vel exheredati ideo tex. vult q. quando non sunt recasuri. vt. puta quia est filius vel si est nepos pater erat p. mortuus tunc pater potest substituere. Quando autem erat recasurus non dicit tex.

non valet substitutio immo dicit q. valet a Principi. vt. in versiculo sed si eos quia possibile q. non recedat unde avus habens filium et nepotem potest substituere nepoti pupillariter tamen confitetur q. si supervivat pater substitutio evanescit quia recidit in potestatem patris licet ibi in principio valet et ideo cum dicta gl. in fine dicat alias si sunt recasuri non valet testamentum. tu dic imo valet a principio sed cum recidit postea in potestate alterius non valet Non ergo sumamus argumentum a contrario sensu in versiculo nepotibus vel sumere dicat q. non possumus. s. indistincte quia non semper valet. Dicitur est supra q. op. q. non exeat de potestate patris ante mortem testatoris vt. puta per emancipationem vel simile. Secus si p. dignitatem quia omnia iura naturalia et legitima remanent firma. vt. in aucte. constitutio q. de dignitat. §. illud quoq. Sed qd. possit substitui pupillariter est de iure legitimo. Queritur si pupillaris substitutio viciatur per emancipationem facta de pupillo q. non remanet valida iure fideicommissi. quia semel valet iure directo. l. verbis civilibus de vulga. et pu. Quid si testamentum patris fuit minus solemne an valet at pupillari substitutio pupillaris et bar. in. d. l. ij. versiculo sed quero quid sit testamentum patris zc. dixit autem substitui aliquis de libis. et valet vt. l. hac consultissima. §. ex imperfecto. C. de testamentis secus si est substitutus extraneus ar. no. in. d. §. ex imperfecto. Sed h. Raf. rō bar. est falsa contra. l. ij. §. prius in fi. et contra. d. l. sed si plures. §. i. eo. ti. Vbi pater potest substituere pupillo quos ipse pupillus non posset instituire. Tu dic q. hoc non est simpliciter verum quia immo pupillus maior factus possit frēm instituire h. no. possit facere necessaria nec ob. q. ibi dicitur de posthumo testatoris et sic quo ad pupillum fratrem dicatur posthumus alienus. ergo non videtur posse institui. vt. instit. de lega. §. posthumus quia imo poterat institui. vt. l. postumus in principi. de inoff. testa. et faciat. l. pen. et quod ibi no. Raf. ff. de lega. primo d. quo dicendum est. vt. dixi in. d. §. posthumus et habetur plene in. l. galus. §. ille casus de lib. et postu. Sed melior ratio est in questione bar. quia petere non posset sibi facere heredem extraneum in illo testamento nimis soleni ergo nec pupillo. Tamen pro plena doctrina secundum Raf. cōsidera testamentum pupillare posse fieri simul cum patrono et separatim si est factum simul et sic est in eadem perfectione quia in eo erant duo testes tunc tali casu dicas vt. dixit bar. q. substitutio de extraneo non valet Secus de libis per rationem de qua supra. per. d. §. si prius i. fi.

z. d. l. sed si plures. §. primo. Quid sicut non potuit pupillus maior factus eos sibi instituere. Ita nec pater filio substituere. Sed si ponam pupillare testamentum separatim factum cum debita solemnitate. tunc licet paternus esset imperfectus valeret. quia de se substitutio habet solemnitatem debitam. nec viciatur ratione paterni quod validum est testamentum. Queritur quid si testis rumpitur per contra tabulam. dicendum ut per textum. gl. bar. z. docto. in. l. si contra de vulg. z. pupil. vs an rumpatur etiam pupillaris substitutio. Sin autem per querelam dicendum est. ut no. glo. in. l. i. in fi. z. illam glo. bar. z. ibi docto. approbant eo. ti. Sed supposito quod autem ex causa conferunt pupillarem substitutionem de quo tamen per doctores in. d. aucten. ex ca. z. bart. z. Imol. in. l. filio preterito de iniusto te. Donec pupillare substitutionem factam preterito ista questio solum intelligendo. quod autem ex causa habeat locum preterito paterna z. non de exheredatione indistincte. per dicit. an tunc conferretur. z. bar. z. docto. non videntur declarare. Sed bar. in. d. l. ij. simpliciter in versiculo. quero quid si talis preteritus qui non rumpit testis. quod substitutio facta preterito non valet nisi preteritus approbet vel nisi nepote ex filio emancipato z. Ange. hoc expresse vult in. d. aucten. ex ca. Aduertitur sic quando substitutio fit preterito duplex est vitium primum preteritionis quod tali videtur per. d. aucten. ex ca. aliud est vitium quia substitutio debet fieri vel exheredato vel instituto. ut. l. i. in fi. de vulg. z. pupil. ergo cum forma deficiat non valet. §. Raf. in. d. l. i. si. dicit non esse differentiam sit facta preterito vel sit z. ratio quare non valet est quia non valet testis ut in glo. d. l. i. in verbo substituere non est enim per forma quod instituitur vel exheredatur. non ergo est de forma substantiali vbi cumque igitur preteritus vitiat patris testamentum. ibi potuit substitui preterito secundum bar. Item cum per aucten. ex ca. t. ollas obstatulum preteritionis que ad cetera non erit iterandum sit facta substitutio preterito vel non. Quero filius est institutus z. extraneus est substitutus an requiratur additio ex testamento patris no. ut confirmetur testis pupillare z. videtur quod sic. ut. d. l. ij. §. ad eo. Sin autem filius esset institutus vna cum extraneo tunc ad huc videtur exigi additionem. ut. d. l. ij. §. interdum. z. sic sunt tres casus in duobus requiritur additio scilicet alio non. Aduertitur tamen hoc ultimo casu. quod licet additio non tamen requiritur additio instituto. imo ipse substitutus pupillaris virtute tacite vulgaris posset adire z. confirmare paternum testamentum secundum veram opinionem. de quo per bar. in. d. l. i. z. ibi docto. de vulg. z. pupil. Quin imo licet habeat extraneum coheredem vulgare z. tacite substitutum tamen secundum veram opinionem. non est sublata suitas. ideo non est necessaria additio coheredes. imo existentia sui heredis. que non est impedita per additum coheredis confirmaret tabulas pupillares. ut no. in. d. l. si filius qui patri. facit. l. filius qui se paterna de acqui. her. z. quod no. moder. in. l. si filius heres. de lib. z. posthu. Quid si filius preteritus approbat testis. an valet substitutio pupillaris z. bar. in versiculo. ite quero quid si filius preteritus approbet in. d. l. ij. dicit quod sic dummodo pupillus approbet Tutore

auctore. ut. l. si pupillo de aucto. tu. Sed Ange. tenet contrarium. quia testamentum z. substitutio videtur forma per id quod habetur in. l. i. §. pen. de vulg. z. pu. Sed §. d. Jo. ibi licet ista ratio ange. concludat. quod a principio non valet non tamen concludit quod reuoludato testamento paterno tamquam principali non conualidet pupillare ut accessorium imo innuit contrarium quod accessorium sequitur naturam sui principalis ut in. c. accessorium de re. iur. i. vi. z. per hoc bñ fact. d. l. ij. versiculo ergo. z. versiculo plane vbi si testamentum inualidatur per ti. si quis omis. ca. testamenti. vel per restitutionem in integrum reuoludatur etiam substitutio pupillaris. Item bar. in. d. l. ij. versiculo. item cetero an id quod dicitur de filio exheredato. dicit quod si pater exheredauit filium quod substitutio pupillaris valet propter magnam confidentiam quam lex habet de patre ar. l. si filius. C. de pa. po. naz hoc potest contingere propter rigorem potestatis. iuxta l. in suis de lib. z. posthu. z. facit quod no. bar. in. l. ex facto de vulg. z. pupil. i. mat. exemplaria substitutionis. quod bar. intelligit verum nisi pater esset villis persona. l. si. C. de senten. pass. z. l. si cum doctem. §. si eo aut tempore. ff. hoc matri. §. Ange. in. d. l. ij. tenet contrarium ex eo quia iura indistincte loquuntur vs quod quomodocumque exheredent. z. sic etiam mala mente potest pater pupillariter substituere. ut in. d. l. i. in fi. z. ad. d. l. i. §. eo autem tempore rñdet quod imo illa iura faciunt pro quia ideo in eo interdicitur patri turpi. repetitio dotis z. administratio bonorum. quod si adiuuatur tenetur posset consumere. Sed hec presumptio cessat in casu proposito quia demum mortuo patre substitutus pupillo poterit venire et ad minus patris non veniet. tu potest concordare opinio. aut per est adeo turpis vite quod sibi esset interdicta administratio per iudicem z. tunc cum non posset per se testari. ut. l. is cui bonis de testis non poterit etiam pro filio subtestari. z. sic intelligitur opinio. bar. Secus si nulla esset facta interdictio quia tunc sicut poterit testari. pro ut patet ex his que habentur in. d. l. is cui bonis. ita vs quod posset etiam pro filio suo. z. per. d. l. ij. que loquitur indistincte. z. quia videtur interesse ipsi pupilli quod posset habere heredem ex testamento ut. d. l. Jul. de acqui. her. z. ita intelligatur opinio ange. Sed tu dicas quod non ob. quod dicit ange. quod in casu nostro poterit disponi post mortem. Secus in. §. eo autem tempore quia dico quod imo deponeret in nita licet eius effectus porrigatur post mortem. ut in. c. cum marthe de cele. miss. vel forte posset melius dici aut pater licet esset vilis in substitutionem pupillarem. sicut si ipse filius esset habilis ad testandum. testatus fuisset. z. tunc valebit talis substitutio alias secus. sicut dicit bal. ange. z. saly. in simili ad cognoscendum. an testamentum dicatur factum adueniente quia inspicitur qualiter disponit ut quilibet sapiens fecisset valet testamentum. ut dicunt prefati doctores ad. l. furiosus. C. qui test. fa. poss. z. nota. ut voluit bar. in. d. l. ij. versiculo. quod tertio quot duplex sit substitutio quod substitutio pupillaris est duplex. vs expressa z. tacita de quo dicendum ut in vulgari ut no. bar. in. l. i. eo. ti. in. ij. colla.

Quibus autem verbis fiat dic vt per bar. in. d. l. ij. in versiculo. quarto quero quibus verbis fiat no. vt voluit bar. in. d. l. ij. versiculo. sed q̄ ro quid illa verba apponatur. q̄ si testator dicat q̄ si fili⁹ meus erit heres z impupillari etate decedat talis sit heres q̄ si filius abstineat tamen substitutus admittetur. l. Jul. de acqui. her. z in. l. pater in principio. d̄ puil. cred. Ites bar. in. d. l. ij. versiculo quero ergo vtrum trabatur ad oia bona impuberis z dicit in pagano q̄ sic vt. l. si plures. §. ad substitutos de vulg. z pup. q̄ intellige fm ang. eē verum si sit in vna re qz sicut institutio facta in re certa alio non dato coherede vniuersali trabitur ad vniuersitatē. vt l. i. §. ex fundo de hered. insti. z ibi late Imo. ita etiam substitutio pupillaris. *trabit* ad vniuersum vt est casus in. l. coheredi. §. si. de vulg. z pupil. facit quod no. bar. in. l. centurio. eo. ti. Sed ego dixi contrariū per. l. coheredi. §. z generaliter ad treb. non ob. d. l. coheredi. §. si. quia loquitur quando fuit substitutus in locū patrem vt filij ergo fuit substitutus in quotta nisi in fine adducat simile de instituto de recerta. Item bar. in. d. l. ij. versiculo. Tertius effect⁹ ē dicit q̄ pupillaris expressa excludit alterz suū filium. matremqz propam qz matrem impuberis. predicta vero obiectio procederet. It. qm̄ procederet acquisitio tantū modo. ex dispositiōe legis. ut sit abtestō. Item bar. in. d. l. ij. i. fi. voluit q̄ pupillo possit facere heredes necessarios quos ipse posse pro se liceat eēnt extranei quo ad pupillarem. z est frater pupilli. vt. d. l. ij. §. primo eo. ti. z ibi bar. Ex quo loquitur q̄ si frater per pupillare succedat fratri licet nō adierit eius hereditatem tamē eas transmittit etiā ad extraneos heredes iure suitatis. vt. l. ex militari. §. si. cum. l. sequen. de testamēto mili. ita eleganter dixit bar. in. d. l. ij. in si. prin. q̄ perpetuo tene menti quia limitat. l. i. §. i. nouissimo. C. de cadu. toll. z idem etiam bar. in. d. l. sed si plures §. i. z Raf. etiam. d. §. prius z bart. in. d. l. ij. §. si. de here. insti. z circa hoc omnino vide bar. in. l. fi. C. de hered. insti. qui mirabiliter extendit ad §. prius. z. d. l. sed si plures. §. primo. Nota etiā d. §. prius de posthumo alieno qz videt q̄ possit institui facit. l. penul. ff. de lega. i. z. l. posthu. in principio de inoffō testa. z no. in. l. gallus. §. ille casus. ff. de lib. z posthu. licet in contrariū faciat. §. posthumo insti. de lega. de quo dixi in glo. in verbo vulgariter z in. d. §. posthu. Quero an relicta a pupillo videatur repetita a substituto pupillari z bar. in. l. licet de lega. primo. dicit aut substitutus succedit ex tacita vulgari z videtur repetita vt. l. q̄ fundum. ff. ad. l. falcid. aut succedit ex expressa pupillari z nunqz relicta. ab intestato videntur repetita a substituto tacite. siue sint pura siue conditionalia. sed ea d̄ bet constitutus tanqz quilibet heres impuberis. vt. l. i. §. interdum ad. l. falcid. z in. l. in rationem. §. q̄ vulgo. eo. ti. Sed si essent repetita expresse per testatorem tunc si dies legati cessit in vita impuberis repetitio non releuat. vt. ff. d̄ lega. primo. l. si fundus sub conditione. §. si pater nisi in eo plus esset relictum. vt. l. quid ergo. §. primo de lega. primo. Sed si dies legati non cessit. tunc debentur substituto. vt de. §. si pa/

ter ex quo inferitur quod illa tria exempla que ponuntur in. d. l. licet nullo modo hnt locum in substituto pupillari.
 Sequitur glo. z per fideicommissum.
 Est differentia. vtrum sit fideicommissū vniuersale v̄l particulare quia si est particulare eq̄ patur legato particulari. vt. l. ij. C. coia de lega. z no. per glo. bar. z docto. in. l. i. ff. de lega. prio. Sin autem esset vniuersale non equiparatur legato particulari. qm̄ in vniuersali fideicommissio habet locum trebellianica. Sed non. in particulari. vt. l. cogi. §. z generaliter. ff. ad trebel. Quz ergo hic loquatur de generali fideicommissario z sic etiam quia sunt grauati dicti filij vt heredes habet locum dispositio treb. z no. in. l. cū filio. ff. de lega. primo. Et ē sciendum q̄ remedia trebelliani sunt. v̄ de quibus per glo. in. l. i. §. i. z in. l. quidam. ita. §. si seruo. ff. ad treb. z no. glo. in. l. in testamento. C. ad. l. falcid. Queritur quando dicatur cedere dies fideicommissi vniuersalis. an a morte testatoris an ab addita hereditate z videtur tex. z glo. in verbo cedatur in l. quedam. ita. §. i. ad treb. q̄ cedit ab addita hereditate. z idēz voluit Dy. in. l. ij. §. i. de adimē. lega. z bar. in. l. vbi pure. ff. ad treb. z bar. in. l. ij. ff. de regula cattoniana. Sed bar. in. l. cum filio de lega. i. z in. d. l. ij. de regula. Latio tenet contrarium q̄ imo cedat a morte testantis Sicut i fideicommissario singulari allegat. l. si in persōa C. de fideicommissis. z. l. postulante in prin. ff. ad treb. dic vt ibi per docto. nec dicit. d. l. quedam ita quia ponderanda sunt verba quia dicit si ante diei cesserit fideicommissus decesserit. zc. nō autem dicit cui decesserit zc. Unde cuz ponat sub dubio forte non ē verum. q̄ habeat pro constanti q̄ dies cedat post additam hereditatē de qua supra fuit locutus igitur zc. Et hoc vult bar. z cōmuniter docto. in. l. cum filio. ff. de leg. i. z Imol. in. d. l. quidam ita. Quero quis possit onere fideicommissi grauari z dic q̄ quem nō onero. n̄ onero. l. ab eo z ibi bar. z doct. ff. de fideicommissis. Et quem honoro possuz grauari. nā non tantum heredi directo sed etiam fideicommissario legatario z donatario ex causa mortis pōt substitui. vt. l. vt heredib⁹ de lega. ij. z facit d. l. ab eo. z. l. i. §. Unde neratius z ibi glo. z bar. z. l. ex asse cum dy. ad treb. dummodo grauati cōmodum sentiat ex voluntate testantis considerato presenti statu. vt. l. cum fili. ff. de lega. i. Sed non si cōmodum sentiat eāu fortuitu licz secūdū voluntatem grauantis. vt no. in. l. si fuerit. §. i. z. l. si sic in principio. §. i. z ibi bart. ff. de lega. ij. z no. bar. z Imol. in. l. cuz filio ff. de lega. i. z vide. bar. z docto. z imol. in. l. centurio de vulga. z pupil. in illa. q. quando dicit. Si filius meus decesserit sine liberis vel liberis sine liberis zc. et potest grauari tam in testamēto quā in codicillis. vt. l. scenolla. ff. ad treb. Et aduertat q̄ si grauati addijt sponte retinet q̄r tam z residuum restituit. vt insti. de fideicommissis habetur. §. restituta. z pro quarta retenta potest conuenire z agere z non pro virili immo pro residuo tenetur z agit fideicommissarius vt. l. i. in si. ff. ad treb. z. d. §. restituta. quia ipso iure pro rata transeunt actiones in fideicommissū vt. l. i. §. i. z per totam. l. ff. ad treb. z. §. si quis vi/

ta. z. §. sed quia insti. de fideicomis. hered. facta
tamen prius restitutione hereditatis re vel ver
bo per heredes. ut. l. facta in principio. z. §. resti
tuta in princ. cum ibi no. ad trebel. Et e no. q
heres potest grauari q retento vno fundo qui
equivaleat quartam totam hereditate restituat
per inde e ac si quartam hereditatis reduxisset
cu hoc tamen quia quando retenta vna re ro
gat ut restituere hereditatem in solidum i fidei
comissariam transferuntur actiones altero casu
pro rata ut e in. d. §. si quis vna. In aliquibus
tamen casibus actiones transeunt infideicom
missarium et non facta restitutione per heredem
ut. l. penal. §. cum autem z ibi glo. z des docto.
C. ad trebel. z hēf. in. l. i. §. quotiens. ff. eo. aduer
tendum tamen e q aliquando heres agit z co
venitur in solidum tam a creditoribus heredi
tariis qua a legatariis z solvendo liberat se z fi
deicommissarium de quo vide in. l. ij. cum ibi no.
per glo. z docto. z. l. fi. z ibi Saly. C. ad trebel.
z tex. glo. bart. ange. z. d. mel in. l. marcellus in
princ. ad trebel. z glo. in. l. i. in fi. eo. tit. In hoc ar
ticulo potes fm bal. in. d. l. ij. sic concludere. al
quando legatum relinquatur nominatim ab he
rede aliquando noiatim reliquit fideicommissa
rio aliquando simplr non facta noiatim menti
one ab herede vel fideicommissario. Primo ca
su aut heres adijt sponte z deducit falcidia de
legatis quia ab eo fuerunt relicta. nec non gra
uatur vltra d. d. ratem fideicommissario dedu
ct. l. marcellus. §. idem pomp. ad trebel. Sin aut
non adeat sponte z tunc similiter dicendum q
e locus falcidie. non vt heres detrahat qz co
acte adiuit vt. l. quia poterat. z. l. ita tamē. §. qui
suspectam. ff. ad trebel. Sed fideicommissarius fal
cidiam predictam deducet qui in locum here
dis successit. vt. l. quietate. z. l. marcellus. §. q
si suspectam. ff. ad trebel. Secundo casu quando
sunt noiatim relicta fideicommissario. tunc siue
sponte heres siue non. tali casu nec heres pot
deducere falcidiam nec fideicommissarius. vt. l.
facta. §. q si susceptam. ff. ad trebel. Et e ratio
quia ex persona heredis non prestatur qz gra
uatus non fuit ex persona fideicommissa. non de
trahitur falcidia qz ibi nunqz detrahit cum no
sit heres. Sed aliq e heres directo. vt. l. mulier
§. si. cum ibi no. ff. ad trebel. Tertio casu quando
sunt simpliciter relicta est z tali casu variant
glo. non in. d. l. marcellus dicunt q onus he
redis videatur relictū z sic heres sponte ad
iens potest vti falcidia z bec e vera. sed in. l. fi. C.
eo. dic qz in dubio videntur relicta fideicommis
sario. z sic ad onus fideicommissarii ascripta. vt
contra eum dirigatur petitio legatorum z hēf
non potest deducere falcidiam circa legata pti
cularia. sed soluz trebelli. de fideicommissario
vniuersali qz e alterius nature cum in eo ipu
tantur fructus z per legata sed falcidiam non
vt in. l. fideicommissariam ad trebel. z. l. in quar
tam z quod ibi plene bar. ang. z imol. ff. ad fal
cidia. z plenius per doct. bal. z Saly. in. l. filius
que habentem. C. fami. herc. Sed prima comu
niter tenetur: z e advertendum q siue heres o
iure civili siue de iure pretorio potest habe
re locum in eo Senatus. consultus trebellia.
rogatus est restituere hereditatez. vt. l. i. §. i bo

noz ad trebel. siue succedat ex testamento siue
ab intesta. vt. l. recusare. §. meminisse ad trebel. et
quado bo. possessor fstituit hereditate ex trebel.
an remaneant penes eum aliquae actioes z que
z an remaneant aliquando directe z aliquado
vtilis directo. vt no. gl. z bar. in. l. ex asse. ad tre
bel. facit quod no. bar. in. l. i. ff. de bo. poss. z i. l.
si quis. §. in differentia. ff. de acqui. here. Quero
an quilibet rogatus restituere possit dictam re
stitutionem facere respōdeo si e maior pot. sin
autem e pubes z tunc etiam habens curatores
sui curatores z non tantum alijs. sed etiam cu
ratori suo. vt. l. i. §. fuit questum. ff. ad trebel. sin
autem fuit pupillus pot restituere cum aucto.
tutoris vt. l. restituta. §. pupillus eo. ti. §. no suo
tutoris cum eius aucto. quia tutor non pot au
torari in sui vtilitatem. vt. d. §. fuit questum. et
que sit ratio inter pupillum z aduultum not. gl.
bar. z docto. in. d. §. fuit questum z quero an fi
deicomis: possit detraherē qrtā z suo fideico. no
adduxit vt. l. ex asse. ff. ad trebel. Secundo autē fi
deicommissario deducit ita demum si rogatus
non deduxit volens facere liberationem pzo
fideicommissario deducere non possit. vt. l. si pa
troni. §. qui fideicommissariam eo. ti. sed falcidia
delegatis de duceret potest. ut. l. qui ctate. z. l.
marcellus. §. q si suspecta. eo. ti. sed legatarius
particularis rogatus restituere falcidiam non
deducit. ut. l. lex falcidia interuenit. §. nunqz. ff.
ad. l. falci. nisi hoc fuerit de voluntate testatoris
vt. l. penales. §. si. eo. ti. z vtrubiqz vero etiam si
cēt rogatus de restituendo parte hereditatis ga
trebel. no deducit quia nullus deducit trebel. nisi sit
heres z granatus ut heres vt. l. mulier. §. si. cu
ibi no. per glo. bar. z doct. ff. ad trebel. et e no. qz
quando fideicommissarius vel heres pot deduc
cere falcidiaz delegatis fieri debet aliquando
contributio cum ipso fideicommissario vniuers
fali iuxta. d. l. marcellus in principio dic vt ibi
per bar. z latius infra hoc dicam i versiculo cu
queritur an legatarius zc. Quero heres dic he
reditatem suspectam dic qz offio iudicis pot co
gi adire z postqz adiuit potest agi contra eum
actione ex testamento. vt restituat vt e glo in. l.
si non scriptura. C. ad trebel. z no. in. l. si legat in
principio. ff. eo. ti. Et talis coactio vt adeat hēf
e sumaria. vt. l. recusare in princ. z. l. ille a quo. §.
i. ff. ad trebel. z no. bar. in. l. ita tamen. §. quotiens
eo. ti. Sed non semper potest cogi adire z resti
tuere vt puta si filius est preteritus vel militis
exheredatus quia potest impugnare testamen
tum de quo tamen dicendum vt in. d. §. quoti
ens per glo. bar. ang. z imol. z tene menti qz fa
cta restitutione re vel verbo tantum. vt. l. facta
ff. ad trebel. statim transeunt in fideicommissarius
iura z actiones utiles. z directe remanent penes
heredes in antetamen quando adiuit cobacte.
ut quia non debet habere aliquod comoduz si
cut non potest. nec debet pati aliquod danum.
vt. l. quia poterat. ff. ad trebel. Sin autē adijt spō
te pro tribus partibus transit ipso iure z trebel.
facta restitutione in fideicommissarium. z p quar
ta parte actiue z passiue remanent penes here
dem vt. in. §. restituta insti. de fideicomis. bētur
z habetur in. l. i. §. i. ff. ad trebel. nisi fideicommissa
rius fuerit rogatus restituere postea heredi/

62
rogato qm̄ tunc sufficiunt rigorē. vt. l. si h̄s
meus. ff. ad treb. et tene menti quando fideicō/
comissarius ē grauatū restituere heredi si coa
cte adiuit potest fideicōmissum restituendo de
ducere quartā vt ē casus singularis in. l. si pa
troni. §. qui fideicommissariam. ff. ad treb. et q̄
dixi q̄ transeunt actiones in fideicōmissarium
intelligitur de actionibus hereditarijs. S; acti
ones actiue et passiue acquisite per heredem nō
transeunt ut. l. si heres pecuniam cum ibi no. ff.
ad treb. instantia. etiam incepta per defunctū
siue contra defunctum transit infideicōmissa
rium. vt. l. i. §. i. eo. titu. Sed instantia incepta
cum herede siue iudicium siue cōpromissū per
heredem factum. si vult fideicōmissarius q̄ in
eum transeant opus ē vt caueat heredi de con
seruando ipsam in demnē. vt. l. cum hereditas
ff. ad treb. et sic no. q̄ cōpromittere heres potest
cum debitoribus vel creditoribus hereditarijs
et valet cōpromissum. Et aduertat ad id quod
dixi q̄ transeunt actiones infideicōmissum. vt
l. i. §. ad treb. ē verum nisi fideicōmissum decla
retur in debitis quia desinunt nisi viues ēt fue
rit rogatus vt. l. si patroni. §. si. ad treb. q̄ l; añ
restitutionem facta sn̄a lata contra heredes p̄
iudicet fideicōmissario. tamen sn̄a vel renūcia
tatio heredis post restitutionem fideicōmissa
rio non p̄iudicat vt est tex. in. l. facta. §. si h̄s
ff. ad treb. Et ē notandum q̄ licet per auctē. ex
causa conseruetur oīa legata et fideicōmissaria
intelliguntur singularia. non autem conserua
tur hoc fideicōmissum vniuersale vt no. doct.
in. d. auct. ex causa de lib. p̄ter. C. et ratio q̄
largo modo quia fideicōmissari⁹ dicitur loco
heredis. l. postulante. §. si. ad treb. et dicit heres
vt. l. si filius. ff. q̄ cum eo. et per fideicōmissum
succeditur defuncto. vt. l. coheredi. §. cum filie
ff. de vulg. et pupil. ergo non conseruatur sicut
non conseruatur heredum institutōnes. Cum
queritur an legata debeant contribui cum fidei
comis. vniuersali p̄ falcidia detrahēda dic aut
legatum et fideicōmissum. sunt pura aut vtrum
q̄ sub cōditōe. aut vnum purum aut aliud sub
cōditōe. aut vnū purum aut aliud in diem
p̄io casu clarū q̄ fit cōtributio vt. d. l. marcell⁹
in p̄ncipio. §. pap. et sic vtrūq̄ venit defalcādū
vt. l. q̄ co. ti. Secōdō cāu aut st amb. sub cō
ditōe relicta. et idem quia sic videtur volu
isse testator volendo eodem tempore ambo p̄
stari. aut vnū ē relictu sub vna cōditōe et aliud sub
alia cōditōe et iste casus v̄ dubi⁹. tñ s; Imo.
in. d. §. pompo. dici potest q̄ fit contributio vt
quando fit fideicōmissum pro parte pure. et p̄
parte sub cōditōe et legata pura fit contri
butio. ut. l. ita tamen. §. ex asse. ff. ad trebellt. sic
q̄ p̄ parte tempus fit contributio arguēdo de
re ad tempus. ut. l. miles ita. §. quia diximus de
testamento mili. Constat enim testatorem vno
tempore voluisse vtrūq̄ simul solui si vtrūq̄
cōditio simul existat ergo etc. Tertio casu si
vterq̄ dies ē in vtroq̄ clarum q̄ fit contributio
ex quo eodem tempore debent solui ex mente
testatoris. aut legatum ē in vnā diē. et fideicom
missum in alium diem. et tunc si legatum ē i diē
breuiorem videtur q̄ fiat contributio ex quo
diuerso tempore valuit prestare ea que debent

tur quando legatum ē purum et fideicōmissum
sub cōditōe licet aliqualis differentia sit in
ter hos casus. aut ex con. fideicommissum ē in
diem breuiorem. et tunc videtur q̄ debeat fieri
contributio quia in legato in diem nata ē obli
gatio et actio licet obstat exceptio. vt. l. i. in fi. ff.
quando dies lega. ced. et sic ē aliquid quod pōt
defalcari. respectu legatoꝝ tempore quo refer
natur fideicōmissum vel forte nō fit contribu
tio ex quo testator voluit diuerso tempore pre
stari. et sic detrahatur de solo fideicommissio q̄
primo erat prestandum per id quod dicit q̄
fideicōmissum ē purum et legatum sub cōditi
one. Quarto casu principali dic aut legatū est
purum et fideicōmissum sub cōditōe et non
fit contributio vt ē casus singularis in. l. mari
tus. §. i. ff. ad l. falcid. iuncta. l. duobus eo. ti. aut
econtra. et tunc videtur idem attenda illa ratōe
quia testator voluit ipsa diuersis temporibus
prestari vnde hoc casu quarta detrahatur de fi
deicōmiss. quia alias nihil remaneret penes he
redem et postea adueniente cōditōe legati i
tegraliter soluitur. aut fideicōmissum ē partim
purum. et partim sub cōditōe. et tunc fit con
tributio. vt. d. §. ex asse. Quinto casu aut fideicō
missum ē purum et legatum in diem. et videtur q̄
fiat contributio cum in legato in diem sit nata
obligatio et actio vt dixi. et sic ē q̄ potest rescari.
tamen forte fm̄ Imol. p̄trariū est verius. q̄
potius videtur attendi tempus prestatiōis q̄
ē diuersum videtur q̄ non debeat fieri contri
butio per id quod supra dixi. Sexto et vltio ca
su aut fideicōmissum ē in diem et legatum sub
cōditōe. et videtur fieri debere contributio
sic et quando sub diuersis cōditōibus fit le
gatum et fideicōmissum cuius videatur eadem rō
Aut econtra fideicōmissum ē sub cōditōe.
legatum in diem. et tunc si consideras tempus
prestatiōis: et non natiuitatis obligatiōis. idē
videtur dicendum q̄ p̄xie sicut et quādo sub
diuersis cōditōibus vtrūq̄ relinquitur
cum cōditio fideicōmiss. possit existere ante di
em legati et predicta vera quando omnia lega.
sunt vniuersalia hoc est quando omnia sunt pu
ra vel omnia in diem vel sub cōditōe. Sed
si aliqua eēt pura et aliqua sub cōditōe vi
detur q̄ pura non contribuantur cum fideicō
miss. cōditionali attenda mente testantis. Sed
solum relicta sub cōditōe fideicōmiss. nec ob.
d. §. ex asse. quia fideicōmissum hereditatis ē p̄
parte purum et pro parte cōditionale. hic sunt
diuersa legata diuersarum rerum. Sed si eēt le
gatum cuiusdam rei p̄ parte purum et pro parte
cōditionale. tunc bene videtur tribuendum
cum ipso fideicōmiss. vniuersali. vt. d. §. ex asse.
Et in quātum dixi supra p̄le in diem et sub cō
ditōe tenebat. et ang. etc. Et ita sunt verba Jo
an. de Imol. in. d. §. pompo. que nō. Quero an
rogatus restituere hereditatem anteq̄ restitui
at possit alienare vt soluat creditoribus et lega
tarijs dic q̄ sic q̄ no. i. l. marcellus. §. resq̄. ff.
ad treb. quoniam cogitur alienare que sunt ste
riles et que seruari non possunt. alias diceretur
in culpa. et tenetur vt no. gl. in. d. §. resq̄. Quid
autem si voluntarie alienat. et videtur q̄ aliena
tio teneat cum nundum sit trāslatum dominū
i

infideicommissarium ante restitutionem factam. ut l. facta. z. l. restituta ad treb. z. de hoc videt casus in. l. si habetur institutus. §. i. co. titu. Sed nulli dubium qd si restitutio fieri debeat i diez vel sub conditione qd inter alienatio etiam voluntaria tenet. z. transfertur in vita sua agnouit se dicatur illud fideicommissum fm bar. in. d. l. i. quod est singulare. Quero nuquid heres teneatur reddere rationem administratois de male ablati vel neglectis fideicommissario vniuersali z. dic qd sic. vt. ff. ad treb. l. mulier. §. Sed et. n. nisi testator vetuerit rōez reddi. ut. ff. de pd. z. demon. l. cum tale. §. i. vbi ē glo. multum no. z. menti tenenda quia heredes post grauati de restituendo bonis abutuntur. sed male faciūt quia tenentur ad interesse s3 bal. in. l. filii que habentem. C. fami. herc. Quero heres restituit hereditatem. an teneatur restituere fructus. vnde glo. z. ibi docto. in. l. iubemus. C. ad trebel. z. glo. z. bar. z. Jo. in. l. fideicommissariam. z. l. postulante. §. si. z. l. balista. cum. l. sequenti. z. ibi gl. z. bar. ff. ad treb. quia est lōge diuerso. Sum cōtentus sola remissione ne dicar. longus z. prolixus. vel potest concludere fm ang. in. d. l. fideicommissarium qd regula est negatiua qd fructus percepti iudicio testatoris non veniunt restituendi. Que fallit in tribus casibus. positus i gl. i. d. l. in fideicommissarium. Item fallit quando quis ē grauatus restituere filio suo quicquid ex hereditate ad eum peruenit. vt. l. titius. z. l. heredes mei in principio. ff. ad trebel. facit. l. in fideicommissari. §. cum polidius. de vsur. Secus si qs eēt grauatus tali mō restituere extraneo. z. hoc propter votum preceptum facit. l. iubemus. C. ad treb. z. l. scripto. ff. vnde liberi z. l. qd bis v. bis. ff. de leg. iij. Item fallit in fructus gregis qui subrogantur in locum pecudum de mortuorum. Nam tunc sicut deberent restitui qd sunt mortua. ita etiam sunt hii fructus siue secus subrogati in locum demortuorum. vt. l. deduc. §. heredi. ff. ad treb. z. hoc dicit procedere in fructibus naturalibus z. idē dicit in industrialibus z. aialibus. vt pensiones vsure z. uecture que percepte sunt p uisione testatoris z. idem si p uisione heredis. Sin autē non eēt precepte indistincte debent restitui. scdm ang. licet cessisset dies pceptionis eorum quia hereditas debet restitui talis qualis inuenitur. l. postulante. §. si. ad treb. Sed hoc debet intelligi secundū Ymol. quādo sunt precepte p uisionis testatoris secus si p uisione heredis vt ibi quod ē verius z. no. bene qd sicut fructus z. accessiones precepte negligentia non petentis per heredem sponte admittere non sunt restituendi. vt. l. mulier. §. si heres. z. §. alia causa. ita etiam si fuerunt per heredem qui coacte adiuuit vt supra casus. z. ita no. ibi ang. in. l. ita tamen qd non solum heres s3 fideicommissarius suo fideicommissario ē fideicommissum deducit fructus fideicommissario deducit fructus restituendo. vt. l. ex asse ad treb. Et aduertat qd heres restituendo hereditatem potest dducere omnem impensā quā fecit pro cōseruandis percipiēdo vel distrahēdo bona heredit. expēdiderit. vt. l. vbi pure. §. si. ff. ad treb. Et sic si in gabella vel instrumentis vel alio modo expēdiderit potest deducere facit. l. si. §. im

cōputatione cum glo. z. ibi docto. C. de iure de liber. z. qd no. bar. in. l. sed hoc. ff. de condi. z. de monstra. Quero si casu res hereditaria pūit. an heres teneatur dic qd heres tenet de dolo et lata culpa. vt. l. mulier. §. sed z. ipso. ff. ad treb. z. l. si seruus. §. cum quis z. oio ibi bar. in. l. cum ref. §. si. z. ibi glo. bar. z. docto. ff. de lega. quia tenetur aliquando. tenetur de leui culpa. z. dicta restitutio hereditatis fiat grā vtriusq3 cum quarta remanet penes grauatum quando sponte adiit. vt. d. §. cum quis dicit bar. z. docto. in tantum qd si fuit impeditus aliquo impedimto facti v. alio modo quo minus ipse heres nō interruptit prescriptiones quā aliquis faciebat de re hereditaria heres tenetur. d. l. mulier. z. §. sed ipse in fi. Pone qd heres restituit fideicommissario totū nō retenta quarta quā restituere poterat: an habeat aliquod remedium et qd dic. vt habetur in. l. heres cum. ff. ad treb. qd potest illud condicere vel conditione indebiti vt. l. si cum exceptione. §. si pars ff. de condi. indeb. z. habetur in. l. erroz. C. ad. l. falci. quia debet distinguui aut scienter z. restituit z. videt donare. l. capanus de op. lib. aut ignoranter z. tūc ignorantia facti z. potest repetere. vt. l. erroz. cū iuncta. l. i. co. ti. quia cā. pro treb. dicitur eē debita fideicommissario naturaliter. vt. d. l. patres. z. l. debitorem. ff. que in fraudē. cred. aut ignorantia facti z. potest repetere. vt. d. l. erroz. z. ibi bal. z. Saly. z. potest repetere vt dixi tali cāu cōditi. indebiti. hec etiam condit. sine causa. vt. l. qd si nulla z. quod ibi no. ff. de lega. i. Ita dicit ange. in. d. l. heres cū. vel etiam scdm ang. h3 remedium. l. iij. §. si legatum. ff. si cui plusq3. l. falci. potest etiam accipere possessionem rerum hereditariarū. vacantium. vt. quia restituit verbo z. fideicommissarius. nondum accepit possessiones vt. l. restituta. ff. ad treb. coniuncta. l. cū heres. ff. de acqui. poss. in principio. ita dicit bart. in. d. l. heres. cum pōt etiam denunciare debitoribus hereditariis vt soluant fideicommissaria. vt. d. l. heres cum nec dicitur in. l. penul. z. aucte. ibi posita. C. de pos. quoniam heres non dicitur persona extrinseca cum habeat ius in re. ut no. in. d. l. penul. z. auct. ibi posita. Quero clarum ē qd heres qui adiuuit qd nullum cōmodum debet sentire imo d3 restituere oē id qd nō eēt habitus si nō fuisset heres nō adiuisset hereditatem. vt. d. l. ita tū. ff. q. suspecta. ff. ad treb. in tantū qd ibi disputatur. an teneatur restituere datum tam cōditionis implende in quo distinguitur. an capiatur vt heres. an ut quilibet qd primo casu restituet. secūdo casu retinebit data causa conditionis implende. z. ita debet intelligi. l. que heredi. §. i. de condi. z. demon. Ad das tex. singl. in. l. si quis filium. §. si. de lega. prestan. Et aduertat qd grauatus de restituēdo hereditatē testatoris si fuerit coactus adire tenetur et restituere heredi. pupilli quem consecutus fuit. ut. d. §. q. suspectam. z. idem e contra si fuerit rogatus pupillarem z. coacte adire cogatur non solum pupillarem sed etiam paternam hereditatem adire. vt habetur in. d. l. ita tamen. §. a patre heres. quero an rupto testō per exheredationem vel prescriptionem hodie conseruetur fideicommissum vniuersale per auct. ex causa. C. de lib. preter. z.

dic q sic ut no. bar. bal. ange. z Saly. in. d. au-
cten. ex causa. z no. bar. ang. z Imo. in. l. filio p-
terito. de iniusto te. z no. gl. bar. z imol. in. l. ita
tamen. §. quotiens ad treb. Quero an hñs gra-
uatus per fideicommissum si è creditor defuncti
z non faciat inuentarium. an in restitutiõe pos-
sit deducere suus. z dicas q sic ita
vult pau. dec. in. l. ita tamen. §. si pfuluisse z hoc
voluit bal. in. l. debitori. C. de pac. z in. l. i. §. ex
actio. C. de rei vx. act. quando mulier est instituta
a viro z grauata de restituendo hered. licet nõ
consecerit inuentariũ. tamen restituendo here-
ditatem potest deducere ius dotis q è singu-
lariter menti tenendum. Quero heres è institu-
tus sub conditione per fideicommissum. isto mo-
do q si est in dando fideicommissarius illud. d.
ut possit conditionem ad imple. Sin autem est
in facto quod tamen non coherat persone her-
edis nec suam industriam requirat. tunc fideicõ-
missarius ex persona heredis potest tale factũ
adimplere z tali modo pificata conditione po-
terit heres cogi adire. z restituere. ut. l. si cui. §.
primo. ff. ad treb. q è notandus. z intelligas in
conditione potestatiua facti z honesta. alias at
si cõt turpis vñ inhõesta heredi remittitur z po-
test cogi adire z restituere. ut. l. facta. §. si sub cõ-
ditione eo. ti. Sed aduertat ad illud quod su-
pra dixi q heres lucratur fructus iudicio testa-
toris perceptos. Primo fallit si hereditas mi-
nuatur z detractiõe quartæ. vt. l. balista ad tre-
bel. quia suppletur eius fructibus facit. l. postu-
lante in fi. eo. ti. Secundo fallit in liberis primi
gradus. ut. l. iubemus. C. ad treb. z ides si dimi-
nuatur dotem z filie pmi gradus. vt. l. mulier.
§. cum proponeretur ad treb. Et ides si heredi-
tas minuatur propter legata. quia suppletur ex
fructibus. vt. l. ita tamen. §. si. eo. ti. Et idem si
minuitur ex casibus fortuitis qz ex fructib⁹ p-
dictis suppletur. ut. d. l. balista fallit in liberis
primi gradus. vt. d. l. iubemus. ita dicit barto. z
Jo. de Imol. in. d. l. balista. acetia fruct⁹ quos
heres suscepit iudicio testatoris licet non tene-
atur restituere tamen computat in quartã z qñ-
te fructus. ut. d. mulier. §. heres. z. §. alia causa.
ff. ad treb. Sed fructus qui percipi potuissent
a diligentissimo patrefa. non computat in quar-
tam vt è casus in. l. de duct. §. ant dict. ff. ad tre-
bel. licet infideicommissarium transeant actiões
actiue z passiuæ. z obligationes etiam ptozie.
z naturales tantum. facta restitutiõe. vt. l. quã-
uis. ff. ad treb. tamen non transit ius sepulchro-
rum. l. ut quia perinde. §. i. eo. ti. z plura alia z di-
uersa iura remanent penes heredes ut ibi gla.
in tantum q non transit ius oparium liberti vt
l. si liberti in principio. ff. ad treb. dic tamẽ. vt
ibi per bar. z Imol. Nam ea que non transeunt
in heredem extraneum non transeunt in fidei-
commissarium. ut. d. l. si patroni ex quo sequitur
an ius patronatus liberti trãseat infideicõmis-
sarium z glo. z Jo. de Imol. renet q non. nec
etiam transit feudum quia feudum habet ex
beneficio domini. ut in. c. primo. an agnat⁹ vel
fi. qui repu. heredi. Sed dubitatur an transeat
emphiteosis. z bar. in. d. l. si patroni distiguit
aut est emphiteosis rei publice z tunc clarũ qd
transit quia potest legari. ut. l. si domus. §. si. cõ

83
ibi no. de lega. i. Sin autem eēt ecclie vel princ-
pis z non transit ita dicit ibi bar. Sed Joā. de
Imol. videtur ibi tenere cōtrarium. qz l3 titu-
lo singulari non possit transire singulariter in
successorem. tamen titulo vniuersali non vide-
tur eē prohibitus cum fideicommissarius sit lo-
co heredis. ut. l. filius. ff. qz cū eo. Remittit ta-
men se ad no. per bar. z per se. in. l. quod dicit⁹
de verbo. ob. z per bal. ang. Raf. z p eū i. l. è i
principio so. ma. Ego autem teneo q non trã-
seat quia non video bonã rōem q transeat ti-
tulo singulari vel vniuersali. cum èt fideicomi-
missarius. isto casu eēt obligatus ad cautionis
solutionem. sicut successor singularis cogita eti-
am tene menti q primus fideicõmis. si apd eas
non è remansura aliqua quotta non pōt coge-
re heredem adire sine secundo fideicõmissario.
ut. l. si patroni. §. que fideicõmissaria. ff. ad tre-
bel. Item heres qzuis grauatus de restituend⁹
do pure tamen mitti potest z debet in poss. bo-
norum hered. ut. l. filias. ff. ad treb. Sed tūc an
z quando fideicommissarius sit legitimus cõdi-
tor no. ibi bar. substitutio fideicommissaria facta
pluribus etiam nomine collectiuo debetur èt
si in persona vltimi tantum conditio existat si
persona non superest que ex mēte testantis hz
excludere fideicommissum. ut è tex. no. in. l. here-
des mei. §. primo ad trebel. Sin aut facta fuisset
simplr duobus vel pluribus. z expressis noib⁹
pprijs verificatur in persona cuiuslibet sit ve-
rificata. nec spectatur q verificetur in oib⁹. vt
l. iulius. §. gaio. ff. ad treb. Et est bene aduerten-
dum q fideicommissum pluribus reculantibus
vt è tex. non i. l. heredes mei. §. si. ad treb. z è tex.
in. l. si fundum sub conditione. §. his verbis. ff.
de lega. i. quod no. an autem filia possit per fi-
deicommissũ grauari rideo aut in fideicommissa-
rio vniuersali z nõ venit dos vt. l. mulier. §. cū
proponeretur z. l. a filia. ff. ad treb. Sed simpli-
citer ita demuz potest grauari si eēt vltra legitti-
mam quia in legitima grauari non pōt. iste est
casus fm Dy. z iaco. de hare. in. l. si. filie z tbi
bar. ff. de lega. ij. Et in tantum non venit dos i
fideicommissario vniuersali qz etiaz si filia dotat
set se de bonis que sunt subiecta restitutioni. z
moreretur in matrimonio sine filijs extraneo
herede instituto. nõ tñ spectat ad fideicommissa-
rium vniuersalẽ. sed ad eius heredẽ. ut. d. §. cū
proponeretur. ita vult paul. dec. in. d. l. a filia. z èt
si filius è grauatus z in uita non dotauit filias
bonis subiectis restitutioni. Sed in morte reli-
quit dotem de dictis bonis potest filia de sua
deducere dictam dotẽ sibi relictã. ita vult bar.
in. d. l. a filia in pnc. Quero an snia trãfactio pa-
ctum: renūtiatio. z confessio facta per heredem
ante vel potest restitutiones factas fideicõmis-
sario noccat ipsi fideicommissario. vide. l. si patro-
ni. §. si. z. l. facta. §. si heres z ibi late bar. ad tre-
bel.
Sequitur glo. Item dicto. B. eius filio prele-
gavit tale fundum. z talem emphiteosim z do-
mũ sue hitationis.
An autem pater qui fuit stipulatus p emphi-
teosim vel feudum p se z filijs suis. an possit d-
mũ feudum vel emphiteosim vni ex filijs to-
tum concedere z alios filios priuare in vltima
i ij

voluntate. et in feudo est clarum quod ultima dispositio paterna siue feudum sit nouum siue anti-
quum dispositio patris nihil valet in feudo. im-
mo omnes filij legitimi pariter in feudo succe-
dunt. ut i. c. i. de success. feud. vide quod no. bal.
in. c. i. §. i. versiculo sed quero de vno qui feud.
adire. po. et Succedunt masculi filij et non etiam
femine. ut eo. ti. §. filia. c. i. §. notandus qui feud.
da. poss. etiam si dictum fuerit quod concedit feudum
pro se et filiis masculis et feminis. quia si sup-
sunt masculi femina in totum est exclusa ut. c. i. §. i. et quod
bal. et docto. et d. Jo. de aluarotis episcopi Abba.
vel abbatem. in tantum quod femina semel exclusa per
existentiam masculorum amplius non admitti-
tur etiam si masculi deficiant ut ibi videtur tex.
et glo. et ita determinant ibi docto. Secus si fue-
rit stipulatus pro se et filiis suis masculis et illis defi-
cientibus etiam pro feminis quia tunc masculis
deficientibus femine admittuntur ut in ti.
de his qui pro se et filiis et hered. suis etc. dicen-
dum est ut in dictis iuribus. an femina in feudum
admittatur. et habetur in. c. i. §. i. de trad. succes.
ifeud. Sed in emphiteosim an valeat pater dispo-
nere in ultima voluntate inter liberos. et videtur
quod sic ut no. in pecu. in ti. de locato. §. nunc videtur
dum. versiculo. lxxviii. et nota. bal. in aucten.
si quas ruinas. C. de sacro san. eccle. versiculo.
iuxta hoc quero utrum pater et assignat ibi bal.
rationem. quia quando pater stipulatur emphi-
teosim pro se et filiis suis dicti sui filij dicunt ha-
bere ex donatione facta per patrem. Et nota.
bal. in. d. auc. si quas ruinas. §. p. p. libito uo-
luntatis potest reuocare maxime in ultima voluntate
facta filio in parte. ut. l. ij. C. de i. off. te. doat. et. l.
pe. C. de dona. iter vi. et vxo. §. i. et trarium est vitas
quod imo pater sicut non potest in feudo in ultima
voluntate disponere inter liberos. ita nec potest
de emphiteosim ut no. bar. in. l. ut iure iurandi
§. si liberi. ff. de op. lib. Nam eo ipso quod pater sti-
pulatur emphiteosim pro se et filiis. ut
primo stipulari pro se. scdo pro filiis. et sic dum pa-
ter vivit ipse solus est emphiteota. ut no. l. gal-
lus. §. primo de lib. et posthu. Ex quo sequitur quod
dicti filij dicuntur habere dictam emphiteosim ut
filij et non ut heredes patris. ut. l. si tibi. x. §. pa-
ctus et ibi glo. bar. bal. ang. ff. de pac. et no. bar.
in. l. q. dicitur de verbo. ob. et ibi late per Jo. de
de Imol. Et ideo dicti filij possunt habere di-
ctam emphiteosim equaliter licet non sint here-
des patris. ut no. in dictis iuribus. et no. bar. in
l. ut iure iura. §. si liberi. ff. de op. lib. et no. cy.
bal. et Saly. in. d. auc. si quas ruinas. C. de sac.
sanct. eccle. Et facit quod habetur per glo. bar. an-
ge. et docto. et bal. in. l. p. herede. §. si quid tamen
et §. si. ff. de acqui. hered. et l. filiuffa. cum quis.
et ibi glo. et docto. de lega. primo. Cum ergo fi-
lij dicantur habere dictam emphiteosim non ut
heredes. sed ut filij et debeant habere ut dixi pro
mortem patris dicuntur habere mortis causa
pione propter mortem patris dicitur coseq. mor-
tis causa capione ut no. bar. in. l. si mihi et titio iu-
principio. ff. de verbo ob. versiculo emphiteo-
sis est concessa patri et no. bal. in. d. aucte. quas
ruinas in dicto versiculo. iuxta hoc quero et sic
ut dixi filij dicuntur adire dictam emphiteosim
post mortem patris et a domino siue ecclesia. ut

dentur capere et non a patre. Ita singl. dicit
bar. in. l. mortis causa capitur. ff. de dona. ca. mor.
Et quod a domino et non a patre dicantur filij
capere voluit etiam bal. in. l. g. g. So. ma. ut in
fra dicam. Ex his videtur sequi talis conclu-
sio quod pater non potest de emphiteosim ecclesie
disponere inter liberos unequaliter dando uni
plusquam alteri. quoniam ipsi filij non dicuntur habere
a patre. Sed ab ecclesia. ergo quod non capiunt
a patre ipse pater non potest auferre. Et quod
pater non possit plus uni dare de emphiteosim
quam alijs filiis voluit bal. in. l. i. adulta. C. de he-
re. actio. ubi dicit quod si est tale ius quod filius preten-
dat ut filius et non ut heres patris. ut est ius em-
phiteoticum. quia non potest pater filium tali
iure priuare et in alium transferre et dicit hoc de-
terminare no. bar. in. d. l. iure iuran. §. si liberi. ff.
de op. lib. de quo infra dicam. Et hoc etiam fir-
mat bal. in. l. i. in fi. C. per quas perso. nob. acq.
ubi voluit quod si pater acceperat emphiteosim pro
se in vita. et post eius mortem pro filio si non fuit
ex re patris sed alterius non potest pater filium
dicta emphiteosi priuare et alteri concedere. et
hoc sequitur si pater emisset emphiteosim. et sic
ex pecunia sua habuisset. nisi fuisset inuestitus
ab ecclesia dicitur illa emphiteosis ex re patris.
ex tali casu potest pro libito voluntatis dare uni
ex filiis plusquam alijs quod no. Et hoc consuluit
Jac. butri. ut refert quod. fm ipse sequitur in. l.
item videndum. §. si. ff. de peti. hered. et idem de
terminat bar. in. d. l. ut. insuradi. §. si liberi. §. op.
liber. in versiculo. Sed dubium est quod si talis etc.
ubi in fi. dicit quod dando uni ex filiis plusquam alte-
ri esset contra conventionem quam pater habuit cum
domino directi. qui videtur velle filijs pater ac-
quiri. Et predicta sunt vera quod eo ipso quod filius
est debet pro rata in dicta emphiteosi succedere. Si
ue sit masculus siue femina. et si sit emphiteosim
ecclesia quia in ea etiam potest succedere femina. ut
in aucten. de non aliena. aut permuta. §.
quod est verum quando pater stipulatur pro se et filiis.
Secus si fuerit stipulatus pro se et heredibus su-
is. vel pro se et heredibus et filiis. quod fm bar. in. d.
l. si liberi versiculo sed si accepisset pro se suisque
heredibus. quia tunc opus est quod filius qui vult
succedere in virili sua opus est quod non sit heres.
et sufficit fm bar. ibi quod sit heres et in re certa ut
d. §. emphiteosim vero coniuncta. Lex modica.
ff. de bo. lib. Sed bal. in. l. liberti liberteque. versi-
culo. sed dubium est ex testamento. C. de op. lib. et
contrarium in eo quod bar. dicit quod sufficit quod tali
casu sit institutus in re certa. quia quando pa-
ter est stipulatus pro se et heredibus intelligitur de
herede vniuersali. quia illi sunt proprie here-
des non autem de heredibus in re certa. et illi in
proprie dicuntur heredes. ut. l. quedam. §. is at
ff. de ededo fm. d. Jo. de imol. in. l. ex facto. la
grande in versiculo.
Item attende in qua. bal. concordat opi. ant loq-
mur in emphiteosi priuate persone que transit
ad extraneum heredem aut in emphiteosim qui
non transit nisi ad liberos ut si est ecclesia iuxta no.
plene per docto. et glo. in. l. etiam in principio. ff.
So. ma. primo casu intelligatur dictum bal. quod
intelligatur de herede vniuersali per. d. l. q. d. as
§. is autem. et. l. quotiens. §. heredem de heredi.

insti. Secundo casu, pcedit dictum bar. in. d. §. si liberi per illum tex. et per. l. cum patronis. §. cū patrono. ff. de op. lib. vbi licet sint dispariter instituti filij tamen pariter admittuntur ad ius patronatus. igitur dic vt ibi per. d. Jo. et ista cōcordia mihi placet. Quid si legauit emphiteosim que debebat fieri in personam testatis. an valeat legatum ita q heres teneatur ad extimationem. et istam questionem formauit bar. in. l. q in rerum. §. i. de leg. i. et determinat q heres nō tenetur ad aliquid quia testator vt legasse ius quod habebat licet dberz exequi testatore mortuo. vt. d. l. q mihi rerum. §. i. et istud etiam sequitur ibi bal. facit. l. vectigali. ff. de pignoz. et idem voluit bal. in. l. vxoz. patruī. C. de lega. Quid si heres legauit domum emphiteoticam que debet reuerti ad ecclesiam ex canone non soluto. vel inuouatione inuestiture non petita et Jac. de hare. tenet in. l. seruus filij. §. pzo. de lega. i. q nihil debeat. Sed contrarium ibi t3 Raf. quia non dicitur priuari ipso iure si dominus nō vult. ut. l. ij. C. de iure. emphi. et no. bar. in. l. ij. de excep. rei iud. igitur debetur extimatio nisi dñs sine ecclesia voluerit q ceciderit a iure suo. et nō ob. l. q in rerum. §. i. quia ibi in fructu qui oio et ipso iure. Quid si emphiteota acqsiuit directum dñus postq3 legauit rē emphiteoticam et bar. fm Jac. de hare. in. l. seruum filij tenet aut testator dixit lego feudū meum et non valet aut simpliciter legauit feudum dic ut ibi Sed contrarium tenet bal. et Saly. in. d. l. vxoz patruī. C. de leg. et raf. in. d. l. seruum filij. §. i. dic vt ibi per eos. Et deam? quādo prelegauit feudum vel emphiteosim quid dicendum quādo prelegauit domum vel aliam rem dicendum ē aut aliquis est institutus in solidum et prelegatum. tale non valet quia heredi a semetipso legari non potest. l. legatum. §. i. de lega. i. aut ē institutus pro parte et tunc siue sit filius iuxta. l. filio patri de lega. i. siue sit extraneus iuxta. l. qui filiabus. §. si. co. Et distinguendum. aut adiuit et cōsequitur prelegatum iudicio fami. herc. ut. d. l. qui filiabus. §. si. aut repudiavit expresse ipsas hereditatem. et tunc actione ex testamento cōsequitur dictum prelegatum. d. l. qui filiabus. §. i. aut non constat de repudiatione nec de aditione. et moritur et transmittitur ad heredem ptes tantuz dicti prelegati. ut. l. miles. §. p parte et ibi no. glo. et bar. ff. de leg. ij. Et idem si cēt exclusio conditionis defectu. vt. l. si. in fi. de doli. excep. ita habeatur in. l. filio p3 et ibi glo. bar. et docto. de lega. i. Quādo autē legauit que destructa ē in vita testatoris. an saltim arca debeatur videtur q sit. ut. l. si grege. §. i. in fi. de leg. i. dic vt ibi per gl. et doct. Quid autē si simplr legauit vnā domum. dic q aut testator habuit aliquam domum in patrimonio et vna mediocris debetur alias legatum dicitur frustratorium. ut. l. si domus in principio de lega. i. Domus nāq3 dicitur destinatione et ordinatione patris fa. vt. l. quod in rerum. §. si post in fi. ff. de lega. i. De vna nanq3 domo possunt plures fieri pariete interposito. vt ibi nota. glo. et est tex. in. l. si quis duas. §. si quis partem. ff. communia prediorum. et eodem modo legide in medio vt ibi ē et tex. Quid si habeat domum totā constructaz de li

gno an debeat sic q sic vt ē tex. in. l. i. §. plane ff. de vi. et vi. ar. et l. pe. C. de op. publi. Sequitur glo. Item sciens vires sui primonij ibibuit falcidia. An autem testator possit phibere falcidie ductionem. et similr de reb. Et nulli dubiuz q testator non ignorans q sit modus sui patrimoni vetuerit posse falcidiaz deduci q hodie valet phibitio ut ē tex. expresse in auct. Sed cuz testator in principio et in corpore. C. ad. l. falcid. licet olim cēt secus. nt. l. q de bonis. §. i. ff. ad. l. falcid. et ratio hodie quia non potest deficere testamentum licet heres qui non haberet falcidiam non vellet adire quia hereditas valz ad alios iuxta auct. hoc amplius. C. de fideicomis. ista sentit glo. in. d. auct. sed cū testator. et ibi hoc expresse dicit bar. Saly. et docto. in principio. Et aduertat q tex. ibi non ignorans q sit modus patrimoni dic ut ibi per bar. bal. ang. et saly. et oēs docto. et per bar. et docto. in. l. nō potest de lega. i. et ibi scripsi. Secūdo quero pone q expresse et specificē nō prohibuit de trahi falcidiam. sed per in directum et vellate vs q dixit q legata presentur tota et integra. an p talia verba videatur phibere falcidiam. et bal. in. d. aucten. sed cū testator versiculo. quero quid si testator dicat q soluat dic qd sic allegat ad hoc glo. singlr in. l. decem. ff. de fideicomis. lib. in verbo tota decē. Sed ang. in. d. auct. de her. et falcid. in. §. si vero expresse dicit q licz testator dicat volo q restituat totam meam hereditatem q propter hoc nō dicitur vetasse heredem deducere falcidiam secūdū que facit. l. q tota. et ibi lodo. ff. ad treb. vbi quis erat gratus restituere totam hereditatem et tamen ddu treb. Sed ille tex. facit quia loquitur d iur ffoz iuxta. l. q de bonis. §. i. ff. ad. l. falcid. Sed bar. i. l. centurio. versiculo. iij. principaliter queritur de vulga. et pupil. vult q si testator dicat volo q restituat omnia bona mea integre et videtur phibere reb. et sic videtur concordari cū opi. bal. et dicitur satis expresse prohibere quia specialiter quando sub generalitate prohibuit. facit. l. i. cum ibi no. ff. si quis in ius vo. non ie. et quod no. bar. in. l. i. in fi. prime coll. de vulga. et pupil. et quod no. bar. per illum tex. cū glo. et l. pretor ait. §. i. ff. de no. op. nū. Et tene menti istō q credo verius. et ita vidi plures docto. consulere. Et addas tex. cum glo. in. l. neratius. ff. de religio. et pro hoc etiam facit tex. in. l. ij. §. ad filioz ibi integras opas. C. quādo et qbus quar. pars deb. lib. x. Sed etiam vnum bene nota q si testator dicat q heres non possit plus petere vel habere quā eidem relinquerit. et videtur phibere deductionem falcidie. ita dicit glo. et ibi bal. in. l. cum patrem. C. de iure. doti. quod tene menti. Et aduertat quia falcidia refecat ipso iure. vt. l. et l. paulus. et l. in q3titate. ff. ad l. falcid. Quero quid imputabitur in falcidiam de legatis particularibus respondeo omne id quod heres iure hereditario capit. ut. l. id autē et l. quod autem. et l. exasse. et in. l. in quartam. ff. ad. l. falcid. Et sic si heredi aliquid ē plegatum quia partes capit iure hereditario ut parte suā et illam computant in falcidiaz. aliā capit coheres. ut. l. si filiabus. §. si. de lega. i. illaz lucro sibi i ij

facit. vt dictis legibus. Quero an de eo qd capi-
tur mortis causa capione possit deduci falci-
dia. istaz questōe format bar. i. l. i. §. si ita. ff. ad
l. falcid. z Saly. z doct. in l. mortis. C. eo. z bar-
tol. concludit quandoqz mortis. cā capione si
ad euitandam alicuius legati prestationem et
tunc nunqz detrahit falcidiam heres. vt. l. i. .
itē. ita. ff. ad l. falcid. quandoqz datur ob aliam
cām z tunc bene detrahitur falcidia. vt. l. penl.
z ibi docto. C. ad l. falcid. Item dicit bar. in. d.
§. itē si ita de quo vide per Imo. in. l. que ex pre-
cio. ff. de cā mortis.
Sequitur glo. Item prohibuit deduci trebel-
lianicam.

Quero an sicut testator potest prohibere fal-
cidiam de relictis. C. ad falcid. aut. sed cuz te-
stator z quod ibi no. per docto. etiam phibere
trebellianicam istā. q. mouit bar. z ibi Ange. et
domini mei in. l. marcellus. §. quod autē. ff. ad
trebel. z in effectu concludit bar. ibi qd sit p illū
tex. cum glo. z hoc etiam tenet glo. in. §. sed qa
insti. de fideicōmiss. heredi. z ita tenet etiaz Ly.
in aucten. sed cum testator. z ita cōmuniter tenent
docto. licet Jaco. butri. ibi cōtra. Sz cōez
sniam segtur ibi Saly. quia ratio finalis mo-
uens imperatorem ad prohibendum falcidiā
ē vt voluntas plenissimum cōsequitur effectū q
hodie conficere non potest herede non volen-
te adire quia defertur alijs ut auctē. hoc āplius
C. de fideicōmissus. ergo idem in trebellianica
quia sublata est cā ppter quam olim non pos-
terat prohiberi preter illa impotentia que erat
olim non erat inducta principaliter infauores
institutozum. Sed in fauorem rei publice. vt
l. quod de bonis. §. i. Sed hodie hoc cessat ut
dicta aucten. hoc amplius z in corpore in auct.
de hereditibus z falcid. §. sin vero expressim igr
zē. Quero an sicut hodie i relictis ad pias cās
cesset falcidia. z si per imperatorem non fuerit
phibitum deduci. vt. d. aucten. similr z qd ibi
per glo. z docto. z maxime lodo. in repetitio. C.
ad l. falcid. ita etiam non potest deduci trebell. z
bar. in. d. l. marcellus dicit qd sic per tex. in auct.
de eccl. titul. §. Sin autem heres vbi dicitur ces-
sare oēm falcidiam. no. verbum omnes z sic ni-
hil excludit. sed appellatione falcidie continet
treb. vt no. glo. in aucten. vnde si parens. C. de i
offō te. probatur per. §. restituta insti. de fideicō
missari. lib. Quia in illis casibus in quibus. l.
falcidia refecat particularia legata i illis treb.
refecat vniversalia igitur zē. Preter videtur
tex. cum glo. in. d. l. marcellus. §. i. que glo. alle-
gat. l. in testamento. que loquitur de relictis ad
pias causas ergo glo. voluit intelligere de illis
z hoc tenet Ly. z bal. in. d. aucten. sifir z Dy. i. l.
§. in filij. ff. ad treb. z bal. in. l. id quod pauperi-
bus. C. de epis. z cle. in versiculo. xvij. quero et
in. l. si quis ad declinandam in principio eo. tit.
licet Jac. butri. ibi vixerit contrarium z bal. in
auct. sed cum testator. C. ad l. falcid. z idem. d. me-
us fulgo. z ang. in. d. l. marcellus. §. i. z in auct.
de hered. z falcid. §. sin vero expressim z specu.
in ti. de instr. edic. §. compendiose. versiculo.
sed cum deductio z Jac. baldy. in. d. §. sin autē
heres. sed contrarium tenet gl. in. c. i. de testm. i
vi. per ar. a contrario sensu ibi quia non repri-

tur expresse mutatum in treb. igitur zē. vt. l. sci-
pimus. C. de appella. z istam vltimam opinio-
nem. dicit dominus Jo. de. Imol. in. d. l. mar-
cellus. §. i. fore veriozem quia cum finis i ma-
teria correctoria per sub auditum uel tacitum i-
tellectum non debet induci legum correctio. ut
no. glo. in. c. cupientes. §. qd si per vinginti de ele-
ctio. in. vi. pro qua glo. ego allego casum i. l. fi.
§. filius autē de bo. lib. coniuicta. l. pen. z fi. C. q
testamta facere poss. z respondit ad iura bar. et
hanc vltimam opi. tenet etiam Saly. in. d. auct.
Similiter multum late z conatur respōdere ad
iura per bar. z allegat Jo. de ligna. z iōā. cald.
qui consuluerunt contra opi. bar. postea vero
in hoc idem Jo. de lig. secutus ē opi. bar. Sed
ego credo qd etiam de subtilitate iuris opi. bar.
sit verioz quia negari non potest qd sublato vo-
cabulo falcidie non comprehendatur etiā tre-
bel. ut no. glo. in. d. auct. vnde si parens: ergo
etiam in correctorijs potest fieri extensio. ut est
tex. cum glo. in verbo religionis in cle. de ellec.
Ita dixit iōā. de imol. z ibi etiam dixi in. l. ij. de
lega. i. z istud idem dixi in alia glo. reliquit pro
anima zē. vt viuere posset hic z ibi. z ista opi.
bar. seruaretur in pratica. Et est aduertendū
qd hisdem modis quibus dixi super glo. Item
sciens vires sui patrimonij inhiuit falcidiam
ex quo testator videtur phibere falcidiam: et
dicitur prohibere treb. huic sumpta occasione
quero. An sicut per non confectionem inuenta-
rij perdit falcidia: ut auct. Sed cum testator p-
datur ē treb. Ly. ibi videtur inclinare qd p da-
tur. quia quod non mutatur quare stare phibe-
tur. Nec ob. iste tē. quia aliquando cessat fal-
cidia ipius testamenti vigore z tunc cessat tre-
bellianica. ut d. l. marcellus §. i. Aliquando ces-
sat ppter aliud vt pp debitum heredis. q non
confecit inuentarium. z tūc non propterea per-
dit treb. quia nulla lex hoc dicit z hanc opi. se-
quitur in. d. aucten. sed cum testator in glo. ibi
nec treb. z in. d. l. marcellus. z in. l. i. §. huiusmo-
di. ff. si cui plus qz per. l. falcid. sed bal. i. d. auct.
sed cum testator versiculo. quero nunquid ille
qui non fecit inuentarium zē. tenet contrarius
pro quo allegat casum in auct. de hered. z falcid.
§. illo. addito. vbi tex. requirit citari legatarios
z fideicōmissarios. z intelligit etiam de fideicō
missario vniversalis: quia in eo est minor: ratio
igitur ad hoc ut possit contra eum vti treb. dz
fieri inuentarium: z ita fuit opi. Jaco. de Raua
quia heres tenetur facere inuentarium quo ad
fideicōmissarium. vt. l. cum tale. §. i. de condi. et
demon. Et istam opi. fuerūt secuti Raf. z imo.
in. d. §. i. z istam opi. fuit etiam Saly. secutus in
aucten. sed cum testator in fine quia falcidia iō
cessat qn inuentarium non fecit qd lex presu-
mit qd occultauerit bona hered. ut in auct. d. he-
red. z falcid. §. Sin vero non fecerit. z. §. scim?
z ideo lex psupponit qd tantum habeat qd suf-
ficiat ad quartam que ratio ita habet locum in
treb. sicut in falcidia z istam opi. sequitur imo.
in dicta. l. prima. §. huiusmodi. z per istam opi.
videtur multum tollerataz p. d. §. illo adiecto.
z per. d. §. sin autem non fecerit ibi legatarios.
z fideicōmissarios zē. licet bar. in. d. aucten. sed
cum testator dicat qd cōmuniter obseruatur qd

non perdat trebel. et istam opinionem bart. sequitur Jac. de beluifo. in. d. §. sin vero non fecerint et oldr. in. l. fi. C. de iur. delib. vt refert ange. in. d. §. huiusmodi et ibi istam opi. fuit secutus Imo. et dicit quod eam tenebat franciscus de ramponibus et qd est comunis et eam t3 Jo. and. in additi. spe. in titu. de instru. edi. §. dato in additione que incipit. d. treb. dubitatur et ang. in. d. §. sin vero expressum. et ego semel fm istaz opi. consului apud triuissium et tunc vidi plura consilia de padua. d. io. de pu. sequitur opi. bartol. cogita quia dubius et est notandum qd qn testator prohibuit ne bona alienentur: sed pmaneat et permanere debeant penes successores suos videtur prohibita ois deductio. et falcid. et treb. ut est tex. in auct. sed in ea et ibi bal. et doc. C. ad. l. falc. Queritur aliquis est grauatus de restituendo post mortem quicquid superit. tuc de hereditate pot dimini tres partes et quartam conseruare et eas restituere fideicommissario. nec potest quartam minuire. Quero an testator sic potest prohibere falcidiam possit etiam phibere treb. et glo. in. d. auct. sed cum testator dicit qd non allegat. l. si vt allegas co. ti. et idem tenet ibi glo. Sed contrarium tenet glo. in. §. sed quia in sunt. d. habetur. Sed bar. in. d. aucten. sed cum testator in versiculo oppo. tertio d. l. sicut allegas et. tenet qd imo possit phibere licet Jac. butri. teneat contrarium. qm ista duo equiparatur a lege veteri. quia lex dicit qd vbi cuius cessat falcidia in illis cessat trebel. ut in. l. marcellus. §. qd autem. ff. ad treb. et ita tenet cy. et docto. in. d. auct. sed cum testator et idem ibi saly. in versiculo oppo. ad. d. l. siue allegas qd ratio finalis mouens imper. qd possit phibere falcidia est ut voluntas testatoris plenarius fortiatu effectum quia hodie deficere non potiu/ rta auct. hoc amplius de fideicommissis que ro ita habet locum in treb. sicut in falcidia igitur et. et idem seq. ibi ang. in vsculo. Sequitur glo. Mandans qd domu. pphibita/ tionis non possit alienari semper in familia nostra.

Preceptum testatoris qd non possit alienare et aliud simile si est nudum non valet. vt. l. fili? famil. §. diui. de lega. i. et dicitur ee nudum quado non exprimitur ca propter quas phibitio a alienationis fit. vel posito qd aliqua causa no exprimatur si non est etiam adiecta aliqua persona cuius respectu talis phibitio facta est iste est ppe tex. in. d. §. diui. et intelligas sane qd phibitio alienationis intelligitur de voluntaria alienatione non autem talis alienationis phibitio nocet creditoribus. quin possint dictam re phibitam alienari capere per ipotecariam vel alio eorum iure. ut. d. §. diui in fi. Et quod dixi qd nudum preceptum non valet est verum quado tantum modo quando contineret fauorem tantum modo prohibiti. secus si est alteri vel eet fauor alterius tantum. ut. l. iij. §. si quis ita de adimen. le ga. Item est verum in re in anata. Secus in anata rationabili vt si seruus vel vasallus prohibetur alienari. vt. l. generat. §. si petitus. ff. de fideicommissis lib. quia intere serui vel vasalli non alienare. et etiam est fauor alterius quia phibiti. vt. d. l. iij. §. si quis et ideo tali casu preceptu

testatoris etiam nudum est seruandum qd no. in his dominis et baronibus qui habent castra et vasallos quia si phibet predicta alienari vel eet preceptum eorum nudum tamen est seruandu Quero an de rebus prohibitis alienari p legatarios vel fideicommissarios per heredes detrahatur falcidia dicat qd non ita dicit bal. no. per illum tex. in auct. sed et in ea. C. ad. l. falcid. ac etiam scias qd si testator voluit hereditatem debere restitui titio qd in restitutiōe fideicommissi vniuersali non venit id quod est prohibitu alienari vt est tex. et ibi docto. in. l. lutiis. §. qui pluribus ff. ad treb. qd est no. Quid si testator dicat prohibeo ne alienet extra familiam certe fm dy. pot alienari coheredi suo extraneo volenti emere. Ita dicit dy. per illum tex. in. l. qui rome. §. coheres de verbo. ob. facit. l. fi. C. de iure emphit. Quod bar. in. d. §. coheres reputat verum si solum eet prohibitus alienare extra familias. sed si eet adiectum v familie reliqueretur vel filia verba. ut. l. peto. §. ff. de lega. ij. tunc nullo modo posset hoc facere taqz res que subiacet restitutioni vt auct. ref. qz. C. coia d leg. Et est aduertendum qd quando concurrat phibitio testatoris et legis de non alienando fortificatur. phibitio legis a deo qd non potest res alienari etiam in casu alias promisso vt est casus in. l. ij. C. de vsu cap. pro emp. facit glo. in. l. fi. C. de rebus ali. non aliena. facit qd no. Imo. in. c. raynaldus in verbo cedetur de testis. Et per hoc inferet qd si legatur ecclesie aliqua res. et prohibetur alienari per testatorem qd illa non poterit alienari etiam in casu al. permisso per auct. hoc ius porrectum cum ibi no. cum fili. C. de sacro. san. eccle. ita dicit Jo. de Imol. in. l. filius fa. §. diui. ff. de lega. primo. qd est singl. Sunt autem multu ponderandum verba alienationis. nam si dicit testator et si alienauerit et sic per preteritu et futurum subiunctiu. et tunc alie. transfert dominum nec impeditur ex dicta phibitione transferre diuim. ut est casus in. l. stichus suus meo de ma. testa. Sed tunc alienans contra preceptu testatoris tenetur ad extimationem illi ad quez res debeat deueniri si fieret alienatio vt voluit bar. et Jo. de Imo. in. d. l. diui. dic vt. ibi per imol. Quero ergo per que verba debet fieri phibitio et bar. et docto. in. d. §. diui et bar. in. l. que absenti. §. fi. de acqui. poss. dnt qd debet dicere per verbum futuri indicatiui v3 et si alienabis vel rectius et si ad aliquem actum alienationis peruenies volo qd dicta res pleno iure stati ad titum pertineat et aliquomodo non teneat alienatio. Que tamen phibitio alienationis non intelligitur de alienatione voluntaria. sed no de necessaria vnde talis phibitio no impedit qn creditores defuncti non possint venire contra dictam rem phibitam alienare quia non sunt creditores illius qd est prohibitu alienare pit venire contra illam rem et eam capere et retinere donec ille phibitus alienare vniat. vt. l. peto. §. predium et quod ibi no. ff. de lega. ij. facit. l. alienationes. ff. fa. herc. Quero an res phibita alienari per testatorem si alienata fuerit voluntarie possit prescribi et videtur qd non. ut. l. ij. C. de vsuca. et ibi bar. ang. Jo. de Imol. et Raf. et lo do. Sed. ides bar. in. l. filius famil. §. diui et scdo

ff. de lega. i. tenet contrarium. Sed tu cōcorda
opi. fm imol. in. d. l. vbi lex in fa. vbi dicit. aut
ignorāte illo qui poterat reuocare facta ē alie/
natio tunc pcedat q̄ dicit bar. in. d. l. cū lex. q̄
videtur phibita vsucapio ar. l. fi. §. pe. 2 quod
ibi Ly. 2 docto. C. coia de lega. fm verum itel/
lectum. vbi autem facta eēt alienatio sciente il/
lo 2 negligente recuperare procedat quod dicit
bar. in. d. §. diui. 2 cum ista distinctōe intelliga/
tur q̄ no. Ly. in. d. §. pen. 2 hoc placet. Quero
an sit aliquod remedium q̄ prohibita alienari
possit alienari. 2 bar. in. l. cum pater. §. quindeci
ff. de lega. iij. dicit q̄ si fiat alienatio in cōsortes
2 postea ille poterit alienare quia res est facta a
alienabilis 2 idem voluit in. d. §. diui. q̄. d. Joā.
intelligit verum in parte alienate. non autem
quem in totum possit tunc etiaz alienari. ita vo/
luit etiam docto. in. l. quotiens. C. de fideicom/
missis. Quero quando est facta alienatio con/
tra phibitiōem testatoris quo remedio vti po/
test ille qui positus est ad reuocādū si alienatō
fiat 2 dicit quod pōt agi rei vendi. tanq̄ dñum
sit in eum translatum. ita dicunt docto. in. d. §.
diui. Quinimo ppria aucto. potest capere rem
vt videtur tex cum glo. in auct. vt de cetero nō
fiant ecclie p̄mi. §. i. cū glo. 2 no. lodo. in. l. si iō
ff. de acqui. poss. dicimus de rebus que sūt sub
cte restitutioni si alienentur. 2 licet alienatio te/
neat pendente conditione. ut. l. cum pater. §. si
libertus de lega. ij. Tamen adueniente conditō
ne fideicomis. statim dominium ipso iure transf
fertur in fideicomissarium 2 agere pōt rei ven/
dicatōe. ita vult Ly. 2 docto. in aucten. res que
C. coia de lega. Et id q̄ dixi de remedio quo
pōt fieri alienatio per. d. §. quindeci addas q̄ et
remedium ē q̄ oēs illi qui inuitati sunt a testa/
toze ad reuocādum consentiant. tunc consenti/
entes non poterunt reuocare. ut. l. nihil. §. i. de
lega. i. 2 l. cum pater. §. libertus de lega. ij. Et eti/
am dubium est vtrum possit alienare in vltia
voluntate. vt. l. peto. §. fratre. 2 ibi bar. bal. 2 do/
mini mei. ff. de leg. ij. 2 no. in. l. si quis p̄oris. C.
de se. nup. Unde cautela ē q̄ ponatur ad reuo/
cationem tales persone. que non possint facili/
ter constituere. vt puta q̄ talis vniuersitas pos/
sit reuocare nec possit alienatōni cōsentire nisi
casus colegialiter 2 nemine discrepante consē/
tiant. facit. l. arbitrio. §. i. ff. de dolo. Et ē etiam
alius modus prohibendi alienationē v3 vt fa/
cias tibi sc̄do i re loca Tibi dam⁹
2 times ne durante locatione q̄ alienet vel te/
stator timeat ne filius alienet concedat in dita
re aliquod ius in aliquā personam. 2 tunc non
potest alienari in p̄iudicium illius persone. vt
l. creditor. §. fi. 2 ibi bar. de distract. pigno. ff. et
no. bar. 2 docto. in. d. l. qui absenti. §. fi. ff. de ac/
qui. poss. quādo a testatore vel alio modo aliq/
bus ē phibita alienatio possunt tamen illā rez
inter se diuidere. vt no. bar. in. l. si domus. §. fi.
2 ibi lodo. 2 docto. de lega. primo. 2 bar. in. l. q̄
Rome. §. duo fratres in fi. de verbo. ob. 2 bar. i
li. C. quibus quarta pars debeat. In phibitis
alienare alienat nō admittitur coheres ad reuo/
cādum 2 si eēt de familia. si eēt alius de familia
p̄ximior in gradu vt ē glo. singularis 2 ibi bar.
in. l. pater. §. i. de leg. ij. quia p̄ximior de fami/
lia admittitur. vt. l. peto. §. fratre. ff. de lega.

Aduertat tñ q̄ licet quis sit phibitus alienari
non intelligitur phibitis dictā eē obligare ob.
generalr oīum suorum bonorum vt ē glo. no/
tabilis. 2 ibi bar. ang. 2. d. mei. in. l. codicillis. §.
a substituto de lega. ij. 2 ibi bal. sed bene eēt p̄/
phibitus illam rem specialiter obligare. vt. l. si. C.
de rebus alie. vel nō alienā.
Sequitur glo. Si vero omnes dicti sui filii de
cesserint sine liberis 2 masculis eius parentem
substituit.

In ista gl. nihil scribit Auctor iste. S3 sim/
pliciter posuit glo. prout ego scripsi vt vides.
Sequitur glo. Et eo casu reliquit. R. suum fi/
lium dum vixerit. 2 post mortem eius instituit
eius p̄cem i oīb⁹ armis suis.

Quero ponamus istam. q̄ testator relin/
quat. R. vsufruct. suorum bonorum in vita. et
post eius mortem instituit patrem eius vel fra/
trem. An interim vsufructus cōpetat vsufu/
ctuario. 2 videtur q̄ non. quia dies vsufruct. ce/
dit ab addita hereditate. vt in. §. nouissimo. C.
de caduc. tol. Sed vidente vsufructuario non
potest adiri hereditas quia heres vniuersalis
ē institutus post mortem vxor. 2 sic post diem
incertum. 2 institutio ē conditōnalis ex qua nō
potest adiri hereditas. vt. ff. ad treb. l. sed si an
te. ergo impossibile ē q̄ vsufruc. aliquid percip/
iat in vita nec postea transmittat. vt. ff. de vsu/
fruc. in. l. id quod pauperibus in tex. iij. q. ten3
contrarium dicit ut ibi plene per eum. 2 per bal.
2 Raf. 2 io. in. l. si filius a patre de lib. 2 posthu.

Quero an proferatur. d. salui pa. d. testa. fuit
institutus 2 si non fuerit institutus testamē/
tum non valeat. 2 dicas q̄ non fuit in casu nō
institutus vel exheredandus cum. d. testa/
tor habeat filios quos instituit. 2 prima cā est
filiorum vt insti. de heredi. que ab intesta. 2 sic
filij occupabant primum gradum successiois
igitur non fuit necesse ipm instituire vel exher/
dare ar. l. si quis posthumos. §. filium de lib. 2
posthu. Alias autem si dicatur dictus castella/
nus non habuisse filios 2 alios descendentes
per lineam rectam iuxta. l. gallus. §. 2 quid si tā/
tum. 2 §. institutus de lib. 2 posthu. fuisse p̄ue.
ipsum eius patrem 2 matrem instituire vel r̄/
cte 2 recte exheredare alias testamentū non va/
leret vt. l. pater. filium. 2 ibi glo. bar. bal. in repe/
titio. 2 Ange. in repetitōne illius legis. Quero
casu quod eēt necesse patrē 2 matrem institui/
vel exheredari quotta est legitima parentum
dic q̄ est hodie tanta vt legitima filiorum. vt
no. glo. 2 docto. in auct. nouissima. C. de inoffō.
testa. 2 debet habere iur. institutōis vt filij alias
non valet testamentum ut in auct. vt cū3 de ap/
pella. cognoscitur. §. quoq3 cap. 2. §. 2 hoc qui/
dā pentum.

Sequitur glo. Et mādauit q̄ in dicto vsufu/
ctu non debeat turbari v̄ molestari per aliquē
suum heredē.

Quero quid si heredes petant q̄ caueat de
vtēdo fruendo ar. boni viri nō obstante q̄ te/
stator v̄tuerit q̄ cauere non teneatur. au istud
fieri possit 2 dicas q̄ sic cum talis cautio sit in/
troducata in fauore heredum non potuit illa
cautione illā remittere. ut. l. sine. C. vt ipoff leg.

coniuncta. l. i. cum ibi no. per glo. Ly. bar. bal.
z Saly. z ang. C. de usufruct. Quero licet testa-
tor non possit talem cautionem remittere. An
possit mandari heredi qd recipiat heres in fide-
iussorem vnum pauperem z non idoneum z di-
cas quod sic. ut. l. tribus. C. de usufruct. Quero
an si heres petat p dicto usufruct. qd caueat d
vtendo ar. boni viri iuxta. l. i. ff. de usufruct. an
dicatur illam turbare. z respondet bal. z doct.
in. d. l. C. de usufruct. qd non. quia non dicit ali-
quem turbare qui petit ab eo qd ius mandat et
permittit. vt. l. quero. §. inter locatorem. ff. loca-
ti qd no. quia est quotidianum. Quero an usu-
fruct. faciat fructus suos ante prestatam cautio-
nem de vtendo arg. boni viri z bar. in. l. si bo-
ff. ad usufruct. z in. l. vxori de usufruct. legato
dicit qd interdum usufruct. pp contumacia; no
pstitit. z tunc non facit suos. Sed si pprietari-
us non cauit petere sibi caueri z tunc facit fru-
ctus suos. vt. l. ac editali. §. sin autem. C. de secu-
dis nup. Sz bal. i. l. i. C. de usufruct. posuit bōa
fide quia pprietarius possuit bona fide qz pro-
prietarius tradidit z non poterit cautionem et
tunc facit fructus suos. vt. ff. de petiti. hered. l.
sed si lege. §. scire. secus si possidet mala fide qz
occupauit. ut. l. vxori ff. de usufruct. leg. Sin au-
tem alius possideat anteqz facit fructus suos
nisi prius caueat vt. l. si fur. decesserit. ff. de usu-
fruct. Vide de hoc bal. in. l. hac editali. §. is illō
C. de secundis nup. Quero an cautio sit de natu-
ra ipsius usufruct. dic qd aut ē in rebus immobi-
libus. z non est de substantia. ut. l. ij. §. hoc Se-
natus. ff. de usufruct. earū re. que usu con. z isti.
de usufruct. §. ij.

Sequitur glo. Et post mortem sui patris vo-
luit bona sua distribuī inter pauperes per eius
executores z in cās pias pro aia dicti testato-
ris z suoz ascendendum.

Quero qd dicatur relictum ad pias causas.
vt sciam⁹ i quos dicti executores possint distri-
buere z bal. in auct. similiter. C. ad. l. falcid. i p
cipio dic qd dicitur ad pias cās oē id ppter qd
anima cuiuslibet catolici vel aiātū tempore car-
cerati etiam pro maleficio vt no. in. l. si quis ti-
tio. §. primo de lega. ij. z quod ibi glo. z bar. an-
ge. z docto. z p hoc etiam allegat in auct. vt cuz
de appel. cog. §. i. qd deponat ibi dum dicit eo-
rum anime pūssime subleuentur. z. l. i. C. cōmu-
nia delegat. ibi actibus pīs sunt deputata qd
no. Et ē no. fm bal. in. d. aucten. similiter quod
intelligitur ad pias causas computatur etiā oē
id quod relingitur pauperib⁹. misabilibus per-
sonis. hospitalibus. ecclīis z similibus. vt dic
specu. in. ti. de instruc. edic. sz nunc vero aliqua
versiculo. z scias. Quid si relinquatur consan-
guineo pro anima. an dicatur pium relictum z
dicit ibi bal. qd si ē pauper dicitur pium relictus
Secus si est diues ut. l. illud cum ibi no. p glo.
z docto. C. de sacro. fan. eccl. z facit. l. cū hij. §. p
to. nihil cū ibi no. maxime pang. ff. de transac.
nec statatur assertioni testatoris si diceret qd esset
pauper cum esset diues. ut. l. sed si forte cum ibi
no. per bar. ff. de castre. pecu. z no. in. l. donatio-
nis. C. de colla. per glo. z docto. omnes. Quid
si relinquitur filio monacho: an dicatur relin-
ctum pium z bal. in. d. auct. similiter dicit qd dī

relictum in piam causaz. non principalr sed. dī
annexa quia relictum monacho dicitur relictū
suo monasterio: z sic ecclīe. ergo dicitur pū re-
lictum dic ut ibi per eum. sciendum ē qd valet
relictum ad pias causas coram duobus testib⁹
ut. c. cum omnes z. c. relatum de testamentis. z
no. plene bar. bal. cy. z saly. in. l. i. C. de sacro sã.
eccl. Done qd testator legat vni centum coras
duobus testibus z eum grauat de restituendo
ecclīe nel pauperibus. certe tale legatum ē pro
non scripto. remanet tamen penes heredem cū
onez. l. si. z ibi hoc nota. z bar. ff. de his qui p
scrip. zc.

Sequitur glo. Et si oēs eius filij masculi z co-
rum liberi masculi decesserint ita qd eius poste-
ritas masculina ex masculis deficeret voluit
omnia bona per suos commissarios distribuī i
pauperibus xpi.

Quid si testator dicat quodocunqz fili⁹ me-
us masculus ipubes decesserit sine liberis ma-
sculis volo qd bona distribuantur inter paupe-
res. An ista substitutio sit fideicommissaria etiaz
infra tempora pubertatis. Rī. aut dixit per
quem distribuantur. vt quia dixit distribuatur
per cōmissarios meos z bar. in. l. centurio i ver-
siculo. sed quid si testator dixit quodocunqz
filius meus decesserit sine liberis volo qd bona
mea dixit qd ē substitutio directa quia sub intel-
ligitur verbum accipiant in dicta substitutione
quia anteqz distribuatur bonavidetur testator
velle qd cōmissarij accipiantur ar. l. labeo de ali-
men. z ciba. lega. in verbo munero. z. l. deniqz. §.
interdum. ff. de pecu. legato. z. l. pculus de usu-
fruct. z facit. l. titia. scia. §. scia. de leg. ij. z facit. l.
si ita stipula. de op. lib. z. l. cum tale. §. si. de con-
di. z demonstra. Et est ratō quia executores te-
stamenti quando non est alius heres tenēt lo-
cum heredis. vt. c. cum tibi de testamentis. et. l.
si quis ad declinandum. z ibi Ly. bal. z Saly.
C. de epis. z cle. z no. bar. in. t. alie.

z idē
voluit bar. in. d. l. centurio. z talis interpreta-
tio qd si intelligatur accipiantur licet tanqz faci-
ta videtur qd contra matrem nō deberet admit-
ti vt dicimus de tacita pupillari contenta in ex-
pressa vulgari. ut. l. precibus. C. de impub. z ali-
is sub. z. l. iam hoc iure de vulga. z pupil. tamē
bar. ibi determinat contrarium quia tacita qd ex
presumpta voluntate defuncti colligitur ex ali-
quibus coniecturis vel verbis testatoris. ista
bene excludit matrem. ut no. glo. in verbo om-
nino. in. d. l. precib⁹ z in. d. l. inte. in fi. C. de test.
mili. Sed supradicta substitutio ē huiusmodi
igitur zc. Et idem voluit bar. in versiculo se-
quenti videlicet. sed quid si testator dicit si fili⁹
meus decesserit sine liberis tunc bona mea dē-
tur pauperibus. z non dixit per quos. Eps vi-
detur executor legitimus qui habet potestātē
eādē. quas habent fideicommiss. nominati. vt. l.
nulli. z. l. si quis ad declinandum de epis. z cle.
z sic episcopus tenebit locū heredum ut dictis
iuribus. Sed no. determinat ibi bar. contrariū
videlicet qd imo talis substitutio omni tempore
sit fideicommiss. quia facta per verba mere obli-
qua vt. d. §. cum filie ex quo etiam bar. in dicta
l. centurio in versiculo quid si dixit volo qd bo-
na mea venduntur z pretium eozū distribuāt

in pauperibus per meos fideicommissarios q̄
q̄ talis substitutio erit fideicommissaria quia cū
testator non dixit per quem non datur sub itel
ligit q̄ dicti executores accipiant de manu he
redis. 7 sic domini episcopi. 7 ideo erit fideicō
missaria. Ex quo bar. ibi in versiculo. sed quid
si testator dixit volo quod bōa mea rē. distri
buantur per meos executores inter pauperes e
ligendos vel qui eligi debent per meos cōmis
sarios q̄ etiam erit fideicommissaria substituto
cum participium resoluatur in relatiuum 7 ver
bum. vt in cle. prima de preben. S3 Jo. de imo.
in. d. l. centurio. Sin autem est facta per verba
obliqua. concludit q̄ tunc generaliter valet. dī
cit sibi non placere q̄ in predicto primo casu
quando testator dicit volo q̄ bona mea diuidā
tur inter pauperes per cōmissarios meos q̄ sit
directa substitutio cum sit facta per verba obli
qua v3 per regulam que habentur q̄ substituo
facta per verba obliqua ē fideicommissaria.
7 certum ē q̄ verbum datur ē verbus obliquū
quia sonat de manu alterius accipiant. l. fundi
trebetiani. de usufruc. lega. quem casum ibi sin
gulariter no. nec etiam sibi placet q̄ eo ip̄o q̄
quis ē grauatus videatur illud sibi relictus. vt
voluit bar. quia sine bar. non posset habere lo
cum illa regula v3 que nō honoro nō onero fa
cit. l. hereditas de hered. instit. 7. l. ab eo. C. de
fideicōmiss. nec ob. l. alio de alimē. 7 cib. leg. q̄
aliquando grauatus qui nō ē datus executor.
7 tunc regulariter nō videtur tenere grauamē
vt. d. l. ab eo. quādoq3 grauatur ille qui est dat⁹
executor in testamento. 7 tunc videtur sibi editū
ab herede sicut quando datus ē tutor filio isti
tuto in testamento 7 grauatur de aliquo dādo.
Nam videtur in effectu grauatus ipse fili⁹ in
stitutus. vt. l. peto. §. mater. de leg. iij. Et hoc ca
su quando relinquuntur ab executore si ē relictū
ad pias causas. tunc potest dici q̄ subintelligat
tur verbus accipiat. ex eo quia executor relictū
ad pias causas potest agere 7 mouere actōnes
licet p alijs relictis non vt habetur i. l. id quod
pauperibus. 7. l. si quis ad declinandaz de epif.
7 cle. 7 sic potest intelligi id quod dicitur in. d.
l. alio. 7 hoc videtur fuisse de mente glo. i. ver
bo 7 ibi bar. nec ob. quod habetur in. l.
deniq3. §. interdum quia interdum quis graua
tur de eo quod solet facite sequi ipsum onera
tum. 7 tunc per tale grauamen videtur rem ta
cite relinquere. ita videtur ibi loqui quia taci
te videtur peculium sequi seruū cui datur li
bertas inter viuos. vt. l. i. C. de pec. rē. qu. liber.
merum 7 non me3 si sequat⁹ peculū seruū i vl
tima voluntate. quando grauatur aliquid expe
culio dare rē. Tu ad predicta allega. op. tex. in
l. iij. §. si. de condi. ob. cām. nec etiam ob. d. l. pro
culus quia ibi precedebat res que saltim scōm
vnam significationem comprehendebat id de
quo inducendo agebatur ppter grauamē adie
ctum quia ibi fuit relictum vsufr. appellat⁹ do
minium 7 eius appel. continet. vt. l. donatiōes
in p̄cubinā. §. serpens de donatio. facit. l. iij. de
vsufruct. 7 ita sentit glo. 7 bar. in. l. cum tale. §.
si. de condi. 7 demon. Nec ob. d. l. cu3 tale. §. si.
quia illud procedit per verba enuntiatua etiaz
expresse continentia de quo inducendo queri

tur. nec etiam sibi placet vltimum dictum bar.
quia ex quo testator deputauit executores in te
stamento videtur eos deputasse generaliter ad
executionem omnium contentorum in eo arg.
l. i. §. 7 q̄ naturaliter de leg. prestā. 7 sic videt q̄
l3 expresse solum electionem pauperum ip̄is fi
deicōmissis 7 non dicat in te. expresse per que3
bona vendi debeant 7 dari pretium. tamen sa
tis videtur dixisse. ppter executores ita dicit. d.
Jo. in. d. l. centurio. Sed tu dicas q̄ ista non sūt
Bal. 7 Saly. in. d. l. precibus versiculo quero
nunc ergo vnde dicit ut ibi per eos. Et istā op.
puto veram attenta mente testatis. sed de sub
tilitate iur. credo opi. bar. fore veram per suas
rationes licet de simili. q̄ dubitauerit bar. 7 di
misit insolutum in. l. si sic. d. i. de lega. iij. Et id
ex eis potest inferi ad vnam aliam singularem. q̄
quā ponit bar. in. d. l. centurio versiculo. vlteri
us quero quid si testator dixit si filius me⁹ de
cesserit sine liberis rē. vbi cōcludit per. d. l. alio
7 per. d. l. deniq3 7 per alia supradicta iura q̄ si
cut testator grauauit in casu isto filios filioz
ita videtur eos inuitasse 7 substituisse expresse
nepotes ex filio ipsius testatoris 7 ē maxime li
mitatio 7 singularis ad. d. l. luti⁹ i. si. ff. de he
redi. instit. cum ibi no. per glo. 7 docto. vbi quā
do filius ē solūmodo grauatus si decesserit si
ne filijs q̄ filij filioz non sunt expresse inui
tati ex te. auī quia sunt positi in conditione. Se
cus ergo si etiam ipsi nepotes sunt grauati. vt
voluit bar. vt dixi. sed vt dixi s̄m bal. 7 Saly. i
d. l. precibus. 7. d. Jo. vt dixi iura allegata p bar.
non pbant intentionem suaz. Tu dic vt supra
dixi in alia questione q̄ imo de subtilitate iur.
opi. bar. est verior. Sed opi. bal. Saly. 7. d. Jo.
ē verior attenta mente testantis que semper at
tendanda ē. vt. l. in conditionibus p̄m3 locū
ff. de condi. 7 demonstra. Et predictis apparz
si aliquis grauatur de aliquid dādo q̄ sibi nō
ē expresse licitum 7 dubitatur. an teneat grana
men 7 relictum 7 sic potest concludi s̄m. d. Jo.
Aut ille fuit deputatus executor in te. vel tutor
vel non 7 hoc secūdo casu aut grauamen ema
nat super eo q̄ alias consueuit dicto casu sequi
grauamen. 7 tunc loquitur. d. l. deniq3. §. inter
dum. aut non consueuit sequi grauamen. 7 tūc
aut non pcedit ex dispositione aliqua que sal
tim s3 loca significa. comprehendit id de quo
queritur dicendo querit⁹ p̄ grauamen 7 sic lo
quitur quod no. bar. in. d. l. cum tale. §. si. 7 facit
lex hac scriptura. ff. de dona. 7 no. doct. i. l. his
verbis. C. de testa. mili. 7 bal. 7 Saly. in. d. l. pe.
C. de libe. Sin autem pcedit talis dispositio
vel enūtiatio 7 simus extra cāus supra positos
7 videtur tunc q̄ tale grauamen nō inducat di
spositionem. Sed potius succedat regula. d. l.
ab eo. C. de fideicōmiss. fallit quādo pcederet
dispositio facta super certa relictā duobus. nā
tunc si grauatur alter eozum nouissime moriē
de ipsa re tertio restituenda videtur q̄ hoc fi
deicōmissum itelligat⁹ inter eos iductum 7 sic
ē casus no. in. d. l. titio 7 scia de leg. ij. Nec etiā
ob. d. l. si ita stipu. quia ibi loquitur in cōtractu
spl. ibi v3 q̄ id quod ponitur in dispositōne 7
inductum in stipu. contra regulam. l. si q̄.
7 hic p̄ rōez positā i. d. l. si ita v3 q̄ libi⁹

p parte acceptare et pro parte non illaz ipositi
 onem factam a patrono. Et sic ex predictis pa
 tet q in casu predicto quando testator institu
 it filium impuberem. et dicit q si decederet sine
 filijs q bona sua darentur pauperibus per ei
 comissarios. q iudicanda e fideicommissaria sub
 stitutio et videtur in effectu ipse grauatus et co
 sequenter heredes eius ab inte. de dando et sic
 in restituendo bona pauperib⁹ ex hoc casu exe
 cutores testamenti tenent locum pauperum et
 sic loco fideicommissi. vniuersalium cum paupes
 censeantur fideicommissi. vniuersales. Sed si pau
 peres fuissent instituti tunc executores tenet lo
 cum eorum et sic heredum directorum et sic p
 prie loquitur. d. l. si quis ad declinandam. et ita
 etiam docto. bar. in quadam sua disputatione:
 que incipit filium aduultum institui et c. vbi apte
 dicit q substitutio d⁹ supra et fideicommissaria: et
 sic videtur bar. sibi ipsi contrarius cu i. d. l. ce
 turio vt dixi teneat contrarium. Adde tamen
 q licet pauperes censeantur fideicommissarij vni
 uersales et alias non consueverunt transire acti
 ones in fideicommissarium vniuersalem nisi fa
 cta restitutione. l. facta. et l. restituta ad treb. fal
 lit tamen q fideicommissum vniuersale e relictu
 ecclie vel pauperibus vt probatur expresse i. l.
 si coniuuncta glo. in verbo captiuorum. C. de sa
 ero san. eccl. Et sic videtur q executores qui
 tenent locum poterunt cu relictum sit ad pias
 causas intentare possunt pro ipsis pauperibus
 etiam ante factam restitutionem heredit. vel fi
 deicommissi. vniuersalis vt tenet bar. in. d. dispu
 tatione q nuq⁹ exeat mentem tenet. Et aduer
 tas quia bar. in. d. disputatione substituit quada
 documq⁹ substituit filij sine liberis. vel filioz
 sine filijs et c. q filij filiozum videntur substitu
 ti vt di. et c. Queritur tunc bar. cum illud on⁹ de
 restituenda heredi. videtur e adiectum vel fi
 lijs testatoris vel eius nepotibus. et dicit bar.
 q omnibus videtur dictum grauamen relictu
 allegat q no. glo. et ibi bar. in. l. qui duos. ff. de
 vulg. et pu. sed bal. in. l. ab eo. C. de fideicommissi.
 post medium. et Saly. in. d. l. precibus in versi
 culo quero. vi. testator teneat q imo solum in
 persona filiozum primo loco grauatozum illud
 grauamen e considerandum. et ideo omnes de
 scendentes ex persona primi instituti possunt de
 ducere quartam et q hoc facit quod no. bar. in
 l. coheredi. §. cum filie. ff. de vul. et pup. et ideo q
 libet heres videtur grauatus sub duplici condi
 tione siue ipse decedat sine liberis oes decedat
 sine liberis. et subdit q ex hoc capite agens de
 bet fundare libellum suum et remittit ad not.
 per se in. l. ex tribus. C. de in offio te. in vltima. q.
 ex his ergo. no. q grauamen dicitur ee in rem.
 et sic non solum filij sed etiam posteri deceden
 tes sine liberis videtur ee grauati. Sed tunc ad
 uertendum e q si nepotes decedant sine libis
 tunc no ex eorum persona. sed ex persona primi
 filij instituti debent quartam deducere q no. i
 actu pratico. et tunc omnes videntur ee graua
 ti sub dicta pdict. siue primus filius siue eius po
 steritas decedat sine liberis et sic satis e q talis
 conditio verificetur in ipsa posteritate q dece
 dat sine liberis et tali modo potest itelligi et sal
 uari opi. bar. Querit bar. in. l. si pater. §. tuscula

nus. ff. de leg. iij. an relicta ad pias causas pau
 peribus vel p anima efficiantur caduca. et q re
 maneant apud grauatum et allegat primo q sic.
 vt ibi. in contrarium facit q debeant conuerti
 i alias pias causas. ut. l. legatum et ibi plene bar
 ff. de usufruct. legato de quo dicit vt dixi in glo.
 in verbo. Item re. centum p vno paramento
 altaris et habetur in. c. nos idem de testamētis.
 et ibi glo. Unde concludit aut testator pncipali
 ter respicit cam q e quando nulli certe persoe
 relinquatur. sed relinquatur in aliquem pui vsu
 vt pro pauperibus. vt e in casu nostro. Et tunc
 talia legata vel dispositiones nuq⁹ efficiunt ca
 duca Sed in alium vsu conuertuntur si ille
 non potest impleri. vt. d. l. legatum. et d. c. vos
 quidem. idem si reliquit certe persone p aia. re.
 Alij si illa non eet quia tunc illa persona defu
 cta dabitur alijs pauperibus fm. d. l. Quando
 qz reliquit vni persone vel collegio magna co
 templatione persone pns cause. et tunc efficit
 caducum remanet penes grauatum. vt. d. §. tus
 culanus. aut dubitatur an respexit magis cam
 qz personam et tunc si causa no e expressa vide
 tur magis contemplatione persone. vt. d. §. tus
 culan⁹. sed si ca eet expressa et persona tunc idu
 bio magis credit bar. respexisse cam fauore re
 ligious. vt. l. sunt persone. ff. de reliq. Quero
 testator habens plures filios ita dixit si qs ex
 eis decederet sine filijs volo hereditatem meaz
 distribui inter pauperes q si vnus decedat si
 ne liberis pars illius debet distribui et non tota
 hereditas ita dicit bal. in. l. lutiis per glo. ibi
 ff. de lega. i. et istud sequitur ibi ioan. de imol. q
 no.

Sequitur glo. Tutores at et p tempore curato
 riz filioz reliquit. B. eius vxore. et l. ij. m. et eos
 analogistas esse voluit. et non teneatur redde
 re roem.

Quid si tutela et quis dicatur tutor habet i
 l. i. in principio et ibi gl. et bar. ff. de tutel. Et ego
 scripsi insti. de tutel. in princi. Secundo dicendu
 e q actio tutelae est bone fidei vt insti. de actio.
 §. actionem auct. et eo modo actio p tutelae est
 bone fidei vt insti. de ac. §. actionu et eo modo
 actio per tutela directa et contraria vt ibi no.
 By. et bar. in. l. i. §. p tutelae. ff. de eo qui p tuto
 re. Tertio premittendum e q triplex est species
 tutoris. quia aliqui sunt testamentarij. aliqui le
 gittimi. aliqui datini. Testamentarij sunt qui te
 stamento vel codicillis te. conformatis dati sunt
 vt. l. iij. ff. de te. tu. Ad autem ab inte. codicillis
 vel epistola tutor recte datur. vt no. in. d. l. iij. et
 facit. l. ij. C. de confirmat. tuto. cum ibi nota. siue
 testator instituerit siue exheredauerit. ut. l. si p
 ff. de testa. tu. ad similitudinem qui facit pupil
 larem substituti. vt. l. i. §. i. et l. ij. i. pn. de vulg.
 et pupil. ex quo sequitur q cu mater vel alia mu
 lier non habeat liberos in potestate vt insti. de
 adop. §. femine q non possunt tutorem te. liber
 ris dare. sed datus a femina est confirmandus
 in quisione liberis instituerit et in bonis si
 bi relictis p matrem. vt. l. i. C. de confirmatio
 tuto. et l. pater. ff. de test. tuto. legitimi autez tu
 tores sunt agnati. et etiam hodie cognati cu sit
 sublata differentia agnationis. et patrie potesta
 tis et cognationis. ut in auct. de heredi. que ab

intest. §. nulla vero et per p̄ns ad illū spectat tu-
tella legitima ad quem defertur hereditas pu-
pilli ab intesta. et sic prior gradu excepta scia q̄
non potest eē tutrix. ut. l. i. in principio cum gl.
de lega. tu. nisi sit mater vel auia quia si volunt
admittuntur et omnibus legitimis preferun-
tur. Sed non cogantur. inuite ut aucten. mat̄
et auie. C. quando mulier tutelle offō fungi pōt
Ex quo sequit̄ q̄ in ciuitatibus in quib⁹ agna-
ti preferuntur cognatis ex forma statuti in suc-
cessionibus preferuntur etiam in tutela. ut ibi
dicit. bart. qui legitima admittuntur cessanti-
bus testamentarijs. ut. ff. de te. tu. l. in test. et eo.
ti. l. q̄ aut. et etiam cessantibus cōfirmatis quia
tutor confirmatus fm cōem opi. prefertur legi-
timo. ut patet ex ordine titulorum quia primo
pōitur titulus. §. si. vbi dicitur q̄ omnino deb⁹
confirmari. et per hoc etiam. ff. de confirma. tu.
l. quia patre. vbi equiparatur te. dato. igitur et
cetera. Ita dicit bar. in. l. i. in p̄n. de confir. tu. et
nota. docto. in. l. i. ff. eo. Datiui autem sunt tuto-
res qui dati sunt a iudice competente qui habeat
mixtum imperium. ut. l. tuto. §. tuto. ff. de tu-
tella. et ibi no. Bicas tamen q̄ possunt etiam da-
ri a iudicibus qui habēt tantūmodo iurisdic-
tionem. ut. l. imperium de iur. om. in. et quod ibi
no. et l. ea que magistrat⁹. ff. ad munic. et hic p̄-
bantur in. l. ij. de tutor. et cur. da. ab his. Quid
plura possunt dari a iudicibus cartularijs q̄ ha-
bent iurisdictionem ordinariā vel a principe vel
a comite palatino ut sūt tabelliones ut. l. i. per
glo. ff. de indic. ita dicit gl. bar. i. l. i. ff. de tutor.
et cur. da. ab his. et no. in. l. fi. C. vbi et apud que
et in specu. de cura. §. i. versiculo quid de his. et
nota sicut in dote licet non fuerit dictum bona
hinc inde sunt tacite obligata. ut. C. de rei vx.
act. in prin. Ita in oibus supradictis tutorib⁹
etiam si expresse non dicatur eorum bona sunt
tacite hypothecata p̄ administratōe tutor. ut. l.
p̄ offō. C. de admi. tuto. Et predicta locum ha-
bent non solum quando vere est tutor sed etiam
am si non esset tutor. et tamen gessit se protuto-
re. ut no. glo. et docto. in. d. l. p̄ offō. et no. glo. et
bar. in. l. damus. ff. de priui. credi. Quero qui
possint esse tutores. et dicas q̄ regulariter est p̄-
missiua et per cōsequens quilibet potest esse tu-
tor nisi specialiter. ut. l. i. §. i. et §. ij. cu⁹ si. ff. de tu-
tella. et tutela dicitur esse munus publicum auct-
sed vtiliter priuatum. et quilibet datus vel de-
putat⁹ cogitur acceptare nisi habeat iustam cāz
excusandi. ut insti. de excusa. tu. in principio. et i-
ter alios prohibetur esse tutor minor. xx v. an.
ut insti. de fideiu. tu. in fi. et etiam prohibetur il-
le qui est debitor vel creditor pupilli nō tamen
in parua quantitate nisi suo credito renunciēt
dū modo non sit mater vel auia. quia licet sint
debitrices vel creditrices. tamen tutelam assu-
mere possunt dum modo non sit aliquis tutor
testō datus quia etiam debitor vel creditor eti-
am in magna q̄titate tutor esse potest ut habe-
tur per bar. plene in. l. post lites. ff. de excusa. tu.
et plene per glo. bar. et docto. in aucten. minor d̄
bitor. C. qui dare tu. poss. Qui tex. licet loquitur
in curatore tñ ut patet ibi prohibi. ibi curatore
et ibi et aī curatore et ibi sine adiuncto curatore
et ibi nec potest curam et clare patet in rubro in

ante. d̄ his qui p̄ be. habere ob. re. mi. et i nigro
et in principio. §. et per totum vbi de curatore vi-
detur semper loqui. et sic videtur tantū modo
habere locum in curatore et non i tutore lex p̄-
hibitina non loquitur. ar. l. si vero. §. de viro. so-
luto ma. preter prouiso facta in vnum casū nō
extenditur ad alium quando non est eadem rō
etiam in non correctorijs. ut. l. gallus. §. et qd
si tantū. ff. de lib. et posthu. igitur multo minus
conrenditur in correcto. preter licet verbū cu-
rato et lato sumpto vocabulo comprehendat.
etiam tutorem ut ibi non tamen vnq̄ fit exten-
sio in correctorijs ex verbis ipropatis ut. l. libe-
rorum. §. etiam papi. de verbo. signi. et l. senatus
ff. de ritu nup. igitur quibus videatur eadem vi-
ta et ho. cle. in verbo. marcellariorum i fi. et co-
dem modo in cle. ij. eo. ti. in verbo insulam et p̄
hoc quod no. glo. in. c. canon coniuncta glo. in
verbo parochialis de elec. in. vi. et pro ista par-
te videtur esse tex. in. l. ventri in principio. ff. de
tutor. et cu. da. Vbi dicitur ventri a magistratu
popu. Ro. dari non potest. nam de curatore cō-
stituendo edita comprehensum est. et sic illa au-
cten. minor cū tñ loquatur in curatore non ex-
tenditur ad tutorem. Tamen in his non obstā.
verū ē q̄ et i tutore locū hēat. ut p̄ i corpore
in p̄nc. ibi siue ipubes siue pubes sint. et in. §. s̄
et si quis ibi eē fidelem ad impuberem et adole-
scens. et in eodem. §. ibi sed adiungā sibi tu-
torem alterum siue curatorem et in. §. ut autem
ibi tutelle vel. cure et ibi pupillorum. vel adole-
scentium et ibi tutelam non contingit ueq̄ cu-
ram preter est expressa ratio in lege. ut patet i. §. i
et §. ij. v̄ ne dominus iurium pupilli vel adulti
possit occultare. ergo cu⁹ sit fauorabile et sic rō
expressa in lege et sit eadem ratio. quibus loqua-
tur in curatore tantum debet ad tutorem exten-
di ut no. glo. in. c. fidei de here. in. vi. facit. l. his
solis cum ibi no. C. de renocā. donat. et l. i. C. de
his qui ante ap. ta. et dixi insti. de act. §. de cōsti-
tuta. et in. d. §. actionis autes. quia rō legis ē tūc
legis. ut. l. cu⁹ mulier. So. ma. et l. furta. §. fi. ad
treb. et vbi habet locum ratio legis ibi habz lo-
cū legis dispositio expressa ut. l. adigere. §. quā-
uis de iure pa. et etiaz que colligi potest si statu-
entes fuissent interrogati illud statuisent. ut. l.
tale pactum. §. fi. cum glo. ff. de pact. et hoc exp̄
se t̄z gl. in. d. auct. de his qui i probi. alien. re. mi.
§. hec omnia in glo. magna. Aduertas tamē q̄
supra dixi q̄ ille tex. non videtur h̄re locū in
tutore testamentario. Quid in tutore datiuo p̄
inquisitionem. vide glo. in. d. §. hoc autem i gl.
magna. et quod no. glo. et docto. in. d. aucten. mi-
nore debitor. ego sum solitus pro illa pte qd
idem sit in tutore datiuo q̄ in testamentario al-
legare tex. valde notabilem i. l. si nemo tutor. §.
i. ff. de testa. tu. vbi tex. in fi. dicit q̄ l̄z verba illi⁹
decreti ad testamentarios tantum tutores per-
tinet. ut ibi de quo latius dixi in quadam mea
disputatione boni. sup. q. respōdit amplius.

docto. d. francis. de michaelis de aco-
litis de arezio. Quero quando testator non p̄-
uidit de tutore vel quando prouidit et legitime
se excusat et sic quando aliq̄s est obligatus pete-
re prouideri pupillo d̄ tutore ut est mater et alij

an ab inte, vel ex substitutione pupillari succedere spectat iuxta, l. sciant. C. de legi. h. non sufficit qd petant in genere. Sed o3 qd nominet illum quem tutorem dare petunt. Nec etiā sufficit noiare nisi idoneum nominet et etiam hoc non sufficit, nisi tutor datus sit, vt ē casus et ibi bar. in. l. ij. §. si mater non petierit. ff. ad tertul. et no. in. l. oem. C. ad tertul. et ibi dy. bal. et saly. et no. bar. in. l. i. C. qui pe. tutor. Alias autē si pupillus in pupillari etate decedat non succedit ei, vt hētur in dictis iuribus. Sed debeat petere tutorem confestim, et ibi bar. ff. ad tertul. et qd dicatur confestim infra dicam. Quero tutore dato in testamento sine tutore legitimo declarato, vel datuo dato a iudice atēquā administrare possit quid sibi incumbit, dic qd opus ē qd administratio bonorum pupilli per iudicē cōpetentem decernat. vt. l. iij. in princ. de test. tu. et li. legitimis in p̄n. ff. de leg. tu. nisi sit tutor testamentarius et testator inte, cōcesserit qd sua propra auct. possit administrare alias etiam testamentarius sine declaratione et cōcessione iudicis administrare nō possit. facit. l. si. C. ar. tu. et l. iij. ff. de admini. tuto. et d. l. legitimis vt ibi no. bar. facit. l. cui coruz. ff. de postu. Quero qd incumbat tutore dic qd plura vt dicitur flo. et bar. in. d. l. legitimis in prin. Et primo qd res om̄s res pupilli contrarium et solēnem. ut. l. tutor qd repertorium in p̄ci. ff. de admini. tu. et ibi bar. et l. tutores eo. ti. et ibi docto. nisi testator remisit confectionem inuentarij isto modo v3 vt dicitur testator per dictum tutorem inuentarium cōfici. ut dicitur. in. l. si. C. ar. tu. i. vericulo nisi testatores qui transmiserunt specialiter inuentarium conscribi vetuerit, alias autē si testator non vetuerit cōfici inuentarium: l3 permiserit vel remisit posse administrari nō confecto inuentario iudex potest pro utilitate pupilli mandare inuentariū cōfici. vt. l. in cōfirmando. et ibi bar. ff. de confir. tu. et d. l. tutor qui repertorium in. iij. colla. vbi etiā voluit io. de imol. in. l. nemo potest. de leg. primo. in quo inuentario si aliquid tutor apposuerit quas de bonis pupilli dicitur discreptioi contra ipsū tutorem. Sed pro se non statur. d. l. si. C. ar. tu. qd tamē intelligas vt no. ibi bal. ang. et Saly. ac etiā debet tutor p̄mittere vtilia facere et inutilia p̄mittere. et pupillum in defensum non relinq̄re. hoc tamen semper intellecto qd vti valeat veritate et bona fide vt ē casus in. l. si. §. om̄ne de fesionem. C. de admini. tutor. et ibi bart. et istud in spē expresse et specificē oportet qd obseruet nec sufficit adimpleri in effectu quia hoc expresse verbis relinquatur. d. l. oem. et ibi bar. et docto. et no. bar. in. l. p̄tor. §. i. in prin. ff. de no. po. nū. Et ideo si cautus qd ista verba semper in tutel. apponi facias alias autē nullo modo valeat. Ita dicit bar. in. d. l. legitimis in prin. qd vidi mltas tutel. conuere: idē debz cauere cū fideiussoze rem pupilli saluam fore nisi sit testamētarius. Quis fides sit a testatore approbata vt insti. de suspec. tu. in p̄ncip. vel sint dati ex inquisitione. vt eo. ti. §. primo. Nec etiā satisfat datus. inte. siue a patre siue a matre qd cōfirmatur ex inquisitione vt. l. i. ff. de confir. tu. et ita debet intelligi glo. in. d. §. i. insti. de

68
aucto. tu. Quero datus ē tutor etiam non legitimus et incepit administrare non potest declinere administrationem nisi alius dari postulet. et datus fuerit vt supra dixi alias tenetur pupillo et futura administratione vt ē casus et ibi bar. in. l. tutores qui post. §. p̄rio. ff. de admini. tu. Quero an tutor debeat alii de bonis pupilli alias non excusaretur p̄pter paupertatem. vt. l. paupertas. et ibi glo. et bar. de admini. tu. Itē non potest petere salarium iur. actionis sed offō iudicis multis consideratur et etiam vni ex tutoribus et cōtutoribus suis. vt si administrare deberes erat pauper vel p̄pter illam administrationem oportebat qui relinqueret facta sua vel oportebat qd sepe minor iret extra domum vel extra heritorium factis pupilli tunc salarius potest sibi cōstitui. vt. l. a. et tutorib. §. si. et ibi gl. et bar. ff. de admini. tu. et bar. in. l. §. pupillus. ff. de tutel. et rō distra. Et est aduertendū qd non solū cōtutor tenetur facere inuentarium in quo si omittit aliquod apponere scienter de bonis pupilli punitur extra ordinem officio. iudi. considerata qualitate delicti et etiam vt suspectus remouebitur. Quinimo etiam si oia bona ponat inuentario. et aliqua nō alienada alienet eo. mō punitur et ut suspectus remouetur vt ē casus: et ibi bar. in. d. l. in eos et non solum tenetur cōficere inuentarium rite et recte sed etiam p̄grue conficere librum romanum datoruz et receptorum quotidie et introitum et exitus. l. i. §. de officio. ff. de tutel. et ra. distri. et si non conficit inuentarium et librum et non vult reddere pupillo p̄tra cum iurari in lites vt gl. et bar. i. d. §. d. offō. et bar. i. d. l. tutor qd p̄toruz ut libro et p̄ tutore non solum contra tutorem cum inramto dicti tutoris creditur vt no. bar. in. d. §. ex officio. alias autem quare grauaretur tutor cōficere librum. et etiam creditur qd Ly. bal. et saly. in. l. id quod pauperibus. C. de epis. et cle. dnt fore verum. qd creditor ad utilitatem tuto. in paruis quātitatibus non autem in magnis quia ē scriptura domestica. vt. l. exemplo. C. de p̄bati. et no. bar. in. d. §. de offō. facit. l. si. §. in computatione cum glo. et ibi docto. C. de iure. de liber. et est sciendum qd non potest dari tutor nisi p̄ iudicem suum et tutorem qui sit sibi subditus. et pupillo subdito dicto iudici. vt. l. i. ff. de tutor. et cura. da. ab his et ibi no. sicut dicimus in simili vt quilibet ordinarius potest causas delegare dum modo sibi subdito et inter sibi subditos. l. i. C. qui pro sua iura. Et ideo cautela ē qd vnus pupillus ferra. hic fer. aut litigat hic fer. aut litigat potest dari tutor aut curatoz cause coruz eo agitante vt est casus in. l. si. §. i. et ibi bar. C. de admini. tu. aut non litigat hic. Sed vult contrahere. et tunc etiam pupillus potest constituere hic sibi domicilium. Ex quo sequitur qd efficitur de foro Ferrariensi. ex ipsa constitutioe domicilij et sic a iudice ferrariensi potest dari tutor. Ita dicit azo. in sūma. C. qui pe. tu. et bar. i. d. l. i. C. d. cur. et cur. da. ab his qd bene no. Quero tutor vult prestare pupillo p̄nte non autem autē potest prestare pupillo auctori. dic qd non potest nisi sit p̄fens et pupillo p̄fente. non at p̄t p̄ stare per nuntium vel epistolam. vt insti. de aucto. tu. l. et tutor. et ibi scripsi. et l. obligari. §. pe.

C. de auct. prestan. Nec valet auctoritas tutoris
signis vel humeris annuen. vel capite vel ta-
curnitate vel tacita approbatione. si esset p̄s
z non contradicat imo opus ē q̄ expresse loq̄t̄
letiam. z ibi glo. z bar. ff. de aucto. tu. z no. ele-
ganter bar. in. l. gerit in. q. si. de acqui. h̄. lz ali-
ter dicat glo. z male in. l. non voce. ff. de re. iur.
Quinimo non videtur sufficere ois vocalis cō-
probatio quia non sufficit si dicat z ego ut tu-
tor tutorio nomine sum contentus de his q̄
dicta z facta sunt. sed opus est vt formaliter di-
catur. ego auctoꝝo vel auctoritatem presto vel
approbo vel affirmo vel confirmo tāquā hoc
sit vtile pupillo. hoc dicit singlr inno. i. ca. cō-
suetudinis de consuetudine quod sequit̄ an-
ge. in. l. si quis mihi bona. §. iussum de acq. he-
re. Sed Jo. de Imo. ibi dicit q̄ hoc videtur cō-
tra. l. iij. ff. de aucto. tu. vbi videtur sufficere q̄
tutor consentiat actui z hoc videtur verius p̄s
eum per illum tex. Tu dic q̄ imo ē ibi tex. per in-
no. z ang. quia ibi dicitur cum inter se approba-
re dicitur q̄ agitur. sed tamen dicas q̄ p̄ dño
Jo. facit ibi glo. que dicit. dicens a proprio vl
agnosco vel equipollens facit in simili. l. p̄ses
C. de sn̄is coniuncta. l. i. summa de re. iudi. nec
ob. dictum Imo. in. c. consuetudinis quia de-
bet intelligi quod non sufficit consensus. s. q̄ i-
terponetur ex intervallo quia alias non suffice-
ret si exigeretur cōsensus z non auctoritas ut
no. in. l. si. C. ad maced. z no. bar. in. d. §. iussum.
z tene menti q̄ mater z auia sunt legitime tu-
trices z preferuntur omnibus alijs legitimis
z datus si volunt. an autem possunt cogi tu-
tella acceptare vt auct. matri vel auie. C. quādo
mulier. tu. off. fu. potest dñi modo exp̄sse renun-
tiat z secundis nup. ut ibi non tamen requirit̄
q̄ iuret non trāsiret ad secunda vota. S̄z quā
p̄mum ad secunda vota trāsierit statim fini-
tur tutela. vt auct. ma. z auie. eo. ti. auct. sacra-
mentum z vtrobiq̄ bar. z docto. Et hoc ē ve-
rum q̄ trāsirens ad secunda vota facit expira-
re tutelam matris vel auie. cum legitimam. s̄z
si mater vel auia esset testamentaria tutrix p̄ trā-
situm ad secunda vota tutela non finitur. vt
no. glo. in. l. omnem. C. ad tertul. fm vnam opi.
Sed hoc sequitur ibi Ly. z pe. sed Saly. ibi te-
net aliam opi. glo. q̄ immo vt suspecta reputetur
per transitum ad secunda vota. vt. l. lex q̄z
tutores. C. de admi. tuto. igitur tutela finitur.
Sed bal. ibi in versiculo modo queritur si ma-
ter erat tutrix zc. dicit q̄ ista rō suspitionis nō
valet. quia eēt necessaria sententia iudicis. p̄ia
ergo opi. fundatur fm bal. quia nulla. l. cauet̄
q̄ talem tutelam testamentariam perdat quia
omnes leges dicunt q̄ perdit legitimam tutelam
ar. l. illam. C. de coll. Sed tamen dicit q̄ se-
cunda opinio glo. ē verior per tex. in. §. si autē
tutelam in auct. de nup. qui tex. equiparat mu-
lieres trāscentes ad secunda vota. nubenti ifra
annum luctus que ad nullam tutelam aspera-
re potest cum sit infamis z suspecta. z odiosa
memorie de functe. legi. z in hāc secundā opi-
nionē Jo. gl. cōmuniter videtur innuere bar.
in. d. loēm. z istam etiam videtur opi. glo. ibi
quia cum sit vltimo loco recitata per glo. z nul-
lam expresse firmet. ergo vltima videtur taci-

se approbare arg. gl. valde no. in. l. quidam. §. q̄
dam. z. §. sabinus ad treb. sed quia opinio for-
te de iure ē verior quia non reperitur iur̄ cau-
tum z quia non est eadem ratio in testamēta-
ria sicut in legitima quia testamētaria ē appro-
bata a testatore. z ideo nō cogitur satis dare. vt
insti. de satis. tu. §. i. Secus in legitima vt ibi et
sicut etiam supra dixi q̄ debitor z creditor nō
potest eē tutor legitimus sed testamentari⁹ sic
vt no. in. d. aucten. minorum debitor. C. q̄ da-
tu. poss. facile nūquā fuisset testator sicut vxo-
rem tutricem dedit ita adire dum modo nō trā-
seat ad secunda vota. vnde cum non dixerit et
hoc venire poterit illud cogitasse vtrum tran-
seat ad secunda vota vel non ar. l. si quis domū
§. i. ff. loca. conuincto. §. sin autēz ad deficientis. C.
de caduc. toll. z etiam definit eē tutrix etiā si vt
vidna luxuriose nūat. licet non transeat ad se-
cunda vota. vt no. gl. in auct. de resti. z ea que
parit. §. si. z no. glo. bar. z docto. in auct. sacra-
mentum. C. quando mulier tu. off. fini. potest et
videtur casus in. l. si. e. ti. Ebi dicitur q̄ mater
pudicitiam suam in tactam seruaret. Ita etiam
dixit bar. in. l. his solis. C. de reno. do. z i. l. si qs
sub condi. ff. de testa. tu. in versiculo quero mu-
lier trāsiret ad secunda vota q̄ no. perpetuo
similia secreta istarum viduarū patefieret mul-
te tutelle corruerent. Et ego semel vidi de fa-
cto boñ. in quadam formaria auia z tutrix. ne-
potum z luxuriosa. an autem quando mater vl
auia quando assumunt tutelam debeat renun-
tiare vell. z secundis nup. z illud iurare z re-
nunciare omni legum auxilio z etiam iurare et
se z sua obligare dic ut plene no. bartol. in. d.
. si quis sub conditōne z i. d. auct. matri z auie
et no. bene quia non solum si transeat ad secun-
da vota mat. s̄z quando vadit ad iudices mat.
z dicit q̄ vellet trāsire ad secunda vota nō sta-
tim functa ē tutela. vel etiam si sponsalia p̄tra-
xerit per verba de futuro ita dicit bar. in. d. l. si
quis sub conditione in versiculo. quero an sta-
tim per mater zc. per. d. §. si autem tutelam. z
in dicta auct. matri z auie. z idem dixit in. d. au-
cten. sacramentum in versiculo quero. an statiz
z bal. in. d. l. omnes. ff. ad tertul. i. versiculo. sed
non quid. z bal. in. l. precibus. C. de impube. in
viij. coll. q̄ no. quia vidi de facto in quadā sp̄o
sa de futuro z etiam in illa que protestata est se
velle trāsire ad secunda vota. Quero pupill⁹
non habet tutorem qui non habet aliquem le-
gitimum vel testamentarium. vel pupillo non
habenti tutore dabitur curator. l. curator. ff. de
tutor. z cur. da. ab his z ibi glo. qui curator oia
potest exceptis his qui solemnitatem. ff. de au-
cto. tu. z dicitur desiderare solemnitatem iur.
omnem actum per quem obligaretur vel alie-
net vt patet in aditio. heredi. in qua non suffic̄
auctoritas talis curatoris vt. l. cum in vna. §. i.
z ibi glo. bar. z docto. z ibi scripsi. ff. de appell.
z ideo non posset etiā eē in iudicio nisi cum da-
tur curator ad litem cum tutore quando liti-
gat cum pupillo suo in. l. iij. §. si pupillus. ff. ad
trebel. potest ergo interim talis curator admi-
nistrare conseruare bōa recolligere fructus pu-
pilli z similia que facti sunt. non autem ea que
sunt iur. ita dicit eleganter bart. in. d. l. curator

69

q̄ no. quando pupillus non habet tutorem q̄
faciat sibi per iudicem de tutore prouideri ali-
as etiam cum curatore in iudicio vel extra. Si
autem dixi q̄ confestim debet peti tutor alias
quis priuatur successione pupilli vt. l. sciant. C.
de legi. hered. Quero infra quatum tps debe-
at prouideri de tutore. z in. d. l. sciant videtur ca-
sus apertus q̄ satis est si petierint infra annus
a morte patris. z etiam videtur casus. i. §. i. sed
quemadmodum insti. ad tertul. licz illi rex. pos-
sit responderi. Et hoc videtur sentire bar. qd̄
etiam mater habeat annu vt. l. quid ergo. §. i. ff.
de infami. z idem bar. in. d. l. sciant. z in. l. ij. §. ff.
cuꝝ pe. tuto. Sed bar. in. d. l. ij. §. confestim ad ter-
tul. tenet expresse qd̄ quod dicitur de anno in
d. l. sciant. intelligitur scdm. d. §. confestim vt
cofestum cu potuit nisi m̄ vel aliud succedere
volens sic impeditus legitima ca. ita q̄ per an-
num non transdat q̄uis fuerit in pudicitia.
z idem tenere videtur Ricar. malū. in. d. l. sciant
Sed primā partem q̄ imo sufficiat infra annus
petere tutorem cōmuniter teneat docto. vt bal.
Saly. ang. z. d. flo. in. d. l. sciant. Et predicta p̄-
cedunt nisi mater sit minor quia nō gereret tu-
tellam vel quia non peteret tutorem cu delictū
in omittendo clarum q̄ ē in integram restituē-
da. vt lesa. vt. l. ij. cum ibi no. C. si aduer. delic.
Quod est verum si filius moretur dum ma-
ter est minor. Sed mater interim incipiat effici
maior z postea etatem minorem non petijt tu-
torem filio non priuatur eius successione. ita
dicit bal. z ang. i. d. l. ij. Quero hic dicitur q̄ re-
liquit tutores analogistas ita quod non tenen-
tur reddere rōem quid important ista verbā.
dic q̄ important quod scrupulosa inquisitio fit
fiat hoc est vt culpe leuis vt lenissime seu negli-
gentie vt ratio non habeatur non autem ipor-
tant ne siquid de bōis pupilli sit apud tutores
non teneatur restituere z facit z sic
omnia reliqua tenetur restituere z tenetur d̄ do-
lo z lata culpa z de fraude iste est tex. in. l. si fu-
vetitus. ff. de lega. primo. z ibi bal. z Imo. nam
eo ipso q̄ non restituit reliqua dicitur eē in do-
lo vt. l. si procuratorem. §. si. ff. mand. z no. quia
est quotidianum. Nec etiam releuaret tuto-
rem si diceretur per testatorem quod si con-
demnatus esset tutor in aliquo pro dicta admi-
nistratōe tātūdez dari volo z ad id heredes me-
os restituendam dicto tutori z ipsum liberare
debeant grauo z condemnno inuiteretur ad de-
linquendum. vt. l. si quis rōes z ibi bar. ff. de li-
ber. lega. coniuincta. l. conuenire. ff. de pac. do.
z vide. l. cum quis decedēs. §. l. de admi. tu. z ibi
dy. z bar. in principio. z latius per bar. in. l. au-
relius. §. gaius de liber. lega. versiculo quarto
quero vsqz ad versi. quero z ibi glo. z cy. in. l.
actione. C. de transact. z ibi aliquid per bal. i. fi.
l. z per Saly. z ang. in. l. vbi per Saly. z ag.
in. l. vbi per illam glo. docto. dicunt q̄ predicta
sunt vera quando liberatio relinquitur i vl-
tima voluntate. vt est in casu nostro. Sec̄ iter
vivos viua verba liberatoria generaliter ipor-
tant liberatōnem etiam a dolo. Sed ego intelli-
gerē a p̄terito quia idem eēt in vltima volūta-
te. vt. d. l. si quis rationes z ibi bal. z bar. in. d. §.
gaius. z multa alia circa materias tutoris. vide

que scripti latius insti. de actio. §. actionum aut
implo. in verbo tutelle in. l. vsqz ad versiculū
in glo. pignoratitia in. l. cum si. Si quis autem
tutorem filijs suis dederit non soluz natis. sed
etiam posthumis dedisse tutorem vt qui filia-
bus. ff. de testa. tu. Quid si dicat tutorem filijs.
an etiam nepotibus dedisse dicatur dic q̄ non
nisi dixerit libis meis tutore do. vt. l. q̄ si nepo-
ten eo. ti.

Sequitur glo. Executores autem reliquit ti-
tium Secum z priorem sancti dominici.

No. q̄ iste testator reliquit executores noia-
tim. nam si non reliquisset expresse executores.
tunc executio legatorum ad pias causas expe-
ctaret ad ep̄s loci vt. l. nulli. C. de ep̄s. z cle. z ibi
no. Et aduertat in casu nostro qz testator erat
de ciuitate aretij. z testatus fuit in ciuitate sena-
rū quis ep̄s cop̄ essz executor an Aretinus vel
Senensis casu quo non reliquisset nominatiz
executores z dic quod ep̄s Aretinus. z sit ep̄s
loci originis dicti testatoris. Cum dictus loc̄
originis sit certus. Sin autem dubium esset in
quo loco natus fuisset testator. Tunc ep̄s lo-
ci vbi testator vel ab intestato deficiēs mortu-
ē. vt. l. nulli. C. de ep̄s. z cle. Secundo aduertē-
dus est q̄ prefati executores deputati a testato-
re si fuerint negligentes in exequendo corā vo-
luntate defuncti per annus q̄ statim elapso an
no executio relictorum in piam cam deuoluit
ad ep̄scopum predictum. vt. d. l. nulli. z ibi do-
cto. q̄ est verum nisi testator prouideat de alijs
executoribus si primi vel alij sint negligentes
in exequendo quia tunc nunqz deuoluetur ad
ep̄m executio donec supererit aliquis z si eēt
infinituz nominati vt no. bal. raf. z Jo. z imol.
in. l. si fundum sub conditione. §. qz funduz de
lega. i. q̄ no. Aduertat si testator reliquit cētū
amore dei ill psōis paupibz quos tit̄ elegerit
q̄ licet non elegerit infra annum. Tamē distri-
batio non deuoluitur ad ep̄scopum stante sua
constitutione. Synodali q̄ quando executores
vltimarum volūtatum fuerint negligentes exe-
qui per annū q̄ distributio deuoluetur ad ep̄s
quoniam titius non est executor sed elector. ita
dicit eleganter bar. per illum tex. in. l. cum qdā
de lega. ij. Quero quis potest eē executor vlti-
morum voluntatum z dicas q̄ etiam mulier pōt
eē executrix vt. l. qui in aliena. §. q̄qz de nego.
gest. z etiam minor. xxv. annis vt no. glo. in. ca.
ij. de testa. in. vi. z ibi do. de sc̄do. ge. Et idem
vnum collegium quia fungitur vice persone vt
l. mortuo z ibi bal. ff. de fideicomis. z fligiosus
vt in. c. si. de testa. in. vi. fallit in fratribus sancti
Francisci vt cle. exiuit de verbo. signi. de quo
vide bal. in auct. si qua mulier. C. de sacro san.
eccl. Qui religiosus non potest acceptare tale
officium sine licentia superioris vt no. P̄de. de
ancha. in. cle. i. de testis z no. bal. i. l. id quod pau-
per. C. de ep̄s. z cle. vbi voluit q̄ bānitus pos-
sit eē executor i his q̄ facti sunt z idem i excōi-
cato. ar. l. ex facto. §. ex facto. ff. ad treb. Non au-
tem impubes nisi in his que essent meri facti.
vt mittere legatarium in poss. si est talis intel-
ctus. vt ar. l. i. §. ceterum de acqui. poss. tu die vt
per Jo. and. in. c. si. de testamentis z dicitur eē
similis tutori. vt no. glo. in. l. penul. ff. de tutel.

Sic tamen ut ibi per bar. et docto. et nota. bar. in
l. quidam relegatus. ff. de reb. dubi. et Bal. in
.d. l. nulli an aliquis dicitur nudus minister et
aliquis dicitur legatarius. nam nudus minister
dicitur qui nullum commodum sentit. ut no. glo. et
bar. in. l. si quis ticio. ff. de lega. ij. sed quando co-
modum ex testamento sentit tacite vel expresse
dicitur legatarius et non nudus et merus minist-
ter. Executor vero nudus habet actionem eam
potest intentare quam habebat defunctus. et idem
si esset executor ad pias causas: ut no. bar. in. d. l.
si quis ticio. et l. id quod pauperibus. de epis. et
cleri. C. vide circa hoc bonaz glo. in. l. lucius. §.
menia. la prima. ff. ad trebel. Et est advertendum
quod illud tantummodo potest facere et exercere
in potestatem datam a testatore. ita dicit bar. et saly.
in. l. id quod pauperi. et ita aliter dare eas am-
plam potestatem. ita vult bar. in. l. alio. de alime.
et ci. lega. facit ad predicta. l. non distinguemus
§. de offi. de arbitris. sed quavis habeat a testa-
tore amplam potestatem exequendi non tamen potest aliquid
vendere vel exequi nisi prius fuerit addita
hereditas per institutum. ita vult bar. in. d. l.
alio. et bald. in. d. l. nulli. et saly. in. l. si quis ad
declinanda. et bal. in. l. eam quam. C. de fideicom.
quod si testator dixit nolo legata supradicta man-
dari executioni infra tantum tempus. et bar. in. l.
talis scriptura. in. si. de lega. i. voluit cum sit du-
plex executio. una iuris ut quando legat rem.
iuxta. la ticio. ff. de far. et l. si tibi homo. §. cum
servus. de lega. primo. l. i. de re iudi. facit. l. et in
fernoz. §. i. de res. et testator de hoc non intelle-
xit: sed de executione scienda per bosem. Ex quo
inferas tu quod cum lex exequat dominium in legata-
rium rei proprie testatoris: quod etiam fructus inte-
rim obvenientes sint legatario restituendi: ut
lapud iul. §. i. in. si. de lega. i. et no. glo. dy. et bar.
in. l. quod servus. de lega. ij. et opi. bar. mihi pla-
cet l. ange. in. d. l. talis scriptura. dicat quod etiam
executio iure videtur delata ad illud tempus: quod
l. exequat dominium tamen restat traditio: et ad
illam restitutionem testator videtur se referre. sed
non est hoc coniecturandum quod testator voluerit
diminueret legata in fructibus et alijs pro illa
verba: sed tamen modo in tempore. Secus si testa-
tor dixisset verba ad heredem hac forma. heres
dato talia legata post annum: quod talis dilatio
videtur adiecta in favorem heredis: ut fructus
recipiat per se. l. si ita ascriptum. §. pegalus. ff. de
leg. ij. et quod ibi habetur et quod no. bar. in. l.
ff. de adm. lega. et ita scribit bar. in. d. l. talis scrip-
tura. Quero an executor predictus teneatur sa-
tisfacere dicere quod regulariter quod non de quo tamen
late per bar. in. l. diuus. ff. si cui plusquam per. l.
falcid. nisi effectus sit non soluendo ante testa-
mentum vel post testatore ignorante ut est ca-
sus et ibi bar. i. l. liberto. §. gaus de an. leg. que-
ro an talis executor possit vendere bona heredi-
taria et alienare. et dicas quod si data fuit potestas
a testatore vendendi et alienandi et cetera. ut per bar.
in. l. alio de alimen. et cib. lega. versiculo quero
ergo utrum ad hoc ut ista concessio qui tenet quod
non potest nisi fuerit addita hereditas ex testa-
mento. l. si nemo. ff. de testa. tutel. Et idem si ef-
fent executores ab intestato quia non possent
nisi hereditas fuerit addita ab intestato. ut no. glo. i.

l. qui filio. §. i. et ibi docto. et plene Jo. de Imo.
ff. de hered. insti. de quo per bal. in. d. l. id quod
pauper et saly. in. d. l. si quis ad declinanda
in principio. et bal. in. d. l. nulli. et in. l. eam quam
C. de fideicomis. quia officium executoris inci-
pit ab addita hereditate. ut. l. is qui tres. §. idem. ff.
de execu. tu. Quero an heres sit requirendus quod
executor vendit vel quando eligit rem quam vult
vendere. et bar. in. l. alio i versiculo quero an he-
res sit requirendus quod est requirendus si iste execu-
tor res essent assumpti tanquam boni viri. l. si quis ar-
bitratu. ff. de verbo. ob. Et idem si haberet li-
beram potestatem. per. d. e. creditori de distrac.
pig. de quo ibi late per bar. in. l. qui potest de re-
gu. iur. de quo etiam per bal. in. d. l. nulli versu-
culo. Sed nunquid heres meus potest ad esse
Quero an executor teneat facere banimenta.
et bar. in. d. l. alio versiculo. de inde quero quia
sequitur et cetera. tenet quod sic ad similitudinem execu-
torum sententiarum. ut. l. ordo. C. de execu. rei.
iud. siue habeat liberam potestatem alienandi:
siue non vide ang. in. l. creditori. C. de distrac. pi-
gno. ad similitudinem tutoris qui habet libe-
ram quia debet facere banimenta. l. et si sine. §.
primo de mino. Quero an executor possit fidei
habere de precio. et bar. in. d. l. alio versiculo quod
ro an talis executor possit tenet quod si habet a te-
statore liberam potestatem hoc facere. ut arg. l. q. Ro-
me. §. calimacus de verbo. ob. et quod ibi bar. et
p. d. Jo. de Imo solet allegari quod bar. est sibi
ipsi contrarius. ut. l. a diuo pio. §. emptor de re.
iudi. ubi tenet quod executor non potest habere fidei
de precio. §. dictum. §. si emptor. Sed tu potes
opi. Aut habet liberam et ad similitudinem tu-
toris cui equiparatur. ut no. glo. in. pen. ff. de tu-
telle. et tali casu potest habere fidem de precio.
ita loquitur bar. in. d. l. alio: aut non habet libe-
ram. et non potest habere fidem de precio. Ita
intelligitur quod no. bar. in. d. §. si emptor. ut
fm Imo. in. d. §. si emptor. aut facit creditum
infra tempus quo legata debet exequi iuxta. §.
item mixta insti. de actio. et aucten. hoc ampli-
C. de fideicomis. et tunc potest habere fidem de
precio. et ita intelligatur bar. in. d. l. alio in lon-
gius tempus non potest. et ita intelligatur bar.
in. d. §. si emptor. Advertas etiam quod in instrumto
vendi. non potest executor dicere quod confessus
est habuisse pretium. Sed oportet quod dicat quod
actualiter habuerit et recepit in presentia testium
et Notarij facit quod habetur in. l. ex cautione
C. de non nu. pecu. ita dicit bar. in. d. §. si emptor
quod sequitur ibi imol. dicit ut ibi. et quero datur exe-
cutori aliquid quod debeat expendere in aliquam
causam piam qui non adimplet dicit quod ab eo repe-
ti potest. per. d. ob. causam. et ut. l. si heres et quod
ibi no. bar. ff. de cond. ob. causam. et quod supra di-
xi quod executor ultimarum voluntatum est similis
tutori per glo. et docto. in. l. pen. ff. de tutel. non
est verum per omnia quia tutor nisi habeat in-
stram excusationem. inuitus cogitur acceptare.
tutellam ut insti. de excusa. tu. in principio. sed
executor. inuitus non cogitur. ut no. ut videtur
text. in cle. prima de Quod est ve-
rum ante susceptum officium post susceptum vo-
tacite vel expresse. cogitur exequi fm Imo. et
Host. et specu. de insti. §. compendiose. et hoc

antem 2c. 2. Pe. de ancha. in cle. i. Tu potes in-
ducere per hoc simile. de arbitrio. ut. l. iij. §. i. ff.
de arbi. Quero an executor possit agere et intē-
tare actōnes ptra heredem. et dicas q sic ad pi-
as causas. et executor pie cāe. vt. d. l. nulli. ita et
tenet bal. in. d. l. id quod pauper. et pro hoc alle-
gat. l. si vero non remu. §. si. cum. l. seq. et seq. ff.
mand. et dictas actiones intendat suo et offi-
cij sui nomine. vt in aucten. de hered. et falcid.
§. si vero. s3 Jac. de bar. vt refert bal. in. d. l. id
q pauper in. d. iij. coll. de quo plene per pe. de
ancha. in. d. cle. i. de testamentis in versiculo vtz
executor possit agere cum versiculo seq. Vbi
dicit q predicta pcedunt ad pias cās. alias au-
ten. nudus executor non habet actiones et sic
non posset intentare actiones nomine suo sed
nomine officij. Quod est magni effectus quia
quando ad pias causas cum possit nomine suo
mouere actiones poterit procurator constituere
ante litē cōst. q non posset quando nō ad pias
causas. et moueret actiones nomine domini vt
l. neq. C. de pcur. et hoc etiam voluit bar. in. d.
l. id quod pauper versiculo quero: an fidicō /
missarius ad pias causas cum versiculo sequē-
ti. vbi dicit q predicta procedunt in executore.
Sin autem habetur loco heredis q quādo sit
hī. in. d. l. si quis ad declinandam. Tunc nulli
dubium q posset agere et constituere procurator
p libito voluntatis et quando sibi placuerit. et
quero an executor teneat cōficere inuentariuz
et credo q sic quia vt statim dicam: tenetur red-
dere rationem. ergo tenetur conficere inuenta-
rium. ar. l. cum tale. §. i. et ibi Jacob. de hare. raf.
et ioan. de condi. et demonstra. et Joan. And. in
specu. de instru. edic. versiculo. Si vero aliqua
in. iij. carta. vel. iij. dicit q in iudicio non tene-
tur reddere rationem. Sed extra iudicium pōt
vnus ex curatoribus petere ab alio computum
Nam debet sibi cōmunicare et qui non cōmu-
nicat. et qui non ex fide gerit potest vt suspectus
remoueri. arg. d. ami. tu. l. actor. et tenetur redde-
re secūdu. l. cum seruus de cond. et demonstra.
et ibi dy. bar. et docto. ita vult pe. de ancha. in. d.
cle. i. in versiculo quo ad primum quando testa-
tor cum versiculo sequen. Et vide circa hoc
bal. in. d. l. id quod pauper in fi. Et q teneatur
conficere inuentarium. voluit bal. in. d. l. nulli
in versiculo vltimo no. in versiculo cum au-
tem. Quero testator dedit executori potestates
vendendi bona hereditaria pro executione le-
gatorum in casu quo non possit an possit agere
contra heredem in. d. cle. i. versiculo. vtrum
executor possit agere contra heredem. Vbi
dicit quod in relictis ad pias causas pōt agere
contra heredes alias non quia non habet acti-
ones etiam si a testatore dicatur q possit agere
et experiri et vendere et cetera. quia mandatum
suum finitur morte. et super rebus que non sūt
sue. Facit quod notat glo. in. l. illa insti-
tutio de heredi. institu. allegat. l. iure iurand. de
de testa. tu. Quero an executor pdictus possit
vendere. et bar. i. d. l. alio in pncipio. ij. collatio.
dicit. Aut est executor vniuersalis et iste pōt
test vendere. Sicut heredes. vt. l. si quis ad de-
clinandam. Aut sunt executores particulares.
ad legata soluenda alio herede instituto. et isti.

non possint vendere nisi testator hoc promit-
tat. Sed bal. in. d. l. id q pauper versiculo. xvij
querit an executor q h3 2c. tenet. q hoc ē ve-
rum. nisi hīs esset in possess. rei venditte vnde
non potest executor. transferre dñium vel pos-
ses. nisi heres desidat depos. ar. ff. de ptabep.
l. fistulas. §. fundum. quia testator non pōt fa-
cere q dñium ex cōtractu transeat. sine possess.
agat ergo emptor. ex cōtractu. cōtra heredem
et cōsequetur possessionem. et dñius. iudice me-
diante vt. ff. de acq. pos. l. que vniuersas. §. itez
cum pretor. Non autem potest executor expel-
lere heredem per vi vt. ff. de re. iur. l. non ex sin-
gulis. Quero. an vnus ex pluribus executori-
bus. possit exequi sine alijs. et bal. in. d. l. nulli.
circa si. dicit q nō potest vnus. sine altero vt. l.
si. C. de aucto. psta. et ideo debent simul facere
in casu in. c. Religiosus. §. sane de testis in. vi.
vbi dicit q ē Spāle q vbi alij Sint absentes
vnus solus pōt exercere vel expedire. S3 Ja-
but. Vbi vt Refert bal intelligit dictum ver-
siculum. sane qn esset distributio icerta. ar. l. itē
si vnus. §. si. cū. l. seq. ff. de arbi. secus qn distri-
butio eēt certa vt qn testator dicit tali pauperi
lego. quia tunc vnus executor tantum qa non
est fauenda nisi sola executio. in qua nō Refert
per que fiat. Quid si vnus ex duobus executo-
ribus est mortuus. vtrum epus possit sibi ad-
iungere alium vel asociare se ipm. et bar. in. d. l.
nulli in fi. dicit q non. quia epus negligentia et
maliciam executorum Supplere potest. sed in ca-
su fortuito Supplere non potest vt no. in. d. c.
fi. de testa. in. vi. Sin at vnus esset absens. li-
cet acceptauerit offiā. tamē p altez fieri potest
executio nec absens est expectandus nisi absē-
tia. esset modici temporis Sedm Jo. and. in. d.
c. fi. in nouella. Ita dicit bal. in. d. l. nulli in fi.
Aduertat. q executor. debet exequi p se et non
potest alteri pmittere quia ellecta est fides. et in-
dustria a testatore q bal. in. d. nulli in versicu-
lo. item nō. sic dicit hoc verbuz quo ad arbitriū
sed si certū aliud cōmiserit a se prius declara-
tum. dicit q hoc facere potest. et non refert si
at per se vel per alium. vt in. c. is cui de officio.
de lega. in. vi. Ita tenet archi. et Joan. and. in
nouella. in. d. c. fi. Et tene menti quod executor
testamentarius pferitur episcopo nisi per lap-
sum anni deuoluatur executio ad episcopum
quia infra annum debet fieri executio. Ita di-
cit bal. in. d. l. nulli. in versiculo deniqz no. hic
Sed est aduertendum q tempus anni non cur-
rit executori ignorantia de quo tamen latius di-
cas per Bal. in. d. l. id quod pauper. versiculo.
Tertio quero constit. 2c. Quero quid si execu-
tores in pari nūero discordant. respondeo qd
coguntur concordare et si intra terminum sta-
tutum non concordant. exequitur epus. ar. ff.
de leg. primo. l. huiusmodi in fi. Quero an exe-
cutor possit eligere in pauperes suos contin-
ctoz. et Jaco. de bar. dicit q sic si sunt paupes.
et potest etiam bona hereditaria suis coniun-
ctis si facit bona fide et palam. ita dicit Bal. in
d. l. id quod pauper. Sed Pe. de aneb. in cle.
prima. versiculo. iij. quero distinguit. Aut est
vnus executor solus. aut sunt plures primo ca-
su non potest nec sibi nec valde coniuncto dar
k ij

facit. l. si mandauero. §. is cui. ff. mand. nisi forte ille suus coniunctus. esset sume paup. vt ar. ff. de i. die. adic. l. sed si vno. z. ff. de arbi. l. quod quid. §. sitm. Secundo casu possit per. d. l. q. si vno z. ff. q. cuiusq. vniuer. no. l. nulli. z. l. plane z. quod possit emere bona fide quia palam voluit. De. de ancha. in. d. cle. prima versiculo. §. vtrum rem venalem zc. Quero an executor q. habet potestatem vendēdi possit permutat. v. l. insolutum dare v. l. obligare. z. bar. in versiculo vtrum executor qui habz potestatem vendēdi zc. dixit aut talis permissio sit a pretore v. l. a iudice. z. d. s. stricte intelligi. l. si pupillozum. §. pretor ff. de rebus eorum. Quandoq. sit ab alio priuato. z. tunc continet oēm appellationē per quā impletur eam p. quam fuit pmissa veditio. facit si statu libbis. Quero an executor possit viderēre quam vult. z. bar. in. d. l. alio distin. guit aliquando executor hēt libam potestates quandoq. ē ei cōmissū p. verba importantia arbitrio boni viri isto vltimo casu. non est dubium quod non potest apponere manus ad res quas vult. §. d. s. facere ut pretor. l. magis puto. §. ne passim. ff. de reb. eorum. primo casu quādo habz liberam potestatem z. clarum q. liba potestas intelligitur dum modo bona fide faciat. vt. l. creditor. §. luti. sed ille qui rem mag. gni pretij vellet viderēre pro dicto debito nō faceret bona fide. vt. d. §. ne passim in versiculo nec non. Et ideo non valet veditio eius z. poterit retractari. ita debet intelligi glo. in. l. penl. C. quando decreto opus non est. l. licet credito res. C. de stra. pign. z. si. debet executor debz bona fide vendere iusto precio alias poterit reuocari fm. Bar. ibi facit. l. i. c. si vendi. pig. aga. q. ro an heres possit impedire executorē ne vendat. z. bar. in. d. l. alio versiculo quero heres requisitus vult zc. dicit si vult totaliter impedire non potest nisi offerat pecuniā necessariā p. soluendis legatis. l. ij. §. i. C. de iure do. impe. Itē potest dare fideiussores de veditio tot bona ex quo executor possit soluere legata vel alio modo constituat executores in mala fide. Quero an executor veditio obliget heredē de euictio. z. bar. in. d. l. alio in fi. determinat q. sic si executor faciat prouisionē fm. consuetudinē ciuitatis. l. si de pignore. §. si. de pign. act. Nam quando aliquis vedit ex aliquo officio sibi iniuncto nunq. tenetur de euict. vt. l. q. erat. ff. fam. herc. z. l. si pigno. ff. de euicti. Quero an executor possit soluere debitū naturale z. bal. i. d. l. id quod paup. versiculo. viij. an executor cōstitut. zc. dicit quod sic de iure canonico quod nō curat de obi. ciuili vt. extra de pac. ca. i. Sed an possit soluere debitam pscripta z. determinat bal. q. si talis pscriptio pcesit etiam de iure canonico quia cum bona fide non possit facit. l. at qui natura. ff. de nego. gest. possit tamen soluere debitum de quo apparz sētētia absolutoria in iuste tamen vt. in. c. cū eterni de re. iud. si ē notorium de iniusticia. alias secus. ut. l. iul. de condi. indebi. Quero an executor possit eligē spu rium testatoris z. bar. in. d. l. id quod paup. versiculo. queritur an executor zc. determinat qd nō. quia non videtur datum executori arbitriū disponendi cōtra ius. vt. ff. de rittu. nup. l. qz qz

z. hoc ē verum tam in executore testamentario quā etiam in legitimo puta episcopo. q. ē vcz nisi aliquid dispensaretur Spurio paupi quo ad alimenta iuxta. c. cum haberet de eo. qui ouret in ux. quā po. per adulter. Ita etiam voluit petrus. de ancha. in. d. cle. prima in fi. Et tene mēti q. executor predictus tenetur de dolo lata culpa leni z. leuissima in illis casibus in qb. tenetur z. fm. quod tenetur heres ita dicit raf. z. Bal. in. d. l. cum res. §. culpa. ff. de leg. i. Quero an eius morte expiret legatum annuum. z. dic q. non. vt. l. annua. z. ibi bar. ff. de an. lega. quid si executor accipiat pecuniam conuertat in aliam eam. an alligat heredem. z. bar. in. d. l. alio. dicit q. sic z. no. docto. in. d. l. id quod paup. facit. l. ciuitas z. quod ibi no. ff. Si cer. pe. z. quod hēt in auct. hoc ius porrectus. C. de sacro. san. eccl. z. vendēdo z. promittēdo de euict. obligat heredem z. non se no. bar. in. d. l. alio z. docto. in. d. l. id quod paup. z. in. l. si quis ad declinā. d. episc. sco. z. cle. z. ibi Saly. quando sunt plures executores. an possunt inuicem cōmittere vices suas vnus alteri. Et bar. in. l. i. uenditione. §. si. ff. de bo. auct. ind. poss. z. inclināt q. sic fm. dy. ad si / multitudinem tutor. vt. l. ij. §. v. de admi. tu. z. de hoc videtur tex. in. c. fi. de sta. in. vi. z. ibi doct. z. do. de sancto ge. vide bal. z. late Saly. in. d. l. nulli. No. q. inuitus nemo potest cogi acceptare tale offm. vt. voluit pe. de ancha. in. d. cle. i. d. testamentis. licet secus sit in tutore vt. insti. de excu. tu. vltimaz voluntatus tutor non ē generalis. quero an heres possit preuenire executorē in pstando legata. z. ibi bal. z. Imo. in. l. q. dam testa. §. pc. de leg. primo dicit q. sic quod dicunt fore verum quando legatarij eēt certi sed si eēt declarandi per executores vel per aliam tertiam personam non possit heres exequi facit quod habetur in. l. si post mortem. C. de fideicomis. q. ro quando est statuta dies ibi a testatore ad exequēduz. quando incipit cure re dictum tempus dicit bal. z. imol. in. l. si in diez ff. de condi. z. demonst. q. incipit ab addita hereditate sicut potestas tutoris. vt. l. an. penul. cū glo. ff. de tutel. z. l. vxorem. §. i. ff. de falsis. qd ē verum quando aliquid est implendum in personam heredis z. post mortem testantis. secus si eēt dictum tantummodo post mortem q. tūc incipiet currere a die mortis per no. in. l. ij. d. cō condi. z. demonstra. etiam fuit de mente glo. in. d. l. si in diem. Sin autem eēt aliquid q. suffice ret impleri in uita. Tunc videtur tempus currere ex die testamenti vt. no. in. l. si cui la prima. §. i. ff. de lega. primo. z. add. tex. in. l. ij. §. si quis hēdi. de statu. lib. Non tamen tradas obliuioni qd nunq. tempus incipit currere executori ad exequēduz nisi a die sciētie. nam ignorantī non currit tempus. facit. l. anus z. quod ibi bar. bal. ang. ff. de calump. z. l. qui non. ff. de infami. qd autem essent plures executores quorum est debitoz hereditarius an alij possint agere contra collegam z. exigere z. dic q. sic fm. bar. ut. l. qui po. §. vt inceteris. ff. de pcura. Sed licet possit solui executori non tamen potest solui heredi eius vt. no. ang. z. Jo. de imol. in. l. quisq. sibi ff. de verbo. ob. executio autem priorum legato rum non defertur propter penitentiam aditio

71

nis hereditatis vel inuentarij. vt no. bal. i. l. nul
li. C. de epis. 7 cle. Quid si aliquis relinquatur
executor. sub nomine dignitatis an transeat di
ctum officium ad singularem successorē dicte
dignitatis 7 bar. in. l. qui liberis. §. hec verba.
de vug. 7 pupil. tenet qd cōmunis obseruantia
ē qd transeat i successorē dignitatis. dic vt ibi
per bar. 7 bal. 7 no. pfe bal. in. l. si. §. i. C. coia
de leg. 7 in rubrica. C. de rela. 7 in. c. primo de i
uesti. in ma. facta. 7 auct. si tamen de tempo. ap
pel. Quando executio est facienda certe perso
ne cōmuni collegio vel loco vel mō expressos
non potest executor alteri dare vel mutare etiā
si pie ageret: vt no. Jaco. de but. bal. 7 Saly. in
d. l. si quis ad declinandam 7 canoniste in. cap.
tua nobis de testa. 7 bal. in. d. l. id quod pauper
Quero executor vult satisficere creditorib⁹ et
legatarijs 7 distribuere dic qd debz seruare for
mam datam per imper. in. l. si. §. si autem lega
ta. C. de bonorū qz liber. 7 ibi bal. Si testator ve
tat alimēta prestari filio suo naturali tamē exe
cutor potest alimenta prestare vt no. bal. in. d.
l. id quod pauper. quid si dat aliquid insolui
tum 7 pagamentum dic qd in dubio presumit
datum iusto precio vt no. ang. in. l. iij. C. si ven
dito pigno. aga. Sin autem venderet rē minori
precio non valet venditio tanqz fraudulen a:
vt no. bal. in. d. l. C. si vendi. pigno. 7 ange. in. l.
penul. co. ti. Quero an talis executor possit eli
gere consanguineuz suum vel spurium testato
ris dic qd non. ut no. bal. ang. 7 imol. in. l. illa i
sti. de hered. insti. non prohibetur executor eme
re palam. 7 bona fide ea que sunt venialia p exe
cutorē legatorum ad similitudinē tutoris
vt est tex. 7 ibi habetur in. l. cum ipse. C. de con
trahen. emp. 7 no. bar. in. l. si emptione. §. si. ff.
d. cōtrahen. emp. Et executor mixtus potest
ante litem contesta. constituere procura. vt. l.
illam. 7 ibi bal. C. de dona. 7 bal. 7 Saly. in. d. l.
nulli. aduertat tamen qd ille cui cōmissa est di
stributio inter pauperes intelligit cōmissum qd
faciat arbitrio boni viri vt no. bal. in. l. iij. ff. de
an. lega. Non tamen dictus executor potest ali
quid sibi constituere pro suo salario vt no. gl.
7 ibi docto. in. d. l. alio. Et tene menti qd tal
executor non potest restituere fideicōmissum vni
uersale ex treb. vt no. bal. in. d. l. id quod paup
de gestis per talem executorē statur iuramento
suo vt no. glo. sing. in. l. diuus. ff. ficui plusquā
per. l. falci. 7 est tex. no. in. l. si quis pro redemp
tione. C. de donati. Executor. ad pias causas.
potest redimere retentos a carceribus etiam
ob maleficium vt no. bal. in. l. quāuis. ff. so. ma
trimonio: 7 ibi raf. 7 imol. nunqz currit temp⁹
executori ad exequendus donec non habet bo
na in posse suo vt si sunt possessa per alium. vt
no. glo. singl. in. l. mancipia. C. de seruīs fugi.
nec etiam currit tempus executori donec aliqz
in dictis bonis debet alimentari no. bal. in. d. l.
id quod pauper. versicū quero an ānus. 7 no.
bene qd executor deputatus ad distribuendus
inter pauperes 7 sic in plurali nō potest in vno
distribuere tm. nec vnum tantuz eligere. ut. l. i.
ff. de op. lega. 7 ibi gl. 7 bar. qd not. tenementi qd
ē long. 7 differentia. an quis dicatur merus exe
cutor vel etiam legatarius quia si dicatur exe

72

73

8

cutor 7 si decedat statim petitur fideicommissū
relictum ab herede suo. licz ipse fuisset aliqd cō
modum percepturus cāus ē 7 ibi bar. in. l. lib.
to. §. si. de an. ieg. Secus si eēt etiam legatarius
tex. ē no. in. l. publius. §. i. ff. de condi. 7 demōst.
7 in. l. ex his. C. quando. d. l. liberto. §. si. quod ē
no.

Sequitur glo. Et si iur̄ testi non valet vel non
valet.

Circa istam glosam vide bar. in. l. prima. ff.
de iure codic. 7 docto bar. 7 sali. in. l. si. C. de co
dicil. q bar. dicit qd si testator dicat volo qd va
leat iure testa. 7 codicillorum. nam licet videat
tur repugnantia tamen valet allegat casuz in. l.
fi. C. de codicil. 7 illa dicio 7 resoluitur pro vt
vt. l. iij. §. i. de testamento mili. Quoniam quo
tiens copula ponitur inter cōpassibilia resolu
tur in disiunctina ut. l. si titio fundus de usufr.
lega. Et erit electio heredis quod competat iu
re directo vel fideicom. vt. d. l. si. l. recusare. §.
fi. ad treb. ergo idem si dixit volo qd valeat iur̄.
testamenti vel codicillorum per easdem leges
idem vult bar. in. l. si. C. de codicil. versicū op.
7 videtur qd non valeat. secus si dixit volo qd
valeat iure testamenti vel saltem codicillorum
tunc non potest heres eligere qua via vult acci
pere arg. l. i. C. de eman. propinquo. Quid si di
xit volo quod valeat vel iure codicillorum et
si dixit testamenti tunc quādo dicit vel apponit
tur vni dictioni tantum assumitur p saltem ut
l. si stipulatus. §. adhiberi de fideiussor. Et ista
clausula habet locum ratione solēnitatis. vt. l.
codicillis. §. si. de lega. iij. non autē habet locū
ratione voluntatis imperfecte facit quod ha
betur 7 ibi glo. in. l. si is qui. ff. de testa. Quid si
testamentum non valet ex causa preteritionis
an ista glo. operetur 7 glo. in auct. ex causa dicit
qd non. Sed bar. in. d. l. i. ibi quinto quero dicit
qd doctores cōmuniter tenent contrariuz 7 idē
voluit in. d. aucten. ex causa 7 ibi docto. Et i ca
su nostro cum dicatur si non valeat vel nō va
lebit talis clā operatur si posthumus sit prete
ritus hoc voluit Bartolus in dicta autentica
ex causa 7 in dicta. l. i. versiculo quero. 7 Ly.
bal. ang. 7 Saly. in. l. i. C. de posthu. hered. insti.
7 bal. in. l. si. C. de codicill. 7 Jo. in. l. filio prete
rito de iniusto testamento 7 glo. bal. 7 ioan. i. l.
ex ea. §. i. ff. de testamentis 7 glo. bal. 7 ioā. in. l.
titius in principio de liberis 7 posth. Quid si
dicatur si non valet iure testamenti valeat iure
codicillorum 7 dicit bar. in. d. l. i. versiculo. vij.
quero qd illa verba valeat temporis preteriti
subiunctiui trahuntur ad futurū. ut. l. si ita quis
§. scia 7 ibi Jac. de bar. 7 hoc voluit Jaco. ma
ter 7 bal. in. d. l. si. C. de codicil. in penul. collat.
Quid si testamentum non valet ex causa ex be
redationis 7 bar. in. d. l. i. versiculo. vij. querit
tur dicit qd sic quia si exheredatio fiat sine cāe
insertione habetur pro preteritione. Sed in p
teritione habet locus dicta clā. vt dixi igif siue
etiam fiat exheredatio cum causa quia nō dicit
tur tāqz nullum tāqz a demente factum dic vt
ibi per Barto. si rupatur per ptra tabulas vt
ibi vlt Bar. i versiculo. x. quero. Quid si plu
res filij sint instituti 7 vnus moritur relictis fi
lijs qui sūt nepotes preteriti iuxta. l. velleianā

dic q̄ habet locum dicta clā. vt no. bar. in. d. l. i. versiculo decimo. Et dicit aduertendum q̄ dicti nepotes non tenentur iure fideicomis. restituere eorum patris partem eorum partis q̄ illa clā operatur vt iur. fideicomis. debeant id q̄ ē relictum directe. vt. d. l. posthumus de iniusto. test. Sed portio fratris mortui non fuit relicta directo e contra an operetur dicta clausula. si fiat s̄m testamentum simpliciter hoc etiam nō dicendo cassans irritans annullans zc. dicit ibi bar. versiculo quero q̄ illa clausula nō operatur. imo s̄m testamentum tollit primum. vt. l. hoc. iur. z q̄ ibi bar. de lega. iij. facit quod no. bal. z Jo. in. l. posthumus. §. si paganus. de iniusto te.

Sequitur glo. valeat iure codicillorum.

Codicilli dicuntur minor voluntas vt no. gl. in rubrica de iure. codicil. z aduertat q̄ demū potest facere codicillos qui de iure potest facere testamentum. nam qui eēt phibitus testari non posset codicillari. vt. l. ij. z q̄ ibi bar. bal. d. ange. z. d. mei. ff. de lega. i. Secus si nō posset de facto z sic de facto eēt impeditus. Tunc coram quinqz potest codicillare vt. l. conficiuntur. §. i. de iur. cod. z in dictis codicillis. sufficit q̄ interuenerint quinqz testes licet non sint rogati z etiam femina in codicillis pōt esse testis ut no. glo. in. l. si z ibi docto. de codicill. Et tene menti quod ista clausula si non valet iure testamenti valeat iure codicillorum. si scriptum sit quisquis mihi heres erit det ticio centum fac legatum conditionale quia per illa verba quisquis mihi heres erit legatum expresse videtur q̄ dictam clausulam repetitum ab intestato. ut l. si quis cum nullum in principio de iure codicil. z no. gl. in. l. ex duobus. §. i. de vulg. z pup. z ideo quia videatur repetita expresse ab intestato videtur exprimi aliter q̄ aliter ideo facit legatum conditionale ita dicit bar. in. l. iij. de leg. primo. Et aduertat ad vnum quod dixit bart. in. l. si iur in si. ff. de lega. iij. q̄ si fiat primum testamentum solēne z s̄m solēne in quo sit ista clausula valeat iure codicillorum q̄ facta adiectione peruenientes ab intestato. legata confirmatur: et debentur. Et hac i gl. aliquid dicam. de codicillis. Nam in codicillis ita potest legari z per fideicomisum relinqui sicut in testamento. vt insti. de codicill. in principio z. §. i. Sed in codicillis non potest dari neqz adimi directe hereditas. vt. l. ij. C. de codicill. z insti. de codicill. §. primo. Sed ante. iij. veniam ad materiā codicillorum videndum ē primo de ista clausula codicillari quid importat z que pertinet per que verba dicantur grauate z glo. in. d. l. i. ff. de iure codicil. dicit q̄ videntur grauate venientes ab intestato. vt. l. ex. testa. C. de fideicō. z. l. qui autem circa principiu. ff. si quis omis. causa testament. et ibi quod bar. in. d. l. i. circa prin. reputat veruz quando venientes ab intestato succedūt. Si. n. succederent aliqui ex testamento puta qz precesserat primum testamentum q̄ non ē ruptū per hoc s̄m q̄ valet tantuz modo iure codicillorum illi heredes succedentes ex primo videtur rogati quicunqz. n. aliquo modo sit heres vt rogatus. vt. l. si quis cum nullum. ff. de iure codicil. preterqz si esset heres ex testamento

postea facto z est multum diligenter aduertendum quod nō est simpliciter verum q̄ habeatur. per inde ac si eēt rogati alij succedentes eēt ab intestato. nam tex. in. l. querebatur. ff. de testa. mi. dicit in eām fideicomis. z codicillorum esse conuersam per dictam clausulam. que verba sunt multum ponderanda: nam ex testamento nēi acquiritur hereditas regl. nisi addita ut l. i. §. in nouissimo. C. de caduc. toll. ita non ē ita instituta. directa que trahitur ad fideicomisum. z que habet vim fideicomis. z habet in se tacitam conditionem si cognoscatur z sic non trāsmittit ad heredes nisi quis agnouiss. vt. l. si ita relictum. §. illi. si uolet de lega. primo. si in aliud diceres non posset transferre vim testamenti. inuim codicillorum ab ea que erat in testamento q̄ nō vult ille tex. l. querebatur. Sed in his i q̄b̄ transmittit hereditas nō addita in istis transmittitur istud fideicomisum non ergo p omnia idē est ac si cogeretur ab intestato. ita eleganter dicit bar. in. d. l. i. z dicit q̄ ita de facto respōdit quod nō perpetuo qui semel ego etiam habui z consului in facto. d. gal. de messoribus d̄ Regio.

Sequitur glo. donationis cā mortis.

Quero que dicatur donatio causa mortis. Respondeo quotiens fit mentio mortis dicitur donatio causa mortis vt. l. scia de do. causa mor. z. l. scia. de dote prelega. z cor. bar. z docto. in. l. que dotis. So. mat. Secundo sciēdū est q̄ donatio causa mortis sapit naturam vltime voluntatis z naturam cōtractus inter viuos. z sic quo ad quid ex alio respectu sapit naturam contractus z similiter contractui inter viuos vt quia a p̄ntē p̄nti sit. ut. l. inter mortis. ff. de dona. causa mor. facit quod no. in. l. ij. in principio de dote prelegata. Nec etiam p̄ ei confirmatione requirit additionem hereditatis vt est glo. singularis in. l. post legatum. §. pe. de his quibus vt indig. facit glo. in. l. filie. C. fam. herc. z no. ple. d. Jo. in. l. si de do. cā mort. Sed quo ad effectum dicitur leg. z vltima voluntas: vt est tex. insti. de dona. §. primo qz per omnia ferre est vltima voluntas: vt z ibi vide glo. plenam z est tex. in. l. si. C. de dona. cā mort. de his omnibus. No. bal. ang. raf. z Imol. et ibi dixi in. l. ij. ff. de lega. primo. z ideo talis donatio potest reuocari sola penitentia z etiam intelligitur reuocata alijs modis de quibus insti. de donat. §. i. z. l. non ois. ff. Si cer. pe. Quero quid si dicatur dono post mortem dic q̄ ē donatio causa mortis. z ideo potest reuocari facit q̄ no. Ly. z docto. in. l. ij. C. de iure. do. z not. bar. in. l. que dotis z ibi Imol. ff. So. matrimonio de quo dicit q̄ est tex. in. l. mortis causa de donat. causa mor. z facit glo. ordina. in. l. si. in glo. accommodauit in si. C. de pac. z ibi bar. et docto. cum glo. Ista sit donatio causa mortis nec non sequitur q̄ si interim donator in vita alienauerit q̄ adhibetur illa distinctio que adhibetur legato v3 alienauerit ex necessitate vel ex voluntate vt. l. si fideicomis. §. si rem de lega. iij. Ista dicit bal. z. d. mei. in. l. Stichum qui me erit de lega. primo. Secus autem si donatio eēt inter viuos quia non adhibetur illa distinctio

alienaverit voluntate vel ex necessitate qz oī ea
 su tenetur ad extimationem ita dicit bar. i. l. rē
 legatā. ff. de admī. leg. Quarto no. qz etiaz dice-
 tur donatio inter viuos licet fiat mentio mor-
 tis imo etiam si dicatur dono donatōne causa
 mortis: sed addicitur cum hoc qz sit irrevoca-
 bilis quia tunc ppter dicta verba adiecta effi-
 citur dōatio lter viuos vt. l. vbi ita dona. z qd
 ibi bar. z docto. de do. cā mor. ff. Que donatio
 potest fieri in sanitate faciendo mentionem de
 morte. vt. d. l. scia. de dote pzelegat. siue etiam
 fiat in extremis vite vt est tex. z ibi doc. in. l. scia
 §. penul. ff. de dona. cā mor. Anum tamen tene-
 menti qz sicut hereditas non potest dari direc-
 to in codicillis. ita nec per donationem causa
 mortis: vt est casus cōiuncta glo. z ibi hoc no.
 bar. z Ang. in. l. licet. C. de pac. z per consequens
 in casu nostro. nec non sequi videtur qz si non
 valeret iur̄ testamenti nec codicillorum s3 do-
 nationis causa mortis quia ea que requiruntur
 in donatione causa mortis interueniunt. veniē-
 tes ab intestato deberent dictam hereditatem
 dicto instituto prestare z detrabere quartā qd
 est notandum si est verum z est bene aduer-
 tum quod ad confirmationem do. cā mor. nō
 requiritur qz ad eatur hereditas vt est gl. singla-
 ris in. l. penul. ff. de his quibus vt indig. z no.
 ymo. in. l. si. ff. de do. cā mor. Anum tamen ter-
 nementi qz qui non potest de iure testari nō po-
 test etiaz codicillari. ut. l. ij. z quod ibi plene no.
 per bar. z docto. ff. de lega. primo. Talis nō po-
 test etiam donatōne causa mor. facere. ut. l. cū
 is status. §. si miles. ff. de dona. inter vi. z vx.
 z. l. i. §. i. ff. de tutel. z ratio distra. z no. bal. ang.
 z. d. mei in. d. l. ij. de leg. primo. Et ideo si quis
 esset intestabilis vt filiūssa. sicut non potest fa-
 re testamentum. vt. l. is qui in potestate de testa-
 mentis. ita non potest codicillari. nec etiam do-
 natōnem causa mortis. nec si pater cōsentiat. vt
 l. tam. §. i. de dōa. cau. mor. vnde tali casu si ap-
 poneretur ista verba v3 si non valet iur̄ testa-
 menti valeat iure codicillorum donat. cā mor.
 z esset nulli⁹ valoris quod no. Queritur cuz
 donatio causa mor. equiparetur legato. ut. l. si
 C. An sicut in legatis inspicit: an
 testator alienauit legatum ex necessitate vel ex
 voluntate vt. l. fideicō. §. si rem de lega. ij. hēat
 locum in donatione causa mor. vnde bar. in. l.
 rem legatam. ff. de admī. leg. sed dy. bal. z imol.
 in. l. Stichum qui meus erit de leg. primo. dicūt
 qz si sit in isto testamēto sit mentio de donatio-
 ne causa mor. dicam aliqua de donatōne cau-
 sa mor. vltra ea que supra dicta sūt. z primo qz
 donatio causa mortis post hodie pacto z ideo
 sicut ipsa donatio inter viuos. vt no. glo. in. l. ij
 in fi. glo. z in. l. cum pater z meuius. ff. de lega.
 ij. z no. glo. in. l. ij. in fi. gl. mag. C. de iure. codi-
 cill. de quo vide imol. in. l. cum ex causa. ff. de re
 iud. sed melius z latius vide insti. de act. §. in p-
 sonam. Et est aduertendum qz sicut donatio
 cā confirmatur morte ita etiam deportatione
 sine banno vt ē tex. singularis in. l. sed z mors
 §. i. de dona. inter vir. z vx. sed non confirma-
 tur propter conditionem impossibilem casus
 ē singularis in. l. que sub conditione in princi-
 pio z. §. primo de condi. institu. z ibi doct. qua

actione petatur. no. glo. bar. z docto. in. l. i. C. e.
 ti. quia in casu nostro quādo fuit facta in testa-
 mento z cum non interuenit pnia patris. z sic
 non valet proprie vt donatio causa mor. agit
 vtili ex testamento. vt no. bar. in. d. l. i. tanquāz
 fideicōmissum petetur vt no. bar. in. l. tam is. §.
 i. ff. de do. causa mor. Donatio autem cā mor.
 facta timore alicuius periculi quā p̄mum illd
 periculum cessat renocatur donatio. vt. d. l. ij.
 z ibi bar. z ang. ff. de dona. cā mor. Et tunc qm̄
 repeteretur potest repeti cum omnibus fructi-
 bus z accessionibus occurris. vt. l. cum quis z
 ibi tex. glo. bar. z docto. ff. de condi. ob causam
 z bar. in. l. si mortis causa donatum. ff. de dōa.
 causa mor. z ibi ang. z domini mei in hac tamē
 donatōne erit locus iuri accrescendi. ut ē cāus
 no. in. l. i. §. si. C. de cadu. toll. z no. bar. in. l. illud
 in principio. ff. de dona. causa mor. z ibi raf. et
 Jo. z bar. in. d. l. i. in fi. z ibi docto. Item talis
 donatio facta per filium de p̄sensu patris pos-
 sit per patrem solum reuocari z bar. in. l. ij. de
 dona. §. i. dic vt ibi per eum z docto. z habetur
 in. l. nec fratris z ibi z doct. causa mor. cū hoc
 qz non liceat renocare non erit donatio causa
 mor. sed inter viuos. vt. l. vbi ita dona. ff. de do-
 na. causa mortis z est sciendum qm̄ in dicta dōa-
 tione causa mortis requiritur quandoqz testes
 z sufficit qz sint etiaz femie. vt. l. si. i. fi. z ibi gl. z
 doct. C. de codicil. z. l. si. C. de dona. causa mor.
 Et tene menti qz in tali donatōne causa mor-
 tis transfertur dominium etiam a morte testan-
 tis ut est tex. singulariter in. l. ij. ff. de publ. z ibi
 docto Ista nāqz donatio non indiget insinu-
 atione quānis esset imensa vt est tex. singularis
 in. l. si. ff. de dona. causa mortis. z ibi docto. et
 glo. in ista donatōne inspicitur tempus mor-
 tis donātis z non tempus facte donatōnis
 v3 vtrum donatarius sit capax vel ne vt. l. in
 mortis. ff. de dona. cā mor.
 Segtur gl. vel valeat omni iure quo meli⁹ va-
 lere potest.
 Quero an istud verbum potest sit extensu-
 num z cōprehendat futurū tempus si rumpat-
 ur preteritione posthumi vel aliter de hoc vi-
 de plene per bar. in verbo presentis temporis
 in. l. si ita de auro z argento lega. in v̄sicalo. et
 p̄ declaranda in. l. ista.
 Sequitur glo. et cuiuslibet alterius vltime vo-
 luntatis.
 Secundo principaliter est notandum qz dicit⁹
 testator dixit qz valeat donatōnis causa mor-
 tis vel cuiuslibet alterius vltime voluntatis
 spēs us p̄ma testamenti. ut. ff. de testamentis z
 scōa codicilli. ut in toto titu. de codicil. Tertia
 donatio causa mortis facit quod no. bal. in. l. l3
 C. de pac. z in. d. l. ij. de lega. primo. z est quarta
 spēs vltime voluntatis que notatur absolute
 vltra voluntas anomola z in genere: vt in d. l.
 licet. C. de pac. z ibi bal. z Saly. z dicas quod
 opat ista verba ut valeat iure alteri⁹ vltime vo-
 luntatis minus perfecte quā minus solemnīs
 vt iure voluntatis imperfecte inter liberos ut
 l. si. C. fami. herc. z. l. hac consultissima. §. ex im-
 perfecto. C. de testamentis. No. autem vt vale-
 at iure testamenti. Sed si eēt sufficiens ad testa-
 mentum solēnitas z ad heredes institutiones

quod tunc illa heredis institutio potest valere in
codicillis iure fideicommissi, sed si
ibi essent aliqua que non valerent in codicillis:
ut datio tutorum pupillare substitutio et quod
tunc idem quia hec verba si non valet iure co-
dicillorum valet cuiuslibet alterius ultime vo-
luntatis debet intelligi vel minoris solemnita-
tis non autem referuntur ad maiora ut l. si. de
vino et oleo lega. et cle. ij. de procura, ita dicit bar.
in l. i. in pen. q. de iure codicil.
Sequitur glo. Cassans irritans et annullas omne
aliud testm.

Quero quid importent ista verba, an scilicet
testamentum tollatur per scilicet scilicet scilicet
non valeat et bar. in l. si in iure circa si. dicit quod
cassatio restringitur scilicet cum cassationis vel can-
cellationis, ut l. cancellauerat de his que in-
testa, delectur. et l. que liberis. §. testa. ff. de scilicet
tabu. Ex quibus infertur quod cum ista cassatio fiat
respectu secundi testamenti, quia vult illud vl-
timum valere, et ideo si dicta ultima voluntas
non valet non valerent ista verba cassans et c.
et nihilominus operaretur et de hoc probatur
in d. l. qui liberis. §. testamento, et ideo scilicet testa-
mentum confirmatur per additiones venientium
ab intestato, et primus est inuvalidum quia clau-
sula illa cassans et c. confirmatur per additiones
venientium ab intestato, et ideo voluit bar. in l.
si sub condi. ff. de condi. insti. in. §. si. Sed bal.
ibi tenet contrarium in d. §. si, quia illud est verum
si posset adiri hereditas ex secundo testamento, quod
non fuerit addita, ut l. cum in. 2. C. de inofficioso
testamento, et in. §. posteriore insti. quibus mo. te.
infirmis. Ergo si non potuit adiri hereditas ex
testamento non videtur scilicet bal. quod illa clausula
cassans et c. confirmetur per additiones venien-
tium ab intestato: et si potest adiri quod est quando scilicet
testamentum valet cum statim tollatur primus non
est opus additione ab intestato ut per dictam clau-
sulam confirmata tollatur primus testamentum
et hoc voluit etiam ang. et raf. et imo, ex quibus
videtur colligi talis conclusio, quod illa clausula
cassans irritans et c. nihil operetur, quod tene men-
ti, et ita alias consului apud Regium.

Sequitur glo. Et iuravit dictus testator dictum
testm non reuocare.

Quando testator iurat manu tactis scriptu-
ris non reuocare testamentum quod condiderat
an non obstante iuramento possit reuocare et al-
ud condere istam questionem ponit bart. in l.
si quis in principio testamenti in ultima colla. de
leg. ij. et dicit quod Joan. and. in c. q. semel. de reg.
iur. in. vi. in mercu. determinat quod secundum testm
valet, licet testator sit periurus. Sed bar. dicit
quod imo testator non est periurus, et testamentum su-
um valet quia tale iuramentum est contra bonos
mores quia tollit liberam testandi facultatem er-
go non valet, ut l. stipulatio hoc modo conce-
pta de verbo. ob. et no. pe. in l. i. C. de sacro. san.
eccle. et Andreas de pilan. d. l. si quis in princi-
pio testamenti, et bal. in auct. de pace iuramento fir-
ma. §. Inter sacramenta puberum, versiculo quod
ro si faciens testamentum, tenet quod valet licet iura-
uerit non reuocare et assignat rationes quod inter
testatores et heredem nulla est obli. que possit ta-
li iuramento firmari, unde ex quo non insurgit

ius aliquod per tale iuramentum allegat filis. C
de arbitris. aut decernimus probatur per. l. si
pulsatio hoc modo concepta de verbo. oblig
nam non posset iurans facere quod leges si habeant
locum in sua dispositione. l. nemo potest de le-
ga. primo. et ideo voluit Joan. de Imo. in ca.
contingat in. xij. carta in versiculo itez potest pre-
dicta videtur posse inferri ad aliam questionem. Si
testator fecit testamentum et cetera ubi dicit quod
communiter omnes concordant quod possit mutare te-
stamentum quia non potuit sibi imponere. l. si
quis in principio testamenti de leg. ij. et facit et
quod no. glo. xij. q. ij. c. ultima voluntas et facit
quod no. Ly. in l. i. ad fi. C. de sacro. sanct. eccle. §.
dubius insurgit an erit periurus testator si mit-
tet et Joan. tenuit quod sic in. d. regula quod semel, et li-
cet potuerit mutare tamen non debuit mutare
propter iuramentum et ideo si mutauit incurrit
periurum, facit in simili quod no. per glo. in c. si.
de procur. in. vi. ubi si quis constituit procu-
ratorum et iurat eum non reuocare nihilominus
poterat reuocare licet non debeat nisi iuxta cam
superueniente nam tunc bene est sibi licitum per
id quod habetur de iure iuran. c. quem admo-
dum et l. si. ff. qui satisfada. cogan. aliter non de-
beret mutare. Tamen si mutat tenet mutatio in-
telligi ante litem contestatam, per ea que habentur in
l. ante litem. ff. de procu. sed tamen erit periurus
ad idem etiam quod habetur extra de lpon. ca.
sicut ex litteris ubi si quis iurat contrahere cum
aliquo tenet contractus sed incurrit periurium
Item eodem modo contra bonos mores cum
videatur sibi auferre liberam facultatem testan-
di. Sed secundum d. Joan. aduertat quia
popi. Jo. and. facit quia in casu isto testator non
fuit coactus ad faciendum testamentum, immo
libere fecit testamentum licet postea iurauerit
non mutare, et ideo non videtur quod hoc casu sit
contra bonos mores sed solum contra legem di-
centem quod non est licitum imponere. l. sibi a
quo non licet discedere, ut d. l. si quis in prin-
cipio testamenti. Et per hoc non obstat. d. l. si
pulsatio quia ibi loquitur quando quis per co-
tractum vellet astringere alium, ut certam per-
sonam cogatur instituire, tunc diceretur contra
bonos mores quia tunc non habebit liber-
tatem faciendi sibi heredem. Secus in. q. pro-
posita preter etiam potest esse dubium, an semper
quando civile dicit aliquid esse contra bonos
mores an illud operetur quod etiam secundum
canones iuramentum non obliget. Si aliter non
appareat quam canon reputet illud esse contra bo-
nos mores. Nam et dicit bal. in l. pactum i. xviii.
questione. C. de colla. aliquid potest dici con-
tra bonos mores vel turpe triplici causa vno
modo quia contra ius naturale vel quasi, ut
puta quod quis non debeat alere parentes vel
filios, facit quod habetur in. c. cum quidam de
iure iurandi. Sed dicitur turpe vel contra bo-
nos mores eo ipso quia facta in se est turpe ut
si quis iuraret occidere hominem vel fieret pa-
ctum propter quod imutaretur quis ad delin-
quendum, l. conuenire de pac. dotta. Quando
etiam et ij. aliquid dicitur turpe vel contra
bonos mores ex iure artificio, quia ideo de iure
reciui non firmatur iuramento. Sed de iure

canoni. quod insperit favorem religionis ipsi
 us iuramenti e secus. vt. c. ij. de pac. lib. vi. 7 sic
 etiam sentire videtur bal. q. vbi aliquid turpe q
 contra ius naturale vel diuinum q. etiam iter
 dum naturale appellatur. i. humanum q. in se
 sit turpe. 7 tunc iuramentum habet operari. s3
 vbi aliter ex iure civili artificio seu censura ali
 quid reputaretur contra bonos mores. tunc vi
 detur velle quod non habeat locum regula nō
 est obligatorum de reg. in. vi. Et similiter eti
 am per canon non sit improbatum contra bo
 nos mores. facit qd no. Jo. and. post Host. in
 d. c. que admodū. ipse tamen bal. aliter videtur
 loqui 7 sentire i. d. l. pactum. 7. l. nec patronus.
 de op. liber. 7. l. non dubium. C. de legi. in qui
 bus videtur velle q. ius civile habeat potesta
 tem disponendi super inramto. Tamen quātū
 ad ppositū de eo de quo qrit dicit Jo. bal. be
 ne dixisse in. d. l. pactum. Nam dicit se non vi
 dere q. si iuro tibi q. instituas heredem q. istō
 iuramentū non debeat obligare cum possit sal
 uari sine interitu salutis eterne. nec ite conti
 net aliquod turpe licet civilis lex in. d. l. stipula
 tio hoc modo reputet esse cōtra bo nos mores
 q. aliquis astringatur ad alium instituendum
 tamen ex quo non reperitur expressum de iure
 canonico hoc esse ptra bonos mores nec e d se
 turpe videtur q. tale iuramentum obligat. fate
 tur tam idē. d. Jo. quod potero aliū instituere
 quia in potestate mea eē d3 que institua cū abu
 latoria sit voluntas vsq3 ad mortem. l. ij. in fi.
 de adm. lega. fatetur etiā q. si alius institua in
 curā periurū. sicut 7 quando iurauit non mu
 tare procura. nihilominus possū mutare muta
 re cū iuramentū. sic interpositū intendentibus
 ad vtilitatez meā: licet incurā i. periurū. vt p3
 ex no. in. d. c. si. de procur. li. vi. Et per predic
 ta videtur q. de iure opi. predicta io. and. in. d.
 c. q. semel sit verior quā opi. bar. licet legiste cō
 muniter transiant cum opi. bar. 7 videtur p
 cedere opi. io. and. etiam de iure civili quia etiā
 hoc casu non astringitur quis ad instituendā
 certam personam quo casu loquitur. d. l. stipu
 latio. que dicit q. id censetur esse contra bonos
 mores si sponte 7 idem instituerem non mu
 tare testamentum. vnde sumus in. d. l. si quis i
 principio testamenti quo casu videtur dici q.
 iō in. d. l. q. iō nō possit astringere se q3uis nō
 possit mutare testamentum. 7 ideo hoc casu vi
 detur q. possit mutare licet incurat periurium
 si sine causa facit 7 pro opi. io. and. facit quia in
 his que tendunt ad periculum animarum vbi
 sunt opiniones tutius est tenere opi. per quam
 periculum aie euitetur per id quod habetur in. c.
 iuuenis de spo. cum bar. tamen concordat an
 ge. in. d. l. si quis p. eo de fideiuss. circa fi. Vbi
 dixit q. iuramentus debet habere tres comites
 vt habetur in auct. q. eis. C. de nup. per gl. quā
 opi. 7 ibidem. d. ioan. reprobat dicendū ē ergo
 per eum.

Sequitur glo. Et si contingat aliō testamtu3
 facere dixit ibi non esse voluntatem suam nisi
 ibi sit descripta tota. Aue maria.

De hac materia vide tex. in. l. si quis in prin
 cipio testamenti de lega. ij. 7 ibi. glo. bar. Bal.
 ang. 7 raf. 7 ioan. 7 glo. 7 alij docto. in. l. si mibi

7 tibi de lega primo. 7 bal. in. l. humanum. C. de
 lega. 7 ang. in. l. hac consultissima. §. si quis aut
 C. de testamentis. 7 Saly. in. l. scim^o eo. ti. 7 ibi
 cy. in qua queritur an valeat dicta clausula. vs
 nam aut testator dixit nolo aliud testamentum
 facere posse vel non posse mutare vel non vo
 lo posse penitere: 7 tunc non valet talis clausu
 la quia aufert liberam facultatem testandi con
 tra. l. si. C. de pac. 7. d. l. stipulatio hoc modo cō
 cepta. quia voluntas debet esse libera vsq3 ad
 mortem. vt. l. iij. ff. de admi. Alut dixit
 si fecero aliud testamentum vel dixit si cōtin
 gat q. facerem aliud testamentus non volo va
 lere tunc quia non potestandi se priuat nō val3
 talis clausula ex quo queritur an stantibus di
 ctis clausulis derogatorijs vel dixit nollo va
 lere aliud testamentum nisi in eo sit appositā
 tota Aue maria. an possit facere fm testamētus
 q. valeat 7 respondit q. stante aliqua clausula
 de dictis derogatorijs quod faciat fm testiū
 7 primum reuocet generaliter 7 hoc quando nō
 est illa clausula vs non volo valere nisi sit aue
 maria vel nisi in eo sint testes petrus 7 ioā. cō
 fortes mei. tunc non sufficiunt vt simpliciter
 reuocet primum testamentum nisi etiam dica
 tur non aliud stantibus quibuscunq3 verbis
 derogatorijs positis in dicto primo testamen
 to. per dictam. l. si quis in principio testamenti
 Acquirir q. fiat mentio specialis de quali
 tate dicte clausule derogatorie licet glo. in. d.
 l. si mibi 7 tibi. §. si. Aliter dicat que non tene
 tur ibi a doctoribus 7 potissime si in secundo
 testamento additur q. non recordatur de v3bis
 derogatorijs apposis in primo testameto. vt
 voluit bar. in. d. l. si quis in principio testamen
 ti. 7 Saly. in dicta. l. sancimus 7 addas q. no.
 Joan. And. in. c. q. semel de re. iur. in. vi. 7 Jo.
 de bel. in auctentico. de testamentis imperf. Et
 ideo fuit obtētum semel in testamento danid
 ebrei ferf. Quero an sit dare aliquod remediū
 ppter qd testamentum factum non possit suo
 cari. 7 Bar. in. l. si qs i prin. 7 doc. 7 lod. i. d. l.
 stip. 7 i. d. l. sancimus dicunt qd non dare reme
 dium vel aliqua cautella ita q. testator non va
 leat testamtu3 suū mutar vsq3 ad mortē rō qa
 hoc esset contra bonos mores 7 afferri liberā
 testandi facultatē. vnde euz sepe nūero de hoc
 fuerim interrogatus dicebam 7 dico q. appo
 nantur ista verba formalia vs si contingat i fu
 turum aliud testamentum. vel aliam vltimam
 voluntatem condere ex nunc put extunc dico
 pfito3 7 attestoz in pnia v3a q. in eo non erit
 voluntas mea. 7 ita iuro cum hoc testamētū
 cū magna d liberatione 7 libera voluntate feci
 ita potest ista clausula capi ex dictis docto. in di
 ctis locis. Sed tamen hac cautella non obsta
 te potest dictum testamentum mutare. sed sim
 pliciter dicte clausule derogatorie in secundo
 testamento fecerit mentōnem. vt supra dixi ita
 voluit bar. in. d. l. si quis in prin. testamenti. et
 doct. in locis supra allegatis quod no. q. supra
 dixi q. semel vidi de facto Bon. i. vx. spectabi.
 militis. d. Joā. de ligna. q. tene menti. S3 vtz
 incurrat periurium nec ne dic vt dixi supra in
 glo. precedenti in verbo 7 iurauit dictus testa
 tor dictum testamētū non reuocare. dic vt ibi

Sequitur glo. Factum lectum perfectum fuit dictum testamentum dictum testamentum ciuitate Senarum.

Et bene notandum quod quis testator bene dictauerit testamentum suum et perfecte et notarius perfecte scripserit et expleuerit nisi tamen postea idem tabellio idem testamentum iterum legat coram dicto testante et testibus et quod testator dicat quod illud sit suum testamentum non valeret dictum testamentum non solum in testamenti sed etiam iure codicillorum et fideicommissi licet in eo esset fideicommissus insertum ut est textus in l. fideicommissus §. quotiens de leg. iij. nec etiam potest tale testamentum publicari ut ibi notat Bar. facit optimus textus in l. luti in principio ff. de testa. mili. Et ideo glo. ibi dicit quod si notarius facit ibi in breuiaturam testamenti et tamen non legit eam coram testibus nec in carta pura quod non valet ex quo dixit ibi Bar. et in l. sciendum de verbo obli. in penul. coll. in versiculo sed quid si dicit. Ego talis tabellio scripsi et cetera quod licet appareat cedula testamenti manu notarii etiam in libro notarii vel inter alias suas scripturas publicas si tamen non apparerit ex dicta cedula quod testamentum fuerit lectum ut supra quod nullo modo valet et ideo opus est quod semper in si. cedule testamenti notarius scribat lectum factum et perfectum etc. facit l. contractus. C. de fide instru. et hoc etiam firmat ibi ag. quod non quia vidi bis defacto. Aduertas tamen quod si talis scriptura non valeret ut deberetur hereditas vel legata tamen valet in hoc quod probat testatorem. Ita fuisse in voluntate ita dicit ibi Bar. Et non est mirum quia testamentum imperfectum probat voluntatem testantis. ut l. si. et ibi Bar. de re. corum. Secundo dicit Bar. in d. §. quotiens quod forte valet tale testamentum inter liberos. Sed in hoc bal. et communiter doctores in dicta. l. hac consultissima §. ex imperfecto tenent contrarium quia quando testamentum est imperfectum ratione voluntatis imperfecte nullo modo valet nec inter liberos nec etiam ad pias causas. ut l. si quis de testamentis et quod ibi Bar. et docto. aut est imperfectum minor testis sed perfectum voluntate et tunc valet inter liberos. Ita loquitur §. ex imperfecto in l. hac consultissima C. de testis et ista est veritas.

Sequitur gl. In pretorio camulie hospiti gallici in camera inferiori in capella Sancte Marie maioris.

Notandum est quod hic notarius apposuit non solum locum conditi testamenti sed etiam locum loci ut quia dixit in ciuitate Senarum iuxta. l. ij. C. que admodum in testa. aper. et l. si fundus. ff. de enic. Et etiam dixit in heritorio camulie. et sic in qua parte ciuitatis quia ciuitas Senarum diuiditur in tres partes. ut l. si quis a filio. §. si parti et quod ibi notat per glo. et docto. ff. de leg. primo. ac etiam dixit in hospiti gallici et sic apposuit locum loci. Denique subdit in camera inferiori dicti hospiti et sic locum loci magna specificiter facit. l. optimam. C. de contrahen. et co. stipu. et l. libellozum in principio de accusa. facit. l. i. §. eo. at tecto cum ibi notat ff. ad fill. et l. de pupillo. §. qui nuntiat. ff. de no. op. no. et ibi vide Bar. et docto. et Bar. in d. l. libellozum. in principio Saly. in l. pen. et

C. de accusat. in quibus locis doc. concludunt quod non sit necesse exprimere locum loci. Sed tamen modo locum tam in contractibus et ultimis voluntatibus ut no. glo. in l. generali. C. de tabu. l. x. quod habetur locum etiam in ut. d. libellozum nisi in vno loco actus non valeret in alio sic ut. d. l. de pupillo. §. qui nuntiat. et ibi hic dicit Bar. et docto. in l. non solum. §. sed ut probari eo. ti. Tamen debet talis locus confinari saltem duabus confinibus ut demonstratur ut. l. forma. ff. de censu. et l. si quis infundi vocabulo de lega. i. nisi sit locus insignis quod ex se pateat. ut. l. cuius seruo. §. si. de contrahen. emp. Ita dicit Bar. in d. l. libellozum. et in l. demonstratio in principio. ff. de condi. et demonstra. i. versiculo. vij. quero in si. ut puta in palatio patris in palatio. epi in platea cons. etc.

Sequitur gl. Presentibus. d. In gano rectore et parrochiano ecclesie Sancte Marie maioris.

Quod aut iterum est et parrochiano est cum duobus testibus in an. valeat. te. ad pias causas tamen vel est vniuersaliter et an in foro ciuili et in terris eius imperij vide textus et docto. et anto. de butri. in. c. cum omnes de testamentis de quo vide que dicat infra in glo. sequenti in versiculo. et galgano et mariano circa finem.

Sequitur glo. Et Galgano et Mariano tribus testibus.

Notandum est quod in isto testamento interueniunt tantummodo tres testes et hoc est ex particulari privilegio ciuitatis Senarum iuxta. l. si non spali. C. de testamentis. vel ex antiquata consuetudine cuius initium memoria hominum non existat. ut. l. si arbiter. ff. de proba. et l. ij. §. penul. et ibi glo. Bar. ag. et raf. tu. et Jo. de imol. ff. de aqua. plu. ar. Quod habetur loco concessionis ab habente auctoritatem concedendi. ut. l. hoc iure. §. ductus a que. ff. de aqua quoti. et est. et in ca. super quibusdam. §. preter et ibi glo. de verb. signi. facit. l. ij. C. que admo. testa. aper. ibi sunt leges moresque locorum facit. l. ij. in principio et quod ibi docto. de vulg. et pupil. Sed an dictus dominus castelanus de Aretio potuerit et sic Forensis potuerit testari in d. ciuitate Senarum coram tribus testibus ut possunt ciues dicte ciuitatis videndum est hic quod dixi supra in glo. in verbo ciuitate Senarum. Quod an in casu predicto quando testator coram tribus testibus et sic cum minorum numero quam ordinatum a iure communi ciuili in quo requiruntur. vij. iuxta. l. hac consultissima. C. de test. mentis requirantur quod sint rogati et dicat quod sicut dicitur mus quod dicit miles possit testari coram duobus testibus. ut. l. i. cum ibi notat ff. de testamento. mili. tamen necesse est quod dicti duo testes sint rogati. ut est textus in d. l. diuus. ff. de testamento. mili. intantum ut ibi dicit Bar. in si. quod si testes dicant se audiuisset titium instituisse talem heredem et non dicant se esse adhibitos ad hoc nihil probant quod dicit fore notandum. Sed an sufficiat quod sint adhibiti ad hoc vbi quod sint testes tali testamento. et videtur quod sic ut videtur textus in l. hac consultissima in principio. C. de testamento. ibi dum tamen testibus et cetera. et ff. de testamento. l. heredes palam. §. si. ibi rogati. ad eum debent.

vt testamentū fiat & exponetur rogati. i. ad hoc vocati. Sed alij dicunt q̄ imo requiritur p. d. l. heredes palā. §. fi. & ideo bar. dicit ibi q̄ nota rj ponunt vtrūq; ad hoc vocatis vel adhibitis & rogatis. & ita cōsuetudo obseruat secūdū saly. in. d. l. hac cōsultissima. alij vō dicūt aut i cipit a rogatione & non est necesse q̄ conuocationis fiat sermo. aut incipit a conuocatione & tūc de rogatione debet fieri sermo. & hoc satis placet. facit in simili quod no. glo. in. l. iij. §. in a deunda. ff. de acqui. poss. Quero quid si de rogatione non est factus sermo. an testes p̄sumūtur rogati. & dic q̄ quando testes se subscribūt quid sit in testamēto. in scriptis. tūc p̄sumūtur rogati eo ipso q̄ se subscribūt. vt. d. hac cōsultissima. in principio. de testa. Et idem si dīcti testes patiūtur se describi p̄ testibus facit. l. cum oñdimus. §. pen. ff. de fideius. tu. & tunc idem vt vult bald. in. d. l. hac cōsultissima i p̄n. & multo magis. Si notarius dicat p̄ntibus testibus zc. tum p̄ illud verbum zc. p̄sumūtur in dubio rogati. vt arg. no. in. l. gallus. §. i. de liber. & posth. ita vult bal. & saly. in. d. l. hac cōsultissima. in eo autem testō in quo requirunt̄ septem testes siue plures vt in testamēto. cecī. vt d. l. hac cōsultissima. qui. testa. fa. poss. in minus. vt i. d. l. si nō spāli & in. d. l. diuus in te. militis nisi quando restarctur in discrimine vi te constitutus & tūc requiritur q̄ sint rogati vt no. in. l. milites. C. de testamēto mili. Sed in codicillis nō requiritur q̄ sint rogati testes vt. l. fi. C. de codicill. Quero qui possunt eē testes in testamento q̄ masculi tantum non autem femie vt. l. q̄ testō. §. mulier. ff. de testamētis. l. i. Codicillis femina possit eē testis. ut. l. fi. in fi. cū glo. C. de codicillis. nec impubes nec ille cum quo non est testi factio. nec aliquis alius qui denumeratur insti. de testis ordi. Et est aduertendū q̄ debent ad eē vno & eodem contextu hoc est q̄ nullus actus alienus in testō. imisceri nisi si sic testis sepet p̄ necessitatem nature & postea reddeat fm q̄ habetur in. l. cum antiquitas. C. de testis. Et aduertendū est q̄ tunc de vna domo & familia possunt plures testes adiri. vt. §. pater. insti. de testamentis ordi. In tantum q̄ legatarius v3 omnes illi quibus testator aliqd in testamento reliquit pōt esse testis. vt. l. dictā tibus. C. de testa. & quod ibi bar. & doc. & l. que testamento in p̄n. & ibi bar. & docto. ff. de testa. & insti. de testamentis ord. §. legatarijs & quod ibi dixi. Qui testes in testamento nūcupatiuo. hoc est sine scriptis debent testatorem audire vt. d. l. hac cōsultissima. §. per nūcupationez C. de testamentis. Sed quando pater testatur inter liberos sufficiunt duo testes etiam nō rogati siue sint masculi siue femie. vt no. gl. & ibi docto. in. d. l. fi. C. de codicil. & no. aliter in auct. q̄ sine in pen. col. C. de testamentis. & ibi glo. & ibi docto. Requiritur tamen q̄ testamentū patris inter liberos nūcupatiuum. non solēne hoc ē confectum coram duobus testibus sit redactum in scriptis. alias non valet vt etiā voluit abar. glo. & saly. in. d. auctentica q̄ sine et q̄ dixi de. vij. testibus requisitis in testamento siue sit testamentum in scriptis. vt. d. l. hac con

sultissima in principio siue in nūcupatiuo. vt eadem. l. §. per nūcupationem habet locū de iure civili. Sed de iure canonico sufficiūt duo testes & parrochianus vt. c. cēt extra de testis & q̄ ibi glo. anto. de but. & docto. q̄ testm corā talibus conditum etiam ad non piam cām d3 suar in foro canonico & interris ecclie. vt ibi & ar. no. in. c. ij. de arbitris in. vi. & ibi glo. euadē te equitate naturali quūmmo fm anto. de but. ibi eēt ē tale testamentum seruandum in foro civili p̄pter rationem illius tex. d. c. q̄ eēt cuz sumus in materia peccati nō mittere executōez voluntatem testantis. vt. l. i. C. de sacro. sanctis ecclie. de qua manifeste constat per duos testes sublata omni significatione fraudis propter i teruentum dicti parrochiani quam suspitōem habuerit ius civile. & hoc semper mihi placuit de subtilitate iur. licet de consuetudine hoc nō seruetur in foro civili vt dicit ibi anto. de But. tri. Sed si fieret testamētum ad pias causas tā tum tunc de iure canonico sufficiūt duo testes et sine parrochiano vt ibi videtur tex. in. c. relatu de testamentis. facit q̄ ibi no. anto. de but. q̄ etiam debet seruari de iure civili & in foro ciuili voluit bar. in. l. i. C. de sacro san. eccl. Sed tunc quero an tales requirantur in testamēto ad pias causas testes rogati videtur q̄ sic. Sic dicimus de testamento mili. qui pōt testari coram duobus testibus. put sibi libuerit. vt. d. l. diuus de testō mili. & p̄ hoc videtur tex. in. d. c. relatu ibi requiritur ēt istud sequitur ibi Jo. and. Sed bar. in. d. l. i. in pen. col. tenet q̄ cum hic sit solēnitas iuris civilis q̄ eēt soluta de iure cāonico q̄ non regrantur testes rogati & idem tenet Anto. de but. in. d. c. relatum & idem ibi pe. de ancha. & ioan. de imo. & abbas Sicculus. in tantum q̄ lodo. in repe. aut filr in. xi. fallen. dī est q̄ hec ē cōmunis opinio. & hoc etiam tenet bar. in. l. i. circa fi. C. de sacro. san. eccl. Ebi plus dicit q̄ in relictis p̄ijs & panima sufficiūt duo testes non rogati & ēt due mulieres dū modo sint idonei arg. l. hac consul. §. ex imperfecto. C. de testis. & q̄ no. ibi. & q̄ habetur in. l. fi. in. fi. C. de codicil. i tantum q̄ si aliter statuto caueret q̄ tanq̄ contra salutem anime non valeret. ita dicit ibi bal. q̄ bar. cōsultuit q̄ no. & vide saly. in. d. l. i. C. de sacro. san. eccl. versiculo. viso d̄ p̄ sonis videmus nūc de solemnitate.

Sequitur glo. adhibitis ad hoc a dicto testatore rogatis.

An at sufficiat testes adhiberi ad hoc tātz v3 adhiberiā testamento interesse. an ēt requiratur q̄ sint rogati dic vt dixi supra. i glo. p̄cedenti in verbo & galgano & marimo testib?.

Sequitur glo. Qui. B. Sciens se fore institutum apatre suo in suo testamento in tali parte. Et patrem suum mortuū eius h̄ditatem. p̄ dicta quotta fore sibi delatam adiuit.

Quicumq; vult adire aliquā hereditatez ex testamento vel ab intestato opus est q̄ habeat in se illas qualitates de quibus per gl. in. l. hif potest de acqui. hered. de quibus bart. ibi fecit

vnam solemnem repetitionem dicendum ē vt
ibi per Bartolum et docto. Et ego infra di-
cam.

Sequitur glo. Qui. B. sciens se parte institutū
tū inmiscuit se in hereditate dicti patris cū be-
neficio inuentarij.

Quid si inuentarium et eius forma ponitur
per docto. et maxime per Jac. but. in. l. si. §. et si
perfectam. C. de iure. deliber. et ibi bal. ange. et
Saly. et per bar. in eandē. l. in principio. et ang.
et d. Jo. in. l. i. §. huiusmodi. ff. Si cui plus q̄ p
l. falcid. et habetur in auct. sed cum testator. C.
ad. l. falcid. et ibi late per bal. et Saly. Quero
Aliquis non fecit solēnitates clarus q̄ hodie
tenetur creditoribus etiam vltra vires heredi-
tarias. vt in. d. l. si. §. pe. et est casus in aucten. de
hered. et falcid. §. si vero non fecerit in auct. sed
cum testator. C. ad. l. falcid. et no. glo. in. l. si. §. i.
C. de iur. deliber. Nec potest detrabere falcid-
iam nec trebell. vt. d. auct. sed cum testator. §. s̄
tamen per hoc non perdit legitimam suam si
filius qui eam potest deducere cum sit debita si
bi omni iure etiam lege naturali vt. l. cum ratō
de bono. dam. vnde tanq̄ sibi debita et ea vt
creditor potest ipsam deducere. vt. l. pap. §. qm̄
autem quarta. ff. de inoff. test. Nec etiam eam
per non confectionem inuentarij perdit vt est
glo. or. in. d. l. si. §. pen. in versiculo. sacramento
in si. facit simul glo. in autentica hoc amplius
C. de fideicomis. vbi non ad impleas volunta-
tem defuncti licet perdat oē cōmodum testa-
tor. vt ibi et ad alios deuoluatur vt ibi intatus
q̄ videtur q̄ debeat priuari omni cōmodo q̄
peruenit a testatore inter viuos vt videtur tex.
singulis. C. de omni agro deserto. lib. xi. De in-
tellectu tamen. d. l. heredes inde que scri-
psi in. l. i. ff. de acqui. here. et in. l. filio quem pa-
tri. de lega. primo. Et aduertendum q̄ tex. vi-
detur. requirere q̄ heres manu ppria faciat in
prin. inuentarij signum crucis etc. vt h̄. in. d. l.
si. post pn. An ergo si hoc omittatur vicietur i-
uentarium et Saly. in. d. l. si. §. si per fatam. Iū-
cta glo. versiculo solidauerit. C. de iure iuran.
de lib. tenet q̄ sic et idem tenuit. fran. de ramp.
de bon. vt refert Jo. de Imol. in. l. ij. §. pus. de
vulg. et pu. sed bar. bal. et ang. in. d. l. si. et bar. in
l. i. §. ff. de v̄. inspi. et in. l. cum hi. §. si pretor.
ff. de transac. et i. d. §. si prius. et bal. in prima cō-
stituti. C. et Ly. in. d. l. si. §. i. tenent contrarium.
q̄ imo talis omisio tanq̄ omisio pue solēni-
tatis non vitiet inuentarium. Et istud teneas.
Et debet dictum inuentarium inchoari per he-
redem vel per legiptimum procuratorem infra
xxx. dies a die delate hereditatis et adite. Ita
q̄ postq̄ defunctū
mortuū et delatas sibi fore hereditatē et postq̄
eam adiit et in ea se immiscuit vt no. per glo.
et quod ibi in. l. his potest. ff. de acqui. her. pōt
fieri et perfici infra alios. lx. dies vt est gl. in. d.
l. si. §. Sin autem quis non fecerit inuentarium
si quas actiones habeat contra defunctū ad-
ctione confusse sunt nec occasione dictarum
actionum aliquid de hereditate deducit quia
non potest esse debitor et creditor hereditarij
vt. l. si reus. ff. de vno. reis. et in. l.

et q̄ ibi no. ff. de fideiussoz. cum si. q̄ ē
verum quo ad obligationem et actionem sed
non quo ad retentionem. quia potest illud re-
tinere in restitutione fideicomis. vt. l. si debitor
et l. pater. ff. ad. l. falcid. et pro hoc. L. emptor eo.
titu. et est ratio dictarum legum. quia bona et in-
ra non veniunt in restitutione legati et fideicō.
vt. ff. de vulga. et pupilla. l. coheredi. §. cum filie
versiculo fideicomis. Ita vult bal. in. l. de
bitori. C. de pactis in versiculo et op. et et cete-
ra. et hoc etiam voluit pau. de cast. in. l. ita tamē
§. si ex trebel. ff. ad treb. et dic hoc pluries p̄sul-
uisse. Ex quo sequitur ponamus q̄ vxor q̄ d̄
habere dotem que fuit instituta a marito et gra-
uata de resti. hereditatem non confecit inuen-
tarium. et simpliciter adiit poterit tamē dedu-
cere et retinere dotem suam restituendo fidei-
comis hoc etiam voluit bal. in. l. i. §. ex actō
C. de rei vxor. actō. q̄ est single. Sed si ipse h̄s
qui esset creditor adiit eius hereditatez cū
beneficio inuentarij sue actiones nullatenus
confunduntur. sed habet similem formam cū
alijs creditoribus vt ē tex. ibi glo. et docto. in
l. si. §. si vero. C. de iure. deliber. et similem con-
ditionem quo ad omnia alia creditoribus ha-
bebit per inde ac si non adijisset vt ibi no. gl. et
docto. Quero heres qui est creditor defuncti.
et qui adiit hereditatem cum beneficio inuenta-
rij vult tantum separari a ceteris bonis testa-
toris quis erit modus dic quod debet implor-
are officium iudicis super separatione bono-
rum citatis creditoribus et legatarijs certis no-
minatim incertis citatione generali. vt. l. si eo
tempore et ibi bar. et docto. C. de distrac. pig.
et autentica si omnes. C. si ut se ab here. absti.
et sic citatis omnibus quozū interest et hoc opa-
tur virtus inuentarij vt. d. §. si perfectam et. l.
si. C. de iur. de liber. Et aduertas quia in tali
casu ipse heres petit sed ut creditor et ideo fun-
dat se in illo edicto separationem bonozū qd̄
dicit Baldus menti tenendum. Quid si he-
res vult nimium esse cautus quia cum sit cre-
ditor heredi. vult primo p̄sequi creditum suū
an. An possit postea adire dicas q̄ non. imo vi-
detur renunciare hereditati vt. l. debitum. C. de
hered. act. Ita etiam dicit bald. in. d. l. debitori
Quero quas vtilitates consequatur heres cō-
ficiens inuentarium rite et recte. et que damna
consequatur quando non fecit inuentariū vel
si fecit n̄ fecit solēni. Et dicēdū ē q̄ si fecit in-
uentariū rite et recte consequitur primo qd̄ nec
creditoribus nec legatarijs vel fideicomissa-
rijs tenet vltra vires hereditatis. vt. d. l. si. §. et
si per fatam et quod ibi no. per glo. et docto. se-
cundo ipse heres poterit deducere creditū suū
si quod h̄eat contra defunctum. vt. d. l. si. §. Si
vero et ipse et supra dictum ē et habet similem for-
mam cum creditoribus vt. d. §. sed et ipse. Ter-
tio q̄ ipse potest soluere creditoribus prio-
rientibus et petentibus licet ipsi non sint anti-
quiores creditores. Nec potest aliquo modo
inquietari. sed dicti priores agant ipotheca-
ria. vel conditione indebiti vel conditione ex.
d. l. si. contra dictos creditores quibus satisfi-
ctum sit et multo magis cōtra legatarios si q̄s

de eorum legatum fuisset satisfactum, non aut
 agere possunt, sed emptores si quas res heres
 bona fide alienauerit, p satisfaciendo credito-
 ribus vel legatarijs, vt e tex. in. d. §. 7 si per fa-
 ctam nec potest cogi heres ad soluendum pe-
 cuniam. Sed dando de rebus hereditarijs in
 solutum liberatus est nec cogitur vendere, et
 dare pecuniam creditoribus si ex dicta vendi-
 tione remaneret obligatus de euct. vt est tex. 7
 glo. bar. 7 docto. in. d. l. si. §. si vero heres. Pre-
 ditus deducere potest de legatis, falcidiam, si
 tantum non habet quod sufficiat ad quartam so-
 lut creditoribus vt auct. sed cuz testator. Cad
 l. falcid. 7 ibi glo. 7 docto. Sed dubium non e
 q sicut potest deducere delegatis particulari-
 bus falcidiam, ita etiam possit deducere trebel.
 de fideicom. missio vniuersali quia quilibet h's
 etiam non conficiens inuentarium sponte q di-
 ens heredi, deducit quartam trebel. de fideico.
 vniuersali vt insti. de fideicom. hered. §. resti-
 tuta. 7 ff. ad trebel. l. quia poterat. 7 l. quia.
 cum si. Quero durante tempore confectione
 nis inuentarij 7 sic a die aditte hered. cuz bene-
 ficio inuentarij non potest talis heres vocari
 ad iudiciu nec mo aliquo molestari nec a cre-
 ditoribus nec a legatarijs vt e tex. in. d. l. si. §.
 donec. Quid si post confectionem inuentarij co-
 tingat danum dari. in rebus hereditarijs vl di-
 cta bona minui vel deteriorari sine culpa here-
 dis licet dicta bona posuerit in inuentario eti-
 am que consistunt in numero vel genere non
 nocet heredi vt no. bar. in. l. in ratione. §. dilige-
 ter 7 ibi imola. ff. ad. l. falcid. Et est ratio qz be-
 res pot de rebus hereditarijs satisfacere. vt. l.
 si. §. i. 7 si perierint sine culpa liberatur quia
 non debet remanere in dano. Et e bene co-
 siderandum q inuentariu non facit q ipso iur
 heres no teneatur vltra vires hereditatis nec
 rescindit ob^o vltra vires hereditatis. Sz be-
 ne operatur i executioe. ita no, dicit bal. 7 Imo.
 in. l. more in pnc. de acqui. heredi. inducitur et
 illud beneficium pp inuentarium et si statu. ca-
 uetur 7 preter debitum possit personaliter ca-
 pi debitor 7 eius heres intelligitur nisi sit h's
 cum beneficio inuentarij quia tunc talis heres
 non possit personaliter capi, vt e glo. or. in. d. l.
 si. §. si vero. 7 §. ij. ipse 7 ibi docto. 7 Saly. et
 no. bar. ang. raf. 7 glo. 7 doct. in. d. l. si. §. in com-
 putatione licet bar. videatur sentire contrariu
 in. l. sed si decesserit. ff. qui satisda. cog. Sed si
 quis subtiliter 7 bene econtra heres non con-
 ficiens inuentarium multa damna consequitur
 7 primo vt dixi q licet eet creditor defuncti ta-
 men actiones suas perdit 7 confunditur actioes
 vt. l. generaliter. ff. de duo. reis. Secundo tenet
 soluere creditorib⁷ vltra vires hereditatis. vt
 d. l. si. §. 7 si per factam. Tertio h' d'itarijs o-
 bitis tenet isolidum. vt. d. §. si vero postqz. Sz
 an teneatur soluere integre 7 oia legata etia vl-
 tra vires h' d'itarias 7 bar. in. l. in ratione. §. qz
 vulgo. ff. ad. l. falcid. dicit q sic per tex. in auct.
 de heredi. 7 falcid. §. si vero non fecerit vbi dr
 q heres non conficiens inuentarium coplebit
 legata 7 fideicomissa 7 dicit tex. in auctetica sz
 cum testator q solida legata pstabit 7 hoc etia

probat q heres presumatur subtraxisse id qd suffi-
 ciebat ad complenda legata vt in. d. auct. de h's.
 7 falcid. §. facimus. vnde cogitur soluere d' be-
 reditate 7 non de suo patrimonio qd no bart.
 in. l. filium quez habetes. C. fa. her. versiculo. 7
 pmo quero nunquid h's dicit hoc no fore ve-
 rum in foro aie quia tunc heres non tenetur ni-
 si vsqz ad vires h' d'itatis vt extra de vsur. ca.
 parrochiano. 7 legatarius plus extorqueret i
 foro conscientie teneretur ad restitutioem. aut
 loquitur in foro iudicioruz. 7 tunc aut per co-
 fessionem legatariorum apparet de vera qzti-
 tate bonorum 7 non tenetur h's vltra. quia le-
 gatarius non pot fundare se in presumptione
 ex quibus appareat contrarium per confessio-
 nem eorum ut in aucten. de equalitate dotis. §.
 aliud. Si vero non appareat de qz tate bono-
 rum presumitur hereditas locuplex. i. tantum
 ee in h' d'itate qz tum legatis vt arg. d. §. facim⁹
 q est dictu singulare. Ex quo videtur cautela
 de herede qui non fecit inuentarium. q po-
 nat qz tot 7 tot bona sut i hereditate 7 non vl-
 tra iuxta. l. cum de lege cum glo. ff. de probati.
 Si legatarius no dicat imo sunt alia 7 talia et
 non sut onera 7 cofiteatur q dicit h's. q tunc
 heres no tenetur vltra vires h' d'itatis quia p
 sumitur et i h' d'itate tantum modo quod po-
 fuit h's 7 non vltra nec fraudasse dictam her-
 ditatem. Item aduerte dicit bal. in tali ca. q lz
 legatarij super talibus non cogatur respode-
 re ad petitionem heredis item iudex optime
 facit ex offio si interroget vt obuiet inique extor-
 sioni vt. l. illicitas in pnci. de offi. presid. sz bal.
 in. d. l. filium que habetem. Quero an sic he-
 res pdet falcidiam ppter no confectionem in-
 uentarij. vt. d. auct. sed cum testator ita etiam p-
 dat trebel. 7 in hac. q. varie sut opi. docto. na. Ba-
 co. de hare. tenet in. l. cum tali. §. i. de condi. 7 o-
 mon. q perdat trebellia. sicut falcidiam 7 alle-
 gat rationem qz h's grauatus de restituendo
 h' d' di. tenetur facere inuentarium de bonis here-
 d'itarijs alias non posset bene reddere roem. 7
 hoc sequitur ibi Raf. Lu. 7 Imol. 7 istaz opi.
 fuit secutus Ly. bal. 7 Saly. in. d. aucten. sed cu
 testator. Sed contrariam sentetiam vz q no p-
 dat trebell. voluit bar. in. d. auct. sed cuz testa-
 tor 7 in. l. marcellus. §. i. ff. ad trebel. 7 l. marzel-
 lus. §. i. ad trebel. 7 idem voluit iacob. de beluis.
 in auct. de hered. 7 falcid. in. §. si vero non fece-
 rit: 7 idem tenet Ros. in libellis suis in titu. ad
 trebel. 7 oldza. in. l. si. in fi. C. de iur. deliber. vt re-
 fert 7 seqtur ang. in. l. i. §. huiusmodi stipulato
 ff. si cui. plusqz per. l. falcidi. in vltima carta et
 hanc ibi secutus est imo. 7 dicit q hic est cois
 opi. 7 dicit etiam q hanc fuit secutus Francis.
 de rampo. 7 idem voluit ioa. and. in addi. spe-
 cu. in ti. de instru. edic. §. dato in additione que
 incipit de trebellianica non onbitatur 7 etiam
 ange. fuit secutus in aucten. de h' d. 7 falcid. §.
 si vero non fecerit q e no. quia q expsse non
 corrigitur non itelligit corrigi ex tacito vel ex
 sub audito vela contrario sensu vt no. glo. i. c
 cupientes. §. qz si per. xx. de electi. in. vi. p qua
 glo. Ego sum solutus allegare. in. l. si. §. filius
 aut. C. de bonorumqz libert. coniuicta. l. pen.
 l ij

in fi. C. qui testa. fa. po. sed tex. loquitur de falcidia tñ. ergo non extenduntur ad treb. et ista ptem et expse fuit secutus bal. in. l. filium quez hñtem. C. fa. herc. in versiculo. nunqd hñs de restituedo granat? et rñdet qd tex. i. c. raynaldus de testis in versicu. sed cum inuentariu fecerit a contrario sensu: qz ibi loquitur de falcidia p legatis particularibus et no de treb. Quero an hñs qui no fecit inuentarium an pdat bñficiu l. cum hereditate de acqui. hñd. et bar. et imol. tenet qd non pdat tale beneficium. ita qd no obsta te qd hñs non cofecerit inuentarium. pot se exone rare de omi et de parte sua fm dispositioem. d. l. Et e notadum qd ad hoc vt hñs dicatur. rite et recte fecisse inuentariu et ad hoc vt habeat beneficium inuentarij opus qd ponat in inuentario oia bona defuncti et oia iura. et etiam apponat oes res comodatas vel depositas vel pignoras dicto testatori cum dicantur hereditarie vt. l. si tñ i pñci. de pct. hered. ita dicit ang. raf. Lu. et Ymo. in. l. si de co. s. i. de acqui. poss. qd e no. Queritur cum supra dixi qd inuentariu pdest aduersus creditores qd non teneatur nisi vsqz ad vires hñditatis quia intelligatur aduersus creditores defuncti. Sed no aduersus creditores mixtos. hoc e qui sunt creditores comuniter ipsius defuncti et et ipsius heredis. vt e tex. in. l. que dotis. ff. So. ma. et ibi. bar. raf. et Ymola. Queritur hñs fecit inuentarium. sed aliqua bona fraudauit an pdat bñficiu toti inuentarij an solu modo solu illius rei fraudate. et glo. in verbo forte si non fecerit in auctentico de hered. et falcid. in. s. sancimus tenet qd hodie talis heres perdat beneficium i oibus bonis. et illam gl. et sequitur i. l. Rescriptu. ff. qd vt in dñgn. vt. l. paul. ff. ad. l. falcid. et eam sequitur Jaco. de beluiso in. d. s. sancimus. et illam gl. sequitur etia Dy. in. d. l. Rescriptu. vnde bar. in. d. l. si. s. i. computatõe distinguit tria iura. s. foz. quo subtrahes pdebat falcidiaz quo ad dicta rez. vt. d. l. Rescriptu. et d. l. pau. et d. l. beneficio ff. ad. l. falcid. Secudo ius codicis in quo punitur pena dupli. vt. d. l. si. s. illo. Tertium autẽ ius auctenticozum in quo perdit falcidia in totum. vt. d. s. sancimus. Sed cy. fm Jac. de harena. in. d. auct. sed cuz testator addit ad. l. codicis de pñtia legatarioz. Sed ang. i. d. l. paulus concordat opi. qz glo. pcedit quo ad determinationem quarte quia etiam vnã rem occultã do dolose perdit beneficium falcidie quo ad oes Aut quo ad omnes vt non teneatur creditori tozibus hereditarijs insolidu. et tunc vera sit opi. cy. quia redacti sumus ad ius antiquum. vt non teneatur vltra vires hereditarias legatarijs licet creditoribus vt. l. i. s. si hñs qui. ff. ad treb. et hoc dicit imol. in. d. l. paul. quod ang. setit qd hodie heres faciens inuentarium et occultans aliqua puniatur in duplum vt. d. s. de illo et pbat tex. in. d. s. et si per factam. vbi videt qd si hñs non seruat formam tradictam in confectioe inuentarij qd tenetur creditoribus insolidum. et tamen postea in. s. illo dicitur qd si subtrahit vel occultet aliquid tenetur in duplum et sic eodẽ modo videtur intelligendum. d. s. si vero non fecerit in aucten. de here. et falcid.

quia ibi loquitur qz nullo modo fecit inuentarium. sicut quando fecit sed aliquid occultauit sed quod illa iura hodie sint correctã et per cofequens quod vera sit opi. glo. et sequac. Sequitur salyc. in. d. s. in computatione. in versiculo s. et si ipse. et assignat roem quia ex quo rei subtrahit inducit vt amittat falcidiam quo ad oes legatarios equu e vt quo ad omnes formatur et sic a nemine detrahit falcidiam. vt arg. l. iij. s. hec pena. cum. s. seq. ff. qd quisqz iur. posses tu adducere aliam roem quia eo ipso qd constat qd aliquid subtrahit hñs ius presumit non solum de dicta vna re. sed qd tantum subtrahit o bonis hereditatis qd sufficiat sibi ad quartam vt. d. s. sancimus igr. et c. Si tamẽ velles tenere opi. cy. posses dicere qd ex opi. glo. sequitur correctio legum. que est euitanda. et sic no dz concedi per tacitum sensum. vel intellectu vel supletum vel sub auditum. vt e glo. singlis in. d. ca. cupientes. s. qd si p. xx. p quo allego tex. in. l. si. s. filia at. C. de bo. liber. coniuncta. l. pen. et si. C. qui test. fa. poss. Tu teneas dictam glo. et opini. bar. cu sequacibus que fuatur in pratica. Si si de iussor. qui succedit reo principali. facit inuentariu. an possit sibi et respectu creditoz. Rñ. aut queritur respectu sue persone et no pdest. quia vt fideiussor in solidu pot coueniri. sed si pueniret actione et noie rei defuncti.

Ita dicit cy. in. d. s. in computatione. et bar. in. l. generalr. ff. de fideiuss. et ibi dy. et bar. in. l. debitor. de sepationibus bo. et in. l. Stichum aut pamphilum. s. quod vulgo de soluti. et ang. i. l. s. huiusmodi. ff. Si. cui plusqz. per. l. falcid. et ibi per Ymola. pdest et enim inuentarium aduersus creditores hereditatis tñ ut e tex. singularis et glo. bar. et d. mei. in. l. que dotis. So. ma. Quero quid opetur illa ptestatio facta i inuentario vs si apposuit non apponeda et obmissit apponenda vide bal. et salyc. in. l. si. C. arb. tutelle. et in. d. s. et si pfactam et ang. et imol. in. l. i. s. huiusmodi. ff. si cui plusqz p. l. falcid. Et e aduertendum qd solenitas inuentarij a iure requisita pot statuto vel p̄suetudine obmitti. Ita dic bal. in. d. s. et si per factã in fi. et ag. in. d. s. hñd. Quero inuentario et hito p̄fecto et absoluto habuerit noticiã de vna re hereditaria et tamen ea non apposuit in inuentario perdat bñficiu inuentarij.

Sequitur glo. Sed dictus. l. sciens. S. eius patrem decessisse p̄dicto testõ. i quo institutus e i qta pte eã hñditate adiuit.

Qui adijt hereditate testantis representat defunctum p ea pte in qua institutus e. p̄reliqua dicitur eẽ extraneus. ut in auct. de iurcuran. a moz. p̄sti. s. i. et l. debitori. C. de pac. l. l. C. ad. l. falcid. l. si vxor. C. de bo. auct. iud. poss. et ita dic glo. in. l. i. in fi. ff. de pretor. stipu. Et iõ si quis e heres p parte p ea parte si erat creditor testator. cofunditur actio. vt. d. l. vxor. C. de bon. auct. iud. poss. et l. i. C. de heredi. act. et l. cum s. C. de fideicomis. sine sit actio personalis siue p̄potecharia. vt videtur qd sit caus in. d. l. l. C. ad. l. falcid. Ebi filius cuius pater fuerat tutor et p pñs bona patris erat tacite obligata. l. pro officio. C. de adm. tu. et tamen legatum factum.

non potest remittere p debito suo 7 hoc credo verū lz bal. in. d. l. si vxor teneat q nō ē cōfissa ipotheca. Ex quo ē seqtur q si p̄ heredis vel alius testator alienauerit aliqua bōa sui heredis p ea pte p qua ē h̄s talis h̄s reuocare nō pōt ēt si sua pars valuerit vnum d̄narium. 7 bona heredis valeret vnu aureū. ita dicit glo. in. d. §. in cōputatione: 7 ē cāus 7 ibi no. per glo. 7 docto. in. l. cū a matre. C. de rei v̄di. Et ē aduertendum q si quis eēt filius vel agnatus 7 eēt institutus h̄s 7 ipse credidit testatorē ab intestato defunctū. 7 ab intestato ei hereditatē aduerit nō valet aditio 7 idē ecōtra adiuuit ex testō. q erat nō iustū. 7 oia vt h̄s gessit. q licet potuisset adire ab intestō. tamen nō valet aditō vt ē tex. singlis in. l. si is ad quē 7 ibi gl. bar. 7 doc. ff. de acq. h̄di. Quero an eo ipso q adijt h̄ditatē p̄sumatur scire. que sunt descripta in testō. si ē h̄s extraneus qz alr heres eē nō pōt. vt. l. cū h̄s. ff. de lib. leg. Sin at eēt de suis h̄dibus vel alius p̄ximior qui ab intestato potuisset succedere. an p̄sumatur scire que sūt itestō descripta. vide plene bar. in. l. q rome. §. duo fratres. de verbo. ob. Et no. qd̄ ille q ē institutus in solidū. nō pōt h̄ditatē p pte adire vt ē cāus in. l. i. 7 ibi no. ff. de acq. hered. Et idē si ē institut⁹ ex pluribus p̄tibus nō pōt vnā partem adire tñ. ut. l. ij. C. eo. ti. S; sta tim facta dicta p̄ticulari adicione ē h̄s prout fuit institutus vt. l. si ex asse. ff. eo. ti. Item ad eū do h̄s d̄r contrabere non solum cū credito ribus 7 legatarijs ēt si heres sit pupillus q adiuuit. vt. l. apud Jul. §. si. 7 ibi glo. bar. 7 ag. ff. ex qb⁹ ca. i. poss. ea. Sed ēt dicit⁹ p̄trahere cū d̄fūcto. vt adimpleat voluntatē suā. vt ē glo. bal. 7 flo. in. l. is consequēter. §. sed contra monu mentū. ff. fa. herc. 7 ff. de religio. l. 7 si qs. §. si cui funeris. Itē h̄s q simplr adiuuit 7 sic non cōfecit inventarium. An teneatur in foro cōsciētie in solidū creditorib⁹ 7 legatarijs 7 bar. bal. 7 ang. 7 d. mei in rubrica de acq. h̄d. tenent q nō 7 allegat host. in summa de testis. §. pen. versi. quid si bona zc. Item heres pōt habere ratum gestum noie defūcti. no. glo. in. l. eius q in prouincia. ff. Si cer. pe. 7 no. bar. in. l. bonoz ff. rēra. h̄ri. 7 in. l. is cui eo. ti. Itē pōt p̄p̄a auctoritate accipere bona defūcti 7 eius poss. nec incidit in aliquā penam no. bal. in. l. i. C. quoz bon. 7 facit quod no. glo. in. l. nō solum. ff. ex qui. ca. ma. 7 facit. l. cū heredes in p̄nci. ff. de ac qui. poss. stante statuto q debitor possit p debito capi ad instātia creditoris capi poterit heres ex contractu defuncti vt no. bar. ang. 7 imo. in. l. postulante in p̄nci. ad treb. ff. lz bar. videatur velle cōtrarium in. l. sed si decesserit. ff. qui satis. da. cogan. Sed q subtiliter is p̄xerit non contradicit sibi ipi. si quis adiret hereditatem ab intesta. virtute clausule codicillaris inserte in testō tenetur ex edicto. Si quis omiff. cā. testamenti Et scias q heres qui non vendicat necem defuncti priuatur oī eius commodo et necessario q a testatore p̄ueniebat. ut. l. sequēs gradus ad Sill. §. pen. 7 si. 7 ibi bar. 7 lodo. in heredem transeūt actiones actiue 7 passiue. ipso iure. vt. l. i. C. si cer. pe. 7 p̄portionibus her

ditarijs vt. l. p̄hereditarijs. C. de heredi. acti. qd̄ verum ipi extraneo ex p̄tractu uel q̄si defūcti. vt. l. i. C. vt actio. incip. ab herede. 7 contra here. Sin autem cōueniatur ex delicto vl̄ qua. defuncti non tenetur heres. nisi quatenus ad eum puenerit. vt. l. in heredem cū si. ff. de calū. vel nisi fuerit lis contestata contra defunctuz tūc ēt si nō ad heredē puenerit tamen heres tenetur: vt. l. i. ff. de p̄nat. delictis. vel ēt si defunctus confessus fuerit delictum. vel si negauerit 7 fuerit per actores accepta tenuta de bonis defuncti contra defunctum. tunc transit ad heredē. 7 heres tenetur vt voluit elegāter Bar. in. l. i. Nec plura secutus. **SYNOPSIS**

Explicit Tractatus testamentorum seu vltimarum voluntatum. d. Angelli de Gambelionibus de Aretio. **Laus deo.**

Impressum Venetijs per magistrum Andream Bapiensem Anno dñi. **M. CCCC. LXXXVI.** xij. kal. Septembris apud sanctū lucā.

Incipit Registrum.

a	de here. insti.
Primum vacat	per glo. 7
secundum vacat	maritandis
Tractaturus	f
tus ad mortem	l. post dotem
a a	die cum non
tibus 7	toze 7 tunc
ta est d̄ra	g
substantia	filio vt
Sed illa	7 hec opi.
b	faciant oī
l. i. q non	b
relictum	licet militis
7 tunc ac	cedit an
7. l. eius. ar.	C. de insti. 7
c	i
no. Ly. in	rogato
salucratina	dic q sic
non docebat	insti. Secundo
d	k
adiectinum	an ab inte.
7 ē tex.	q no. quando
C. de ca. tol.	aut zc.
quia glo.	l
e	vt testamentum
Et ideo	de eorum

